

Jesen boeck
Hout toe aan
Liesia vos

HET LEVEN
VAN DE H. MOEDER
TERESA van **JESUS**
FONDATERESSE
DER BAERVOETSCHER
Carmeliten ende Carmeliteressen :

Door haer selve / midts bevel haers Overste in't Spaensche beschreven / ende nu versch nae het origineel correctelijck in't Duytsch overgeset.

UYT-GHEGHEVEN

Door den Eerw: P. F. ELIAS VAN S. TERESA
Carmeliet Discalce van Antwerpen.

T'ANTWERPEN, †

By Joan Slegghers, Boeck-verkooper op de
Schoen-mercht / Anno 1687.
Met Gratie ende Privilegie.

THE
UNIVERSITY OF
THE STATE OF
NEW YORK
IN SENATE
JANUARY 18, 1881
REPORT
OF THE
COMMISSIONERS OF THE
LAND OFFICE
IN ANSWER TO A
RESOLUTION PASSED
BY THE SENATE
MAY 15, 1879

ALBANY:
PUBLISHED BY
J. B. LIPPINCOTT & CO.,
1881

G H E T V Y G H E N I S S E

O V E R

D E B O E C K E N E N D E L E E R I N G E

V A N D E H. M O E D E R

T E R E S A V A N J E S U S ,

V E R G A D E R T

E N D E I N O R D E N G H E S T E L T

D O O R

F. E L I A S A S A N C T A T E R E S A .

L H O E W E L devote L e s e r ,
de weerdighe Boecken en Schrif-
ten van onse H. Moeder T E -
R E S A haer eyghen ghetuy-
ghenisse mede brenghen , ende
ghenoeghsaemelijck aen eenen
yeghelijck , die de selve met behoorelijcke aen-
dachtigheydt ende verstandt is lesende , te ken-
nen gheven , wat van de selve te houden ende
te jugeren is ; nochtans hebbe ick , om eenen
yeghelijck te beter contentement van alles te
gheven , voor nootsakelijck gheacht hier by te
voeghen de oordeelen ende jugementen van
de H. Catholijcke Roomsche Kercke over de
selve. Want overmits onse H. Moeder (als

Ghetuygbenisse over de Boecken

extraordinaerlijck van Godt den Heere in haer verstandt verlicht, ende seer nae tot hem op een Seraphinsche maniere opgetrocken zijnde) alfulcke hooghe saecken ende mysterien, is tracterende ende beschrijvende, de vvelcke niet alleen de verstanden ende herflenen van den ghemeynen Man, maer oock van vele geleerde Doctoren ende groote Theologanten zijn re boven gaende, mochte het lichtelijck gebeuren dat noch eenighr personen zouden in twyffel staen, oft oock alle dese hooghe dinghen met het Catholijck Gheloove waeren accorderende ende alsoo daer door mochten eenen afkeer krijghen om dese vveerdighe Boecken ende Schriften van onse H. Moeder te lesen; waer uyt voorts mochten spruyten, dat de selve oock by velen (hoe wel sonder reden ende grondt) zouden mispresen, gelaeckt, ghecalomnieert, ende by avonturen oock teenmael versmaedt ende verworpen worden. Om alle dese inconuenientē behoorelijck te bejehenen, en vinde ick niet beters noch bequamers, als ten voorschijn te brenghen het Ghetuyghenis ende het jugement van onse Moeder de H. Catholijcke Roomsche Kercke over de selve vveerdighe Boecken, waer mede terstont sal ghestopt worden den venijnigen mont vande calomniateurs, ende versterckt zullen worden de goede ende rechtsinnige Catholycken, als de welcke hun in alls zijn submitterende ende onderworpene het waerachtigh est ondisputabel vonnis ende jugement van onse Moeder de H. Roomsche Kercke. Dit jugement over de weerdighe Boecken van onse H. Moeder kan ghevoeghelijck gedeylt worden in dry classen oft Squadronen, komende van het leeghste tot het hooghste ende opperste, inder voeghen dat

vande H. Moeder TERESA.

dat de eerste Cloffe is begrypende het gevoelen vande voornaemste Doctoren ende Theologanten; de tweede, het Relaes vande Eerwaardigste Heeren de Auditeurs van de H. Rota aen Syne Heyligheyt den Paus Paulus den Vijfden hopen- de het Proces ghefurneert over de Canonizatie van onse H. Moeder, met advoy ende approbatie vande Congregatie der uytneemste Heeren Cardinalen over de H. Ceremonien, inden naem van Syne Heyligheyt voorseydt ende van de geheele H. Kercke tot examinatie van dierge- lijcke dinghen geordonneert zijnde; de derde ende alderhooghste, het onfeylbaer vonnis en definitie van den Stadt - houder Christi, den Paus van Roomen selve, de welke, als in dit stuck vanden H. Gheest sekerlijck geassisteert en gedirigeert zijnde, niet dolen noch missen en kan. Sulcken ordre dan volghende, zullen wy hier eerst stellen de principaelste ende voor- naemste plaetschen oft Passagien vande princi- paelste ende voornaemste Doctoren ende The- ologanten hun de saecken van Mystique Theo- logie best verstaende: vvant te willen by een vergaderen alle ende ieghelijcke ghetuyghenisse van alle ende iegelijcke Doctoren, zoude veel eenen nieuwen ende grooten Boeck behoeven.

DE EERSTE CLASSE

BEGRYPENDE HET GHEVOELEN

VAN DE

MYSTYCKE DOCTOREN

1.

DEn eerften sal wvesen den Eerweerdigen
Vader B. LOUYS VAN LEON, van S.
Augustijns Orden, der H. Theologie
inde hooghe Schole tot Salamanca Pro-
fesseur, ende inijnen tijdt een licht ende pilae-
van geheel Spagnien: de welcke nae dat hy de
voorseyde boecken van onse H. Moeder door be-
vel vanden Coninghlijcken Raedt overlesen, ge-
examineert ende wel rijpelyck ondersocht hadde
inde leeringe daer van sulck een genoeghte ghe-
somen heeft, dat hy tot recommendatie vande
selve, een seer langen ende schoonen Send-brief
gesonden heeft aende Priorinne ANNA VAN JE-
sus ende d'andere Religiensen vande Ordre der
Ongeschoende Carmeliteriffen in het Convent tot
Madrid; de welcke vvy, om dat sy een soo nyt-
nemende getuygenisse is vande suyvere ende on-
berisbare leeringe van onse H. Moeder, alhier
stellen sullen, voor soo vele als sy tot ons te-
genvvoordigh propost is dienende, ende luyt als
volght.

Ick en hebbe de Moeder TERESA VAN JESUS
 noyt ghekent noch ghesten / ter wijlen sy hier op
 der aerden leefde ; maer nu sy inden Hemel leeft/
 soo kenne ende sie ick haer bynae altydts in twee
 van haere levende beelden die sy ons achtergela-
 ten heeft / welck sijn haere Dochters/ ende haere
 Boecken/ de welke nae mijn duncken oock sijn
 ghetrouwte ende alder geloofwaardighste ghetuy-
 ghen van haere groote deught. Ende voorts veel
 dingen vethalende tot lof vande voorleyde Reli-
 gieuken, om dat sy de voetstappē van hare Moeder
 soo eygentlijck ende pertinentlijck varen nae-
 volghende, seght t'gene dat aengaet de Boecken
 van onse H. Moeder, inder manieren als hier volgt.
 Niet min claer noch min miraculeus en is het
 tweede/ dat ick geseyt hebbe te wesen hare Schrif-
 ten ende Boecken/ hebbende ontwijffelijck den H.
 Geest gewilt/ dat de Moeder TERESA daer in een
 seer raer exempel soude wesen. Want in de hooge
 dinghen die sy tracteert / ende inde subtylheydt
 ende claerheydt daer sy die mede tracteert/ gaet sy
 veel verstanden te boben: ende aengaende de ma-
 niere van schryuen / ende de supberheydt ende
 lichtheyt des stijls / ende de gratie ende goeden
 schick der woorden / ende ongeaffecteerde fraepig-
 heydt die eenen boben maten vermaect / twijf-
 fel ick oft eenigh schryft in onse taele is / welck
 daer by te ghelijcken sy. Ende oberfulck ben ick
 ny altydts/ als ick de selve lese/ op een nieuw ver-
 wonderende / ende in sommige plaetsen daer van
 dunckt ny dat het gheen menschelijck verstant
 en is dat ick hoor. Ende ick en twijffele niet/ oft
 den H. Geest sprack dooz haer in veel plaetsen /
 ende regeerde haer penne ende handt/ welck ken-
 lijck ghenoech maect de claerheydt die sy ghe-
 buyct in duystere ende onclaere dinghen / ende
 het

Ghetuyghenisse over de Boecken

het vper dat sy met haer woorden ontflecht in't herte des gheue diese leest. Want laetende staen veel andere groote profijten / de welke in dese Boecken vinden de gheue diese lesen / zijn twee nae mijn duncken / die dat principaelijk wercken.

Het eerste is / dat sy inde herten der Lesers licht maken den wegh der beught: het ander / dat sy die ontflecken inde liefde der selver / ende van Godt. Want aengaende het een is het wonderlijck om sien / hoe dat sy Godt vooz de oogen der ziele stellen / en hoe licht sy hem toonen om vinden te zijn / ende hoe soet ende vriendelijck tot de gheue die hem vinden : ende aengaende het ander / sy ontflecken inde ziele niet alleen dooz altemael t'samen / maer dooz elck wozt een Hemels vper / dat haer verbrant ende te niet doet. Ende weyzende van haer ooghen ende sinnen alle de swarigheden die daer gebonden worden (niet op dat sy die niet en sie / maer op dat sy die niet en achte) maecken sy haer niet alleen bevrijdt van het bedroggh dat de valsche imaginatie haer vooz ooghen stelde / maer oock ontlast van haer swaerheyt en slapighed / ende soo verclodcht / ende / indien men dat soo magh segghen / soo haeckende nae het goet / dat sy terstondt daer toe vliegghet met een vierige begeerte. Want den grooten brant / die in dat hepligh herte was blakende / brack upt als klebende aen haer woorden / soo dat sy al om blammen gheben waer dat sy passeren : waer van ick verstaer dat uwe Eerweerdigheden goede getuyghen zijn / gmerckit dat ghelieden zint haer waerachtigh beelbt ende ghelijckenisse. Want my en ghedenckt noyt dat ick in dese Boecken ghesen hebbe / oft my heeft gedocht dat ick uwe Eerw hoorde spzeken ; ende wederom dat ick u-lieden noyt en hoorde spzeken / oft my docht / dat ick in

de H. Moeder las : ende die het selve sullen willen beproeven / zullen bevinden dat het de waerheyt is : want sy sullen sien het selve licht ende grootheid des verstants en vernufte ende sware saecken des gheests de selve abelheyt ende soetigheyt in die te verklaren de selve behendigheyt / de selve discretie : sy sullen het selve Goddelijck oer gevoelen / ende sullen vatten de selve begeerten : sy sullen bevinden de selve maniere van heyligheyt / met die ghemeyn oft oock wonder werckende is / maer die so in substantie door allen haren wandel ingeforst dat sy altemet / sonder Godt te noemen / de zielen op hem verliest maken.

Soo dat / om wederom te comen tot het beginsel / al is het dat ick haer niet en hebbe ghesien doen sy hier op der aerden leefde / ick haer nu sien in haer Boecken ende Dochters ; oft om beter te seggen / ick sien haer nu in uwe Eerweerdigheden alleen die haer Dochters zyt / ende haer manieren aldermeest representeert / wesende een levende afbeeldsel van haer schriften ende Boecken. De welke Boecken / die nu in't licht komen / ende my vanden Coninghlijcken Raedt bevolen zijn te overlesen / ick met recht D.L. Heyligh Convent opdraghen magh / gelijk ick 't metter daet doen / om den arbeydt die ick daer aengeshangen hebbe / die niet kleyn en is gheweest. Want ick en hebbe niet alleenlijck ghearbeyt in die te oversien ende te examineren / welck is't ghene dat den Raedt my bevolen heeft / maer oock in die te confereren met de originacien selve die ick veel dagen lanck by my ghehadt hebbe / ende in die wederom te brengen tot haer eyghen puerheyt / op de selve maniere so de Heilige Moeder die met haer handt gheschreven heeft achter ghelacten / sonder die te veranderen / noch in woorden / noch

Ghetuyghenissen over de Boecken

in substantie / waer af seer gheweken waeren de copijen diemen daer af hadde / t'zy dooz onachtsaemhepdt der schrijvers / oft dooz stoutighepdt ende onwetenthepdt : want yet te veranderen in dinghen gheschreven dooz cene in wiens hert Godt woonde / ende die men ghelooft haer ghemoveert heeft om die te schrijven / is een seer grote stoutighepdt gheweest ende de woorden te willen verbeteren / is gheweest een seer schandelijcke d'walinghe. Want waer't dat sy de Spaensche taele wel verstonden / sy hadden ghesien dat den stijl van de **H. Moeder** is de eygen fraepighepdt der selver. Want al is het saeckien / dat sy in sommige plaetsen van haer schriften / eer sy een reden volepndt die sy begonst heeft / de selve menght met ander redenen / ende dickmael bzeckt den begonste materie met dinghen die sy daer onder boedert / niet te min doet sy dat soo wel / ende het gheschiet met sulck een goede gratie / dat haer de selve faute is bpbzringende fraepighepdt / ende is het cieraet van t'ghene sy is vertellende inder voegghen / dat ick die wederom ghebocht / hebbe tot haer eerste nettighepdt.

Maer overmits niet ter werelt soo goet en is / daer den quaden aert der menschen niet eenighe faute aen en can versieren / soo vinde ick gheraden alhier / ter wijlen ick **alve Eerw.** aen sprake / costelijck te antwoorden den ghepepsen van sommige lieden. In dese Boecken worden revelatien verhaelt / ende daer wordt in ghetracteert van inwendighe dinghen die in het ghebedt ongaen / afwijkende van den gemeynen sin ende gewoonte der menschen : sulcks dat pemandt mogelijck sal segghen / dat nopende de revelatien een onsekere saecke is / ende dat men die oversulcks niet en behoorde te laeten in't licht comen ; ende aengaende

den

Den inwendighen handel der ziele met Godt / dat dat een seer gheestelijke saecke is / ende vooz seer luttel persoonen / soo dat het selve in't openbaer te stellen vooz een peggelijck / soude moghen een occasie van perijckel wesen. Waer in sy inder waerheyt verdoolt zijn. Want aengaende het eerste vande revelatien / ghelijck het seker is / dat den vijandt hem somwijlen transfiguureert in eenen Enghel des lichts / ende de ziele met versierde vertooninghen wtsrijckt ende bedrieght : alsoo is het oock seker / ende is een punct van't Gheloof / dat den Heplighen Gheest met de sijne spreekt / ende hem aen hem in veelverlep manieren beropenbaert / oft om hun epghen / oft om eens anders profijt. Ende ghelijck de eerste revelatien niet en behooren gheschreven noch ghesacht te zijn / want het sijn bedriegghelijckheden / alsoo sijn dese tweede weerdigh om gemeten ende beschreven te zijn : want / gelijk den Enghel tot Tobias septe: Het secreet des Conings te verberghen is goet. maer Godts wercken te openbaren ende te vercondigen, is een seer heylige ende behoerlicke saecke. Wat Heplighen is / die noyt eenige revelatien gehad heeft / oft wat leven van eenighen Heplighen wordt beschreven / daer niet in vertelt en worden de revelatien die hy ghehadt heeft / De Historien van Sinte Dominicus ende Sinte Franciscus Orden worden van een peggelijck ghesien ende ghehanteert / ende daer en is nauwelijck een bladt in te vinden sonder revelatie / 't sy vande fondateurs / oft van hurre discipelen. Godt spreekt sonder eenigh twijffel met sijn vrienden / ende hy en spreekt hem niet aen dat niemandt dat weten en soude / maer om dat in't licht comen soude t'ghene hy hem seght. Want ghelijck hy het licht selve is / soo hy bemint dat

Ghetuyghenisse over de Boecken

dat in alle dingen ; ende ghelijck hy de saligheyt
 der menschen soecht / soo en doet hy dese bysonde-
 re gratien noyt aen yemandt dan om dooz zyn
 middel veel andere te helpen. Doch men noch
 twijffelde aende deught van de Heilige Moeder
 TERESA, ende te wylen dat noch lieden waren/
 die contrarie vermoepden van het was (want
 men sagh noch de maniere niet / dooz de welke
 Godt haer wercken approbeerde) soo was wel
 goedt datmen dese Historien niet en zoude in het
 licht bzenghen noch geniem maecken / om alsoo
 te heilten de vermetelycke oordeelen van som-
 mighe menschen ; marc nu nae haer doot / als
 wanneer de wercken selve / ende der selver int-
 ganck ons verskertheydt gheven dat het Godt
 is / ende dat het Mirakel van de onberdozvent-
 heydt haers lichaems / ende andere mirakelen die
 sy dagelijck doet / ons haere heyligheyt by-
 ten allen twijffel stellen / te willen verbergen de
 ghenaeden die haer Godt ghedaen heeft binnen
 haer leven / ende niet te willen openbaren de mid-
 delen / dooz de welke hy haer tot soo groote vol-
 maektheyt ghebroecht heeft tot profyt van soo
 vele menschen / dat zonde by sekere maniere onge-
 lijck gedaen zyn aenden Heylighen Gheest / ende
 sijn wonderlijkheden verdonckeren / ende sijn
 glorie bedecken. Ende oversulck sal niemant
 die wel oordeelen kan / voor goet houden dat dese
 revelatien souden verhozgen ghehouden worden.
 Aengaende dat sommighe segghen / dat niet be-
 hoorlijck en is / dat de H. Moeder selve revelatien
 schrybe van haer selven / en is / soo veel als haer
 ende haer ootmoedigheyt ende zedigheyt aen-
 gaet / sulck niet / mits dien sy dat gedaen heeft
 dooz gebodt ende bedwanck ; ende aengaende ons
 ende onse gheloovigheyt / is het eer seer behoor-
 lijck

lijck. Want van pemanden anders die de selve beschreuen hadde / soude men mogen dencken oft hy bedroghen hadde geweest / oft dat hy wilde bedrieghen : welck niet te vermoepen en is van de moeder / de welcke gheschreuen heeft 't ghene dat haer selve ghebeurt is / ende die soo heyligh was dat sy de waerheydt niet en zoude ghespaert hebben in soo hooghe saken.

't Ghene dat ick van sommighe vrese / is / dat alsulcke schriften hen niet en behaghen / niet om het bedroch dat daer mach in geleghen sijn / maer om het bedrogh dat sy binnen hun seluen hebben / het welck hen niet laet gheloooven dat hem Godt niet pemandt soo ghemeyn maectt : welck hun niet en soude duncken / waer 't dat sy oberpepsden 't selfde dat sy gheloooven / want is het dat sy be-
lijden dat Godt Mensch gheworden is / waerom twijffelen sy dat hy niet den Mensch spreekt ? ende is het dat sy gheloooven dat hy vooz de menschen ghegheefft ende ghesurust is gheweest / waerom verwonderen sy hun van dat hy niet hen sijn ghenoechte neemt ? Wat is meer / dat hy hem aen een van sijn knapen vertoont ende met hem spreekt / oft dat hy hem seluen als onsen die-
naer maectt ende de doot sterft. Dat de menschen een couragie nemen / om Godt te soecken dooz den wegh dien hy ons leert / den welken is het ghe-
loobe ende de liefde / ende de waerachtighe onderhoudinghe van sijne Geboden ende raeden / ende het sal't minste wesen dat hy hen diergelij-
ke ghenaden verleenen sal. Soo dat de ghene / die gheen goet gevoelen en hebben van dese reve-
latien / by aldien het comt om dat sy niet en ghe-
looven dat men die vindt / in seer groote dolinghe leven ; ende by aldien het komt om dat sommige vande ghene diemen vindt bedrieghelijck sijn / sy
schul-

Ghetuyghenisse over de Boecken

schuldigh zijn goedt gheboelen te hebben van de
 ghene/die de bekende hepligheyt haerder Nutheu-
 ren thoont waerachtigh te wesen/ als zijn de ge-
 ne die hier beschreven worden. Welcke Historie
 niet alleen niet periculeus en is / in dese materie
 van rebelatien/ maer is profijtigh/ ende noodigh
 tot kennisse vande goede in de ghene die de selve
 sullen hebben: want sy en verhaelt niet alleen
 blootelijck de ghene die Godt aen de Heplighe
 Moeder **T BRESA** verleen heeft / maer vertelt
 oock wat neerstigheden dat sy dede om die te on-
 dersoecken/ende verclaert de ken-teekenen die de
 waerachtighe achterlaeten/ ende wat vormis wy
 daer ober moeten strijken / ende oft men moet be-
 gheren oft refuseren die te hebben. Want inden
 eersten leert ons dit schrift / dat de ghene die van
 Godt zijn/ althits vele deughden voort bringhen
 in de ziele/ soo tot profijt van de ghene diese ont-
 vanght als tot welvaert van vele andere. Ten
 tweeden waerschouwt het ons/ dat wy ons dooz
 de selve niet en behooren te gouberneren: want
 den reghel van't leven is de leeringe vande Hepl-
 liche Kercke / ende het ghene dat Godt in syn
 Boecken beropenbaert heeft / ende dat de goede
 ende waerachtighe reden uptwijst. Ten derden
 seght het/ dat wy de selve niet en behooren te soec-
 ken / noch te pepsen dat daer in ghelegghen is de
 volmaeckthept des gheests / oft dat het sehere
 teekenen zijn van datmen is in gratie:want het
 profijt der zielen is eygentlijck gelegghen in Godt
 meer te beminnen / ende meer dooz hem te lijden
 ende in meerder verstervinghe der gheneghenthe-
 den / ende meerder blootheyt ende verlatentheyt
 van ons selven ende van alle dingen. Ende t'self-
 de dat dit schrift ons leert met woorden/dat toont
 het ons terstont dooz het exempel van de Moeder

der / van de welke het verhaelt / wat een achtet-
dencken sy altydts hadde in haere revelaticn / ende
hoe sy die was ondersoekende / ende hoe sy haer
altydts reguleerde niet soo seer nae de selve / als
nae t'ghene dat haer Obersten ende Biecht va-
ders haer bevolen / midts dien soo openbaer was
dat sy goedt waeren / als ghebleken heeft door de
effecten van reformatie / die de selve in haer ende
in haer geheele Orden gewerckt hebben : soo dat
de revelaticn / die hier verhaelt worden / niet
twijffelachtigh en zijn / noch gheen occasie en zijn
tot andere die sulcks zijn : eer zijn ons dese
Boecken verlichtende / om te kennen de ghene die
sulcks wesen / ende zijn ghelijck eenen toetsteen
tot dese kennisse.

Restert nu coztelijck te antwoorden den ghe-
nen / die in dese Boecken perijckel vinden om de
hooghe materien daer sy af tracteren / ende die
segghen / t'en is niet vooz alle man. Ghemerckt
dan dat dyp soozten van menschen zijn / d'eene van
die het ghebedt oeffenen / d'andere van die't sou-
den comen oeffenen waer't dat sy wilden / de der-
de van die dat niet en comen doen om de condi-
tie van haeren staet ; soo vzaeghe ick / Wie van de-
se zijn die perijckel hebben ? De Gheestelijcke
gheensmits / in dien het niet schadelijck en is / dat
pemandt wete t'ghene dat hy doet / ende daer hy
van professie maect. De ghene die bequaemig-
hepdt hebben om sulcks te wesen / Deel min want
sy vinden hier niet alleen wie hun den wegh too-
ne teghen dat sy't sullen wesen maer oock ; die
hun verwecke ende ontsteke om sulcks te willen
wesen / welck een seer groot goedt is. De derde
dan waer in lijden die perijckel in te weten / Dat
Godt lief ghetal is met de menschen ? Dat hem
bindt de ghene die hem alles quijt maect ? Hoe
lieffelijck

Ghetuyghenisse over de Boecken

lieffelijck hy de zielen onthaeft? Wat verschepdent
 hepdt daer is tusschen de soetigheden die hy haer
 verleent? In wat manieren hy die supbert ende
 reynight? Wat is hier dat niet hepligh maerken
 en sal den ghenen die't lesen zal? dat in hem niet
 verwecken en zal een verwonderinge van Godt/
 ende hem ontfeken in liefde tot hem? Is het
 saecken dat de bebroedinghe van dese uytwendighe
 wercken/ die Godt waercht inde scheppinghe
 ende regeringhe van alle dinghen/ is een schole
 van ghemeen profijt voor alle menschen/ hoe can
 de kernisse van sijne verheuen wonderheden pe-
 manden schadelijck wesen? Ende in zehalle pe-
 mandt/ midts sijn quade dispositie/ daer schade
 upt trock/ soude't daerom gheraeden wesen de
 deure te slupten aen een soo groot profijt/ ende
 van soo vele menschen? Daerom dan het Euan-
 gelie niet en predike/ want aen den ghenen die't
 niet en ontfanght/ is het een occasie van meerder
 verdoemenisse/ ghelijck Sinte Pauwels seght.
 Wat schriften zijnder/ al is het dat de Heplighe
 Schyfture daer oock onder gheveent worde/
 daer enen qualijck ghesniden moet/ niet en sal
 konnen eenighe doringhe uyt-raven? In't orde-
 len der dinghen moeten men acuisien oft sy in hen
 selven goet zijn ende nut tot hare eynden/ ende niet
 wat daer mede doen sal het quaet gebruyck van
 sommighe: want wiltmen daer nae sien/daer en
 is gheen dinck soo hepligh datmen niet en zal
 moghen verbieden. Wat is doch hepligher dan
 de Sacramenten? ende hoe veel zyn die quader
 worden door het quaedt ghebruyck der selver?
 Den vijandt/ als loos zijnde/ ende altyds waec-
 kende om ons te beschadichen/ verandert hem in
 beelderley colouren/ ende ghelaet hem in de ver-
 standen van sommighen als voorzigtigh/ ende
 - sozgh-

sozgbuldigh vooz de welbaert des naestens/om
 alsoo onder het decksel van te beletten een parti-
 culier hadde/ t'samen upt de oogen van een pege-
 lijck wegh te nemen 't ghene dat goet ende pro-
 fytigh is in't ghemeyn. Hy weet wel / dat hy
 meer sal verliesen inde ghene die hem sullen be-
 teren / ende tot gheestelijcke volmaeckthepdt ko-
 men dooz het lesen van dese Boecken/ dan hy sal
 winnen in de onwetenthepdt oft snoothepdt van
 desen oft dien / die hem dooz syue quade ghestel-
 tenisse daer aen sal stooten. Ende oversulckx om
 de eerste niet te verliesen/ verheft hy seer ende stelt
 vooz oogen de schade van dese die hy dooz ande-
 re duysendt middelen bedorven heeft. Hoe wel
 ghelijck ick gheseyt hebbe/ ick niemant so qua-
 lijck ghestelt en weet/ dien het kan letten dat hy
 weet dat Godt goedertieren is tot sijn vrienden/
 ende hoe soet dat hy is/ ende dooz wat wegen de
 zielen tot hem gheraecken/ waer toe hem dit ghe-
 heel Schryft is streckende. Alleen vreesse ick vooz
 sommighe / die alle de werelt nae hunne maniere
 willen leyden / ende houden vooz quaedt dat sy
 niet en ordonneren ende arbeypden dat niet ghes-
 acht en soude worden 't gene dat nae hunne hers-
 senen niet en is ; den welken ick geen satisfactie
 gheben en wil / want hunne dwaelsinghe komt
 upt hunnen wille / ende alsoo en sullen sy gheen
 satisfactie willen aen-nemen ; maer ick wil alle
 andere ghebeden hebben/ dat sy dien gheen ghes-
 hoor en gheben/ want sy sulckx niet weerddigh en
 sijn.

ICK sal hier alleenelijck een saecke waerschou-
 wen / de welke nootsakelijck moet ghenoteert
 worden / ende is dat de Heplighe Moeder spre-
 kende van het ghebedt / welck sy noemt van stil-
 te/ ende van andere hooghere trappen/ ende trar-
 terende

Ghetuyghenisse over de Boecken

terende van sommighe particuliere gratien die Godt den sielen verleendt / ghe woon is in veel plaetsen van dese Boecken te seggen / dat de ziele nae by Godt is / ende dat sy malcanderen verstaen / ende dat de sielen sekerlych weten dat Godt haer aenspreckt / ende andere dierghelijcke dinghen Waer in niemant verstaen en moet / dat sy is stellende sekerheydt in de gratie ende rechtveerdigheydt van de ghene die hun becommen niet dese oeffeninghen / noch van eenighe andere hoe hepligh die oock zijn / in der voeghen dat sy van hun selven sekerlych souden weten dat sy die hebben / t ten sy alleentlick de gene die Godt dat openbaert. Want de Moeder selve / die beproeft heeft al dat sy in dese Boecken schrijft / ende veel meer dan sy schrijft / seght dese woorden van haer selven: inden wegh der Volmaecht. cap. 4. Ende t ghene dat ick niet verdragen en can o Heere, is dat ick niet sekerlych en can weten oft ick u lief heb, en oft myn begeerten u aengenaem zijn. En op een ander plaetse: Maer eylaes o mynen Godt, hoe kan ick weten, oft ick van u niet gescheyden en ben? Och myn leven, dat gy aldus leven moet met soo kleyne verskertheyt van een sake daer soo veel aen hangt! wie soude u begeeren, ghemerckt het profyt datmen van u hebben oft verwachten mach (welck is Godt in alles te behagē) soo onseker ende vol peryckelen is? Ende in het Boeck der Wooningē / sprekende vande zielen die in de sebenste ingegaen zijn / welck zijn de gene die van meerderen ende volmaekteren staet zijn / seght sy aldus inde 7. Woonigh. in't leste Capit. Aengaende dootsondē, die sy weten sulcks te wesen, daer zyn sy vry af, hoewel sy niet verlekert en zyn dat sy geene en hebben die sy niet en weten, welck hun geen kleyn verdriet wesen sal. **Alleentlick**

Vande H. Moeder TERESA.

lijck wilt sy seggen 't ghene dat de waerhepdt is dat de zielen in dese oeffeninghen Godt teghenwoordigh ghevoelen tot de effecten die sy alsdan in haerlieder werckt/ de welcke zijn/ haer te verzeughden/ ende te verlichten / haer onderwijnsingen ende soetigheden verleenende : de welcke hoe wel het groote gratien Godts zijn / ende dat sy dickmaels vergheselschappen de gratie die rechtveerdigh maect/ oft daer toe leyden/ soo en zijn sy nochtans hierom de selve gratie niet / noch en spruyten daer niet upt / noch en zijn altydts met haer niet ; ghelijck men siet in de prophetie/ de welcke kan wesen in een die in quaden staet is : de welcke alsdan seker is dat Godt hem spreekt / ende en weet niet oft sy hem rechtveerdigh maect ; ende inder waerhept en maect sy hem alsdan niet rechtveerdich / hoe wel sy hem aenspreekt ende leert. Ende dit moet ghenoteert zijn belanghende dese heele leeringhe in het ghemeyn : maer soo veel als aengaet de Moeder int particulier / magh het wesen / dat sy / nae dat sy gheschreven hadde de woorden die ick nu verhaelt hebbe / cenighe particuliere revelatien ende verskertheptd gehad hebbe van haer gratie. Het welck gelijkmen niet en behoort vastelijck te verskeren / alsoo en is het oock gheen reden datmen't hard neckelijck loochene : want de gaben die Godt haer ingestort heeft/ende de gratien die sy haer verleent heeft op dese leste jaren / zijn seer groot gheweest / welck cenighsins te kennen geben sommighe dinghen die sy in dese Boecken schrijft. Maer men moet gheenen generaelen reghel maecten van't ghene dat haer moghelijck door singuliere gratie is ghegheven gheweest. Ende met dese waerschouwinghe is dit Schrift geheelijck beschermt teghen allen aenstoot : jae /

Ghetuygenisse over de Boecken

nae dat ick geloove ende hope / sal het profijtich wesen vooz de zielen / gelyck als het blyckt uyt hen exempel van uwe eerweerdigheden die daer mede opgeboet zijn / ende daer mede onderhouden worden ; de welcke ick bidde / mijnder altijts te willen ghedachtigh wesen in haer heplighe gebeden. In Sinte Philips tot Madrid / den vijftienden Septembzis / Anno 1587.

II.

Den Eerw: Vader Heer DIDACUS VAN YEPES, van S. Hieronymus Orden, ende naederhandt Bisschop van Tarazona, Biecht-vader van Philippus den II. Coninck van Spagnien, ende oock vande H. Moeder TERESA, handelende van de inghestorte wetenschap vande H. Moeder, seght aldus in het Derde Boeck in't 18. Capittel van haer Leven : Alle dese Boecken heeft de salighe Moeder gheschreven dooz openbaringhe des Heeren/etc. Ende gelyck den Heere haer bevolen heeft de selve te schryven / alsoo schijnt hy oock hebben willen betoonen / dat hy den Auteurs daer van is want de maniere ende methode oft ordze metten welcken de H. Moeder de selve geschreven heeft toont ooghschijnbaerlijck / dat sy anders niet dan een wercktuypgh oft instrument van Godt geweest is / ende dat sy van't haere alleenlijck den arbejdt ende de penne geleent heeft. Dickmaels is gebeurt / dat / als sy met dese Boecken te schryven besigh was / sy opgetoghen wierde / ende dat sy wederom tot haer selven gekomen zijnde / gebonden heeft dat eenighe dinghen gheschreven waeren met haer fatsoen van letteren / doch niet van haere / maer van een ander handt. Sy hadde wel de penne inde handt / ende haer aensicht gaf eenen

eenen wonderlijcken glants van hem/ soo dat het
 scheen dat het binnenste licht der ziele hem oock
 nae buyten in het lichaem was uptstreckende. etc.
 Ende voorts in het 19. Capittel segh by aldus :
 Per de Boecken vande salighe Moeder gedrukt
 wierden / zijn de selve vande Rechters der hepli-
 ger Inquisitie gheexamineert / ende aen andere
 geleerde ende treffelijcke mannen / die als doen in
 Spagnien waren gelebert / om van de selve ge-
 examineert te worden : maer daer en is niet in
 gebonden / welck niet upt den Hemel ghekomen
 en 3p/ende dat niet en schijnt te wesen een bonce-
 ken van het licht / waer door de zielen / die langhs
 desen wegh zijn aengaende / verlicht / gelepdt ende
 inde liefde Godts meer ontsteken mogen wor-
 den. Den hoogen Raedt van de Inquisitie selve
 heeft dese Boecken door een treffelijck Decreet
 geapproveert / maer heeft gewilt (niet sonder son-
 derlinge voorzichtigheyt) dat het selve soude se-
 creet blijven. Doen zijn sy eerst gedrukt gewor-
 den / ende terstondt dat sy upt-gegeven wierden /
 zijn sy van een jehelijck in hoogher weerde ende
 estime ghehouden. Philippus den 11. Coningh
 van Spagnien heeft terstondt het antograeph ex-
 emplaer ontboden / ende doen in sijn Bibliothecq
 van S. Laureys stellen. Ende hoewel vele an-
 dere antographen vande Heplige Schrijvers der
 H. Kercke aldaer bewaert worden / soo toont hy
 nochtans principaelijck de meeste Verbiedinge
 ende reberentie aen dyp / te weten aende antogra-
 phen van S. Augustijn / van S. Chysostomus
 ende vande H. TERESA, willende dat de selve sou-
 den in costelijcke kofferkens ende achter stercke
 ijfere traelien / daer hy den sleutel selve af draeght /
 bewaert worden. Ja de Boecken vande salighe
 Moeder en laet men niet sien noch aen raecken /

Ghetuyghenisse over de Boecken

dan upt een particuliere gratie / ende gelijk Res-
liquien. Daeren boden worden sy van gheleerde
ende treffelijcke mannen/ soo Spagniaerden als
uytlantsche seer gheestimeert : ende hoe de ghene
die de selve lesen gheleerder zijn/ hoe meer sy de
selve in weerden houden als die beter / dan an-
dere / kennen ende onderscheyden den prijs van
het aldersupberste Gout dat daer in beffoten is :
ende by aldien sy somtijds pet niet en verstaen/
om dat het selve in de experientie gelegen is / soo
houden sy de selve in te hooger en estime/om dat
sy sien dat noch een ander Theologie is / die veel
hoogher ende treffelijcker is als de gene die sy
leeren / midts dat de selve is een mystique ende
verholen kennisse van Godt / de welcke met de
experientie ende eenen soeten smaech verzaemt is.

III.

Doctor Franciscus Ribera , een Man in sy-
nen tyt van groote geleertheyt ende antoriteyt,
spreckt aldus in't vierde Boeck het 6. Cap. over
het leven vande H. Maget : Den styl en maniere
van stellen van hare Schriften en is niet moepe-
lijck/ noch curieus/ maer sulck als wy in daghe-
lijcksche conuersatie zijn gebrynckende : nochtans
is sy klaer/ supber/ net / treffelijck/ epghentlijck/
den leser behaghelijck/ ende bequaem tot de din-
ghen daer hy van is tracterende. Als sy schrijft
van het ghebedt ! vande contemplatie / ende de
vriendelijcke conuersatie Godts met de ziele/ende
der ziele met Godt / soo brenghet sy voortz soo
hooghe ende verheven saecken / ende sulcks met
een soo gheestelijcke maniere/ dat oock de alder-
gheleertste / 't en zy dat sy mede een uptnemende
kennisse der gheestelijcke dingen hebben / hun eer
daer

vande H. Moeder TERESA

daer ober verwonderen als de selve verstaen sul-
len: niet dat sy de selve niet claer genoeg beschre-
ven en heeft (want sy een sonderlinghe weten-
schap ende ervarentheyt heeft om de selve upt te
legghe/ ende sy verclaert de selve op verscheyden
manieren / daer toe ghebruyckende seer fraeye
ende abele ghelijckenissen ;) maer om dat de selve
soo hoogh ende geestelijck zijn / dat sy niet lichte-
lijck van pendants/ als die daer experientie van
heeft/ konnen verstaen worden.

IV.

Den Eerweerdigen Vader B. Dominicus Banez
vande Predicheeré Ordre, en opperste Professeur
vande H. Theologie inde hooge Schole tot Sala-
manca, heeft na dat hem vande Inquisitie belast
was dese Boecken te overlesen en te examineren
de volgende censure daer over gegeven. Ick heb
seer neerstelijck ende aendachtelijck willen over-
lesen desen Boeck/ waer in de salige Moeder TE-
RESA van JESUS claerlijck ende openbaerlijck ver-
haelt 't gene in hare ziele geschiet is/ om dat sy sou-
de moghen van haere Bicht-vaders onderwesen
ende gelejdt worden ; ende en hebbe daer in niet
gebonden/ dat/ soo my dunckt / eenighe quaede
leeringe is inhoudende / maer wel veele Instruc-
tien worden daer voor gehouden / de welke den
genen die het Ghebedt hanteren/ konnen stichtich
ende profijtelijck wesen : want groote ervarent-
hejdt/ discretie ende ootmoedighent van dese Re-
ligieuse Persoon/ dat sy althjds by haere Bicht-
vaders is om verlichtinghe ende onderwijfinge
gekomen / zijn oorsaecke/ dat sy in't gene dat sy
van het ghebedt is schrijvende/ schrijft sulcke ende
soo verheven dingen / dat somtijts oock seer ghe-
leerde

Ghetuyghenisse over de Boecken

leerde mannen / om dat sy de practyke ende d'experience daer van niet en hebben / daer toe niet en konnen geraecken / etc. Gegeven tot Valladolid in't Collegie van S. Joans / den 7. Junij / Anno 1575.

F. Dominicus Bañez,

THOMAS BOSTIUS een seer treffelijck en geleert Man spreckt in syn 11. Boeck vande Kenteecken der H Kercke, in't 23. Capittel, in het 57. Teecken van de Boecken der H. Moeder TERESA aldus: Sy heeft uytghegheben Boecken vol zijnde van hemelsche leeringhe / door de welke ons moghen geleerd worden de wegen om een Christelijck ende Goddelijck leven te leyden.

VI.

Den Eerw: Vader B. Joannes van Jesu Maria Procurator Generael vande Barvoetsche Carmelieten der Congregatie van Italien, seght aldus vande Boecken van onse H. Moeder, in het 4. Boeck in het 4. Capittel van het leven ende mirakelen der selver Maget. Daer wort gepresen haren netten/on-opgepalleerden/zeegbaren schoonen ende krachtighen stijl. Tot verwonderinghe is verweckende de hoogheyt vande materien / de welke veel Theologanten / t en ware dat sy de Goddelijcke insprake geproeft hadden / niet verstaen en konnen. De voornaemste Doctoren van desen tijdt versuffen hun aldus in de lichte ende soet

soet bloeyende verclaringhe van de mistique affectien/ dat hun dunckt een extraordinarisse wijsheyt te wesen/ dat het ghene dat de Vaders hier ende daer dunsterlijck vande Mystique Theologie geleert hebben/ van een Maghet in soo klaren ende pertinenten ordze ghebrocht is. Ende in het eerste Boeck in het 1. Capittel seght hy aldus: Hier by komt noch de verwonderinge ende het loff van de treffelijckste Theologanten / die de Boecken vande H. TERESA ondersocht hebben. Want (om dat ick maer sommighe noemen en soude) der hooghsten Theologanten P. Dominicus Bañes ende P. Bartholomeus de Medina Predick-heeren / ende P. Louys van Leon Augustijn zynde neerstighe ondersoekers ende lofkondighers vande Boecken van TERESA, en kan noch onwetentheydt/ noch onbedachtsaemheydt/ noch eenige andere politicque reden geopposeert worden. Gheen onwetentheydt/ midts dat alle Scholen de schriften van hun drijven in eeren houden. Gheen onbedachtsaemheyt / want sy / als scherpsinnighe ondersoekers / dese Boecken expresselijck oversien hebben. Noch oock geen politicque reden / mits sy selve niet van die Orden en waeren/ noch wylt het approuberen vande selve Boecken eenigen lof oft wunninghe sochten. Ende het is goet/ dat / ick en weet niet wat Theologant/ sommige passagien vande Moeder TERESA berispt heeft: want hier door onsen Alderheylighsten Vader Paulus V. beweeght geworden is om 'tgene dat daer teghen gheseydt wierdt/ ter nauwer examinatie te stellen van de herbarenste Theologanten / alsoo in dierghelijcken saecken pleeggh ghedaen te worden. Want na dat tot Roemen seer neerstigh ondersoek gedaen was / soo hebben de seer geleerde Patres/ P. Didacus Al-

Ghetuyghenisse over de Boecken

varez/ Predickheer / naederhandt Aerts-bisschop
ende P. Joannes de Rada/ Minnebroeder / nae-
derhandt Bisschop/ aen de welcke Sijne Vep-
ligheyt sulckx ghecommitteert hadde / in nae-
volghende maniere gheschreven P. Alvarez / na dat
hy de teghen-argumenten beandwoordt hadde /
heeft aldus geconcludeert : Hier upt sluyte ick /
dat de leeringhe van de Moeder TERESA , aen-
gaende de voorszeyde propositien/ niet in en houdt
dat de Catholijcke leeringhe oft goede manieren
contrarie is ; maer dat sy seer profijtelyck is den
ghenen die een volmaecht gheestelijck leven ley-
den/oft daer nae haecken. Aldus censere ick/ mijn
jugement stellende onder de correctie van den H.
Apostelijcken Stoel / etc. P de Rada / hebbende
alle objectien wel ghesolveert / heeft aldus ghe-
eyndt : Soo oordeele ick dan/ dat niet te berispen
en is in't ghene dat den Berisper op woert tegen
de Moeder TERESA, maer dat het al can probabi-
liter gedefendeert worden. Oversulckx is dit aen
Sijne Vepstijgheyt gherelateert / ende alsoo meer-
der weerdigheyt oft authoriteyt ghecomen aende
Boecken van TERESA.

DE TWEEDE CLASSE
BEGRYP ENDE HET RELAES
VANDE AUDITEURS
DER H. ROTA.

DE Eerweerdigste Heeren Auditoren vande H. ROTA, van Syne Heyligheydt den Paus PAULUS den Vijfden tot examinatie van het Proces over de Mirakelen ende gaven van de MOEDER TERESA, dienende tot haere Canonizatie, ghestelt ende ghedeputeert zijnde, segghen in hun tweede Relaes aen Syno voorseyde Heyligheydt (welck gedaen is ontrent October van het laer ons Heeren ende Salighmakers JESU Christi 1616. inden 22. Artijckel in den 2. §. fol. 148. b. van haere Boecken ende schriften aldus. Dat sy te weten, de H. Moeder TERESA ghehadt heeft de gabe der wijsheyt ende wetenschap/dat is/een hooghe kennisse van goddelijcke ende wereltlijcke dingen / tot onderwijs van andere / gheben genoegh te kennen de vier Boecken die sy gheschreven heeft: de welke upt de Spaensche taele in verscheyden spraken overgeset zijnde/by alle staten/de Kercke Godts herkenmende/ gebuyckert worden / ende der welcker leeringe/ als oprecht ende Catholijck / ende van Godt inghestort / seer nae van yderman gheaprobeert ende gelaudeert is / principelijck van
vijf.

Ghetuyghenisse over de Boecken

bij-en-tachtigh ghetuygen / onder de welke
zijn ses soo Aertsch Bisschoppen ende Bisschoppē
etc. de welke allegader de leeringhe vande vooz-
sepde Boecken niet alleen als Hepligh ende Ca-
tholijck appzoberen / ende de selve met wonder-
bare lof redenen zijn verheffende ; maer oock (dat
meer is) sommige van henlieden houden de selve
als van den Hemel inghestort / ende van Godt
den Heere Almachtigh geleert / door middel van
het gebedt ende de familiere conversatie / als de
Salige TERESA met de Goddelijcke Majesteydt
hadde. Ende oock sommige vande Getuyghen
toonien ende sluyten / upt de hoocheydt der God-
delijcker Mysterien van ons Gheloove / ende an-
dere Hemelsche verholentheden / die de voozsepde
Salige TERESA met een wonderbaer verstandt
wetenschap ende claerheydt beschrijft (daer sy
nochtans noyt in Scholen noch ergens gestudeert
en heeft / maer meer een Vrouwe was die in de
Heplige Schryfture niet her-baren en was) ende
mits haer leeringhe teenemael is overgoten met
het vper der liefde / waer mede ontsteken worden
de Herten vande gene die dese Boecken lesen ; dat
upt het lesen vande selve groot profijt ende groo-
te geestelijcke vzeught gevolght is ende volghen
sal inde Kercke Godts : want de zielen worden
daer door afgehouden vande lasteren / ende wor-
den verweckt tot de deughden / ende dit byna mi-
raculeuselijck / mits de cracht ende werkinghe /
waer door het Hert der gener die de selve lesen / hoe
hart ende versteent het oock is / tot berouwen ende
devotie vermorwt wort. Welcke veele getuygen
bekenmen in hun selven ghebeurt te zijn ; soo dat
oock een goedt deel daer van segghen / dat dese
Salige Maget / ten regardē vande voozsepde van
Godt ingestorte wetenschap / met reden magh ge-
schildert

schildert worden met een dupbe boven haer hooft in welcke gedaente de Salighe Maget selve verhaelt dat haer op eenen * Sinren aboundt verschenen is den Hepligen Gheest/die haer met een groote gheboelen van glorie in op-ghetogenthepe gestelt heeft. Daer-en-boven heeft men dickwils ghestien / dat / als sy dese Boecken schreef / haer aensicht met eenen glans ende licht was herschijnende / ende dat sy seer raffelijck was schrijvende: welck een seer groot tecken is dat den H. Geest daer tegenwoordigh was/ ende haer boozsepde wat sy schrijven soude * Siet beneden in't Leven het xxxviii. Capittel, aen het 449. blade

Hier upt / ende mits de censure ende goetduncken van soo veele geleerde ende treffelijcke Mannen/ achten wy / dat dese Boecken met reden de selve censura weerdigh zijn.

Ende inde Boozreden vande selve Relasen seggen sy aldus: Als ghy in desen boeck leeft/ dat de Salige TERESA is een Meesterse vande gheestelijcke leeringe/ende dat sy van Godt almachtigh aen de Kercke verleent is; Item dat de treffelijckste Theologanten van alle Ordenen hun over de wijsheyt van de salige TERESA verwonderen/ ende alsoo versuft staen/over de lichte uptlegginge vande mystique passien / dat hun dunckt een raer exempel van wijsheyt te wesen/t gene dat de Vaders vande Mystique Theologie dwysterlijc/ ende hier ende daer geleert hebben/ van een Maget in een soo schoone klaere ende wel gheschickte ordze ghebrocht te zijn: Item dat den goedertieren Godt de salighe TERESA heeft ghesonden om sijne Heplige Kercke te verlichten/ende de Godbruchtigheyt te vermeerderen / ende andere diergelijcke dinghen / en sult niet meppen / dat in het minste te veel gesproken oft eenich excess in woorden

DE DERDE CLASSE.

BEGRYPENDE

HET VONNIS ENDE DIFINITIE

VAN DE

PAUSEN VAN ROOMEN.

I.

DEN PAUS GREGORIUS den XV. die de H. TERESA ghestelt heeft onder het ghetal vande heylige Maeghden seght inde Bulle vande Canonizatie aldus: **Boven alle gaben vande goddelijcke liberaelheyt / de welcke** Syne Heyligheydt tot noch toe verhaelt hadde, waer mede den Almogenden dese sijne Beminde Bapst ghelijck als met kostelijcke juweelen heeft willen vereierē / heeft hy haer noch met ander gratien ende gaben seer rijckelijck begaest: want hy heeft haer verbult metten geest des verstants / soo dat sy niet alleen inde Kercke Godts achtergelaten heeft exempelen van goede wercken / maer dat sy de selve Kercke oock bespzoekt ende bebochticht heeft met de slagh reghenen van Goddelijcke wijshedyt / hebbende gheschreven Boecken van de Mystique Theologie / ende noch andere / de
welcke

vande H. Moeder TERESA.

welcke vol zijn van vele Godvruchticheyt/waer
uyt de zielen der geloovighe seer menighvuldighe
vruchten zijn ontfangende/ ende daer doo; tot het
verlanghen nae het Hemelsche Vader-lant won-
derlijck verweckt worden.

I I.

Onsen Alder-heylichsten Vader URBANUS den
achsten, teghenwoordelijck Paus van Roomen
ende Stadhouder Christi, heeft selve uyt singu-
liere affectie tot dese H. Maget, ghemaect het
Officie oft de Ghetyden, de welcke op haeren
Feestdagh ende de gheheele Octave door in de
Kercke Godts ghelesen vvorden; alwaer Syne
Heyligheydt in het eynde van de vijfde Lesse in
het tweede Nocturn vanden Feest-dagh aldus is
sprekende: **S**y heeft vele leeringen van hemelsche
wijsheyt geschreven / waer doo; de sielen vande
geloovige tot het verlangen van het opperste va-
der-landt grootelijck verweckt worden.

Ende dat noch meer is, Syne Heyligheydt
voorseyt heeft de leeringhe van onse H. Moeder
vvaer mede sy de H. Kercke verlicht heeft; ende
de wonderbaere Godvruchtigheyt ende devotie
daer haeren gheeft mede uytgeschenen heeft met
twee woorden geapproveert, ende der geheeler
Kercke voorghestelt in het Ghebedt, welcke Sy-
ne Heyligheydt geordonneert heeft om inde Misse
ende Getyden van haeren Feestdagh ghelesen te
worden, luydende aldus:

EXaudi nos Deus salutaris noster: ut sicut de
beatæ TERESIAE virginis tuæ festinitate gau-
demus, ita caelestis eius doctrinæ pabulo nutria-
mur, & piæ devotionis exudiamur affectu.

DAT

DAT IS:

Verhoozt ons Godt onsen Salighmaecker /
op dat/ ghelijck wy ons over den Feestdach
vande Salighe TERESE uwe Maghet verheugen
alsoo oock door de spijsse van haere hemelsche lee-
ringhe moghen gevoedt/ ende door d'affectie van
haere Godtvluchtige devotie moghen onderwe-
sen worden.

Alwaer Syne Heylighyt haer is kennende, ende
approberende voor een Leeraersse, mits de selve
wil dat de Kercke sal bidden dat wy mogen door
haere leeringe onderwesen worden: zijnde een
nyen tytel de vvelcke tot noch toe aen geen San-
tinne in het H. Officie en is gegeven geweest.

HET LEVEN
Vande H. Moeder
TERESA
VAN IESUS,

Met sommighe gratien ende gaven
die Godt haer verleent heeft, be-
schreven door haer-selve door
bevel van haren Biecht-vader,
aen vvien sy seyndt ende stiert,
ende seght aldus:

It wilde wel / dat ghelijck
sp my bevolen ende vollen ooz-
lof ghegheben hebben om te
beschryven de maniere van
bidden/ende de gaven die Godt
den Heere my verleent heeft /
sp my den selven oock gegeven
hadden/ om in't besonder en
claerlijck te verhalen
mijne groote sonden ende boos
leven. Het hadde
my eenen grooten troost
gheweest: maer sp en
hebben niet gewilt/jae hebben
my seer cozt gebou-

den aengaende dit punct: daerom bidde ick om de liefde des Heeren/dat den ghenen/die dit verhael van mijn leven overlesen sal/ believe vooz ooghen te hebben / dat het soo boos gheweest is/dat ick niemant van de Heplighen / die hun tot Godt ghekeert hebben / ghevonden en hebbe om my dooz sijn exempel te troosten. Want ick bemercke/dat sy nae dat hun den Heere tot hem gheroeppen hadde / niet achterwaerts ghekeert en zijn om hem te vergrammen: ende ick en ben niet alleen achterwaerts ghekeert om quader te wesen / maer het schijnt dat ick mijn beste dede om te wederstaen de ghenaden die sijne Goddelijcke Majesteydt my was doende / als de gene die haer sagh verbonden te zijn meer te dienen / ende merckte dat sy het minste niet en conde betalen van het ghene dat sy schuldigh was. Ghebenedijdt sy hy in der eeuwigheyt / die my soo langh verwacht heeft:wien ick upt gantscher herten bidde / dat hy my gratie verleenen wille / dat ick met alle claerheyt ende waerheyt magh volbrēngghen dese verclaeringhe die mijn Ziechtvaders my doen doen (Ja den Heere selve/ weet ick wel/ heeft het over langh begheert / maer ick en hebbe't tot nocht toe niet derven bestaen) ende dat sy magh wesen tot sijnder glorie ende lof / ende op dat sy lieden voozt-aen / my beter kennende / mijne cranckheyt moghen helpen / ten eynde ick yet magh bedienen van het ghene dat ick den Heere schuldigh ben / wien altydts alle dinghen moeten loben. Amen.

HET I. CAPITTEL.

Hoc dat den Heere de siele in haer kintsheyt, tot deughdelijcke dinghen heeft begonst te verwecken, ende hoe seer daer toe helpt, dat de Ouders deughdelijck zijn.

Dat ick deughdelijcke ende Godt-vreesende Ouders ghesjadt hebbe/ hadde my genoegh behooren te wesen (en hadde ick niet soo quaedt gheweest) met het ghene dat den Heere my ghenadighlijck verleende / om goet te wesen. **Mijn** Vader was gheneght tot het lesen van goede boecken/ ende daerom hadde hyse in't Spaenschy op dat sijn kinders die oock lesen souden. **Dit** / mits de sorghevuldighheyt die mijn moeder hadde van ons te doen bidden/ende ons deboot te maecten tot onse Lieve Vrouwe ende tot sommighe Heylighen / begonst my eersmael te verwecken om Godt te dienen/oudt wesende (soo my duncktes oft seven jaeren. **My** hielp oock dat ick mijn Ouders nieuwers toe en sagh gheneghen te zijn dan tot de deught/ die in hen seer menighvuldigh was. **Mijn** Vader droegh den armen groote liefde / ende was den siecken seer goet-hertigh / ja oock den dienst-boden / soo grootelijck / dat men hem noyt en conde wijs maecten dat hy soude willen slaeben houden/ want hy niet hen te groot medeliden hadde. **Ende** soo daer eens een slavinne in sijn huys was / die een van sijn broeders toebehoorde / toefde hyse gelijk sijn eghen kinderen / segghende dat het hem seer naer ter herten ginck / dat sy niet by en was. **Hy** was seer waerachtigh in sijn woorden : noyt en hoorde hem jemant sweeren / oft murmureren.

Hy was seer eerbaer hoben maten. **M**ijn moe-
 der was dock begaest niet vele deughden / ende
 brocht haer leven over in groote cranckheden. **S**y
 was seer eerbaer: ende hoe wel sy redelijck schoon
 was / en gaf sy nochtans noyt eenigh teecken /
 dat sy van haer selven eenigh werck was maken-
 de: want al is't dat sy stierf oudt wesende alleen-
 lijck dyp-en-dertigh jaeren / soo was nochtans
 haer cleedinghe ghelijck van een oude vrouwe.
Sy was seer saechtmoedigh / ende van redelijck
 goedt verstant. **S**y hadde veel lijdens in haer le-
 ven / ende stierf ten lesten seer Godtvruchtelijck:
Wy waren dyp ghesusters / ende neghen broe-
 ders : sy waren al-te-samen hun Ouders geinck
 (door de ghenade Godts) in deughdelijckhepdt/
 ick alleen upt-ghenomen / al was't dat ick alder-
 meest bemindt was van mijnen Vader: ende eer
 dat ick begonste Godt te vergrammen schijnt
 het dat hy daer toe eenige reden hadde; want ick
 leedt wesen geboele / als ick indachtigh worde de
 goede genegentheden / die den Heere my doen gaf/
 ende hoe qualijck dat ick daer mede wiste mijn
 profijt te doen. **D**oozts mijn broeders en gaeven
 my geen beledtsel ter werelddt / om Godt te dienen.

Ick hadde eenen byrans van mijnen ouder-
 doni / dien ick aldermeest beminde / al is't dat ick
 hen al-te-saemen groote liefde droegh / ende sy my:
 wy quamen dickwils by een om beyde t'samen
 te lesen de Levenen der Heplighen. **A**lsoo ick de
 martelien der Heplighen hoorde / soo docht my
 dat hen het genieten van het rijcke Godts niet
 seer dier en stondt / ende ick hadde groote beger-
 te van alsoo te sterben / niet om de groote liefde
 die ick meynde van Godt te hebben / maer om al-
 soo haest ende lichtelijck te ghenieten de groote
 blyschap die ick las inden Hemel te wesen. **I**ck
 voeghde

voeghde my met desen mijnen broeder / om t'samen te spreken wat middel hier toe soude moghen wesen. Wy sloten dat wy t'samen souden gaen naer Noordenlandt / bedelende ende biddende om Godts wille / op dat sy ons daer souden onthalsen : ende my dunckt nu dat de Heere ons moet ghenoech daer toe gaf in soo teeren vorderom / hadde wy eenigh middel ghesien; maer het principaelste beletsel docht ons te wesen / dat wy Ouders hadden. Ons maecte wonderlijck seer verbaest / dat wy lasen / dat de pijn ende de glorie eeuwigh duerden. Het gebeurde dat wy dickwils langhen tijdt hier mede besigh saeten / ende wy naemen ghenoechte in dickwils te segghen Eeuwigh / eeuwigh / eeuwigh. Dooz dit dickmaels te herhaelen / beliefd'et den Heere / dat my in dese kindtshepdt inghepint bleef den wegh der waerhepdt. Alsoo ick dan sagh dat 'tonmogelijcks was te gaen daer sy my om Godt souden dooden / soo schickten wy dat wy souden Heremijten worden : ende in eenen hof die aen ons huys was / begosten wy / soo wy best condon / clupfen te maccken / legghende sommighe steenen d'eene op d'andere / de welke terstondt af-rolden : ende alsoo en vonden wy in gheen dinghen hulpe tot onse begheerte / inder voeghen dat ick oock nu noch devotie ghevoele / als ick overdencke / hoe dat my Godt doen soo haest gaf het gene dat ick daer nae dooz mijn schult quam te verliesen. Ick gaf aelmoesse nae mijn vermogen / ende dat was cleyn. Ick socht eensaemhepdt / om mijn devotien ende ghebedekens te lesen / die veel genoech waeren / bpsender het Roosen-hopken / daer mijn Moeder seer toe gheneghen was / ende oversulckis / maecte dat wy't oock waeren. Ick nam groote ghenoechte / spelende niet andere mens-

kens / In Cloosters te maecken/als oft wy Non-
nekens gheweest hadden : ende my dunckt dat
ick't begheerde te wesen / maer niet soo seer als't
ghene dat ick te voren ghesepdt hebbe.

My gedenckt/dat ick twelf jaren oudt was oft
tuttel min/doen mijn Moeder stierf En beginnens
de te verstaen wat ick verlozen hadde / soo ginck
ick seer bedruckt tot een beelt van onse lieve Vrou-
we/ende badt haer niet veel traenen/dat sy soude
willen voort aen mijn Moeder wesen. My dunckt
al is't dat ick't doen door onnooselheyt dede/ dat
het selve my naemaels gebaet heeft: want mere-
kelijck hebbe ick hulp ghevonden in dese alders
hooghste Maghet / voort soo veel als ick my aen
haer bevolen hebbe : ende ten lesten heeft sy my
tot haer ghekeert. Het is my pijn te sien ende te
overpepsen / waer aen het lieghen mochte / dat
ick niet volsherdigh en bleef in de goede begheer-
ten die ick doen begonst te hebben. Och lieven
Heere / overmidts het schijnt dat ghy gheschickte
hebt dat ick soude saligh wesen (laet het uwer
Majesteit believen dat het alsoo sy) ende dat
ghy my soo vele gratien wilt verleenen als ghy
my verleent hebt / en soude u niet beliest hebben/
niet om mijn profijt/maer om uwe eere dat met
soo groote vupligheddt niet verbult en soude wor-
den het hups daer ghy soo ghedurelijck in
moestet comen wonen? Het is my pijn/ o Heer /
sock dit te segghen : want ick weet wel dat het
teenemael mijn schuldt was : want my en dunct
niet / dat ghy yet achterghelaten hebt te doen op
dat ick u van dien jonghen ouderdom af hadde
gheheclijck moghen toebehooren. Wil ick my
van mijn Ouders beclaghen / dat en vermagh
ick niet te doen / want ick en sagh aen hen an-
ders niet dan alle goedt / ende sozghbuldighepdt
voort

hoor mijn welvaert. Doozt gaende dan van dien ouderdom / ende dat ick begonst te verstaen de natuerelijcke gaven die den Heere my ghegheven hadde / de welcke (soo sy sepden) vele waeren / als ick hem daer bozen hadde moeten loben ende dancken / soo begonst ick de selve altemael te ghebruycken om hem daer mede te vergrammen / ghelijck ick nu segghen sal.

HET II. CAPITTEL.

Sy verhaelt hoe dat sy dese deughden begonst te verliesen, ende hoe veel dat daer aen gheleghen is, datmen inde kintsheyt met deughdelijcke menschen verkeere.

Mij dunckt dat my seer begonst hinder te doen 't ghene dat ick nu segghen sal. Ick overdencke altemet / hoe qualijck dat de Ouders doen / die niet en besorghen dat de kinders altijd ende in alles deughdelijcke dinghen aensien : want hoe wel mijn moeder soo deughdelijck was / als ick ghesepdt hebbe ; soo en nam ick nochtans het goet niet seer wel aen doen ick begonste verstant te ghebruycken / hoe alsoo veel als niet / ende het quaedt hinderde my seer. Sy was seer gheneyght tot Ridderlijcke Historien maer sy en brocht hier mede den tijdt soo qualijck niet over / als ick : want sy en versumpde haer werck niet / maer sy dede ons die lesen. Ende mogelijck dede sy dit / om niet te pepsen op groote swarigheden die sy hadde / ende om haer kinderen besigh te houden / dat sy niet en souden bedorben worden door andere dingen. Dit mishaeghde mijnen Dader soo seer / dat men moeste op syn hoede wesen / op dat hy't niet en soude merken.

My bleef by een ghewoonte van die boecken te
 lesen / inder voeghen dat dese clepne faute / die ick
 in mijn Moeder sagh / mijn goede begheerte be-
 goust te vercouwen / ende oorzaeck was dat ick
 begost te failieren in alle andere dinghen : ende
 my docht dat het niet quaedt en was / al was't
 dat ick vele uren des daeghs ende des nachts in
 soo ijdele oeffeninghe verquistede / hoewel achter
 rugge ende sonder wete van mijnen Vader. Hier
 in verwerede ick my soo byster seer / dat ick niet
 en cost ghedueren / soo saen als ick gheenen nieu-
 wen boeck en hadde. Ick begost my te vertieren
 met properheden / ende socht te believen ende
 schoon te schijnen / ende bedreef groote bertelheyt
 met mijn handen ende hant / en nam ghenoechte
 in goede reucken ende andere ijdelheden die ick
 hier in mocht hebben / de welke veel ghenoech
 waren / midts ick seer curieus was. Ick en hadde
 nochtans gheen quade intentie : want ick en
 hadde niet ghewilt dat pemandt om mijnent
 wille Godt vergramt hadde. My bleef by een
 groote curieusheyt van al te groote nettrigheyt
 ende die dinghen die my vele jaren lanck doch-
 te gheen sonde te zijn / sie ick nu hoe quaet dat sy
 waren. Ick hadde sommighe Cousins van
 mijn naeste maeghschap / die welke hier om
 alleen mochten in mijns Vaders huys comen /
 die althijt groot achterdencken hadde : ende och
 dat het Godt belieft hadde / dat hy't van dese
 oock ghehadt hadde : want ick sie nu het perije-
 kel / dat ghelegghen is in te hanteren / binnen den
 tyd dat men behoordt d'eerste deughden te plan-
 ten / niet personen die de ijdelheyt des wereltds
 niet doozien en hebben / ende eer een ander vers-
 wecken om hem dieper daer in te steken. Sy
 waeren byzans van mijnen ouderdom / emmers

luttel onder dan ick. Wy ghinghen althyt t'sa-
 men. Sy hadden my seer lief: ende ick onderhie-
 le hem met t'samen-sprekinge van dingen daer sy
 ghenoechte in naemen: ende ick aenhoorde de
 avonture van hunne ghenegentheden ende kin-
 deragien die niet seer goet en waeren: ende dat
 quader was / de siele liep van selfs tot het ghene
 dat haer oorsaeck was van alle quaedt. Moeste
 ick raedt gheven / ick soude de Ouders raed-
 den / dat sy in desen ouderdom groote acht sou-
 den nemen op de personen die met hunne kin-
 ders hanteren: want hier in is groot quaedt ghe-
 legghen / mits onse nature eer trecht tot het quaedt /
 dan tot het goet. Alsoo is my gheschiet. Ick had-
 de een suster die veel ouder was dan ick / wiens
 deught ende eerbaerhepdt / daer sy vol van was /
 ick my niet aen en trock / ende nam alleen het
 quaedt van een van mijn nichten / die t'onfent
 dickwils verkeerde. Sy was van sulcke licht-
 beerdighe manieren / dat mijn Moeder groote-
 lijcks haer beste dede om haer van ons huys te
 weyzen (voorszende / soo het schijnt / het quaet dat
 my door haer soude toecomen:) maer de occasie
 die sy hadt om t'onfent te comen / was soo groot /
 dat mijn Moeder dat niet en cost vercrighen /
 Met dese was ick seer ghenepghet te hanteren:
 met haer was mijn conversatie ende coutinghe:
 want sy brocht my aen alle soorten van tijdt pas-
 seringhe die ick begheerde: jae sy stelde my van
 selfs daer in / ende maecte my deelachtich van
 haere conversatien ende ijdelheden. Soo langhe
 als ick met haer hebbe verkeert / welck was tot
 het veerthienste jaer van mijnen ouderdom oft
 bat soo ick meyne / dat sy met my vriendelich
 onderhieldte (ick segghe / dat sy my van haer saec-
 ken deelachtigh maecte) en docht my niet dat
 ick

ick van Godt af-gheueken was door dootsonde/
 noch dat ick de vreesse Godts verlozen hadde / al
 was't dat ick noch meer sozge dzoegh vooz mijn
 eere. Dese sozghen was oorzaeck / dat ick haer
 niet teenemael en quam te verliesen : ende my en
 dunckt niet dat eenigh dinck ter werelddt my daer
 in hadde connen wanckelbaer maecten ; ende
 dock en was ick op niemant soo verliest/die my
 daer toe soude hebben connen bzenghen. Godt
 gabe dat ick soo sterck hadde geweest/om niet te
 doen teghen de eere Godts / als ick van natuere
 vroom was om niet te verliesen van het ghene /
 daer my docht dat dese eere des werelddts in gele-
 ghen was:ende ick en sagh daer-en-tusschen niet/
 dat ick de selve verloor door vele andere manie-
 ren. De liefde die ick tot dese eere ijdelijck
 dzoegh / was uptnemende ; maer gheen van die
 middelen / die om de selve te bewaren van noode
 waeren / en stelde ick te werck : aileenlijck was
 ick seer sozghvuldigh / om my niet teenemael te
 bederven. Mijn Vader ende mijn suster waren
 seer qualijck te vreden met dese vziendtschap/ende
 bekeben my dickwils daerom : maer door dien
 sy niet en conden beletten de occasie / die mijn
 nichte hadde om in ons huys te comen/soo was
 het al te vergheefs wat neerstigheyt dat sy deden
 want mijn schalckhepdt was seer groot tot alle
 quaedt. Ick verwonderde my somtijts over de
 schade dien het quaedt gheselschap doet : ende en
 hadde ick't niet beproeft / ick en soude't niet con-
 nen ghelooven : maer principaelijck inde jonck-
 heyt is die schade meerder. Ick wilde wel dat de
 Gunders aen my exempel nacten/om hier in wel
 toe te sien. Ende het is voozwaer alsoo/ dat dese
 verkeeringhe ende conuersatie my aldus veran-
 derde / dat van een goede siele ende inborst / ick

nauwelijcks het minste lit-teecken en bleef behou-
den: jae my dunckt dat sy teenemael haer manie-
ren van doen in my printede / met noch een an-
dere persoon / die oock de selve maniere van tijdt-
passeringe hadde. Hier upt verstaet ick het groot
profijt dat upt het goet gheselschap comt. Ende
ick houde voorszeker / waer't dat ick in desen ou-
derdom verkeert hadde met deughdelijckie per-
soonen / dat ick gheheel soude ghebleven hebben
in de deught: want hadde ick als doen pema-
den gehadt die my hadde leeren Godt vreesen /
mijne siel hadde sterckheyt aenghenomen om niet
te vallen. Daer nae teenemael verlozen hebben-
de dese vreesen / bleef my alleenlijck by de vreesen die
ick dooegh vooz mijn eere / de welke my in al
wat ick dede seer pijnlijck viel. Dooz het pepsen
dat men't niet en soude comen te weten / doofte
ick veel dinghen bestaen teghen dese eere ende te-
ghen Godt.

Ju't beghinsel schaeddten my de dinghen die
ick verhaelt hebbe / alsoo my dunckt / ende en
moet niet hen-lieden maer my gheweten wor-
den / want daer nae was mijn snootheyt groot
ghenoegh tot het quaet; hebbende daer en-boven
maerten / in de welke ick groote ghereectschap
vondt tot alle quaet: ende hadde my enige van
haer lieden goeden raedt gegeven / het hadde my
moghelijck ghebaet; maer haer eyghen baet ver-
blindese soo seer / als my mijn quade ghenegent-
hepdt. Ende al en was ick noyt gheneght tot
seer groot quaet; (want upt der nature hadde ick
enen schroom van alle oneerlijckheyt / behalvens
van tijdt-passeringhen in goede conversaticen;)
maer nochtans eens in de occasie ghesteken zyn-
de / was het perijckel vooz de deure / ende stelde in
het selve mijnen Vader ende broeders / waer-af
nochtans

nochtans my Godt beschermt heeft / soo dat het wel schijnt / dat hy tegen mijnen wille besorghde dat ick my niet teenemael en bedorf / al is't dat het soo secreet niet en const ghewesen / oft ick verlooze ghenoech van mijn eere / ende mijnen Vader creegh eenigh vermoeden. Want my dunckt dat het gheen d'yn maenden gheleden en was dat ick my niet dese ijdelheden hadde begonst te becommeren / oft men besteedde my in een Clooster dat in onse Stadt was / daer jonghe dochterkens onderhouden werden maer niet van soo snoodemanieren als ick was / ende dit soo secretelijck / dat het niemant dan ick ende een van mijne vrienden en wiste : want sy hadden alleelijck d'occase verwacht / dat het niet nieuws en soude schijnen te wesen : want door dien mijn suster nu gehouwt was / soo en was't niet goet / dat ick alle sonder Moeder soude t'hups blijven. De liefde die mijnen Vader my droegh / ende mijn gheveynsthepdt waeren soo upnemende groot / dat hy van my soo grooten quaedt niet en conde gheboven / ende alsoo en bleef hy niet qualijck ghesint op my. Ende want den tijt cort was / al was't datmen yet hoorde / soo en moeste het niet gheen sekerheyt gheseyt zijn : want aenghesten ick soo seer vreesde voor mijn eer / was alle mijn neersticheyt daer in ghelegghen / dat het soude secreet blijven / ende ick sagh niet aen / dat het soo niet en conde ghewesen voor den genen die alle dingen siet. Och mijnen Godt / wat een schaede doet het inde werelt / datmen die luttel acht / ende datmen pepst dat yet sal secreet blijven dat teghen u is ! Ick houde voor seker dat menigh quaet soude achtergelaeten worden / waer't dat wy verstonden / dat de saecke daer niet in gelegen en is dat wy ons wachten van de menschen / maer

dat

dat wy ons wachten van u niet te mishaghen.

De eerste acht daghen vielen my seer swaer / maer meer om de suspicie die ick hadde datmen mijn ijdelheyt gherwaer was gherworden / dan om daer te zijn : want ick was't nu moede/ende ick en liet niet te hebben groote vreesse Godts als ick hem vergraunde / ende ick maecte dat ick dickwils biechte. Ick hadde soo ongherust ghegaen / dat ick binnen acht daghen (ende ick gheloof noch min) veel beter te vreden was/dan in't hups van mijnen Vader. Sy waeren alle gaeder wel te vreden met my : want hier in gaf my de Heere gratie / dat ick behagghde alwaer dat ick was / ende alsoo was ick seer bemindt. Ende al was het dat ick doen gheenssins ghesint en was om Rome te wesen/ nochtans verblijde ick my aensiende soo goede Nonnekens : want sy waeren seer goet/ende van groote eerbaerheyt / Godtvuchtigh: pdt / ende boozsienighepdt. Alle dit niet teghenstaende en liet de vpaendt niet van my te tenteren / ende die van buyten op te stoken dat sy my soudon ongherust maecken met boodtschappen : maer want daer toe geen bequamighepdt en was / soo was het haest ghedaen/ ende mijne ziele begost haer wederom te keeren tot de goede ghewoonte ende oeffeninghe van mijn eerste jaren / ende ick bemerkte de groote gratie die onsen lieben Heere doet aen de gene/die hy stelt in't gheselschap van de goede. My dunckt dat sijne Goddelijcke Majestept ginc siende ende hersiende waer langhs hy my soude moghen tot hem keeren. Ghebenedijdt moet ghy zijn / o Heere / dat ghy my soo seer verdzagghen hebt / Amen. Ick hadde een dunck dat my kost eenighsints/soo my dunckt/ ontschuldighen / en hadde ick soo vele schulden oft fauten niet ghehadt/

hadt / te weten / dat mijnen handel was met de ghene / met de welke het door middel van houwelijck mocht tot een goedt eynde comen : ende in vele dinghen onderwesen zijnde van de ghene daer ick by te biechten ginch / ende van andere Personen / seiden sy my / dat ick teghen Godt niet en dede. Een Nonne sloop met ons die weerlijck waeren / soo dat het schijnt / dat door haer middel den Heere my wilde beghinnen licht te verleenen / ghelijck ick nu segghen sal.

H E T III. C A P I T T E L.

Waer in sy betoont , hoe dat door het goetd geselschap wederom in haer verweckt wierden haere goede begeerten , ende door wat maniere haer den Heere begost tot kennisse te brenghen vande dolinghe daer sy inghesteken hadde :

Beghinnde dan smaeck te vinden in de goede ende heylighe conversatie van dese Nonne / nam ick groote ghenoechte in te aenhooren hoe wel sy van Godt sprack / want sy was seer discreet ende heyligh. Dit / soo my dunckt en liet ick noyt in gheenen tijdt gheerne te hooren. Sy begost my te vertellen / hoe dat sy Nonne gheworden was / te weten door alleenelijck te lesen / dat daer staet in't Evangelie / Vele zijder geroepen, maer luttel vercolen. Sy seyde my wat loon dat den Heere gaf aen de ghene die 't al verlaten om hem. Dit goet geselschap begost in my te verdrijven de gewoonten / die het quaet gheselschap my hadde aen-ghebrocht / ende wederom in mijn hert te prieten de begheerte van ewighe dinghen / ende een weynigh te minderen den grootsten af-keer dien ick hadde gecregen
van

van Nonne te wesen / den welken seer groot was : ende als ick eenighe Nonne sagh weenen als sy badt / oft eenighe andere deught dede / ick bejhdde 't haer grootelijcx / want mijn hert was soo versteent aengaende dit punct / dat al hadde ick de heele Passie ghelesen / ick en soude niet eenen traen gelaten hebben / ende dit bedroefde my seer. Ick woonde onderhalf jaer in dit Clooster / wesende daer en tusschen seer gebetert : ick begonst vele Ghebedkens te lesen / ende van hen altemale te versoeken dat sy voor my souden bidden / op dat Godt den Heere my soude willen verlicken alsulcken staet / daer ick hem in soude moghen dienen : maer nochtans en begeerde ick gheen Nonne te wesen / ende dat Godt believen soude my sulcx niet te gheben al was het saecken dat ick oock vreesden te houwen. Op d'eynde van desen tijdt dat ick daer was / hadde ick meerderen sin om Nonne te zijn / maer niet in dat Ghyjs / om sekerre deughdelijcke dinghen die ick daer naer verstont dat sy hadden / de welke my dochten te seer uytnemende straf te wesen : ende daer waeren sommighe vande Dochterkens die oock de selve opinie hadden : ende hadden sy altemael van eenen sin geweest / het hadde my seer gheholper. Daer-en-boven hadde ick een seer groote vriendinne in een ander Clooster / ende dese rade my dat ick nergkens soude Nonne wesen (waer't dat ick 't moeste wesen) dan daer sy was. Ick aensagh meer het behaeghen van mijne sinnelijckhejdt ende ydelhejdt / dan het ghene dat profijtigh was voor mijn ziele. Dese goede ghepepsen van Nonne te wesen quam men my somtijts over / ende verginghen terstont / end' ick en conste van my-selven niet verrijghen dat ick 't soude wesen,

In desen tijdt / al was't dat ick niet achter en liet om my te helpen / belieftde't den Heere my meest te disponeren tot den staet die my alder-salighste was. Hy verleende my een groote sieckte / dat ick moest wederom keeren ten huysse van mijnen Vader. Wesende wederom becomen / wierdt ick ghelepydt ten huysse van mijn Suster / die op een Dorp woonde om haer te besoecken / want sy my boven maten lief hadde ; ende hadde ick haeren wille ghevolght / ick en soude van daer niet ghegaen hebben : ende haeren man hadde my oock seer lief / emmers hy tracteerde my seer wel ; ende hier af ben ick den Heere schuldigh te dancken / dat ick t'allen canten wel ghevaeren ben / hoe wel dat ick hem diende over soo ick was. Onder wegghen woonde een van mijns Vaders broederen / een seer voorszienigh man / ende van groote deughden / zijnde weduwenaer den welcken de Heere oock tot hem was treckende / soo dat hy in synen hooghen ouderdom verliet al dat hy besadt / ende wiert Monick / ende voleynde in desen staet / soo dat ick wel gheloobe dat hy saligh is. Hy begheerde dat ick eenighe dagen by hem soude blijven. Zijn oeffeninge was lesen goede boecken in't Spaensch / en syn spreken was ghemeynlyck van Godt ende van de ijdelheyt des wereldds. Hy dede my voor hem lesen. Ende al en hadde ick daer gheenen sin toe / ick toonde dien nochtans te hebben : want aengaende van gheerne eenen anderen te believen / daer was ick upnemende cloeck in / al soude ick my selven verdriet aenghedaen hebben : inder voegghendat het ghene dat in een ander deught soude gheweest hebben / in my een groote faute was / want ick ginch dickwils voort sonder eenighe discretie. Och Heere Godt door wat middelen ginch

gingck my sijne Majestejt bereypt maken tot dien
 staet daer in hy van my wilde ghedient wesen/
 soo dat hy my tegen mijnen danck bedwingh
 my selven gewelt aen te doen! Gebenedijt moet
 hy zijn inder eeuwighejdt/ Amen. Al was ick
 daer seer luttel daghen / nochtans door de cracht
 die in mijn herte hadden de woorden Godts /
 soo gelesen als gehoorjdt / ende door het goet ge-
 selschap / quam ick te begripen de waerhejt / die
 ick verstaen hadde oock noch kleyn wesende / dat
 het al niet en was / ende de groote ijdelhejt des
 wereltds / ende hoe dat sy haest verginck : ende
 ick begonste te vreesen / hadde ick gestorven / dat
 ick nae de helle soude gegaen hebben. Ende al
 was het / dat mijn herte niet teenemael gesmit
 en was om Rome te wesen / sagh ick nochtans
 dat het den besten ende sekersten staet was ende
 oversulckx nam ick voor my allenghskens my
 selven geweldt aen te doen / om dien te aenbeers-
 den.

In desen strijdt was ick d'n maenden lauck/
 bedwinghende my selven met dese reden / dat de
 pijn ende swarighejdt van Rome te wesen / en
 cost niet meerder ghewesen dan de pijn van't
 Dagevier : ende want ick wel de helle verdient
 hadde / dat het niet veel en was dat ick soude le-
 ven als in het Dagevier / ende dat ick daer nae
 recht nae den Hemel soude gaen / want dit was
 mijn begheerte : ende in dese bedwinginghe om
 dien staet te aenbeerden wierdt ick meer gedre-
 ven / soo my dunckt / door een slabelijcke vrees /
 dan door liefde. Den vijant bracht my te voren/
 dat ick niet en soude komen verdraghen den ar-
 bejdt vande Religie / om dat ick gewoon was
 goede dagen te hebben : daer tegen beschermde
 ick my met den arbejdt dien onsen Salighmae-

Ker lede / ende dat daerom niet veel en was dat
 ick oock wat voor hem soude lijden / ende dat hy
 my dat selve soude helpen dragen. Dat ick moest
 pepsen (doch dit leste en gedenckt my niet wel)
 My quamen veel tentatien over geduerende die
 daghen. Met de eozsen die ick hadde / viel ick
 dickwils in groote shafteden / want ick hadde
 alrijdt seer luttel ghesontheydt My hielp groo-
 telycke / dat ick gheneyght ghebleven was tot
 goede Soecken. Ick las de Brieven van Sinte
 Jeronymus / die my seer courageerden / in der
 boegen dat ick epndelijck resolveerden dat mijnen
 Vader te seggen : het welck my bycans soo veel
 was als het Dabijt selve aen te nemen / want ick
 was soo couragieus / dat my doecht / dat ick
 geensmits en soude achterwaerts ghekeert hebben
 dat ick eens te hemmen gegheven hebbende. My
 hadde my soz lief / dat ick't in geender manie-
 ren van hem en conde vererighen / noch daer en
 mocht oock niet helpen het bidden van andere
 die ick toe gheslaecht hadde. Het witterste dat
 men van hem conde vererighen / was / dat ick
 nae sijn doodt soude doen dat my beliefde. Ick
 hadde my begonst te breesen van my selden / ende
 van mijn traancheydt / dat ick soude moghen
 achterwaerts keeren / ende daerom en doecht my
 dit niet goedt te wesen / ende oversulckx pooghde
 ick t selve door een ander middel te soechen / ghe-
 lijcs ick mi segghen sal.

Het
 HET

HET IV. CAPITTEL.

Sy vertelt hoe dat sy door de hulpe des Heere haer selven geweld aen dede, om het Habijt te aenveerden, ende hoe vele sieckten sijne Majesteit haer begonst toe te seynden.

Gedurende desen tijdt dat ick met alsulcken begheerte becommert was / hadde ick een van mijn Broeders verwillicht dat hy soude Religieus worden/vertoonende hem de ijdelheyt des werelts / ende wy sloten te samen dat wy eens heel vroegh op eenen morghestont souden gaen nae het Clooster daer mijn voorszepde vriendinne was/ want dit was daer mijn herte seer nae trock / mits ick in die leste resolutie alsoo ghesint was/dat ick tot elck een/daer my hadde gedoocht datmen onsen Heere beter diende / oft tot het welcke mijn Dader my hadden willen senden/ souden gegaen hebben : want ick aensaght mi meer het profijt aen mijn ziele / dan mijn gemak/ daer ick niet naer en vracghde. Het gheblijck my/ nae al dat my heught / ende ick segge de waerheyt / dat doeu ick schepdde upt den Ghyse van mijn Dader / ick niet en gheloobe dat ick meerder pijn sal comen ghevoelen als ick sal comen te sterben / want my dunckt dat elck lidt mijns lichaems upt maleanderen giuck. Want aenghesien dat gheen liefde Godts in my en was / om te verwinnen de liefde van mijnen Dader ende vrienden / soo moest ick in alles my selven soo groot ghewelt aen doen/dat/ten ware dat my den Heere gheholpen hadde / alle mijn goede consideratien my niet en hadden comen doen voortgaen. Hier gaf my den Heere alsulcken

moet teghen my selven / dat ick ten laetsten te werck stelde. Alsoo haest als ick't Babijt aengedaen hadde / gaf my den Heere te kennen / hoe seer hy toeghedaeu is den ghenen die hem selven ghereweldt aen doen om hem te dienen / welck gewelt nochtans niemant aen my en cost bemerken / dan alleenlijck een seer groote begeerte. Op de selve ure ontfinck ick soo groote blijdschap dat ick dien staet aenbeerdte hadde / dat de selve my van dien tijdt af tot noch toe noyt gefaileert en heeft : ende Godt veranderde de dozheydt mijns herten in een seer groote bewegelijckheyt. Ick verblijde my in alle dinghen die de religie aenginghen : ende het is voorwaer alsoo / dat ick altemet was het Hups kerzende / op den tijt dien ick plagh te hangen in my selven te palleren / ende te hoesteren. Ende merckende dat ick daer af verlost was / kreegh ick een nieuwe blijdschap soo dat ick my verwonderde / ende en konste niet verstaen van waer dat het quam. Als ick hier op dencke soo en is ter werelt niet datmen my soude moghen te voren legghen / hoe swaer het oock sy / oft ick soude het bestaen te doen. Want ick hebbe mi experientie in vele andere / dat mits den Heere my in het beginnel geholpen heeft om een resolutie te nemen van het selve te volbrengen (zijnde in die dinghen die alleen om Godt aengenomen worden / genoegh datmen beghindt) hy wilt / op dat wy te meer souden verdienen / dat een ziele alsulcken schroomingen gevoelen / de welke hoe sy meerder is / hoe oock den loon meerder is / is't dat sy verwonnen wordt / ende men gevoelt daer naer meerder soeticheydt : want oock in dit leven vergelt syne Majesteit dit in sulcker voegen / dat het alleenlijck verstaet de ghene die't beproeft. Dit hebbe ick door experientie / soo ick

geseyt

gheseydt hebbe / in veele ende ghewichtige dingen / ende daerom en soude ick noyt raeden / waer ick een persoon die raedt moeste gheben / als yemanden een goede inspraecke dickwils aenkomt / dat hy die soude upt vreesse laeten te werck te stellen ; want sy is puerlijck om Godt / men moet niet vreesen dat het qualijck lucken soude / want Godt is machtigh tot alle dingen / gebenedijdt sy hy inder eeuwigheyt / Amen.

Het hadde genoegh behooren te wesen / o mijn opperste goedt ende ruste / met de ghenaden die ghy my verleendt hadt tot noch toe / hebbende u goet herydt ende macht my door soo veele wegen ende keeren gebrocht tot eenen soo sekeren staet / ende tot een Hups daer soo veele dienaeressen Godts wacren / aende welcke ick kost exempel nemen om dagelijck te wassen in uwen dienst. Ick en weet niet hoe dat ick sal komen van hier voort gaen / als my nu gedenckt de maniere van mijn professie / met wat een groote resolutie ende vzeught ick die dede / ende hoe ick u doen ondertrouwde. Dit en kan ick niet segghen sonder tranen / de welcke soude moeten van bloedt wesen / ende mijn herte soude my moeten bersten / ende noch soude dit leet wesen al seer kleyn wesen / ghemerckt hoe grootelijcks ick u naemaels vergramt hebbe. My dunckt nu / dat ick groot ghelijck hadde in niet te begeeren een soo groote digniteyt / aenghesien dat ick die soo qualijck soude ghebruycken : maer ghy / mijnen Heer / hebt bycans twintigh jaeren lanck / inde welcke ick dese ghenade qualijck ghebruyckt hebbe / willen onghelijck liden / op dat ick soude tot beternisse komen. Het en schijnt anders niet / o Heere / dan dat ick beloofde geen dinck te houden van alle het ghene dat ick u beloofst hadde / al is't dat dit

doen mijn intentie niet en was : maer ick sie dat
 mijne werken daer naer sulckx gheweest zijn /
 dat ick niet en weet wat intentie dat ick hadde :
 op datmen te beter magh sien wie dat ghy zijt/
 mijnen Bruydegom / ende wie dat ick ben.
 Want het is boozwaer alsoo / dat menighmael
 in my versoet wort het geboelen van mijn groo-
 te fouten / door de blindtschap die ick ontfange/
 van dat hier door verstaen magh worden de me-
 nighvuldicheydt van uwe Barmhertigheden.
 Ende in wien / o Heer / can die soo blincken als in
 my / die soo grootelijckx verdonckert hebbe door
 mijne guade werken de groote weldaeden die
 ghy my hadt begonst te doen ? Wee my / mijnen
 Schepper ! Want wat wil ick my excuseren / ick
 en hebbe gheen excuse : noch daer en heeft nie-
 mandt de schuldt dan ick. Want waer't dat ick u
 pet hadde betaelt vande liefde die ghy my hadt
 begonst te toonen / ick en hadde dat aen niemant
 beter comen besteden dan aen u / ende daer mede
 hadden alle dinghen wel ghegaen : maer midts
 ick het niet en hebbe verdiendt / noch soo gelue-
 kigh niet gheweest en ben / soo beschermt my nu
 Heer / door uwe barmhertigheyt. Door de veran-
 deringhe van leven ende van spijsse wierdt mijn
 gesontheydt gequetst / soo dat al / was ick daer
 seer wel mede te vreden / 't selven niet en hielp. De
 flautheden begeasten my meer ende meer aen te
 comen : ende ick wierdt ghequetst met alsulcken
 groote pijn aen het herte / dat een pghelijck
 die't sagh hem boven maten verwonderde / bo-
 ven oock veel andere cranckheden seffen : ende
 alsoo brocht ick over het eerste jaer met seer lut-
 tel ghesonde daghen : nochtans en dunct my
 niet / dat ick in dien tijdt den Heer seer vergramt
 hebbe. Ende overmits de sieckte soo groot was
 dat

dat sy my t'elcke reyse bynae van alle gheboelen ende altemet doock teenemael beroofde / soo dede mijnen Vader wonderlijcke groote neerstighepdt om remedpen daer teghen te binden: ende want de Medecijnen van dese plaetse hem gheene en gaben / soo dede sy my voeren naer een ander plaetse / daer de maere ginck datmen noch veele andere sieckten ghenas / ende het selven seiden sy / soude doock met de mijne wesen. Met my ginck mijne voorsepde vriendinne / die ick in dat Hups hadde/ende sy was een van d'oudste/ende in dat Clooster en deden de Romien geen belofte van besloten te zijn. Ick was daer bycans een Jaer / ende daer en tusschen lede ick d'yn Maenden lanck soo uyt nemende groot tozment inde rouwe meesterijen die sy my aen deden / dat ick niet en weet hoe ickse cost verdraghden: ende ten lesten/al verdroegh ickse met der herten/ nochtans en costse mijn lichaem niet verdraghden / alsoo ick seggen sal. De Meesterije moeste beghinnen in't beghinsel vanden Sommer / ende ick ginck daer in't beghinsel vanden Winter. Allen desen tydt was ick ten huse van mijn Suster / die ick geseyt hebbe dat op een Dorp woonde / verwachende den April / want het niet verre van daer en was / om niet altyts te gaen ende te comen. Als ick ginck / soo gaf my mijnen Oom(dien ick geseyt hebbe dat onder wegen woonde) cenen boeck ghenaeint Cereer abecedaria / oft den Verden abecedaris / in-houdende hoemen leeren sal het ghebedt van innigheyt: ende al was het dat ick in dit eerste Jaer vele goede boecken gelesen hadde / soo dat ick niet en begerde andere meer te gebuycken / mits ick nu verstont wat schade ick daer uyt ontfanghen hadde / nochtans en wiste ick niet hoe ick moeste voortgaen in't ghebedt /

noch

noch hoe ick my selve soude connen binnewaerts
keeren: ende alsoo verblijde ick my seer daer
mede / ende nam vooz my dien wegh te volgen
met alle mijn crachten. Ende want my den
Heere nu verleent hadde de gabe der tranen / ende
ick ghenoechte in't lesen nam / soo beghonst ick
my somtijds in mijn eenighepdt te vertrecken /
nauw te biechten / ende dien wegh in te gaen /
houdende dien boeck vooz Meester / want ick
geenen Meester en vondt / ick wil seggen Biecht-
vader die my verstant / al was't dat ick eenen
sochte twintigh jaeren lanck nae dat ick nu seg-
ge / het welck my grootelijck schaedde om dick-
maels achterwaerts te keeren / jae om seer nae
teenmael verlozen te gaen: want ten minsten
soude hy my hebben leeren vlieden de occasien
van Godt te bergrammen.

Sijne Majestejdt begonst my in dese beginsel-
len soo groote gratien te verleenen / dat op't eyn-
de van desen tijdt dat ick hier was / welck duerde
bykans neghen maenden / wesende alsoo alleen
(al was 't dat ick soo bezijdt niet en was van
Godt te bergrammen / ghelijck den boeck my
leerde / ick gincier doch mede dooz / want my
docht bykans onmoghelijck te wesen hem soo
nauw te wachten / ick wachten my van doot-
sonde te doen (ende oft Godt gabe dat ick my
altdits daer af ghewacht hadde) maer van da-
ghelijcke sonden macchte ick kleyn werck / ende
dat was het gene dat my bedierf. Aldus begonst
my den Heere soo wel te toeben dooz desen wegh
dat ick de gratie vercreegh van te connen houden
een gebedt van stilhepdt / ende altemets quam 't
tot vereeninghe / al was't dat ick niet en ver-
stant wat't een oft't ander was / ende hoe seer dat
het moest gheacht wesen: ende hadde ick 't ver-
staen

staen/ ick gheloobe dat het my grootelijck soude gebaet hebben. Het is wel waer dat die vereeninghe soo luttel duerde / dat ick niet en weet oft wel eenen Ave Maria was: maer sy werckte in my wel soo groote kracht/ dat my docht dat ick de werelddt onder mijn voeten hadde / daer ick nochtans doen ter tijdt maer twintigh jaeren oudt en was: ende alsoo ghedenckt my/ dat ick medelijden hadde met de ghene die de werelddt volghden/ al was 't oock in geoorlofde dinghen.

Ick dede alle mijn best om Christum Jesum onsen Heere ende ons goedt binnen in my tegenwoordigh te hebben / ende dit was de maniere van mijn ghebedt. Als ick om eenighe passagie peysde/ soo verbeelde ick my die inwendelijck: nochtans besteedde ick meer tijds in goede boecken te lesen / welck alle mijn recreatie was/ want Godt en hadde my die gratie niet gegheben om te discoureren met het verstandt / noch om profijt te doen met de imaginatie / die in my soo plomp is/ dat ick noyt en conde perfectelijck overpeysen/ soo ick wel moeyte dede om te doen/ ende in my verbeelden de Menschepdt van onsen Salighmaecker. Ende al is het sake / dat dooz dit middel van niet te comen wercken met het verstandt / men te lichtelijck gheraecht tot de contemplatie / als men volherdigh is / soo is het nochtans een saecke van grooten arbejdt ende pijn: want ist dat de becommeringe vanden wil gebreckt / ende dat de liefde gheen teghenwoordigh dinck en heeft om haer daer in te oeffenen / soo blijft de siele gelijk sonder steunsel ende exercitie/ ende de verlatentheydt ende dozheydt valt haer seer moeyelijck/ende lijdt seer grooten strijdt van de ghepeysen / vooz persoonen van die alsoo ghestelt sijn/ is meer van noode supberheydt van

conscientie / dan vooz de ghene die niet het verstant comen wercken / want de ghene die discoureert in't ghene dat de werelddt is / ende in't ghene dat hy Godt schuldigh is / ende hoe veel dat hy gheleden heeft / ende hoe wepnigh dat hy hem dient / ende wat hy verleent den gheuen die hem lief heeft / die treckt hier wyt leeringhe om hem te beschermen tegen de gepeysen ende teghen de occasien ende perijckelen van u allen : maer de gene die hem hier mede niet en can behelpē / heeft meerder perijckel en het is van noode dat hy hem veel becommert met lesen / aengesien dat hy van sy selven niet en can ghedoen. Dese maniere van doen is soo swaer / dat / is't saecke dat den Meester / die leert / pemanden dwinguyt te zijn sonder lesen (het welck grootelijck helpt om in eeuighheit te houden den gheuen die dooz dese maniere voortgaet / jae is hem van noode / alwaer't dat hy seer luttel laese / ten waere in stede van het inwendigh ghebedt / het welck hy niet oeffenen en can / is het saecke / segghe ick / dat sonder dese hulpe van lesen pemandt bedwonghen wordt om langhen tijdt te bidden / dat onmoghelijck sal zijn te comen harderen : ende wilt hy't niet gheweldt doen / soo sal hy zijn ghesontheyt krencien / want het is een seer moepelijcke sake.

Ick verstaē nu dat het den Heere alsoo voorszagh dat ick niemanden en vondt die my soude leeren / want het hadde anders onmoghelijck geweest / soo my dunckt / alsoo te harderen achtthien jaeren lanck / als ick desen arbeit verdroegh / ende de groote dozheden / om dat ick hy my selven niet en conde discoureren. In allen desen tijdt (behalvens als ick versel onsen Heere ontfanghen hadde) en dozste ick noyt beginnen te bidden sonder Boeck : want sonder dien vreesde mijn ziele

siel te bidden / min oft meer al oft sy hadde moeten strijden teghen een groote menighte van chrijghs volck.

Door dese remedye / de weleke was gelijk een compaignie / oft ghelijck eenen schildt / op den weleke ick moeste ontfanghen alle de slagen van de menighderhande ghepeysen / wierdt ick verstroost: want de dorcheyt en hadde ick niet altyts maer alleenlijck als my den boeck ghebrack / als wanneer terstont de ziele ontfelt / ende de ghepeysen verstroyt wierden / maer met den boeck begonst ickse te vergaederen / ende leyde alsoo mijn ziele ghelijck al streelende. Ende dickwils alleenlijck den boeck open ghedaen hebbende / hadde ick ghenoech: somtijts las ick luttel / somtijts veel / nae de ghenade die den Heere my dede. My docht in dit beginsel daer ick af sprake / dat alsoo langh als ick boecken soude hebben / ende middel om alleen te wesen / gheen perijckel wesen en soude om te comen afgetrocken worden van soo grooten goet / ende ick gheloofte dat het door Godts gratie alsoo soude gheveest zijn / hadde ick eenen Meester oft persoon ghelijck die my in't beghinsel gewaerschouwt hadde vande occasien te blieden / ende als ick daer in gevallen hadde / my terstont hadde doen uytgaen. Ende hadde den vijant my doen openbaerlijck bestreden / my docht dat ick in gheender manieren my wederom en soude begheven hebben om groote sonden te doen. Maer hy was soo loos / ende ick soo boos / dat alle mijn propoosten my luttel hielpen / hoewel my seer vele profiteerde dien tijdt dat ick Godt ghedient hadde / om te verdragen de grootste siechten / die ick was lijdende niet alsulcken patientie / als sijne Majesteijt my verleende. Seer dickwils heb ick by my selven overpenst / verwon-

verwondert zijnde vande groote goedertieren-
 heyt Godts; ende mijn ziele heeft haer verheugt/
 aensende sijne grootdadigheyt ende barmhertig-
 heyt. Ghebenedijdt zy hy van alles/want ick
 klaerlijck gemerckt hebbe / dat hy my noyt on-
 betaelt gelaten en heeft / oock in dit leven/ van
 mijn minste goede begheerte. Hoe quaedt ende
 onvolmaeckt dat mijne wercken waren / soo en
 heeft den Heere nochtans de selve beter en vol-
 maecter gemaeckt / hen kracht gebende / ende
 mijn boosheden ende sonden die verberghde hy
 terstondt. Jae oock inde ooghen vande ghene
 die mijne ghebreken aensaghen/ gedooghde sijne
 Majestejdt dat sy verdonckert worden / ende
 neemtse upt hun memorie. Hy vergult de faute
 hy maect dat in my blinkt een deught die hy
 my selfs in-stozte/ my bycans dwingende die te
 hebben. Ick wil my keeren tot het ghene dat sy
 my bevolen hebben : ick segghe / waer't dat ick
 in't particulier moeste segghen / in wat maniere
 dat den Heere hem tot my waerts hadde in die
 beginselen/ dat van noode soude wesen een ander
 verstant dan het mijn/om wel te konnen uytspre-
 ken het ghene dat ick hem schuldigh ben aen-
 gaende dit punct / ende hoe groot gheweest zijn
 mijn ondancbaerheyt ende snootheyt/want ick
 het altemael vergheten hebbe. Ghebenedijdt zy
 hy inder eeuwigheyt/ die my soo langhe verdza-
 ghen heeft/Amen.

HET V. CAPITTEL.

Sy vervolght de groote siekten die sy hadde ende de patientie die haer de Heere daer in gaf, en hoe dat hy uyt het quaet goet treckt ghelyck het blyckt uyt een seker sake dat haer gebeurde in die plaetse daer sy gegaen was om genesen te zyn.

Ick hebbe vergeten te segghen/ hoe dat ick in't jaer van mijn Nobitiaet verdroeg groote quellingen/ om dingen die in hen selven van klepne importantie waren. Jae sy bekeben my wel dickwils / sonder dat ick eenighe schuldt hadde. Ick verdroegh 't met groote pijn ende onbolmaecktheyt genoegh/ nochtans passeerde ick't al / door de groote vreugt die ick hadde van dat ick Nonne was. Doen sy sagen/ dat ick sochte stil ende alleen te wesen/ ende dat ick dickwils weenden om mijn sonden/ soo meynen sy dat ick qualijck te vreden was / ende sy sepdent alsoo tegen malanderen. Ick was wel gesint tot alle dingen die de Religie aen gingen/maer ick en konde niet verdraghen yet daer versmaetheydt scheen in geleghen te zyn. Ick was geerne gheacht : ick was curieus in al wat ick dede : my docht dat het al deught was / al en was ick daer door niet ge-exerseert : want ick was in alles wijs ghe-noegh om mijn genoeghte en gemak te soecken/ ende alsoo en heeft my de onwetentheyt my de schult niet af genomen. Eensdeels mach tot ontschuldiging dienen/dat het Clooster niet gefondeert en was in seer groote perfectie/ende ick als noodde / volghe het ghene dat quaet was / ende liet staen het ghene dat goet was. Daer was doen
een

een Nonne sieck van een seer swaere ende lastige sieckte / want daer waren sekerre gaten in haeren buick / die haer aenghecomen waren dooz verstopthepdt / waer dooz sy quijt wiert al wat sy adt / ende alsoo quam sy haest te steruen : ick sagh dat sy altesamen seer schoonden van dese sieckte / maer ick benydde haere groote patientie ende begheerde van Godt dat hy my die alsoo verleuende / wilde toespinden alle de sieckten die het hem belieuen soude. *My* dunckt dat ick geenderhande sieckten en wresde / want ick hadde alsulcken begheerte om het eeuwigh goedt te vercrighen / dat ick booz my nam het selue te winnen dooz alderhande middel / daer ick nu wel af verwondert bent. Want / soo my dunckt / en hadde ick doen noch gheen liefde Godts / geslijck my dunckt dat ick daer naer gehabt hebbe doen ick beghonst te bidden / dan alleerlijck een licht / waer dooz my docht dat al van clepnder weerden was dat ten lesten vergaet / ende van groeter weerden het goedt datmen daer mede winnen magh / mits het eeuwigh is. Hier in wiert ick oock verhoort van sijne *Majestejdt* ; want eer twee jaeren ober waren / was ick soo gesteldt / dat al en was mijn sieckte van sulcker soorten niet / ick meyne nochtans dat my niet min pijnlijck ende swaer en viel het ghene dat ick vyz jaeren langh droegh / alsoo ick nu seggen sal.

Becomen wesende den tijdt dien ick was verwachtende ter plaetsen daer ick geseydt hebbe / dat ick by mijn *Suster* was om ghecureert te worden / soo hebben my mijnen *Dader* / mijn *Suster* / ende de *Nonne* mijn vriendinne die niet my ghecomen was / ende my wonderlijck lief hadden / daer gheleydt niet groote sozghvuldigh

hepdt

heydt ende toefeninge dat my niet ghebreken en
 soude. Hier begonst den vijant mijn ziele te onstel-
 len/al is't dat den Heere daer goets genoegh upt
 trock. In't Dorp daer ick my ginck cureren /
 woonde een geestelijck persoon van redelijcken
 goeden huyse ende verstandt : sy hadde ghestu-
 deert / maer niet seer veel. Ick beghonst my aen
 hem te biechten / want ick hebbe altydt seer be-
 mindt de geleertheydt / hoewel dat groot achter-
 deel aen mijn ziele ghedaen hebben half-geleerde
 Biechtvaders / want ick en vondt gheenen soo
 gheleert als ick wel hadde gewiltdt. Ick hebbe
 dooz experientie beproeft / dat beter is dat de
 Biechtvaders / deughdelijck ende van hepligh
 leven zijnde / teenemael ongheleert dan maer half
 gheleert en zijn : want de ongheleerde en betrou-
 wen hem selven niet / sonder te rade te gaen de
 ghene die gheleert ghenoech zijn / noch ick en be-
 trouwde hen oock niet ; ende noyt geleert man en
 bedroegh my. De andere en sochten my oock
 niet te bedriegen / weet ick wel / maer sy en wisten
 niet beter : nochtans hadde ick goedt ghevoelen
 van hem / ende liet my voorsien dat ick niet
 woerder schuldigh en was dan hem te gelooven /
 al was seer ruym 't gene dat sy my sepden / ende
 van meerder liberteyt : ende hadden sy oock seer
 nauwe niet my geweest / ick ben wel soo boos dat
 ick andere Biechtvaders soude ghesocht heb-
 ben. Het ghene dat daeghelijcksche sonde was /
 sepden sy my dat gheene sonde en was / ende dat
 seer grote doodelijcke sonde was / dat maer da-
 gelijcksche sonde en was. Dit dede my soo groo-
 te schaede / dat ick't hier wel magh seggen / tot
 waershouwinghe van soo grooten quaedt / vooz
 andere personen / want ick sien wel dat ick vooz
 Godt niet geexcuseert en ben / mits het genoegh
 was

was/ dat die dingen uyt hem selven niet goet en waeren/ dat ick my daer af hadde behooren te wachten. Ick geloobe dat Godt toeliet om mijn sonden/ dat sy hem verabuseerden ende my bedrogen / ende ick bedroogh oock menigh ander mensch dooz het selve te herseggen dat sy my geseyt hadden. Ick bleef in dese verblintheyt steken/ soo ick meyne / meer dan seventhien jaren; tot der tijdt toe dat enen Predick heer/ die een seer geleert Man was / my onderwees in sommige dinghen / ende de Vares der Societeydt Jesu maechten my in alles seer verbaert / my berispende van soo quaedt fondament/ alsoo ick naemacks seggen sal. Soo ick dan begonste te biechten/ by desen die ick segghe / droegh hy my wonderlijcke groote affectie: want ick en hadde doen niet veel te biechten / by het ghene dat ick naemacks hadde / noch ick en hadde't oock niet gehad zedert dat ick Nonne gheweest was. Sijn affectie en was niet quaet/maer van te seer groote affectie quam sy niet goet te wesen. Hy hadde van my verstaen / dat ick om gheen saecke en soude willen pet doen dat grootelijcks teghen Godt soude wesen/ ende hy verskerde my desgelijcks van sijnent weghen / ende alsoo was onse familiariteydt seer groot. Maer daer ick alsdoen in mijne handelinghen / dooz dien dat ick met Godt alsoo seer becommert was / meest genoeghte in nam/ was in te spreken van Goddelijcke dingen. Ende want ick noch soo jonck was/ wierdt hy beschaemt sulcks te sien: ende dooz de groote liefde die hy my droegh / begonst hy my te hemmen te geven sijn verderffenisse / die niet cleyn en was: want het nu bycans seuen jaeren aentiep/ dat hy stekende was in eenen seer dangereusen staet van vleeschelijcke liefde ende hante

hanteringhe met een Vrouwe van die plaetsche :
 ende in desen staet dede hy misse Dit was soo
 pijnlijck/ dat hy sijn eer ende saem verlozen hadde
 ende niemant en dorste hem hier af aen spreken
 Ick hadde groot medelijden met hem / mits ick
 hem seer lief hadde : want ick hadde dat uyt
 groote lichtveerdighepdt ende blinthepdt/ dat my
 docht dat het deught was / danckbaer te we-
 sen en verbonden te zijn aen een die my lief had-
 de. Maer vermaledijt moct zijn alsulcke verbind-
 dinghe/ de welke streckt tot wederstant inde con-
 trarictept vande verbindings diemen Godt schul-
 digh is ! Het is een sotternije diemen inde werelt
 ghebruyckt/ die my oock sot maecte : dat daer
 wy Godt schuldigh zijn allen het goedt dat ons
 van de menschen ghedaen wordt / wy nochtans
 vooz deught houden de vrientschap der menschen
 niet te breken / al souden wy teghen Godt doen.
 Och verblinthept des werelts ! Och oft u beliefs-
 de/ o Heere/ dat ick waere de alder-ondanckbaers-
 ste teghen de gheheele werelt / ende dat ick't niet
 een zier en waer teghen u ! Maer het heeft teene-
 mael contrarie gheweest dooz mijn sonden. Ick
 dede soo veel/ dat ick my breeder insozmeerde van
 de personen van sijnen huyse : ick quam tot
 meerder kennisse van sijn verderffnisse / ende
 sagh dat dien armen mensche soo groote schuldt
 niet en hadde : want dat ellendigh wijf hadde
 hem betoobert dooz een afgodeken van koper/ het
 welck sy van hem begheert haddde at hy om ha-
 ren wil aen den hals draghen soude / ende nie-
 mant en was machtigh om hem dat af te nemē.
 Ick gheloof wel dat dit niet teene-mael waer en
 was van dese tooverije / maer ick sal segghen
 wat ick ghesien hebbe / tot waerschouwinghe
 vooz de mans/ op dat sy hun wachten van vrou-
 wen

wen die desghelijcke handelinghe ghebruycken :
 want sy moeten weten / dat / aengesien alsulcke
 personen gheen schaemte en hebben voor Godt
 (want de Vrouwen zyn meer schuldigh de eer-
 baerhepdt te bewaeren dan de Mans) dat sy die
 gheensints en behooren te betrouwen / want sy
 nieuwers nae en sien/om te moghen volbrenghen
 den quaden wil ende begheerlijckhepdt die den
 vjandt haer instoort. Al hebbe ick soo quaet ende
 boos gheweest / nochtans en viel ick noyt in yet
 sulckx/ ende noyt en pooghde ick ny om yemant
 quaet te doen ; ende al hadde ick't gehofft / ick en
 soude noyt hebben willen eens anders sin be-
 dwinghen om ny te beminnen / want den Heere
 behoedde ny hier af : maer hadde hy ny verla-
 ten/ ick hadde hier in soo quaet gheweest als ick
 was in andere dinghen/want op ny en mach ick
 niet betrouwen. Dit dan verstaen hebbende / be-
 gonst ick hem meerder liefde te toonen. Mijn
 intentie was wel goetd / maer het werck was
 quaet : want om goetd te doen/hoe groot dat het
 dock hadde mogen wesen/ en moeste ick het un-
 ste quaet niet doen. Ick sprack hem ghemeyn-
 lijck van Godt. Dit moeste hem wat helpen ;
 maer principelijck hielp hem/soo ick meynde/ dat
 hy ny seer lief hadde : want om ny vrientschap
 te doen/gaf hy ny het afgodcken / het welck ick
 terstonts dede inde riviere wozpen. Dit wegh
 ghenomen zijnde/ begonst hy/ ghelijck een die wyt
 eenen diepen slaep opsprijnght / te overdenken
 al dat hy ghedaen hadde binnen die jaeren : ende
 verwondert zijnde van hem selven/ ende berouw-
 hebbende van syne verderfferisse/begonst dat wijf
 allenghskens te verlaeten. Onse lieve Vrouwe
 moest hem wel seer helpen/ want hy seer devoot
 was tot haer Ontfangherisse / ende dien dagh
 vierden

vlerden hy solemnelijk. Ten laetsten verliet hy
 haer teenemael / ende en kost hem niet verzaeden
 van Godt te dancken dat hy hem verlicht had-
 de. Just een ronde jaer daer naer / op den selven
 dach / dat ick hem eerstmael gesien hadde / stierf hy.
 Hy hadde nu Godt seer gedient: want de groote
 affectie die hy my droegh / en kost ick noyt ghes-
 merken dat quaet was / al is't dat sy wel hadde
 moghen supverder wesen: daer en ghebraken
 dock gheen occasien om meerder sonden te doen /
 en hadden wy Godt soo seer vooz ooghen niet
 gehad. Ghelijck ick gheseyt hebbe / gheen dinc /
 dat ick gemeynt hadde dat doot-sonde hadde ge-
 weest / en soude ick doen ghedaen hebben: ende
 my denckt dat hy dat in my siende / verweckt
 werde om my te meer te beminnen: want ick
 laet my voozstaen dat alle Mans meer die vrou-
 wen behooren te beminnen / die sy sien gheneygh-
 te zijn tot der d'ught: jae oock aengaende die
 dingen die sy hier versoecken / behooren de vrou-
 wen by de Mans meer te winnen / soo ick daer
 nae segghen sal. Ick houde voozseker dat hy is
 in het perck der salighejdt. Hy stierf seer wel /
 ende wissende nu geheel ontfingen van die occasie
 het schijnt dat den Heere begheerde dat hy door
 dese middelen soude saligh worden.

Ick was in dat **D**uy d'uy maenden lanck met
 seer groote pijn / want de cure was straffer dan
 mijn complexie verenschte / ende twee Maenden
 langh neynde ick van de kracht der medecijnen
 te sterben / ende mijn hert-pijn daer ick af moeste
 ghecureert worden was veel straffer geworden /
 soo dat my altemet docht dat mijn herte ghebeten
 wiert met scherpe tanden / sulck dat men vreesde
 dat het rasernije moeste wesen. Boven dat ick
 heel machteloos was (want ick en conde niet

eten/dan alleen d'yncken/ om de groote walghin-
 ghe ende ghedurighe kortse die ick hadde/mits
 oock dat ick soo uptghemerghelt was (want een
 heele Maendt lanck hadden sy my alle dagen
 een purgatie inne ghegheven) was ick soo van
 binnen ontsteken / dat alle mijn zenuen begosten
 te krimpen / met soo onverd'aghelijcke pynen /
 dat ick noch dagh noch nacht en kost gherusten /
 ende hadde daer by een seer diepe droefheyt. Met
 dese winninge lepdde my mijn Vader wederom
 te sijnen t'hups / alwaer de Medecijns my we-
 derom begonsten te visiteren : sy wanhopten al-
 te samen van my/want sy seyden/ dat ick boven
 alle andere qualen uptdroogende was Daer en
 v'raeghde ick niet veel nae : de pijn was die my
 quelde/ want sy al eben groot was van de voe-
 ten tot den hoofde/ ende de pijn der zenuen is de
 alder-onverd'aghelijckste / alsoo de Medecijns
 seyden/ ende dat te meer/ om dat sy altemael in
 krompen. Doozwaer/ en hadde ick't niet verlo-
 ren dooz mijn schuldt / het was een strengh toz-
 ment. Dese strengigheyt en moest my maer on-
 trent d'yn Maenden dueren / want het schein on-
 mogelijk te wesen soo vele pynen t'samen te con-
 nen verd'aghen. Ick ben nu seer verwondert /
 ende bekenne geweest te zijn een groote gabe des
 Heeren/de patientie die sijne Majesteit my gaf/de
 welke men claerlijck sach dat van hem quam. My
 hielp grootelijck om die te hebben/ dat ick ghe-
 lesen hadde de Historien van Job ende de boec-
 ken van Sinte Gregorius diemen Morales heet
 soo dat my dunckt dat den Heere my daer mede
 heeft willen vooz-komen / ende oock dat ick my
 hadde begost tot het ghebedt te begheven/ op dat
 ick't al soude konnen verd'aghen met alsulcken
 saechtmoedighepdt. Alle mijn koutinghe was
 met

met hem : ick hadde ghemeynlijck de woorden van Job in mijn ghepepsen ende mont / Hebben vvy het goet ontfanghen van de hant des Heeren , vvaerom en sullen vvy het quaet niet verdragen ? *My* dunckt dat *my* dat versterckt.

Ons liebe Vrouwe Hemelbaerts-dagh quam aen / want van den April tot dien dagh toe hadde dit torment gheduert / maer was meerder ghe- worden op de leste dyp maenden. Ick haeste de *my* om te biechten/want ick was altoos seer geneyght om dickwils te biechten. *Sp* meynden dat het was wpt vreesse van sterben : ende om dat ick *my* gheen pijn aendoen en soude/ soo en liete't mijn Vader niet toe. Och onmaetighe liefde des vleeschs ! de welke al quam *sp* van eenen soo Catholijcken Vader/ ende die soo voorszichtig was/ soo dat het gheen onweten thepdt en was ; *my* grootelijcks hadde comen schaeden. Ick viel dien nacht in een popelcye / die *my* vier daghen langh oft tittel min by bleef / dat ick t eenemael buyten mijn sumen lagh/ daer- en-tusschen gaven *sp* *my* het hepligh *Glis*/ende alle uren jae oogeblicken meynden *sp* dat ick mijnen gheest soude ghegheven hebben/ ende en deden anders niet dan *my* het Gheloof voorszegghen/als oft ick yet verstaen hadde. Altemets hielden *sp* *my* soo voorsz doodt / dat ick oock de druppelen van het wasch daer nae op mijn ooghen vondt. De benauwthept van mijnen Vader was seer groot/om dat hy *my* niet en hadde laeten biechten : sijn aenroepinghe ende ghebeden tot Godt waeren seer veel. Ghebenedydt *zy* hy/diese heeft willen verhooren : want al was't soo / dat mijn lichaem verwacht wierdt in mijn Clooster / daer mijn graf onderhalven dagh open ghestaen heeft/ ende dat mijn wtbaert ghehouden was in een mans-

clooster van onse **O**uden luyten dat **W**oy / soo
 beliefdet nochtans den **H**eerre dat ick wederom
 tot mijn selven quam; ende terstont wilde ick
 my biechten. **I**ck ontfinck onsen **H**eerre met vele
 traenen / maer soo my dunckt en quamen sy niet
 int sulcken berouwe ende leetwesen van alleens-
 lijck **G**odt vergramt te hebben / als wel van woode
 was om saligh te wesen; ten waer dat my ges-
 bact hadde / dat ick bedroghen was van de ghes-
 ne die my sepden dat gheen doodtsonde waes-
 ren sommighe dinghen / die ick naederhant claers-
 lijck ghemerckt hebbe dat doodtsonden waeren /
 want de pijn die my by bleef / was onberozage-
 lijck / ende het ghevoelen mijns lichaems seer
 cleyn / hoe wel nochtans mijn biechte gheheel
 was soo my dunckt / van allen het gere daer my
 docht dat ick **G**odt mede vergramt hadde. **W**ant
 dese ghenade verleende my sijne **M**ijsteydt on-
 der andere / dat naedemael ick beoost hadde on-
 sen **H**eerre te ontfanghen / noyt achter en liet het
 e' biechten / dat my docht sonde te wesen / al
 was't oock maer een daeghelijcksche. **M**aer my
 dunckt sonder twijffel dat ick daer door niet seer
 verskert en was van mijn saligheydt / hadde ick
 doen comen te sterben / eensdeels om dat mijn
Ziechtvaders soo luttel gheleert waeren / ende
 veel meer ander-deels om dat ick soo boos was.
Het is boozwaer alsoo / dat my dunckt dat ick in
 my een groote schroominghe ghevoele dit over-
 denckende / ende dat schier mijn leden beven / sien-
 de hoe dat den **H**eerre my doen soo veel als vander
 doodt verweckt heeft. **M**y dunckt dat wel bes-
 taemt hadde / o mijn sie / dat wy soude aenghes-
 sien hebben van wat perijckel den **H**eerre u ver-
 lost hadde : ende aenghesien ghy hem door liefde
 niet en hadt achter ghelacten te vergrammen /

t'selve ten minsten hadt laeten te doen door vrees
 se / mits hy u dunsentmael hadde anders mogen
 het leven nemen in veel perijckeleuseren staet.
 My dunckt dat ick niet seer veel by en hanghe /
 als ick segghe dunsentmael anders / al soude hy
 my bekijken / die my bevolen heeft dat ick my
 modereren soude in mijn sonden te verhalen; ende
 voorzwaer sy gaen ghenoech bewimpelt. Ick bid
 hem om Godts wil dat hy niet van mijn sonden
 af-en-trecke; aenghesien dat hier upt meer blyckt
 de grootdadigheyt Godts / ende hoe seer hy een
 siele verdraecht. Ghebenedijdt sy hy voo; al-
 toos; endesijne Majesteit believe my te verleenen
 dat ick eer vergae / dan dat ick hem opt laeten
 soude lief te hebben.

HET VI. CAPITTEL.

Sy verclaert hoe veel dat sy onsen Heere schul-
 digh was, mits dat hy haer gestadicheyt ver-
 leende in soo groote pijn, ende hoe dat sy
 dé H. Joseph tot eenen middelaer ende Pa-
 troon vercoos, ende hoe seer dit haer baette.

Ick bleef alsoo ghestelt nae de vier daeghen
 van de popelcye / dat alleen de Heere can we-
 ten de onverdzaeghelijcke toornenten / die ick in
 my ghevoelde. Mijn tonghe was in stucken ge-
 beten : mijn keel / midts dat ick soo langh niet in-
 ghenomen hadde / ende dat ick soo uptgheteert
 was / was soo ghesloten / dat ick gheen wateren
 conste door-crijghen. My docht dat alle mijn le-
 den upt malcanderen waeren / ende mijn hoofd
 stont oft het sot gheweest hadde. Ick was teene-
 mael in een gecrompen gelijk een garen-clouu /
 want hier in volpnde het toyment van die dae-
 ghen /

ghen/dat ick noch arm/ noch boet / noch handt/
 noch hoeft en conde roeren / al oft ick doodt ghe-
 weest hadde / t'en was dat jemant my verroer-
 de : alleenlijck dunckt my dat ick eenen vingher
 van mijn rechter handt const roeren. Woordts
 van my aen te raecken / wist men niet hoe/want
 alle mijn lichaem was soo miserabel/dat het niet
 en cost verdraghien : in een slaepplaken / d'een met
 d'een / ende d'ander met d'ander eynde / moesten
 sy my verdragen : ende dat duerde tot Belokien
 Paesschen Alleen hadde ick dat / dat wanneer sy
 my stil lieten / soo verginghen dickwils de py-
 nen : ende uyt hope van een luttelken te rusten/
 gheliet ick my wel te wesen / want ick hadde
 breefe dat my de patientie begheven soude ; ende
 alsoo was ick seer blijde siende my sonder soo
 nijpende ende ghedurighe pijnen / hoe wel sy
 my noch onverdaghelijck vielen / alsoo dick-
 wils als my aenquam de afgrijpselijcke coude
 van de dobbel vierdaeghsche cortse / die my seer
 fellijck by bleef / ende dat met een seer groote
 walginghe. Ick creegh terstondt sulcken haest
 om in't Clooster te wesen / dat ick my alsoo ver-
 waerts dede draghien. De gene die sy doot waer-
 en verwachtende / ontfinghen sy noch levende /
 maer het lichaem was argher dan doodt/dat het
 een grouwel was om sien. De strengigheyt van
 mijn sieckte en can niet uytghesproken worden /
 want ick anders niet en hadde dan vel ende been.
 In desen staet/segge ick/was ick meer dan acht
 maenden : maer de lammigheyt / al beterde sy
 allenghskens / duerde by nae dry jaeren. Ick
 danckte Godt / doen ick begonst op handen ende
 voeten te cruppen. Ick brocht alle desen tijdt over
 met groote gheestadigheyt/jae oock/ uytghesteken
 alleen het beghinsel / met groote blijdschap: want
 my

my docht dat al niet te bedieden hadde / gheleken zijnde by de pijnen ende tormenten van het beginsel. Ick was seer vereenicht met den wille Godts / al hadde hy my altydts alsoo ghelaten. My dunckt dat alle mijn becommernis van ghesnesen te zijn / was om te moghen alleen wesen in't ghebedt / gelijk ick van te voozen onder wesen was ; waer toe inde Sieck-camer gheen bequaemichteyt en was. Ick biechtete dickwils / ende ick sprack veel van onsen lieben Heere / soo dat ickse altemael slichtete / ende sy waeren seer verwondert van de patientie die den Heere my gaf : want en hadde't van sijne Goddelijcke handt niet ghecomen / het scheen onmoghelijck te zijn / soo grooten pijn te comen verdraghen met soo groote blijdschap.

Daer hinck veel aen / dat hy my de gratie van te bidden hadde inghestoort / want daer upt verstonde ick wat een saecke dat het is Godt den Heere te beminnen : want van dien tijdt af ghevoelde ick dese deughden nieuw in my / maer niet seer sterck / mits sy my niet en costen houden staende in de rechtveerdighdyt. Ick en sprack van niemant gheen quaet / hoe luttel dat het oock was / maer mijnen ordinaris was alen achterclap te beletten : want ick liet my altoos voorstaen / dat ick niet en moeste begheeren noch segghen van een ander / dat ick niet en wilde van my gheseyt te wesen. Ick nam dit seer ter herten / om de occasien die daer vielen / hoewel niet soo volmaecktelijck / oft ick verliep my altemet in pet / als sy my groote occasien gaven / maer het ander was altydt mijn manier ; ende ick wiste't selve den ghenen die my dienden ende by my waren soo wel wijs te maerken / dat sy daer een ghewoonte af creghen. Men
quam

quam te verstaen/dat daer ick present was/geen
 perijckel van achterclap en was : ende de selve
 opinie hadden sy van de ghene die my aengin-
 ghen oft door vrientschap / oft door maeghschap
 oft die ick leerde: nochtans hebbe ick andere din-
 ghen ghenoech daer ick Godt sal moeten reke-
 ninghe af gheven / namentlijck van het quaedt
 exempel / dat ick hen gaf. Och Godt wille't my
 vergheven / want van veel quaedts ben ick ooz-
 saeck gheweest / al en hadde ick in den eersten soo
 quade intentie niet/ als geweest is het werck dat
 daer nae ghevolght is. Ick bleef niet een groote
 begheerte van alleen te zyn / en ick handelde ende
 sprack gheerne van Godt (ende als ick daer pe-
 mandt toe vonde / nam ick daer meerder ghe-
 noeghte in / dan in de aerdighheydt / jae/om beter
 te segghen / inde bottighent van alle wereltsehe
 conversatie) van te communiceren/seer dickwilt
 te biechten / ende daer begheerte toe te hebben ;
 gheerne te lesen in goede boecken ; groot leetwe-
 sen te hebben als ick Godt vergramt hadde : soo
 dat my ghedenckt/ dat ick tot verschepden reysen
 niet en dorfde bidden / van vreesse die ick hadde
 van de pijn die ick soude ghevoelen van hem
 vergramt te hebben/als een straffinge. Dit quam
 naederhandt soo seer in my te groeyen / dat ick
 niet en weet waer by ick soude comen ghelijc-
 ken een soo groot toornent. Ende dit en quam
 noyt myt oprechte vreesse / noch groot noch cleyn :
 waer als ick indachtigh was / hoe minnelijck
 my de Heere toefde in't ghebedt / ende hoe veel
 ick hem schuldigh was / ende dat ick hem soo
 qualijck betaelde / en conste ick het niet verdra-
 gen. Ende ick wierde seer ontfleken in gramschap
 tegen my selven/om dat ick ghenoech voor mijn-
 sonden weende / maer sagh dat ick my selven lut-
 tel

fel betrede / ende my niet en hielp noch goet voors
 neuen / noch gheueit dat ick my seluen aen dede
 om niet te vallen son haest als my de occasie ghe
 presenteerde was. My docht niet alleen dat mijne
 traenen vol bedroghs waren / maer oock dat de
 schult daer naer meerder was / mits ick aensagh
 de groote gracie die Godt my dede in my de selve
 te gheuen / mede oock soo grooten berouw. Ick
 maecte dat ick dichwils biechtede: ende nae mijn
 duncken dede ick mijn beste om wederom in
 Godts gracie te comen. Alle mijn schaede was
 gheleghen daer in / dat ick de occasien niet af en
 friede tot de wortel toe: ende oock in mijn Ziecht
 vaders / die my niet gheuegh en hielpen: want
 hadden sy my gheseyt in wat perijckel ick stack /
 ende dat ick ghehouden was alsulcken hande
 linghe te verlaeten / ick meyne sonder twijffel dat
 het soude gheremedicert gheueest hebben: want
 in gheender manieren en soude ick hebben con
 nen verdraghden / dat ick alleen eenen dach lanck
 soude ghegaen hebben met een doodtsonde / als
 ick't maer gheweten hadde. Alle dese teekenen
 van dat ick Godt vreesde / quamden my t'samen
 met het bidden / ende het beste van allen was /
 dat de vreesse vermenght was met liefde: mits ick
 gheen straffinghe voer ooghen en hadde. Alle
 den tijdt dat ick soo sieck was / bleef my altoos by
 een groote sozge van mijn consciencie / aengaen
 de doodelijcke sonden. Och Godt spaert my! Is
 't oock moghelijck dat ick begherde ghesont te
 wesen om hem beter te dienen / ende dat my het
 selve occasie is gheweest van alle mijn schaede?
 Alsoe ick my dan soo lam sagh / ende dat in mijn
 jonghe daegen: ende dat ick van de Medecijns ber
 aerden soo armelijck ghetraecteert was / nam ick
 voer my mijnen toeblycht te nemen tot de Me
 decijns

decijne des Hemels / op dat sy my souden ghe-
 senen / want in alle manieren socht ick ghenesen te
 zijn / al was't dat ick mijn sieckte niet groote
 blindschap verdroegh / ende altemets pepsde / waer't
 dat ick ghesont wesende my soude verdoemen /
 dat elck noch beter alsoo was : maer nochtans
 docht my dat ick veel beter Godt soude dienen
 ghesont wesende. Dit bedrieght ons / dat wy /
 ons niet teenemael en voeghen naet ghene dat
 den Heere doet / die beter weet wat ons saligh is.

Ick begonst devotie te hebben in Missen te
 doen doen / ende in andere gheoozlosde dinghen
 van ghebeden : want noyt en was ick gencyght
 tot ander devotien / die sommighe lieden / ende
 bysonder vrouw-persoonen doen met ceremo-
 nien die ick niet en const ghelyden: ende ick had-
 de wel wat devotie daer in / doch heeft naeder-
 handt ghebleken / dat sulcks niet en behoorde /
 mits sy superstiteus waren. Dus nam ick voor
 mijnen advocaet ende Patroon den gloziusen
 S. Joseph / ende beval my hertelijken seer aen
 hem : ende ick hebbe merckelijck bevonden / dat
 soo wel van de swaerigheyt / als oock van andere
 meerdere / die mijn eer oft mijner sielen welbaert
 aenginghen / my desen mijnen heplighen Vader
 ende Heere verlost heeft / met meerder voorspoet
 dan ick van hem wist te begheeren. My en ge-
 denckt niet / dat ick tot noch toe yet van hem
 begheert hebbe / dat hy ghelaten heeft te doen.
 Het is qualijck om gheloooven / wat groote wel-
 daden den Heere my ghedaen heeft dooz't middel
 van desen Heplighen / van wat perijckelen hy
 my verlost heeft / soo aen lichaem als aen ziele.
 Want aen ander heplighen schijnt Godt den Hee-
 re gratie verleent te hebben om in sekeren noodt
 behulpigh te wesen ; maer desen grooten Heplighen

lighen weet ick wel by experientie/ dat hy in alle
 soorten van nootsakelijkheden behulpigh is/ ende
 dat ons den Heer wilt te kennen gheben/ dat ge-
 lijck hy hem onderdanigh is gheweest hier op
 der aerden (want ghelijck hy den naem hadde
 van Vader / wesende sijnen Doester heere/ alsoo
 moght hy hem ghebeden) hy oock soo inden
 Hemel doet al dat hy van hem begeert. Dit heb-
 ben oock door experientie beproeft sommige an-
 dere persoonen / dien ick gesept hadde dat sy hun
 aen hem souden bevelen: ende nu zijnder vele die
 devotie tot hem draghen: ende wederom hebbe
 ick't waer te zyn beproeft. Ick maecte dat ick
 sijnen Feestdag vierde met soo groote solemniteyt
 als het my moghelijck was / wesende meer van
 ijdelheyt dan vanden geest verbult: mits ick be-
 geerde dat alle dingen souden seer curieuselijck en
 uytwendelijck wel gedaen wesen/ nochtans uyt
 goede intentie. Maer ick hadde dat quaet/ was't
 sake dat den Heere my gratie gaf om yet goets
 te doen/ dat was vol onvolmaecktheden/ ende vol
 ghebzeken: maer tot het quaedt / tot uytwendig-
 heyt ende tot alle ijdelheyt was ick seer gauw en
 neerstigh/ Godt wille 't my vergheben. Ick wil-
 de wel eenen vegelijck raden/ deboot te wesen tot
 desen glorieusen heplighen/ door de groote expe-
 rientie die ick hebbe vande gaben ende weldaen-
 den die hy van Godt verkrijght. Ick en hebbe
 noyt yemanden ghekent die tot hem uyt der her-
 ten deboot was / ende tot zijnder eeren eenighe
 particuliere goede wercken dede / oft hy ginck
 merckelijcke voort in alle deught: want hy helpt
 boven maten seer tot de deught de ghene/ die hun
 t'sijnwaerts ghebeden. My dunckt dat nu som-
 nighe jaeren gheleden is / dat ick alle Jaer op
 sijnen dagh yet van hem begheere / ende altijd
 sien

si en ick't volbrucht : ende als mijne gebeden een
 weynigh scheef gaen / doet hyse recht gaen tot
 mijn meerder baete. Waer ick eenen persoon
 macht hebbende om te schrijven / ick soude seer
 gheerne in het lanc ende in't bysonder vertellen/
 de ghenaden die desen glorieusen Heylighen my
 ende andere personen ghedaen heeft / maer om
 niet meer te doen dan my bevolen en is / sal ick
 in veel dinghen kort wesen / meer dan dat ick wel
 begheeren soude / ende in andere dinghen sal ick
 breeder zijn dan't wel van noode wesen soude
 ghelijck een / die in alle dat goet is / luttel discre-
 tie weet te ghebruycken. Alkerlijck bidde ick
 om de liefde Godts / dat hy't verzoeke die my
 niet en ghelooft / ende hy sal door experientie be-
 vinden hoe grootelijck dat het baet / hem te ghe-
 bieden aen desen glorieusen Patriarch / ende tot
 hem devoot te wesen. Ende in't particulier /
 personen die veel bidden / souden hem behooren
 seer groote affectie te draghen : want ick en weet
 niet hoe pemaent kan wesen op de Coninginne
 der Enghelen in dien tijdt dat sy soo veel lede
 met haer kindchen Jesus / sonder S. Joseph
 te bedancken / van dat hy hem aldan soo wel
 hielp ende diende. De ghenen die geenen meester
 en vindt om hem te leeren bidden / dat hy desen
 glorieusen Heylighen voor synen Meester neme /
 ende hy en sal niet verdolen. Godt geve dat ick
 niet en moet verdoofdt zijn / dat ick my verstant
 hebbe van hem te spreken : want al is't dat ick
 belijde dat ick tot hem devoot ben / nochtans in
 hem te dienen / ende in hem nae te volghen heb-
 be ick altydts ghefaileert. Want hy heeft ghe-
 toont wie dat hy was / makende dat ick konde
 opstaen ende gaen / ende niet lam en bleef : maer
 ick hebbe ghetoot wie dat ick ben / als ick dese
 weldact

welbaet qualijck ghebruyckt hebbe.

Wie soude gheseyt hebben / naedemael ick soo soude hebben komen te vallen / dat ick soo haest groote gratien van Godt ontfanghen hadde / naedemael sijne Majesteit my begonst hadde alsulcken deughden te verleenen / die selve my verweecten om hem te dienen / naedemael ick my bycrans doot hadde ghesien / ende in soo grooten perijckel van verdoemt te wesen / naedemael ick verresen was nae ziele ende nae lichaem / want alle die my saghen / waren verwondert / dat sy my levende saghen. Wat is dit o lieven Heere & moesten wy hier in alsoo periculouse staedt leven / als ick nu ben beschryvende & ende des niet teghenstaende / my dunckt dat ick dooz u gracie ende dooz u barmhertigheyt soude konnen seggen met den Heylighen Paulus / hoewel niet met alsulcken volmaecktheyt / dat ick nu niet en leve / maer dat ghy mijnen Schepper in my leeft / mits alstu eenighe jaren ghepasseert zijn / dat ghy my / nae al dat ick begripen ende verstaen kan / met uwe handt houdt Ende ick ghevoele in my alsulcke begeerte ende vast voornemen (en ick hebbe't oock in dese voorszeden jaeren eenighsins dooz experientie in veele dinghen beproeft) dat ick gheen dinc en soude willen doen teghen uwen wille / hoe kleyn dat het oock ware / al is het dat ick genoegh gheloope te misdoen teghen uwe Majesteit / sonder te verstaen. Ende oock dunckt my / dat my gheen saecke en soude konnen voorszeght worden te doen om uwen't wille / die ick niet terstondt met groote resolutie souden verben bestaen : ende in sommighe saken hebt ghy my ghesolpen / om die te volbrenghen. ende ick en begheere noch de werelt noch yet dat de wereldt aengaet / noch my en dunckt niet dat

my

my pet mishaeght dat van u niet en comt: ende al
 het ander schijnt my een swaer crups te zijn. Ick
 can my selven wel bedrieghen / ende alsoo mach
 't ghebeuren / dat ick niet en hebbe 't ghene dat
 ick gheseyt hebbe: Maer ghy siet wel / o Heere /
 dat ick / vooz soo veel als ick verstaen can / niet
 en lieghe. Ende ick ben vreesende / ende niet son-
 der groote reden / oft ghy my noch wel eens sult
 verlaten: want ick weet nu wel hoe luttel mijn
 sterckheyt ende cleyne cracht vermagh / ten zy dat
 ghy my doorgaens die verleent / ende my helpt /
 op dat ick u niet en verlaete. Ende och oft het u
 Majestept beliesde / dat ick oock teghenwoordigh
 van u niet verlaten en zy / hebbende al dit betrou-
 wen van my selve. Ick en weet niet / hoe dat
 ons lust te leven / daer alle dinghen soo onseker
 zijn. My docht doen / o Heere / onmogelyck te
 wesen dat ick u soo teenemael verlaeten soude;
 maer want ick u soo dickwils verlaeten hebbe /
 ick en can niet ghelacten te vreesen: want alsoo
 haest als ghy u een weynigh van my ontrockt /
 soo vielen alle mijne dinghen inde aschen. Ghe-
 benedijt moet ghy eeuwelyck zijn / dan was't
 dat ick u verliet / nochtans ghy my niet soo seer
 en verliet / oft ick stont wederom op / dooz dat
 ghy my de handt gaest: ende dickwils / o Heere /
 en begheerde ickse niet / noch en wilde niet ver-
 staen hoe dat ghy my dickwils op een nieuw
 riept / gelyck ick nu segghen sal.

HET VII. CAPITTE L.

Sy verclaert, door wat manieren sy quam te verliesē de genaden die den Heere haer verleent hadde, ende wat een bedorven leven sy begonst te leyden; ende bethoont hoe schadelijck dat het is voor Vrouwe-cloosters, dat sy niet ghenoech ghesloten en zijn.

Alsoo dan begonst ick van tijdt-verdrif tot tijdt-verdrif / van ydelheyt tot ydelheyt / van occasie tot occasie my selven soo seer te steken in de grootste occasien / ende mijn siele was soo verwoest in vele ydelheden / dat ick my doen schaemde door een soo bysondere ghemeynschap als het bidden is / my wederom tot Godt te keeren. Ende hier toe hielp my / dat alsoo de sonden wiesfen / soo begonst my oock te faileren den smaech ende soetigheyt in de dinghen die de deught aengaer. Ick sagh seer claerlyck / o Heere / dat my dit ghebrack / om dat ick aen uwen dienst gebrack. Dit was het alder-afgrifelijckste bedrogh dat den vrandt my mocht voorlegghen onder den schijn van oodemoe-digheyt / te weten / dat ick begonst verbaert te zyn van te bidden / siende my soo bedorven: ende my doecht dat beter was dat ick soude wandelen ghe-lijck den meesten hoop / aengheffen dat ick niet alleen quaedt / maer een van de quaedste was; ende dat ick maer en soude bidden 't ghene dat ick schuldigh was / ende sulcks met den monde, dat ick niet en soude bidden met der herten / ende soo te handelē met Godt/die verdient hadde by de dunvelen te wesen: jae dat ick het volck bedroogh want dat ick eenen mytwendighen schijn hadde

van

van goet te wesen. Soo en moet dan niet de wijt
 gegeven worden aen het Clooster daer ick was
 want door schalckheyt maecte ick soo veel dat
 men goede opinie van my hadde : hoewel dit
 niet gheschiede upt opset/ dat ick soude gheveynst
 hebben Godtvruchtigh te wesen; want/ Gode zy
 gheloost / in't stuck van hypocrisie ende ydel glo-
 rie en ghedenckt my niet dat ick hem opt verto-
 rent hebbe/ dat ick weet: want alsoo haest als my
 de eerste beweginghe aengquam/ soo viel't my soo
 pijnelijck/ dat den vijandt verwonnen doorquick/
 ende ick bleef in het veldt behouden; ende alsoo
 heeft hy my altoos hier in luttel ghetenteert Het
 magh wel zijn/ dat / hadde't Godt alsoo toeghe-
 laeten/ hy my in dit soo seer soude ghetenteert
 hebben als in andere dinghen/ ende ick soude nock
 ghevallen hebben: maer hy heeft my altoos tot
 noch toe hier in bewaert/ ghebenedijt moet hy in-
 der eeuwigheydt zijn: het was my seer leedt dat
 sy van my goede opinie hadden / mits dien ick
 wel kende het binnenste dat in my was. Dit/ te
 weten dat sy my booz soo quaedt niet en hielden/
 quam daer int / dat sy saghen dat ick soo jonck
 was/ ende dat ick onder soo veel occasien my dich-
 wils in eenicheyt vertrack om te bidden/ ende dat
 ick veel las ende sprack van Godt; dat ick seer ge-
 nepghyt was om sijn beelde te doen schilderen in
 vele plaetsen; dat ick een bit plaetse was houden-
 de / ende besorghde dat daer waeren dinghen die
 tot devotie verweckten; dat ick van niemant
 quaet en seyde / ende andere diergelijcke dingen /
 de welke schijnfel van deugt hadden: ende niet te
 min wist ick niet enckel ydelheyt my selven groot
 te achten in dinghen die in de werelst plegen groot
 gheacht te zijn. Hier door quam't dat hy my soo
 groote sae meerdere liberteyt gaben als den oud-
 sten/

ken / ende van my gheen achterdencken en hadden: want liberteyt aen te nemen/ende yet te doen sonder oorlof / te weten door gaten / oft muieren / oft s'nacijts met pemandt van byten te spreken/ dunckt my dat ick my selven noyt soude hebben conuen voeghen om sulckx te doen in't Clooster / ende ick en dede 't oock niet/ want den Heere my daer af behoedt heeft. My docht (mits ick niet aendachtighepdt ende rijpighpdt op vele dingen was acht nemende) dat seer qualijck ghedaen hadde gheweest/de eere van soo vele persoonen in hasaert te stellen/om dat ick quaedt was/ende sulieden goet / ghelijck oft andere dinghen die ick dede goet ghewerst hadden. Om de waerheyt te segghen / het quaedt en gheschiede niet soo groote versmijnghe niet / als dit soude gheweest hebben / al was't groot.

Daerom dunckt my / dat my grootelijckx schaedde / dat ick in gheen besloten Clooster en was: want de vryheyt (die de gene die goet wacren wel mochten ghebruycken / want sy tot niet meer ghehouden waeren / aenghesien men daer gheen slot en beloofde) soude sonder twyffel my die boos ben/ter hellen gheleyt hebben/ t'en waere dat my de Heere upt een singuliere ghenade door soo veel remedien ende middelen wylt een al sulcken perijckel ghetrocken hadde: welck my dunckt het grootste te zijn een Vrouwen-clooster met vryhepdt; jae dat meer is my dunckt dat het is eenen wegh om nae de helle te gaen voor de ghene die quaedt willen wesen / dan een remedie voor hant cranchhepdt. Maer dit en moet niet verstaen wesen van mijn Clooster: want daer zijnder soo vele die Godt den Heere upt der herten ende met groote volmaecktheyt dienen / dat sijne Majesteit (mits hy soo goet is) niet en can laten

ten hen wel te doen : ende ten is oock niet een van de ghene die te seer open zijn/ende daer wort oock alle Godtsdiensticheyt onderhouden : maer ick spreke van de ghene die ick weet / ende die ick hebbe ghesien. Ick segghe dat ick medelijden met hen hebbe / om dat van noode is / dat den Heere al sulcke personen particulierlijck roepe / ende dat niet eens maer veel reysen / op dat sy saligh moghen worden / aenghesien daer in soo grooter werden ghehouden worden de eere ende recreatie des wereltds / ende verstaen soo luttel waer toe sy ghehouden zijn : (en oft Godt gabe dat sy niet en mochten voor deught houden t' ghene dat sonde is / ghelijck ick dickwils dede : ende het is een soo waeren saecke hun dat te doen verstaen / dat van noode is dat Godt de Heere daer teemael sijn almoghende handt in toone. **W**ilden de Gaders mijnen raet volghen / dat / sy sorghe draghen om hunne dochters soo te besteden dat sy hun salighepdt maghen wercken / ende niet gheraecken tot meerder perijckel dan in de wereltd is / sy enmers sorgghden voor soo veel als het hunne eere aengaet / ende dat syse liever tot een slecht houwelijck holpen / dan in sulcke Cloosters besteden : en waere dat sy seer tot der deught ghenepghit waeren. Ende godt gheve / dat het hen magh helpen / oft dat syse liever t'huys houden. Want is het dat sy willen quaedt zijn / het en sal niet langh comen secreet blijven / te meer in sulcke plaetsen ; ende de Heere openbaert t' ten lesten : ende sulcke personen en doen niet alleelijck hun selve i schaede / maer oock allen d'anderen : ende somtijds en hebben de arme slozen daer gheen schuldt in / want sy volghen t' ghene dat sy vinden. Ende het is jammer voor vele die hun willen afstrecken vande wereltd / de welcke inepnende

meynende dat sy den Beere gaen dienen / ende dat sy schepden uyt de perijckelē des werelts / hun in thien werelden seffens binden / alsoo dat sy niet en weten wat doen om hun selven te bezijden ende te helpen : want de jonckheyt / ende de sinnelijckheyt / ende den vbandt verweckente ende stierense om sommighe dinghen nae te volghen / die vande selve wereldt zijn. Siet hier hoe sy dat vooz goet houden by maniere van segghen. **M**p dunckt dat sy eniglyfints ghelijck zijn den ellendighen heretiken / die hun willens ende wetens verbinden / ende willen wijs maecken dat goet is het ghenen dat sy volghen / ende sy gheloovent sonder te ghelooven / want binnen hen hebben sy die hen seght dat het quaedt is. Och wat groot quaedt / wat groot quaet is't vooz de Religieusen (ick en spreke niet meer van vrouwen als vande mans) daermen gheen Religie en onderhout / daer in een Clooster twee weghen zijn / te weten van deught ende Religie / ende van fauten van Religie. Ende beyde gaen sy seer nae ghelijck : ick segghe qualijck ghelijck / want dooz onse sonden ghebeurt het / dat men veel meer gaet dooz den wegh der onvolmaeckthepdt ; want mits dien daer meer langhs den elven in gaen / soo heeft hy dock meer beminaers. Gae den anderen wegh van oprechte Religie wort soo luttel betreden / soo dat een Monich oft Nonne (die oprechtelijck sijnen roep begheert te volghen) meer moek vreesen de ghene die selve van sinnen lupsse zijn / dan alle de dupveien der hellen ; ende moet meer voorzichtighepdt ende loofsighepdt ghebruycken in het spreken van dinghen die aengaen de vrienttschaftap diemen met Godt moet hebben / dan die aengaen andere vrienttschaftappen ende sinnelijckheden die den vbandt uytstroopt inde Cloosters.

Ende ick en weet niet waerom dat wy ons verwonderen / dat soo veel quaedts inde heylighe Kercke omgaet / aenghesien de ghene die als patroonen / modellen oft voorbeelden moesten wesen daer een pghelijck mocht deughden upt rapen / soo seer verbyodt hebben de neerstighejdt ende den pever dien den gheest van de voorleden heylighen heeft achter ghelaeten in de religien. Sijne Goddelijcke Majestejt believe daer remedie in te stellen / ghelijck hy siet dat van noodde is / amen.

Alsoo ick dan begonst te hanteren in dese conversaten / my niet laetende voorsien (want ick de ghevoonte aensagh) dat daer dooz aen mijn siele soude comen de schaede / ende de verstroytheden / die ick daer nae verstont dat gheleghen waeren in alsulcke hanteringhen ; my doecht dat een soo sloerachtighe sake / als daer zijn de visitatien in diverse Cloosters / my niet meer en soude letten dan andere persoonen die ick sagh dat goet waeren. Ende ick en aensagh niet dat sy veel beter waeren / ende dat het ghene dat dooz my perijckel was / dooz d'ander sulck niet wesen en soude / want ick twijffele daer aen dat ick gheen van allen achter ghelaeten en hebbe / al waer't goet maer den tijdt quaelijck bestedt te hebben. Ick hielde vriendtschap niet seker persoonen / ende stracks in't beginsel dat ick kennisse daer aen creegh / believde't den Heere my te kennen te gheven / dat my alsulcke vriendtschap niet en diende / ende my te vermanen / ende licht te verleenen in soo groote verbintthepdt. Christus onsen Heere verdoonden hem aen my met groote straffighejdt / my verclaerende het ghene dat hem daer in niet en behaeghe. Ick aensagh hem niet de ooghen der sielen veel claerder / dan ick hem

hem hadde comen sien met de ooghen des lichaems: ende hy bleef my soo ingedrukt/ dat/ dit gheleden zijnde meer dan sessentwintigh jaeren/ my eben-wel dunckt dat ick hem nocht teghenwoordigh hebbe. Ick was seer verschrikt ende gheturbeert / ende en wilde niet meer gaen by den persoon daer ick te horen mede was converseerende. My dede groot achterdeel / dat ick niet en wist dat men het cost sien anders dan met de oogen des lichaems: ende den byandt hielp daer toe dat ick't alsoo soude meynen / ende dat ick my soude laeten voorslaen dat het onmoghelijk was/ende dat het maer fantasie en was / ende dat het mocht den duivel wesen / ende andere dierghelijcke dinghen: nochtan my bleef een opinie by dat het Godt was / ende dat het geen fantasie en was; niet te min om dat het niet en was nae mijn sinnelijcke affectie / liet ick my voorslaen dat het onwaerachtigh was: ende overmits ick het aen niemant en dersde communiceren / ende dat ick doock seer gheimpoztuneert werde / dooz dien men my verskerde dat gheen quaedt in ghelegghen en was met alsulcken persoon te hanteren / ende dat ick daer gheen eer aen en verloor / maer veel meer conste winnen / begaf ick my wederom tot de selve conversatie / ende op andere tijden noch tot andere: want het liep veel jaeren aen/ dat ick my in dese schadelijcke recreatie oeffende; mit my niet en docht (soo ick daer in was) dat sy soo quaet was als sy was al was't dat ick altemits claerlijck sach dat sy niet goet en was: maer gheen van altemael en was my soo groote occasie van verstrooptheyt als dese daer ick af speke / want ick groote affectie tot haer hadde.

Doen ick eens noch op eenen anderen tijt met

de selve persoon was / saghen wy tot ons comen
 (ende ander persoonen / die daer waren saghen't
 oock) een dunck ghelijck een groote padde / met
 veel meerder rassighepdt / dan sy pleghen te gaen.
 Ick en can niet verstaen / hoe dat in dien cant /
 van daer sy quaem / alsulcken gedierte const in't
 midden van den dagh wesen / ende noyt en was
 sy daer meer gheweest: ende nae het ghene dat dit
 in my wachte / dunckt my dat niet sonder mi-
 sterie en was / ende oock en hebbe ick't noyt con-
 nen vergeten. Och grootheydt Godts / met wat
 eene voorzorghe ende bermijertighepdt waerdy
 my vermanende in alle manieren / ende hoe lut-
 tel baette 't my.

Ick hadde daer een Nonne van mijn maegh-
 schap / een oude ende groote dieneresse van Godt /
 ende seer hepligh van leuen. Dese vermaende
 my oock somtijds: ende niet alleen en gheloofde
 ick haer niet / maer ick wierdt op haer ghestoort;
 ende my docht dat sy daer schandael wylt nam
 sonder reden. Dit verhaele ick / op dat men magh
 verstaen mijne booshepdt / ende de goedthepdt
 Godts / ende hoe grootelijcks ick de helle ver-
 dient hadde dooz soo groote ondanchbaerhepdt;
 ende oock op dat / is het saecken dat Godt alsoo
 schickt ende hem beliest / dat dit niet der tijdt eeni-
 ghe Nonnen comen te lesen / sy haer aen my mo-
 ghen spieghelen. Ende ick bidde haer om de liefste
 Godts / dat sy alsulcke recreatien schouwen. Ende
 och oft het sijne Majesteijt belieste dat een van
 allen dooz my mochte tot kennisse comen / in
 plaetse van vele die ick bedrogen hebbe / segghen-
 de haer dat het niet quaedt en was / ende haer ge-
 rust maeckende van een soo groot perijckel / dooz
 de verblinthepdt daer ick in stack: ende al en was
 mijn intentie niet haer te bedrieghen / nochtans
 dooz

door het quaedt exempel dat ick hem gaf / soo ick gesept hebbe/was ick oorsaecke van veel quaets/ niet peysende dat ick soo grooten quaet dede.

Doen ick sieck was / ghevoelde ick in de eerste daghen eer ick my selven cost gheregeren / in my een seer groote begheerte om andere te helpen tot der deught / welck is een ghemeine tentatie van de ghene die eerst beginnen / al is't dat het my wel verginck. Overmits ick mijnen Vader soo seer beminde / soo was alle mijn begheerte dat hy de selve deught mocht hebben / die my docht dat ick hadde van te bidden : want my docht dat in dit leven gheen merder deught en cost ghewesen dan het bidden. Alsoo dat ick van verre ende door omweghen begoft te bezorgen dat hy hem tot het ghebedt soude begheben. Ick gaf hem boecken die daer toe dienden : ende mits hy soo deughtelijck was / ghelijck ick gheseyt hebbe / soo bewiel hem dese oeffeninghe soo wel / dat hy binnen vijf oft ses jaeren (soo my dunct dat het wesen mach) soo verre ghecomen was / dat ick den Heere grootelijcks daer af danckte / ende in mijn herte een sonderlinghe blijdschap ghevoelde. Hem quam seer groote swarigheden van alle soorten over / ende hy verdroghse altemael met seer groote ghestadighept. Hy quam my dickwils besoecken / mits hy groote ghenoechte nam in te spreken van Goddelijcke dinghen. Maer naedemael ick soo verstront ginck / ende sonder te bidden / soo ick sagh dat hy meynde dat ick de selve was die ick plagh te wesen / en cost niet voorby gaen ick moest hem de waerhept segghen : want ick was een jaer ende meer gheveest sonder te bidden / my laetende voorslaen dat t' merder ootmoedighepdt was. Ende dit / soo ick naederhant segghen sal / was de meeste tentatie die ick

hadde / door de welke ick my teenemael ginck
bederven : want door het ghebedt / al was't dat
ick Godt den eenen dagh vergramde / quam ick
wederom tot my selven op andere daghen / ende
trock my meer af vande quade occasie. Alsoo
dan den goeden man hier mede doende was / en
cost ick niet gelijden dat hy soo verdoolt was / pep-
sende dat ick niet Godt hanterde ghelijck ick
plagh / ende oversulck's seyde ick hem / dat ick nu
niet meer was biddende / maer ick en seyde hem
de reden niet. Ick stack het op mijn sieckten / de
welcke ick altyds / al was't dat ick ghenas van
de groote sieckte / tot noch toe ghehadt hebbe /
ende zijn noch wel groot / hoe wel sy over een poo-
se wat gemindert zijn / maer sy blijven by my in
vele manieren. Bysonder was ick twintigh jae-
ren lanc gewoon alle morggen over te gheben /
soo dat ick tot nae den noen niet en cost onbij-
ten / ende altemet noch laeter : ende sedert dat ick
dickwilder t'onssen Heere ghegaen hebbe / is dat
s'abont's lact te doen eer ick slapen gae / met veel
meerder pijn / soo dat ick my daer toe moet ver-
wecken met bederckens ende andere dingen / want
als ick dat achterlaete / soo lijde ick groote pijn.
Ende noyt en ben ick / soo my dunckt / sonder
veel pijnen / die oock altemet wel groot zijn / by-
sonder aen't hert : maer de sieckte die my seer dick-
wils plagh te vervallen / comt my nu seer seldom
aen. Van lammighendt / ende andere sieckten
van coytzen die ick dickwils plagh te hebben / vint-
de ick my verlost. Het is nu wel acht jaeren ges-
leden / dat ick soo luttel vzaeghe nae dese sieckten /
dat ick my oock dickwils verblyde / latende my
voorzaen dat den Heere daer eenigh behaghen
in heeft. Dusdan gheloofde my minen Vader /
dat dit de oorzaecke was / ghelijck hy niet ghe-
woon

woon en was te lieghen: ende ick en hadde oock
 niet behoozen te lieghen/ nae den eysch van't ghe-
 ne dat ick met hem handelde. Ick seyde hem/om
 dat hy my te beter soude ghelooven (want ick
 sagh wel dat ick gheen ontschuldighen en hadde)
 dat ick ghenoegh dede / dat ick den Ehoor const
 dienen: hoewel oock dit gheen ghenoeghsamen
 reden en was om yet achter te laeten; want tot
 het ghebedt en is geen lichaemelijcke sterckte van
 noode / dan alleenelijck liefde ende ghewoonte /
 want de Heere gheeft altoos bequamighydt/ is't
 dat wijse soecken Ick segghe/ altoos: want al
 hoewel dat dooz diverse occasien ende dooz sieck-
 te dickwils belet wordt de eensaemhydt / soo en
 laet men daerom niet te hebben anderen tijdt en-
 de geleghentheden die daer toe bequaem zijn oock
 inde sieckte ende onder de occasien selve. Dat is
 een waerachtigh ghebedt / als een siele liefde
 heeft. In het lyden op te offeren/ghedachtigh te
 wesen dooz wien datmen lydt / ende hem daer
 in te vereenighen met den wille Godts / ende
 in dupsent andere dinghen die te vozen comen/
 hier werckt de liefde: want devotie en moet niet
 gheen ghewelt ghecreghen worden als't tijdt is
 van eensaemhydt / oft anders en is het geen de-
 votie. Met een vernigh neerstighydt's ver-
 crichtmen groot goet/ten tijde als de Heere dooz
 het lyden ons afneemt den tijdt van bidden: het
 welck ick genoten hebbe als ick een goede con-
 scientie hadde. Maer mijnen Vader dooz de goede
 opinie die hy van my hadde / ende de liefde die
 hy my droegh / ghelooftde my in als/jae sy had-
 de noch medelijden met my. Maer doen hy nu
 ghecomen was tot soo hooghden staet/soo en bleef
 hy by my niet meer soo langh / maer soo hy my
 ghesien hadde / son ginck hy dooz; want hy seyde
 dat

dat het verlozen tijdt was : mits ick dien overbrocht in andere ijdelheden / soo en vyaeghde ick daer oock niet veel nae. Ten was niet met hem alleen te doen/maer noch in sommighe andere personen/dien ick raedde dat sy hem souden begheben tot het ghebedt / oock ter wijlen ick in die ijdelheden was stekende. Alsoo ick sagh dat sy gheerne baden / seide ick hem hoe dat sy souden comen mediteren / ende het profiteerde hen / ende ick gaf hen boecken daer toe; want dese beghere / dat andere personen Godt soude dienen/hadde ick/alsoo ick ghesent hebbe / van doen ick my eerstmael begaf tot het gebedt. My docht dat / aenghesien ick den Heere niet en diende/gehijk ick wiste dat ick doen moest / emmers niet en soude verlozen gaen het ghene dat sijne Majesteit my gheleert hadde / ende dat hem ander vooz my souden dienen. Ick segghe dit/op datmen sien magh de groote verblinthepdt daer ick in stack / latende my selven verlozen gaen / ende arbejdende om ander te winnen.

Op desen tijdt cregh mijnen Vader een sieckte daer hy af stierf / de welcke sommighe daeghen duerde. Ick ginck hem bystaen / wesende meer sieck nae de siele dan hy nae het lichaem/in mijne vele ijdelheden/maer niet in sulcker voeghen/ dat ick soude ghesteken hebben in dootsonde / vooz soo veel als ick mercken const / gheduerende alle desen meest verlozen tijdt dien ick segghe; want hadde ick sulcks gheweten / gheensins en hadde ick daer in ghebleven. Ick verdroegh redelijcken arbejt in sijn sieckte : ick ghelooft dat ick hem eenighsints vouldede vooz het ghene dat hy vooz my gheleden hadde in mijne siekten. Al was ick selve tranek ghenoech/nochtans macchte ick my selven cloeck : ende hoe-wel ick hem gemissende

missende/ mede oock gemisde allen het goet ende
 lieffelijckhepdt die ick ghedurighlijck van hem
 ontfinck / soo was ick soo wel ghemoet / dat ick
 hem de minste pijn niet. en liet mercken / ende
 hiel my / tot dat hy quam te steruen / al oft ick
 niet een sier gheuoelt en hadde ; daer my nocht-
 ans docht / datmen my de siele uyt het lichaem
 trock / als ick hem sagh sijn leuen epden, midts
 ick hem seer lief hadde. Het was een saecke om
 Godt te loben / te aensien de doodt die hy stierf;
 ende de begheerte die hy hadde om te steruen.
 De vermaninghen die hy ons gaf/nae dat hy het
 Heyligh Olyffel ontfangen hadde/waeren/dat hy
 ons beval dat wy vooz hem souden bidde/op dat
 Godt hem soude willen barmhertigh wesen / dat
 wy Godt altijts souden dienen/ende dat wy sou-
 den considereren dat het al verganckelijck was.
 Ende met traenen verclaerde hy ons het groot be-
 rouw dat hy hadde/van dat hy Godt niet gediene
 en hadde: dat hy wel hadde gewilt een Religicus
 te sijn / ick wil segghen gheueest te hebben/ van
 de stranghste dier waeren. Ick houde vooz seer
 seker / dat vijftien daghen te vozen den Heere
 hem te kennen ghegheuen heeft / dat hy niet lan-
 gher en soude leuen / want te vozen / al was hy
 sieck / nochtans en pepsde hy op het steruen niet ;
 daer naer al hadde hy groote beternisse/ ende dat
 de Medecijs sulcks sepden/soo en pasten hy doch
 op hem segghen niet / maer hy arbeydde om sijn
 siel wel te schicken Sijn principaete sieckte was
 seer groote pijn der schouderen / die hem noyt en
 verliet/ende altemet verste sy hem soo seer/ dat sy
 hem seer benauwt maecte. Ick sepde hem/aen-
 ghesien dat hy soo devotelijck ghewoon was te
 oberpepsen hoe dat onsen Salighmaker het
 Cruys op sijn schouderen droegh / dat hy soude
 pepsen

peyfen dat sijne Majestejt hem wilde een wep-
 nigh te proeven gheben van't ghene dat hy door
 die pijn gheleden hadde. Hy wierdt daer mede
 soo ghetroost / dat hy dancit dat ick hem noyt
 meer en hoorde claghen. Hy lagh by draghen
 sonder verstant : maer op den selven dagh dat hy
 stierf/soo gaf den Heere hem dat soo gheheerl we-
 derom / dat wy verwondert waeren/ ende bleef
 hem by / tot dat hy in't midden van den Credo/
 dien hy selve las / synen gheest gaf. Hy sagh ge-
 lijck eenen Enghel / soo my dan docht dat hy
 doech was by maniere van segghen / nae de siele
 ende haer ghesteltemisse/die seer goet was. Ick en
 weet niet waer toe ick dit gesept hebbe/t'en ware
 om meer te beschuldighen mijn swootheyt / midts
 dat ick gesien hebbende alsulcken doot/ ende ghe-
 kent alsulcken leven / ick het mijne hadde moeten
 beteren / om in yet ghelijck te wesen alsulcken
 vader. Sijnen Biecht-vader/ die een Predickheer
 was / een seer gheleert man / seyde dat hy niet en
 twijffelde oft hy soude recht nae den Hemel gaen/
 want hy nu sommighe jaeren lanck sijn biechte
 ghehoort hadde / ende prees seer sijn suyperheydt
 van conscientie.

Desen Predickheer / die seer goet ende Godts
 vreesende was / hielp my wonderlijck seer/want
 ick biechte my aen hem / ende hy nam den last
 aen van mijne siele te helpen/ ende my te keimen te
 gheben de verderffenisse daer ick in stack. Hy dede
 my t'onseu Heere gaen alle veerthien daghen /
 ende makende met hem allenghskens meerder
 kennisse / begonst ick hem te spreken van mijn
 ghebedt. Hy seyde my/ dat ick dat niet en soude
 achterlaeten/ want dat my dat veel soude helpen
 ende alsoo begoft ick my wederom daer toe te be-
 gheben / maer my niet af te trecken bande occa-
 sion

sien / ende noyt en verliet ick het ghebedt meer. Ick leefde een seer pijnelijck leven / want in't ghebedt verstont ick meer mijn fouten. Van d'een sijde riep my Godt / ende van d'andere volghde ick de werelbt : ick vondt groote ghenoeghen in Goddelijcke dinghen / ende my hielden gebonden de weerlijcke. My dunckt dat ick wilde t'samen doen accorderen dese twee dinghen die malcanderen soo contrarie ende als gheswozen vpaanden zijn / te weten een gheestelijck leven / eade sunnelijcke ghenoeghen/recreatien / ende tijdt verghevinghen. In het ghebedt lede ick groote pijn / want den gheest en was gheen meester / maer een slave ; ende alsoo en cost ick in my selven niet in sluyten) welck nochtans was de maniere die ick hiel in't bidden)sonder t'samen oock niet in te sluyten dupsent ijdelheden. Ick broecht alsoo veel jaeren over / soo dat ick my nu verwondere hoe een siel dat cost verdraeghen / sonder d'een oft d'ander te laeten. Ick weet wel dat het aldoen in mijn macht niet en was het ghebedt te laeten / want my hielde vast doo? sijn ghenaden / de ghene die my noch vele andere meerdere begheerde te verleenen.

Och! dat ick conde uytspzeken wat occasie dat de Heere my in desen tijdt afnam / ende hoe dat ick my wederom daer in ginck steken / ende van wat perijckelen van teenemael mijn welbaeren te verliezen sy my verlosste : hoe dat ick wercken dede die te kernen gaven wien ick was / ende hoe de Heere mijn quaedthept bedeckte / ende enige clepne deught ontdeckte / als ick die hadde / ende de selve dede groot schijnen in de oogen van altemael / alsoo dat sy my altoos groot achteden ! Want al was't dat altemet mijn ijdelheden uyt-scheuen / nochtans mits sy andere dinghen sa-
ghe

ghen die goetd schenen te wesen / en gheloofde't niet. Ende de reden moest wesen / dat de kenne van alle dingen hadde voorszien dat het alsoo van noode was / op dat sy in die saecten die ick daer nae ghespreken hebbe van Godt te dienen / my souden eenigh gheloof gheven. Ende sijn opperste mildt hepdt aensaght niet mijn grote sonden / maer de begeerten die ick dickwils hadde om hem te dienen / ende dat my leet was dat ick geen sterche hepdt in my en hadde om't selve te volbringhen.

Oh Godt mijnder sielen salighepdt / hoe sal comen weghen de ghenaden die ghy my aendedet in dese jeren / ende hoe dat inden tijdt dat ick u meest vertoynde / ghy my in coxter spatie bereet maecte / met een seer groot leedt wesen / om te pzoeben uwe lieffelijsheden ende ghenaden. Om de waerhepdt te segghen / ghy mijnen Coningh / naemt tot een middel de alder-delicaetste ende swaere castijdinghe die my hadden moghen toecomen / als die wel wiste wat my alderpijnlijckste soude wesen. Met groote lieffelijsheden castijdt ghy mijn sonden. Ende ick en meyne niet dat ick sotten clap myt slae / al is't dat ick nu wel nae mijn verdiensten behoorde set te wesen / als ick wederom op een nieuw indachtigh worde mijner ondanckbaerhept ende booshept. Het was my soo veel te pijnlijcker nae mijn natuerlijke conditie / ghenaden te ontfanghen als ick in groote schulden ghevallen was / dan het hadde gheweest castijdinghe te ontfanghen; om datter my sekerlijck dunckt / dat een weidaet my meer te niet dede / beschaemde ende beswaerde / dat veel stercken met andere swarigheden t'samen: want dit laetste saght ick wel dat ick verdient hadde / ende my docht dat ick wat boldede voorszijn sonden / al was't altemael luttel / gheleken
by

by de menighe van mijn sonden. Maer te sien dat ick nieuwe gaven ontfinc / voldoende soo qualijck voor de voorszede / is voor my altoos een seer afsgrifelijck toyment / ende ick gheloof voorwaer dat het aldus oock is voor een peghe-lijck die een luttel kennisse oft liefde Godts heeft: ende dat moghen wy hier ghenoggh mercken uyt eenen deughdelijcken aert oft conditie. Hier waeren alle mijn traenen ende mijn gramschap / siende wat ick gheboelde / ende dat ick niet te min als op den cant was om wederom te vallen / al was't dat mijn voornemen ende goede begheer-ten als doen / dat is voor die poos / vast ghenoggh waeren. Och wat een groot quaet is het een siel alleen te wesen tusschen soo veel perijckelen ! Wy dunckt hadde ick pemandt ghehadt met wien ick dit altemaal hadde moghen tracteren / dat het my gheholpen soude hebben om niet wederom te vallen / ten minsten door schaemte / aenghesien dat ick die voor Godt niet en hadde.

Daerom soude ick raeden den ghenen die't ghebedt hanteren / principalijck int' beghinsel / dat sy souden vriendschap ende familiariteyt maecken aen andere personen die hun met het selve becommen. Het is van grooter importan- tie / al en waer't maer om d'een d'ander te helpen met hem ghebeden / ick laet staen menigh ander profyt dat daer uyt comt Ende ick en weet niet waerom (mits dat men door werelijcke conber- sation ende toe gheneghentheden / al en zijn sy niet seer goet / soeckt vrienden te maecken / om met hem vrijelijck te moghen spreken / ende om meer- der vreught te scheppen uyt het vertellen van de ijdel behaeghelijckheden des wereltds) men niet en soude moghen toelaten / dat de ghene die be- gint Godt waerachtelijck lief te hebben / ende

communiceren sijn ghenoechten ende swaerigheden de welcke hebben de ghene die hem begheven tot het ghebedt: want is't saecke dat dit oprechtelijck is vrientdtschap met Godt te maecten/ soo en heeft hy gheen perijckel van ijdel glorie: ende alsoo haest als hem d'eerste beweginghe sal bestrijden / soo sal hy daer uyt woystelen niet verdiensten. Ende ick gheloof/ dat de ghene die met sulcker intentie daer af spreken ende tracteren sal/ sal profijt doen aen sijn selven / ende oock de ghene die hem hoozen sullen / ende sal gheleeder worden/soo dooz te hoozen/ als dooz te onderwijsen sijn vrienden. De ghene die ijdel glorie sal hebben in hier van te spreken/sal die oock hebben in devotelijck sijn te hoozen / is't dat men hem siet; ende in andere dinghen te doen / de welcke hy schuldigh is te doen wilt hy vooz een Christen mensch gehouden worden / ende nochtans daerom gheensmits en moeten achterghelaeten worden om't perijckel van ijdel glorie te schouwen. Want dit dan van soo groter importantie is vooz de stelen die niet verstercht en zijn in de deught (met dat sy soo veel teghenssegghers hebben / ende andere die hun beste doen om hem tot het quaedt te stieren) dat ick niet en weet hoe ick dit ghenoech soude comen vergeven; soo dunckt my dat den vbandt dit opghenomen heeft vooz een pratyck / als een saecke daer hem seer veel aen ghelegghen is / te weten/dat de goede hem soo grootelijck souden verberghen / op dat men niet en merchte dat sy Godt begeeren waerachtelijck te beminnen ende te believen; ghelijck hy ter contrarien de quade verwecht om hem oneerlijcke begheerten te ontdekken; het welck nu soo ghemeyn is/dat het schijnt dat men't neemt vooz een fraeyghedyt / ende men openbaert de sonden die men

men in dit stuck teghen Godt is doende

Ick en weet niet oft rasernye is / t'ghene ick segghe : is het alsoo / soo believe u Erw. dit te secheuren; ende en is't niet alsoo/soo bid ick u/wilt toch mijn slechtighejdt helpen / ende hier noch meer bpvoeghen. Want de dinghen die den dienste Godts aengaen / zijn nu soo seer verflaucht / dat van noode is / dat de ghene die Godt dienen maleanderen by staen om voort te moghen gaen; soo seer wordt nu gheacht ende voort goet gheshouden / datmen in ijdelheden ende in ghenoeghen des wereltds wandelt ; ende hier en is niemant af verwondert : maer als hem pemiant begint tot Godt te begheven / daer zijnder soo veel die daer teghen murmureren / dat van noode is datmen gheselschap soecke om hem te beschermen / tot dat men nu soo sterck zy dat eenen niet en verdriete te lijden ; soo anders / sal men hem in groote benauehtydt bevinden. My dunckt dat dit de reden is dat sommighe Heplighen nae de woestijne ghegaen zijn : ende het is een specie van ootmoedighhejdt / hem selven niet te betrouwen/maer te ghelooven/ dat Godt helpen sal om te gheraecken by alsulcke daer men mede verkeere / ende de liefde wast door de ghemejnenschap. Ende daer zijn noch andere dypsent profytelijckheden die ick niet en soude derben segghen / t'en waere dat ick door experientie grootelijck beproeft hadde hoe veel hier in ghelaghen is. 't Is wel waer/dat ick de aldercranchste ende alderquaetste ben van alle die ghebooren zijn / maer ick gheloove/ dat hy niet verliesen en sal / die hem verootmoedighende / al is hy sterck / hem dat nochtans niet en laet voortgaen / ende siever heeft te ghelooven den ghenen die hier af experientie heeft. Dan my weet ick te segghen / t'en

rientie heeft. Dan my weet ick te segghen / t'en waere dat den Heere my dese waerheyt hadde gheopenbaert / ende middelen verleent om seer dickwils te sprekien met persoonen die het gebedt hanteren / dat ick nu vallende / nu opstaende / recht nae de helle ghevaeren soude hebben: want om te vallen hadde ick vrienden ghenoech die my daer toe hielpen; maer om op te staen vondt ick my soo alleen / dat ick my nu verwondere / hoe dat ick niet altoos en bleef neder ligghen. Ende ick danckte de barmhertigheyt Godts / want hy alleen was die my de handt gaf; ghebenedijdt moet hy zijn inder eeuwigheyt. Amen.

HET VIII. CAPITTEL.

Sy verthoont hoe seer haer profiteerde om haer siele niet te verliezen dat sy het ghebedt niet teenemael en verliedt; ende hoe schoonen middel het is om wederom te vercrijghen't ghene dat verloren is. Sy raet eenen yeghelijcken dat te ghebruycken. Sy toont hoe grooten gewin dat het is: ende dat, al en soude men daer in niet volherden, het nochtans een groot goet is voor eenigen tijdt gheniet te hebben van een soo costelijck juweel.

Niet sonder reden hebbe ick soo seer overweghen desen tijdt van mijn leven / midts ick wel sie / dat niemant gheneweghte en sal vinden in een soo smouden dinck te aensien. Ende voozwaer / ick wilde wel dat de walge van my hadden alle de ghene die dit sullen lesen / aensiende een soo hartnechighe siele / ende soo ondanchbaer tot den ghenen die haer soo veel gratien verleent heeft.

Ende

Ende ick wilde wel oorlof hebben/om te seggen/
 hoe dickwils ick in desen tijdt Godt vergat/
 mits dien ick niet en steunde op den vasten plaer
 des gebedts. Ick dreef in dese tempeestachtighe
 Zee bycans twintigh jaeren lanck al vals-
 lende/ dan wederom opstaende/ hoe wel qua-
 lijck ghenoech/ aenghesien ick wederom quam
 te vallen/ ende sulcks in een leven soo onbols-
 maecht/ dat ick geensins en achtede de daeghe-
 lijckse sonden: ende de doodelijcke/ al was't dat
 ickse dreefde/ en wachte ick niet ghelijck het be-
 hoorde/ aenghesien ick my niet af en trock van
 de perijckelen. Ick magh seggen/ dat dit een van
 de pijnelijckste levenen is als my dunckt dat men
 soude comen gepypsen: want ick en hadde van
 Godt gheen ghenieten/ noch ick en vondt oock
 geen genoeghten in de werelddt. Doen ick in de
 genoeghden des werelddts was/ soo was my een
 groote pijn/ te overdencken wat ick Godt schul-
 digh was: als ick met Godt was/ soo maecha-
 ten my de begeerelijckheden des werelddts onghes-
 rust. Dit is een soo pijnelijcken strijdt/ dat ick
 niet en weet hoe ick dien een maent lanck hebbe
 comen verdraeghen/ ick laet staen soo veel jae-
 ren. Nochtans bemerk ick claerlijck de berm-
 hertigheyt die den Heere my dede/ dat/ hoe wel
 ick in de werelddt verkeeren moeste/ niet te min
 stoutighepdt hadde om te bidden: Ick segge nu
 stoutighepdt; want ick en sie niet/ tot wat dunck
 van de werelddt die meer van noode is/ dan om
 verraderije te doen teghen synen Coninck/ we-
 tende dat hy't weet/ ende hem altoss voor oogen
 hebbende. Want al hoe wel wy altyts voor de oog-
 en Godts staen/ dunckt my nochtans dat het
 op een ander maniere is met de gene die het ghes-
 bedt hanteren: want sy mercken dat sy sien den

ghene die hem siet / daer d'ander moghelijck
 sommighe daghen sullen sijn sonder eens te o-
 berdencken dat hem Godt siet. Het is wel waer/
 dat onder dese jaeren veel maenden waren / ende
 ick meyne altemet wel een gheheel jaer / dat ick
 my wachte van Godt te vergrammen / ende ick
 begaf my veel tot het ghebedt / ende dede eenighe
 jaer veel diversche neerstigheden om hem gheen-
 sins te vergrammen (om dat alle het gene/dat ick
 schryve / vast gaet / soo vertel ick dit nu) maer
 my gedenckt seer luttel van dese goede daeghen /
 ende alsoo moeten sy wel luttel wesen / ende seer
 veel de quaede ; emmers luttel daeghen liet ick
 voor by gaen en dat met langen tijdt te bidden/
 t'en waere dat ick seer cranck oft seer belet was.
 Als ick sieck was / stondt ick beter met Godt :
 ende ick besorghde dat het oock alsoo soude wesen
 met de ghene die met my hanteerden ; ende ick
 badt den Heere daerom / ende sprack seer dick-
 wils van hem ; soo dat nu / uytghestecken het
 jaer dat ick gheseydt hebbe / in achtentwintigh
 jaeren dat gheleden is dat ick't gebedt begoft te
 oeffenen / ick meer dan de achtiën gheleden heb-
 be desen strijdt ende bataillie van te hanteren met
 Godt ende met de wereldt. In de andere jaeren/
 die my nu resteren te verhalen/ wierdt de oorsae-
 ke des strijds verandert/al en was hy niet cleyn:
 maer want ick doen was/alsoo ick meyne/in den
 dienst Godts ende kennisse van de ijdelhejdt des
 wereldts / is hy my teenemael soet gheweest/ges-
 lijck ick voordaen segghen sal. De reden dat ick
 alle dese dingen soo vertelt hebbe / is ten eersten /
 op dat / gheelijck ick gheseydt hebbe / men sien
 magh de barmhertichejdt Godts ende mijn on-
 danckbaerhejdt ; ende ten tweeden / op dat men
 verstaen magh de groote gratie die Godt een sie-
 le

le aendoet / als hyse bereedt maect om upt der herten te bidden / al is't dat sy soo bereet niet en is / als wel van noode ware. Ende is het dat sy daer in persebereert / wat sonden / tentatien / ende stronckelinghen den byandt in dupsent manieren haer sal voozstellen / houde ick vooz seker dat den Heere haer sal trecken tot de haben der saeligheyt / ghelijck hy my / alsoo het mi schijnt / ghestrocken heeft : sijne Majesteit wille believe / dat ick my wederom niet en byenghe tot verderffnisse. Veel heplighe ende goede personen hebben beschreven / wat een groot goet dat heeft de ghene die hem int ghebedt oeffent / ick meyne inwendigh ghebedt / ende des herten / de Heere sy daer vooz ghebenedijdt. Ende by aldien dit soo niet en waere / al ben ick weynigh oodtmoedigh / nochtans en ben ick soo hoobeerdigh niet / dat ick daer van soude derven spreken.

Van het ghene dat ick dooz experientie hebbe magh ick segghen / ende is / dat / wat quaedt hy doet die het gebedt begonst heeft te oeffenen / hy't evenwel niet en laete / aenghesien het een middel is / dooz het welcke hy hem wederom can tot besternisse keeren / ende sonder dat sal't hem veel swaerder vallen. Ende dat hy wachte / dat den byandt hem niet en tentere in sulcher voeghen als my / om het selve te laeten dooz oodtmoedighheyt. Dat hy vastelijck gheloove / dat de woorden des Heeren niet en comen faillieren / is't dat wy comen tot oprecht berouw / ende een vast propoost maken van hem niet te vergrammen / dat hy hem wederom keert tot d'eerste vriendtschap / ende ons verleent de ghenaden die hy te vozen verleende / ende altemet noch veel meerder / is't dat het leetwesen dat verdient. Ende soo wie het ghebedt noch niet begonst en heeft te oeffenen

dien bidd'ick om de liefde des Heeren/dat hy niet en derbe een soo groot goet. Hier en is niet te bzeesen / maer meer te wenschen : want al en soude hy niet voortgaen / ende hem niet porren om te comen tot de volmaecktheit / om te verdienen de soetigheden ende lieflijckheden die den Heere geeft den ghenen die sulcks doen ; ten minsten sal hy soo veel winnen/ dat hy sal comen tot kennisse van den wegh die nae den hemel leydt ; ende is't dat hy perseverceert/ soo betrouwwe ick op de vermhertigheyt Godts/ dat hem niemant opt booz eenen vrient vercosen heeft/dien hy't niet bekaelt en heeft : want soo my dunckt/ en is het inwendigh ghebedt des herten anders niet / dan van vrientdschap te tracteren / ende dickwils in ons eenighepdt spraken met den ghenen die wy weten dat hy ons lief heeft. Ende is het dat gy hem noch niet lief en hebt (want op dat deliefde waerachtigh wese / ende op dat de vrientdschap blijbe dueren / is van noode dat de conditien der minnaeren van beyde sijden over een comen:ende de conditie des Heeren weetmen wel dat gheen ghebreck en can hebben / maer onse is gheleghen in ghebreckelijck / sumelijck ende ondanckbaer te wesen ; ende daer door comt het dat ghy u selven niet en cont begheven om hem soo seer te beminnen / want hy en is van uwer conditie niet) siende niet te min hoe seer u van noode is sijn vrientdschap / ende hoe seer hy u bemint/ verdraeght desen arbejdt van dickwils te hanteren met den ghenen die soo verschepden van u is.

○ onverdijcke goethejdt van mijnen Godt!
 my dunckt dat ick u sie / ende in dier voegen my siet. ○ vermaeck der Engelen/ick wilde wel/als ick dit sie/my selven te niet doen in u lief te hebben hoe selter is het doch/ dat ghy verdraeght den ge-
 nen

tien die u niet en verdraeght/om dat ghy met hem
 wesen soudet! Och wat eenen goeden vrient heeft
 hy aen u / o Heere / hoe seer vermaeckt ende ver-
 draeght ghy hem ! Ghy verwacht dat hy hem
 voege nae uwe conditie/ende daer-en-tusschen ver-
 draeght ghy de sijne. Ghy neemt op rekeninge/o
 Heere/de poosen die hy u lief heeft/ende om het be-
 rouwen van eenen ooghenblick vergheet ghy wat
 hy teghen u misdaen heeft. Ick hebbe dit clær-
 lijck in my bemierckt / ende ick en weet niet / o
 mijnen Schepper / waerom de heele werelt
 haer niet en pozt tot u te comen dooz dese parti-
 culiete vrientfchap. De quade / die van uwer
 conditie niet en zijn / moesten tot u comen/op dat
 ghy hun soudet goet maecken Om dat sy u dan
 moghen verdraeghen/ soo weest met hen ten min-
 sten twee uren sdaeghs/ al en souden sy met u an-
 ders niet wesen / dan met dupsent spertelinghen
 van sorghebuldigheden ende ghepeysen des we-
 relts / ghelijck ick dede. Om dit ghewelt dan
 dat sy hun acendoen in te willen wesen in soo goe-
 de gheselschap (want sy niet meer en vermoghen
 in't beghinfel / ende altemet oock noch langh
 daer naer / soo belet ghy/ o Heer de duwvels / dat
 sy hen niet en ghenaecken / ende dat sy daghe-
 lijcks onstercker worden teghen hun lieden / ende
 ghy verleent hen sterckheyt om de duwvels te
 verwinnen : want ghy en neemt jae niemant
 het leven (o Leven van alle levens) van de ghe-
 ne die hun op u betrouwen / ende die u tot hun-
 nen vrient verkiezen : jae ghy vernievert het
 leven des lichaems dooz meerder ghesonthepdt /
 ende verleent het selve nae der sielen. Ick en can
 niet verstaen wat het is daer vooz dat vresen de
 gene / die ontsien hun te begheven tot het inwen-
 digh ghebedt / noch en weet waer sy af verbaert
 zijn

zijn. Den dubbel doet dit om ons verbaert te maecken / ende inder waerhepdt om ons quaedt aen te doen : namentlijck als hy my vreesse injaeght om niet te peysen op't gheue dat ick teghen Godt misdaen hebbe / ende hoe veel ick hem schuldigh ben / ende dat daer een helle ende eenen hemel is / ende wat eenen grooten arbept ende pijn onsen Salichmaker voor my gheleden heeft

Dit was alle mijn ghebedt / ende heeft dat altoos gherweest als ick noch wandelde inde perjekelen / ende hier op peysde ick als ick coste. Ende sommighe jaeren lanck was ick seer dickwils meer besigh in te wenschen dat de ure mocht gepasseert zijn / (soo dat ick my voeghde om te luysteren wanneer dat de ure soude slaen) dan om my te becommen in andere goede dinghen. End' ick en weet niet wat sware penitentie men my soude hebben comen te bozen legghen / die ick dickwils niet liever en soude ghedaen hebben / dan my in cenighepdt te vertrecken om te bidden. Ende voorwaer het ghewelt dat den vbandt oft mijn quade ghewoonte my aen-dede / om dat ick niet en soude tot het ghebedt gaen / was soo onverdraagelijck ; ende de droefhepdt / die ick gevoelde soo haest als ick in't Oratorie quam / was soo groot dat ick my moest behelpen om niet gheheelder affectie mijns herten (ende soo men seght / en hebbe ick gheen clepne affectie / ende het heeft ghebleken dat my Godt die meerder verleent heeft / dan voor een vrouwe / behalven dat ick die quaelijck besteedt hebbe) my ghewelt aen te doen / ende ten lesten hielp my de Heere. Ende naederhandt dat ick my dit ghewelt aenghedaen hadde / bevondt ick in my meerder stillighepdt ende soetighepdt / dan somwijlen als ick begeerte hadde om te bidden. Menghestien dan den Heere sulck

sulck een snoode / als ick ben / soo langhen tydt
 verdraghē heeft / ende men claerlijck bemerckt /
 dat ick hier dooz tot beternisse ghecomen ben van
 alle mijn quaedt; wat mensche/ hoe boos die oock
 is / sal comen vreesen? Want hoe quaedt dat hy
 mach zyn/en sal hy sulcks emmers soo veel jaeren
 lanck niet wesen / nae dat hy van den Heere soo
 menigerhande gratie ontfanghen mochte hebben.
 Oft wie sal derben wantrouwē/aengesien hy my
 soo seer verdraeghen heeft/ alleenlijck om dat ick
 socht ende beneerstigde eenige plaetse ende tijt dat
 hy met my soude wesen/ ende dit dickwils sonder
 eenige begeerte/alleenlijck dooz groot gewelt dat
 ick my oft de Heere selve my aendede. Is het dan
 dat den ghenen die hem niet en dienen / maer eer
 vergrammen / het ghebedt soo wel te passe comt/
 ende hem soo grootelijck van noode is/ ende dat
 upt het ghebedt gheen schaede comen en can / oft
 die soude veel grooter wesen dooz het achterlaeten
 des ghebedts; waerom sullen dat achterlaten de
 ghene die Godt dienen / ende die hem oock soec-
 ken te dienen? Doozwaer ick en can dit niet ver-
 staen / t'en waere dat sy dat deden om met meer-
 der arbejdt den arbejdt deses levens te passe-
 ren / ende om de deure te slupten aen Godt / dat
 hy henlieden gheen plaesier aen doen en soude.
 Doozwaer sy deynen my/om dat sy Godt op hun
 eyghen beurse dienen: want den ghenen die het
 ghebedt hanteren verschiet den selven Heere de
 oncosten / mits dien hy hen dooz een weynigh ar-
 bejdens sulck contentement verleent / daer sy al-
 len arbejdt mede verdraegen comen. Ende want
 ick beneden breeder spreken sal van de soetighe-
 den die den Heere verleent den ghenen die in't
 ghebedt volherden / soo en sal ick daer nu niet af
 segghen: alleen segghe ick/ dat het ghebedt is de
 poorte

poorte gheweest tot de groote ghenaden die den Heere my verleent heeft: de welcke ghesloten wesende / en weet ick niet hoe hy die verleenen sal; want al wilde hy ingaen om hem te vermaecken met een siele / ende om haer te vermaecken / daer en is gheen middel / want hy soeckt eene die alleen ende supber is / ende die begheerte heeft om vermaeckinghen te ontfanghen: Is het nu saecken / dat wy hem veel beletselen doen / ende niet en arbeypden om die wegh te nemen / hoe sal hy tot ons comen? ende hoe willen wy dat hy ons groote gratien verleene?

Op datmen dan sien moghen sijne barmhertigheyt / ende hoe seer my ghebaet heeft dat ick niet en hebbe verlaten het ghebedt ende het lesen van goede boecken / soo sal ick hier verclaren (aengesien daer soo veel aen ghelegghen is datmen dit wel verstaet) den strijdt die den dupvel aen een siele doet om haer te winnen; ende de subtylheyt ende barmhertigheyt die den Heere ghebruyckt om die tot hem te keeren: ten eynde men hem magh wachten van de perijckelen daer ick my niet af ghewacht en hebbe. Ende boven al bidde ick om Godts wille / ende om de groote liefde daer hy ons mede soeckt te winnen ende tot hem te keeren / dat sy hem wachten van de occasien: want eens daer in ghestelt wesende / en hoeftmen niet te betrouwen / daer soo veel vpan den zijn die ons bebechten / ende daer in onse cranckheyt soo groot is om ons te comen beschermen. Ick wilde wel dat ick cost beschryben de ghebanckenisse / daer mijn siele in desen tijt in was stekende: want ick gheboelde wel dat sy ghevanghen was / maer ick en wist niet waer in: noch ick en cost oock niet teernemael verstaen / dat het ghene dat mijnen Vrechtvader my soo swaer niet en maecten /

cost

cost soo quaet gheswesen / als ick't gheboelde in mijn siele. Daer was een die my seide / soo ick tot hem ginck met wroeginghe der consciencien / dat al waer het dat ick hooge contemplatie hadde / my geen letsel en conste wesen alsulcke occasien ende hanteringhen. Dit was op het leste / als ick my nu meer was aftreckende door de gratie Godts van de groote verijckelen ; maer ick en schouwde niet teenemael de occasien. Als sy sagen dat ick goede begeerten hadde / ende becommert was in't gebedt / docht hem dat ick veel dede : maer mijn siele verstonde wel / dat dit niet gedaen en was t'ghene daer sy in ghehouden was aen de ghene die sy soo ver schuldigh was. Het seurt my noch als ick overdencke hoe veel sy verdroegh / ende hoe luttel secours sy ontfinc van alle canten / dan alleenlijck van Godt ; ende hoe groote vryheyt men haer gaf tot alle tijdt verdrijf ende ghenoeghelijckheyt / met te segghen dat sy geoorloft waeren. Maer het torment dat ick lede in de Sermoenen / en was niet cleyn : ende ick was seer genepghyt om die te hoorzen in der voegen dat / als ick pemant met vierigheyt ende wel sagh predicken / ick tot hem een sonderlinghe liefde creegh / sonder die te maecken / soo dat ick niet en weet wie my die was instortede. Noyt en docht my bijcans eenigh Sermoon soo quaedt te wesen / oft ick hoorde't geerne / al was't dat den Predikant nae het segghen van andere / niet wel en predickte. Als het Sermoon goet was / soo was my dat een sonderlinghe recreatie. Van Godt te spreken / oft te hoorzen spreken / en verdroot my schier noyt ; ende dit nae dat ick het ghebede begoft te oeffenen. Van d'een syde hadde ick groote ghenoechte in de Sermoenen te hoorzen / ende van d'ander syde quelden het my ; want daer leere

de ick / dat ick by verre niet en was de gene die ick moeste wesen. Ick bat dat den Heere my wilde helpen / maer het moest aen my lieghen / nae dat my nu dunckt / om dat ick alle mijn betrouwen niet en stelde op sijne Majesteit / ende t'selue niet teenemael af en troock van my selven. Ick socht remedien / ende was neerstigh / maer ick en verstant niet dat het altemael luttel was helpende / t'en sy dat wy geensins op ons selven / maer alleenlijck op Godt steunen. Ick begheer de te leuen / mits ick wel merckte dat ick niet en leefde / maer dat ick was bechtende met een schaduw des doots / ende dat niemant en was om my het leuen te geven / ende ick en conste't niet ghenemen : ende die my dat gheuen conste / hadde geen ongelijck van my niet te hulpen te comen / aengesien hy my soo dickwils tot hem ghekeert / ende ick hem altyt verlaeten hadde.

HET IX. CAPITTEL.

Sy toont door wat manieren den Heere begonst haer ziele te verwecken , ende haer licht verleenen in soo groote duysterheden, ende haer krachten te verstercken, om hem niet te vergrammen.

So dan was nu mijn siele teenemael versmoept / ende al wilde sy / nochtans en lieten haer niet rusten de quade ghewoonten die sy hadde. Op is ghebeurt / dat ick op sekeren dagh comende in't Oratorie / een beelt sagh dat daer gezocht was om te bewaeren / welck men gheleent hadde voor seker feest diemen in't Clooster was houdende. Het was van Christus onsen Salichmaecker heel doozwont / ende soo beboot / dat ick mijn oeghen daer op slaende / teenemael

beroeft

beroert wierdt van onsen Salichmaecker alsoo aen te sien / want hy representeerde wel t'gene dat hy vooz ons gheleden heeft. Ick gevoelde in my alsulcken lectwese / van dat ick hem soo luttel danckbaer hadde gheweest vooz alsulcke wonden / dat my docht dat mijn hert in't midden dooz sneden wierdt / ende ick wierp my neffens hem met een seer groote uptstortinghe van traenen / hem biddende dat hy my eens vooz al soude verstercken om hem niet meer te vergrammen.

Ick was seer devoot tot de glorieuse Magdalena / ende ick pepfde seer dickwils op haer bekeerlinghe / principelijck als ick communiceerde : want mits ick seker wiste dat den Heere binnen my was / soo stelde ick my aen sijn voeten / laetende my duncken dat mijn traenen niet te verachten en waeren : ende ick en wist niet wat ick seyde ; want hy ghenoegh dede / die my toeliet dat ickse vooz hem mocht uptstorten / aenghesien dat ick alsulck ghevoelen soo lichtelijck was vergetende ; ende ick beveelde my aen dese glorieuse Santinne / op dat sy my soude vergiffnisse vercrijghen. Maer dese leste repse / te weten van het beelt daer ick van sprake / dunckt my dat my meet hielp ; want ick wantroude mi teenmael my selven / ende stelde alle mijn betrouwen op Godt. My dunckt dat ick hem doen seyde / dat ick van daer niet en soude opstaen / tot dat hy soude doen t'gene dat ick van hem was begheerende. Ick gheloof sekerlijck dat het my hielp / want van doen af begonst ick my seer te beteren. Ick hadde dese maniere van bidden / soo dat / mits ick met het verstant niet en const discoueren / ick Christus binnen in my selven was verbeeldende ; ende ick bevondt my beter soo my dunckt / inde plaetsen daer ick hem meet alleen sagh : ende my docht dat

dat hy alleen zijnde / ende bedrucht / als een persoon in noot wesende / my te beter aenbeerden soude. Veel dierghelijcken eerbondigheden hadde ick / ende in't bysonder bevondt ick my seer wel met het ghebedt van't Hofken : daer hielde ick hem gheselschap: ick pepde op dat sweet / ende op die benauthepdt die hy daer hadde. Hadde't moghelijk gheweest / ick hadde wel begeert hem af te vaeghen een soo pijnlijcken sweet : maer my ghedunckt / dat ick't noyt en derfde bestaen / mits mijn sonden my altyds soo swaer vooz mijn ooghen laghen. Ick was daer met hem alsoo lanck / als't my mijn ghepepsen toelieten / want ick daer seer mede ghequelt was. Veel jaeren lanck / bycans alle nachten / recht eer ick slaepen ginck / als ick my aen Godt beval om slaepen te gaen / pepde ick altydts een wepmigh op het gebedt van't Hofken / oock als ick noch gheen Nonne en was / want my was gheseyt datmen daer veel Aflaets mede verdiende. Ende ick laet my voozstaen / dat mijn siele hier vooz seer veel profiteerde / wāt alsoo begonst ick het gebedt te oefsenen / sonder te weten wat dat het was: ende ick wierdt dat ten lesten soo gewoon te doen / als my te segghen met het teecken des Cruys / slaepen gaende. Maer om wederom te comen tot het gene dat ick begonst te seggē van de pijn die de gepepsen my aen deden / dese maniere van vooz te gaen sonder discours des verstandts heeft dat in / dat een ziel hier vooz moet oft veel winnen oft veel verliezen : ick wil seggen / dat de consideratie / oft het ghepeps verlozen zijnde / de ghene die alsoo voozgaet die gaet seer vooz / want alle sijn doen is lief hebben. Maer het cost hem seer veel hier toe te gheraecken / uptghenomen die personen / die den Heere rasch wilt byenghen tot het ghebedt van

van stillighepdt / van de welke ick sommige kenne. Dooz de ghene die desen wegh ingaen / is't seer goet dat sy eenen boeck nemen / om terstont tot innigheyt te comen. **M**y hielp oock te aensien beinden / water / bloemen: in desen dinghen vondt ick memorie des Scheppers : ick meyne / dat sy my verwekten / ende my deden in my selven gaen / ende dienden my vooz eenen boeck / oock in mijn ondanclickaerheyt ende sonden. In hemelsche ende in hooghe dinghen was mijn verstant soo plomp / dat ickse noyt en cost imagineren oft begripen / tot dat den Heere my die representeerde op een ander maniere.

Ik hadde soo luttel bequamighepdt om my eenighe dinghen dooz het verstant vooz te beelden / soo dat (t'en waere geweest het ghene dat ick was siende) om mijn imaginatie nergheens toe en hielp / als wel doet aen andere personen die hen selven comen inbeeldinghen maecten / waer mede sy tot innigheyt comen. Ik cost alleenlijck ghepepsen op onsen Salighmaecker nae sijn menschepdt : maer noyt en cost ick hem in my selven verbeelden / al las ick noch soo veel van sijn schoonhepdt / ende aensagh sijn beelden / maer het was alleenlijck ghelijck een die blindt ende in't doncker is / de welke al is het dat hy niet pemanden spreekt / ende merckt dat hy by hem is (want hy weet sekerlijck dat hy daer is / ick segghe dat hy verstaet ende ghelooft dat hy daer is) hem nochtans niet en siet : al eben eens gebeurde't my als ick op onsen Heere pepsde ; ende om dese reden wille / sagh ick soo geerne beelden. Ongeluckigh zijn de gene die dooz hun schult alsulcke goet verliesen! Men siet wel dat sy den Heere niet lief en hebben / want waer't dat sy hem lief hadden / sy souden geerne sijn conter-

septsel aensien / ghelijck het oock hier onder de menschen vermakinghe is te sien den ghenen die men lief heeft.

In desen tijdt wierdt my gegheven den boeck der beijdinghe van Sint Augustijn / welck my dunckt dat het den Heere alsoo schickte / want ick en besorghde dien boeck niet / ende ick en hadde hem oock noyt ghesien. Ick ben Sint Augustijn seer toeghedaeen / want het Clooster / daer ick woonde / noch weerlijck wesende / was van sijn Orden / ende oock om dat hy van te voren een son- daer gheweest is: want in de Hepligen / die sulcks geweest zijnde tot onsen Heere ghetrocken zijn / vondt ick grooten troest / laetende ick my voor- staen dat ick in hen soude hulpe vinden / ende dat mi den Heere soude vergheben mijne sonden / ghelijck hy henlieden gedaen hadde: behalven dat my een dinc mistroustigh maecte / ghelijck ick gheseyt hebbe / te weten / dat him den Heere alleenlijck voor een repse gheroepen hadde / ende daer nae en quam en sp niet wederom te vallen ende my was dat soo dickwils ghebeurt dat het my groote quellinghe dede. Maer aensiende de liefde die den Heere my was toe dragende / greep ick wederom eenen nieuwen moet / want ick en wantroude noyt van sijn barmhertighepdt / maer seer dickwils van my selven.

Och Heere Godt / hoe verwondere ick my nu van de hardighepdt mijnder zielen / daer sp seer van Godt gheholpen wierdt! My doet schroomen / dat ick soo luttel macht hadde over my selven / ende dat ick my soo ghebonden vondt / dat ick my niet eens teenemael en cost aen Godt over- geven. Soo ick begonst de Beijdinghe te lesen / dunckt my dat ick my selven daer sagh / ende begonst my seer hertelijck te bevelen aen de-
sen

sen glorieusen Heylighen. Als ick quam tot sijn bekeeringhe/ende las hoe dat hy de stemme hoorde in den hof / my dunckt anders niet van datse den Heere aen my sount / soo seer wierdt mijn herte beroert. Ick was een groote poose dat ick teenemael was smiltende in traenen / ende in my selven groote benautheyt ende quellinghe gevoelde. O Godt wat lijdt een siele/om haer vyjheyt te verliezen / die sy soude behooren te hebben om d'overhant te hebben : ende wat tozmenten verdraecht sy ! Ick verwondere my nu / hoe dat ick cost leven in soo grooten pijn. Ghelooft moet doch Godt wesen / die my leven gaf om teontgaen een soo doodelijcken doot. My dunckt dat mijn siele groote sterckte ontfincck van de Goddelijcke Majesteit/ende dat hy mijn roepinghe moest aenhooren / ende medelijden hebben met soo menige traenen.

In my begonst te wassen de begeerte van meer tijds met hem te wesen / ende van mijn ooghen te wepen de occasien ; de welcke afgeweyt zijnde / wierdt ick terstont sijne Majesteit wederom lief hebbende : want al merckte ick / soo my dunckt / dat ick hem lief hadde / nochtans en verstont ick niet waer in dat gelegen was Godt oprechtelijck lief te hebben / ghelijck ick dat hadde behooren te verstaen. My en dunckt niet dat ick my waerachtelijck was beroydende om hem te willen dienen/soo dickwils als sijne Majesteit my wederom begoft met soetigheyt te onthaelen. Het en schijnt anders niet dan dat den Heere my sochte te verwillighen / om t'ontfanghen t'ghene dat andere persoonen met grooten arbeidt soeken te winnen;welck was dat hy my op de leste jaeren gheestelijcke soetigheden ende ghenoechten verleende. Hem te bidden dat hy my de selve oft

doech eenighen smaeck van devotie soude verleen-
 en/ en hadde ick noyt der ven bestaen: alleentijck
 vadd' ick hem / dat hy my gratie soude verleenen
 om hem niet te vergrammen / ende dat hy my
 mijn groote sonden soude vergeven. Ende want
 ick sagh dat die soo groot waeren / soo en dorstde
 ick my noyt verstouten / om al willens daer en
 boven eenighe gheestelijcke soetigheyt oft verma-
 kinge te versoeken. **M**y dunckt dat syn goeder-
 tierentheyt ghenoech dede (ende voorzwaer hy
 toonde my groote barmhertigheyt) dat hy ghe-
 dooghde dat ick voor hem stont / ende my in syn
 tegenwoordigheyt stelde ; daer ick wel sagh / dat
 ick / by al dien hy selve sulcks niet soo grootelijck
 gedreven hadde / niet en soude ghecomen hebben.
My ghedenckt alleentijck eens van mijn leven
 dat ick gheestelijcke vermaeckinghe van hem be-
 geert hebbe / wesende in groote dozheyt : ende
 doen ick ghewaer wierdt wat ick dede / wierdt
 ick soo beschaemt / dat de selve droefheyt die ick
 hadde van my te sien soo wernigh oodtmoedigh
 te wesen / my gaf het ghene dat ick my verstout
 hadde te eysschen. Ick wiste wel dat geoorloft
 was dat te begeren / maer my docht dat dat was
 voor de gene die hun daer toe hebben bereet ghe-
 maect / hebbende met alle hun macht besozghyt
 het gene dat oprechte devotie is / de welke ghe-
 legghen is in Godt niet te vergrammen / ende in
 bereet ende vlijtigh te zijn tot alle goet **M**y docht
 dat mijn traenen al te kinderachtigh ende sonder
 cracht waeren / aenghesien ick daer mede niet en
 vercreegh dat ick begeerde. Doch immers mey-
 ne ick dat sy my gebaet hebben: want / soo ick seg-
 ge / principaelijck nae de twee reysen dat ick groot
 berouw ende benauwtheyt des herten creegh /
 begonst ick my meer tot het ghebedt te begheven /
 ende

ende min te becommeren in die dinghen die my mochten letten : hoe wel ick die nochtans niet teenemael en verliet / maer ghelijck ick segghe / Godt almachtigh heeft my gh'holpen om my daer af te trecken. Ende want sijne Majestejdt anders niet en verwachtte dan eenigh bercefsel in my / soo begonsten sijne geestelijcke genaeden in my te wassen / in der voeghen als ick nu segghen sal: zijnde een saecke die den Heere niet ghe- woon en is te gheven/dan de ghenen die meerder supberhejt van consciencie hebben.

HET X. CAPITTE L.

Sy begint te vertellen de ghenaden , die den Heere haer dede in't gebedt ; ende waer in wy ons selven connen helpen : ende hoe grooten saecke het is , dat wy wel verstaen de ghenaden die den Heere ons is doende. Sy begheert vanden ghenen daer sy dit aen seynt, dat voort-aen secreet moghen blijven r'gene sy sal schrijven , aengesien men haer beveelt , dat sy in't bysonder soude verclaeren de gratien die den Heere haer is doende.

Ick hadde altemet/ ghelijck ick gheseyt hebbe / (al was't dat het niet secr langh en duerde) een beghinsel van't ghene dat ick nu voort-aen segghen sal. My gheschiedde in die verbeeldinge die ick gheseyt hebbe dat ick was makende van my te stellen neffens onsen Salighmaecker / jaec (oock altemet als ick yet last) dat ick subtielje-

ken in my gheboelde de teghenwoordighheyt
 Godts / soo dat ick in geender manieren en cost
 getwiffelen; oft hy was in my/oft ick was tee-
 nemael verflonden in hem. Dat en was gheen
 manier van viftoen (ick meyne dat men't noemt
 Mystique Theologie) dat is een siele soo ophes-
 sende / dat het schijnt dat sy geheel buyten haer
 selven is. Den wille die bemint : de memorie
 dunckt my dat bycans verlozen is : het verstant
 en discoureert niet soo my dunckt / maer men
 wordt het niet quijdt ; maer / soo ick segghe/t en
 * werckt niet / maer het blijft als staende in ver-
 dwelinhedyt van dat het soo veel verstaet:want
 Godt begeert dat men het verstaet / dat het niet
 met allen en verstaet van't ghene dat hem sijne
 Majestejt is vertoonende.

* Sy segt dat het verstant niet en werckt niet ge-
 lijk sy geseyt heeft, het en discoureert niet van
 d'een saecke op d'ander, noch en treckt daer
 geen consideratien uyt,want de grootheyt van het
 goet dat hem getooat wort,hout het belet. Maer
 met der daet ende inder waerheydt wercke het,
 want het neemt ghemerck op het gene dat hem
 vertoont wort, ende merckt dat het niet en can
 verstaen hoe dat selve is. Dusdan ight sy, het
 werckt niet/dat is, t'en discoureert niet,maet staet
 gelijk als verwelmt vande vele dinghen die het
 verstaet,dat is vande grootheyt van het object
 dat het siet dat t'selve soo groot in sy selven is,
 dat het sulcks niet geheelijckx verstaen en can.

Ick hadde te vozen in my seer gheduerighlick ghevoelt een seker teerheydt oft beweghinghe / diemen eensdeels / soo my dunckt / soude mogen maken / oft verwecken; ende t'is een vzeught / die noch teenemael sinnelijck noch teenemael gheestelijck en is / maer wordt teenemael van Godt ghegheben. Het schijnt nochtans / dat wy ons hier toe seer comen voorderen door het aenmercken van onse cleynigheydt ende ondanclickaerheydt teghen Godt / hoe veel hy voor ons gedaen heeft / sijn passie met soo groote pijnen / sijn leven soo vol anghsten; door ons te verheughen van te aensten sijn wercken / sijn groodtsheydt / sijn liefde tot onswaerts / ende vele andere dinghen; soo dat de gene die neerstelijck soeckt voorder ende voorder te gaen / dickwils de selve comt te geraken / al is het dat hy daer niet veel op en let / ende als daer eenighe liefde bycomt / soo verheught haer de siele / het hert wordt beweeght / de traenen die loopen; dan schijnt het dat wy die niet ghewelt wyt trecken / dan schijnt het dat Godt ons die veroorzaeckt / soo dat wy hen niet wederstaen en connen. Het schijnt dat sijne Majesteit onse gheeringhe sozghvuldigheydt wilt betaelen niet een soo grooten ghifte / als is de vertroostinghe die een siele schept / als sy siet dat sy weent voor eenen soo grooten Heere. Ende ick en verwondere my niet / want sy heeft meer dan reden om haer te vertroosten; daer verblydt sy haer / daer verlustert sy haer

My staet wel aen de ghelijckenisse die my nu te vozen comt / te weten / dat dese verheuginghe des ghebedts moeten sijn ghelijck der ghener die in den hemel sijn / de welke midts sy niet meer en sien dan den Heere en begheert dat sy sien nae dat elck een verdient heeft / ende midts

sy aensien hun clepne verdiensten / soo houdt hem peggelijck te vreden met de plaetse die hy heeft ; daer nochtans soo uytnemende groot is het onderscheyt tusschen d'een ende d'andere vzeught des hemels / veel meer dan hier onder ons is tusschen d'een en d'ander gheestelijke soeticheyt / die nochtans boben maten groot is. Ende voorwaer een siele / als Godt in't beghinself haer dese gratie aendoet / meynt bycans dat nu niet meer te begheeren en is / ende sy houdt haer voor wel betaelt van alle dat sy ghedient heeft. Ende sy heeft daer wel reden toe : want een van dese traenen / die / soo ick gheseyt hebbe / my selve te nae verwecken (al is't dat sonder Godt niet ghedaen en wordt) en dunct my niet dat men met alle den arbeyt des werelts soude connen coopen / want men wint seer veel daer mede. Ende wat meerder winninghe is / dan te hebben eenighe getuygenisse van dat men Godt behaeght ? Soo dat de ghene die hier toe ghecomen is / Godt seer behoort te dancken / ende te bekennen dat hy hem seer veel schuldigh is. Want het schijnt mi / dat hy hem begeert voor sijn huys / ende dat hy hem vercosen heeft tot sijn rijck / is't dat hy niet achterwaerts en keert.

Dat hy niet en vzeeghe nae sekere ootmoedigheden die daer zijn (daer ick voor my ghenomen hebbe af te spreken) want sommighe meynen / dat het ootmoedighedyt is / niet te verstaen / dat den Heere hen gratien is doende. Laet ons te desge verstaen soo het is / te weten / dat ons Godt die verleent sonder onse eenighe verdiensten / ende laet ons sijne Majestejt daer danck af weten : want t'en sy dat wy verstaen wat wy ontfanghen / wy en sullen niet verweckt worden tot liefde. Ende het is een saecke die seer seker is / dat hoe wy

wy meer sien dat wy rijk zijn (boven te weten
 dat wy van ons selven arm zijn) hoe ons oock
 meerderen voort-ganck aencomt / ja oock meer
 waerachtighe oodtmoedigheyt. De rest en is an-
 ders niet dan verflappinghe des ghemoets / upt
 meyninghe dat men niet bequaem en is om ee-
 nigh groot goet te ontfanghen ; soo haest als den
 Heere yet sulchs beghint te verleenen / beghint de
 mensch verbaert te worden upt vreesse van ijdel
 glozie. Laet ons ghelooven dat de ghene die ons
 het goedt verleent / ons oock sal gratie verleenen /
 om den duyvel te kennen / als hy ons aengaende
 dit stuck sal beghinnen te tenteren / ende sterck-
 heyt om hem te wederstaen : wel verstaende / is't
 dat wy niet simpelheyt vooz Godt wandelen /
 hem alleen soeckende te behaeghen / ende niet den
 menschen. Het is een saecke die seer claer is / dat
 wy eenen persoon meer beminnen / als wy dick-
 wils indachtigh zijn de weldaeden die hy ons is
 doende. Ende is het geoozlooft ende soo verdien-
 stigh / dat men altoos indachtigh is dat wy van
 Godt hebben het wesen / ende dat hy ons van niet
 geschapen heeft / ende dat hy ons onderhoudt /
 ende alle d'andere weldaden / te weten van sijn
 doot ende lijden / die hy oock langh te voren eer
 hy ons schiep / ghedaen hadde vooz elck een van
 de gene die nu leven : waerom en salt niet geooz-
 loft wesen / dat ick sie ende dickwils aenmercke /
 dat ick plagh ghewoon te zijn van ijdelheden te
 spreken / ende dat den Heere nu verleent heeft
 dat ick niet en wilde als van hem te spreken ?
 Siet hier dan een juweel / het welck / als wy we-
 ten dat het ons ghegheven is / ende dat wy't be-
 sitten / ons crachtelijck beweeght om te bemin-
 nen ; welck allen het profijt is van't gebedt dat
 ghesondeert is op ootmoedigheyt. Wat salt dan

zijn/als sy in hunne macht sullen sien veel andere
 costelijcke juweelen / ghelijck sommighe dienaers
 Godts nu ontfanghen hebben / van versmaede-
 nisse des werelts / jae oock van hen selven ?
 Het is seker / dat sy hun moeten houden voor
 meerder schuldenaeren / ende die meer verbonden
 zijn om te dienen / ende verstaen / dat wy sulckis
 van ons selven niet en hadden / ende bekennen
 de mild-dadighepdt van den Heere / dat hem aen
 een soo boose ende catijvige siele / ende van geene
 verdiensten / als de mijne is (daer nochtans d'eer-
 ste van dese juweelen voor my ghenoech/jae meer
 dan genoegh was) belieft heeft meerder rijck-
 dom te verleenen dan ick hadde comen wenschen.
 Het is van noode dat men op een nieuw sterck-
 hepdt maecke om den Heere te dienen / ende dat
 men benecstighen niet ondanchbaer te wesen /
 want op sulcke conditie verleent de Heere sijn
 gratien:soo dat/ is't dat wy niet wel en gebruy-
 ken den costelijcken schat / ende hooghen staet
 daer hy ons in stelt / hy ons dien wederom afne-
 men sal / ende wy sullen dan veel armer wesen /
 ende sijne Majesteit sal die juweelen aen een an-
 der geven/diese beter sal besteden/ende die het sijne
 en eens anders profijt daer mede doen sal. Want
 hoe is't mogelijk / dat hy yet sal profijt doen
 oft mildelijck uytgheben / die niet en weet dat
 hy rijk is ? Het is onmoghelijk nae onse natu-
 re (soo my dunckt) dat hy wel ghemoet sy tot
 hooghe dinghen / die hem niet en laet voorstaen
 dat hem Godt toe-gedaen is : want wy zijn soo
 catijvigh / ende soo gheneyght tot aertsche din-
 ghen / dat hy seer qualijck niet der daet ende met
 eenen grooten afkeer sal comen versmaeden al
 dat hier beneden is / die niet en geloofst dat hy is
 hebbende eenighen pandt van de dingen van daer
 boven.

boben. Want dooz dese gaven is't dat den Heere ons verleent de cracht / die wy dooz onse sonden verlozen hebben. Ende seer qualijck sal hy con-
nen begeeren dat hy niemandt en behaeght/ende dat hem een peggelijck versmade/ midtsgaeders alle andere groote deughden / die de volmaeckte hebben;t'en zy dat hy hebbe eenigen part van de liefde die Godt hem draeght / midtsgaeders een levende geloof (want onse nature is soo doodt / dat wy seer geerne gaen tot het ghene dat wy teghenwoozdigh sien) ende daerom zijn de selve gaven de ghene die't gheloof in ons verwecken ende verstercken. Het can zijn / dat ick dit/ als die soo snoode ben / nae my selven alsoo oordeele ; want daer sullen andere zijn / die niet anders en sullen behoeven dan de waerhepdt des gheloofs / om seer volcomen wercken te volbzinghen/ welck ick/ soo miserabel zijnde / altemael van doen ghehadt hebbe.

Dit moghen sy lieden segghen : maer ick segghe t'ghene dat my overcomen is / ghelijck't be-
volen is ; ende is't saecke dat het niet wel en is / hy maght scheuren daer ick't aen seynde / want hy beter verstaen sal wat dat niet wel en gaet / dan ick : dien om de liefde des Heeren bidde/dat hy't gene dat ick tot noch toe van mijn sonden ende quaedt leven gheseyt hebbe / wille openbacren : hier toe gheve ick hem van nu af ooylof / ende oock aen alle mijne Biechtvaeders / waer af een is de gene daer ick dit aen seynde/ende sulcks/belieft het hem/ van stonden aen ter wijlen dat ick noch leve / op dat ick de lieden niet meer en bedrieghe / de welke meynen dat in my eenigh goet is : ende vooz seker / vooz seker / met de waerhepdt segg' ick / nae dat ick nu van my geboele/ het sal my seer lief wesen. Dooz het gene dat ick voozt-aen segghen sal / en gheve ick hen
geenen

geenen oorlof; noch en begheere/ is't dat sy't aen
 pemant toonen / dat sy segghen/ wie het is/wien
 dit ghebeurt is / oft wie dit gheschreven heeft :
 want om dese redenen noeme ick noch my selven
 noch pemant anders / maer ick sal't altemael
 schryven alsoo ick best sal comen/om niet bekend
 te zyn:ende sulcks bidde ick om de liefde Godts.
 Soo geleerde ende treffelijcke personen zyn ghe-
 noeghsaem om geloofbaer te maken een saccke die
 goet is / by aldien my den Heere gratie verleent
 om't selve te segghen/ ende is het sulcks/ soo salt
 sijn ende niet mijn wesen / want ick ben onghe-
 leert ende quaet van leven ; noch en ben van gee-
 ne gheleerde oft eenighje andere personen onder-
 wesen : want alleenlijck / die my dit doen schry-
 ven / weten dat ick't schryve / ende op dit pax en
 zyn sy hier niet : ende ick schryve't bycans op
 gestolen tijdt / ende met pijn ; want ick verlet
 mijn spinnen / ende ick woone in een arm huys /
 ende ben verlast met redelijck veel becommerin-
 ge Ende och oft my de Heere meerder bequae-
 migheddt ende meniozie verleent hadde / dat ick
 noch alsnu moeste mijn profijt doen met het ghene
 dat ick gehoozt oft ghelesen hebbe ! maer die ick
 hebbe is seer weynigh. Soo dan / is het saecke
 dat ick jet goets segge/ den Heere begeert dat tot
 eenigh goet eynde : t'gene dat quaedt sal wesen /
 sal van my zyn/ ende u Eerweerdigheddt sal't be-
 lieven wjt te doen. Noch tot d'een noch tot d'an-
 der en dient mijnen naem te segghen : ten tijde
 van't leven is het seker datmen niet en behoort
 te spreken van't goet ; nae de doodt en is het dock
 niet van noode / t'en sy om het goet te doen sijn
 credit verliesen / ende datmen't niet en achte /
 om dat het gheseyt is van een soo slechte ende
 snoode persoon. Ende want ick betrouwe dat u

Erw. dat doen sal (ende sulcks bidde ick u. I. om de liefde des Heeren / ende alle de gene die dit sien sullen) soo schrijve ick met vrymoedighedyt : want anders soude ick dat met woeginghe van conscientie doen / behalven te schrijven van mijn sonden / want ick des aengaende gheen woeginghe en hebbe. Dooz de rest is het genoegh om mijn vleugelen te doen sincken / dat ick een vrouw ben ; hoe veel te meer / nu ick een vrouwe ende noch boos ben ? Ende daerom t'ghene dat meer sal wesen dan het slecht verhael van den loop mijns levens / sal u **Erw.** vooz hem houden (aenghesien ghy my soo seer ghepzaemt hebt / dat ick soude schrijven eenighe verclaeringhe van de gratien die my Godt den Heere verleent in't gebedt) is het dat het over-reen-comt met ons heyligh Catholijck gheloof / anders sal't uwe **Erweerdigheydt** terstont doen branden ; want ick my hier in gheheel t'onder gheve. Ende ick sal seggen t'gene dat over my passeert / op dat / het sulcks wesende als gesept is / u **Erw.** daer enighsins sijn profijt magh mede doen : ende soo niet / soo believe u mijn siele te verlossen van dolinghe / op dat den vbandt niet en moge winnen in het gene daer ick meyne in te winnen : want den Heere is bekend / ghelijck ick segghen sal / dat ick altoos mijn devoirs hebbe ghedaen om te ondersoecken die my soudens verlichten ende onderwijsen.

Maer hoe claer ick my pijnen sal te segghen de dinghen die't ghebedt aengaen / sal het nochtans dupster ghenoech wesen vooz de ghene die geen experientie daer af en heeft. Ick sal sommige beletselen verclaeren / die daer zijn / soo my dunckt / om voozt te gaen in desen wegh / ende noch andere dinghen daer perijckel in gheleghen

is / nae het gene dat den Heere my gheleert heeft
 dooz experientie / ende ick naederhandt gheconfe-
 reert hebbe soo met seer gheleerde als met oude
 herbarene Gheestelijcke personen : ende sy sien /
 dat binnen seven-en-twintigh jaeren alleen dat
 ick het ghebedt deffene / sijne Majesteit my ver-
 leent heeft alsoo grooten experientie (daer ick
 nochtans soo quaelijck ende met soo menighe
 stronckelinghe dooz desen wegh ghewandelt heb-
 be) als andere personen in seven-en-dertigh ende
 en seven en-beertigh jaeren die met penitentie en
 altydts met deught daer dooz ghewandelt heb-
 ben. Ghebenedijdt zy hy van alles / ende hem
 believe my te gebuycken om die hy is: want mij-
 nen Heere weet wel / dat ick hier anders niet
 en soecke / dan dat hy magh ghelobet ende een
 weynigh groot ghemaect worden / als men siet
 dat hy in een soo vuplen ende stinckenden mest-
 hoop heeft willen maecken eenen hof van soo
 wel-riekende bloemen. Sijne Majesteit moet
 believen / dat ick dooz mijn schuldt de selve niet
 upt en roede / ende wederom worde die ick te
 bozen was. Dit versoecke ick om de liefde des
 Heeren dat u Gern. van hem bidden wille / aen-
 gesien ghy claerder ende beter weet wie ick ben/
 dan ghy my hier hebt laeten segghen.

HET XI. CAPITTEL.

Sy seght waer in gelegen is de faute datmen Godt niet volcomentlijck lief en heeft binnen corten tijdt: sy begint dat te verclaeren door een gelijkenisse, stellende vier trappen des ghebedts; ende begint hier te tracteren van den eersten trap. Het is seer profijtiggh voor de ghene die beginnen, ende die geen smaeck en gevoelen in't gebedt.

Sprekende nu dan van de ghene / die beghinnen dienaers te zijn van de liefde (welck my anders niet en dunckt te zijn / als resolutie te nemen om dooz desen wegh des ghebedts te volghen den genen die ons soo seer bemindt heeft) het is een soo groote weerdigheyt / dat my mijn hert open gaet van blidschap als ick daer op pefse: want de slabelijcke vreesse vergaet terstonts / als wy ons in den eersten staet draeghen soo't behoort. **O** Heere mijnder siele / ende mijn groedt waerom en hebby niet gherwilt / dat soo haest als een siele haer overgheeft om u te beminnen (met te doen dat sy can / verlaetende alle dinghen om haer beter te begheven tot dese Goddelijcke liefde) sy terstondt soude opclimmen tot het ghenieten van dese volcomen liefde! Ick hebbe quaelijck gheseyt: ick behoorde te draegen / ende my te beclaegen / waerom dat wy't niet en begheeren / aengesien dat het geheel onse schuldt is / dat wy niet terstondt volcomentlijck en ghenieten dese waerachtighe liefde Godts / die met haer brengh alle goet. Wy houden ons soo pretieus / ende zijn soo traegh om ons teenemael tot Godt te begheven

ben / dat naedemael sijne Majestejt niet en be-
 gheert dat wy soo weerdighen saecke souden ge-
 nieten sonder grooten cost / wy ons noyt volco-
 mentlijck bereet en maecten. Ick sie wel dat op-
 der aerden niet en is daermen een soo grooten
 goet mede soude connen coopen; maer waer't dat
 wy deden t'ghene dat wy connen / om niet soo
 vast te kleven aen de aertsche dinghen / maer dat
 alle onse sorghebuidighejdt ende hanteringhe in
 den hemel waere / ick gheloof sonder twijffel / dat
 ons binnen seer cozten tijdt dit goet soude ghe-
 gheven worden waer't dat wy in't cozt ons
 teenemael bereedt maecten / ghelijck sommighe
 Hepligen t'selbe gedaen hebben. Maer wy lae-
 ten ons voorstaen / dat wy't al gheven / ende wy
 offeren Godt alleenlijck den tocht / oft de vruch-
 ten / ende wy behouden den grondt ende de
 erbe. Wy willen arm zijn / ende het is oock van
 groote verdienste; maer dickwils keeren wy ons
 tot sorghebuidighejdt ende neerstighejdt / om te
 bezorghen dat ons niet en ghebrecke / niet alleen-
 lijck dat van noode is / maer nock dat te vergeefs
 is ende overschiet / ende om vrienden te maecten
 die't ons gheven / ons alsoo stellende in meerder
 sorghebuidighejdt / upt vreesse dat ons jct sal ge-
 breken / jae mogelijck oock in swaerder perijckel /
 dan wy te vozen hadden het goet besittende. Ons
 dunckt oock dat wy ons eere verlaeten als wy
 Religieus worden / oft als wy nu begonst heb-
 ben een gheestelijck leven te leyden / ende de vol-
 maekthejt te volghen : ende heeft ons nauwe-
 lijckis geraecht in een punct van ons eere / ende
 wy hebben vergeten dat wijse Godt opgheoffert
 hebben ; ende wy willen wederom keeren / om
 daer mede te rebolteren / ende hemde selve (soo
 men seght) upt de handen ruppen / nae dat wy
 hem

hem nae den schijn van onsen wil meester ghemaeckt hebben. Alsoo is het oock met alle andere dinghen.

Het is wel een drolighe maniere van de liefde Godts te soecken (ende wy willen die verstandt by maniere van segghen / niet handen vol hebben) te wille onse gheneghentheden behouden (al is het dat wy onse begcerten niet en soekent te volbrēngghen) ende de selve niet te heffen van de arctische saecken / ende nochtans vele geestelijcken troost te wachten. 'En comt niet wel / noch my en dunckt niet dat d'een met d'ander can staen. Soo dan om dat wy ons niet heel seffens ober en geven / en wordt ons oock niet seffens desen schat ghegheben. Den Heere wille believen ons dien al druppēde te verleenē / al soude't ons costen alle den arbejdt des werelts. Hy doet groote barmhertighejdt ghenoegh aen den ghene dien hy gratie verleent ende couragie geeft / om resolutie te nemen van dit goet met allen macht te soecken : want is't dat men is volherdēde / soo en wepgert hem Godt aen niemant : allenghskens maeckt hy den moet bequaem om dese victorie te vercrighen. Ick segge den moet / want de swarigheden zijn boven maten veel ende groot / dien den vpant te vozen leght den genen die eerst beghinnen / op dat sy niet te deghe desen wegh soude inslaen / als die wel weet de schade die hem hier af comt / niet alscenlijck van dese siele te verliesen / maer oock vele andere. Is't dat de ghene / die beghint / hem pijn te comen met de gratie Godts tot het sop der volmaeckthejt / ick meyne dat hy noyt alleen nae den hemel en gaet / maer hy treckt vele andere met hem : Godt verleent hem / als aen eenen **G**oeden

goeden Capiteyn / die met hem in compagnie gae. Overfulckis dan stelt hen den vijant soo vele perijckelen ende swaerigheden te voren / dat hen gheen clepue couragie van noode en is om niet achterwaerts te wijcken / maer seer groote / ende groote gratie Godts.

Sprekende dan van de beghinselen der ghene die nu een vast opset ghemaecht hebben van dit goet te vervolghen / ende desen aenflagh te volbrēnghen (want soo veel als aengaet de reste / dat ick begonst hebbe te spreken van de Mystique Theologie / soo ick meyne dat men't noemt / sal ick hier breedter tracteren) in dese beghinselen is meest den arbeyp gheleghen / want dit zijn de gene die arbeypden / maer den heere verleent de cracht. Ende ander trappen des gebedts is den meestendeel verheuginge / alhoewel de eerste / ende de middelste / ende de leste altesamen hun crupcen draghen / al zijn sy verscheypden : want door desen wegh / daer Christus door gegaen is / moeten gaen die hen volghen / willen sy hun niet bederven : ende saligh is den arbeypdt / die oock hier in dit leven soo overvloedelijck betaelt wort. Ick sal my moeten behelpen met eenighe gelijckenisse / al is't dat ickse wel soude willen laeten / om dat ick een vrouwe ben / ende soecke slechtelijck te schryven t'gene dat my bevolen is ; maer de taele des gheests is soo swaer om uyt te leggen vooz de ghene die niet gheleert en zijn / ghelijck ick ben / dat ick sal moeten volghen een sekere wijse : ende moghelijck sal de ghelijckenisse seer selden wel te pas comen / maer t'sal ten minsten aen u. Gewo dienen vooz een recreatie / te sien mijn groote bottighēyt. My dunckt nu / dat ick erghens ghelesen oft ghehoort hebbe dese gelijckenisse : maer vooz dien ick geen goede memorie

en hebbe / soo en weet ick niet waer / oft tot wat propoost / maer sy bevalt my nu wel tot het mijn. De gene die begint / moet hem laeten voozstaen / dat hy beghint eenen hof te maecken in een seer onbruchtbaer aerde / ende die seer quade cruyden voort brenghet / op dat de Heere hem daer in vermaecke. Zijne Majesteydt roept de quade cruyden upt / ende moet de goede planten. Laet ons dan peysen dat dit nu gedaen is / als eensiele een vast voornemen maect van haer te begeben tot het ghebedt / ende dat nu heeft begonst te oeffenen : ende met de gratie Godts moeten arbeysden als goede Hoveniers / op dat dese planten mogen wassen ; ende sozghje dzaghen om die te begieten / op dat sy niet en versletteren / maer dat sy moghen wel-riekende bloemen voortz brenghen / om recreatie te gheben aen desen onsen Heere / op dat hy hem dickwils wille comen recreeren in desen hof / ende hem tusschen dese deughden vermaecken.

Laet ons nu dan sien / op wat maniere hy magh begoten worden / op dat wy moghen weten wat wy moeten doen / ende wat arbejdt het ons sal kosten / ende oft dien meerder is dan de winst / ende hoe langh hy moet dueren. Wy dunckt dat hy op vier manieren magh begoten worden 1. oft treckende het water upt eenen put / het welck gheschiet met onsen grooten arbejdt ; 2. oft met een craen ende gote / het welck geschiet met een radt oft wiel / welck ick altemet geproeft hebbe / ende is ghemackelijcker dan d'ander / ende men schejpt meer waters. 3. oft oock upt een riviere oft beke / ende dese maniere is veel beter / want de aerde dzinckt alsoo meer waters in / ende en behoeft soo dickwils niet begoten te zijn / ende is vooz den Hovenier veel minderen arbejdt. 4. oft

ten lesten door veel regens. / als Godt den Heere dien self begiet sonder onsen eenighen arbeydt / welck onghelijck beter is als het ghene dat wy nu vertelt hebben. Wescnde dan te werck gestelt dese vier soorten / daer desen hof mede onderhouden moet worden (want anders soude hy vergaen) soo hebbe ick dat ick begheere : ende wy heeft ghedocht / dat daer door yet verstaen can worden van de vier trappen des gebedts ; daer den Heere altemet mijn siele inne ghestelt heeft. Hem wille door sijn goedthepdt believen / dat ick't alsoo magh seggen / dat het magh dienen aen een van de gene die wy dit hebben doen schryven / den welcken de Heere in vier maendentijts voordr ghebzacht heeft / dan ick was in seventhien jaeren. Wy heeft hem beter bereydt / ende alsoo begiet hy sonder sijnen arbeydt desen bloem-hof met alle dese vier wateren / al is't dat t'leste hem noch niet ghegeven en wordt dan met druppelen ; maer het gaet in sulcker voeghen / dat hy haest daer in swemmen sal met de hulpe Godts ende ick sal wy verheugen als hy lacchen sal / is't dat hy lache / dat hem de maniere van dit soo upt te legghen dunckt sottighepdt te wesen.

Van de ghene die het ghebedt beginnen te oefenen / mogen wy segghen / dat het sijn de ghene die het water putten / het welck sy doen met grooten arbeydt / alsoo ick gheseyt hebbe : want sy moeten hun seer vermoeden om de sinnen te vergaederen ; ende midts dien sy ghewoon sijn hunne sinnen te laten swiren / soo valt hem dit soo swaer. Sy moeten hen allenghskens ghewennen niet met allen te sien / noch te hoorzen / ende t'selbe oock te wercke te stellen ten tijde des ghebedts ; maer alsoo in eensaemhepdt ende afgheschypden zijnde / moeten sy hun voozleden leven overpepsen. Ende

al-hoe wel sy hier op de eerste ende de leste te gader
 dickwils moeten pepsen / can het nochtans min
 ende meer ghedaen worden / ghelijck ick voordr
 segghen sal. In't beginsel is't hen groote pijn /
 dat sy niet wel en weten oft sy berouwt hebben
 van hunne sonden : ende voorwaer sy hebben't /
 aengesien sy soo oprechtelijck voor hem nemen
 Godt te dienen. Sy moeten hun pijn te trac-
 teren van het leven van onsen Salichmaccker /
 daer het verstant in vermoeyt wordt.

Tot hier toe comen wy ons selven voorderen
 met de hulpe Godts/want hier sonder weet men
 wel dat wy niet een goet ghepeps en comen heb-
 ben. Dit is beghinnen water te putten: ende oft
 Godt gabe/dat daer water in den put waer im-
 mers t'en lieght aen ons niet / als wy nu gaen
 putten / ende doen dat wy comen om dese bloe-
 men te besprepen : ende Godt is soo goet/dat als
 om de reden die sijne Majestejt bekennt zijn (moge-
 lijck tot ons groot profijt) hy begeert dat den put
 droogh wese/ende wy als goede Hobeniers doen
 dat in ons is / hy de bloemen sonder water on-
 derhout/ende de deughden doet wassen. Ick noe-
 me hier water de tranen / oft als die ghebreken/
 de beweginghe ende t' inwendigh gheboelen van
 devotie.

Maer wat sal hier doen de ghene die siet / dat
 in veel daghen daer anders niet en is dan dor-
 hepdt/ende walghinghe/ende onlustighepdt / ende
 sulcken afstreck van te comen water putten / soo
 dat / t'en waere dat hy indachtigh was dat hy
 daer in beliefde ende diende den Meester des hofs/
 ende dat hy toefaghy niet te verliesen t'ghene hy
 tot noch toe gediend hadde / ende dat hy aensaghy
 het ghene dat hy hopt te ontfanghen voor den
 grooten arbeydt / die daer ghelegghen is in dick-

Wils den eemer in den put te werpen / ende dien
 sonder water upt te trecken / hy soude alle dingen
 laeten staen : ende dickwils sal hem oock
 ghebeuren / dat hem de armen sullen begheben /
 ende en sal niet een goet ghepeys comen hebben
 (want dese maniere van te wercken met het ver-
 stant / moet verstaen worden dooz het water put-
 ten. Wat sal segghe ick / den Hovenier hier doen?
 Hy sal hem verblijden ende vertroosten / ende
 vooz seer groote gratie houden / dat hy arbejdt in
 den hof van een soo grooten Keyser. Ende aen-
 ghesien hy wel weet / dat hy hem daer in be-
 haeght / ende dat syn intentie wesen moet / niet
 sy selven maer Godt te behaghen / dat hy hem seer
 dancke van dat hy hem betrouwt / aengesien hy /
 sonder eenighe betaelinghe te ontfanghen / soo
 groote sorghe draeght vooz het ghene dat hem
 van Godts wegghen bevolen is ; ende dat hy hem
 syn crups helpe draeghen / ende pense dat hy syn
 leven lanck daer mede is gheladen gherweest ; ende
 dat hy syn rijcke niet en soecke / noch opt het
 gebedt en verlaete ; ende dat hy alsoo een vast op-
 set maecke / van Christus niet te willen laeten
 vallen met het Crups / al soude hem dese dorheyt
 syn leven lanck hy blijven. Den tijdt sal comen /
 dat hem dit al seffens sal betaect worden. Dat hy
 geen vreesse en hebbe dat hy synen arbejdt sal ver-
 liesen. Hy dient eenen goeden Meester / die hem
 is aensjende. Dat hy geen werck en maecke van
 quade ghepeysen / ende pense dat den vyandt die
 oock Sinte Jeronymus in de woestijne te voren
 brocht. Dese arbejdt heeft synen loon / soo dat als
 ick (als eene die de selve vele jaeren verdraghen
 heeft) een druppel waters scheidte upt desen sal-
 ghen put / ick my liet voozstaen dat my Godt
 groote gratie was doende. Ick weet dat hy bo-
 ven

ven maten groot is : ende my dunckt / dat daer meerder couragie toe van noode is / dan tot menigen anderen arbejdt des wereltds ; maer ick hebbe claerlijck ghesien / dat Godt dien groote-lijcks loont / oock in dit leven. Want het is voorwaer alsoo / dat my dunckt / dat met een ure van de gheestelijcke blijdschap die den Heere my naemaels van selfs ghegheven heeft / wel ghe-noegh betaelt blijft alle de pijn die ick menigen tijdt gheleden hebbe in my te onderhouden in't ghebedt. Ick houde voor my / dat den Heere dickwils in't beginsel / ende altemet oock in't leste / alsulcke tormenten ende andere dierghelijcke tentatien / die dickwils overcomen / wilt oversenden / alleenlijck om sijn minnaeren te proeven / ende te weten oft sy sullen comen van sijnen kelck drincken / ende hem helpen sijn Cruys draghen / eer dat hy hen soo groote tresoozen verleent. Ende ick gheloof dat den Heere ons hier wilt leyden tot ons profijt / om dat wy wel verstaen souden hoe arm dat wy zijn : want de genaeden die hy naemaels verleent / zijn van soo grooten weerde / dat hy begeert dat wy door experientie leeren kennen onse behoefstighedt / eer hy ons die verleent / op dat ons niet en gheschiede het gene dat Lucifer gheschiedt is.

Wat doet ghy doch / dat niet en sy / o Heere / tot meerder profijt van de siel / dat ghy wel weet dat u toebehoort / ende die haer teenemael stelt in uwre handen / om u te volghen alwaer ghy gaen sult / oock tot de doodt des cruys / ende die te vreden is u dat te helpen draghen / ende u niet alleen daer mede te laten ? Die hem selven alsoo gestelt vint / en behoest niet te vreesen. Geestelijcke hertē / ghy en behoest niet te treuren / wesende nu gestelt in soo hooghen staet / als is / te willen alleen met

Godt spreken / ende te verlaten de ghenoeghen des wereldts. Het meeste is nu ghedaen / danckt daer voor sijne Majesteit / ende betrouwt op sijn goetheydt / die sijn vrienden noyt verlaten en heeft. Stopt u ooghen van te peysen / waerom gheeft hy die persoon op soo luttel daghen debotie / ende my noch op soo veel jaeren niet? Laet ons gelooven / dat het al is tot ons voordeel: dat sijne Majesteit ons leyde aldaer hy wilt : wy en zijn ons selfs niet / maer hoorzen hem toe. Hy doet ons noch gratie genoegh / als hy maectt dat wy begeren te spitten in sijnen hof / ende te staen neffens den Heere des hofs / want seker hy is met ons. Belieft hem / dat dese planten ende bloemen op wassen met sommige te gheben water te moeten putten ende anderen daer sonder / wat gaet my dit aen? Doet ghy / o Heere / dat u belieft / alleenelyck en laet niet toe dat ick u vergramme / oft dat de deugden verloren gaen / by aldien ghy my eenige door uwe enckele goetheit gegeven hebt. Ick begeere te lijden / o Heere / aenghesten ghy geleden hebt / laet in my volbroecht worden in alle manieren uwen wille: en uwe Majesteit en wilt niet toelaten / dat een sake van soo grooten weerde / als is u liefde / soude gegeven worden aen persoonen / die u alleen dienen om smaect te hebben.

Dit dient seer wel ghenoteert te zijn : ende ick segge om dat ick door experientie weet / dat een siele / die in desen wegh van het inwendigh ghebdt des herten begint met een vaste resolutie te wandelen / ende haer selven can poren dat sy gheen groot werck en maecte / noch haer verblijde noch te seer bedroebe (oft dese soetigheden ende beweginghen ontbreken) oft dat sy van den Heere verleent worden / nu een groot deel des weghs afghe

afgheleghet heeft / ende niet en behoeft te vreesen dat sy sal achterwaerts keeren / al soude sy noch soo seer stronkielen / want sy heeft haeren bouw begunst op een vast fundament. Want de liefde Godts en is niet gheleghen in traenen te storzen / noch in dese soetigheden ende beweginghen (die wy vooz den meestendeel soecken / ende ons daermede te vermaken) Maer in te dienen met rechtveerdighepdt / ende sterckhepdt des herten / ende met oodtmoedighepdt. My dunckt dat dit eer is ontfanghen / dan yet te gheben. Vooz vrouwen / die cranck ende van klepne macht zijn / ghelijck ick ben / dunckt my dit is van noode / my te leyden met vermaeckinghen (ghelijck Godt met my nu doet) op dat ick soude machtigh wesen te verdraghden den arbejdt die sijne Majestejt belieft heeft dat ick hebben soude: maer vooz dienaers Godts / mans van qualitejt / van gheleerthejdt ende verstandt / dat ick die sie soo hoogh achten dat hen Godt gheen devotie en verleent / misnoeght my dat ick't hoorze. Ick en segghe niet / dat sy die niet en souden ontfanghen oft die niet groot en achten als hun Godt die verleent / want alsdan sal sijne Majestejt sien dat het van noode is: maer als sy die niet en hebben / dat sy hun daerom niet quellen en sullen / ende dat sy hun sullen laeten voozstaen / dat het niet van noode en is / aenghesten sijne Majestejt die niet en gheeft / ende dat sy souden leeren meesters zijn van hun selven. Sy moeten weten / dat het een faute is / ick hebb't beproeft ende ghemerckt. Sy moeten weten dat het onvolmaeckthejt is / en dat het niet en is vooztsgaen met vryhejt des geest / maer met bloothepdt ende vrees des strijts.

Wit en segghe ick soo seer niet vooz de ghene die beghinnen (al is't dat ick dat oock groot

achte / mits daer soo veel in ghelegghen is / dat sy
 beghinnen met dese vryhepdt ende vasten wille)
 als voor andere / want men vindt vele die over
 langh begonst hebben / ende noyt ghedaen en
 hebben; ende ick gheloof dat hier af voor een groot
 deel oorsacck is / dat sy van't beginsel het Crups
 niet en omhelsen. Sy gaen bedruckt / ende lae-
 ten hun voorslaen dat sy niet niet allen en doen ;
 want soo haest als het verstant laet te werckē / soo
 en connen sy niet gheduren : ende nochtans can
 het gheschieden / dat den wil dan toeneemt ende
 versterckt wordt / sonder dat sy't weten. Wy moe-
 ten peysen / dat sijne Majestept nae sulcke din-
 gen niet en siet: want al is het dat het ons schijnt
 fouten te zijn / nochtans en zijn't gheene. Sijne
 Majestept kent seer wel onse armoede ende one-
 delen aert / beter dan wy selve ; ende weet / dat al-
 sulcke sielen wel wilden altydts op hem peysen
 ende hem beminnen. Desen vasten wille is dien
 hy begheert ; de andere quellinghe die wy ons
 selven aendoen / en dienen nergheens toe dan om
 ons siele in onrust te doen leven ; ende was sy
 te vozen onbequaem voor een we om te connen
 voortgaen / haer sulck te doen wesen voor vier
 uren. Want seer dickwils (ick hebbe daer af seer
 groote experientie / ende weet dat het waer is /
 want ick hebbe't niet neerstighepdt ghemerckt /
 ende daer nae ondersocht met gheestelijke persoon-
 nen) comt het door lichaemelijke ongesteltenisse
 oft cranchheyt : mits wy soo allendigh zijn / dat
 ons arme ghevaughene siele mede-deyft van de
 allendigheden des lichaems : ende de verande-
 ringhen des tijts ende des lochts ende de beroerin-
 ghen der humeuren / maecken dickwils / dat sy
 sonder haer schult niet en can doen t'ghene sy wel
 wilde / maer moet in alle manieren lyden : ende
 hoemense

hoemense meer wilt bedwinghen in sulcken tijdt / hoe het quaeder is / ende het quaedt langer duert : ende daerom moetmen discretie ghebruycken om te sien wanneer het door het sulckx comt / op datmen de arme ziele niet en versmachte. Sy moeten verstaen dat sy cranck zijn ; datmen de ure des ghebets verandere : ende altemet sal dit eenighe daghen langh aenloopen. Dat sy door dit ballingschap gaen soo sy best connen / want het groot verdriet ghenoech is voor een siele die Godt bemint / te sien dat sy leeft in dese allendigheyt / ende dat sy niet en vermaght t'ghene sy wel wilde / om dat sy soo snooden gasts heeft / als dit lichaem is. Ick hebbe gheseyt discretie te ghebruycken / want altemet sal den vpandt daer oorsaecke af wesen ; ende daerom is het goet / niet altijts het gebedt te laeten als daer groote verstropheit ende turbatie in't verstant is / ende oock niet altijds de siele te quellen om te doen't ghene dat sy niet en can doen. Daer zijn noch andere uytwendighe wercken van liefde / ende van in boecken te lesen : ende altemet en sal sy daer toe oock niet bequaem zijn ; dat sy alsdan het lichaem diene om de liefde Godts (aenghesien t'selve op andere reysen dickmaels de siele dient) ende den tijdt verdrijve met eenighe heftighe conversatien / oft met wandelente gaen naet velt / nae dat den Ziechtvader sal geraeden vinden. Ende generaeltijk helpt seer veel de experientie / de welke te kennen gheeft wat ons goet is : ende men can Godt in alles dienen : sijn jock is sacht. Ende het is een importante saecke / datmen de siele niet met den hant en sleure / soomen seght / maer datmense met soetigheyt leyde tot haeren meerderen voortganc. Alsoo dan vermaene ick noch eens ; ende al segghe ick't dickmaels /

maets/ t'en schaedt niet / want daer is veel aen
 gelegen/dat noch om de dozhept/ noch om onrust/
 noch om verstroythepdt des verstandts hem pe-
 mant niet en bedroeve noch en quelle; is't dat hy
 de vryhepdt des gheest vercryghe / ende niet
 altydts benauwt gaen en wil. Dat hy eens be-
 ginne niet verbaert te zijn van het Crups / ende
 hy sal sien/hoe dat den Heere hem dat oock helpt
 draghen / ende in wat blijdschap hy sal leven /
 ende wat een profijt hy upt alles sal scheppen.
 Want wy sien/is het dat den put geen water en
 heeft / dat wy dat daer niet in gieten en connen.
 Doozwaer wy en behooren niet onachtsaem te
 zijn om het water op te trecken / als het daer sal
 wesen; want dan is het dat Godt door dit mid-
 del de deughden in ons wilt vermenighvuldigen.

HET XII. CAPITTEL.

Vervolgende den eersten staet, seght sy, hoe verre wy door ons selven met de gratie Godts geraecken connen, ende hoe seer het schaet hem te pijnen, eer Godt selve den gheest tot boven naturelijcke ende ongewoonlijcke dinghen op trecke.

Het ghene dat ick in het voorszeden Capittel hebbe willen leeren (al is het dat ick met eenen sommighe andere puncten gheraecht hebbe / die my dochten seer nootsaeckelijck te wesen) is te verclaeren / hoe verre dat wy ons selven connen voorderen / ende in wat maniere wy in dese eerste devotie ons selven eenighsins connen helpen. Want het overpepsen ende ondersoecken van t' ghene dat den Heere vooz ons gheleden heeft / verweckt ons tot medelijden / ende de pijn ende traenen die hier upt volgen / zijn seer soet : ende het overpepsen vande glorie die wy zijn verwachtende / ende vande liefde die den Heere ons ghetoont heeft / ende van sijne verrijssnisse verweckt ons tot een blijdschap die niet teeneinael gheestelijck noch niet teeneinael sinnelijck en is / maer het is een crachtighe ende werckende blijdschap / ende de pijn is seer verdienstigh. Sulck zijn alle dinghen die dese devotie wercken / die eensdeels ghewonnen wordt dooz het toedoen des verstants / al is het saecke dat wy se noch verdienen noch ghewinnen en connen / t'en sp dat Godt die ghebe. Het is gheraeden vooz een siele / die van Godt niet hoogher dan tot hier toe verheven en is / dat sp haet niet en pooghe hoogher

ger te elinnen; ende datmen dit wel notere / want het nergens anders toe dienen en sal / dan om haer te bederven. In desen staet magh een mensch verscheyden werckinghe doen / sommighe om een vast propoost ende opset te maecten van veel vooz Godt te doen / ende om de liefde te verwecken / sommighe om de deughden te doen groepen / nae den inhoudt van seker Boeckken gheheeten **De conste** om Godt te dienen, welck seer goedt is / ende wel dient vooz de ghene die in desen staet zijn / want het verstant moet wercken. Hy mach hem selven inbeelden te staen in de teghenwoordigheyt van onsen Salighmaecker / ende hem ghewennen groote liefde te draeghen tot sijne ghebenedijde Menscheyt / ende hem al om met hem leyden / ende met hem sprake houden; hem bidden vooz sijnen noot / ende hem sijn swaerigheden claeghen; hem met hem in alle sijne blijdschappen verblijden / ende hem dooz de selve niet vergeten: ende dit sonder daer toe te besighen eenighe ghemaecte ende ghesochte ghebeden / maer alleenlyck sulcke woorden als tot sijn begheerten ende nootsaekelijchheden dienen. Dit is een seer excellente maniere / om wel en seer in't cort voort te gaen: ende den ghenen die nu arbejdende is om met hem altydts te draegen dit costelijck geselschap / ende daer grootelijcks sijn profijt mede doet / ende een waerachtighe liefde draeght tot desen Heere dien wy soo veel schuldigh zijn; dien segghe ick dat hy grootelijcks gheprofiteert heeft. Hierom en moet ons niet seer quellen dat wy gheen devotie en ghevoelen / soo ick ghesepdt hebbe / maer wy moeten den Heere dancken / dat hy ons doet leven met begheerte van hem te behaghen / al is't dat de wercken slap zijn. Dese maniere van onsen Salighmaecker altydts met ons

ons te draghen / is seer profijtelyck voor elcken staet / ende is een alderskerste middel om voort te gaen in den eersten staet / ende om haest te geraecken tot den tweeden trap des ghebedts; ende voor de leste / op dat sy mogen bevrijdt sijn van de perijckelen die den vbandt hen soude moghen leggen.

Dit is dan t'ghene dat wy vermoghen : die voordor soude willen gaen / ende sijnen geest opheffen / om smaecken te gevoelen die hun niet gegeven en worden / die soude nae mijn duncken d'een ende d'ander verliezen. Want dat is bovennatuerelijck ; ende het verstandt verlozen sijnde blijft oock de siele als verlaten / ende met groote dozheyt. Ende want alle desen bouw gefondeert is op oodtmoedighed / hoe een mensch naerder onsen lieven Heere comt / hoe dese deught oock meer moet wassen / oft anders gaet het al verloren. Ende het schijnt een specie van hooverdij te wesen / te willen hoogher klimmen daer ons Godt niet dan al te veel doet / wesende sulcks als wy zijn / dat hy ons nesses hem stelt. Men moet niet peysen / dat ick dat segghe van het opr klimmen niet het verstandt / om te overpeysen hooghe dinghen vanden hemel / oft van Godt / ende de magnificentien die daer zijn / ende sijn wetenthedt ; want al is het dat ick't noyt en dede (mits ick daer niet bequaem toe en was / soo ick gheseyt hebbe / ende ick voelde my soo catijvig) / dat oock om te peysen op de aertsche dinghen my Godt singuliere gratie dede dat ick dese waerheyt verstont / het welck geen clepne stoutigheyt voor my en was / hoe veel te meer voor hemelsche dinghen / nochtans andere lieden sullen daer mede comen hun profijt doen / prinsipalijck in dien sy gheleert sijn / welck (soo my

dunckt /

dunckt) eenen grootē tresoor is vooz dese oeffeninge/soo verre sy met eenen dootmoedigh zijn. Over sommige dagen hebbe ick dit gemerckt aen eenige geleerde/de welke/niet lange gheleden zijnde dat sy begonst hadden/wonderlijck seer voozt gegaen zijn: ende dit doet my soo grootelijck wenschen / dat vele van henlieden hun begheven soudē tot de devotie / ghelijck ick noch segghen sal.

Het ghene dan dat ick segge / is / dat sy niet hoogher en climmen / dan Godt hun is opheffende. Dit is een taele des gheest : my sal verstaen de ghene die eenighe experientie heeft: want ick en can't anders niet segghen / is't datmen't aldus niet en verstaet. In de Mystique Theologie / daer ick begonst hebbe af te spreken/ verliest het verstant sijn werckingen/ want Godt houdt dat * op / alsoo ick naemaels breeder sal verclaren / indien ick dat can doen / ende hy my daer toe sijn Goddelijcke hulpe verleent. Dat wy ons sou-

*Het om hoogh houden des verstants dat Godt doet, ende daer alhier de H. Moeder van is spreken de, t'selve noeme de Mystique Theologie, is, dat t'verstant voorgestelt wort gelijk een pakket van boven naturelijcke ende Goddelijcke dingen, ende dat hen in groote menichte licht oft clærheyt ingestort wort om de selve te sien met een bloot en simpelick aenschouven sonder discours, sonder aenmerckinge, sonder moeyte; ende sulcks nocht als met sulckē cracht dat het op geen ander sake lettē noch daer van afkeeren en can. Ende dit en blijft niet staen oft haperen alleē in het bloot aenschouven oft vervvonderen, maer het licht dringt door tot indē vville, en daer comt een vyer in vvelck den selven ontsteect; inder voegē, dat de gene dien sulcks overcomt, voor dē tijde

tijt dat het hem overcomt het verstant sterrelincs vast genagelt ende verbaest is houdende op het gene dat het siet, ende den vville brant in liefde van het selve : de memorie is tseemacl sonder vverkinge; vvant de ziele besig sijnde met de tegenvvoordige vvreugt, en laet geen ander memorie toe. Dese ophoudings dan segt sy dat boven-naturerlijck is, sy wil seggen, dat onse siele meer eygentlijck is lijdende dan vverckende : ende sy seght dat hem niemant vvervoorderen en soude om sijn selven in deser maniere op te houden, ten zy dat hy opgheheven vvorde; eensdeels om dat sulckx boven alle onse macht is, ende overfulcks soude te vergeefs zijn; anderdeels, om dat het sal zijn faute van oodtmoedigheydt. Ende hier van vvaerschouvt de H. Moeder met goede redenen om dat daer Gebedeboeckskens zijn, die den genē die bidden vwillen, raden, dat sy hunne ghepeysen heelijcken souden opheffen, ende dat sy in hunne imaginatie hen niet ter vverelt souden inbeelden ende dat sy oock hunnen asem niet herhaelen en souden: vvaer nyt dan comt dat sy heel cout ende ondevoot vworden.

soude vermeten oft pepsen / dat wy ons verstant op souden houden / dat is dat ick segghe dat wy niet en behooren te doen / ende dat wy niet en sul- len laten daer mede te wercken: want wy souden daer blijven steken als bottericken / ende souden heel coudt blijven / ende noch d'een noch d'ander doen. Als Godt dan het verstandt ophoudt ende doet stil staen / soo gheeft hy het selve daer't hem af verwondere / ende mede becommere / ende maect dat het sonder discoureren meer verstaet op eenen credo tijds / dan wy souden comen verstaen met alle onse aertsche neerfigheden op vele jaeren. De crachten der zielen te willen becom-
 12
 mert

mert houden/ ende die meynen te doen stille staen/
 is sotterijje. Ende ick segghe noch eens / het is
 alsoo/al verstaet men't niet : t'en spruyt uyt geen
 oodtmoedigheyt/ende al geschiet het sonder schult/
 nochtans niet sonder pijnne : ende het sal verloren
 arbept zyn : ende de siele wordt daer onlustigh
 van. Ghelijckerwijs eenen die meynende te spyn-
 ghen / van achter vast ghehouden wort / soo dat
 hy sijn cracht ghevoont hebbende / niet en can
 wercken het ghene dat hy vooz hem hadde ge-
 nomen. Ende uyt het luttel profijts dat hy hier
 uyt schept/ sal de ghene/ die daer op sal willen let-
 ten/ lichtelijck sien dese faute (hoe cleyn die oock
 zy) van oodtmoedigheyt / daer ick af gesproken
 hebbe : want dit heeft dese excellente deught van
 oodtmoedigheyt/ dat gheen werck/daer sy mede
 ghemenght is/de siele onlustigh laet. **M**y dunckt/
 dat ick't verclaert hebbe / ende moghelijck sal't
 alleenlijck vooz my wesen:den Heere wil de oogen
 der gener die dit lesen sullen / open doen door de
 experientie ; want hoe cleyn die oock zy / terstont
 sullen sy't verstaen.

Ick was veel jaeren dat ick veel dingen las /
 sonder daer yet af te verstaen: ende menigen tijdt
 heb ick gheweest/dat al was't dat my Godt yet
 dede verstaen / soo en cost ick niet een woort spre-
 ken om dat uyt te legghen / soo dat my dit ghee-
 nen cleynen arbept ghestaen en heeft : maer als
 het sijne Majesteit beliest / op een ooghenblick
 leert hy't ons altemael / soo dat ick my groote-
 lijcks daer af moet verwonderē. **E**en dinc mach
 ick niet der waerheyt segghen / dat al was't dat
 ick veel gheestelijcke personen sprach / die my
 wilden verclaren t'ghene dat den Heere my gaf/
 op dat ick't hen soude connen uytlegghen/ noch-
 tans was mijn bottigheyt soo groot / dat het
 my

my noch veel noch luttel en hielp. Oft dit quam
mogelijck daer door / dat den Heere begheerde
(ghelijck sijne Majesteydt altoos mijn Meester
geweest is / ghebenedijdt sy hy voor alles : ende
het is my beschaemtheydt ghenoech dat ick dit
met der waerheydt segghen magh) dat ick het
niemandt en soude behoeven danck te weten.
Ende sonder dat te begheeren / oft daerom te bid-
den (want hier in en hebbe ick niet met allen cu-
riens gheweest / daer't nochtans deught ghe-
weest hadde / maer wel in andere ijdelheden) gaf
my dat Godt op eenen bot / met alle claerheyt te
verstaen / om het selve oock te comen uytsprecken /
soo dat sy seer verwondert waeren / ende ick noch
meer dan mijn Biecht vaders / want ick mijn en-
ghen bottigheyt beter verstont. Dit en is niet
langhe gheleden : ende aldus en versoeck ick niet
t'ghene dat den Heere my niet gheleert en heeft /
oft twaer het ghene dat mijn conscientie aen-
gaet.

Ick come wederom / om te segghen / dat het
grootelijcks importeert / dat den gheest niet op
en climme / t'en sy dat hem den Heere opheffe /
weleke een saecke is diemen terstont merckt.
Principelijck is dit sorgelijcher voor vrouwe-
persoonen / om dat den vyant hen niet eenigh be-
drogh soude mogen verblinden : hoe wel ick voor-
seker houde dat den Heere niet toe en laet / dat hy
dezen souden den ghene die niet godtmoedigheyt
soeckt tot hem te comen : jae hy sal daer meer
profijt ende winninghe haelen / daer den vyandt
hem die sal meymen te doen verliezen. Om dat
dan desen wegh van de eerste meer ghebaent is /
ende dat grootelijcks importeren de waerschou-
winghen die ick gegeven hebbe / soo hebb' ick
hier in soo langh gemaeckt : jae ick bekenne dat sy

De selve elders veel beter beschreven sullen vinden ende dat ick dit niet beschaemthepdt ghenoech gheschreven hebbe / hoewel niet met soo groote als ick hadde behoeven te hebben. Den Heere zy ghebenedijdt voor alles / dat hy aen sulck een / als ick ben / consentert / ende begeert dat ick spreke van dinghen die hem aengaen / jae van alsulche ende soo hooghe saecken.

HET XIII. CAPITTEL.

Sy vervolght den eersten staet, ende gheeft sommighe remedien teghen de tentation die den vyandt plaght altemet voor te stellen, met sommighe waerschouwinghen daer toe dienende. Het is seer profijtelyck.

Men heeft goet ghedocht te verclaeren sommighe tentation / die ick ghemerckt hebbe dat een mensch in't begijnfel overcomen / daer ick sommighe selve af ghehadt hebbe / ende te gheven eenighe onderwysinghen van dinghen die my duncken nootsaeckelijck te wesen. Datmen dan in't begijnfel arbeide om voort te gaen met blijdschap / ende vlijheidt des herten : want daer sijn sommighe personen / die meynen / dat hen de devotie ontvliegghen sal / is't dat sy hem maer een luttel vergheten. Het is wel goet datmen voor sy selven bezeeft zy / ende hem noch veel noch luttel en betrouwe / om hem selven niet te stellen in de occasien daermen in gevee on is Gods te vergrammen : want dit is teenemael van noode / tot datmen in deught versterckt zy. Ende men vindt niet vele die sulchs comen wesen / oft sy sullen hem lichtelijck comen te vergheten in de

occasien daer hunne natuere toe is streckende : want alsoo langh als wy hier leven / mede oock om de ootmoedigheyt / is het goedt dat wy onse ratijbighe nature kernen. Maer daer zijn veel dinghen (ghelijck ick gheseyt hebbe) daermen magh recreatie upt nemen / oock om stercker te wesen tot het ghebedt : doch moetmen in alles discretie houden / ende een vast betrouwen hebben; want het betaemt grootelijcks / dat wy onse begeerten niet en laeten verflauwen ; maer daer wy op Godt betrouwen sullen / is het dat wy ons allenghskens pooghen om voort te gaen / al en is het niet terstont / dat wy sullen comen geracken daer veel Veplighen door sijn gratie / toege raecht zijn. Want waer't dat sy lieden noyt vooz hun lieden ghenomen hadden sulcks te begheeren / ende het selve allenghskens te wercke te stelslen / sy en waeren noyt tot soo hooghen staet ghecomen. Sijne Maestent soeckit ende is liefhebber van kloecke zielen / indien sy alleenlijck voortgaen niet ootmoedigheyt / ende sonder eenigh betrouwen op hun selven te hebben. Ende noyt en sagh ick eenighe van dese blijven steken in desen wegh : noch opt en sagh ick eenighe bloode ziele / al was het oock onder bescherminghe van ootmoedigheyt / soo veel voortgaen in vele jaeren / als de andere voortgaen in luttel jaeren. Wy verwondert seer / hoe grootelijcks dat het helpt in desen wegh / hem selven te verdloecken tot groote dinghen : al en heeft een ziele soo terstonts gheen sterckheyt / soo vlieghe sy nochtans opwaerts / en gheraecht verre voort : al is het dat sy / ghelijck een Voghelken dat eenen quaden vleughel heeft / ondertusschen moede wordt / ende blijft erghens sitten.

Op andere tijden overpepde ick dickwils
 123 t'ghen

t'ghene dat Sinte Pauwels seyt / datmen in Godt alle dinghen vermogh. Van my selven merckte ick wel dat ick niet en vermochte. Dit hielp my seer / ende oock t'ghene dat S. Augustijn seght / Gheeft my, ó Heere, dat gy gebiet, ende ghebiet dat u beliest. Ick pepse dickwils dat het S. Peeter niet en schaeddde / dat hy hem inde zee wierp / al was het dat hy daer nae vreesde. Dese eerste resolutien zijn groot te achten: hoewel dat in desen eersten staet van noode is datmen sy selven wat in houde / ende aende discretie ende goetduncken van den Meester verblinde: maer men moet toesien / dat dien sulck zy dat hy ons niet leere Padden te wesen / noch hem en laete vernoghen met dat de siele toone alleenlijck Eghdissen te jaeghen. Altoos wetmen d'oetmoedighedyt vooz ooghen hebben / om te verstaen dat dese crachten van ons niet en moeten comen. Doch tans is oock van noode / dat wy weten hoedanigh dese oodtmoedighedyt wesen moet: want ick gheloof / dat den vbandt groote schaede doet aen de ghene die hem in't ghebedt oeffenen / om niet seer voort te gaen / maeckende dat sy quaet geboeslen hebbe vande oodtmoedighedyt / ende dat hui duncke hooverdije te wesen / hooghe begheerten te hebben / ende de Heylighen te willen naevolgen / ende te wenschen om Martelaer te wesen. Cers stout beeldt hy ons in / ende maekt ons wijs / dat de dinghen van de Heyligen dienen tot verwonderinghe / ende niet om dat wy / die sondaers zijn / die souden naevolghen. Dit is oock mijn segghen; maer men moet sien wat dat te verwonderen / ende wat dat na te volgen is: want ten waer niet wel ghedaen / dat een swacke ende sieckachtighe persoon haer soude begheben tot veel vastens ende swaere penitentien / gaende aen een woestijne

woestijne / daer sy niet en soude comen slapen /
noch niet t' eten en soude hebben / oft yet sulcx.

Maer wy moeten weten / dat wy ons comen
verstercken met de gratie Godts / om te comen
tot een groote verachtinge des wereldts / tot een
versmaedernisse van alle eer / ende niet seer gene-
gen te zijn tot den rijkdom : maer wy zijn soo
nauw van herten / dat ons dunckt dat de aerde
ons ontbreken sal / in soo verre als wy willen een
weynigh het lichaem vergeten / ende ons tot den
gheest geven. Terstondt schijnt dat tot de innig-
heyt is helpende datmen seer wel hebbe 't ghene
men behoeft / want dat de sozghvuldigheden het
gebedt verstropden. Dit aengaende / my is leet
dat wy soo cleyn betrouwen hebben op Godt /
ende soo veel eygen liefde / dat wy ons niet als
sulcke sozge belammeren. Ende het is alsoo /
als dat den geest soo luttel geavanceert heeft
als dit / ons sulcke cleyne beuseleryen groote pijn
aen doen / als andere lieden dingen die hoogh
ende van grooster weerden zijn : ende in onsen sin
laten wy ons duncken dat wy seer geestelijck zijn.
Wy dunckt dat dese maniere van doen is tusschen
den lichaeme ende de siele te willen een accoordt
maecken / om hier niet te verliesen de ghemacke-
lijckheyt / ende hinder evenwel Godt te genie-
ten. Ende het sal oock alsoo wesen / is het datmen
wandeldt in rechtveerdigheyt / ende hem vast
houdt aen de deught : maer dit is alsoo veel als
een himen schrede / noydt en saluen daer mede
comen tot vrijheyt des gheests. Wy dunckt dat
dese maniere van voortgaen goet is vooz ghe-
houwde lieden / die nae himen staet ende roep
moeten leven : maer vooz eenen anderen staedt en
begheere ick geensints dusdanighen voortganck /
ende men sal my niet comen doen ghelooven dat

hy goet is / want ick dien gheproeft hebbe ; ende ick hadde altyds alsoo gheleven / t'en waere dat den Heere my door syn barmhertigheyt eenen roeteren wegh ghetoont hadde. Maer aengaende de goede begheerten / die waeren in my altyds groot ; dan ick maecte soo ick gheseyt hebbe / dat ick my aen't ghebedt hiel ; maer socht niet eenen nae mijnen lust ende wel gheballen te leven. Ick ghelooove wel / hadde my pemandt gheleert hoogher vliegghen / ick hadde wel ghemaect dat de begheerten niet sonder werckinghen gheweest en hadden : maer sy zijn door onse sonden soo luttel ende soo licht ghetelt / dat sy in dese saecke niet te groote discretie en houden ; soo dat ick meyne dat een van de principale oorzaecken is / waerom dat de ghene die eerst beghinnen / niet eer en ghevaecken tot groote perfectie / want de Heere en ghebreckt niemanden / noch ten lieght aen hem niet / maer wy-lieden zijn ghebreckelijck ende ellendigh.

Daer-en-boven maghmen de Heylighen naevolghen in eensaemheyt / stilheyt / ende veel andere deughden te soecken / die dese onse vuple lichaemen niet en sullen dooden / die soo ghemackelijck willen ghetractert zijn / om de siele in ongheregheltheydt te brenghen ; ende den vbandt helpt seer om de selve lichaemen onbequaem te maecken. Als hy maer een luttel vreesse siet / soo en soecht hy niet meer om ons te comen wijs maecken dat het ons aen ons leven en aen de gesontheyt letten soude / sulcks dat hy oock in het storten der tranen ons doet vreesen dat wy daer door soudent blindt worden.

Ick hebbe dien wegh al ghepasseert / ende daerom wete ick't : ende ick en sie niet / wat beter ghesicht ende ghesondtheydt wy soudent moghen wenschen /

wenschen / van die te verliesen door sulcken oorz-
 saeck. Overmits ick soo cranck ben / soo was
 ick altyds ghebonden sonder pet te comen doen/
 tot dat ick eens teenemael vooz my nam / nae
 het lichaem ende nae de gesontheyt niet te vraghen/
 ende nu doe ick oock seer luttel : maer sedert dat
 Godt belieft heeft dat ick dese listighepdt des
 vpanths hebbe comen verstaen / soo wanneer hy
 my te vozen leght het verlies des ghesontheyts /
 antwoorde ick : Daer en is niet vele aengelegen
 al sterve ick. Leght hy my ghemack te vozen/soo
 segghe ick : My en is gheen ghemack van noode
 dan alleen het Cruys. ende soo boordts in alle
 dinghen. Ick sagh claerlyck / dat het in seer vele
 dinghen/ al ben ick met der daet cranck genoegh/
 anders niet en was dan tentatie des vpanths /
 oft mijn slappighepdt:want naederhandt dat ick
 soo toesiende niet en ben / noch mijn ghemack soo
 seer niet en soecke / vaere ick veel beter. Inder
 voeghen dat veel daer aen ghelegghen is/ inde be-
 ginselen als men hem tot het gebedt is begheven-
 de / dat men de ghepepsen niet teenemael onder
 en vringhe : ende men magh my vry wel geloo-
 ven / want ick hier van experientie hebbe. Ende
 om dat andere van my een exempel nemen mo-
 ghen / sal hen baten ende profiteren dese mijne
 fauten te verhaelen.

Een ander tentatie is hier naer seer gemeyn/te
 weten/dat dese personen wel wilden/ dat een pe-
 ghelijck seer gheestelijck waere / soo haest als sy
 beghinnen te smaken de gherustighepdt ende pro-
 fijt dat daer in ghelegghen is. Dit te begheren/ en
 is niet quaet; het selve te procureren soude mogen
 niet goet wesen / t'en sy dat het gheschiede met
 groote discretie ende bedeckthept/ soo dat het niet
 en schijne dat sy andere willen leeren : want die

in dese saeckie sal willen eenigh profijt doen / is van noode dat hy seer verstercht zy in deughden / op dat hy de andere geen tentatie aen en jaeghe. Het is my ghebeurt (ende daerom heb ick daer verstant van) doen ick / soo boven verhaelt is / arbeydde op dat andere oock souden't ghebedt hanteren / dat soo sy my van d'een zijde hoorde hooghe dinghen spreken van het groot goet dat in het ghebedt ghelegghen is / ende van d'andere sijde my saghen het selve oefenen / met groot gebrueck van deughden / wierden sy daer door ghesenteert ende cranck van sinen. Ende dit met groote reden: want / soo sy my naemaels geseyt hebben/sy en wisten niet hoe het een cost met het ander accorderen. Ende dit was oorsaecke/dat sy voor niet quaedt hielden t'ghene dat nochtans sulcks upt hem selven was / om dat sy sagen dat ick't altemets dede/mits sy goede opinie van my hadden. Ende dit doet den vpant/de welke(soo het blijckt) hem behelpt met de goede deughden die wy hebben/om door de selve credit te gheven/ soo verre als hy can / aen het quaet dat hy soecke in te brenghen: want hoe luttel oft wepnigh dat het zy / daer een ghemeente is/ daer moet hy veel winnen;hoe veel te meer mits dien het quaedt dat ick dede/seer groot was? Ende oversulcks waeren in vele jaeren alleenlijck d'yp die profijt deden met t'ghene dat ick hen seyde: maer naederhant dat my den Heere meerder sterckheyt verleent hadde in de deught / hebben in twee oft d'yp jaeren tijt daer seer vele mede gheprofiteert/ soo ick daer nae segghen sal. Ende sonder dat/is noch een ander groot hinder / te weten / dat de siele haer eyghen profijt verliest: want t'ghene dat wy behooren principelijck te besorghen in't beghinsel / is / alleenlijck sorghe te draghen voor haer alleen/ ende

dat

dat wy ons laeten voozstaen / dat op der aerden niet anders en is dan Godt ende sy : ende dit is t'ghene dat haer seer nut is.

Noch isser een ander tentatie (ende altemaef schijnen sy eenen pever der deught te hebben / soo dat van noode is datmen dit wel verstaet / ende altoos wel sozghbuldigh zy) een becommernisse ober de sonden ende fauten die sy in ander sien. Den vbandt maectt hen wijs / dat dese becommernisse alleenlijck spruyt uyt een begheerte dat sy Godt niet vergrammen en moghen / ende uyt eenen pever vooz sijn eere. Ende terstont soudent sy't wel willen remedieren. Ende dat maectt hem soo ongherust / dat het gebedt daer dooz belet wort : ende het quaetste van allen is / datmen meynt dat het deught is / ende perfectie / ende grooten pever van Godts eere. Ick en sprake niet van de becommernisse de welcke spruytende is uyt de openbaere sonde van een gheheele vergaedinghe / by aldien de selve aldaer omgaen ; oft uyt de schande die de heylighe Kercke is lijdende van de teghenwoordighe ketterijen / waer dooz men soo vele sielen siet verloren gaen : want dese becommernisse is seer goet ; ende dooz dien sy goet is / soo en veroozsaecht sy oock gheen verstoptheit.

Oversulckx dan sal het sekerste wesen vooz een siele die't ghebedt oeffent / dat sy gheheelijck alle dinghen en de alle menschen uyt den sin stelle / ende alleenlijck vooz haer selven sozgh / ende om Godt te believen. Dit is grootelijckx van noode : want waer't dat ick moeste vertellen de fauten ende erreuen die ick hebbe sien gheschieden dooz het betrouwen op de goede intentie / ick en soude noyt ghedaen hebben. Dusdan soo moeten wy alsoos acht nemen op de deughden ende goe
de

de dingen die wy in ander sullen mercken / ende kunne gebreken stoppen met onse sonden. Dit is een maniere van wercken/de welke al is't dat sy terstont niet en gheschiet met volmaechthejdt / nochtans wintmen daer dooz een groote deught/ te weten / datmen alle d'ander vooz beter houdt dan wy zyn; ende men beghint hier dooz te winnen / met de gratie Godts (de welke in alles van noode is / ende als die gebreket/zijn alle onse neerstigheden te vergheefs) hem te bidden dat hy ons dese deught verleenen wilt / want hy niemanden en verlaet / ten eynde wy dese neerstighejt souden connen doen. Dese waerschouwinghe moet oock ghenoteert worden van de ghene die veel discoureren met h't verstandt / scheppende vele dinghen uut een dunck/ ende vele begripnissen : want de ghene / die niet en connen wercken met het verstant (ghelijck als ick dede) en behoeven anders gheen vermaninghe / dan dat sy patientie hebben tot dat den Heere hen verleene daer sy hem mede moghen becommen / ende tot dat hy het licht ghebe / aenghesien sy sootuttel van hun selven doen connen / ende het verstant hen hieden meer belet dan helpt.

Keerende dan tot de ghene die discoureren/ segghe ick / dat sy hier in den tijdt niet en moeten verslijten : want al is't seer verdienstigh / hen en dunckt niet / ghemerckt dat hun dit ghebedt sootwel smaect / dat daer moet eenen vierdagh wesen/ ende een plaetse daermen niet en moet werken met het verstandt. Sy meynen terstont/ dat dien tijdt verlozen is / ende ick houde dit verlies vooz goeden winst. Maer dat sy/ soo ick gheseyt hebbe hun selven stellen vooz onsen Salichmaecker / ende alsoo sonder vermoedthejdt des verstants hem aanspreken / ende hun met hem verheugen/

heughen / sonder hun te verbzaechelen met lange proposten te maechen / dan alleen hunne noodigheden hem te vozen legghende / ende de redenen waerom hy ons behoorde te verdragen/het een op den eenen / het ander op anderen tijdt/ op dat de siele niet verinoept en worde van altoos de selve spijs te eten. De spijsen sijn seer goet ende profytigh / is't dat den smaeck hem ghevent daer af te eten : sy brenghen met haer groot voetsel om de siele het leven te geven/ende grooten winst.

Ick sal mijnen sin wat claerder uytsprecken / want alle dese dinghen / die't ghebedt aengaen / sijn seer swaer / ende als men daer toe gheenen Meester en vindt / seer quaedt om te verstaen : ende daerom al wilde ick't cozt maechen/ ende al was het ghenoech vooz het goedt verstant des genes die my dit heeft doen schryven / dese dinghen alleenlijck te raecten ; en laet nochtans mijn bottigheyt niet toe met corte woorden te segghen oft uyt te legghen een dinck / daer soo veel aenghelegghen is/ dat het wel verclaert worde : want ick / overmidts ick soo veel gheleden hebbe / hebbe nu medelijden met de ghene die alleenlijck beghinnen met Boecken : want het wonder is hoe grooten onderschepdt daer is tusschen t'ghene datmen eerstmael verstaet / ende daer nae dooz langhe oeffeninghe siet. Keerende dan wederom tot t'ghene dat ick seyde laet ons ons selven boeghen om te overpepsen een seker stuck van de Passie / by exempel / hoe dat onsen Heere ghebonden was aen den pilaeer : het verstant ondersoecht de oorzaecke/upt de welke men verstaen can de groote smerten ende pijnen / wie sijne Majestept hadde in die verlaetinge ende eensamenhepdt/ midts gaders vele andere dinghen die het verstant hier uyt sal comen raepen / by aldien dat

dat het eenen goeden wercker oft oock gheleert is. Het is een maniere van ghebedt / daer elcken een moet mede beghinnen / voortgaen / ende vol-
eynden : ende het is eenen seer excellenten ende sekeren wegh / tot dat den Heere hem leyde tot andere boben natuerlijke dinghen. Ick segghe elcken een : alhoewel daer veel sielen zijn die meer profiteren door andere Meditatieën dan van de ghebenedijde Passie: want gelijk daer veel wo-
ningen zijn in den hemel / alsoo zijn daer oock vele weghen. Sommighe personen doen hun profijt met te pepsen dat sy in de helle zijn: andere dat sy indē hemel zijn / hen pijn zijnde op de helle den-
ken: andere pepsende op de doot. Sommige / weesmoedigh van herten zijnde / porren hem altoos te pepsen op de Passie / ende worden daer in ver-
heught / ende profiteren aensijnde de macht ende grootheyt Godts in de creaturen / ende de liefde die hy tot onswaerts ghehadt heeft / die haer in alle dingen verthoont / ende is een seer goede oeffe-
ninghe : sonder nochtans dickwils achter te laeten de Passie ende leven ons Heeren / van waer ons gecomen is ende comt alle goet. Het is noot-
saeckelijck dat men waerschouwe den ghenen die beghint / ten eynde hy acht neme op't gene daer hy best profijt in is vindende. Hier toe is van noode eenen Meester die wel herbaren zy : want is hy sulcks niet / hy sal grootelijcks moghen dolen / ende sal een siele leyden sonder die te ver-
staen / ende en sal niet toelaten dat sy haer selven verstaen : want overmits sy wel weet / dat het van grooter verdienste is den Meester onderwor-
pen te zijn / soo en derf sy oock niet af wijken van t'ghene dat hy haer ghebiede. Ick heb altemet siele aenghetrossen die heel benaemt ende gegueft waeren / alleenlijck om dat de ghene die haer leer-

de gheen experientie en hadde : die deirden my :
 ende oock eene / die niet en wiste wat sy met haer
 selven doen soude : want als de Meesters gheen
 verstant en hebben vanden gheest / soo bedruicken
 sy siele ende lichaem / ende beletten den voort-
 ganck. My heeft eene gesproken / wiens Meester
 haer acht jaeren lanck hadde als ghebonden ges-
 houden / niet toelatende dat sy soude treden upt
 haer eyghen kennisse / ende de Heere hadde haer nu
 ghebrocht tot het ghebedt van stillighepdt oft in-
 nighpdt / ende alsoo hadde sy veel te lijden. Ende
 al is het soo / dat dit / te weten de kennisse van sijn
 selven / noyt en moet achterghelaeten worden /
 mits men geen soo reusachtighe oft vrome siele in
 desen wegh en vindt / die niet van noode en hebbe
 dickwils wederom een kindt te worden / ende de
 mamme te supghen / (ende dit begheere ick dat
 niet sal vergeten worden / mits ick by avontueren
 noch meer daer afspreken sal / om dat daer soo veel
 aenhanght / ende gheenen soo hooghen staet des
 ghebedts en is / daer niet van noode en sy dat-
 men dickwils wederom keere tot het beghinsel :
 ende dat dit / belanghende de sonden ende kennisse
 van sijn selven / is het broot daer alle spijzen moe-
 ten mede ge-eten worden / hoe delicaet die oock
 zijn / in desen wegh des ghebets / ende dat sy hun
 sonder dit broodt niet en souden comen onder-
 houden : nochtans moet het niet mate ghe-eten
 worden. Want als een siele haer nu teenemaef
 overgegeven siet / ende claerlijck verstaet dat sy
 niet goeds van haer selven en heeft / ende bebint
 haer belchaemt voor eenen soo grooten Coninck /
 ende siet hoe luttel sy hem betaelt daer sy hem soo
 veel schuldigh is : wat noodt is het datmen hier
 den tijdt verslijte / dan dat wy voortgaen tot an-
 dere dinghen die den Heere ons te voren leghet :

ende

ende t'en is gheen reden/dat wy die laten staen ; want sijne Majestejt weet beter dan wy waer af dat wy moeten eten .

Alsoo dan is daer veel aen ghelegghen / dat den Meester voorzienigh zy (ick wil segghen van goet verstant) ende dat hy experientie hebbe : ende heeft hy daer gheleerthejt by / dat is een seer groote saeckie ; maer als men dese dzy dingen niet t'samen binden en can / soo sijn de twee eerste van meerder inportantie ; want gheleerde comen sy wel becomen / om met hun te communiceren als't noot sal wesen. Ick segghe dat / by aldien sy in't beghinsel hun in't ghebedt niet en oeffenen / de geleerthejdt seer luttel helpt. Ick en sagh niet dat sy met gheleerde niet hanteren en souden ; want eenen Gheest die niet in der waerhejt begonst hebbende voortgaet / desen hadde ick liever sonder t'ghebedt. Ende de gheleerthejdt is een saeckie van grooter weerden / want die leert / ons die luttel weten / ende gheeft ons licht : ende als wy ghecomen sijn tot de waerhejt der heyligher Schrifture / dan doen wy dat wy schuldigh sijn : Van sotte devotie wille ons den Heere bewaeren. Ick sal wat claerder spreken / midt's my dunckt dat ick my vele dinghen onderwinde. Ick hebbe altoos dese faute ghehadt / dat ick niet en hebbe comen mijnen sin verclaeren (ghelijck ick gheseyt hebbe) oft het moet my veel woorden kosten. Een Nonne beghint haer tot het ghebedt te begeven : is't dat haer perant regeert die slecht is / ende hem dat alsoo in't hooft comt / hy sal haer wijs maecten / dat het beter is dat sy hem gehoorzaam zy dan haer Overste / ende dat sonder arghejt / meynende dat hy wel daer aen doet. Is het dan dat hy een Religieuse voor handen heeft / by sal meynen dat soo is : ende is het een ghehouwde

gehoutwde vrouwe / hy sal haer seggen / dat het
 beter is dat sy haer geve tot het ghebedt als sy
 met haer hups moet becommert zyn / al soude sy
 haeren man misnoeghen aendoen : soo dat hy den
 tijdt niet wel en weet te deplen / noch de dingen
 alsoo te ordineren / dat sy nae behoozen moghen
 gepast zyn. Om dat hem licht gebreekt / soo en
 can hy dat aen ander niet geven / al wilde hy.
 Ende al is't dat het schijnt dat hier toe geen ge-
 leerttheit van noode en is / mijn opinie is altydts
 gheweest / ende sal wesen / dat jeder Christen
 mensch behoort te besorghen te hanteren met de
 ghene diese heeft / is het moghelinck ; ende hoe hy
 die meerder sal hebben/hoe dat beter is. Ende de
 ghene die door den wegh des gebedts wandelen/
 hebben dit meer van noode/ ende soo veel te meer
 hoe sy gheestelijcker zyn. Ende dat sy hun selven
 niet en bedrieghen / segghende dat gheleerde son-
 der ghebedt niet en zyn vooz de ghene die dat oef-
 fenen. Ick hebbe met vele verkeert (want sedert
 eenighe jaeren herwaerts hebbe ick dit meer be-
 sorgt door meerderen noot) ende ick ben daer
 altydts een groot liefhebber van geweest : want
 al is't dat sommighe van hen gheen experientie
 en hebben/ nochtans sy en versmaeden den gheest
 niet / noch hy en is hun niet onbekent/ mits dien
 sy inde heplighe Schryfture / die sy handelen / al-
 toos vinden de waerheydt vanden goeden gheest.
 Ick houde voorszeker/dat een persoon het ghebedt
 oeffende / die met gheleerde verkeert ('t en sy dat
 sy haer selven wilt bedrieghen (van den vrandt
 niet en sal bedrogghen worden door valschen schijn :
 want ick laet my voostaen / dat onse vij-
 anden grootelijcks breefen oodtmoedighe ende
 deughdelijcke gheleerthepdt / ende weten wel dat
 sy ontdeckt sullen worden / ende dat sy met ver-
 lieg

lies sullen moeten wijcken.

Dit heb ick gheseyt / om dat daer zijn / die willen segghen / dat de gheleerde niet bequaem en zijn voor de ghene die't ghebedt oeffenen / als sy selve niet met den gheest begaest en zijn : ende ick hebbe nu oock gheseydt / datmen moet eenen geestelijcken Meester hebben / maer als die niet mede t'samen gheleert en is / dat het een groot letselis. Ende het sal grootelijcks helpen datmen met geleerde hantere / by aldien sy deughdelijck zijn / al is't dat sy den gheest niet en hebben / sy sullen ons nochtans helpen / ende Godt sal hun te kennen gheben wat sy moeten leeren ; jae hy sal hun oock geestelijck maecken / op dat sy ons moghen boozderen. Ende dit en segge ick niet sonder dat beproeft te hebben / het is my gebeurt met meer dan twee. Ick segghe dan / dat een siele / die haer teenemael stelt onder subjectie van eenen Meester alleen grootelijcks faelt / by aldien sy niet en bezoght dat hy sulcks sy (als gheseyt is) principelijck als het een Religieuse persoon is ; want die moet sijnen Prelat onderworpen zijn ; ende moghelijck sullen hem die dyp dingen allegader ontbyeken / welck gheen cleyn crups en sal wesen sonder dat / dat hy niet sijnen vryen wille sijn verstandt magh onderworpen den ghenen / die self gheen goet verstant en heeft. Emmer's ick en hebbe my selven daer noyt comen toe byenghen / noch het en behoorde oock niet / soo my dunckt. Maer is het een weerlijck persoon / dat hy Godt dancke / dat hy magh kiesē dien hy wilt onderworpen zijn. Dat hy maecke niet te verliesen eensoo deughdelijcke vryheyt : dat hy liever sonder yemant wese / tot dat hy dien gebonden sal hebben ; ende den Heere sal hem dien verleenē / als hy teenemael ghesondeert gaet in oodtmoet-

oodtmoedighed/ende niet begheerte van niet te falen. Ick dancke Godt grootelijcks; ende wy vrouwen / ende alle die niet gheleert en zijn / behoozen hem altydt onepudelijck te dancken / van datt'er zijn / die niet soo grooten arbejdt ghecomen zijn tot de waerhedt die wy nu onwetende niet en weten. Ick verwondere my dickmaels ober gheleerde persoonen / bysonderlijck ober Religiösen / van dat sy niet sulcken arbejdt hebben ghewonnen t'ghene dat my sonder moeyte / meer dooz vraghen/te stude comt:ende datt'er noch persoonen souden sijn die niet en soecken hun profijt hier mede doen / en wille Godt niet ghedoozen. Ick sie dat sy verbonden sijn aen den arbejdt der Religie/ die groot is/ van penitentie / van quaelijck t'eten/ van onderworpen te sijn der gehoozsaemhedt / soo dat ick in der waerhedt altemets daer dooz beschaemt worde : met dit quaelijck slapen / met alle desen arbejdt/met alle dit crups / dunckt my dat een groot ongheluck soude wesen / dat yemandt soo grooten goet dooz sijn schult soude verliezen. Ende het soude comen gheschieden / dat yemandt van ons / die ontslaghen sijn van sulcken arbejdt / die men 't al te voren knauwt (soo men sejdt / ende die wel op ons ghemack leven / souden moghen pensen / dat wy om een weynigh meer ghebedts dat wy doen/waeren te boven gaende de gene die alsoo arbejden. Ghebenedijdt zijt ghy / o Heere / die my soo onbequaem ende onprofytigh geschapen hebt ; maer ick dancke u grootelijcks dat gy soo vele verweckt die ons moghen verwecken. Ons ghebedt behoorde seer ghedurigh te wesen hoorde de gene die ons verlichten. Wat souden wy sonder henlieden wesen tusschen soo groote tempelsten als nu zijn in de heylighe Kercke ? Ende

zijnder sommighe van henlieden quaedt gewest/
 soo sullen de goede te schoonder uytsteken Godt
 de Heere wilsse behoeden / ende hen helpen / op dat
 sy ons moghen helpen / Amen.

Ick ben verre gherweken van't propost / daer
 ick af hebbe begonst te spreken / maer het is al
 ten proposte van de ghene die beghinnen / op dat
 sy in eenen soo hooghen wegh in alsulcker voegen
 beghinnen me ghen / dat sy den waerachtighen
 wegh ingaen. Om dan weder te keeren tot het
 ghene dat ick seyde / van onsen Salighmaecker
 te overdencken aen den pilae / het is goet dat
 men een weprigh discouert ende overpepst de
 pijn die hy daer lede / ende waerom hy die lede /
 ende wie dat is degene diese lede / ende met wat
 een liefde hy dit lede : maer dat men hem niet en
 vermoede met dat te ondersoeken / maer dat men
 daer niet hem wese / het verstandt in stilte hou
 dende. Kan hy / dat hy't becommere in te sien dat
 hy hem aensiet / ende dat hy hem gheselschap
 houde / ende yet begheere ; dat hy hem vernedere /
 ende hem niet hem verheughe / ende dat hy ghe
 dencke / dat hy niet weerdigh en is te staen.
 Als hy dit sal comen doen / al is't in't beghinsel
 van't ghebedt / sal hy groot profijt vinden : ende
 het profijt is menighvuldigh dat dese maniere
 van ghebedt by brenghet ; immers mijn siele heeft
 het alsoo bevonden. Ick en weet niet / oft ick wel
 doe dit te seggen / **Gerw. s.** 't besien ; den Heere
 moet believen / dat ick niet en sale in hem altydts
 te believen / Amen.

HET XIV. CAPITTEL.

Sy beghint uyt te legghen den tweeden trap des gebedts, de welcke is, als den Heere nu aen de siele meer uytnemende smaecten oft soetighedē verleent. Sy legt die uyt om te kennen te geven, hoe dat die nu boven natuerlijck zijn. Het is weerd om genoteert te worden.

A Enghestien wy gheseyt hebben met wat eenen arbejdt desen hof begoten wordt / ende met wat een ghewelt der harmen het water ghesput wordt : wy sullen nu spreken van de tweede maniere / van het water te scheppen / die den Meester des hofs inghestelt heeft / op dat den Hovenier dooz de constigheyt van een wiel / ende buyse meer waters ende met minderen arbejdt soude trecken / ende altemet oock soude moghen ruffen / sonder soo gheduerighlijck te arbejden.

Dese maniere dan gheaccommodeert zijnde op het ghebedt datmen noemt van stilte oft inrigheyt / is't ghene daer ick u nu van wil spreken. Hier begint haer een siele innerwaerts te trecken ; sy raecht hier wat boven natuerlijcks / want in geender maniere en can sy dat verkrighen / wat neerstigheden sy oock doen magh. Het is wel waer / dat sy schijnt vooz een poose tndts haer vermoyt te hebben dooz het draepen des wiels / ende dooz het wercken des verstandts / ende het vullen van de buyse ; nochtans is het water hier veel hoogher / ende oversulckis cost het veel minder arbejdens dan het putten : ick segge dat het wa-

ter veel naerder is / want de gratie geeft haer
 claerder te kennen aen de siele. Dit is een ver-
 trecken oft ingaen der crachten onser ziele in hun
 selven / om de soetigheyt met meerderen smaech-
 te ghenieten / maer men wordt die niet quijt /
 noch sy en slapen niet: den wille alleen is besigh in
 sulcker voeghen dat hy (sonder te weten hoe) hem
 selven ghevangen gheeft : hy gheeft alleenlijck
 consent dat hem Godt ghevanghen neme / als
 wel wetende dat hy een gevanghen is van den
 ghene die hy lief heeft. O Jesus mijnen Heere /
 hoe wel comt ons hier te pas uwe liefde : want
 dese houdt de onse soo vast ghebonden / dat sy
 haer op dat pas geen vrijheyt en laet om yet an-
 ders te beminnen dan u alleen.

D'ander twee crachten helpen den wil / op dat
 ghy hem moght bequaem maecten tot het genie-
 ten van een soo groot goet : alhoewel het altemet
 gebeurt / dat sy den wil oock / als hy nu teene-
 mael vereenicht is / grootelijcks beletten. Maer
 alsdan en moet hy naer hun niet vraghen / maer
 in sijn vzeught ende stilte blijven : want is't dat
 sy die wilt nae binnen trecken / hy ende sy sullen
 verliesen : want sy sijn alsdan ghelijck aen sekere
 Dymfshens / die niet te vreden en sijn met het aes
 dat hen den Meester van het Dymphen-hups sonder
 hunnen arbeydt voorwoypt / maer gaen elders
 t'eten soecken / ende binden't soo qualijck / dat sy
 wederom comen ; ende alsoo gaen ende comen
 sy om te sien / oft hen den wil yet soude geven van
 t'ghene dat hy is genietende: is het dan dat den
 Heere hun wilt spijzen / soo blijven sy : ende is het
 oock niet / soo comen sy weder om te soecken: ende
 moeten dencken / dat sy aen den wil profijt doen;
 ende nochtans sonnwijlen als de memorie oft
 imaginatie begheert den wil te verbeelden t'gene
 hy

hy geniet / doet sy hem achterdeel. Dat hy dan waerneme / om hem tot hem alsoo te draghen / als ick nu segghen sal: want al het gene dat hier omgaet / gheschiedt met seer grooten troost / ende met soo cleynen arbeidt / dat het ghebedt niet swaer en valt / al is't dat het langh duert: want het verstandt werckt hier teenemael van langher handt / ende schept nochtans veel meer waters / dan oft het was puttende. De traenen die den Heere hier verleent / loopen nu met vzeught af: al geboeltmense / men besorghse niet.

Dit water van groote gratien ende ghenaden die den Heere hier verleent / doet de deughden onghelijck meer wassen / dan in het voorleden ghebedt: want de siele gaet nu opwaerts upt haer miserie / ende haer wordt ghegheben een wepnigh kennisse van de soetigheden der glozen. Dit gheloof ick wel dat haer veel meer doet wassen / ende dock veel naerder comen by de waerachtighe deught / daer alle deughden af comen / de welke Godt is: want sijne Majesteit beghint hem ghemejn te maecken met dese siele / ende begheert dat sy ghevoele hoe dat hy hem selven met haer gemejn maect. Men begint soo haest als men hier toe comt / te verliezen de begheerte van alle dat hier beneden is / ende de cleyn genoeghete daer van / want men siet dan claerlijck / dat men oock het minste deel van die soetigheyt hier niet en can hebben / ende dat noch rijkdom / noch heerlijkheyt / noch eer / noch wellust en is / die ghenoeghsaem sijn om voor eenen ooghenblick tijdt dese veruoeghsaemheyt te gheben / want sy is waerachtigh ende veruoegende / soo dat men siet dat hy ons veruoeght: want wy van hier beneden verstaen / soo my dunckt / by mirakel / waer dese veruoeginghe in ghelegghen is / om dat

Daer ons noyt ghebzeckt een jaer / oft een neen
 Hier in desen tijdt is het teenemael jaer / het
 neen comt daer nae / midts men siet / dat de
 vzeught ghekeert is / ende dat sy die niet weder-
 om crighen en can / noch en weet dooz wat mid-
 del : want al soude men hem selve vernielen dooz
 penitencien ende bidden / ende alle andere din-
 ghen / wilt den Heere die niet gheben / soo baet het
 al seer luttel Den Heere begheert om sijn groot-
 hepts wil / dat de siele verstaet / dat sijne Majesteit
 soo nae is / dat sy niet en behoeft eenighen bode
 aen hem te seyn den / dan dat sy selve hem aenspre-
 ke / ende sulchs sonder gheluyt / want hy is nu
 soo nae dat hy haer verstaet / soo saen als sy haer
 lippen roert.

Het schijnt huyten proposte te zyn dat ick dit
 segghe / aenghesien wy weten / dat ons Godt al-
 toos verstaet / ende niet ons is / daer en is gheen
 twyffel aen oft het is alsoo : maer desen onsen
 Monarch ende Heere begheert / dat wy hier ver-
 staen dat hy ons verstaet / ende t'ghene dat sijne
 presentie wercht / ende dat hy bysonderlijck wilt
 beginnen te wercken in een siele dooz de groote
 vernoeginge soo van binnen als van bintten / die
 hy verleent / ende dooz het groot geschil dat daer
 is tusschen dese vzeught / ende de vernoeginghe
 (soo ick gheseyt hebbe) van die van hier beneden :
 soo dat sy schijnt dat sy teenemael verbult het
 ydel dat wy dooz onse sonden in onse siele ghe-
 maect hadden. Dese vernoeginge is in het al-
 derbunnenste van haer / ende sy en weet niet van
 waer oft hoe haer die aengecomen is ; ende dick-
 maels en weet sy niet wat doen / noch wat begeer-
 ren / noch wat eysschen. Haer dunckt dat sy het
 al te samen bindt / ende en weet niet wat sy ge-
 bonden heeft ; noch ick en weet oock niet hoe ick
 dit

dit soude comen te kennen gheben: want t'or veel dinghen waer gheleertheit wel van noode; mids hier seer wel te pas comen soude / te comen verclaeren wat dat is bystant generael oft particulier / mits dien daer vele zijn die sulchs niet en weten; ende hoe dat den Heere hier begeert dat een siele het particulier bycans met de handen soude tasten/soomen seght: ende oock tot veel andere dinghen / daermen in soude ghedooft hebben. Maer alsoo dit al moet ondersocht worden dooz personen die hun vande faute verstaen / so ben ick gherust ende sonder sorghe: want soo wel aengaende de gheleertheit/ als den gheest/ weet ick wel dat ick sulchs can wesen / staende onder de macht van de ghene die dien toestaet te verstaen/ ende upt te doen t'ghene dat quaedt sal wesen. Ick soude dan dit wel willen te kennen gheben / want het zijn beginselen: ende als de Heere begint dese gratien te verleenen / soo en verstaetse de siele selve niet / noch en weet wat doen met haer selven. Want is het dat Godt haer leyt dooz den wegh der vreesse / ghelijck hy nu dede/het is seer pijnelijck / als niemant en is die haer verstaet / ende het is een groote ghenoechte / haer selven uptgheschildert te sien / want dan siet sy claerlijck dat sy hierlanghs gaet. Ende het is een groote saecke te weten watmen doen moet om met profijt voort te gaen / in wat staet het oock sy: want ick hebbe veel gheleden/ende veel tijds verlozen/om dat ick niet en wist wat doen. Ende ick hebbe groot medelijden met de zielen / die haer alleen binden als sy tot hier comen: want al hebbe ick veel geestelijcke Boecken ghelesen / die raecten t'ghene dat tot de saecke dient / nochtans verclaeren sy dat seer weynigh: ende al waer't dat sy't breedt ghenoech uptleyden / in

dien de siele niet wel gheoeffent ende herbaren is/
sal sy genoegh te doen hebben om haer selven te
verstaen.

Ick wilde wel/dat de Heere my wilde de gra-
tie doen / om te mogen stellen de vruchten die dese
dinghen in de siele wercken / de welcke nu begin-
nen boven natuerlijck te zijn ; op datmen dooz de
vruchten moghen verstaen wanneer het den geest
Godts is. Ick wil segghen datmen't moge ver-
staen/ voor soo verre als men't hier verstaen can :
hoewel dat altydts goet is/datmen in vreesse ende
met achterdencken wandele. Want al is den
gheest van Godt / altemet sal den vbandt hem
moghen vercleeden in eenen Enghel des lichts :
ende als de siele niet wel gheoeffent ende herbae-
ren is/en sal sy sulcks niet mercken: ende tot sulc-
ke herbarentheydt om dit te verstaen/is van noo-
de dat sy teenemael tot den hooghsten graet des
ghebedts gheromen sy. **M**y comt qualijck dat
ick luttel tydts hebbe; ende daerom is van noode
dat sijne Majesteit my helpe:want ick moet onder
de ghemeynte verkeeren / ende hebbe andere be-
commeringhen ghenoech / ghemerckt ick in een
hups ben datmen nu beghint te stichten/ghelijck
hier nae blijcken sal. Ende hier dooz comt het
dat ick niet met stade en schrijve / dan alleenlijck
nu wat ende dan wederom wat / ende stade sou-
de ick wel willen hebben/want als de Heere den
gheest gheeft / dan can men't lichter ende beter
stellen/ghelijck als pemandt eenen patroon voor
hem heeft / ende daer nae werckt : maer als dit
den gheest ontbreect/soo en is't niet meer moge-
lijck dese tael in orden te stellen / dan of het Be-
hzeuschy waere (by maniere van segghen) al
hadde hem oock pemandt veel jaeren lanck in het
ghebedt gheoeffent. Ende daerom dunct my dat
het

het een seer groot voordeel is / dat ick / als ick schrijve/daer mede besigh ben : want ick sie claerlijck dat ick niet en ben die het seght/mits ick het niet en ordonnere niet het verstandt / noch oock daer nae niet en wete hoe ick't hebbe connen segghen. Dit gebeurt my seer dickwils.

Wy sullen nu wederom keeren tot onsen hof / ende sien hoe dat de boomen beghinnen te botten/ om te bloepen ende vruchten voorzds te brengen / oock hoe de Bloemen ende de Genoffelen opschie- ten om reuck te geven. Ick neme genoeghte in dese gelijkenisse : want dickwils in mijn beginselen (ende Godt geve dat ick sijne Majesteit nu magh hebbe begonst te dienen : ick segge beginselen / ten aensten van't ghene dat ick voorzaen van mijn leven seggen sal) was het my een groote ghenoechte te peysen / dat mijn siele eenen hof was : ende den Heere / die daer in ginck wandelen/badt ick/dat hy doch wilde vermeerderen den geur van de Blommekens der deughden / die nu begonsten / nae dat het scheen / te willen uptoemen / ende dat het mocht wesen tot synder glorie / ende dat hyse wilde onderhouden / gemerckt ick voor my niet en begheerde ; ende dat hy soude af-snijden de ghene die hem beliefsde/ mits ick wel wiste dat daer beter uytstuypten souden. Ick segghe af-snijden : want het by tijden inde siele gebeurt / dat daer gheen ghedachtenisse en is van desen hof : het schijnt dat hy heel droogh is/ ende dat gheen water wesen en sal om hem te onderhouden;jae het schijnt dat noyt yet deughdelijcks inde siele gheweest en is. Dit is een groot lijden/ want den Heere wilt / dat den armen Hobenier hem late voorstaen / dat alle den arbeydt dien hy gedaen heeft in den hof te onderhouden ende te begie-

beghieten / verlozen is. Dan is het den rechten / tijdt van te wieden / ende tot de wortelen toe wy te roeden de quade krundekens die daer gebleven zijn / hoe cleyn dat sy oock sijn ; bekennende dat gheen neerstigheyt ghenoeghsaem en is / als ons Godt het water der gratie beneemt ; ende cleyn achtende onsen niet / jae oock min dan niet. Hier windtmen groote oodtmoedigheyt / ende de Bloemen beghinmen wederom op een nieuw te wassen.

O mijnen Heere ende mijn goet ! Ick en can dit doch niet segghen sonder weenen / ende grooste verheuginghe mijnder sielen / dat ghy / o Heere / soo met ons wilt wesen / ende dat ghy zyt in het hepligh Sacrament / ghelijckmen met alle waerheyt magh gheloooven / mits het alsoo is : ende inder waerheyt moghen wy dese ghelijckenisse hier ghebruycken : ende 't en zy dat het aen ons lieghe / wy moghen ons vermaecken ende verheughen met u / want ghy verheught u met ons / ghemerckt dat ghy seght / dat uwe ghenoechte is te wesen met de kinderen der menschen. **Och** Heere / wat is dit ? Soo dickwils als ick dit woort aenhoore / soo is het my eenen grooten troost / oock doen als ick seer verlozen was. **Is** het mogelijk / o Heere / dat eenige siele soude wesen / de welke soo verre ghecomeen zijnde / dat ghy haer dierghelijcke gaben ende ghenoechten verleent hebt / ende dat sy verstaet dat ghy uwe ghenoechte met haer neemt / u wederom soude vergrammen / nae soo groote gratien ende soo groote teekenen van liefde die ghy haer zyt braghende / soo dat daer aen geen twyffel en can wesen / overmits de selve met de daet is blijvende ! **Jae** het boozwaer / ende sulcks niet op een maer

maer op veel reysen ; want ick ben die ende doock
oft het uwer goettheit beliefde / o Heere/ dat ick
alleen waere de ondanckbaere / ende de ghene die
soo grootelijck misdoen / ende alsulcke boven-
matige ondanckbaerheyt bedreven hadde / want
uwe onepndelijcke goettheit heeft nu daer ce-
nigh goetd upt ghetrocken ; ende hoe het quaedt
meerder is / hoe doock het groot goetd van uwe
beruhtertigheden klaerder upt schijnt. Ende met
wat goede reden magh ick de selve altydt loben &
Ick bidde u/o mijnen Godt/dat het alsoo zy/ende
dat ick die altydt love sonder eynde / ghenackte
ghy goetd ghevonden hebt my die soo boven alle
maten te betcoven / dat sy tot verwonderinghe
trecken alle de ghene diese sien/ende my dikhwilck
bupten my selven doen wesen / om u te beter te
moghen loben in u : want wesenbe in my selven
sonder u/ende soude ick/o Heere/niet vermoghen /
dan ont dat de Bloemen van desen hof wederom
souden afghesneden worden / soo dat dese allendi-
ghe aerde wederom soude worden tot eenen mest-
hoop / ghelijck sy te vozen was. En wilt doch
dit / o Heere / niet gheheughen / noch en wilt niet
begheeren / dat verlozen gaen soude een siele / die
ghy met soo grooten arbeidt gecocht hebt / ende
upt de tanden van den vreeslijcken draeck ghe-
trocken hebt. D. Gerw. moet my vergheven/dat
ick bupten proposte trede ; ende dat ick nae mijn
propost sprake / en moet u niet verwonderen / o-
vermits het selve is nae dat die siele op-neemt het
ghene dat gheschreven wordt; de welke somwij-
len moeyte ghenoech doet om te laeten voorts te
gaen in Godt te loben / als haer onder het schij-
ven te vozen comt hoe grootelijck sy in hem ge-
houden

HET XV. CAPITTEL.

Sy vervolgt de selve materie, ende geeft eenige leeringen hoe datmen hem dragen moet in dit ghebedt van stilte: sy tracteert datt'er veel sielen zijn die tot dit ghebedt comen, maer seer luttel die noch voorder gaen. De dinghen die alhier gheraeckt worden, zijn seer noodigh ende profijtigh.

ND sullen wy weder keeren tot ons propoost. Dese stilte ende innighepdt der siele is een saecke die men seer is ghevoelende inde vernoesinghe ende gherustighepdt / die in de selve ontspringht met een wonder groote vreught ende vermaeckinge haerder crachten / ende met een seer groote soetighepdt. Haer dunckt / als sy noyt voorder gheweest en heeft / dat haer niet meer restiert te begeeren / ende dat sy wel soude wenschen met S. Peeter / dat hier mocht haer wooninghe wesen. Sy en derf noch kicken noch nicken / om dat haer dunckt dat haer dit goet upt de handen ontvliegghen sal / ende somtijds en soude sy oock niet derben haeren asem herhaelen. Ende sy en verstaet niet / dat ghemerckt sy van haer selven niet en heeft comen doen om dit goedt tot haer te strecken / sy het selve veel min langher sal comen behouden dan het den Heere believen sal. Ick hebbe te bozen ghesepdt / dat in dese eerste innighepdt ende stilte de crachten der sielen niet en beswijcken; maer sy verneoght haer soo met Godt dat ondertusschen dit is duerende / alhoewel de twee ander crachten in't wilt loopen / nochtans den

ben wille met Godt vereenicht zijnde / haer stilte ende ruste niet verlozen en wordt / jaer eer vergadert hy allenghskens tot hem het verstant ende de memorie : want al is't dat hy noch niet teenemael verflonden en is / soo is hy nochtans soo becommert sonder te weten hoe / dat / wat moepten ende arbeyt sy doen / nochtans niet machtigh en zijn om hem te benemen sijn genoeghte ende vzeught / ende hy helpt sijn selven sonder eenighen arbeyt / dat het ghesterken der liefde Godts niet uptgebluft en worde.

Sijne Majesteit wille believen my gratie te gheben / dat ick dit wel moghe doen verstaen ; want daer zijn veel sielen die tot desen staet comen / maer luttel die voorder gaen / ende ick en weet niet wiens schuldt het is / seker is het dat de faute aen Godt niet en is / want overmits sijne Majesteit gratie verkent om tot hier te comen / soo en gheloove ick niet dat hy soude op houden van meerder gratie te verleenen / 't en waere door onse schult. Ende daer is veel aengelegghen / dat een siele / die hier toe comt / verstaet de groote weerdighendt daer sy in ghestelt is / ende de groote ghenade die den Heere haer bewesen heeft ; ende hoe dat sy met recht niet en behoorde vander aerden te wesen / want het schijnt / dat sijn goedthepdt haer nu maect inwoonders des hemels / 't en zy dat het door haer schult belet worde. Ende zy sal seer onsaeligh wesen / is't dat sy achterwaerts keere : ick meyne dat het sijn sal om nederwaerts te gaen / ghelyck ick ghinck / en hadde de barmhertigheyt des Heeren my niet wederom doen keeren : want het sal voor den meestendeel gheschieden door groote fouten / soo my dunckt. Ende het en is niet moghelijck te verlaten een so groot goeds / sonder groote verblinthepdt van
enigh

eenigh groot quaedt. Ende daerom bidde ick om de liefde des Heeren de sielen/dien sijne Majestejt soo groote gratie verleent heeft / dat sy gecomen zijn tot desen staet/ dat sy haer selven wel leeren kennen/ ende hun groot achten met een oodtmoe- dighe ende heplighe vermetenthejt/ om niet we- der te keeren tot de Blesch-potten van Egypten. Ende indien sy dooz haere cranckhejt ende booshejdt / ende quade ende ellendighe Nature komen te vallen/ gelijk ick dede/ dat sy althjdt vooz ooghen hebben het goedt dat sy verlozen hebben/ ende dat sy noyt sonder achter-dencken ende vreesen en zijn ; want niet recht moghen sy vreesen/dat by aldien sy niet wederom keeren tot het ghebedt / sy meer ende meer sullen toe-nemen ende wassen in't quaedt/ want de gene noem ick waerachtelijck gevallen te zijn / de welke eenen afkeer heeft vanden wegh dooz den welken sy tot soo grooten goedt gekomen zijn/ ende teghen sulcke zielen spzeke ick : niet dat ick wil seggen/ dat sy Godt noyt vergrammen en sullen/noch in sonden vallen : alwaer het wel reden / dat hem daer wel af moeste wachten de gene die dese ge- nade begonst heeft te ontfanghen. Maer wy zijn krancke vaten Het ghene dat ick soo seer ben waerschouwende/is/dat hy het gebet niet en ver- late/want daer sal hy verstaen wat hy doet/ende sal vanden Heere verkrijghen leedtwesen / ende sterckhejt om op te staen/ dat/ is het saecke dat hy hem daer van is vermijndende / hy / soo my dunckt / niet sonder perijckel en is. Ick en weet niet oft ick't verstaen 'tgene dat ick segge / want gelijk ick gesejt hebbe/ ick spzeke nae mijn ver- stant

Soo dan/ dit ghebedt is een gensterken / dat den Heere begint te ontfeken; inde ziele van sijn
 It waer

waerachtighe liefde/ ende wilt dat de ziele beginne allenghskens te gevoelen wat een dinck dat dese liefde is / ende sulcks met vermaeckelijckheyt. Als dese ruste/dese innighent / ende dit gensterken is den geest Gods / ende niet een wel lust ingeblasen van den vijandt / oft dooz onselven besozght (hoewel het onmogelijk is vooz den ghenen die experientie heeft / dat hy niet terstondt en verstaet / dat het gheen saecke en is die men dooz sy selven ghe winnen kan : naer dat onse natuere soo begeerelijck is van smaeckelijcke dingen / dat sy't al proeft / maer seer haest verkoudt wordt inder voeghen / dat al begint sy noch soo seer te arbeiden om dit vier te doen branden om alsoo dese soetigheyt te verkrijgen/het anders niet en schijnt/dan dat sy daer water op giet om het selve te blusschen) dit gensterken dan (segge ick) als het van Godt komt / hoe cleyn dat het oock is / maect groot gerucht ; ende 't en sy dat het uptghedaen wordt dooz onse schuldt / soo is het 't ghene dat in ons begint te ontfeken dat groot vper / het welck vlammen van hem upt werpt (ghelijck ick op sijn plaetsen segghen sal) van de over groote liefde Gods / die sijne Majesteit de volmaecte zielen doet hebben. Dit gensterken is een teecken / oft eenen pandt / dien Godt dese ziele schenckt / van dat hy haer van nu sy verkiefende tot groote dingen / is't dat sy haer bereedt maect om die te ontfangen. Het is een groote gabe/veel meerder dan ick sal komen segghen. Het deint my seer / want (soo ick segghe) ick kenne vele zielen die hier toe komen / maer die van hier voortgaen soo sy behooren voort te gaen sijn soo luttel / dat ick't my schaemte te segghen. Ick en segge niet dat daer luttel sijn om dat'er vele behoorden te sijn / midts met luttel ons

Godt

Godt onderhoudt. Ick segghe 't ghette dat ick ghesien hebbe Ick wil dese ghevaershouwt hebben / dat sy toe sien / dat sy hun talent niet en berghen / ghemerckt het schijnt dat hen Godt begeert te verkiesen tot profijt van veele andere / bpsonderlijck in dese tijden / in de welke van noode zijn stercke vrienden Godts / om de crancken te verstercken : ende de ghene die dese gabe in hen ghevoelen / mogen hun voor sulcke houden / is't dat sy weten te onderhouden de wetten die oock de goede vrintschap des werelts vereyscht / ende soo niet / dat sy (ghelijck ick gesepdt hebbe) vreesen / ende achterdencken hebben dat sy hen-selven geen schade en doen : ende Godt geve / dat het huwe schaede allcen mochte wesen.

Het gene dat een ziele doen moet ten tijde van dese stilheyt / is anders niet / dan dat sy haer met soetighepdt / ende sonder gherucht houde. Ick noeme gherucht / als men met het verstandt gaet soecken vele woorden ende aenmerckinghen om Godt van alsulcken weidaet te dancken / ende sijn sonden ende ghebzeken by een hoopt / om te sien datmen die niet verdient en heeft. Alle dit wordt hier door het verstandt op gheworpen ende voorgehouden / ende de memorie raecht het : want sekerlijck dese krachten vermoeden my somwijlen / soo dat ick / mits mijn memorie kleyn is / die niet en kan bedwingen. Den wille dan sal in desen tijdt met zeeghbaerheyt ende ghestaheyt verstaen / datmen by Godt niet upt en recht met kracht oft geweld der armen / de welke zijn even ghelijck groote houten de welke hol over bol ghelepdt zijn om dit gensterken te versmachten ; ende dat hy dit verstaende / oodtmoedelijck segghe : Heere, yvat kan ick hier doen ? Wat

vermogh de **Dienst** maerte teghen den Meester ⁊
 ende de aerde teghen den Hemel ⁊ oft dierghe-
 lijcke woorden van liefde/ die hier te vozen sullen
 komen; wesende altydt wel gefondeert in te ver-
 staen dat de waerhepdt is 't ghene dat hy seght/
 ende dat hy niet en vrage nae het verstant/want
 het is een quel ijser/ en wilt hy't selve deelachtich
 maecken van't ghene hy is genietende / oft wilt
 hy arbeypden om dat stil te houden (want dick-
 wils sal hem een Mensch bevinden in dese veree-
 ninge ende vrede des wils / het verstandt teene-
 mael verstroyt wesende) hy en sal niet uptrech-
 ten; het is beter dat hy het laet loopen / dan dat
 hy het soude nae volghen (ick mepne den wille)
 maer dat hy hem stillekens houde / ghenietende
 dese genaede / ende dat hy binnen blijve ghelijck
 een wijse **Bie**: want waert dat niet een **Bie** indē
 kozf en quame/ maer dat sy altemael upt-blogen
 om d'eene d'ander in te brengen/seer qualijck sou-
 de den honigh gemaeckt worden.

Oversulckx dan sal de ziele veel verliesen / is't
 dat sy hier niet wel toe en siet / principlijck als
 het verstant scherpsinnigh is: want als het be-
 gint redinghen te dichten / ende wat redenen te
 verdencken/ is het dat sy wel gebonden zijn / soo
 sal het mepnen dat het wat doet. **De** reden die
 hier moet wesen/is/claerlijck te verstaen/ dat an-
 ders geen reden en is waerom ons **Godt** een soo
 groote gratie verleent/ dan alleen sijn goethepdt/
 ende datmen aenmercke dat wy hem soo nae zijn
 ende datmen van sijne **Majestept** gratie versoec-
 ke/ende hem bidde vooz de **H. Kerckie**/ ende vooz
 de ghene die hem in ons ghebedt gherecomman-
 deert hebben/ende vooz de zielen in het **Dagebier**/
 niet met gherucht van woorden/dan met een her-
 telijcke begheerte / dat hy ons wille verhooren.

Het is een ghebedt dat veel begrijpt / ende men verkrijght daer dooz meer dan dooz te veel praten met het verstandt. Dat den wille dan in hem verweckt sommighe redenen / die upt de reden selve haer vertoogen sullen (mies haer soo verbeter te sien) om dese liefde te vernieuwen: ende dat hy sommige werckinge van liefde doe van't gene dat hy doen sal vooz dien / aen wien hy soo veel schuldigh is / sonder toe te laeten / soo ick gheseyt hebbe / gerucht des verstandts om groote dingen te overdencken. Meer vermogen hier sommige klepne stropkens gelepdt upt oodtmoedighed (maer willen wy de selve leggen / soo sullen sy min dan strop wesen) ende sullen meer helpen om hem te ontsteken / dan veel houdt t'seffens van seer gheleerde redenen naer ons goet-duncken / want dese sullen dat op eenen Credo tijts versmachten. Dit is seer goedt vooz de geleerde die my dit doen schryven / want dooz de genade Godts geraecken sy altemael hier toe : ende het sal mogen wesen / dat sy veel tijts sullen verslijten in passagien van de Schrifstuere by te brengen. Ende hoe wel de selve hen vooz oft naer niet en sullen laeten grootelijck te helpen / nochtans zijn sy hier in den tijdt des ghebedts luttel van noodde / soo my dunckt / ten ware om den wille te versflawwen: want het verstant siet hem te wesen ontrent het licht met een seer groote claerheyt / soo dat ick ook selve / wesende nochtans die ick ben / schijne een ander te wesen. En het is soo / dat my gebeurt is / dat ick zijnde in die stillheyt / hoewel ick schier niet en verstaen van't ghene datmen in't Latijn is lesende / principelijck vande Psalmen / niet alleen den Ders verstaen en hebbe op de Spaensche tale / maer noch voozder ghekomen ben om my te verheughen van te verstaen 't ghene dat het in

Spaensche tale geseydt is. Ick laet staen waer't dat sy moesten predicken oft leeren: want dan is het goet dat sy hen behelpen met dien schat om te helpen den armen die luttel weten / ghelijck ick. De liefde is een groote saecke / ende namentlijck dit werck vande ziele te helpen / het selve altydts enckelijck om Godts wille doende

Alsoo dan is van noodde in dese tijden van stilte / datmen de ziele in haer ruste laete / ende dat de geleertheit blijbe ter zijden staen: den tijdt sal komen dat hen die te pas sal komen / ja dat syse soo groot sullen achten; dat sy om geen goet en soude willen dat sy die niet en hadden / allencijck om sijne Majesteit te dienen / daer sy grootelijck toe is dienende. Doch inde teghenwoordigheyt vande onepndelijcke Wijsheyt / gelooft my / vermagh meer een weynigh neerstigheyt om oodtmoedigheyt te verkrigghen / ende eenigh werck der selver / dan alle de wetentheyt des werelts. Hier en moetmen niet disputeren / dan oprechtelijck verstaen wat wy zijn / ende ons met eenvuldigheyt te stellen inde tegenwoordigheyt Godts / de welke begeert dat haer de ziele slecht ende bot maecke ghelijck sy in der waerheyt in sijn presentie is / gemerckt sijne Majesteit hem soo seer vernedert / dat hy haer neffens hem is lijdende wesende wy-lieden sulckis als wy zijn. Van gelijken woxt hier het verstandt beweeght om wel ghedichte danck-segghinghen te spreken; maerden wille niet sijn stilte / ende niet te verben de oogen op slaen met den Publicaen / gheeft meerder danck segghinghe / dan moghelijck het verstant niet alle de weisprekentheyt enployerende soude moghen doen. Sonna / men moet hier niet teenemael verlaeten het inwendigh gebedt / noch oock sommighe woorden / oock met
den

den monde / als men dat soude begeeren oft kon-
 nen doen : want als de stilte groot is / en can men
 qualijck spreken / dan alleen met groote pijn.
 Men ghevoelt hier / soo my dunckt / ofte het den
 gheest Godts is / oft dat wy yet sulckx van ons
 selven besorghen / naer het beghinsel der devotie
 dat Godt geeft / ende dat wy begeeren / soo ick
 geseydt hebbe / vooz te gaen tot dese stilte vanden
 wille : want als dan en bedrijft hy niet / hy ver-
 gaet terstondt / ende is dorhepdt veroorzaeckende.
 Maer komt hy vanden vijandt / soo dunckt my
 dat een ervaren ziele het selve wel verstaen sal /
 want hy bynght dan by onrust / ende luttel oodt-
 moedighepdt / ende klem bereedinge tot de werck-
 kinghen die den gheest Godts werckt : ende hy
 en laet gheen licht in het verstandt / noch vastig-
 heyt inde waerheyt.

Den vijandt kan hier luttel oft gheen schaede
 doen / is't dat de ziele haer ghenoechte ende soe-
 tighet die sy daer ghevoelt / striert tot Godt / ende
 op hem haer ghepeysen ende begeerten stelt (soo
 boven gewaerschouwt is) soo en kan den dupbel
 hier niet gher winnen ; ja Godt sal eer toe laeten /
 dat hy veel kome te verliesen door de selve ghe-
 noeghte die hy inde ziele verweckt : want dese sal
 een oorsake wesen dat de ziele meynende dat van
 Godt is / haer dickwils tot het gebedt sal bege-
 ven / met een begeerte tot het selve. Ende is het
 een oodtmoedige ziele / ende niet curicus / ende die
 haer sinnen niet en stelt op genoeghten / al waren
 sy gheestelijck / maer als sy lief heeft het Cruys /
 soo sal sy wepnigh achten de smaeckelijckheyt die
 den vijant gheeft : het welck sy alsoo niet en sal
 kunnen doen / indien het den gheest Godts is /
 maer sy sal bedwonghen zijn de selve hoogh te
 achten. Maer in dingen die vanden vijant ko-

men / mits hy geheelijck loghenachtigh is / is het dat hy siet dat de ziele met de genoeghte ende smaeckelijckheyt haer veroodtmoedigh (want sy moet wel letten in alle dinghen die't ghebedt aengaen ende inde smaeckelijckheden / dat sy sien met oodtmoedighheyt daer af te schepden) den vijandt en sal niet dickwils wederom komen / siende sijn verlies. Om dese ende meer andere redenen hebbe ick in de eerste maniere des ghebedts / in het eerste water ghewaerschouwt / dat het een groote saecke is voor de zielen / dat sy alsoo het ghebedt beginnen te oeffenen / dat sy hem mede beginnen te spenen van alle soorten van smakelijckheden / ende een vast opset te maken van alleen Christus sijn Crys te helpen dragen / als doen goede Edel-mans / die sonder gagie hunnen Coninck begeeren te dienen / ghemerckt sy daer af wel verskert zijn / althijds oogmerck hebbende op het waerachtigh ende eeuwigh rijck dat wy soecken te winnen.

Het is een seer groote saecke dit althijdt voor ooghen te hebben / specialijck in't beghinsei: want naderhandt wordtmen klaer siende / dat meer van noode is 't selve te vergeten / om te konnen leven / dan datmen arbejde om indachtigh te wesen hoe luttel dat het al duert / ende hoe dat het al niet en is / ende hoe luttel oft niet te achten en is de gherusthepdt. Het schijnt dat dit een al te slechte saecke is / ende het is alsoo: want de gene die voorder ghekomen zijn in volmaeckthepdt / souden hun schaemen / ende hun soude spijten te pepsen / dat sy daerom het goet vande werelt waren verlaetende om dat het verganckelijck is: maer al soude het inder eenwigheyt dueren / soo verblijden sy hun 't selve te verlaeten om Godts wille: ende hoe sy volmaeckter zijn / soo veel te meer;

meer ; ende hoe alsulcken goedt langer duert / soo
 oock noch meer. In dese is nu de liefde gewas-
 sen / ende sy is de gene die werckt : maer voor de
 ghene die eerst beghinnen / is het een importante
 saecke ; ende sy en moeten dat niet licht schieken /
 want men daer door tot groot profijt geraecht ;
 ende daerom belaste ick het soo seer / jae ick seg-
 ghe / want het sal hen somwijlen van noode we-
 sen (jae oock de ghene die seer verheven zijn
 in't ghebedt) als Godt hun wilt proeven ; en
 dan schijnt het dat sy van hem verlaten zijn. Soo
 dat / gelijk ick nu geseydt hebbe (ende ick en wil
 niet datmen dit vergete) in dit leven datmen
 hier leydt / de ziele niet en wast ghelijck het lie-
 chaem / al is't datmen seght dat sy wast / ende dat
 sy inder waerheydt wast / maer een kindt naer
 dat het wast / ende een groot lichaem krijght / en
 nu een man gheworden is / en ontwast niet we-
 derom / noch en krijght geen kleyn lichaem meer ;
 ende hier wilt den Heere dat het alsoo geschiede /
 voor soo vele als ick dat in my beproeft hebbe /
 want ick anders niet en weet. Dit moet dienen
 om ons te veroodtmoedigen / tot ons groot pro-
 fijt / ende op dat wy ons selven niet veronacht-
 saemen / soo langhe als wy in dit ballinckschap
 zijn / ghemerckt de ghene die hooger is / meer be-
 hoort te vreesen / ende sy selven min te betrouwen.

Somwijlen ghebeurt het (want den gheuen
 die hunnen wille nu soo vereenicht hebben met
 den wille Godts / is van noode / om hun van
 Godt te vergrammen te vermijden / dat sy hun
 eer souden laeten pijnighen / ende dat sy dupsent
 dooden souden sterben / dan eenighe onvolmaeck-
 heydt te bedrijven) somwijlen / segghe ick / gebeurt
 het / dat sy / om niet te sondighen als sy hun si-
 n bespronghen met bekozingen ende tentatien / van

noode hebben hen te behelpen met de eerste wapenen des gebedts / ende met te herdencken dat het altemael verganckelijck is / ende dat eenen Hemel ende Helle is / ende andere dierghelijcke dinghen. Komende dan tot het ghene dat ick begonst hadde te segghen / het is een groot fundament om te mogen ontgaen de listen ende sinckelijckheden die den vijandt bpbzenght / datmen vanden eersten af beginne met een vast opset het Cruys te dzaghen / sonder de selve te begheeren / gemercht den Heere selve ons desen wech der volmaechthept ghetoont heeft / segghende : Neemt u Cruys, ende volght my nae hy is onse model ende patroon:hy en behoeft niet te vreesen/die om hem alleen te believen sijne raeden sal naervolgen : aen den voort-ganck dien elck een in hem ghevoelt / kan men mercken dat het den vijant niet en is : want al komen sy wederom te vallen soo blijft daer nochtans een tecken van dat den Heere daer gheweest is / te weten datmen haestelijck op staet / ende 't gene ick nu segghen sal.

Als het den geest Godts is / soo en is niet van noode dat wy veel dinghen op soecken om ootmoedighedt ende beschaemthept te verwecken / want den Heere verleent die wel op een andere maniere / dan wy die souden kunnen verkrijghen door onse slechte gepepsen / de welke niet te gheslijcken en zijn by een waerachtige ootmoedichept met een licht dat den Heere hier verleent / de welke sulcke beschaemthept maect / dat sy doet te niete doen. Dit is een saecke die seer bekend is / te weten de kennisse die Godt geeft / om dat wy souden leeren kennen dat wy van ons selven niet goets en hebben / ende sulcks soo veel te meer / hoe de gratien grooter zijn. Sy werckt in ons een groote begheerte van voort te gaen in't gebedt /
ende

ende het selve om geen swaerighedyt ter wereldt
 die ons souden moghen overcomen/achter te laten
 Sy offert haer tot alles. Een verskertheyt/ ghe-
 menght met ootmoedigheyt ende vreesse/ van dat
 men soude saligh worden / roept rasselijck uyt
 de ziele de slavelijcke vreesse/ ende plant inde selve
 de kindtsche vreesse met vele meerderen wasdom.
 Sy siet ende merckt dat in haer begint te komen
 een liefde tot Godt sonder hem selven te soecken/
 ende sy soeckt somwijlen alleen te zijn / om dit
 goedt meer te moghen ghenieten. Eynelijcken
 op dat ick't niet langh en maecke/ sy is een ooz-
 spronck van alle goet ; sy brengt de Bloemen tot
 sulcken staet / dat nu schier niet en onthzeecht
 oft sy gaen open ; ende dit sal een ziele claerlijck
 bemercken / ende sy en kan haer alsdan anders
 niet laeten voorsztaen dan dat Godt met haer ge-
 weest is/ tot der tijdt toe dat sy haer wederom be-
 vindt in fouten ende onvolmaecktheden : want
 alsdan is sy vooz alles bevreest / ende het is goet
 dat sy vreesst. Hoe wel daer zielen zijn die meer
 voortgaen dooz sekerlijck te gelooven dat het
 Godt is / dan dooz alle de vreesen diemen haer
 soude mogen aenjagen : want als een ziele van
 haer selven goedertieren ende danckbaer is / soo
 doet haer meer tot Godt keeren de gedenckenisse
 vande gratie die haer gedaen is/ dan allen de pijn-
 nen der hellen diemen haer voozhoudt. Immerx
 het gebeurde met de mijne alsoo/al is sy soo voos
 Overmids ick de teekenen vanden goeden
 gheest noch vreedet verklaren sal / als aen wien
 het groote moeyte koste om uyt te legghen / soo
 en sal ick daer nu niet meer af segghen. Ende ick
 hope dooz de gratie Godts / dat ick hier in niet
 dolen en sal / want laetende staen de experientie /
 die my veel heeft doen verstaen/ ick wete het selve
 dooz

door seer gheleerde ende seer heylighe Personen / die men met recht behoorde te gelooven ; op dat de sielen/die hier toe komen sullen met de gratie Godts(soo seer niet gequelt en worden als ick geweest ben.

HET XVI. CAPITTEL.

Sy tracteert vanden derden trap des gebedts, handelt van seer hooge saecken, verclarende wat een ziele vermagh die hier toe gheraect, ende wat dese groote gaven des Heeren zyn vverckende. Het verweckt den geest seer tot Godts lof, ende is seer troostelijck voor den ghenen die hier toe komt.

VV ^W sullen nu spreken van het derde water daer desen hof mede besproept wort/welck is loopende water upt een riviere / oft upt een fonteyne/ ende geschiet met veel minderen arbejdt / al is het dat wat arbejdens kost / om het water te leyden. Den heere begeert hier den Hovenier te helpen / in sulcker voeghen / dat hy bykans selve den Hovenier is / ende de gene die't al doet. Het is een slaep der crachten / diemen oock niet teenemael quijdt en wordt / noch men verstaet niet hoe dat sy wercken. Den smaeck/ de soetigheyt/ ende de wellustighejdt is ongelijck meerder dan de voozgaende/ ende is/als het water der gratie komt tot inde kele van dese ziele/ soo dat hy nu niet en kan noch en weet voozder te gaen/ noch en soude oock niet willen achterwaerts keeren ; ende sy geniet een seer hooghe glozie. Sy is gelijk een die nu de heersse in de hant

handt heeft/ want haer seer luttel ontbreekt om te sterben die doodt daer sy naer is hakende. Sy is haer in desen strijdt verheugende met meerder genoeghte dan men soude konnen uyt-spreken: **M**ij dunckt dat het anders niet en is/ dan by na gheheelijcken versterben allen saecken des wereldts/ ende hem in Godt verheughen. Ick en weet niet met wat ander woorden ick dat soude konnen segghen / noch in wat maniere ick dat soude konnen uyt-leggen/ jae de siele en weet dan oock niet wat doen / want sy en weet niet oft sy spreekt oft swijght / oft sy lacht oft weent. Het is een salige rasernije ende hemelsche dwaesheyt/ waer dooz men leert de waerachtige wijshejdt : ende het is een alder-ghenoeghelijckste maniere van blijdschap die een siele magh hebben. Ende ick meyne dat het ontrent vijf oft ses jaren ghesleden is dat den Heere mij dickwils dit gebedt overbloedelijck verleende/ende dat ick't selve niet en verstondt/ ende niet en hadde connen uyt-spreken : ende oversulckx booz mij nam/ hier toe gekomen zijnde / wepnigh oft teenemael niet daer af te spreken. Ick verstont wel/dat het geen gheheele vereeninge en was van alle de krachten / en sagh wel merckelijck dat sy meerder was dan de boozgaende : maer ick belijde dat ick niet en konde geoordeelen oft verstaen / waer in het onderscheydt ghelegghen was. **M**aer ick gheloove dat den Heere/ om de oodtmoedigheyt die uwe **E**erw. gehadt heeft / om gediend te zijn met een soo groote eenboudighejdt/ als de mijne is / mij heden / nae dat ick gecommuniceert hadde / dit ghebedt verleendt heeft / sonder dat ick konde voortgaen/ ende mij veropenbaert heeft dese gheheelijckenissen/ leerende mij t'samen de maniere om het selve uyt te spreken / ende wat een ziele hier

doen

doen moet; ende voozwaer ick hebbe my daer grootelijck in verwondert / ende hebbe't op eenen oogenblich begrepen. Ick was dickwils alsoo gelijck uptsmigh ende droncken van dese liefde / ende noyt en hadde ick konnen verstaen hoe dat dit was; ick verstont wel dat het Godt was maer ick en cost hier niet verstaen hoe dat hy hier werchte: want inder waerheyt de crachten zijn by nae teemael vereenicht / maer sy en zijn soo niet versonden dat sy niet wercken en soudent. Ick ben boven maten verblijdt / dat ick't nu verstaen hebbe. Ghebenedijdt sy den Heere / die my soo geweerddicht heeft.

De krachten hebben alleenelijck bequaemighepdt om haer teemael niet Godt te becommenren / het schijnt dat gheen van allen haer derst verroeren / noch wy en konnen die oock niet verroeren / 'ten waere dat wy niet enckel neerstigheyt ons wilden verstoppen / ende noch en dunckt my niet datmen 't dan eenighsins soude konnen doen. Men spreeckt hier veel woorden tot Godts lof sonder orden / 't en sy dat den Heere die selve ordonnere ende schicke; emmers het verstandt en vermagh hier niet. De ziele soude geerne Godt loben / maer sy is soo ghestelt / dat sy in haer selven niet en heeft een soete ontuste. Nu gaen de Bloemen open / nu beginnen sy reuck te geven: hier soude de ziele wel begeeren dat een pegelijck haer sage / ende dat sy haer glozie verstanden tot Godts lof / ende dat sy haer daer toe hielpen / ende sy soude hum geerne deelachtigh maecken van haere blijdschap / want sy soo veel blijdschap niet verdraghen en kan. My dunckt dat sy is gelijck dat / daer het Evangelie van seght / dat sy wilde roepen / oft riep haer ghebueren. Dit dunckt my moeste ghevoelen den wonderlijcken gheest

gheest vanden Conincklijcken Propheet Davids als hy op de Harpe speelde ende sonck lofsangen Godts. Ick ben seer deboot tot desen glozieusen Coningh / ende wilde wel dat alle menschen sulchs waren/ bysonder wy die sondaers sijn.

Och Heere Godt/hoe is een ziele gestelt als sy aldus ghestelt is ! sy soude wel willen niet dan tonghen wesen om Godt te loben. Sy clapt dumsent heylighe sotternijen / altydts soeckende te behaeghen den ghene die haer aldus is houdende. Ick kenne den persoon/aende welke/al en was sy gheen Doet / ghebeurden dat sy subitelyck quam seer treurighe Dichten te stellen/waer door sy wel te kennen gaf haer pijn ; niet dat sy die wyt haer verstandt was dichtende/ maer om dat sy te meer soude moghen ghenieten de glorie die haer soo ghenorghelijcke pijn aen dede / soo beklagghde sy haer daer af aen haeren Godt. Sy soude dan wel willen dat al haer lichaem ende ziele verscheurt wierde/ om te toonen de blyschap die sy met dese pijn ghevoelt. Wat torment sal haer dan komen te vozen komen / dat haer niet soet en sal wesen te verdragen voor haren Heere ? Sy siet claerlyck / dat de Martelaers schier niet en deden wyt hun selven in het lijden vande tormenten : want de siele verstaet wel dat de sterckheyt van elders komt. Maer hoe swaer sal haer vallen wederom te beghinnen smelijckheyt te ghebruycken om inde wereldt te leven / ende wederom te keeren tot de sozghvuldigheden ende onderwinselen des selfs. Soo dan en dunckt my niet/ dat ick yet soo hoogh verheven hebbe / oft het is veel min ende te slecht voor de blydtschap die den Heere wilt dat een ziele geniet in dit balsinckschap. Gebenedijt moet ghy voor altydts sijn Heere/ alle d'inghen moeten u inder eeuwigheyt loben

loben. Wilt doch nu / bidde ick u o mijnen Co-
 ninck / dat overmidts ick dit schijnvende niet en
 hen buypen dese heylighe Hemelsche sotternigen/
 dooz uwre goedertierentheyt ende barmherticheyt
 (want ghy my sonder mijne eenighe verdiensten
 dese gratie zijt doende) alle de gene/met de welcke
 ick sal hanteren / mogen sot wesen van uwre
 liefde / oft en laet niet toe dat ick met pemandt
 hantere : oft ordonneert o Heere/ dat ick my met
 geen dinck des wereltds moepde / oft haelt my
 daer upt. Dese uwre dienareffe/o Heere/ en kan nu
 niet verdraghen soo grooten arbeypden van te
 sien dat haer die komen sonder u / soo dat indien
 sy moet leven / sy in dit leven gheen ruste en be-
 gheert / noch en wilt haer die oock niet gheben.
 Dese ziele soude haer nu wel willen verlost sien:
 want het eten is haer pijn/het slapen maekt haer
 benauwt / sy siet dat den tijdt des lebens haer
 vooz-by gaet al passerende in wellustigheden/ en
 dat haer nochtans nu niet verlustighen en can
 buypen u ; soo dat sy teghen nature schijndt te
 leven / want sy nu niet in haer / maer alleen in u
 geerne soude leven. Och waerachtigh Heere /
 ende mijn glozie / wat een delicaet ende swaer
 Crups hebby bereydt vooz de ghene die tot desen
 staet comen? Delicaet/want het is soo soet:swaer
 want het gebeurt somwijlen / dat alle verdul-
 digheyt te kleyn is om het selve te dragen/ende
 nochtans en soude de ziele 'tselve geensmits wil-
 len quijdt wesen/ 'ten waer om haer te sien met u
 te wesen. Als sy indachtigh wordt dat sy u ner-
 gens in gedient en heeft / ende dat sy in't leven
 zijnde u noch kan dienen/ soo soude sy wel een seer
 swaer pack begeeren / ende te blijven sonder ster-
 ven tot het eynde des wereltds. Sy en vzaeght
 niet met allen nae haere ruste / als sy u maer
 reuen

nen kleynen dienst magh doen. Sy en weet niet wat sy wilt begeeren / maer sy weet wel dat sy anders niet en begeert dan u.

Och mijnen sone (want dien ick die toe schickhe is soo ootmoedigh / dat hy hem alsoo wilt noemen / ende dat hy my alsoo te schrijven bevolen heeft) houdt voor u alleen de dinghen / daer ghy in siet dat ick bukten schreuen gae; want geen reden en is machtich om my daer niet uyt te trecken / als den Heere my uyt my selven is treckende: noch ick en gelooue dat ick't ben die sprekke / zedert heden / moghen dat ick ghecommuniceert hebbe. My dunckt dat ick droomde het gene dat ick sie / ende wilde wel niemandt anders sien dan die sieck zijn van de sieckte die ick nu hebbe. Ick bidde u **Erw.** laet ons altesamen sot zijn om de liefde van dien die sulckx voor ons is gheheeten geweest. Ende want u **Erw.** seght / dat sy my lief heeft / ick wilde dat sy my dat thoonde in haer te bereyden / op dat haer Godt dese gratie verleene: want ick sie seer weynige / aende welke ick niet en bemercke te veel summelijckhepdt tot het ghene dat hen ghelijck; ende het magh wesen dat ick des meer hebbe dan pemant: ende u **Erw.** mijnen Vader en laete dat niet toe (want ghy dat niet min en zijt dan mijnen Sone / om dat ghy mijnen Siecht-vader zijt / ende de ghene / wien ick mijn ziele betrouwt hebbe) helpt my uyt het bedroggh door de waerheyt / want dese waerheden seer zelden gebuyckht worden.

Ick wilde wel dat wy onder ons vijfsen / die malcanderen als nu in Christo beminnen / alsulcken verbondt maecten / dat ghelijck andere in desen tijdt hun plegen secretelijck te verzamelen tegen sijne Majestejt / ende dat om boossheden ende ketterijen te sichten / wy ons altemet versaeunden

om d'een d'ander te onderwijſen: ende te ſeggen waer in wy ons ſouden konnen beteren / ende Godt den Heere meer behagen: want daer en is niemandt die ſy ſelven ſoo wel kende / als ons kernen de gene die ons ſien/ als ſulckx comt wyt liefde ende wyt ſorghuldicheyt om malleanderen voort te helpen. Ick ſegghe dit in ſecret: want men is nu deſe taete niet gebruyckende / ſoo dat oock de Predicanten ſelve hun ſermooenen voegen om niet te miſhagen/ 't magh zijn dat ſy goede intentie hebben/ende dat het werck oock ſulckx zoude mogen weſen/nochtans zijn luttel die hant beteren. Maer waerom ſijn ſoo weynighe / die om de Sermooenen openbare ſonden laeten? My dunckt dat het is/om dat te veel ſinnelicheydt hebben de ghene die predicken. Sy en zijn daer niet vry af / oock outſteken zijnde niet het groot wyer ter liefde Godts / gelijk ſulckx de Apoſtelen waeren/ende alſoo en veruermt hen de blamme ſoo ſeer niet. Ick en ſegghe niet / dat ſy ſoo groot moet zijn als de Apoſtelen hadden / maer ick wilde wel dat ſy meerder waecte dan ick ſien dat ſy is. Weet u Gerw. wel waer in dat veel geleghen is? In het leven nu verſaecht te hebben / ende de eere kleyn te achten: ſoo dat ſy (de Apoſtelen) niet om en gaven / om eens de waerhepdt te moghen ſegghe / ende de ſelve voort te ſtaen ter eeren Godts / al te verlieſen / als al te winnen: want die't om Godt waerachtelijck al hazardceert / die en vraegt niet meer nae d'een dan nae d'ander. Ick en ſegghe niet dat ick ſulckx ben/maer ick wilde't wel weſen. Och wat een groote vryheyt is het/als men voort ſlavernije houdt/ te moeten leven ende handteren nae de wetten des werelts! welke vryheyt

mits sy vanden Heere te verkrijgen is! soo en sal niet eene slabe wesen die niet gheerne alles waegen en sal/ om hem soo te verlossen/ ende nae sijn Landt te keeren/ Ende aengesien dit den oprechtsten wegh is/ soo en moetmen hier in niet blijben stil staen: want wy en sullen soo eenen grooten thze/soo noyt perfectelijck besitten soo langhe als wy hier sullen leven: de Heere wil ons daer toe sijne grate geuen. **D**E ERW. mach dit scheuren/ indien het hem belieft/ ende het selve vooz hem in plaetse van eenen Brieu houden/ ende wy vergeuen dat ick te stout geweest ben.

HET XVI. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie vanden derden trap des gebedts ende verclaert 't gene hy voorts inde ziele is vverckende; seght oock hoe grootelijck hier schaedt de imaginatie ende de memorie.

DEse maniere van ghebedt is redelijck wel uytghelegt/ ende 't ghene dat de ziele doen moet/ oft om beter te segghen/ 't ghene dat Godt in haer werckt / die de ghene is die nu het officie des Hobeniers aen nemt / ende wilt dat de ziele ruste:alleenlijck consenteert den wille inde gratien die hy gheniet /ende moet hem bereet toonen tot allen het ghenen dat de waerachtighe Wijshepdt in hem sal willen wercken / waer toe een groote couragie van noode is. Want de blijdschap is soo groot/dat het somtijds schijnt dat by na niet en gebreect om de ziele uyt het lichaem te schenden. Ende wat een gheluckighe doodt soude dat wesen

wesen! my dunckt dat hier wel te passe comt /
 gelijk aen u **Eru**. gheseyt is / hem teenemael
 ober te geben in de handen **Godts**. Wilt hy een
 ziele nae den **Hemel** voeren / dat sy gae: wilt hy
 haer in de **Helle** hebben / sy en ghevoelt geen py-
 ne / want sy gaet met haer opperste goet; wilt hy
 dat sy teenemael sterve / sy begheert dat oock:
 wilt hy dat sy dupsent jaeren lebe / dat begheert
 sy oock: dat syne **Majesteit** met haer doe dat hem
 belieft / als met het ghene dat hem toe-behoort /
 want de ziele en is nu haer selfs niet: sy is den
Heere teenemael ober-ghegheben; dat sy haer
 dan niet met allen aen en trecke. **Ich** segghe /
 dat in soo hooghen ghebedt als dit is (want als
Godt het selve aen een siele verkeent / vermogh sy
 dat al te doen / ende noch veel meer / want dat zijn
 syne werckingen) **ich** verstae ende mercke /
 dat sy dat doet sonder eenige vermoeythepdt des
 verstandts / alleenelijck dunckt my dat sy ver-
 wondert staet / siende dat den **Heere** soo wel den
Hovenier maecte / ende niet en begeert dat sy ee-
 nigen arbejdt doen / maer dat sy genoghte neme
 in te beghinnen aen de **Bloemen** te riecken: soo
 dat / als dit maer eens begint te komen / hoe kort
 ten tijdt het oock duert (overmits den **Hovenier**
 sulck is / ende oock selve **Schepper** van het wa-
 ter) hy't selve geeft sonder maect; ende 't ghene
 de arme ziele dooz arbejdt / naer dat sy moghe-
 lijck twintich jaeren lanck haer verstant ghe em-
 plopeert en vermoeyt heeft / niet en heeft kommen
 verkrighen / werckt desen **Hemelschen** **Hovenier**
 op eenen oogenblich / ende doet de vruchten was-
 sen ende rijpen / dat de ziele kan leven by haeren
 hof / zijnde 't selve den wille des **Heeren**: maer hy
 en gheeft haer gheenen oozlof dat sy het **Fruyt**
 wyl-deele / tot dat sy sterck genoegh gheworden

3p dooz het eten van het selve scrup haer niet ghe-
noeghende met het selve alleenlijck te proeben ;
op dat sp niet / als de ghene aen wie sprt gheben
sal / haer gheen vergheldinghe oft betalinghe en
gheben / de selve onderhoude ende hen spijs upt
haere boze / ende selve by avonture van hongher
en sterbe. Dit is claer ghenoech vooz alsulcke
verstanden / die dat oock beter sullen weten te
passe te brengen dan ick het soude comen seggen ;
ende ick doe my selven maer moepte aen.

Opdelijcken / is het dat de crachten mi soo
veel te stercker zijn dan in het voozleden ghebedt
van stilte / de siele en can die niet laeten te weten ;
want sp siet haer verandert / ende en weet niet
hoe dat sp begint groote dinghen te wercken met
den goeden reuck dien de Bloemen van haer ghe-
ben / de welke den Heere begeert dat sp open
gaen / op dat sp mercke dat sp deughden heeft / al
siet sp claerlijck genoegh / dat spse te voren niet en
conde noch in menighe jaeren en heeft comen
winnen / ende dat den Hemelschen Hobenier haer
die op soo corten tijt verleent heeft. Hier is de oot-
moedighydt / die de siele by-blijft / veel grooter
ende dieper / als in't ghene dat ghepasseert is ;
want sp siet oock claerlijcker / dat sp noch veel
noch luttel daer toe ghedaen en heeft / dan dat sp
alleenlijck gheconsenteert heeft dat den Heere
haer soude sijne gaven instozten / ende dat sp de sel-
ve met den wille in danck ghenomen heeft.

Op dunckt / dat dese maniere van ghebedt is
een seer hemelijcke vereeninghe van de geheele
ziele met Godt ; dan het schijnt / dat den Heere de
crachten wilt verlosf geven / ten eynde sp ver-
staent ende ghenieten de groote dinghen die hy
daer werckt. Het gebeurt alkemet / ja seer dick-
wils / dat den wille vereenicht wesende (op dat

u Eerw. moge sien dat dit can wesen / ende het
 selve verstaen als hem dit sal ghebeuten: immers
 het heeft mi dwepende gemaect / ende daerom
 segghe ick dat hier men merckt ende verstaet dat
 den wille ghebonden is / ende in vzeughden: ick
 segghe / dat men verstaet dat alleen den wille in
 groote stilte is / daer nochtans ter ander syde
 het verstandt ende de memozie soo vry zijn / dat
 sy hun moghen begheben tot affairen / ende oeffe-
 nen in wercken van charitaten. Al schijnt dit een
 dinck te wesen met het gebedt van stilte daer ick
 af ghesproken hebbe / nochtans is het eensdeels
 verscheyden / want ginder is de ziele soo gestelt /
 dat sy haer het minste niet en soude willen roe-
 ren oft beweeghen / ghenietende de heylighe ledig-
 heydt van Maria: maer in dit gebedt can sy oock
 Martha wesen / in der boeghen / dat sy haer by-
 cans t'samen is oeffenende in het werckende ende
 in het schouwendeleven / want sy can haer be-
 geben tot wercken van charitate / oft tot affairen
 nae haeren staet / oft tot yet te lesen: hoewel al-
 sulkie personen niet teenemael meesters en zijn
 van hun selven / ende wel verstaen dat het beste
 deel van de ziele elders is. Het is even als oft wy
 niet hemanden waeren coutende / ende dat van
 d'ander syde ons een ander aenspraecke / soo dat
 wy noch op het een noch op het ander welen con-
 den letten. Het is een saecke die men claerlyck ge-
 voelt / ende als men die heeft / soo brenghyt sy mede
 groote veruoeginghe ende vzeught; ende t'is een
 groote betepdinghe / op dat in tydt van eensaem-
 heydt / oft ledigheydt van alle becommernissen / een
 ziele geraeke tot een seer stille ruste. Het is een ge-
 steltemisse ghelijck een persoon die veruoeght is
 in haer selven / ende gheen en hongher en heeft /
 maer gheboelt dat de maghe te vreden is / in der
 boeghen

voeghen dat hy niet alder hande spijsen en zoude willen eten/ nochtans soo versaeft niet en is/ dat hy / als hy yet goedts is siende / laeten soude't selve gheerne te eten. Alsoo en vernoecht haer niet / noch sy en soude oock alsdan niet begheeren de ghenoechte des wereltds / want sy heeft binnen haer den ghenen die haer vernoecht: Meerder ghenoechte in Godt / begheerten om synen wille te volbrēnghen / ende haer meer te verblijden van dat sy met hem is / dat is dat sy begeert.

Daer is een ander maniere van vereeninghe / de welcke noch gheen volcomen vereeninghe en is / doch meerder dan de ghene daer ick nu af gesproken hebbe / ende minder dan die daer af gesproken is van dit derde water. **D**e Eerw. sal wel blijde zijn (den Heere believe haer die altemael te verleenen / indien sy die noch niet en heeft) dat sy dit sal beschreiben vinden / ende verstaen wat dat het is / want het is een gave dat den Heere die gave geeft; ende een ander is het te verstaen wat gave ende wat gratie het is : ende een andere is het / die weten te segghen / ende te kennen te gheven hoedanigh het is. Ende al schijnt het niet / nochtans is het van noode meer te hebben dan de eerste / op dat een ziele niet twijffelachtigh ende bevreest en sy / ende op dat sy met meerderen moet magh gaen door den wegh des Heeren / alle wereltdsche dinghen onder haer voeten tredende. Het is seer profijtig ende een gratie datmen dit verstaet : soo dat het reden is dat sy den Heere grootelijck dancke de ghene die de selve heeft : ende diese niet en heeft / dat hem die dancke van dat sijne Majesteydt die gegheven heeft aen pemandt van die in't leven zijn / op dat die ons behulpigh wesen zoude. **D**ese ma-

nierre dan van vereeninghe / die ick segghen wil / ghebeurdt dickwils ende bysonderlijck aen my (want Godt verleent my veele van dese gratien dat Godt den wille vat / jaee oock het verstandt / nae dat my dunckt : want het en discoureert niet maer het is besigh met Godt te ghemieten als een die staet en siet / ende heeft soo veel te sien / dat hy niet en weet waerwaerts hy sijn ghesicht heeren wilt / ende verliest alsoo 't een doort ander wt sijn gesicht / dat hy het minste teekenen niet en soude kommen geven van pet.

De memozie blijft wy / de welke by de imaginatie hadde behooren te wesen : ende als sy haer alleene vindt / soo is het om Godt te dancken van den strijdt dien hy haer verleent / ende sy soeckt het ober al in roeren te stellen. Wat my aengaet / ick ben daer moede af / ende hebbe eenen af keer daer van ; ende ick bidde den Heere dickwils / dat hy al dien sy my aldus beletten soude / hy my die liever af nemen wilde in alsulcken tijdt. Altemet segge ick tot hem : Wanneer, ô Heere , sal myn ziele te nemael en te geheel met uwē lof mogen becommert zyn , ende niet in stucken verdeyle zynde. sonder haer selven te kunnen helpen ? Hier sie ick het quact dat ons de sonde heeft veroorsaecht / gemerckt sy ons soo t'onder gebracht heeft / dat wy niet doen en kunnen 't ghene wy wel soude begheeren / te weten altydts met Godt becommert te wesen. Ick segge / dat het my somwijlen gebeurt / ende 'tis my noch heden gebeurt (want ick daer versche memozie af hebbe) dat ick bevinde dat mijn ziele haer selven verniet om geheel te moghen wesen daer sy nae het meeste deel is : maer dat het onmoghelijck is / om den grooten strijdt die de memozie ende imaginatie haer aendoen / soo dat sy niet toelacten dat sy haer

haer helpe. Ende als de twee andere krachten ghebreken / soo en vermoghen de memozie ende imaginatie niet / oock niet om quaet te doen; doch doen sy genoegh mits dien sy verstroyen. Ick segghe / oock niet om quaedt te doen / want sy en hebben geen macht / ende en blijven niet in een wesen. Als het verstandt de memozie niet met allen en helpt tot het ghene dat sy hem te vozen leydt / soo en staet sy niet met allen stil / maer springht van het een tot het ander / soo dat het anders niet en schijnt te wesen als Nachtmotten die heel moepelijck ende ongerust zijn / soo loopt sy van het een op het ander Ende my dunckt dat dese gelijcknisse wel te passe komt: want al en heeft de Motte geen macht om quaedt te doen / nochtans quelt sy de gene die haer aensien. Hier tegen en weet ick geen remedie / want tot noch toe en heeft my Godt geen veropenbaert / ende ick soude dat wel voor my selven begeeren / ghemercht het my dickwils swaer valt / soo ick gesepdt hebbe. Hier blijckt onse miserie / ende noch meer de kracht Godts: want de eene cracht die byp ende los is / schaet ons soo / ende doet ons soo veel spels aen; ende de andere / die met sijne Majestepdt beconinert zijn / bzenghyt ons sulcke gherustigheyt.

Het leste remedie dat ick nae veel jaeren arbeidens ghebonden hebbe / is het gene ick gesepdt hebbe in het ghebedt van stilte / dat men van haer niet meer werck maecke dan van eenen sot / maer dat-mense laet in haer rasernije / want Godt alleen kan haer die af-nemen / ende sy moet haer ten lesten t'onder geven als een slabe. Men moetse patientelijck verdraghen / ghelijck Jacob bedie met Lia; want de Heere doet ons noch groote gratie dat wy Rachel moghen genieten. Ick

segge/ dat sy haer ten lesten t'onder gheeft als een slave / want sy en kan de andere krachten geensints tot haer brengen/ wat moeyte sy oock doet : de andere doen haer eere dickwils sonder eenighen arbejdt tot hun komen. Altemets is Godt seer goet/dat hy met haer medelijden heeft door dat hyse siet verlozen loopen/ende soo augherrust upt begheerte van niet d'ander te wesen ; ende sijne Majestejdt gedoocht/ dat sy haer verbrandt in dit vper van dese Goddelijcke heerste/ daer de andere twee nu in stof ende affchen verandert zijn / hebbende vpcans hun naturelijck wesen verlozen / ende genieten boven-naturelijck soo groote ende hooge goederen.

In alle dese maniere die ick van dit leste Fonteyn-water verhaelt hebbe / is de glorie ende ruste der zielen soo groot/dat het lichaem seer merkelijck deelachtigh is van de selve vzeught ende blijschap / ende dit seer ghevoelijck / ende de deughden krijghen alsulcken wasdom als ick gesepdt hebbe. Het selijnt dat den Heere heeft willen verclaren de ghesteltenissen/ daer de ziele haer in bevint/ soo my dunckt / ten uptersten dat-men 'tselbe kan te verstaen geven : u Erw. sal believen daer af te spreken met een geestelijck persoon die hier toe ghecomen zy / ende die gheleert zy. Zy aldien die seght dat het wel is / denickt/ dat het u Godt gesepdt heeft/ ende danckt sijne Majestejt grootelijcks daer af ; want soo ick gesepdt hebbe/ den tijdt sal comen dat ghy u seer sult verblijden van dat ghy verstaen sult wat dat het is/ ondertusschen/ dat hy de gratie noch niet ghegeven en heeft (al is't dat hy u de gratie doet van te genieten van het selve te verstaen : overnichts sijne Majestejt u dat eerst verleent heeft/soo zuldj dooz u verstandt ende geleertheydt dit hier dooz verstaen :

verstaen : ghebenedijdt moet hy zijn in alle eeuwen der eeuwen/Amen.

HET XVIII. CAPITTEL.

Waer in sy tracteert vanden vierden trap des gebedts, sy begint door een excellente maniere te verklaren de groote digniteyt in de welcke den Heere een ziele stelt die in dese staet is. Het dient grootelijckx om te verkloecken de ghene die het gebedt oeffenen, op dat sy hun pynen tot eenen soo hoogen staet te geraecken, ghemerckt datmen hier op der aerden daer toe komen kan, hoewel niet door onse verdiensten, maer door de goetheydt des Heeren. Het moet met aandachtigheyt gelesen worden.

DEn Heere wilt my doch woorden verleen / om wat te moghen segghen van het vierde water. Sijne ghenade is hier wel van doen / meer dan tot het voorszeden : want in dat geboelt een ziele / dat sy noch niet teenemael doot en is / welck wy alsoo mogen seggen / ghemerckt sy nae de werelt sulckx is. Maer / soo ick gesepdt hebbe / sy heeft ghevoelen om te verstaen / dat sy noch daer in is / ende om haer eensaemheyt te bezwoeden : ende sy behelpt haer met het uytwendige om te kennen te gheben wat sy gheboelt / immers dooz teekenen. In al het gebet / ende in alle manieren des selfs die ick gesepdt hebbe / werckten den Hobenier wat ; hoewel inde leste den arbeydt gemeingheit is met sulcken glorie ende verlichtinghe

ninghe der siele / dat sy daer noyt en soude willen af scheidē / ende alsoo en wort het niet ghevocht booz arbeydt / maer booz glorie. Hier en is geen gevoelen / dan alleen ghenieten / sonder te weten wat men gheniet : men verstaet dat men gheniet een goet daer te samen in besloten is alle goet / maer dit goet en can men niet begrijpen. Alle de sinnen sijn becommert met dese vzeught / sulckis dat niet een onbecommert en is / om sijn selven te comen begeven tot eenig ander dinc/t' sy inwendigh oft uytwendigh. Te voren was hem geozloft/op dat sy(soo ick segghe)sommighe teeckenen soude gheven van de groote vzeught die sy ghevoelen : hier heeft de siele onghelijck meerder vzeught / ende men can die veel min te kennen gheven / want daer en blijft gheen macht in het lichaem / noch de siele en heeft die oock niet om die blijdschap uyt te storten : als dan soude het haer altemael een groot hinder / torment / ende beletsel van haer ruste wesen. Ende ick segghe/ is het dat het een vereeninge is van alle de crachten / dat alsoo langhe als sy daer in is / al wilde sy / sy dat niet en can doen:ende can sy't gedaan / soo en is het geen vereeninghe. Hoe dat dese vereeninghe gheschiedt / ende wat dat sy is / dat en can ick niet segghen ; in de Mystique Theologie wordt dat uyt gheleght / want ick en soude die woorden niet connen noemen : noch ick en can niet verstaen wat dat mens oft geest is / ende waer in sy verschepde zijn van de siele ; my dunckt dat het al een dinc is : ick weet wel dat de siele altemet uyt haer selven scheidt op de maniere van een vier dat brandt ende vliant ; ende het gebeurt altemet / dat dit vier met een ghedrupsch op brandt : dese vlamme verheft haer seer boven het vier / ende en is nochtans niet verschepden /

maer

maer is de selfste blamme die in't byer is. Dit zal u Erw. verstaen dooz haere ghelcerdttheydt/want ick en can daer niet meer af segghen.

Het ghene dat ick begheere te verclaeren / is t'ghene dat een ziele ghevoelt als sy in dese Goddelijcke vereeninghe is. Wat dat vereeninge is / is claer ghenoech / te weten / dat twee diverse dinghen een worden. Och mijnen Heere hoe goet zint ghy! Gebenedijdt moet gy inder eeuwigheyt zijn : alle dinghen moeten u loben o Heere / dat ghy ons soo bemint hebt / dat wy met der waerhepdt moghen spreken van dese ghemeynschap / die ghy oock in dit ballinckschap hebt niet de sielen : ende al zyn sy goet / soo is't nochtans een groote liberaelhepdt ende groot-dadighhepdt; somma het is de uwe/o Heere/want ghy geeft als de ghene die ghy zyt. Och onepndelijcke mildigheyt / hoe groot-dadigh zyn uwe wercken. Sy maecht verbaest den ghene die syne sinnen soo seer niet gehangen en heeft aen de aerdsche dinghen / dat sy oock niet eenige soude hebben om de waerhepdt te verstaen / aenghesien ghy aen de zielen / die u soo grootelijcks geoffenseert ende vergramt hebben / soo hooge gratie zyt betoonende. Dooz waer mijn verstant comt wy te ghemissen; ende als ick hier om come te pepsen/soo blijve ick daer in steken. Waer salmen comen henen gaen/dat niet en soude wesen achterwaerts keeren? Om u te dancken dooz soo groote gaven/ en weet men niet hoe. Sprekende t'ghene dat noch hoeft noch steert en heeft / heeft my altemets wat geholpen. My gebeurt dickwils/ als ick nu eerst de gaven ontfangen hebbe / oft dat Godt my die beghint te verleenen (want als men daer in is / soo en can men niet met allen doen/ soo ick ghesepdt hebbe) dat ick segghe : O Heere liet wat ghy doet; en vergee

vergeet soo haest niet mijne groote boosheden. Nu ghy die vergeten hebt om my de selve te vergheven, soo bidde ick u, dat ghy wilt in-dachtigh wesen om in uwe gave mate te houden. En stort niet, ô mijnen Schepper, soo costelijcken sap in een vat dat soo leck is, midts ghy nu op andere tijden ghesien hebt dat ick die wederom uyt-storte; en leght dierghelijcken schat niet in sulcke plaetse, alwaer noch niet teene-mael verstorven en is, soo het wel behoorde, de begeerlijckheydt van de vermaceckelijckheden des levens, want hy sal anders onnuttelijck verquist worden. Hoe comt dat ghy de sterckheydt deses Stadts, ende de sleutelen haers Casteels, gheeft aen eenen soo blooden Casteleyn die de vyanden met d'eerste bestorminge laet in comen? Laet de liefde soo groot niet wesen, ô eeuwighē Coninck, dat ghy soud' in hazard stellen soo costelijcke juweelen. Het schijnt, ô mijnen Heere, dat ghy oorsaecke geeft om die cleyn te achten, ghemerckt ghyse stelt in de macht van een soo snoode, soo slechte, soo crancke ende allendighe; ende die soo verfmadelijck is, dat, niet tegenstaende sy is arbejdende, om die niet te verliesen door uwe hulpe (de vvelcke voor my niet cleyn en moeste vvesen, vvesende ick sulcks als ick ben) sy daermede aen niemant anders en can profijt doen somma in de macht van een vrouwe, die niet goet, maer soo vileyn is. Het schijnt dat de talenten niet alleenlijck gheborghen, maer begraven vvorden, als die in een soo malheureuse aerde ghestelt worden. Ghy en zijt niet gevvoon, ô Heere, dierghelijcke groote vveldaden aen een ziele te verleenē, dan op dat sy veel andere daer mede behulpigh zy. Nu is u ken-

lijck

lijck, mijnen Godt, die ick u met geheel mijnen wille ende herte bidde, ende u noech altemers ghebeden hebbe, jae te vreden ben te verliessen het meeste goede dat men op de aerde magh hebben, ten eynde ghy de selve vilt verleenien den ghene, die daer meerder profijt mede magh doen; op dat uwe glorie vermeerderd vvorde. Dese ende dierghelijcke dingen is my dickwils gebeurt te segghen: daer nae sagh ick mijn onwetentheyt ende clepne ootmoedighent: want den Heere weet wel wat dat van noode is ende dat in mijn ziele geen kracht en was om tot de salighepdt te comen / 't en waer dat sijne Majesteit haer die gegeven hadde dooz de groote gratien.

Doorts ben ick van sinne te verhaelen de gratien ende vruchten die inde ziele blijven/ende wat sy van haer selven doen can/ ende oft sy eensdeels oorzacche is om tot eenen soo hoogen staet te comen. Het ghebeurt dat dese verheffinghe des geests // oft vereeninghe/komt niet de Hemelsche liefde: want in dese vereeninge is nae mijn verstandt de verheffinghe verschepden van de selve vereeninge. De ghene die dit laetste niet beproeft en heeft/sal meynen dat het soo niet en is; maer soo my dunckt/al is het al een dunck/soo werckt nochtans den Heere in verschepde manieren/ende noch meer in het toenemē der versmadenisse van de creaturen. In het opbliegen des geests heb ick claerlijck ghemerckt dat het een particuliere gratie is/ al is het dat het sy oft schijne al een dunck te wesen/ gelijk ick segghe. Maer een kleyn vper is soo wel een vper als een groot vper/ende nusiet men de differentie die daer is tusschen d'een ende d'ander. Eer in een kleyn vper een kleyn hser glost/ ende worde/gaet veel tijds dooz / maer als het
vper

hyer groot is/ al is het ijser noch grooter/ soo ver-
liest het op seer luttel tijds teenemael zijn wesen/
soo het schijnt : eben eens dunckt my te wesen in
dese twee soorten van gratie die den Heere geeft.
Ende ick weet/ dat de gene die ghekomen sal sijn
tot opgetogentheydt/ dit wel verstaen sal ; maer
als hy dat niet geproeft en heeft/ sal het hem schij-
nen suffinge te wesen / en het kan geschieden dat
het alsoo is: want dat een vrouwe gelijk ick/ wil
spzeken van alstricke saecke / ende yet verklaeren
van't ghene daer oock onmogelijck schijnt woor-
den te vinden om 't selve te beghinnen / 't en is
geen wonder dat sy sussen.

Maer ick betrouwe op Godt (want sijne Ma-
jesteyt weet wel/ dat upt ghehoorzaemheyt mijn
intentie is de sielen begeerigh te maken van een
soo hooghghen goedt) dat hy my daer in sal bystaen
ick en sal niet seggen oft ick sal't wel onderpzoeft
hebben. Ende het is soo/ dat doen ick begonst te
schrijven van dat leste water/ my docht onmoge-
lijck te sijn yet daer van te komen segghen dan
Grieks te spzeken : want het is al eben swaer.
Wier mede staecte ick het/ ende ginck totte Com-
munie. Ghebenedijdt sy den Heere die aen de on-
wetende soo veel jonste doet. O deugt des gheoor-
zaemhepds/ die dit al vermogh ! Godt verlichte
de mijn verstandt/ somtijds met woorzen/ ende
soms tijds my te vozen stellende hoe dat ick't seg-
gen soude : soo dat/ gelijk sijne Majesteydt dede
in't boozleden gebedt / hy schijndt te willen seg-
gen 't ghene dat ick noch en kan noch en weet.
't Ghene dat ick segge/ is de oprechte waerhepdt :
ende oberfulcke is't ghene dat goedt sal wesen/
sijne leeringe ; dat quaet is/ is seker dat het comt
upt den afgront van alle quaedt/ welck ick ben.
Ende daerom segge ick / hy aldien dat personen
waren

waeren (gelijk daer veel behoorden te zijn) die nu ghecomen waeren tot de saecke des ghebedts (waer toe den Heere my allendighe door sijn genade ghebrocht heeft) ende dat hen beliefde met my van de selve saecke te tracteren / vreesfende oft sy verdoolt ginghen / ick soude hopen / dat den Heere my sijn Dienst-maeght soude helpen / dat ick door sijn waerheydt eenighen voortganck doen soude.

Nu dan / om te spreken van dit water dat van den Hemel comt / om met sijn overbloedigheydt dit gheheel Hofken te verbullen ende te versaedden ; waer't dat den Heere dat noyt en liet te gesven als het van noode was / men soude claerlijck sien wat een goede daghen den Hovenier soude hebben. Ende waer't dat noyt winter en waer/maer altoos goet ghetempert weder / ende dat noyt bloemen noch vruchten en souden gebreken / wat een vernoevinghe soude hy hebben ? Maer soo langh als wy in dit leven zijn / is het onmogelijck : men moet altoos sorghe draegen teghen dat het een water sal gebreken / het ander te doen komen. Dit hemelsch water comt somwijlen als den Hovenier alderminst op sijn hoede is. Het is wel waer / dat in't beginsel bykans altydts comt nae een lanc inwendigh ghebedt / want den Heere heeft dit voghelken op van den eenen trap tot den anderen / ende leght het alsoo in het nest/op dat het ruste. Als hy dat een lange poose heeft sien blieghen / hem pijnende met den verstande / den wille/end' alle sijn crachten om Godt te soecken/end' hem te behaghen / soo wilt hy dat oock in dit leven loonen. End' hoe groot is den loon ? Die genoegh is / om op eenen ooghenblick wel te betaelen alle den arbeydt die daer in magh wesen.

Wesende dan de ziele alsoo becommert met Godt te soecken / soo groote sy met een soete ende overgroote verheuginghe / dat sy bykans teenemael van haer selven gaet / op maniere van slawte / soo dat den asem haer begeeft / ende alle de lichaemelijcken crachten / inder voegen / dat sy oock de handen niet sonder groote pijn en can betoeten : de oogen sluyten sonder dat sy die wil sluyten : ende als sy die open houdt / soo en siet sy by nae niet : mocht als sy leest en can sy geen Letter noemen / ende quaelijck can sy die onderkennen ; sy siet wel dat daer Letteren zijn / maect dooz dien het verstant niet en helpt / soo en can sy niet lesen / al wilt sy oock : sy hoorz / maer sy en verstaet niet 't ghene sy hoorz ; in der voeghen dat de sinnen haer nergens toe en dienen / dan alleen om haer niet tot haeren contentemente te laeten / ende alsoo beletten sy haer meer. Te willen spreken / is te vergheefs / want sy niet een enckel woordt formeren en can : ende al cost sy dat doen / soo en heeft sy geen macht om het selve te pronouceren / want alle uytwendighe cracht wordz verlozen / ende de inwendighe cracht der ziele wordz vermeerderd / om beter te moghen ghenieten haer glorie. De uytwendighe vreught die men ghevoelt / is groot / ende seer kernelijck. Dit gebedt en hindert niet / hoe langh dat het oock duert : immers 't en heeft my noyt ghelet ; ende my en gedenckt niet / dat ick / als den Heere my dese gratie dede / over soo sieck als ick was / eenige pijn gevoelt hebbe / mijn sieckte wierdt eer daer dooz vermindert. Maer wat quaet can doch doen een soo groot goet ? Het is een soo kernelijcke saecke dooz de uytwendighe wercken / dat men niet en can twijffelen / oft daer is groote occasie geweest / ghemercht dat alle de crachten met een soo

grootte

groote vermakinge ontnomen zijn/ om de selve te vermeerderen.

Het is wel waer/dat het selve in't beginsel soo lichtelijck door passeert / dat noch door in'twendighe teekenen / noch door het begheven der sinnen soo wel verstaen can worden om dat het soo rasselijck door-passeert / nochtans merckt men wel aen de overbloedighepdt der gratien / dat de claerhepdt der Sonnen / die daer geschenen heeft / groot is geweest / ghemerckt sy de ziele alsoo gesmolten heeft. Ende dat men dit notere / want nae mijn duncken hoe langh den tijdt soude mogen wesen / dat de ziele alsoo ghestelt is in het ophouden van alle de crachten / sy immers seer cort is: is het een halve ure / soo is het seer langh; ende noyt / soo my dunckt / ben ick soo langhe daer in geweest. Het is wel waer / dat men quaelijck ghevoelen can hoe langh men daer in is / mits dien men niet en gevoelt : maer ick segghe / dat altemets niet seer langh en is oft daer comt eenighē van de crachten tot haer selven. Den wille is die het werck houdt staende : maer d'ander twee crachten begeven hun verstandt om moepelijck te vallen : als den wille blijft stille staen/ soo haelt sy die wederom op / ende sy blijben soo noch een weynigh / maer drapen wederom nae het leven. Hier in comen sommighē uren des gebedts door ghebrocht worden / ende worden oock door gebrocht : want als de twee crachten beghinnen droncken te worden / ende hun te verlekeren aen dien Goddelijcken wijn / soo verliesen sy haer selven lichtelijck wederom om te beter ghewonnen te zijn / ende verghefeschappen den wille / ende verblijden hen alle drie. Maer dit teentmael verlozen gaen / ende te wesen sonder imaginatie op yet (want / nae dat my

dunckt/soo wort de selve oock teenemael verlozen
(duert seer cozten tijdt/alhoewel sy niet soo teene-
mael tot him selven en keeren / oft sy comen eeni-
ghe uren langh wesen als beswijnt / Godt den
Heere de selve al soetkens / wederom beginnende
tot hem te trekken.

Wy sullen nu comen tot het binnenste van't
ghene dat de ziele hier is gevoelende. Dit magh
in't segghen de ghene die't weet / want men kan
het niet verstaen / hoe veel min segghen ? Doen
ick dit wilde schrijven / nae dat ick gecommuni-
ceert hadde/ende wyt dat gebedt quam daer ick af
schrijve/was ick overpepsende wat de ziele in dien
tijdt was doende. Den Heere sepde my dese woor-
den : Dochter , sy verdoet haer teenemael , om
meer in my te comen , ende sy en is nu niet die
leest , maer ick ben't : ende want sy niet en kan
begripen't ghene sy verstaet , soo is het al ver-
staende niet verstaen. Wie dit geproeft sal heb-
ben / sal hier af pet comen verstaen / want 't en
can niet claerder gesepdt worden/om dat soo duy-
ster is't ghene daer gebeurt. Alleenlijck soude
ick comen segghen / dat het schijnt dat men by
Godt is / ende men houdt daer sulcke versker-
hepdt van / dat men gheensints en kan laeten te
gelooven. Hier begeben haer alle de crachten /
ende worden opgehouden / in der voeghen / dat
men gheensints / soo ick gesepdt hebbe / mercken
en can dat sy wercken. Was sy overdenckende
zenigh mysterie / soo gaet dat soo wyt de memo-
rie / als oft sy daer noyt eenighe van ghehadt en
hadde : leest sy iet / soo en gedenckt haer niet wat
sy ghelesen heeft / oft waer sy ghebleven is : ende
het selve ghebeurt in't bidden / in der voeghen /
dat de vleugelen van dit mopelijck Depelken der
memorie hier verbrant worden / ende dat het hem
niet

niet meer roeren en can. Den wille moet wel becommert wesen met lief te hebben / maer hy en verstaet niet hoe dat hy lief heeft. Is't dat het verstandt verstaet / soo en verstaet men niet hoe dat het verstaet / inimmers t'en can niet begripen van t'ghene dat het verstaet. My en dunckt niet dat het verstaet / want soo ick segghe / men verstaet dat niet. Ick en can dit niet verstaen. My ober quam in't beghinsel een onwetentheyt dat ick niet en wist dat Godt in alle dinghen was : ende want my docht dat hy my soo nae was / docht het my onmogelyck te wesen. Om te laten te gelooven dat hy daer was / en conde ick my niet begeben / om dat my docht / dat ick bycans claerlyck ghemerckt hadde dat daer was sijn teghenwoordighede selve. De ghene die niet ghesu- deert en hadden / seiden my / dat hy daer alleenlyck en was door de gratie. Ick en coste dat niet gelooven / want / soo ick segghe / my docht dat hy daer teghenwoordigh was / ende alsoe was ick in dubbinghe. Een seer gheleert man van de Orden van Sinte Dominicus verlostte my van dese twijffelaerichghede / my segghende dat hy present was / ende hoe dat hy hem aen ons was mede deplende / welck my eenen grooten troost was. Men moet noteren ende verstaen / dat dit Hemelsch water / ende dese alder-grootste gratie des Heeren / de ziele altyts laet met seer groote winningen / soo ick nu seggen sal.

HET XIX. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie, ende verclaert de werckingen die desen trap des ghebedts in de ziele is werckende. Sy raedt seer, dat men niet achterwaerts en keere, noch het gebedt verlaete, al waer't dat yemant nae dese gave wederom quaeme te vallen. Sy toont de schade die overcomen soude de ghene, die dit niet en onderhouden. Het is weerdigh genoteert te zijn, ende is seer troostelijck voor de crancken, ende voor de sondaren.

De ziele blijft van dit gebedt ende vereenighe behouden een seer groote teerhepdt / in der voeghen dat sy haer wel soude willen verdoen / niet door pijn / maer door eenige vreughdige traenen: sy vindt haer daer af begoten / sonder die te gevoelen / oft te weten wanneer oft hoe sy die ghestoort heeft / maer het is haer een groote vermakinge te sien / dat de groote cracht des vpers gebluscht is met water welck 't selve meer doet wassen. Dit schijnt Hebreusch te zijn / ende is nochtans alsoo. **M**p is in desen standt des ghebedts altemets gebeurt / dat ick soo van my selven was / dat ick niet en wist oft het droom was / oft in der waerhepdt alsoo gebeurt was de glozie die ick gevoelt hadde: ende siende my soo overgoten met water / welck my sonder pijn met sulcken rashepdt ende snellighepdt afliep / dat het scheen te comen vloten vpt de wolcke des hemels / sagh ick wel / dat het geenen droom gheveest

weest en was. Dit was in't beginsel als het met der haeste overginc. De siele blijft wonderlijck versterckt/soo dat al waer't datmen haer op dien ooghenblich om Godt wel verscheurde / het haer eenen grooten troost wesen soude. Daer zyn hooghe beloften / ende vroomse proposten / de vierghenheit der begheerten / het beginnen der wereldd grootelijcks te haten / ende te doozsien haer ydelhepdt. Sp is tot veel meerder vooztganck ende hooghepdt ghecomen dan in de voozleden ghebenden/ende de ootmoedighenheit is seer ghemeerdert : want sp siet claerlijck dat sp een soo wptnemens de ende hooge gade niet vercregen en heeft dooz haere neerstighenheit / noch dat sp daer toe pet gedaen en heeft om dit te halen / oft om te houden. Sp siet claerlijck dat sp des alderonweerdighste is / want daer de Sonne veel schijnt / en blijft geen spinne webbe verborzen : sp siet haer alledighenheit. De ydel glorie vliedt soo van daer / dat haer niet en dunckt dat sp die soude konnen hebben / want nu ooghen schijnigh is het luttel oft niet dat sp vermagh/mits sp daer toe nauwelijck consent ghegeven heeft ; maer het schijnt datmen alle haere sinnen de poozten gesloten heeft / op dat sp den Heere beter souden moghen ghemeten: sp blijft alleene met hem ; wat can sp anders doen dan hem lief hebben. Sp en siet / noch en hoorz / t en waer dooz ghewelt/maer moet clynnen danck gheweten worden. Daer nae comt haer / haer voozleden leven te bozer/ende de grote barmhertighenheit Godts / ende sulcks inder waerhept/sonder dat het verstandt behoeft veel te ketfen ende te jaghē; want daer siet sp al gecockt / t ghene sp moet eten ende verstaen. Van haer selven siet sp dat sp de helle verdient/ende datmen haer castijt met glorie. Sp verdoet haer selven in

Goets lof / end' ick wilde n.p. nu wel te niete doen. Gebenedijdt moet ghy zijn / o mijnen Heere / die van eenen soo vuylen poel / als ick ben / soo claerwater maecht / om op uwe tafel gestelt te worden. Ghelooft moet ghy zijn / o banquet der Enghelen / dat ghy aldus wilt verheffen eenen soo smoden worm. Desen voort ganck blijft eenen tijdt lanck inde ziele.

Sp magh nu / aenghesien sy claerlyck verstaet dat de vucht haer niet toe en behoort / daer af beginnen upt-te-deplen / sonder haer selven te vergheten. Sp beghint teekenen te gheven van een siele de welke Hemelsche tresoozen is bewaerende / ende begheert en t'hebben van die een ander mede te deplen / ende Godt te bidden dat sy niet alleen en moghe rijck zijn. Sp beghint haeren even-naesten behulpigh te zijn sonder dat bykans te gevoelen / ende yet upt haer selven te doen de ander verstaent / want den reuck vande Bloemen is nu soo gewassen / dat sy hen nae de selve doct haken. Sp verstaen dat sy deughden heeft / ende sien dat de vzeught aenlockende is / ende souden wel willen mede eten. Als dese aerde wel gegraven is met swarigheden / ende vervolgingen / ende tegensprekinghen / ende siekten (want ick meyne wel / dat luttel zijn die sonder dit hier toe geraecken) ende als sy wel doorspit is / by en los wesende van eygensoeckelijckheyt / het water dringht daer soo in / dat het bykans noyt upt en drooght: maer is het een aerde die noch beneden in d'aerde blijft / ende soo vol doornen als ick in't beginsel was / ende noch niet af getrocken van de occasien / noch soo danckbaer niet als wel verdient soo grooten gabe / alsulcken aerde wort wederom droogh. Ende als den Hobemier onachtsaem is / en den Heere door syn goedertierentheyt / niet en be-
geert

geert wederom ter reghenen/ soo schijckt alsulcken hof verlozen: want my sulckx altemet geschiet is/ dat ick my daer af seer verwondere: ende waer het my seiber niet gebeurt / ick en soude't niet comen gelooven. Ick schryve dit tot troost van cranche sielen / ghelijck de mijne is / op dat sy noyt en wanhopen / noch laten te betrouwen op de groothedot Godts / al is het dat sy hoogh verheben zijnde / als is dat hen den Heere tot hier toe brenghet / comen te vallen. Dat sy den moet niet verlozen en gheben / is't dat sy niet teemael willen verlozen gaen; want de tranen winnen't al / ende 't een water treckt het ander:

Een vande redenen waer door ick my verwecke (wesende de ghene die ick ben) om gehoorsaem te zijn in dit te schryven / ende rekeninge te gheben van mijn boos leven / ende te verhalen de ghenaden die den Heere my ghedaen heeft / sonder hem ghedient maer seer vergramt te hebben/ is gheweest dese : (ende boorzaer ick wilde hier wel groote auctoriteyt hebben / op datmen my dit te beter soude ghelooven. Ick bidde den Heere dat hy my die wille verleenen) Ick segghe dat niemant den moedt verlozen en ghebe van de ghene die begoft hebben het gebedt te oefenen / met te segghen : Begheve ick my wederom tot quaet, soo is het erger om voort te saen in de oeffeninghe des selfs. Ick gheloove het; als hy het gebedt verlaet / ende hem niet en betert van het quaedt / maer als hy dat niet en verlaet / soo magh hy wel betrouwen dat het hem sal brengen tot de haben des lights. Den vijandt heeft my dit aengaende seer bestreden / ende ick lede sro veel: / my latende duncken dat het luttel ootmoedighheyt was t'selbe te oefenen / wesende soo boos / dat ick dat verliet / soo ick boven geseydt hebbe /

hebbe / anderhalf jaer / oft ten minsten een jaer
 lanck / want van het half jaer en ghedenckt my
 niet wel. Ende dit en soude anders niet geweest
 hebben / noch en was voech anders niet / dan dat
 ick my selven ginc's steken inde helie / sonder
 dypvelé te behoeven die my derwaerts souden ley-
 den. Schlieben Heere / wat een groote verbint-
 heydt is dit ! ende hoe wel weet den dypvel / wat
 hy doet als hy dit beneersticht ! Dien verrader
 weet wel / dat hy moet verlozen schicken een siele /
 die het ghebedt met standvastigheyt blijft hou-
 den / ende dat soo menighen val als hy haer aen-
 brynght / haer naermaels door de goedtheydt
 Godts helpt om eenen hoogheren spronck te sprin-
 ghen in den dienst Godts.

O mijnen soeten Iesu, wat is het te sien een
 die hier toe ghecomen zijnde in eenighe sonden / ge-
 vallen is ? Als ghy door uwe barmhertigheyt
 haer wederom de handt biedt ende haer opheft /
 hoe wel verstaet sy dan de menighe van uwe
 grootheden / ende haer allendigheyt ? Hier is het
 dat sy haer oprecht verdoet / ende uwe grootheden
 bekent : hier is het dat sy haer ooghen niet en
 deeft om hoogh slaen : hier is het / dat sy die opheft
 om te verstaen wat sy u schuldigh is : hier toonen
 sy haer deboot tot de Coninghijne des hemels /
 op dat sy u bevyedige : hier aenroeyt sy de Hepli-
 gen / de welke gevallen zijn nae dat ghy hun
 geroepen hadt / op dat sy haer helpen souden :
 hier is het dat haer dunckt / dat noch te veel is't
 gene dat gy haer geeft / want sy siet / dat sy
 niet weerdigh en is de aerde / daer sy op is treden-
 de : hier is het dat men tot de Heplighe Sacra-
 menten gaet : hier is het levende gheloof / dat in
 haer v'ijst door het aenmercken van de cracht / die
 Godt in de selve ghestelt heeft : hier is het dat sy
 u looft /

u looft/van dat ghy alsulcken medecijne ende sal-
 ve voor onse wonden hebt achter ghelaten / die de
 selve niet alleen uptwendelijck ghenesen / maer
 teenemael wegij nemen. Sy verwondert haer
 hier af. Ende wie is, o Heere van mijne siele die
 hem niet verwonderen en sal van een soo groote
 barmhertigheyt / ende soo uytnemende ghenaede
 teghen een soo leelijcke ende afgrijselijck verras-
 derne ? Dat ick niet en weet/hoe dat my het her-
 te niet en breekt als ick dit schrijve/om dat ick soo
 boos ben. Met dese traenkens die ick hier stozte /
 ende die ghy my verleent (zijnde water upt eenen
 soo quaden put/soo veel als my aengaet) schijnt
 het dat ick betaelinghe doe voor soo groote ver-
 raderijen / althijds quaedt doende / ende u verwee-
 kende om te niet te doen de gratie die ghy my
 verleent hebt. Gheeft hen doch cracht / o Heere /
 maectt claer een soo troubel water / immers op
 dat ick niemanden occasie en ghebe tot tentatie
 om te oordeelen / ghelijck ghy my die ghegheben
 hebt/denckende ; waerom dat ghy o Heere / an-
 dere seer heylighe persoonen achterlaet / die u als
 tijds ghedient ende ghearbeydt hebben / ende in
 de Religie opgezocht zijn / ende Religieusen zijn /
 ende niet als ick die niet van den naem en hebbe/
 ende claerlijck sie dat ghy hen die gratie niet en
 verleent die ghy my verleent hebt. Ick sie wel /
 o mijn Godt / dat ghy hen den loon zijt bewaer-
 rende / om hen dien scffens te gheben / ende dat
 mijn cranckhepdt dit van doen heeft. Sy lieden/
 als die sterck zijn / dienen u nu daer souder / ende
 ghy tracteert hen als die sterck zijn / ende niet
 eyghensoeckigh. Maer niet te min u is keune-
 lijck / o Heere / dat ick dielmaels voor u gheroe-
 pen hebbe / ontschuldighende de persoonen die
 seggen my mynmyreerden / want my docht dat
 sp

sy meer dan gelijck hadden. Dat was doen / o
 Heere / nae dat ghy my alsoo hadt begonst te be-
 waeren dooz uwe goetheyt / om dat ick u soo seer
 niet meer en soude vergrammen ; ende ick my
 was afstreckende van al t'ghene daer my docht
 dat ick u hadde in comen verstooren ; dat soo haest
 ick dit dede / ghy / o Heere / begonst uwe tres-
 sooren vooz uwe Dienst-maegt open te doen. Het
 schijnt / dat ghy anders niet en waert verwach-
 tende / dan dat ick in my soude hebben begeerte
 ende bereydsel om die te ontfanghen / gelijck ghy
 my die oock terstont begonst niet alleen te ghe-
 ven / maer oock te willen dat men soude verstaen
 dat ghy my die waert ghebende. Dit verstaen
 zijnde / begoste men goede opinie te hebben vande
 ghene / die elck een niet wel en kende / noch en wi-
 ste hoe quaedt dat sy was / hoewel dat seer was
 uptschijnende. Murmuratie ende persecutie be-
 gonst van stonden aen op te staen / ende nae dat
 my dunckt / met groote reden ; ende daerom en
 droegh ick oock op niemant vbandtschap / maer
 ick hadt u / dat ghy soudt aensien de reden die sy
 hadden. Sy seyden / dat ick my wilde heyligh
 maecken / ende dat ick nieuwigheden versierde ;
 wesende ick doen noch verre van in alles mynen
 Regel te onderhouden / oft ghelijck te wesen aen
 de seer goede ende heylighe Nonnen die in't Con-
 vent waeren ; ick en gheloove oock niet dat ick
 daer toe comen sal / t'en sy dat Godt dooz sijn
 goedtheyt van sijner sijde dat al wercke : ick was
 eer sulchs om het goet wegh te nemen / ende ma-
 nieren in te brenghen die sulchs niet en waeren ;
 ten minsten dede ick daer mijn beste toe / ende in
 het quaedt vermoecht ick veel : dus van berispen sy
 t'ey sonder hunne schuldt. Ick en segge niet dat
 het alleen Nonnen waeren / maer oock ander per-
 soonen

foonen : sy openbaerde my de waerhejdt / overmits ghy dat waert gehengende.

Lesende eens mijn Getyden (naedemael ick altemet dese tentatie hadde) ende comende tot het versken welck seght / *Iustus es Dominus* (Heere ghy zijt rechtveerdigh) ende uwe oordeelen / begonst ick te pepsen hoe waerachtigh dat dit was : want hier in en hadde den duivel noyt macht om my soo verre te tenteren dat ick soude getwijffelt hebben / dat ghy / o Heere / alle goet waert hebbende / noch in eenigen punct des geloofs : my docht eer dat hoe meer sy den cours der nature te boven waeren gaende / ick dat te vaster hielde / ende u causeerde my groote devotie. Zoo dat ghy als machtigh zijt / waeren in my besloten alle de grootdadigheden / die ghy my soude hebben konnen doen ; ende hier aen / soo segge ick / en twijffelde ick niet. Zoo ick dan pepste / hoe dat het rechtveerdighhejdt was / dat ghy aen veel van u groote Dienaeressen / die daer waeren (soo ick geseyt hebbe) waert toe laetende / dat sy niet en hadden de smaectelijkheden ende gratten die ghy my waert gebende / wesende ick sulcks als ick was ; soo hebt ghy my o Heere gheantwooydet : *Dient ghy my* , ende en moeyt u daer niet mede. Dit was het eerste woordt / dat ick verstonde dat ghy my waert seggende / ende oversulcks was ick seer bestaen. Doch sal ick dese maniere van verstaen beneden uitleggen niet noch andere dingen. Ick en verhael dit hier niet / om niet buyten propost te gaen : ick meyne wel dat ick genoegh daer buyten gegaen ben / ende en weet by nae niet wat ick geseydt hebbe. 't En can niet min wesen / oft u *Gen.* moet dese uytspzongen verdraegen : want als ick sie hoe my Godt verdraegen heeft / ende dat ick my in deser

stact

staet vinde/soo en is't geen wonder / dat ick ver-
 liefe den inhoudt van't ghene dat ick segghe / oft
 seggen moet.

Godt geve / dat dit magh wesen alle mijn sot-
 ternije / ende dat sijne Majestept niet meer en ges-
 henge / dat ick soude macht hebben om in't min-
 ste tegen hem te wesen / eer wille hy my vernie-
 len in desen oogenblich daer ick nu in ben. Het
 is nu genoegh om te sien sijn groote barmhertig-
 heden / dat hy niet eens maer dickwils soo groo-
 te ondancckaerhepdt vergeven heeft. Het ghene
 dat Sinte Peeter eens gheschiedt is / is my soo
 dickwils gheschiedt / soo dat den dupbel my met
 recht teuteerde / dat ick geen bysondere vriend-
 schap en behoorde te soeken by den ghene dien ick
 soo opentlijck was byandtschap betoonende.
 Wat een groote verblindhepdt was dat ? Waer
 meynde ick / o mijnen Heere / remedie te vinden /
 dan by u ? Wat een sotternije is het te mijden het
 licht / om altoos te gaen suckelen ! Wat een hoo-
 beerdige oodtmoedighhepdt verweckte den dupbel
 in my / als daer is / niet te steunen teghen den pi-
 laer oft stock / die my moet teghen houden / om
 soo swaeren val niet te doen ? Ick cruyce ende se-
 gene my nu ; ende my en dunckt niet dat ick in
 eenigh periculeuser perijckel gesteken hebbe / dan
 gherweest is desen bondt / die den dupbel my in
 gaf onder't decksel van oodtmoedighhepdt. Hy stack
 my in't hooft / hoe dat ick een soo snoode creatue-
 re / ende die soo groote gaben ontfanghen hadde /
 my soude derfven begheven tot het ghebedt : dat
 my ghenoegh was dat ick las't ghene daer ick
 in gehouden was / gelijk alle d'andere ; hoe ick /
 mits ick dit noch niet wel en dede / noch wilde
 meer doen : dat het was een versmaedenisse ende
 clepnachtinghe vande gratien Godts. Het was
 wel

Wel goet dit te pepsen ende te verstaen / maer dat
 te werck te stellen, dat was het meeste quaet. **Ges-**
benedijt moet ghy zijn / o Heere / dat ghy't met
 my soo geremedieert hebt. **My dunckt** / dat die
 gheweest is een beghinsel van de tentatie die
 hy Judas aen dede : dan den schelm en doest my
 niet soo opentlijck aen comen / maer allenghskens
 soude hy my gebrocht hebben tot het selve daer
 hy hem toe-gebrocht heeft. **Dat om de liefde**
Godts hier op acht nemen de ghene die hun in't
 bidden oeffenen. **Sp moeten weten** dat mijn les-
 ven veel quaeder was / geduerende den tijdt dat
 ick het gebedt niet en oeffende. **Dat men besie** /
 wat een goede remedie den vijandt my gaf / ende
 wat een aubollige ootmoedigheyt / te weten / een
 groote onruste in my. **Maer hoe** was het moge-
 lijk dat mijn ziele soude rusten ; **Dese miserable**
 verliet haer ruste : sy hadde voor oogen de gra-
 tien ende gaben / ende sagh dat de aerstche ghe-
 noeghelijckheden niet dan walginge en waeren.
Yck verwondere my/hoe dat sy dat conde door-
 comen:het was met hope ; want / nae dat ick nu
 indachtigh ben / ende dit is nu gheleden meer
 dan een en-twintigh jaeren) ick en was noyt
 sonder propoost van wederom te keeren tot het
 gebedt / maer ick bepdde tot dat ick soude heel
 supber wesen van sonden. **Och hoe verdoest** was
 ick met die hope! **Tot den dagh des oordeels** had-
 de my den duyvel alsoo wel houden gaende / om
 my van daer nae de Helle te voeren. **Over sulck**
 als ick besigh was met lesen ende bidden (welck
 was om te sien de waerheydt / ende den quaden
 wegh dien ick volghde) ende den Heere dickmael
 met tranen aenriep/soo was ick soo boos/dat ick
 de overhaut niet en cost en hebben. **Wesende** dan
 hier af-ghetrocken / ende ghestelt zijnde in tijdt-
 passe-

passeringhen met veel occasien/ende clepne hulpe /
 jaec ick soude derfven segghen gheene / dan om my
 te doen vallen ; wat cost ick anders verwachten/
 dan't ghene ick gheseyt hebbe ? Ick geloove dat
 veel vooz Godt verdient heeft sekeren seer ghe-
 leerden Predickheer / om dat hy my uyt dien slaep
 dede ontwaken. Hy dede my (soo ick meyne dat
 ick gheseyt hebbe) alle veertihien daghen t'onser
 Heere gaen / ende van dit quaedt begonst ick we-
 derom tot my selven te comen/ hoe wel ick niet en
 liet te misdoen teghen den Heere. Maer want ick
 den rechten wegh niet verlozen en hadde / soo
 giueck ick den selven in / alhoewel voetken vooz
 voetken / ende dan vallende / dan wederom op-
 staende. Ende die niet op en houde van gaen/ende
 al voort te gaen/die gheraecht / al is het laet. My
 dunckt/dat den wegh verliesen niet anders en is/
 dan het ghebedt verlaeten/Godt wilt ons daer af
 bewaeren / vooz wien het is.

Hier uyt can men verstaen (ende datmen dit
 wel waerneme om de liefde Godts) dat al is't
 dat een siel soo verre comt dat haer Godt soo
 groote gratien verleent in't ghebedt / sy op haer
 selven niet betrouwen en moet / aenghesien sy can
 vallen / ende dat sy haer geensints in de occasien
 en behoort te steken. Dat men daer wel op lette/
 dooz dien daer veel aengheleghen is/want het be-
 dzogh dat den vbandt naederhant can besteken /
 al is het dat de gabe sekerlijck van Godt is / is
 daer in gheleghen / dat den schelm hem behelpt
 met de selve gabe soo verre als hy can. Ende
 vooz personen die niet opghewassen en zijn in
 de deught / noch verstorven / noch teenemael af-
 ghetrocken / nits sy hier noch niet sterck ghe-
 noegh en zijn / soo ick vooztaen segghen sal / om
 haer te stellen in de occasien ende perijckelen / al
 hadden

hadden sy noch soo goede begeerten ende propo-
 sten / is dit een seer goede ende bequaeme leern-
 ge / ende 't en is de mijne niet / maer sy is van
 Godt gegeven ; ende daerom wilde ick wel / dat
 de onwetende persoonen : gelijk ick / die wel wi-
 sten: want al is het dat een ziele in desen staet is /
 soo en moet sy nochtans op haer selven niet be-
 trouwen omden strydt te beginnen / maer sy sal
 genoegh doen is het dat sy haer can beschermen.
 Hier heeft sy wapenen van doen om haer te be-
 schermen tegen de dupbelen / want sy noch niet
 sterck genoegh en is om teghen hen te stryden /
 ende de selve onder de voeten te treden / als doen
 de ghene / die in den staet zyn daer ick af spreken
 sal. Dit is het bedroogh daer den vijandt mede
 uytstryckt : want als een ziele haer soo nae by
 Godt siet / ende dat sy verstaet de differentie die
 daer is tusschen het Hemelsch ende Aertsche goet /
 en dat sy aensiet de liefde die de Heer e haer toont /
 uyt dese liefde spruyt een betrouwen ende verse-
 kerthepdt van niet te verliezen 't ghene dat sy ge-
 niet. Haer dunckt dat sy den prijs seker siet / ende
 dat niet mogelijk en is / dat sy een dinc / welck
 soo genoegelijck ende behaegelijck is oock vooz
 dit leven / soude verlaeten vooz een soo veesmade-
 lijck ende vuyt dinc / als de wellustigheyt is. En
 vooz dit betrouwen neemt haer den dupbel af het
 luttel betrouwen dat sy van haer selven moeste
 hebben / ende / soo segghe / sy streckt haer inde
 perijckelen / ende begint niet eenen goeden peber
 van de vruchten sonder mate uyt te geben / men-
 nende dat sy vooz haer selven niet en behoeft te
 vreesen. Ende dit en geschiedt uyt geen hos-
 verdijs / want de ziele verstaet wel dat sy van haer
 selven niet en vermogh ; maer uyt de groote be-
 trouwinge op Godt / ende sonder discretie / want

sy en aensiet niet dat sy noch al te jonge **Pluym** kens heeft. Sy magh wel upt den nest gaen/ ende Godt treckt haer daer upt / maer sy en is noch niet bequaem om te vliegghen/ want de deughden en zijn noch niet sterck/ ende sy en heeft noch geen experientie om de perijckelen te mercken / noch en weet niet wat schaed' het is op sijn selvē betrouwē.

Dit was het ghene dat my bedierf / ende hier om / ende om alle andere dinghen is het groote-lijcks van noode dat men eenen **Meester** hebbe / ende dat men hantere met geestelycke **Personen**. Ick geloove wel / dat Godt een ziele / die hy tot desen staet brenghet / t'en sy dat sijne **Majesteydt** teenemael verlaete / noyt en sal laeten jonstigh te wesen/ noch en sal haer laeten verlozen gaen: maer als sy / ghelijck ick gheseydt hebbe/ sal gheballen zijn / dat sy om de liefde des **Heeren** wel nauwe doe sie / dat den vyandt haer niet en bedrieghe / haer doende het ghebedt verlaeten / ghelijck hy my dede/ door een valsehe oodtmoedigheyt/ alsoo ick nu gheseydt hebbe / ende wel dickwils soude willen segghen. Dat sy haer betrouwen stelle op de goedtheyt **Godts**/ die meerder is dan allen het quaedt dat wy doen comen/ende hy en is niet indachtich onser ondancckbaerheyt/als wy/ons selvē kennende / wederom willen keeren tot sijn vrient-schap;noch oock der weldaden die hy ons gedaen heeft/om ons daer af te straffen: jae sy helpen eer dat hy ons genadigh sy/als de ghene die nu van sijn huys waeren / ende / soo men seydt / van sijn **Bloodt** geten hebben. Dat men sijnder woorden gedachtigh sy / ende in sie 't ghene dat hy met my gedaen heeft / want ick hebbe eer moede geweest van hem te vergrammen / dan sijne **Majesteydt** heeft ghelaeten my ghenadigh te wesen. Hy en wordt noyt moede van geven / noch sijn berm-
her

hertigheden en comen niet upt-geput worden : en laet ons niet moede worden van die te ontfangen. *Gebenedijt zy sy inder eeuwigheyt Amen.* Ende alle dingen moeten hem loven.

HET XX. CAPITTEL.

Sy toont wat differentie daer is tusschē de vereeninghe ende Opgetogentheydt : sy leert wat opgetogentheydt is, ende verhaelt wat van het goedt dat een ziele heeft ; die den Heere door sijn goedtheydt tot hem is treckende , ende wat cracht dat sy heeft. Het is schoon ende wonderlijck om lesen.

Jck wilde wel dat ick met Godts hulpe cost verclaeren de differentie / die daer is tusschen vereeninghe ende opghetogentheydt oft opghethebentheydt / oft opbliegen / soo men't noemt / des geests / want dit is altemael een dinck. Ick segge / dat alle dese naemen al een dinck bedieden / welck doek extasis geheeten wordt. * Groot is de *av*antagie

B 2

* Sy segt, dat de opgetogentheydt heeft *av*antagie en voordeel boven de vereeninge, dat is te seggē, dat de siele Godt meerder is genietēde inde opgetogentheydt, ende dat Godt deselve daer in meer is verwinnende, dan inde vereeninge. En mē bevint dit alsoo te zijn: wāt inde opgetogentheydt verliest men'tgebruyck soo wel vā de uytwendige als vande inwendige crachten. En als sy segt, dat de vereeninge is het beginsel, middel, en eynde, so wil sy seggē, dat de enckele vereeninge bycans altijs geschiet op een maniere, maer dat inde opgetogentheydt verscheyden trappē zijn, vande welcke som.

mige zijn, gelijk beginsel, andere gelijk middel ende andere gelijk het eynde. Ende om deses oorsaecke heeft sy verscheyden naemen, sommighe daer af bediedende het minder deel, sommighe het hoogere, ende het volmaeckte, ghelijck dat eldersuytgelegh wordt.

vantagie ende het voordeel dat sy heeft boven de Bereeninghe. Sy doet veel hoogere werkingen / ende andere operatiën ghenoech; want de bereeninghe schijnt te wesen beghinsel / middel / ende eynde; ende sy is het oock inwendelijck: maer alsoo het eynde van dese veel hoger ende Edelder is, soo is het oock dat sy haer werkingen inwendelijck ende uytwendelijck doet. Den Heere wille dit verclaeren ghelijck hy het ander gedaen heeft: want voorwaer en hadde sijne Majestejt wy niet te kennen gegeven op wat maniere oft wijseyt en geseydt worden / ick en hadde't niet geweten.

Wy moeten nu aenmercken / dat dit leste water / dat ick geseydt hebbe / soo oberbloedigh is / dat / 't en zy dat de aerde sulcks niet toe en laet / wy ons mogen laeten voostaen / dat met ons is de wolcke van de groote Majestejt / diese ober dese aerde uytgiet. Als wy hem dan dancken van dese weldaet / ende ons in goede werken oefenen naer ons vermeugen / soo dat Godt de ziele / even ghelijck de wolcken (in dien men't soo magh seggen) de dompen van de aerde op-trecken; ende hy heeft die geheel op van der aerden / ende de wolcke climt op nae den Hemel / ende voert haer mede / ende hy begint haer te toonen de dingen van het rijk dat hy haer bereydt heeft. Ick en wete niet oft de ghelyckenisse wel ghelijckt / maer met der daet gheschiedt het alsoo. In dese op-getogentheden schijnt het dat de ziele in het lichaem

sichhaem niet en is / want het verliest merckelijck
sijn natuerlijcke worme / het wordt allenskens
cout / ende nochtans met groote soetighejdt ende
vernoegen.

Om dit te beletten en is gheen middel. In de
bereeninge / gemerckt dat wy alsdan noch in onse
aerde zijn / is daer middel toe / ende wy comen't
bycans altoos beletten / al is't dat het ons wat
arbejdt ende ghewelt cost : hier en is ghemeyn-
lijck gheen remedie / maer vele overcomt / sonder
datmen daer op pepst oft eenigins daer toe helpt
een seer snelle ende crachtighe drijvinghe / ende ghy
siet ende gevoelt dese wolcke oft dien vromen
Arendt opwaerts vliegghen / ende u onder sijn
vleugelen nemen (jae ick segghe dat men't ghe-
voelt) ende ghy siet dat men't weghvoert / ende
ghy en weet niet waer heren : want al gheschiet
het met vermaeckelijckhejt / nochtans de cranch-
hejdt onser natuere doet ons in't beginsel vreesen
ende daerom is hier toe een groote couragie / ende
vast opset van noode / veel meer dan tot t'ghene
dat gheseydt is / te weten al te wagen wat daer
is / wat daer oock magh af comen / hem leverende
in de handen Godts / ende gheerne gaende
daer men ons voert : want ghy wort opghewoert
al is het teghen wien danch : ende dat in sulcker
hoegen / dat ick seer dickwils wel wilde weder-
staen / ghebruyckende daer toe alle mijn cracht /
specialijck sonnwijlen als het publicquelijck ges-
chieden / ende oock seer dickwils in't secreet /
vreesende bedrogghen te zijn. Altemet vermochte
ick yet met groote vermoethejt / als een die vecht
teghen eenen stercken Reuse / ende bleef daer nae
wel vermoent : op andere reysen was't onmogel-
ijck / behalven dat my mijn ziele optrock / ende
bycans den meesten paert mijn hooft / sonder dat

ick dat coste stil houden ; jaе оock altemets mijn
 lichaem / soo dat het opgeheven wierde. Dit is
 my selden gebeurt / maer soo het my eens overs-
 quam / doen wy alle te gader inden Choor wae-
 ren / ende soo ick wilde ter Communie gaen / nu
 op mijn knien sittende / was my dat grootepijn
 want my docht dat het een vrende saecke was /
 ende dat daer seer soude op ghelet worden / soo
 belaste ick de Nonnen (want het is gheschiede
 sedert dat ick de officie van Prioressse bediene) dat
 sp't niet en souden voort segghen. Maer op an-
 dere tijden / soo ick begoft te mercken dat den Hee-
 re het selfde ghinck doen / (ende specialijck eens-
 ten tijde van het Sermoon / wesende daer teghen-
 woordigh veel edele Jouvrouwen / want het was
 den dagh van onsen Patroon / soo streckte ick
 my lancks henen ter aerden upt / ende sp qua-
 men mijn lichaem houden / ende men coste dat
 ghenoegh ghemercken) hebbe ick den Heere her-
 telijck ghebeden / dat hy my gheen gaven meer
 en soude verleenen met uptwendighe teeckenen /
 want ick was nu moede van soo nauw op mijn
 hoede te wesen / ende om dat syne Majestept my
 die niet gheven en eonde / sonder dat men't moe-
 ste ghewaer worden. My dunckt dat hem door
 syn goedthept belieft heeft my te verhoozen /
 want sedert en hebbe ick dat tot noch toe niet
 meer ghehadt : het is wel waer / dat het noch
 broegh is.

Het is alsoo / dat my docht als ick't wilde
 wederstaen / dat ick van onder de voeten met al-
 sulcken cracht opgeheven wierde / dat ick niet
 en weet waer by dat te gelijken / want het was
 niet veel meerder ghewelt dan de andere dingen
 die in den gheest gheschieden / ende alsoo bleef ick
 eenne mael ghebroken : want het is eenen grooten
 strydt /

krijdt / ende ten lesten het haet my seer luttel / mits het den Heere alsoo belieft; want daer en is geen macht die sijn macht can wederstaen.

Op andere tijden is het hem ghenoech / dat wy sien / dat hy ons de gave wilt doen / en dat het aen hem niet en lieght : ende als men doot oodtmoedigheyt wederstaet / soo werckt het even veel als oft men dat teenemael was toelactende. De vruchten die dit werckt / zijn seer groot. In den eersten wordt daer geopenbaert de groote macht des Heeren / ende hoe dat wy / als het den Heere belieft / niet meer machtigh en zijn het lichaem teghen te houden / als de ziele / ende dat wy daer gheen meester over en zijn : maer / hoe seer ons dat oock spijt / wy bemercken dat daer een boven ons is / ende dat dese gaven van hem gegeven zijn / ende dat wy van ons selven nergens in het minste en vermoghen : ende hier doot comt men tot groote oodtmoedigheyt. Ende ick moet belijden / dat het my groote vreesse aen dede / ende bysonderlijck in het beginsel / te sien dat een lichaem alsoo van der Aerden op geheven wordt / want al is het dat den gheest dat met hem opwaerts treckt / ende dat het met groote soetigheyt geschiedt als men daer niet teghen en is / noch tans en wordt men het ghevoelen niet quijt / immers ick was alsoo gestelt / dat ick cost verstaen dat ick verheven werde. Hier blijkt de Majestept vanden ghene die dat doen can / dat eeren de haepzen te herge staen / ende men blijft houden een groote vreesse van soo grooten Godt te vergrammen / vermenicht met een seer groote liefde / diemen van nieuws vercrijght tot den ghenen die men siet een alsulcke groote te hebbe tot eeren rottē woorn soo dat het schijnt / dat niet te vreden en is alleen de ziele soo waerachtelijck tot hem te trecken /

maer hy begeert oock het lichaem / niet teghens-
staende dat het soo sterffelijck is / ende van een soo
vuple aerde daer het hem door soo vele sonden toes-
gebrocht heeft. Doch spruyt hier upt een seer
wonderlijcke afgeschepdenthepdt van alle din-
gen / die welcke ick niet en soude connen seggen
hoe sy is : my dunckt / dat ick magh seggen / dat
sy eenighsints verschepden is / ick segge meerder
dan de andere die alleen den gheest aengaen :
want aengesien men nu vooz soo veel als aen-
gaet den geest / gecomen is tot een geheele af-
geschepdenthepdt van alle dingen / soo schijnt
het / dat den Heere begeert / dat het lichaem het
selve oock te wercke stelle / ende men cziyght eenen
nieuwwen afkeer van de dingen deses wereldts /
waer doorz ons dit leven wel verdrietiger wordt.
Hier op volghet een verdriet / welck wy ons selven
niet en connen aendoen / noch oock dat gecomen
zijnde / niet en connen quyt worden.

Ick soude dit groot verdriet seer wel willen
verclaeren / maer ick vreesse dat ick niet en sal con-
nen ; ick sal nochtans wat seggen by aldien ick
can. Ende men moet weten / dat my dese dingen
oercomen zijn laugh nae alle de visioenen ende
beropenbaeringen die ick beschrijven sal / ende
nae dat ick gewoon was te bidden / waer in den
Heere my groote soetigheden ende vermaeckingen
plagh te geven. Teghenwoordelijck / naedemael
dat sulchs altemet niet op en hout / hebbe ick mee-
stendeels ende gemeynelijck die pijn daer ick nu af
spraken sal. Sy is altemet meerder / altemet min-
der Ick wil nu spreken van als sy meerder is :
want al hoewel dat ick hier nae seggen sal van
de groote crachten oft drijvingen die my aen-
quamen als den Heere my wilde de opgetogent-
heden verleenen / nochtans dunckt my dat daer
niet

niet anders te sien en is / dan een seer lichaemelijcke saecke ten aensien van een seer geestelijcke. Ende ick mepne wel dat ick dit niet te hoogh en verheffe; want dese pijn alhoewel de ziele die ghevoelt / schijnt te wesen met vergheselschappinghe des lichaems: jae het schijnt dat sy daer bepde af deelachtigh zijn; ende nergkens en is daer soo uptermaeten groote verlatenisse als hier is / tot de welcke / soo ick gesept hebbe / wy gheen oorzacche en zijn / dan dieckwils comt ons onbetsiens een begeerte over / end' ick en wete niet hoe dat sy verweckt wordt / maer sy doordringht de heele ziele op eenen oogenblich / ende beghint haer soo moepelijck te vallen / dat sy teemael op-clint boven haer selven / ende boven al dat gheschapen is / ende Godt laet haer soo verlaten van alle dinghen / dat / hoe seer sy oock arbeydt / gheene ter werelddt en schijnt te wesen die haer gheselschap houde / noch sy en soude die beghieren dan alleenlijck in dese verlatentheyt te sterben. Het baet weynigh / dat-men haer aenspreke / oft dat sy haer selven alle mogelijck geweld aendoe om te spreken / om dat haren gheest / al dede sy noch soo veel / hem dese verlatentheyt niet gup en maect. Ende al dunckt my / dat Godt als dan alder-verste van haer is / soo maect hy haer somwijlen deelachtigh van sijn grootheden op die wonderlijckste maniere die-men soude moghen bepepsen / end' alsoo en can het niet gesept worden; end' ick en mepne niet dat het pemandt ghelooven oft verstaen sal / dan die 't ghepascert heeft: want 't en is geen mede deplinghe om te troosten / dan om te thoonen de reden / die een siel heeft om haer te bedroeven / van dat sy absent is van het goet dat in hem heeft alle goet.

Door dese mede-deplinghe wast de begheerte /

ende oock de groote verlaetenisse daer sy haer in
 fiet met een soo subtyle ende doorsnijdende pijn/
 dat alhoewel de siele ghestelt is in dese woestynne/
 sy doch / soo my dunckt/wel nae de Letter magh
 segghen (ende by avontueren heeft den Coningh-
 lijcken Propheet dit geseydt wesende in ghelijcke
 verlaetentheydt; behalven dat Godt die aen hem
 als een Hepligh Persoon / te gevoelen gegheben
 heeft op een meer excessive ende uytstreckende ma-
 niere) *Vigilavi & factus sum sicut passer solita-
 rius in tecto.* [Ick hebbe ghewaecht / ende ben
 gheworden als een eensame Musche op't dack.]
 Ende alsoo comt my aldan dat Vers te vozen/dat
 my dunckt dat ick 't selve in my sie: ende my
 is eenen troost / dat ick sie dat andere Persoonen
 oock soo groote verlaetentheydt in hen ghevoelt
 hebben / hoe veel te meer alsulcke? Soo dan
 schijnt het dat de siele in haer selven niet en is /
 maer op het dack oft sop van haer selven ende van
 alle dat gheschapyen is / want my dunckt / dat sy
 noch is boven het alderhooghste dat in de siele is.

Op ander reysen gaet de siele als een die in sijn
 uytersten gheperst ende ghedwonghen is / seg-
 gende ende vragende aen haer selven / Wac
 is uyven Godt? Ende het is te noteren / dat ick
 eerst niet wel en wiste wat dese Versen in het
 Spaensch gheseydt waeren: maer naederhandt
 doen ick't verstondt / was my een solaes te sien
 dat my den Heere die in mijn memorie ghebrocht
 hadde / sonder dat ick daer op ghepeyft hadde.
 Op andere tijden was ick indachtigh t'ghene
 dat

Dat Sinte Paulwels seght / dat hy der werelde
 gecrupst is. Ick en segge niet dat dit alsoo is /
 want dat sie ick nu ; maer my dunck dat de siel
 alsoo gestelt is / dat sy geenen troost ontfanght
 van den Hemel/ende dat sy oock daer niet en is ;
 noch sy en begeert die niet van der aerden / ende
 sy en is daer oock niet / maer hanght als gecrupst
 tusschen Hemel ende aerde/al lydende / sonder dat
 haer van eenigh quaertier secours ende onder-
 standt comt. Want het ghene dat haer van den
 Hemel comt / het welck is / soo ick gesept hebbe/
 een soo wonderlijcke hemisse Godts/verre boven
 alle dat wy mogen begeeren / is om haer meer-
 der torment aen te doen / want sy doet vermeer-
 deren de begeerte / in sulcker voegen / dat de
 groote pijn / nae mijn duncken / altemet het ge-
 voelen beneemt ; maer dat duert niet seer langh.
 Het schijnt dat het eenige passagien des doodts
 zijn / behalven dat dit lyden soo groote genoegh-
 te met hem bynght / dat ick niet en wete waer-
 sy te gelijcken. Het is een felle soete Martelie ;
 want niet met allen van alle Aerdsche dingen /
 dat aen de ziele soude vertooght worden / en staet
 haer aen / alwaer het van't ghene dat haer meest
 pleeght behagelijck te wesen ; terstondt schijnt het
 dat sy't van haer smijt. Sy verstaet wel dat sy
 niet en bemint dan haeren Godt / maer sy en be-
 mint niet sonderlinghs van hem / dan sy begeert
 't al teenemael seffens / ende en west niet wat sy
 begeert. Ick segge dat sy't niet en weet / want
 de imaginatie en vertooght haer niet met allen /
 ende

ende nae dat my dunckt / een langhe poose tijds
dat sy alsoo gestelt is / en wercken de crachten
niet : ghelijck sy in de vereeninghe ende opghe-
toghentheydt opghelouden worden door de
vreygh.

¶ Iesus, oft ick dit doch uwer Eerw. wel
coft te keimen geven : op dat ghy my oock moogt
seggen wat het is ; want het is het gene daer mijn
siele teghenwoordelijck altyds mede becommert
is. Ordinareljck als sy ledigh is / valt sy in dese
benauwtheden des doodts / ende sy vreeft als haer
die aencomt / midtsdien sy niet sterben en sal.
Maer daer eens ingestelt wesende / soude sy wel
alle den tijdt / dat sy leven moet / willen overbren-
ghen met dat lijden / niet teghenstaende dat het
soo uptnemende groot is / dat het lichaem dat
qualijck can verdraghen. Altemet begheven my
oock bycrans alle de pols-aderen (soo de Suster-
kens segghen / die altemet tot my comen / ende
dat nu meer ghewaer worden (mijn leden zijn
ghelijck upt de cote / ende mijn handen zijn soo
stijf dat ickse altemet niet en can t'saemen leg-
ghen / ende alsoo blijft ick tot s'anderdaeghs met
seer groote pijn in de slagh aderen ende in het lic-
haem / dat het schijnt dat mijn leden verstopcht
zijn. Ick pepse wel / dat het den Heere eens sal
believen / dat by aldien het soo voortgaet als't
tot noch toe gedaen heeft / het sal een eynde ne-
men met het eynde van mijn leven : want soo
my dunckt alsuicke pijn is daer toe groot ghe-
noegh / dan ick en bent niet weerdigh. Alle mij-
ne benauwtheydt is alsdan te sterben / ende ick
en pepse noch op het Dagebier / noch op de groo-
te sonden die ick ghedaen hebbe / waer mede ick
de helle verdient hadde. Ick verghete't al door
de groote begheerte van Godt te aenschouwen /
ende

ende die verlatenhepdt ende eensaemhepdt be-
haeght mijn siele veel meer / dan allen het gesels-
chap des wereltds. Waer daer yet dat haer sou-
de comen vertroost n/dat soude wesen te spreken
met penandt die dit tozment beproeft hadde ;
ende te sien dat al wilde sp haer daer van beclae-
ghen / haer dunckt dat haer niemandt ghelooven
en soude.

Haer valt oock seer swaer / dat die pijn soo
groot is / dat sp noch alleen en soude willen zijn
gelijck t'ander tijden/ noch in geselschap/ dan van
de ghene aen wien sp soude comen haer beclaegh
doen t'Is gelijck een die den strop aen den hals
heeft / ende beginnende te smachten / soeckt sijner
asem te haelen : alsoo dunckt my dat dese begeer-
te van gheselschap comt wpt onse cranckhepdt ;
want (gemerckt de pijn ons in perijckel des doots
stelt/het welck sp voozwaer aldus doet; ick hebbe
my somwijlen daer in bevonden door groote
siechten ende andere oorzaecken / soo ick gesepdt
hebbe : Jae ick meyne dat ick soude moghen seg-
ghen/dat dit perijckel soo groot is als alle de an-
dere soo is de begeerte/die het lichaem ende de siele
heeft om niet te scheidten) de gene die hulp erscht
om asem te haelen: ende met die te seggen/ met haer
te beclagen / ende haeren sin daer af te trecken /
soo soeckt sp remedie om te leven grootelijcks te-
ghen den wil des gheests / oft van het opperste
deel der ziele / die dese pijn niet en soude willen
quijt zijn.

Ick en weet niet oft ick wijselijck doe in't ghe-
ne dat ick segghe / ende oft ick't wete te seggen ;
doch soo my innumers dunckt gheschiedt het al-
dus. D. Gerw. wil aenmercken wat ruste ick
kan hebben in dit leven : want die ick plagh te
hebben (het welke was wesende in't ghebedt
ende

ende eenfaemheyt / want daer was my den Heere
 te vertroostende) is nu vooz den meestendeel ver-
 andert in dit torment ; ende dit is soo wel smae-
 kende / ende de ziele bevindt dat het van soo groo-
 ten werden is / dat sp't liever heeft dan alle de
 lieffelijchheden die sp' plagh te ontfangen. Waer
 dunckt dat het sekerder is / want het is den wegh
 des Cruys / ende heeft in hem nae mijn duncken /
 eenen seer costelijcken lust / want aen het lichaem
 en wordt niet ghegeven dan pijn / ende de ziele
 is de ghene die lydt / ende die alleen gheniet de
 brynght ende blydschap die dit lyden mede bryngt.
 Ick en weet niet hoe dit can zijn / maer het is
 voozwaer alsoo / dat ick dese weldaet die den Hee-
 re my is doende / de welke van zijn handt alleen
 comt ende geensints dooz mijn toe doen / want
 sp' is seer bovemattelijck / niet en soude willert
 mangelen vooz alle de ander daer ick hier nae
 af seggen sal : ick en segge niet vooz altemael
 seffens / maer vooz elck in't bysondere. Ende hier
 en moet niet vergheten zijn dat ick seghe / dat
 dese aenballen my nu aencomen nae alle de wel-
 daeden des Heeren / die hy my verkeent / maer al-
 t' ghene dat in desen Boeck beschreven is / ende
 in het ghene daer den Heere my nu toe gezocht
 heeft.

Alsoo ick in't beginsel bevroest was (gelijk
 ick bycans altydt ben / als den Heere my eenige
 nieuwe weldaet is doende / tot dat sijne Majesteit
 het selve continuerende my daer af verskert)
 seyde hy my / dat ick niet en soude vreesen / ende
 dat ick dese weldaet meer soude achten dan alle de
 ghene die hy my van te voozen gedaen hadde /
 want dat in dese pijn de ziele gesupbert wierde /
 ende ghesmedt oft reyn ghemaeckt wierde / ghes-
 lijck het Gout in den smelt-oven / op dat het mail-
 lieertsel

lieertfel van sijne gaven daer beter magh op boeghen! ende dat sy daer ghesupbert worde van't ghene daer sy in't Daghevier vooz moeste wesen. Ick verstondt wel dat dit een groote weldaet was / ende ick wierde daer dooz meer verskert; ende mijnen Biecht vader seght dat het goedt is. Ende al vreesde ick/om dat ick soo boos ben/ soo en cost ick my nochtans noyt laeten voozstaen dat het quaedt was: my dede eer de hooghhepdt van dit goedt vreesen / siende ick hoe quaelijk ick dat verdient hadde. Ghebenedijdt sy den Heere/die soo goet is/ Amen.

My dunckt / dat ick bupten mijn propoost gegaen ben: want ick hadde begost te spreken van de opgetoghentheden ende t'ghene dat ick nu ghesepdt hebbe / is noch meer dan opghetoghentheydt / ende alsoo werckt het de effecten die ick verhaelt hebbe. My sullen nu wederom comen tot de opghetoghentheydt / ende tot t'ghene dat daer ordinaerelyck in gheschiedt. Ick segge / dat my dickwils docht / dat mijn lichaem soo locht wierdt / dat het alle swaerte verloor / ende somwijlen gebeurde 't wel / dat ick nauwelijck en ghevoelde dat mijn voeten de aerde ghenaeckten. Als dan het lichaem in de opghetoghentheydt is / soo is het als doodt / dickwils sonder pet te vermoghen: ende soo het hem aencomt / soo blijft het altoos / t'zy sittende/het zy met open oft gesloten handen. Want hoe wel het ghevoelen selden verlozen wordt / soo is my nochtans somwijlen gebeurt / dat ick't teenemael verloren hebbe / maer niet dickwils / ende niet seer langh. Den ordinarijs is dat beroert wordt: ende al en can het dooz hem selven uptwendelijck niet uptrechten / nochtans en laet het niet te verstaen ende te aenhooren / als van verre. Ick en segghe niet/
Dat

dat het verstaet oft hoorz / als het nu in't hooghste vande opghetogentheydt is (ick noeme het hooghste / als men de crachten quyt wordz / door dien sy soo seer met Godt vereenicht worden ;) want 't en siet / noch en hoorz / noch en ghevoelt dan niet / soo my dunckt. Maer / gelijk ick gesepdt hebbe in het voozleden ghebedt des vereenighedyts / dit / te weten dat de siele gheheelijck in Godt verkeert wordz / duert niet langhe / maer soo langh als 't duert / soo en ghevoelt men gheen van de crachten / noch men weet niet wat daer gheschiedt. Dit moet niet wesen om verstaen te worden ter wijlen men hier op der aerden leeft / immers Godt en begheert niet dat wy daer toe souden bequaem zyn. Die hebbe ick aen my selven beproeft.

D Erw. sal my vraghen / hoe duert dan de opghetogentheydt altemet soo veel uren ? 't Ghesne dat my dickwils overcomt / is dat / soo ick in't voozleden ghebedt ghesepdt hebbe / het ghesnieten gheschiedt met poosen. Dickmaels verflint haer de siele / oft om beter te seggen / de Heere verflint haer in hem / ende hebbende haer alsoo een poosken tijds in hem ghehouden / blijft haer alleenelijck den wil. My dunckt / dat dese verroeringhe van de andere twee crachten wel magh vergeleken worden met de naelde van eenen Sonne-wijser / die noyt stille en staet ; maer als het de Sonne der rechbeerdigheydt belieft / soo doet syse wel stille staen. Die segge ick duert niet lange / maer alsoo het gewelt ende opgeheventheydt des gheests is groot geweest / al is het dat de andere crachten haer wederom roeren / soo blijft nochtans den wille verstonden / ende doet als teenemael meester sulcke operationen in het lichaem. Want naedemael dat de twee an-
dere

dere spertelende crachten de ziele soecken te beletten (die de minste zijn van haer vjanden) om dat hy door de sinen oock niet belet en worde: soo is het dat hy die ophoudt / want den Heere dat alsoo begheert. Ende meestendeel zijn de ooghen ghesloten / al en willen wy die oock niet sluyten / ende is't dat sy altemet open zijn / soo en wordt men niet ghewaer / noch men kan niet onderkennen 'tghene dat men siet / ghelijck ick te voren geseydt hebbe.

Hier dan kan het lichaem vele min pet wt sijn selven doen / ten eynde het niet / als de krachten wederom by een komen / te veel te doen hebben soude. Daerom soo wie dese gabe vanden Heere ontfanghen heeft / dat hy hem niet bedroeve / is't dat hy altemet sijn lichaem veel uren lanck ghebonden siet / ende somtijds noch het verstands ende de memorie verstroyt. Het is wel waer / dat sy bykans altydt versmoet zijn in Godts lof / oft in te willen begrijpen oft verstaen 'tgene dat haer overcomen is / ende noch en zijn sy daer toe niet wacker / maer zijn ghelijck die vijster gheslapen ende ghedroomt heeft / ende noch niet teernemael wacker gheworden en is. Ick verclaere dit soo eyghentlijck / om dat ick weet datter noch persoonē zijn / oock hier in dese plaetse die den Heere dese gratie is doende / ende is't dat de ghene die haer regeren / hier in niet herbaeren en zijn / hen sal misschien duncken / dat sy moeten zijn ghelijck doot inde opghetoghentheit / principalijck als sy niet gheleert en zijn. Ende het is wel een jammerlijcke saecke het ghene dat men van de Siecht-vaders moet lijden / die dat niet en verstaen / ghelijck ick hier nae segghen sal. Ick en verstaem moghelijck niet wat ick segghe / u Verwilt sal't verstaen als ick ergens in de waerheyt raecke

raeche/ghemercht den Heere u daer nu experientie af ghegeven heeft / hoe wel ghy / mits het niet seer langh gheleden en is / moghelijck soo seer niet gade gheslaghen en hebt / als ick. Soo dan/al is het dat ick dickwils mijn beste toe doe/ soo en is daer gheen cracht in't lichaem om dat te roeren ; de siele heeft die gantschelijck tot haer gestrocken. Menighmael wordt daer dooz ghesont die ghene die wel sieck ende vol groote pijnen is / ende wordt oock bromer / want het gene dat daer ghegeven wordt is seer groot : ende altemet wilt den Heere / soo ick segghe / dat het lichaem het selve gheniete / aenghesien dat het nu ghehoorsaem is in 't ghene dat de siele begheert. Naedat den mensch tot hem selven gheromen is / is het dat de opghetogentheyt groot gheweest is/ soo gebeurt het dat de crachten eenen dagh twee oft dyp soo deusigj ende verstopt zijn/dat het schijnt dat sy by haer selven niet en zijn.

Hier is het suchten / om datmen wederom moet keeren tot het leven : hier zijn nu de vleeschelen ghewaesschen om wel te vliegghen/het wolhapz is nu vergaen. Hier wordt nu het vendel Christi teenemael opgherecht : dat het anders niet en schijnt / dan dat den Casteleyn van dit Fort opklimt / oft opghetoghen wordt tot den alderhooghsten toren / om aldaer het vendel vooz Godt op te rechten. Sy aensiet van daer de gene die beneden zijn / als een die nu behouden is : nu en is sy vooz gheen verjckelen meer verbaert/ eer soeckt sy die / als die nu op sekere maniere verschert is van de victorie. Hier sietmen claerlyck hoe luttel te achten zijn alle de dinghen van hier beneden / ende hoe dat sy niet en zijn. Die daer is / die vercrijght veel dinghen wt den hooghen. Sy en wilt nu niet begeeren noch hebben eenen
anderen

anderen wille / dan die den Heere hem gheeft
 ende hierom bidt hy o vdtmoedelijck / ende gheeft
 hem de sleutels van sinen wille. Siet hier den
 Hovenier die nu Casteleyn geworden is. Op en
 begheert niet anders te doen dan den wille des
 Heeren; hy en wilt gheen meester zyn noch over
 sy selven / noch over yet anders / noch over eeni-
 ghen water-put van desen hof; maer als daer
 yet goedts in is / dat wilt hy dat syne Majesteit
 upt deyle: want voert aen en begheert hy niet ey-
 ghens te hebben / dan dat hy teenemael doe nae
 sinen wille / ende tot syne glorie. Ende dit alles
 gheschiedt alsoo oprechtelijck met der daet / als
 het waerachtelijck opghetoghentheden zyn / dat
 de siele haudt alsulcke werkinghen ende profijt
 als ick gheseydt hebbe: ende by aldien sy sulck
 niet en zyn / soude ick seer twijffelen oft sy van
 Godt souden wesen / ende eer vreesen dat het sou-
 de sulcke rasernijen zyn daer Sinte Vincentius
 af spreekt. Dit weet ick wel / ende hebbe het be-
 proeft door experientie / dat de siele hier van alles
 meesteresse blijft / ende dat sy op een ure oft min-
 tijds alsulcke vryheyt ende liberteyt vercringt
 dat sy haer selven niet kennen en can. Sy siet
 wel / dat het haer eyghen niet en is / noch sy en
 weet hoe sy aen sulcken goet ghecomen is / maer
 sy verstaet claerlijck het overgroot profijt dat elc-
 ke van dese opgetoghentheden haer aenbrenght.
 Niemandt sal dit ghelooven / dan die't beproeft
 heeft: ende daerom en ghelooven sy een arme sie-
 le niet / die sy gesien hebbende soo woos geweest te
 zyn / nu sien soo haest te beghinnen haer tot soo
 cloecke daden te begheven / want sy begheeft
 haer terstont ont niet te vreden te zyn in cleyne
 dinghen den Heere te dienen / maer in het alder-
 hooghste dat haer moghelijck is. Sy meynen

dat het een tentatie ende dwepertje is. Maer wisten sy dat het daer van niet en comt / maer vanden Heere / aen wien sy nu de sleutelen van haeren wil opghedracghen heeft / sy en souden hem niet verwonderen. Ick lacte my voorslaen / dat een ziele die tot desen staet gheraccht is / nu niet en spreekt noch en doet wyt haer selven / maer dat van alles dat sy doen moet / desen oppersten Coninclicke sorghe dracghet. Och Heere Godt / hoe claerlyck siet men hier de uptlegginghe van dat Versken / ende hoe wel verstaetmen wat reden den Propheet hadde / ende wy altemael moghen hebben / om de vleugelen van een Duvve te begeeren. Men verstaet claerlyck dat het een vleughe is / die den gheest gheeft om hem te verheffen boven al dat geschapen is / ende boven sy selven vooz al / maer het is een soete vleuge / een ghenoeghelijcke vleughe / een vleughe sonder gherucht.

Och wat een heerschappye heeft een ziele / die den Heere hier toe brynght / dat sy alle dinghen can aensien sonder ergens in verwarret te zyn ? Hoe spijt haer den tijdt / dien sy daer geweest is ? Hoe verwondert sy haer van haer voozleden blindhepdt ? Hoe deprezen haer de ghene die daer noch in steken / specialijck als het volck is die hem int gebedt oeffenen / ende den welcken Godt soetigheden verleent ! Sy soude wel willen luyder kelen uytgeschreuwen / om te kermen te gheben hoe seer sy bedroghen zyn: ende altemet doet sy't oock / ende dan regenen ober haer hooft dupsent verbolgeningen / men houdt haer vooz luttel oodtmoedigh / ende dat sy wilt leeren den ghene van wien sy soude behooren te leeren / ende bysonderlijck als't een Vrouw persoon is / daer is het dat men vromis strijckt / ende niet reden / want sy en weten niet

niet de kracht daer sy mede gedreven wort / dat sy niet rusten en kan / noch en kan haer niet othouden van te waerschouwen van hume dolinghe de ghene die sy lief heeft / ende die sy gecrne ;oude verlost sien vanden kercker van dit leven / den welken niet minder en is / noch haer niet minder en schijndt te zijn / dan den ghenen daer sy in gesteken heeft.

Daer sijt den tijdt die sy ghe-employeert heeft in te soecken de eere ende tot het bedroggh dat haer dede ghelooven / dat eere was / 't ghene dat de wereldt eere heet. Sy siet dat het een overgrootte loghen is / ende dat wy allegader daer in wandelen. Sy weet wel dat de oprechte eere niet loghenachtigh maer waerachtigh is / vooz yet achtende 't ghene dat het is / ende vooz nies houdende het ghene dat niet en is : gemerckt al niet en is / ende min dan niet / 't gene dat vergaet / ende Godt niet en behaeght. Sy bespot den tijt / inden welken sy eenigh werck ghemaecht heeft van het gelt / ende vande begeerte des selfs : hoe wel ick gheloove / dat ick hier van (ende het is waerachtelijck alsoo) my noyt beschuldicht en hebbe : 'tis schult genoegh het selve eennighsins te achten. Waer 't sake dat men daer mede mocht coopen het goet dat ick nu in my sie / ick soude dat groot achten ; maer men siet dat dit goedt ghewonnen wordt niet dat al te verlaten.

Wat is het dat men coopt niet het gelt dat wy soo begheeren ? is het yet costelijck ? is het yet lanckduerighs ? oft waer toe begeren wy 't ? Men soecht voozwaer een doncker ruste / die soo dier staet ! Wichmaels wintmen daer dooz de helle / ende men koopt daer mede een geduerigh vper / ende pijnne sonder eynde. Och dat een pghelijck het selve wilde houden vooz onprofytighe aerde ?

hoe seer wel soude de werelddt ghereguleert zijn / hoe soudē alle werdinghen cesseren / niet wat een vrientdtschap soudē alle menschen onder malcanderen verkeeren / als daer gheen eyghen baet van gere ende gelt en waere ? Ick late my voozstaen / dat alle dinghen soudē gheremedieert worden.

Doozts siet sy hier soo groote verbluatheydt des wellustigheydts / ende hoe datmen daer dooz tot verdriet ende onrust comt oock in dit leven Och wat een onrust / wat een clepne ghereweghte / ende wat enen ydelen aerbeydt is dat ? Hier aensietmen niet alleen de spinnewebben van sijn siele / ende haere groote ghebyken / maer oock de kesselinghsken / hoe clep die oock mogen zijn / want de Sonne schijnt daer seer claer. Ende daerom / hoe seer dat een siele aerbeydt om haer volmaeckte te maecken / wordt sy eens waerachtelijck van dese Sonne gheraecht / soo siet sy dat sy seer trouwel ende onclaer is. Het is eben ghelijck water dat in een glas is / welck bunten den Somensschijn seer claer is / maer soo haest als de Sonne daer op schijnt / soo sietmen dat het vol stoffs is. Dese gelijckenisse comt wel nae de letter. Eer dat de siele ghestelt is in dese opghetogentheydt / soo dunckt haer dat sy haer neerstelijck wacht van Godt te vergrammen / ende dat sy nae haer vermoghen doet al dat sy can ; maer hier toe ghecomen zijnde / dat de Sonne der rechtbeerdigheyde op haer begint te schijnen / die haer ooghen doet open doen / dan siet sy soo veel beselinghen / dat sy die wel wederom soude willen sluyten / want sy en is noch niet van het gheslacht van dien broomen Arant / dat sy dese Sonne soude comen sterreljckis aensien : maer hoe luttel sy die oock open houdt / soo siet sy haer geheel onclaer. Sy denckt op dat verstaen ; Wie sal in uwe teghenwoordigheyde

digheyde rechtveerdigh zijn ; Wanneer sy dese
 Goddelijcke sonne aensiet / soo wordt sy verdun-
 stert dooz de claerhepdt : wanneer sy op haer sel-
 ven siet / soo worden haer ooghen ghestout van
 het sijnck / ende alsoo wort dit dunfken heel blind.
 Dit ghebeurt menighwerf / dat sy aldus teene-
 mael blindt / verslonden / verslaghen / ende bly-
 ten haer selven is dooz de groote dinghen die sy
 siet. Hier vercrjght men waerachtighe ootmoes-
 digheyt om gheensints hem te begheven van sy
 selven te pyssen / noch dat andere dan doen sou-
 den. Den meester van den hof deyt de vruchten
 upt / ende niet sy / ende oversulckis en blijft haer niet
 aen de vingheren clevende. Alle't goedt dat sy
 heeft / wordt tot Godt ghestiert. Seght sy yet
 van haer selven / dat is tot sijnder glorie: sy wet
 wel dat sy hier niet en heeft. Ende al wilde sy / soo
 en can sy dat niet laten te weten / want sy siet het
 claerlijck met haer ooghen / de welke sy / hoe seer
 het oock tegen haren danck is / moet sluyten aen
 de dinghen des wereldds / ende open houden om
 de waerheyt te aenschouwen.

HET XXI. CAPITTEL.

Sy vervolght ende voleyndt desen lesten trap des gebedts. Sy seght wat een pijn dat het isvoor een siele die daer toegecomen is, dat sy wederom moet verkeeren onder de menschen; ende sy verclaert het licht dat de Heere verleent om de bedrieghelijckheydt des vverelts te mercken. Het houdt goede leeringhen in.

O dan te voleynden 'tghene daer ick nu af was sprekende / ick segghe / dat den Heere hier gheen consent van dese siele van doen heeft / sy heeft hem nu dat gegheven / ende sy weet wel dat sy haer ghewillighlyck in sijne handen overghegeven heeft / ende dat sy hem niet en kan bedrieghen / want sy al wetende is. 't En is niet ghelijck hier / daer het leven vol bedroghs ende dobbelheydts is. Als ghy meent eenen vriendt ghewonnen te hebben / nae het ghene dat sy u toont / soo comt ghy naemaels te verstaen dat het al valscherdt is. 't En is niet moghelijck in al sulcken verwerringe te leven / bysonderlijck als men daer mede geinteresseert is. Saligh is de siele / die den Heere byngt tot kennisse vande waerheyt Och wat enen staet waer dit vooz Coninghen ! hoe veel meer soude hen baeten dit te soecken dan Heerschappijen wat een rechtveerdicheyt soude in't landt wesen ! hoe veel quaedts zonde daer dooz belet worden / ende belet gbeveest hebben ; Hier en vrestmen noch leven noch eere te verliezen om de liefde Godts. Wat een groot goet is dit vooz een die meer schuldigh is besorght te zijn

zijn vooz de eere Godts/ dan alle andere die min
 zijn/want de Coninghen zijn de ghene wien an-
 dere menschen moeten naevolgen. Om het ghes-
 loof een stipken te vermeerderen/ ende om de ket-
 ters een weynigh lichts te geven/zoude ick dijn-
 sent wijcken willen verliesen / ende met recht.
 Een ander winninghe is het van een rijck dat
 geen eynde en heeft/soo dat dooz een druppelken
 waters / dat een ziele proeft van het water dat
 daer is/ sy schijnt de walge te hebben van al dat
 hler beneden is: Wat sal't dan wesen/als sy haer
 sal vinden teennemael daer in verslonden? Och
 Heere/hadde't u belieft my tot eenen bequaemen
 staet te roepen / om dit met luder stemmen te
 moghen segghen! Men soude my soo niet geloof-
 ven/ghelijckmen andere doet/ die't op een andere
 maniere weten te segghen dan ick; ick soude ten
 minsten my selven voldoen. My dunckt/ dat ick
 mijn leven luttel soude achten / om alleenlijck
 een van dese waerheden te kennen te gheben: ick
 en weet niet wat ick ten lesten doen zoude/want
 my en is niet te betrouwen: dies niet tegenstaen-
 de/wesende sulcke als ick ben / ghevoele ick my
 soo grootelijckx gheperst/om dit te segghen aende
 ghene die commanderen / dat ick niet ghydueren
 en kan. Nu ick niet voozder en mach / soo keere
 ick my tot u/ mijnen Heere/ om van u remedye
 vooz alles te versoecken. It is wel kennelijck /
 dat ick my seer geerne soude ontblooten van de
 gaben die ghy my verleent hebt / om te mogen
 wesen in eenen staet/ inden welcken ick u niet en
 soude vergrammen / ende zoude die gheben aen
 de Coningen: want ick weet alsdan dat het on-
 moghelijck soude zijn / dat zouden toeghelaeten
 worden de dinghen die nu toeghelaeten worden/
 ende dat menigh groot goet daer soude naevol-
 ghen

ghen. Och mijnen Godt / geeft hen doch te kien-
 nen waer toe sy verobligeert zijn / ghemerckt ghy
 hen soo doozlichtigh hebt willen raechen op der
 aerden / dat ick ooc: heb hooren seggen dat tees-
 kenen inden Hemel zijn / als ghy perandt van
 hen lieden wegh-neemt. Want doozwaer het is
 my oozsaecke van devotie / als ick overpepse/dat
 u mijnen Coninck beliest / dat sy oock tot hier toe
 verstaen souden / dat sy u moeten naevolghen in
 hun leven / ghemerckt daer eenighsints tecke-
 nen zijn inden Hemel als sy komen te sterven/ge-
 lijck het in uwe doodt geschiedt is. Ick ben al te
 stout: **D** Eerw. wil dit scheuren/is't dat het u mis-
 haeght / ende ghelooft my dat ick't beter soude
 monderlinghs seggen / waer't dat ick coste / oft
 dat ick meynde dat men my soude ghelooven/
 want ick bidde dickmaels vooz henlieden / ende
 ick woude wel dat ick yet coste verwerven. Het
 is al gheleghen in het leven te waghen / ende dick-
 wils soude ick dat wel willen quyt wesen : ende
 het soude wesen een kleyn prijsken te aventuren
 vooz groot ghewin / want daer en is niemant
 die soude willen leven / siende het groot bedroogh
 daer wy in wandelen / ende de verblintheit daer
 wy in steken.

Als een ziele hier toe ghekomen is / soo en is't
 niet alleen begheeren 't ghene sy vooz Godt heeft/
 syne **M** iesteyt gheeft haer oock sterckheydt om
 die te vrbrenghen. Gheen dinck en comt haer
 te voren/dooz het welke sy hem meynt te dienen /
 oft haz. redert haer selven daer toe / ende sy doet
 niet ; want / also ick segghe / sy siet claerlijck dat
 het al niet en is / wtghensmen Godt te behaes-
 ghen. Alle de swarigheydt is / dat daer niet en
 valt vooz de ghene die soo luttel voort-ganck
 doen als ick ben. **D** maet believen o mijn Godt

dat den tijdt magh komen / inden welcken ick u moghte betalen een mijte van de groote schulde die ick u schuldigh ben. Schickt ghy't o Heere / alsoo 't u belieft / dat dese u dienst-maeght u eghens in magh dienen. Daer zijn noch andere vrouwen gheveest / die vooz u treffelijcke dingen ghedaen hebben: ick en ben maer bequaem om te clappen/ end' hierom is het/ o mijnen Godt/ dat ghy my niet en wilt in het werck stellen: alle mijnen dienst is ghekeghen in woorden ende begeerten / ende noch en hebb' ick hier toe geen bysphepdt / moghelijck om dat ick in alles can failgeren. Verstercht ghy mijne ziele / ende stelt haer eerst/ o Goedt van alle goeden / o mijnen Jesus. ende versietse eerstmael wel van alle goetd / ende ordonneert dan stracke middelen / hoe ick yet vooz u magh doen/ want daer en is niemant die soo veel ontfanghen hebbende / niet en soude betaelen. Dat het coste soo veel als het costen magh/en laet doch niet toe o Heere / dat ick vooz u kome met soo ydele handen / gemerckt dat nae de wercken den loon ghegeven sal worden. Hier is mijn leven / hier is mijn cere / ende mijnen wille / ick heb 't u al ghegeven / ick hoorz u toe / schickt ende doet met my nae uwen wille. Ick sie wel / o mijnen Heere / hoe luttel dat ick vermogh / maer wesende neffens u / ende staende op dien hoogen tooren/daermen de waerheden siet / is het dat ghy my niet en verlaet / soo sal ick 't al vermoghden; maer scheidt ghy van my / hoe luttel het oock zy / soo sal ick gaen daer ick was / welck was nae de helle.

Och wat is het / dat een siele/die haer hier toe ghekomen siet / wederom moet beginnen met een peghelijck te verkeeren / dat sy aensien moet het battement van dit soo ongheregelt leven dat sy moet

moet den tijdt verquisten het lichaem dieneude met slapen ende eten ! Het verdriet haer al/ sy en weet niet hoe t'ontblijden / sy siet haer ghekentent ende ghevangen : sy ghevoelt dan veel eygentlijcker de gevanghemisse daer wy mede in onse lichaemen gheladen gaen / ende de ellendighepdt des levens. Sy siet de reden die Sinte Pauwels hadde om Godt te bidden dat hy hem daer van soude verlossen : sy roept met hem/ sy bidt Godt om vrijhepdt/ gelijk ick op andere reysen geseydt hebbe ; maer hier gheschiedt dat dickwils met alsulcken cracht/ dat het schijnt/ dat de ziele wilt opt het lichaem breeken/ om dese vrijhepdt te soecken / om dat men haer niet upt en treckt. Sy gaet als verkocht wesende in een vreemt Landt : ende 't ghene dat haer aldermeest quelt/ is/ dat sy weprige vindt / die hun met haer van ghelijcken beslagghen/ ende nae 't selfde haeckien ; maer dat ghemeynelijck een pghelijck soeckt te leven. Och dat wy nergens aen gebonden en waren / en dat wy in geen dunck der aerde ons behagghen en hadden ; hoe soude verzoeten het verdriet dat wy souden ghevoelen van altoos sonder hem te leven/ de vreesse des doodts/ met begheerte van te gemieten het waerachtigh leven ! Ick overpeyse altemets / naedemael my (door dien den Heere my dat licht verleent heeft / daer mijn liefde soo slap/ ende de waerachtighe ruste soo onseker is/ mits mijn wercken dat niet verdient en hebben) sulcken pijn is/ my selven dickwils te sien in dit ballinckschap / wat pijn het den Heyligen moet geweest hebben. Wat een lijden woeste Sinte Pauwels hebben/ ende de Heylighe Magdalena ende andere dierghelijcke / in de welke het vper der liefde Godts soo sterck was ! Het moest voorwaert een ghedurighe Martelie wesen.

dunckt / dat de ghene die my eynighints verlich-
ten / ende daer ick sonder verdriet mede spreke /
zijn personen die ick bevinde dese begheerten te
hebben / ick mepne begheerten met werken.
Ick segghe niet werken / want daer zijn som-
nige personen / die hen laten voorstaen dat sy
af-ghetrocken zijn van alle dinghen / ende sy ghe-
ben't alsoo upt / end' het behoorde wel te zijn / ge-
merckt hunnen staet dat verrepscht / ende dat sy
van over soo vele jaren begost hebben in te gaen
den wegh der volmaeckthept. Maer dese ziele ver-
staet wel / oock van verre / wie dat zijn de gene die
sulckx maer en zijn inden mondt / oft wie dat hun-
ne woorden bevesticht hebben met de werken :
want haer is kennelijck het kleyn profijt dat de
eene / ende het groot profijt dat d'andere doen /
ende het is een saecke / dat de ghene die experien-
tie heeft / sulckx claerlijck siet.

Albus dan hebbe ick nu verclaert de uytwer-
kinghen end' effecten vande opghetogentheden /
als die door den Gheest Godts komen. Het is soo
dat hier een meer ende een min is. Ick segghe /
een min : want in het beghinsel / al werckt sy de
voorzeyde effecten / soo en hebben sy 't doch niet
bepoest met der daet ; ende men en can soo niet
weten oft yemandt die heeft : van gelijken wass
de volmaeckthept dagelijck / ende men aer-
hept op dat geen gedenckenisse blijven en sou-
de van eenige spinne-webben : ende dit verrepscht
wat tijds : ende hoe de liefde ende de ootmoedig-
hept meer inde ziele wassen / hoe oock de bloemen
de deughden meerderen reuck geven / soo vooz
hun als vooz andere. Het is waer / dat den Hee-
re in een van dese opgetogentheden soo daps-
per in een ziele werken can / dat sy daer naer seer
luttel behoest te arbeypden om tot volmaeckthept
te co-

te comen: want niemandt die 't niet beproeft en heeft / en soude comen ghelooven wat den Heere haer hier gheeft / soo dat wy / nae mijn goetdinc-ken / dooz ons eyghen neerstigheyt daer toe geen-
 sints en souden comen gheraecken. Ick en seg-ge niet / dat yemands met de gratie Godts hem regulerende veel jaeren lauck nae de wetten als't voorszrijven der ghene die gheschreven hebben van't ghebedt / ende van des selfs beginselen ende middelen niet en sal gheraecken tot volmaeck-
 heyt ende groote versterkinghe / met grooten ar-
 beyt / maer niet in soo corten tijdt als den Heere hier sonder onsen toedoen is werckende: ende re-
 soluetelijck treckt hy een siele af vander aerden ende gheeft haer oberhandt ober al dat daer in is / al waer't oock dat in die siele niet meer ver-
 diensten en waeren / dan in de mijne waeren / de welcke ick niet hooger en soude comen prijsen / want ick bynaer gheen met allen en hadde. De reden waerom sijne Majesteit dat doet / is om dat hy 't wilt; ende ghelijck hy wilt / alsoo doet hy: end' al en is in haer gheen dispositie oft be-
 reydinghe / hy disponeertse om te ontfanghen het goedt dat hy haer is gebede: inder voeghen / dat hy't niet altydts en gheeft / om dat sy't van hem verdient hebben dooz den Hof wel te onder-
 houden: al is het meer dan seker / dat hy den ge-
 ne die dat doen sal / end' hem pijn te ontbloo-
 ten van de liefde der creaturen niet en sal laten grootelijcks te troosten: dan synen wille is alte-
 niets sijn groothet te thonen ober de aerde die de snootste is / alsoo ick geseyt hebbe / ende die te disponeren tot alle goedt / soo dat het schijnt / dat het by seker maniere in haer macht niet en is / dat sy wederom soude comen keeren tot de son-
 den / daer sy in plagh te vallen.

Haer

Haer verstandt is nu soo ghewoon gheworden te verstaen t'ghene dat de opzechte waerheyt is / dat alle andere dingen haer schijnen kinder spel te wese. Sp' lacht altemets by haer selve als sy weerdige persoonen van't gebedt ende religie siet groot werck maecken van sekere printen van eere / die dese ziele nu onder de voeten ghetreden heeft. Sp' seggen dat het discretie is / ende reputatie van hunnen staet om meerder profijt te doen. Maer sy weet wel / dat sy meer souden profijteren op eenen dagh / waer't dat sy de reputatie des staets om Godts wille achterstellen / dan sy anders daermede souden doen op thien jaeren. Soe leydt dan een alsulckie siele een seer swaer ende moepelijck leven / ende een gheduerigh crups : maer sy gaet dapper voort : ende als de ghene die met haer verkeerren / mynnen dat sy nu op't alderhooghste is / dan is het dat sy op coeter tijdt seer grootelijck voort gaet / want Godt favoriseertse altoos meer ende meer. Godt is haere siel / hy is die haer gade staet / ende haer verlicht / want het schijnt dat hy haer met sijne assistentie al t'ijds is bewaerende / op dat sy hem niet vergrammen en soude / haer gratie verleene / ende verwekerde op dat sy hem dienen moghte. Als mijn siel hier toe ghecomen was dat de Heere haer dese groote gratie was verleene / soo namen alle mijn ellendigheden een eynde / ende den Heere gaf my sterckheyt om daer uyt te gheraeken / ende my schaede niet meer te wesen in't midden der occasien ende onder de liedē die my plegghden te verstoppen / dan oft ick daer niet gherwest en waere : jae eer was het tot miynder baete.

t'Ghene dat mijn plagh te schadighen / was my allegader een middel om Godt beter te kennen / ende te benimmen / ende om te weten wat ick hem

hem schuldigh was/ende om leetwesen te hebben van't ghene dat ick gheweest was.

Ick verstonde wel dat van my niet en quam / ende dat ick't dooz mijne neerstigheyt niet en hadde gheuonnen / want ick daer toe oock gheenen tijdt ghehadt en hadde ; sijne Majestejt hadde my daer toe sterckheyt verleent dooz sijn enckele goetheyt. Van dien tijdt af dat den Heere my beghonst dese gratie der opghetoghentheden te verleenen / tot noch toe / is dese sterckheyt al meerder gheuorden / ende dooz sijn goedtheyt heeft hy my altydts beschermt / om niet achterwaerts te treden: ende my en dunckt niet / gelijk t'ooch is / dat ick bycans pet doen van mijnen' wegen / dan ick beuoede claerlijck dat het den Heere is die werckt. Ende daerom dunckt my / dat een ziele / die dese gaben vanden Heere ontfanghen heeft / wandelende in ootmoedigheyt ende vreesse / dunckende dat den Heere dat is werckende / ende dat wy hy nae niet en doen / sal. moghen verkeerem met alle soozten van menschen / oock die seer verstroyt ende bedozven zijn / dat het haer niet letten en sal / noch sy en sal daer dooz gheensints beroert worden / eer sal het haer helpen / soo ick ghesepdt hebbe / ende het sal haer wesen een oozsaek van veel meerderen voortganek. Dit zijn nu stercke ende vailliantie sielen die den Heere wyt kiest tot onderwijnsinghe ende hulpe van andere / al is het dat sy dese sterckheyt van haer selven niet en hebben: allenghskens / als den Heere een siele hier toe brynght / ontdeckt hy haer seer groote secreten. Hier zijn de waerachtighe rebelatien in dese opghetogentheyt / ende de groote gaben ende visioenen / ende het helpt al te samen om de ziele te verootmoedighen ende te verstercken / ende op dat sy nu achte de dingen van

van dit leven / ende claerlijcker leere kennen de grootheden des loons die den Heere bereypt heeft voor de ghene die hem dienen. Sijne Majesteit wille believen dat de groote liberaelheyt / die hy tot dese ellendighe sondaeressse ghetoonst heeft / magh eenighsints oorsaeck wesen / dat de ghene die dit sullen lesen / hen verwillighen ende vercloecken om Godts wille gheheelijck te verlaten al datter is / ghemerckt dat syne Majesteit so overbloedelijck betaelt / dat men oock in dit leven claerlijck siet wat eenen loon ende prijs van Godt ontfanghen de gene die hem dienen; wat sal het wesen in't ander leven ?

H E T XXII. C A P P I T T E L

Waer in sy toont hoe sekeren wegh dat het is voor de Comtempleerders, den gheest niet te verheffen tot hooghe dinghen, t' en zy dat hy van den Heere daer toe verheven worde; ende hoe dat het middel tot de alderhoogste comtemplatie moet wesen de Menscheyt Christi. Sy spreckt van seker dolinge, daer sy eenighen tijdt inghesteken heeft; Het is een seer profijtighe Cappittel.

En sake begheere ick te seggen / de welcke nae mijn duncken is van importantie / ende sal moghen dienen tot onderwijsinghe / by aldien't u Eerw. goet vindt / want het sal u moghen te passe comen. In sommighe boecken die van't ghebedt tracteren / wordt ghesepdt / dat al is het saecke dat de siele door haer selven niet en can geraecken tot desen staet / (mits het een werck is
D
der

dat teenemaek boven-natuerlijk is (den Heere nochtans in haer werck dat sy haer selven daer toe can ghelepen/den gheest op heffende boven al dat gheschapen is / ende hem op-rechtende met botmoedigheyt / naer dat sy haer veel jaeren lanck sal geoeffent hebben in den Supberenden wegh / ende nu voort-gegaen wesende in den Verlichtenden wegh. Ick en weet niet wel wat sy heeten den Verlichtenden wegh / ick meyne dat sy dat verstaen van de ghene die nu voort gaen. Sy waerschouwen seer dat-men van hem weyze alle lichaemelycke imaginatie / ende dat-men gae contempleren inde Godtheyt: want sy seggen: dat oock de Menscheydt Christi belamert de ghene die soo verre ghecomen zijn/oft belet de volmaeckste contemplatie. Sy brenghen hier toe voort ghene dat den Heere seyde tot de Apostelen / teghen de comste vanden Heplighen Gheest: ick meyne als hy wilde op-climmen ten Hemel. Maer my dunckt / waer't dat sy het ghe-loof ghehadt hadden (ghelyck sy hadden/ nae dat den heplighen Gheest gecomen was) dat hy Godt ende Mensch was / dat het hem niet en soude belet hebben / gemerckt het selve niet gheseydt en word tot de Moeder Godts/ daer sy hem nochtans meer beminde dan sy-lieden allegader. Soe dan brenghen sy voort 't ghene dat den Heere tot sijn Apostelen seyde als hy op-clom ten Hemel: want hen dunckt/ gemerckt dit werck teenemaek gheestelijck is / dat het dooz alle lichaemelycke dinghen can belet ende ghehindert worden; ende dat hem selven te considereren in vierkantighe wijsse / ende dat Godt van alle canten is/ ende te duncken dat-men in hem als verslonden is / is't ghene dat men dan beneerstighen moet. Dit dunckt my wel te wesen vooz sonninghe repsen /

maer

maer dat men hem teenemael soude af trecken van onsen Saligh-maecker / ende dat dit Gods delijck lichaem soude gherekent worden met onse ellenden / oft met al t'ghene dat gheschapen is / dat en can ick niet lijden. Godt geve dat ick my wel magh verclaren. Ick en segghe daer niet te ghen / want sy zijn gheleert ende gheestelijck / ende weten wat sy segghen / ende Godt leydt de sielen dooz veel ende verschepden wegghen : hoe dat hy de mijne ghelept heeft / dat is dat ick nu wil segghen (met de reste en moepe ick my niet) ende in wat perijckel ick my ghevonden hebbe / om dat ick wilde volghen t'ghene dat ick las. Ick ghesloobe wel / dat de ghene die ghecomen is tot Ver-eeninghe / ende niet voorder en gaet [ick wil seggen / tot opgetogentheden / ende visioenen / ende andere gratien / die den Heere de sielen verleent] booz beter sal houden t'ghene dat gheseyt is / gheslijck ick oock dede ; ende hadde ick daer mede te vreden gheweest / ick meyne dat ick noyt soo verre ghekomen en soude zijn als ick nu ben : want soo my dunckt / het is doringhe / t'magh wesen dat ick myselfe verdoolt ben / maer ick sal segghen wat my gebeurt is.

Dooz dien ick sonder meester was / soo las ick in dese Boecken / waer dooz ick allenghskens wat meynde te verstaen : maer ten laetsten hebbe ick gemerckt / dat / en hadde my de Heere niet onderwesen / ick luttel soude geleert hebben upt de boecken : want t'ghene dat ick verstont / en hadde niet te bedieden / tot dat sijne Majestept my dat dooz experientie te kennen gaf / noch ick en wiste niet wat ick dede. Soo haest als ick begoft eenigh bobematuerlijck gebedt te doen (ick wil seggen / van stilte) soo dede ick mijn beste om van my te wepzen al dat lichaemelijck was : maer mijn siele

te gaen op-heffen / dat en doyst ick niet bestaen : want mits ick altydts soo quaet ende boos was / sagh ick dat het vermetentheyt was : maer my docht dat ick de teghenwoordigheyt Godts ghevoelde / alsoo t'ooch is / end' ick maecte dat ick niet hem vereenicht was. Ende t'is een smaekelijck ghebedt / als Godt daer pemandt toe helpt / ende de vzeught is groot : ende want-men dat profijt ende de ghenoechte ghevoelt / soo en was daer niemandt machtigh om my wederom tot de Menscheyt Christi te doen keeren / dan my docht inder waerhepdt dat het een beletsel was.

O mijnder zielen Heer / o Jesu mijn goedt / o ghecrupsten Christus! Moet en dencke ick op die opinie die ick dan hadde / oft het doet my wee / ende my dunckt / dat ick een groot verraders stuck bedreven hebbe / al is't gheschiet door onwetentheydt. Ick hadde al mijn leven lanck soo devoot gheweest tot Christum onsen Salighmaecker (want dit was nu op't laetste : ick segghe op't laetste / zijnde recht te bozen dat den Heere my de gaben verleende van opghetoghentheden ende visioenen) t'en duerde niet langhe dat ick in dese opinie was / end' alsoo begaf ick my altydts wederom tot mijn ghewoonte van mijn ghenoechte te nemen niet den Heere : specialijck / als ick communiceerde / hadde ick wel altoos begheert voor ooghen te hebben sijn conterfeytsel ende beeltenisse / ghemerckt ick hem niet en cost soo ghepint oft ghegraveert hebben in mijn ziel / als ick wel hadde ghewilt. Is het moghelijck / mijnen Heere / dat oock voor een ure alleen in my heeft comen wesen alsulcke ghedachte dat ghy my soude wesen een beletsel van meerder goedt / Van waer is my ghekomen alle het goedt / dan van u / Ick en wil niet eens peysen dat ick daer

deel in ghehadt hebbe / want het doet my te groote pijn aen / ende voorszuaer het was onwettentheidt : ende alsoo heeft t'u door uwe goedtheit belieft die te verduyben / mits my te versien van eenen persoon die my wpt dese dolinge trock; ende noch mits dat ick u soo dickmaels sagh / soo ick hier beneden segghen sal / op dat ick te beter soude verstaen hoe groot die dolinghe was / ende op dat ick't selve aen veel lieden soude voorts segghen / alsoo ick oock ghedaen hebbe ; ende op dat ick't nu hier soude instellen. Ick laet my voorsztaen / dat dit de oorzaecke is / waerom vele sielen niet anders voort en gaen / ende niet en gheraecken tot een seer groote vryheyt des geests / als sy comen tot het gebedt van vereeninghe.

My dunckt datter twee reden zijn / op de welke ick mijn segghen magh sonderen. Ende moghelijck en segghe ick niet met allen : maer t'ghene dat ick segghen sal / hebbe ick door experientie gheleert / dat mijn siel haer seer qualyck gevoelde / ter tijdt toe dat den Heere haer licht gaf / want alle haer ghenoechten waeren alleen met heuten / ende die ghepasseert zijnde / en vout sy haer niet met alsulck gheselschap om alle swaerigheden ende tentatien te verwinnen / als sy naemaels ghedaen heeft. De eerste is / dat daer een weprigh van luttel oodtmoedigheyt bedecktelijck onder sluypt / soo datmen't niet gewaer en wort. Ende wie sal soo hooveerdigh ende misrabel wesen als ick / de welke / als sy al sijn leven lanck sal ghearbejdt hebben met alle de penitencien / ghebeden / ende vervolghinghen die men soude moghen verdencken / hem niet voort seer rijckelijck ende overbloedelijck betaelt sal houden / als hem den Heere sal toelaten met Sint Jan te staen aen den voet van het Crups ? Ick en weet

niet in wifens herffenen het soude connen komen / om daer mede niet te vreden te zijn / dan inde mijne / die nu in alle manieren verlozen was / aengaende t'ghene daer't in hadde moeten winnen. Is het dan dat de natuerlijcke complexie oft cranckheyt (want op de Passie te peysen / is swaer ende moepelijck) sulckx niet toe-en-laet / wie can ons verbieden met hem te wesen nae sijn Verrijffenis / ghemerckt wy hem soo by ons hebben int **H.** Sacrament / daer hy nu glorieus is / ende daer wy hem niet sien en sullen / soo mat / verscheurt / obergoten ende lekende van bloede / vermoept van gaen / vervolght vande ghene die van hem soo veel weldaden ontfanghen hadden / ende mistrout van sijn Apostelen ? Want daer en is boozwaer niemandt / die alle repse soude connen peysen op de groote pijnen ende arbejdt / die hy gheleden heeft. Siet hier is hy sonder pijn / vol van glorie / de sommighe versterkende / de andere vertroostende / eer hy nae den Hemel was opclimmende. Hy is onsen compagnion oft medeghesel in het Alder heylighste Sacrament / soo dat het schijnt dat hem onmoghelijck is geweest eenen oogenblick van ons absent te wesen. Ende hoe is het my moghelijck gheweest / o Heere / my van u af te trecken / om u meer te dienen ? ende dat ick doen / als ick u vergramde / u niet en kende / maer dat ick u kende / my hebbe connen laeten voorstaen dat ick door dien wegh meer soude winnen ? Och wat eenen quaeden wegh ginck ick in / o Heere ! Nu dunckt my dat ick ginck sonder wegh / en hadt ghy my daer niet wederom in gheholpen : mits u neffens my te sien / hebb' ick te samen alle goedt ghesien. Geen arbeit en is my oeverkomen / die my niet licht ghe worden en is mits u aen-te-sien hoe dat
ghy

ghy daer stont vooz de Rechters. Met by hem te hebben eenen soo goeden vriendt / met eenen soo goeden Capiteyn die hem inde voorbaen des lijdens ghestelt heeft / can men't al verdraghen. Hy helpt ende geeft sterckheyt: hy en verlaet niemant / hy is eenen waerachtighen vriendt : ende ick sien claerlijck / ende hebbe 't naederhandt bevonden / willen wy Godt behaghen / ende van hem groote weldaden ontfanghen / dat het al moet komen door de handen van dese alder-hooghweerdighste Menschepdt / daer sijne Majesteypdt sijn behagen seght in te hebben. Ick hebbe dit seer dickwils door experientie beproeft / den Heere selve heeft het my gheseyt. Ick hebbe claerlijck gesien / dat wy door dese poozte moeten ingaen / is het dat wy willen dat ons de opperste Majesteypdt groote secreten te kennen ghebe. Inder voegen dat u Eerw. geenen anderen wegh en moet soecken / al soude hy ghekomen zijn tot den oppersten trap der contemplatie. Hier langhst gaet ghy seker : desen onsen Heere is de ghene door wien ons toecomt alle goet : hy sal u leeren / aensiende sijn leven ; hy is het beste voorbeeld oft Patroon. Wat begheeren wy meer / dan eenen soo goeden vriendt neffens ons te hebben die ons niet en sal verlaten in arbeydt ende tribulatie / gelijk die van de wereldt doen? Saligh is de ghene / die hem waerachtelijck sal lief hebben / end hem altydts neffens hem houden. Laet ons den glorieusen S. Paulus aensien / die altydts den Naem Iesus in den mondt ghehadt heeft / als dien hy soo wel in sijn herte gheprijnt hadde. Ick hebbe wel meerstelijck aenghesien sommighe Verplighen (nae dat ick dit verstaen hebbe) de welke groote Contemplerders gheweest zijn / ende sy en zijn gheenen anderen wegh in ghegaen. Sinte Franciscus

gheeft daer een proef-stuck van door de wonden/
S. Antonius de Padua door het kindcken ; **S.**
 Bernardus verblijde hem met de menschejdt
 Christi ; desghelijcks **S.** Catharina van Senen/
 en veel meer andere Heyligen / die u **Exw.** beter
 sal weten dan ick. Dit/hem af te trecken van al
 dat lichamelijck is / moet seker oock wel goet
 sijn / om dat sulcks segghen soo gheestelijcke ende
 devote persoonen ; maer / nae dat my dunckt/be-
 hoort de siele seer boort ghegaen te sijn : want tot
 hier toe is het seker datmen behoort den Scheyper
 te soecken door de creaturen. Het is al nae de gra-
 tie die den Heere aen peder siele verleent / daer ick
 my niet mede en moepe. t'Gene dat ick seg-
 ghen wilde / is / dat de alderhooghweerdigste
 Menschheit Christi daer niet en behoort mede on-
 der gherekent te worden. Dit punct moet men
 wel leeren verstaen / ende ick wilde wel dat ick
 mijnen sin wel mochte comen uytlegghen.

Als Godt alle crachten wilt ophouden / ghe-
 lijck wy uyt de manieren van bidden (die ick ver-
 haert hebbe) ghesien hebbe / dan is het seker /
 dat al is het oock teghen onsen wille / dese tegen-
 woordighejdt wegh ghenomen wordt : ende als-
 dan moet het ter goeder uren sijn / gheluckigh
 is alsulcken verlies / mits het is om te ghenieten
 het ghene dat ons dunckt verlozen wordt. Want
 alsdan is de ziele teemael besigh met te bemin-
 nen den ghenen / om wien te kennen / het verstant
 ghearbeydt heeft / ende sy bemint 't ghene dat sy
 niet en heeft comen begripen / ende gheniet het
 ghene dat sy soo wel niet en soude comen ghenie-
 ten / t'en waer dat sy haer selven verloor / om haer
 selven / soo ick segghe / meer te winnen. Maer dat
 wy lieden met eenighe subtiylheden ende eyghen-
 neerstigheden ons souden willen ghevernen om
 niet

niet met alle onse crachten te besorghen dat wy al-
 tijdts vooz ooghen souden hebben (ende of Godt
 gabe / dat het altijdts soo wesen mochte) dese als
 berheplighste Menscheyt : dit / segghe ick / dunckt
 my niet goet te zijn / ende het is de siel doen inde
 locht drijven alsoo men seght ; want het schijnt
 dat sy gheen steunsel en heeft / al dunckt haer noch
 soo seer dat sy vol van Godt is. Het is een groo-
 te sake / ter wijlen dat wy in het leven / ende mens-
 schen zijn / hem als mensch vooz ooghen te heb-
 ben : ende dit is het tweede inconuenient / dat ick
 segghe te wesen. Het eerste / daer ick nu af hebbe
 begonst te spreken / is een weynigh ghebreck van
 ootmoedighcyt / dat een siele haer wilt verheffen
 eer den Heere haer verheft / ende dat sy haer niet te
 vreden en houdt met te overpepsen een soo pre-
 cieusen saecke / ende dat sy Maria wilt wesen / eer
 dat sy met martha gearbeydt heeft. Als den
 Heere begheert dat sy sulckis wese / alwaer't oock
 van den eersten dagh / soo en behoefmen niet te
 vreesen : want wy moeten van onsen t'weghen
 heusch ende niet te stout wesen / gelijk ick noch
 elders vermaent hebbe / soo ick meyne De vese-
 linghkens van te clepne ootmoedighcyt / al is het
 dat het schijnt niet te wesen / is nochtans een
 groot hinder ende letsel om in het comtempleren
 voortganck te doen.

Maer om wederom te comen tot het eerste
 punt / wy en zijn gheen Enghels / maer hebben
 een lichaem : ende dat wy ons souden willen En-
 ghels maecken inde aerde stekende / ende soo seer
 als ick immers daer in was stekende / dat soude
 groote sotternij wesen. Maer het is van noode /
 dat wy yet hebben daer ons ghepeps ghemeyn-
 lijk op steune : naedemacl de siele altemet upt
 haer selven tredt / oft dat sy dickwils soo vol

gaet van Godt / dat sy gheen gheschapen dinct
 en behoeft om haer wederom tot haer selven te
 brengen. Dit en gheschiedt niet ordinarelijck :
 dan in becommernissen ende vervolghinghen /
 ende swarigheden / als men niet en can soo groo-
 te stilte houden / ende ten tijde van dozheyt / is
 Christus eenen seer goeden vriendt : want wy
 sien dat hy mensch is / ende die vol cranchhepdt
 ende miserie is / ende is ons gheselschap ; ende door
 de ghewoonte connen wy hem seer lichtelijck nes-
 sens ons ghebinden / hoe wel het altemets ghes-
 chieden sal / dat wy noch d'een noch d'ander sul-
 len connen doen. Hier toe is seer goet t'ghene
 dat ick nu ghesepdt hebbe / dat wy niet en toonen
 dat wy gheestelijcken troost soecken / dat voort
 daer af comt dat magh : het crups te omhelsen /
 is een groote saecken.

De Heere is verlaten gheweest van allen
 troost / sy hebben hem alleen ghelaten in der ar-
 bepdt ; en laet ons hem doch niet verlaten / want
 om hoogher te climmen / sal hy ons beter helpen
 dan onse neerstighpdt / ende hy sal hem vertrec-
 ken / als hy sien sal dat 't behoortlijck is / ende
 als hy sal willen de siele van haer selven trec-
 ken / soo ick ghesepdt hebbe. Godt neemt groot
 behaeghen in een siele / die met oodtmoedighpdt
 sijnen Sone neemt tot eenen middelaer / en die hem
 soo bemindt / dat oock wanneer sijne Majestept
 haer wilt verheffen tot seer hooghe contempla-
 tien / sy haer daer toe ontweerdigh kent / soo ick
 ghesepdt hebbe / ende sy seght met Sinte Peeter :
 Heer gaet van my , want ick ben een sonda-
 righ mensche. Dit hebbe ick beproeft : op dese
 maniere heeft Godt mijn siele ghelepdt. Andere
 fullen gaen / soo ick ghesepdt hebbe / door eenen coz-
 teren wegh. Soo vele als ick verstaen hebbe / is /
 dat

dat alle dit fundament van't ghebedt is ghesondeert op ootmoedighepdt: ende hoe dat een siele haer meer vernedert in't ghebedt / hoe Godt haer oock meer verheft. **M**p en ghedenckt niet dat sy mp opt eenighe sonderlinghe gabe verleent heeft van de ghene daer ick voorts af spreken sal / oft ick was als teenemael tot niet ghebrocht / siende dat ick soo boos ende vileyn was: jae noch / om mp te doen comen tot kennisse van mp selven / gaf mp sijne Majesteit alsulcke dinghen in / die ick noyt en hadde comen imagineren. **I**ck late mp voostaen / dat wanneer een siele yet upt haer selven doet om voort te gaen in dit gebedt van vereeninghe / al dunckt haer oock dat het haer van sonden aen voordert / sy niet te min / als wesende een saccke die niet gefondeert en is / daer haest sal komen te vallen; ende ick vreesse dat sy noyt en sal komen tot een waerachtighe aermoede des gheests / als de welke ghelegen is in niet te soeken eenighen troost oft genoghte in't ghebedt (want die sy upt aertsche dingen soude moghen scheppen / heeft sy nu verlaten) dan alleenlyck in pijn ende arbeydt / ter liefde vanden genen die daer altydts in gheleest heeft; ende daer in / ende in de doxheden des ghebedts niet beroert te zijn / ende al is het dat sy yet geboelt / haer niet te begheben tot onruste ende quellinghe / als sommighe hen selven aendoen / die hen laten voostaen / dat het al verlozen is / soo wanneer sy niet en arbeyden met het verstandt om devotie te vercrijghen / als oft sy met humen arbeyt een soo groot goedt verdienden. **I**ck en segghe niet / datmen dat niet en behoort te besorghen / oft dat sy niet en behooren met een wacker ghemoet voor Godt te staen: maer dat sy / als sy oock niet een goedt ghepeps en comen hebben / hen daerom niet en quellen

quellen/ghelijck ick op andere reysen gesept hebbe. **W**p sijn doch onnutte knapen/ wat meynen wy te vermoghen? **G**odt begheert dat wy dit verstaen sullen/ende dat wy sullen arbeiden als **E**selkens/om dien water craen te drapen daer ick af ghesproken hebbe; want alsoo sullen sy oock blindelingsh/ ende niet wetende wat sy doen/ meer waters scheppen/ dan den hovenier soude connen doen met alle sijne neerstighepdt. **M**en moet niet vryheyt dooz desen wegh gaen/ sijn selven **G**odt teenemael overghewende: is het dat sijne **M**ajestept ons wilt stellen in sijn camer/ ende ons deelachtigh maecten van sijne secreten/ dat men daer gheerne gae; wilt hy dock niet/ soo moet men te vreden wesen met slechte officikens te bedienen/ ende niet de beste plaetse kiesem/ gelijk ick nu tot meer reysen ghesepdt hebbe. **G**odt draeght meer zorghe dooz ons dan wy selve/ ende hy weet waer toe dat een peggelijck bequaem is: waer toe dient het dat pemanden hem selven wil regeren/ die nu alle sijnen wille den **H**eerre heeft overghegehen? **D**it is nae mijn duncken veel min gheoorlooft/ ende schaedt veel meer dan inden eersten trap des ghebedts: want dese gaven sijn boven-natuerlijck. **H**eeft pemandt een quade stemme/ hy en sal die niet verbeteren/ al pijn hy hem noch soo seer te singhen: is't dat **G**odt hem die wilt gheben/ soo en is hem niet van noode veel te schreeuwen. **L**aet ons dan altydt bidden/ dat hy ons sijn gratie verleene/ hem teenemael onderwoypende onse siele. **B**etrouwende nochtans altydts op de grootdadighepdt **G**odts. **O**vernits men haer dan oorlof gheeft om aen de voeten **C**hristi te sitten/ dat sy sorghe draghe om niet dan daer te gaen: dat sy daer blybe soo sy best can/ ende dat sy de **M**. **M**agdalena navolghes

nabolghe: want als sy sterck ghenoech wesen sal/
sal haer Godt nae de woestijne voeren.

Al dus dan sal u **Erw.** hem hier aen houden /
tot dat ghy pemandt gebonden sult hebben / die
meerder experientie sal hebben / ende dat beter
sal weten dan ick. Zijn't personen die eerst be-
ghinnen Godt te smaecten / en gheloofst hen niet/
want hen dunckt dat het hen voordert / ende hen
behaeght meest dat sy hun selven helpen. Och
hoe openbaerlijck comt Godt als't hem belieft /
sonder dese neerstighedekens / want hoe meer
wy oock doen / soo grijpt hy doch den gheest ghe-
lijck eenen keuse een stropken soude op nemen/
ende daer en baet gheen tegen spertelen. Wat een
dinghen is dat / dat men soude meymen / dat als't
hem belieft / hy wachtē soude tot dat de padde van
selfs opvlieghe? Jae noch swaerder ende moepe-
lijcker dunckt het my te wesen / dat onsen gheest
hem soude opheffen als hem Godt niet op en
heft / want hy is gheladen met aerde ende dup-
sent beletselen / en t'baet luttel dat hy wilt vliegen
want al is hy daer van nature weghen bequae-
mer toe dan een padde / soo steckt hy nochtans soo
diep in't slijck / dat hy sulcks door sijn schult ver-
lozen heeft. Ick wil dan hier mede sluyten / dat
men altydts / als men op onsen Salighmaecker
pepst / indachtigh sy der liefde door de welcke hy
ons soo veel gratien ende weldaden gedaen heeft /
ende hoe groot dat is de liefde die Godt ons ghe-
toont heeft / als hy ons sulcken pandt ghegheven
heeft van die / die hy tot ons is draghende ; want
liefde verwerckt liefde. Ende al is't oock heel in't
beghinsel / ende dat wy noch seer boos sijn / laet
ons nochtans arbeypden om dit altydts hoor oog-
ghen te hebben / ende ons alsoo te verwecken tot
liefde : want is't dat den Heere ons eens de gra-
tie

tie verleent/ dat dese liefde in ons hert magh ghespynt worden / het sal ons al seer licht vallen/ende wy sullen veel wercks doen op corten tijdt/ ende met seer cleynen arbejdt. Sijne Majestejt wil ons die gheben / gemerckt hy wel weet hoe grootelijckx ons die van noode is; ende dat om de liefde die hy tot ons gehadt heeft / ende door sijnen glorieusen Sone / dien hy ons op sijn soo swaeren cost ghetoont heeft/ Amen.

Een dinc soude ick u Eerw. wel willen vraghen / te weten / hoe dat comt / dat soo haest als de Heere beghint een siele soo hooge gratien te verleenen als is / de selve te stellen in volcomen contemplatie / dat sy met reden behoorde terstondt volmaecht te wesen/ (met reden? jaet' voorwaer / want de ghene die een soo groot goet ontfanght/ en behoorde gheen ghenoechte meer in aertsche dingen te soecken) hoe het comt / dat inde opgestoghentheydt/ende voor soo vele de siele nu bequaemer is om gratien te ontfangen / ende het schijnt dat sy haer is brenghende soo hooghe ende uptnemende werckingen ; ende sulckx te meer / hoe sy meer afghetrocken is van de creaturen/soo dat den Heere / als hy comt / op eenen oogenblick haer conde teenemael hepligh maecten: hoe / segghe ick / den selven Heere dan naederhandt haer is brenghende tot volmaecktheydt van deughden door lanckheyt van tijde. Dit wilde ick wel weten/ want ick't niet en weet : ick weet wel / dat daer groot vershil is aengaende de sterckheydt die Godt in de siele laet/ als de opghetogentheydt n'r beghinsel maer eenen ooghenblick en duert / ende men dat qualijck anders is bemerckende dan door't ghene dat sy naemaels werckt / oft als de selve gratie langheren tijdt is duerende. Ick pepse dickmaels/ oft het daer door comt/dat

de siele haer niet terstont teenemael en disponceert/
tot dat den Heere die allenghskens voedende /
haer doet een vaste resolutie nemen / ende haer
verleene mammelijcke sterckhepdt / om allen den
bras der creaturen teenemael van haer te worpens
ghelijck hy in corten spoede ghedaen heeft met
Magdalena. Hy doet 't selfde met andere perso-
nen/ naer advenant dat sy doen / mits latende sij-
ne Majestept gheworden. Ich can qualijck ghe-
looven/dat sijne Majestept oock in dit leven hon-
dert voo: een gheeft.

Hy is oock te vozen ghekomen dese ghelijcke-
nisse / dat (ghenomen dat het al een dinck is dat
ghegeven wort den ghenen die voo:ts zijn gaen-
de / als in't beghinsel) het is ghelijck een spijs
daer veel personen af eten / ende die luttel eten /
houden alleenlijck eenen goeden smaeck voo: een
wernigh tijds/maer die meer eten/ worden daer
oock eenighsmits doo: gheboedt ; maer die veel
eten/die worden daer gesont ende sterck by. Ende
men can soo dickmaels ende soo overbloedelijck
eten van dese spijs des levens / dat haer gheen
andere spijs wel smaecken en soude dan dese al-
leen : want sy siet het profijt dat haer daer af
comt/ende haeren smaeck is nu soo ghepast op
dese soetighepdt / dat sy liever hadde te sterben /
dan te moeten andere dinghen eten / die nergens
toe en dienen dan om wegh te nemen den goeden
smaeck dien de goede spijs ghemaect heeft.
Van ghelijcken de conversatie van een heyligh
gheselschap / en is van soo grooten profijt niet op
eenen dagh / als sy is op vele daghen / ende wy
souden moghen soo langhe daghen daer in we-
sen/dat wy ten lesten / met de gratie Godts/sou-
den aen de selve ghelijck worden. Somma het
is al ghelegghen in't ghene dat sijne Majestept
ende

ende aen wien't hem belieft te gheben : maect meestendeels dat de ghene / die nu begoft heeft / dese gratie te ontfanghen / vastelijck vooz hem neme hem van alles af te trecken / ende de selve soo groot achte als't reden is. **M**y dunckt oock dat sijne Majestejt ondersoect wie hem lief heeft / oft het niet den eenen of dan anderen en is : ondeckende / wie dat die is / dooz een soo hooghe wellust / om in hem te verwecken het geloof van t'ghene dat hy ons sal gheben/hy aldien het moghelijck doodt waere / segghende : Siet , dit is alleenlijck een druppel van de overvloedighe zee van alle goet , om niet met allen achter te laten te doen vooz de ghene die hy lief heeft. Ende nae dat hy siet dat sy hem ontfanghen / daer naer gheeft hy oock / ende gheeft sijn selven. Hy bemindt de ghene die hem lief heeft. **O**ch wat een goet lief! och wat eenen goeden vriendt! **O** mijner sielen Heere ! o die doch woorden ghenoegh hadde om te kennen te gheben / wat dat ghy geeft den ghenen die hem betrouwen op u stellen ; ende wat dat verliesen de ghene die ghecomen zijnde tot desen staet / noch willen op hun selven staen. En laet doch dit niet toe / o Heere : doch ghy doet meer dan dit / ghemerckt dat ghy comt in een soo vileyn logement als het mijn is : ghebenedijt moet ghy zijn inder eeuwigheyt.

Ich bidde u **E**erw. wederom/is't dat ghy dese dinghen / die ick van't ghebedt gheschreven hebbe / confereert met eenighe geestelijcke persoonen / dat sy immers sulcks zijn : want als sy niet meer dan eenen wegh en weten / oft dat sy in't midden van den wegh zijn blijven steken / soo en sullen sy niet wel comen oordeelen. Ende men bindt sommige die **G**odt / stracks van't beginsel af dooz eenen seer hooghen wegh leydt / ende hen
dunckt

dunckt dat andere daer oock soo sullen moghen profiteren / ende het verstandt tot stilte brengen / sonder hun te behelpen met middelen van lichaemelijke dingen ; ende die sullen soo doore blijven als eenen staeck : andere zijn die tot wat stilte gecomen zijnde / meynen dat soo sy het een hebben / sy het ander oock sullen comen doen:ende in stede van voort te gaen/sullen sy achterwaerts gaen/soo ick gheseydt hebbe: inder voegen dat in alles van noode is discretie ende experientie : de Heere wilt ons die verleenen door sijn goedtheydt.

H E T XXIII. C A P I T T E L.

Sy comt wederom te verhalen den discours van haer leven, ende hoe sy haer begoft te begeven tot meerder volmaecktheyt , ende door wat middelen. Het is profijtigh voor personen, der welcker officie is zielen te regeren die haer in't gebedt oeffenen, om te weten , hoe die haer moeten dragen in't beginsel; ende wat profijt het haer geweest is geweten te hebben dat te houden.

Ick wil nu wederom keeren daer ick ghebleven ben aengaende mijn leven (want ick meyne / dat ick my langer als't wel en behoorde/ met andere dingen verachtert hebbe) op dat men te beter verstaen soude 't ghene dat hier naevolgen sal. Van nu voort-aen/ is het eenen anderen nieuwen boeck / ick segghe een ander nieuw leven. Tot hier toe is het mijn leven geweest / 't ghene dat ick gheleest hebbe sedert dat ick begonst hebbe

be te verclaeren dese dinghen van't ghebedt / is
 het leven dat Godt in my leefde / naer al dat ick
 laet duncken : want ick bemercke / dat het on-
 moghelijk was op soo corten tijdt af te leggen
 soo quade gewoonten ende wercken. Den Heere
 zy geloof/dat hy my verlost heeft van my selven.
 Soo zaen dan als ick de occasien van my begoft
 te weyzen / ende my meer te begeben tot het ghe-
 bedt/begonst de Heere my de gratien te verleenen
 als die anders niet en sochte/na dat het scheen/dan
 dat ick die soude willen ontfanghen. Sijne
 Majestejt begoft my ordinaerlijck te verleenen
 een gebedt van stilte / ende dickwils oock van
 vereehinghe / het welck redelijck langh duerde.
 Ick (om dat in dien tijdt aen eenighe Vrouwen-
 personen overcomen was groot bedroggh ende
 verblindthendt / welck den dwyvel teghen haer te
 werck geleydt hadde) begonst te vreesen / ober-
 mits het contentement / vernoeghen ende soetig-
 heyt/die ick ontfick / soo groot was/dat ick dis
 altemets niet en coste beletten ; niet teghenstaen-
 de dat ick ter ander syden in my sagh een groote
 versekeringe van dat het Godt was / bysonder-
 lijck als ick in't gebedt was. : ende gewaer
 wierde dat ick daer door grootelijcks ghebetert
 ende veel stercker wierde. Maer als ick my wat
 verstopde / soo begonst ick wederom te vreesen /
 ende te peysen / oft den vijandt my wilde het ver-
 standt ophouden / maeckende my wijs dat het
 goetd was / om my het inwendigh ghebedt des
 verstandts te benemen/ende op dat ick op de Pas-
 sie niet en soude peysen / noch my en soude behel-
 pen met het verstandt/welck my te meerder ver-
 lies docht te wesen / om dat ick het niet en ver-
 stondt. Maer want sijne Majestejt my nu wilde
 licht verleenen / om hem niet te vergrammen /
 ende

ende op dat ick soude verstaen hoe veel ick hem schuldigh was/soo wies dese vreesse soo seer in my dat sy my neerstelijck dede soecken eenighe Gheestelijcke Persoonen/om met hen-lieden te spreken/alsoo ick alreede eenige wiste / want hier waeren ghecomen de Paters der Societeyt Iesu , tot de welke ick / sonder yemanden van henlieden te kennen/ seer gheneghen was / alleenlijck om dat ick wiste de maniere die sy hielden van leven ende bidden. Maer ick en vant my niet weerdigh om hen aen te spreken/noch sterck genoegh om hen gehoorzaem te zijn/ welck my noch meer dede vreesen / want henlieden aen te spreken/wesende sulck als ick was/viel my seer swaer.

Hier-inne was ick eenigen tijdt/tot dat ick ten lesten nae grooten strijdt ende anghst die ick lede/ een booz-nemen nam te tracteren met eenen geestelijcken Persoon / om hem te vraghen welcker-hande het ghebedt was dat ick hiel / ende op dat hy my soude den wegh wijzen waer't dat ick doolde / ende te doen al dat ick soude connen om Godt niet te vergrammen : want soo ick gesepdt hebbe / het ghebreck van sterckheyt dat ick in my geboelde/ dede my soo seer vreesen. Wat grooter dolinghe/ soo waer my Godt helpe/was dese, dat ick my/ om goet te wesen/ van het goet was af-treckende. Hier mede moet den dupvel wel grootelijcks wercken in't beghinsel van de deught / want upt my-selven en conste ick dat niet te wege brengen. Hy weet wel / dat de eenighe welbaert van een ziele ghelegghen is in het tracteren met vrienden Godts / ende oversulcks en was daer gheenen com af om my daer toe te resolveren. Ick verbejddde tot dat ick my eerst soude gebetert hebben / gelijk ick dede als ick't ghebedt achter liet : ende moghelijck en soude ick't nopde

gedaen hebben / dooz dien ick soo verballen was op sekere cleyne dingen van quaede ghewoonte / die ick niet en conde ghelooven dat sy quaet waren; soo dat van noode was dat andere my soude helpen ende de handt repcken om op te staen. Gebenedijdt sy den Heere / want de sijne is d'eerste geweest. Alsoo dat ick sagh dat mijn vrees so seer was groepende / om dat het gebedt groepde / soo docht my dat daer in eenigh groot goet oft een seer groot quaet moeste gheleghen zijn : want ick nu wel sagh dat yet boven natuerlijcks was't gene dat ick hadde / want somtijds en conste ick't niet wederstaen: ende t'selve te hebben wanneer ick wilde / en was in mijne macht niet. Ick pepde by my selven / dat ick niet te helpen en was / t'en ware dat ick beneerstighde een supbere Conscientie te hebben / ende my astroock van alle occasien / al waer't oock van dagelijcsche sonden. Want by aldien het den geest Godts was / soo was het ontwijffelijck winst: ende was het den vbandt / den selven conste my weynigh schaeden / maer veel eer soude hy aen my verliezen / ter wijlen ick beneerstighde den Heere te beshaeghen / ende hem niet te vergrammen. Dit alsoo vastelijck ghesloten hebbeude / ende den Heere altydts biddende / dat hy my soude helpen : ende eenighe daghen hier omme arbejdende / sagh ick dat mijn ziele geen sterckte en hadde / om dooz haer selven alleene tot soo groote volmaecktheydt te geraecken / midts sekere ghenegentheden die ick hadde tot dingen / de welke al was't dat sy van haer selven niet seer quaet en waren / waren eben-wel genoeghsaem om alles te bederven.

My werdt geseydt van eenen gheleerden Priester / die in dese plaetse was / wiens goetheyt ende denghdelijck leven de Heere aen het volck begonst
kenelijck

kennelijck te maecten. Ick employeerde eenen hepligen Edelman die in dese Stadt woont: hy is ghehouwt / naer van een soo stichtbaer ende deughdelijck leven / ende van soo grooten devotie ende liefde / dat sijn goetheyt ende volmaeckthept in alles was uytverschijnende. Ende met groote reden / want dooz sijnen middel hebben vele zielen groot profijt ontfanghen / midts de groote gaven hem van Godt gegeven / met de welke hy niet en can laeten te wercken / niet tegenstaende dat sijnen staet hem daer toe niet en helpt. Hy is van seer groot verstandt / ende seer minnelijck teghen een peggelijck: sijn conuersatie en is niet verdrietigh / maer soet ende aenghe-naem / mede oock oprecht ende hepligh: soo dat hy verheught de ghene daer hy mede verkeert. Hy schickt het al tot welvaert der zielen die hy hanteert / en het schijnt dat hy anders niet en tracht dan om te helpen alle de ghene die hy eenighsints can oft magh / ende een peggelijck te behaghen ende te vrede te stellen. Ende alsoo is naer mijn duncken desen goeden ende heplighen Man dooz sijn cloeckhept een beghinsel gheweest dat mijn ziele soude saligh worden. My verwondert van sijn ootmoedighhept dat hy tot my woude comen naedemael dat hy / soo ick meyne / by de veertigh jaeren hem in't ghebedt gheoeffent heeft (ick en weet niet / oft een oft twee min is) ende een heel volmaeckit leven lept vooz soo vele als sijnen staet (nae dat het schijnt) is toelatende. Want hy heeft eene soo Godvrychtige hups-vrouwe / ende van soo groote caritate ende liefde / dat hy dooz haer niet beledt en wordt om Godt te dienen. Sonna / Godt heeft haer uytghecosen tot een hups-vrouwe van den ghenen dien hy voorszien hadde dat sijnen grooten dienaar zoude wesen.

Sommige van mijn vrienden waeren gehouwt met mijn maegschap. Ende oock hadde hy groote gemeynschap met eenen anderen sonderlingen Dienaer Godts / die gehouwt was met eene van mijn nichten. Dooz desen middel beneerstighde ick dat den Priester my quam spreken / dien ick segghe dat een soo grooten Dienaer Godts ende synen goeden vrient was / hopende hem tot mijnen Biecht-vader ende Meester te hebben. Hy dan ghecomen wesende om my te spreken / ende ick my seer beschaemt vindende in de tegenwoordigheyt van soo Heplighen Man / gaf hem te kennen den staet van mijn ziele ende ghebedt : maer mijn Biechte en wilde hy niet hoorzen / seggende dat hy seer belet was / ende t'was alsoo. Hy begonst my te leyden met een seer groote ende Heplige resolutie / als oft ick seer sterck hadde gheroeft / ghelijck ick met reden wel hadde behoorzen te wesen (naet ghebedt dat hy my sagh houden) op dat ick Godt in geenderley maniere en soude vergrammen. Ick / siende sijne prompte resolutie in dinghen van cleynder importantie / ende dat ick / soo ick segghe / gheene sterckheyt ghenoech en hadde om terstondt soo volmaecht te zijn / quelde my seer : ende alsoo ick sagh dat hy de saecke van mijn ziel aen-nam als een dinck dat ick seffens soude moeten verwinnen / bebandt ick dat ick behoorde vele meerder neersticheyt te doen. Somma ick sagh / dat de middelen die hy my gaf / niet en waeren de ghene daer dooz ick moeste geholpen worde / want sy waren dooz een volmaekter ziele. Ende al was ick gheboordert in de gaven Godts / soo stack ick nochtans seer in de beginselen der deughden ende aysterbinghe. Ende doozseker en hadde ick niet niemant anders gestracteert gehadt dan met hem / mijn ziele en soude nopt

noyt geprofitteert hebben : want de quellen die ick hadde / siende dat ick niet en dede / noch en conste doen; soo my docht / t'gene hy my seyde / was genoeg om desperaet te worden / en alles te late staen. Altemets verwondere ick my / hoe dat / hy wesede een Persoon van sonderlinge gratie om te beginnen de zielen tot Godt te trecken / het den Heere niet en believde dat hy de mijne soude kennen / ende de selve tot sijnen last nemen. Maer ick sie dat het al geweest is tot mijn meerder profijt / op dat ick zoude kennen ende hanteren soo H. mannen / als zijn die vande Societeit Jesu.

Van doen af vercreegh ick van dien Hepligen Edelman / dat hy my altemets soude comen besoecken. Hier bleeck sijn groote oodtmoedigh:yt / dat hy wilde verkeerren met een soo snoode persoon als ick was. Hy begonst my te besoecken / ende goeden moedt te geven / seggende dat ick niet en behoorde te pepsen / dat ick my van alles op eenen dagh soude comen af-trecken / maer dat het Godt allenghskens soude doen / want dat hy selve ettelijcke jaeren niet en hadde comen gheraecken myt eenige lichte dingen / die hy door sijn selven niet en hadde comen verwinnen / O oodtmoedighheyt ! Hoe veel goets doet ghy daer ghy zijt / ende aende ghene die comen by alsulcke die u besitten ! Dese Hepligen Man (dien ick / naer mijn duncken alsoo magh noemen) verclaerde my sommighe van sijne cranckheden (die hem mit sijn ootmoedighheyt sulcks dochten te zijn) om my te helpen / maer nae de conditie van sijn staet en was daer noch gebreck noch onvolmaecktheyt in gelegen ; maer volghende mijnen staet was het een seer groot gebreck die te hebben. Ick en segge dit niet sonder reden : want al schijnt 't dat ick te langen verhael maecke van clepne dingen / soo

zijn sy nochtans van soo grooten importantie om een ziele beginnen te voorzieren / ende haer te brenghen tot het bliegen / wiens plupmen (soo men seght) noch niet gewassen en zijn : soo dat het niemant en soude connen gelooven / dan die't geproeft heeft. Ende mits ick hope dat Dwe. Erw. met Godts gratie grootelijcks haer profijt daer mede doen sal/soo is't dat ick't hier segge / te wesen / dat alle mijn welvaert daer in gelegen was / dat hy my wist te genesen / ende dat hem geen oodtmordighepdt noch liefde en gebzack om hy my te wesen /noch patientie om te verdragen dat ick my niet geheelijck en beterde. Hy ginck allenghskens voort met discretie / my leerende manieren om den vyandt te verwinnen. Ick begonst hem soo grooten liefde te draegen / dat ick noyt meerderen troost en hadde / dan als hy my besocht / al was het seer seldom. Als hy't te langh uptstelde / terstont quelde ick my seer/denckende dat hy my niet en besocht om dat ick soo boos was

Als hy quam te verstaen mijn groote onvolmaecktheden die dock wel mochten sonden wesen/hoe wel ick seer gebetert was sedert ick met hem hadde begonst te verkeeren/en doen ick hem sepde vande weldaden oft gratie die den Heere my was doende/op dat hy my daer in wat onderwijs soude geven/soo antwoorde hy my/ dat d'een met d'ander niet seffens en quam / dat sulcke lieffelijcke onthaelingen alleen gegeven wierden aen personen / die alreede meer gevoordert ende verstorben waeren;ende dat hy niet en const/laten grootelijcks te vreesen/ want dat hem dochte dat in sommighe dinghen eenen boosen gheest schuylde / maer dat hy sulcks niet en wilde verskeren: Dan dat ick wel soude oberpepsen al't ghene dat
mijn

mijn ghebedt aenginck / ende dat ick't hem dan zoude segghen. Maer de swaerighendt was dat ick noch veel noch luttel wist te segghen wat dat mijn gebedt was : want 't en is niet langhe gheleden/ dat den Heere my dese gratie verleendt heeft / dat ick kan verstaen ende uytspzeken wat het is. Doen hy my dat gesepdt hadde/soo was/ midts de vreesse die ick hadde/mijne benauwtheyt groot/ende mijn tranen overbloedich/ want voozwaer ick sochte Godt te behaghen / ende en cost my niet laeten voozstaen dat het den vjandt soude zijn: niet te min ick vreesde/dat Godt my verblinden soude om mijn groote sonden / dat ick't selve niet en soude connē verstaen. Oversiende dan eenige boecken / om te sien oft mijn gebedt soude kommen uyt- spzeken / soo vondt ick in eenen / die genoemt is De opklimminge op den Bergh, nopende 't gene dat de vereeninge der ziele met Godt aengaet / alle de teekenen die ick hadde van niet met allen te pepsen : want dat was 't ghene dat ick alder-meest sepde / dat ick niet met allen en conde gepepsen als ick dat ghebedt hielde : ende ick teeckende met linien de plaetse die't waeren / ende ick gaf hem den Boeck / op dat hy met den anderen Priester dien ick gesepdt hebbe een Helygh Man ende Dienaer Godts te wesen/die zoude lesen/ ende my segghen wat ick doen moeste / want dat ick/waer't dat het hem goet docht/ het ghebedt teenemael zoude verlaeten : want wat noodt soude het wesen/ dat ick my soude stellen in die perijckelen/naedemael dat naer ontrent twintigh jaeren tijds/ dat ick het ghebedt ghehouden hadde/ daer uyt geen profijt geschept en hadde / dan vanden vjandt bedrogen te zijn ? Soo dat beter was het selve te laten Hoe wel my dit oock seer swaer viel/ dooz dien ick nu gheproeft hadde/

hoe mijn ziele was gestelt sonder ghebedt. Soo dat ick van alle canten swaerighet sagh/ gelijk pemandt die in't midden van eene Riviere ghestelt zijnde/ ende alsoo begint by nae te verdriucken/ tot wat kant hy hem keere/ meerder perijckel vreesst. Dit is een seer groote pijn / ende die gelijcke hebbe ick seer vele ghepasseert / ghelijck ick hier nae seggen sal : want al schijnt hier luttel aen ghelegghen te zijn / nochtans sal't mogelijck profijt wesen te weten hoe men den gheest moet proeven.

Ende voozwaer het is eenen grooten arbeidt die men lijdt / ende daer is van noode nauwe toesicht / sonderlingh met Vrouw-persoonen / want onse cranckhepdt is seer groot / ende daer soude mogen groot quaedt upt comen / waer't dat men haer claerlijck upt seyde dat het den vrandt is : maer men moet de saecke wel insien/ ende haer af weyzen van de perijckelen die daer mogen zijn / ende haer vermaenen/ dat sy haer saecken wel secreteet houdē/ ende de Biecht-vaders van gelijcken/ want het is van noode. Ende hier van sprake ick als eene die genoegh te lijden heeft / om dat sommige persoonen die pijn niet en lijden/ met de welke ick van mijn ghebedt ghetracteert hebbe: maer vzaegende aen d'een ende d'ander/ in plaetse van weldaet hebben sy my groote schaede gedaen: want hier door zijn eenighe dinghen in't openbaer gecomen / die beter verborghen hadden gebleven/ gemerckt die niet en zijn vooz een peghelijck ; ende het scheen dat ickse openbaerde. Ick geloove / dat den Heere sonder hun schult het selve toegelaten heeft / op dat ick soude lijden. Ick en segghe niet / dat sy openbaerden t'ghene dat ick met hen tracteerde in de Biechte; maer om dat sy Persoonen waeren/aen de welke ick mijn saecken

ken te kennen gaf / om de vzeefe die ick daer in hadde/op dat sy my souden onderwijfen/soo docht my dat sy behoorden te swijghen: nochtans en doyste ick noyt yet verborzen houden vooz diergelijke persoonen. Soo dan segghe ick/datmen seer discretelijck behoort toe te sien met Vrouwenpersoonen (haer goeden moedt gevende / en verwachtende den goeden tijdt dat den Heere haer sal helpen/ ghelijck hy my gedaen heeft; want andersints hadde't my grootelijcks geschaedt / ende midts ick beanghst ende bezeeft was / midts de groote Hert-pijne die ick daer beneven hadde / verwondere ick my grootelijcks/hoe dat het my niet meer en schaedde.

Alfoo ick dan den Boeck overghelevert / ende verclaeringhe gedaen hadde van mijn leven ende sonden ten beste dat ick conste (hoe wel ick by hem niet te Biechte en ginck/om dat hy werelijck was / gaf ick doch genoegh te kennen hoe boos dat ick was) soo waeren dese twee Dienaeren Godts met groote caritate ende liefde lettende op t'ghene dat vooz my van noode was. De antwoorde gecomen zijnde / de welcke ick met groote vzeefe was verwachtende / ende hebbende veel Persoonen ghebeden/dat sy Godt vooz my souden bidden / d'welck ick oock dede alle de dagen met vele gebeden ende groote moepte / soo quam hy tot my/ ende seyde/ dat naer him bepder best verstandt het den vpandt was ; maer dat ick des aengaende soude tracteren met eenen Pater van de Societeyt Jesu , den welcken / soo ick hem ontbode / seggende dat ick sijnder van-doen hadde / soude comen / ende dat ick dooz een generale Biechte hem alle mijn leven ende staet ten claersten soude te kennen gheben : hopende dat hem Godt dooz de cracht des Sacraments der Biechten

ten meer lichtſ foudē gheben : ende want ſy ſeer wel herbaeren waeren in ſaecten die den gheeft aengaen / dat ick in het minſte niet en foudē gaen buyten t'ghene dat hy my foudē ſegghen / want dat ick in ſeer groot perijckel was / t'en waere dat my pemandt regeerde. Ick wiert ſoo verſchrickt ende benauwt / dat ick niet en wiſte wat ick met my ſelven doen foudē / ende en dede anders niet dan weenen. Ende alſoo ick in ſeker bidt- plaetſe was / zijnde heel bedroeft / ende niet wetende wat van my worden foudē ; ſoo quam ick te leſen in eenen Boeck / den welcken my dunckt dat den Heere my in de handen moeft ſteken / hoe dat Sinte Pauwels ſeght / dat Godt ſeer getrouw is / ende noyt toe en laet / dat de ghe- ne / die hem lief hebben / van den vbandt bedro- gen worden. Dit vertrooſte my boven maeten ſeer. Ick begonſt te dencken op mijn generale biechte / ende in geſchriſt te ſtellen allen het quaet ende goet / maeckende een diſcourſ ende verhael van mijn leven / ſoo claer als ick conde oft wiſte / ſonder pet achter te laten. My ghedenckt dat ick naer dien het geſchreven was / ſoo veel quaets ſiende / ende by nae gheen goet / boven maeten groote quellinghe ende benauwtheyt creegh : ende my quelde oock ſeer / datmen my binnens huys foudē ſien ſpreken met ſoo heylighe Perſoonen / als ſijn die van de Societeyt Jeſus : want ick breeſde mijn boosheyt : ende my docht / dat ick ſou- de gehouden zijn die af te leggen / ende mijn ghe- noeghten te verlaten / ende ſoo ick't niet en dede / dat het erger waere / ende daerom verſocht ende badt ick de Coſterſſe ende de Doztierſſe / dat ſy't niemanden ſouden ſegghen. Maer het baette my ſeer luttel / want alſoo ick gheroepen werde / ſoo was daer by gebal een aen de poopte / die't geheel

Convent

Convent dooz ginck seggen. Och hoe soeckt den
 vpant te beletten/ende in wat anghst bzencht hy
 den mensche/die hem tot Godt wilt keeren!

Tracterende dan met dien dienaer Godts (die
 sulcks voozwaer was / ende wel voozsichtig))
 van mijn gheheel leven ende ziele / soo seyde hy
 my / als wel verstaende dese taele/ wat het inder
 waerheydt was/ende gaf my goeden moedt. Hy
 seyde / dat het kenbaerlijck den gheest Godts
 was/ maer dat van noode was dat ick my van
 her soude begeben tot het gebedt / want dat ick
 niet wel gefondeert en was / noch en hadde be-
 gonst te verstaen wat mortificatie oft versterbin-
 ge was(ende het was alsoo want my dunckt dat
 ick den naem daer van noch niet en verstonde)
 dat ick het ghebedt geensints en soude achterlae-
 ten / maer dat ick my daer toe soude pozen / ge-
 merckt Godt my soo sonderlinghe gratien
 was doende. Want wie soude connē weten/oft de
 Heere dooz mijn middel veel Persoonen soude wil-
 len helpen/ende andere dinghen:soo dat hy schijnt
 geprofitteert te hebben t'ghene dat den Heere nae-
 maels met my gedaen heeft. Dat ick seer qua-
 lijck doen soude/waer't dat ick my tot de gratien/
 die Godt my was verleenende niet en voeghde
 oft en beneerstighde te verdienen. My docht dat
 den Heplighen Gheest in alles dooz hem sprack /
 om mijn ziele te genesen / nae dat hy syn selven
 daer in was druckende : hy maecte my seer be-
 schaemt / jae hy leydde my dooz sulcke middelen/
 dat het scheen dat hy my teenemael in een ander
 mensch bekeerde. Och wat een groote saecke
 is het/een ziel te verstaen ende te kennen!Hy seyde
 my / dat ick dagelijks soude gebedt houden oft
 mediteren op een stuck van de Passie / dat ick my
 daer mede soude voozderen / ende dat ick ner-
 gens

gens op en soude peysen dan op de Menscheydt Christi / ende dat ick de vertreckinghen oft eenigheden ende gheestelijke soetigheden soude wederstaen / soo seer als het my moghelijck soude zijn / sonder de selve in mijn herte plaetse te gheben / tot dat hy my anders soude segghen. Hy liet my seer ghetroost ende ghesterckt / ende den Heere hielp my / ende hiet mede / op dat hy mijnen staet soude verstaen / ende hoe hy my moeste gouveneren. Ick maecte een vast propoost van niet met allen te overtreden van't ghene hy my soude bevelen / ende alsoo hebbe ick't gedaen tot heden toe. Ten Heere zy ghelooft / die my gratie ghegeven heeft om mijn Biecht-vaders gehoorsaem te zijn / al was't onvolmaectelijck : ende bycans altijd zijn't gheweest van dese Ghebenedijde Paters der Societeit Jesu, al is't dat ickse onvolmaectelijck gevolght hebbe / soo ick segghe. Mijn ziele begonst terstont tot merckelijcke beternisse te comen / gheleijck ick nu segghen sal.

HET XXIV. CAPITTEL.

Sy vervolght het voor-begonste , ende seght hoe haer ziele toe-nam, naer dien sy begonst ghehoorsaem te zijn , ende hoe luttel haer profiteerde, de gratie Godts te vvederstaen, ende hoe dat de Goddelijcke Majesteit haer de selve noch volkomender vvas verleenende.

Door dese Generaële Biechte wiert mijn ziele soo ghemoepigh / dat my dochte dat daer niet met allen en konde wesen / daer ick my niet toe en soude ghevoeght hebben : ende oversulck begonst ick my in vele dingen te veranderen / al was't dat den Biechtvader my niet en praemde / daer wel eer scheen dat hy van alles cleyn werck maecte. Dit beweeghde my meer / overmits hy sulck nam op maniere van Godt lief te hebben / ende gelijk den gene die de vryheyt verliet / ende niet den loon / 'ten waere ick dien door de liefde verdiende. Ick was soo by nae twee maenden doende mijn upterste beste om dese Gheestelijcke soetigheden ende gratien Godts te wederstaen. Mengaende het uytwendighe / saghmen in my merckelijcke veranderinge : want den Heere begonst my nu cloeckhepdt te geven / om sommighe dingen te verwinnen / de welke eenighe Persoonen die my kenden / mitsgaders oock die van den huyse / seyden dat hun dochten bukten schrebe te gaen. Ende naer advenant 't ghene dat ick te voren bede / soo hadden sy gelijk / het ginck bukten schrebe ; maer na't ghene dat ick aen mijn

habijt

habijt ende professie schuldigh was/ dede ick min
 dan behoorde. Ick verkreegh door dit wederstaen
 de soetigheden ende verheuginge die my Godt toe
 sondt/ dat ick vanden Heere onderwesen wierdt :
 want te voren docht my/ dat/ om in het ghebedt
 alsulcke versmaeckinghen te ghevoelen/ van noo-
 de was / my dickwils in een hoeccken te ver-
 trecken / ende ick doyste my nauwelijckx vertoe-
 ren : maer daer naer sagh ick hoe luttel daer aen
 gelegen was : want als ick my meest socht te
 vertrecken / alsdan bevinck my den Heere meest
 met de selve soetighepdt ende glozie / soo dat my
 dochte dat ick daer gheheelijck mede omringhelt
 werde / ende dat ick die nergkens en conde ont-
 gaen ; ende 't was alsoo. Ick was soo sozghvul-
 digh / dat het my grootelijckx quelde : maer de
 Heere was noch sozghvuldiger om my gratien te
 verleenen / ende om hem meer te laten kennen
 in dese twee maenden/ dan hy pleegh / op dat ick
 beter soude verstaen / dat het niet meer in mijn
 macht en was. Ick begonst op een nieuw liefde
 te krijghen tot de alder-weerdighste Menscheyt/
 mijn ghebedt beghonst vastighepdt te hebben /
 ghelijck een timmeragie die wel grondt vast is /
 ende ick werde geneghen tot meerder Penitentie /
 daer ick nu in verslapt was / om dat mijn sieck-
 ten soo groot waren. Dien hepligen Man / die
 mijn Biecht hoorde / seyde my/ dat sommige din-
 ghen my niet en souden deppen / ende dat Godt
 my moghelijck soo groote pijn toe-sondt / ober-
 midts ick geen Penitentie en dede/ dat sijne Ma-
 jesteyt my die wilde stellen. Hy leyde my sommi-
 ghe mortificatien op/ die my hart genoegh vies-
 len : ick dede die al/ want my docht dat den Heere
 my die was opleggende / ende hy gaf hem gra-
 tie/ op dat hy't my alsoo zoude bevelen / dat ick
 hem

hem soude ghehoorzaem wesen. Mijn ziele begonst nu woeginghe te ghevoelen van de minste sonde die ick teghen Godt dede / hoe cleyn sy oock was : in der voeghen / dat / als ick yet overbloedighs oft overdaedighs hadde / ick my niet en rouste begeven tot de eenighepdt des gebedts / tot dat ick my't selve quijt maecte. Ick stortede menigh ghebedt / dat den Heere my soude willen bewaeren / dat ick niet en soude achterwaerts keeren / ghemerckit ick niet sijn dienaers : handelde / 't welck soo my dochte / een groot misdact soude wesen / ende dat sy dooz my soude komen te verliesen hun crediet.

In desen tijdt quam binnen dese stadt Vater Franciscus / die geweest was Hertogh van Gandien / ende was nu eenighe jaeren geleden / dat hy verlaten hebbende al dat hy hadde / hem hadde gegeven inde Societeit Jesu. Mijnen Biecht-vader ende den Edelman daer ick af gesproken hebbe / den welcke daerom tot my quam / besorghden dat ick hem soude spreken / ende de maniere van mijn ghebedt te kennen geben : want hy wiste wel / dat hy grooten voortganck was doende / zijnde soo seer begraciet ende ghecareseert van Godt / den welcke hem / als die vele om sijnen t'wil verlaeten hadde / oock in dit leven was vergheldende. Oversulcks / nae dat hy my ghehoort hadde / seide hy my / dat het den gheest Godts was / ende dat hem docht niet goet te wesen den selven langher te wederstaen / ende dat het tot noch al wel ghedaen was : dan dat ick alrijts soude beginnen met het overdencken van een stuck oft punct vande Passie / ende dat waer 't dat den Heere daer naer mijnen gheest optrock / ick niet en soude wederstaen ; maer dat ick sijne Majesteit soude laeten geworpen / sonder yet daer toe te helpen. Hy gaf my

raet ende remedie/als een die verre gecomen was:
want hier inne hanght veel aen de experientie:
hy seyde my dat het dolinghe was voortaan te
willen wederstaen. Ick was seer getroost/ende
den Edelman desghelicks: hy was seer blijde/
dat hy seyde dat het van Godt was/ende hy hielp
my altyts/ende gaf goeden raet in't ghene dat hy
coste/welck veel was.

In desen tijde wierdt mijnen Biecht-vader
versonden van dese plaetse tot een andere / daer
ick seer droef om was / want ick peysde dat ick
wederom quaedt soude worden; ende my docht
onmoghelijck te zijn / dat ick syns gelijk soude
vinden. Mijn ziele bleef als in een woestijne seer
mistroostigh ende bezreest / niet wetende wat ick
met my-selven doen soude. Eene van mijne rich-
ten ontfinck my in haer huys / ende ginc ter-
stondt tot die vande Societeyt/om my van eenen
anderen Biecht-vader te versien. Het beliefte den
Heere/dat ick in de vrientschap geraecte van een
Weduwe die van grooten huysse ende seer de-
voot was/ende veel hanteerde met die Waters: sy
dede my Biechten aen haeren Biecht-vader/ende
ick bleef veel daghen in haer huys. Sy woonde
nae by / ick was blijde dat ick dickwils met
hemlieden mochte spreken/want mijn ziele geboel-
de groot profijt van alleenlijck te verstaen de heyl-
ghheit van hunnen handel. Desen Water begost
my tot meerder volmaecktheydt te stieren. Hy
seyde my/ dat ick niet met allen en moeste laten te
doen / om Godt teemael te behagen / waer toe
hy genoeghsame behendighepdt ende soetighepdt
ghebruyckte: want mijn ziel en was noch niet
met allen sterck / maer seer teer / specialijck om te
verlaeten sommighe particuliere vrientschappen
die ick hadde: ende al en verstoynde ick Godt
daer

daer mede niet / nochtans was de affectie seer groot / ende my docht / dat het ondancbbaerheyt was die te verlaeten : ende oversulckis seyde ick hem / ghemerckt dat ick Godt niet en vergramde / waerom dat ick soude ondancbbaer wesen. Hy seyde my / dat ick't Godt sommige daghen lanck geduerende soude op-draghen / ende lesen den Lof-sanck *Veni creator*, op dat hy my soude verlichten / om te sien welck het beste was. Hebbende op eenen dagh seer veel ende geduerigh gebeden / dat den Heere my soude helpen in alles hem te behaeghen / begonste ick den vooz-seyden Lof-sanck te lesen: ende daer mede besigh zijnde / wierdt ick subtytelijck soo op ghetoghen / dat ick bycans teene-mael van my-selven viel. Dit is een saecke daer ick niet aen conste twijffelen / want het was seer hemmelijck / ende was d'eerste repse / dat den Heere my dese gratie dede van op-ghetogentheydt. Ick hoorde dese woorden : Ick en wil nu niet, dat ghy voordaen verkeerem sult met de menschen, maer met de Engelen. Ick wierdt grootelijcks verslaeghen / want de beroerte der zielen was groot / ende dese woorden wierden my seer hoogh in den geest ghesepdt / ende alsoo wierde ick seer bevreest / maer van d'ander syde ontfinck ick grooten troost / de welke / als dese vreesse vooz-by was / die nae mijn duncken dese nieuwigheydt in my verweckt hadde / my by-bleef.

Dit is seer wel af gheloopen / want sedert en heb ick noyt comen vziendtschap maecken / noch ghenoechte nemen / noch liefde draeghen / dan tot persoonen / die ick weet dat Godt lief-hebben / ende hem soecken te dienen : ende my en is anders niet moghelijck gheweest / ende my en belanght niet dat het vzienden oft magen zijn / t'en zy dat ick die verstaer / oft dat pemandt zy die hem in't gebedt

deffent; anders is het my een groot crups dat ick
 niet pemandt moet tracteren. Dit is alsoo / soo
 my geheelijk dunckt / sonder eenigh twijffel.
 Van dien dagh af bleef ick soo wel ghemoet om
 alles te verlecten om Godts wille/ aen wien be-
 lieft hadde op eenen ooghen-blick tijds (want my
 en dunckt niet dat het langher duerde) sijn die-
 nerse in eenen anderen mensche te veranderen :
 inder boeghen dat niet van noode en was / dat
 men 't my seer soude bevelen. Want als mijnen
 Biecht-vader my daer in soo vast verwerret
 sagh / soo en doofde hy my niet plat upt-seggen /
 dat ick 't doen soude. Hy moeste verwachten dat
 Godt in my wercken soude/ gelijk hy dede/noch
 ick en meynde noyt dat ick 't volbringen soude /
 want te vozen hadde ick my selve daer toe ghes-
 pozt:ende het viel my soo uytter maten swaer/dat
 my docht niet onbeguaem te wesen/ dat ick 't sel-
 ve soude laten:ende hier af gaf my den Heere vyz-
 hepdt ende sterckhepdt / om het selve te wercke te
 stellen. Aldus seyde ick't aen mijnen Biecht-va-
 der / ende ick verliet het al / ghelijck hy my bevo-
 len hadde. Het profiteerde wel veel aen den ghe-
 ne daer ick mede hanteerde / dat hy dese resolutie
 in my sagh/Godt zy altoos geloofst die my op ee-
 nen oogenblick de vyzhepdt gaf / die ick met alle
 de neerstighepdt by my veel saeren lanck ghedaen
 dooz my selven niet en hadde connen vercrighen /
 doende ick somwijlen soo groote gewelt / dat het
 my niet weynigh en schaedde aen mijn gesondt-
 hepdt. Doch mits het een werck was van den
 ghene die machtigh is / ende waerachtigh Heere
 van alles/ soo en viel het my niet met allen swaer.

H E T XXV. C A P P I T T E L

Sy verhaelt hoe dat verstaen wordt de aansprake, die den Heere tot de ziele doet sonder die te hooren, ende wat bedrogh daer in magh gheleghen zijn hoe ende wanneer men't selve sal weten. Het is seer profijtig voor den ghenen die tot desen trap des gebedts ghecomen sal wesen; want het wort seer wel verclaert, ende begrijpt veel goede leeringhen,

Het dunckt my goet te verclaeren / hoe danigh dat het aanspreken is dat Godt in de ziele doet / ende hoe haer de selve ghevoelt / op dat uwe Eerw. t' selve magh verstaen: want van dese reyse af dat ick gesepdt hebbe dat de Heere my dese gratie dede / is my de selve tot noch toe seer ghemeyn / ghelijck het blijcken magh uyt het ghene dat hier nae ghesepdt sal worden. Het zijn eenighe wel gheformeerde woorden / maer en worden niet met de lichaemelijcke ooren niet ghehoort / dan men verstaetse veel claerder als oft men se hoorde / ende 't is onmogelijck die niet te verstaen al is't datmen t' selve seer wederstaet. Want als wy uytwendelijck niet en willen hooren / soo mogen wy ons ooren stoppen / oft op yet anders letten / in der voegen dat men 't niet en verstaet / al hoortmen het. Dese spraecke / die Godt met de ziele houdt / en can niet belet worden: want oft het my lief oft leet is / soo moet ick toe-lupsteren / ende mijn verstandt wordt sisch ende wacker gehouden om te verstaen. Godt wilt dat wy verstaen / ende alsoo is het te vergeefs / dat men het selve

selve wille oft niet en wille. Want de ghene die't al vermagh / wilt dat wy verstaen / t'ghene dat hy wilt dat moet gedaen zijn / ende hier in toont hy hem een waerachtigh Heere over ons te wesen. Dit heb ick seer wel geproeft / want ick bycans twee jaeren lanck ben doende gheweest om te wederstaen / midts de groote vrese die ick hadde ; ende nu probe ick't noch altemets / maer het baet my seer luttel.

Ik wilde wel te kennen gheben de dolinghen die hier in moghen geschieden (al is het dat daer gheen perijckel af en is / oft seer luttel / nae mijn duncken / vooz den ghenen die groote experientie heeft / maer die experientie moet seer groot wesen) ende oock het onderschepdt dat daer is / als het den goeden oft den quaden geest is ; oft hoe dat het oock can alleen wesen een appzehensie des verstandts ; oft dat moghelijck den gheest tot hem selven soude spraken. Dit en weet ick niet oft het can wesen / maer tot den dagh van heden heeft my ghedocht jae. Ik hebbe in vele dinghen beproeft / dat / als het van Godt was / my die gesepdt werden twee oft dzy jaeren te vozen / ende sy zijn altemael volbracht gheweest ; ende daer en is niet eene tot noch toe valsch gheweest ; ende voozts in andere dingen / daer men claerlyck dooz siet / dat het den geest Godts is / ghelijck hier nae gesepdt sal worden.

My dunckt dat het soude comen gheschieden / dat eenen Persoon pet van Godt met groote affectie ende appzehensie begheerende / hem soude moghen laten voozstaen / dat hy verstaet oft het gheschieden sal oft niet / ende het is seer moghelijck / hoe wel de ghene die de voozseyde maniere geproeft heeft / claerlyck sien sal wat het is / want het onderschepdt is seer groot ; ende is het pet dat het

het verstandt selve werckt / hoe subtyl dat het wy/
 soo verstaetmen lichtelijck dat het verstandt het
 selve ordonneert ende spreeckt : welck anders niet
 en is / als dat den eenen de reden spreeckt / oft luy-
 steret nae het ghene dat den anderen hem seght.
 Ende het verstandt can claerlijck verstaen / dat het
 als dan niet toe en lustert / midts dat het werck
 ende de woorden / die het verstandt self voort-
 brenghet / zijn als yet dat doof ende geïmagineert
 is / ende en hebben die claerhepdt niet / de welke de
 andere hebben. Ende hier is het in onse macht ons
 te verstoppen / gelijk 't is te swijgen als wy spre-
 ken / maer in het ander en is dat niet moghelijck.
 Ende het beste teeken van allen is / dat de spraec-
 ke des verstandts niet en werckt / maer de spraec-
 ke des Heeren zijn woorden ende wercken / ende
 al en zijn't gheen woorden van devotie / maer van
 berispinghe / niet te min sy disponeren stracks /
 fatsouneren / vermoorden / verlichten / verblijden /
 ende bevedighen een ziele : ende was sy met dor-
 hepdt bevaughen / oft met eenighe quellagie oft
 onruste / dat wordt al ghelijck met der handt af-
 ghevaeght / ende noch veel beter ; soo dat het
 schijnt / dat den Heere wil / dat men verstaet / dat hy
 machtigh is / ende dat sijn woorden wercken zijn.
 My dunckt dat het verschil is min noch meer /
 als oft wy spraeken oft hoorren : want als ick
 spreek / soo ordonneert ick met het verstandt (ghe-
 lijk als boven ghesepdt is) 't ghene dat ick segge
 maer als men my toe-spreekt / soo en doer ick an-
 ders niet dan hoorren / sonder eenighen arbeyt. Het
 eene gaet ghelijck yet dat wy niet wel en comen
 onderscheyden oft het is / gelijk een die half slaep-
 droncken is : maer dit ander is een soo klare
 stemme / dat oock niet een syllabe verlozen en
 gaet van 't ghene dat ghesepdt wordt : jae het ge-
 beurt

beunt altemets / dat soo wanneer het verstandt ende de ziele alsoo beroert ende verstroopt is / dat sy niet een goede reden en soude connen formieren / ende vindt subijtelijck groote sententien bereedt / die men haer seght / de welcke sy / oock seer ghesrust ende aendachtigh wesen / niet en hadde connen verdencken : ende met het eerste woordt / alsoo ick segghe / wordt sy teenemael verandert. **B**sonder als sy in opghetoghentheydt is / om dat de crachten opghehouden worden / hoe sal men sulcke dinghen verstaen die noyt te vozen in de memozie ghecomen en waeren ? Hoe sullen sy als dan comen / als sy nauwelijcks en arbeeydt / ende de imaginatie is als oft sy heel bot waere ?

Men moet weten / dat als men visioenen siet / oft dat men dese woorden verstaet / sulcks nae mijn duncken noyt en geschiet ten tijde dat de ziele noch in opgetogentheydt is / want als dan (gelijk ick boven verclaert hebbe / soo ick mepne in't tweede water) worden alle crachten teene-mael verlozen / ende men can dan nae mijn duncken noch sien / noch verstaen / noch hooren. **S**y is dan teenemael in de macht van een ander : ende my en dunckt niet / dat gheduerende dien tijdt die seer cozt is / den Heere haer eenighe vryheydt toe-laet. **M**aer als desen cozten tijdt voor by is dat de ziele noch in opghetogentheydt blijft / soo geschiet het ghene dat ick gheseydt hebbe / want de crachten blijven dan in sulcker voeghen / dat / al en zijn sy niet verlozen / sy bycans niet en werken / ende zijn als verstonnen / ende onbequaem om redenen te verdencken. **V**aer zijn soo vele redenen om de differentie te kernen / dat als men eens bedrogen is / sy niet vele en schijnen. **E**nde ick segge / is dat het een ervaren ziel sy / die op haer goede is / dat sy't seer claerlijck sien sal.

Want

Want laetende staen andere dinghen. waer dooz men siet t'ghene ick ghesepdt hebbe / t'en wercht niet met allen/noch de ziele en ontfanght het niet/ ende men gheeft het gheen ghehoor / jae men verstaet claerlyck dat het rasernye van 't verstandt is ; ghelijck men bycans gheen werck en soude maecken van eenen persoon/ die men weet dat hy rasende is. Het ander is / als oft men hoorde eenen Persoon die seer hepligh oft geleert ende van groote auctoriteyt is / dien wy weten dat niet liegen en sal : ende noch is dese ghelijckenisse al te slecht ; want altemets brengen dese woorden een majesteydt niet haer / dat sy sonder te weten wie datse spreecht/als sy berispende zijn/den mensche doen beven; ende zynse van liefde / maecken sy dat hy hem selven verdoet in lief te hebben : ende het zijn dinghen / ghelijck ick ghesepdt hebbe / die wel verre van de memorie waeren : jae daer worden met der haesten soo groote sententien gesepdt / dat om die te ordineren/ veel tijts soude van noode zijn:ende my dunckt / dat men dan geensints en can getwijffelen/ dat sulckis geen sake van onse verstertheit en is.

Over sulckis dan en is van gheenen noode langher hier in te blijven draelen : want het soude wonder zijn / soo my dunckt / dat een geoeffende Persoon hier in soude dolen / t'en waere dat hy willens ende wetens wilde dolen. My is dickis wils gebeurt / dat ick eenigh twijffel hebbende / niet en geloofde't ghene dat men my sepde / ende liet my voostaen dat het fantasie was (te weten doen ghepasseert was / dat doen onmoghelijck was) ende langen tijdt daer nae hebbe ick't selve volbracht gesien : want den Heere maecht dat het in de memorie blijve / soo datmen't niet en can verghten: maer t'ghene dat van't verstant comt

is gelijk d'eerste beweginghe van het ghepeys / dat voor by gaet / ende wort vergeten. Het ander is gelijk een werck oft werckinghe: want al is't dat het daer van vergheten wordt / ende dat eenighen tijdt passert ; nochtans soo niet teene-mael datmen de memorie verliese van't ghene dat ten lesten ghesepdt is / behalven als het niet seer langhe gheleden en is / oft als het woorden zijn van gunste oft van leeringhe : maer die eenige prophetie in houden / die en kunnen niet vergeten / soo my dunckt / inimers ick beproeve dat aen my / al hebbe ick coyte memorie. Ende ick segghe noch eens/dat my dunckt / t'en waere dat een ziele soo goddeloos waere dat sy't wilde versieren (het welck quaedt ghenoech soude wesen) ende segghen dat sy't verstaet/ als het soo niet en is ; dat het niet waerschijnelyck en is dat sy niet claerlyck soude sien hoe dat sy't selve ordonneert / ende by haer selven spreekt / is't dat sy den geest Godts verstaen heeft/want anders sal sy al haer leven lanck in die dolinghe moghen blijven steken / ende haer laeten voorslaen dat sy't verstaet/hoe wel ick niet en weet hoe 't selve soude comen geschieden. Oft de ziele wilt dat verstaen / oft niet. Als sy haer is becommereende met het gene dat sy verstaet / ende in geender manieren soude willen verstaen / om oorsaecke van duysent vreesen ende andere redenen die hier zijn / om begeerte te hebben van stil te zijn in het ghebedt ; boven alle dese dinghen/midts het verstandt soo veel respijt gheeft om redenen te formieren / soo is daer toe tijdt van noode. Hier worden wy onderwesen sonder eenighen tijdt te verliesen / ende men verstaet dinghen / om de welke te ordonneren schijnt dat wel een maendt tijts van noode was. Ende het verstandt selve ende de ziele zijn ver-wondert

wondert van sommighe dinghen die sy verstaen. Dit is alsoo / ende de ghene die experientie heeft / die sal verstaen dat het waerachtelick alsoo is al dat ick gesept hebbe. Ick dancke Godt / dat ick't alsoo hebbe comen segghen : ende ick voleynde met te segghen / dat my dunckt / als't van't verstandt is / dat wy dat lichtelijck comen verstaen als wy willen / ende soo dickwils als wy gebedt houden / kan het schijnen / dat wy het verstaen. Maer in het ander en is dit alsoo niet / mides ick dickwils sal veel daghen wesen / dat my niet mogelijk en sal zijn het te verstaen. al waer't dat ick wilde; ende op andere tijden / als ick't niet en wil / so ben ick bedwonghen 'tselue te verstaen / gheelijck ick gheseydt hebbe. My dunckt / dat hy aldien pemandt de menschen wilde bedrieghen / segghende / dat hy van Godt verstondt 't ghene dat van hem selven is / dat hem niet dier staen en soude te segghen / dat hy de stemme hoorde met lichaemelijcke ooren. Ende het is voorwaer alsoo : want ick noyt en meride / dat daer eenighe andere maniere was van hooren oft verstaen / tot dat ick 't hy my-selven beproeft hebbe / ende oversulckis cost het my grooten arbeydt / soo ick gheseydt hebbe.

Als het den byandt is / soo en laet hy niet alleenlijck achter de goede / maer oock de quaede werkinghen. Dit en is my niet meer dan twee oft dyp reysen ghebeurt / ende terstondt wierde ick van den Heere gewaerschouwt / dat het den byant was. Boven de groote dorhejdt / de welcke eenen by-blijft / soo is het on ruste der zielen / even gelijk ick op vele andere reysen ghevoelt hebbe / want den Heere toe ghelaeten heeft / dat ick groote tentatien ende verschepden soozten van gheestelijcke smerten soude lijden / ende noch daer-en-boven dat ick

ick my dickwils daer in quellen soude / ghelijck
 ick hiere na seggen sal. Het is een ongerustigheyt/
 diemen niet en can weten/van waer sy comt/ dan
 het schijnt/dat de ziele haer daer teghen stelt/ ende
 haer-selven stoozt ende quelt / sonder te weten /
 waerom: want 't ghene dat hy [den vbandt]
 seght en is gheen quaedt/maer goet. Ick meyne/
 dat / soo den eenen gheest den anderen ghevoelt
 de soete smaecten ende wellustigheden / die den
 vbandt gheeft / in alle manieren verschepden zijn.
 Hier mede soude hy connen bedrieghen den ghe-
 nen / die gheen andere soete smaecten oft vzeugh-
 den van Godt is ghenictende / noch ghenoten en
 heeft. Ick noeme met de waerheyt soete smaecten
 oft vzeughden / een soet/sterck / vast / behaeghe-
 lijk ende stil vermaeck; want eenighe cleyn de-
 votiekens ende ghevoeghelijckheden der ziele / die
 als bloemkens met het eerste windken der ver-
 volghinghe te niet gaen : en heete ick gheen de-
 votien/ al is't dat het goede beginselen zijn / ende
 heplighe ghevoelinghen/ maer niet om te konnen
 onderschepden dese werckinghen van den goeden
 oft den quaeden gheest. Ende daerom is 't van
 noode / dat-men altydts wel neerstelijck toe-
 sie : want de Personen / die niet voozder als tot hier
 toe in 't ghebedt gheraecht en zijn / souden seer
 lichtelijck bedrogghen worden / waer 't dat sy vi-
 sioenen oft revelatien hadden. Ick en hebbe van
 dese laetste dinghen niet ghehad / tot dat Godt
 door sijn barmhertigheyt alleen my verleent had-
 de het ghebedt der vereeninghe / behalven d' eer-
 ste reyse van ober vele jaeren gheleden / doen ick /
 ghelijck gheseyt is onsen Salighmaecker sagh :
 ende Godt gabe / dat ick doen gheweten hadde /
 dat het een waerachtigh visioen was / ghelijck
 ick naemaels verstaen hebbe / 'ten soude my niet
 lustel

Inttel ghebaet hebben. Daer en blijft geen teerhept oft soetighept inde ziele/maer sy blijft als verbaest / ende seer misnoegigh ende t'onbreden.

Ich houde voorzeker / dat den vijandt niet en sal bedriegen (ende Godt dat oock niet toelaeten en sal) een ziele die nergens op haer selven en betrouwt / ende die vast ende ghesterckt is in 't Gheloof / oft sy geboelt haer selven bereet te zijn dupsentwerf de doot te steruen voor het minste punct des selfs:ende met dese liefde tot het Geloofwaerts/ die Godt terstont instoet/welck is een levende ende sterck gheloove / besozght sy altyd te wandelen nae 't ghene dat de Heilige Kercke houdt / onderbzaegende nu d'een nu d'ander / als een die nu soo vast gefondeert is in dese waerheden / dat alle de revelatien die men soude moghen versinnen / jae al saege sy oock de Hemelen open / haer niet een stipken en souden doen afwijcken van 't ghene dat de H. Kercke is leerende. Waer't dat sy hier tegen altemets eerige wankeelbaerhept in het gepeys geboelde / oft dat sy haer selven toefde met te seggen. Menghesien dat Godt my dat seght/soo magh 't oock wel waer wesen ghelijck 't ghene dat sy tot de Heplighen seyde. Ich en segge niet dat sy't gheloove/maer dat den vijandt haer begint te tenteren met de eerste aenroeringhe / soo datmen claerlijck siet dat daer op te blijven staen seer groot quaedt is : niet te min ich gheloove dat oock met alsulcke eerste aenroeringhen selden sal ghequelt worden een ziele / die hier in soo ghesterckt is / als de Heere maecht den ghene aen dien sy dese dinghen gheeft / dat haer dunckt dat sy alle de dupbels soude verpletten om der minste waerhept wil van 't ghene dat de Heilige Kercke houdt. Ich segge/ is't dat sy in haer dese groote sterckhept niet en geboelt /

geboelt / ende dat haer de devotie oft visioen daer toe helpt / dat sy die vooz onseker houde / want al is het dat men de schaede terstont niet en bevyndt / nochtans de selve allenghskens soude moghen groot worden : want nae dat ick sie / ende wete dooz experientie / soo verre ghelooft men dat het van Godt is / als men siet dat het t'samen over een comt met de heplige SchrifTURE : ende by aldien het minste daer af soude wijcken / dunckt my dat het bynten comparatie vaster soude gaen te ghe-looven dat het den vyandt is / dan ick mi geloof-be dat het van Godt is / al geloove ick dat noch soo vast : want alsdan en is niet van noode / dat men gaet teekenen soecken wat gheest dat het is / ghemerckt dit teeken soo clær is om te ghe-looven dat het den vyandt is / dat al wilde my de gheheele werelbt verskeren dat het Godt is / ick het niet gheloooven en soude. Dit is daer van als het den vyandt is / soo schijnt het dat alle goet verborghen wordt / ende van de ziele bliet / soo on-lustigh ende ongherust blijft sy / ende sonder eenigge goede uytwerckinghe : want al schijnt het dat hy goede begeerten verweckt / de selve en zijn niet sterck ; ende de oodtmoedighent die hy achter-laet / is valsch / ongerust ende sonder eenighe soe-tigheyt. My dunckt dat de ghene die experientie heeft van den goeden gheest / dit verstaen sal.

Timmers den vyandt can veel listen ende laeg-ghen legghen / ende daerom en is hier inne niet soo seker / oft noch sekerder is vreesen / ende althijt voorzichtig te zijn / ende eenen Meester te nemen die gheleert zy / ende hem niet te verswingen / ende alsoo en sal daer geen schaede comen uyt-comen / al is het dat ick schaede ghenoech gheleden hebbe dooz de al te groote vrees die eenighe Personen hebben. In bysonder is my eens ghebeurt / dat
veel

veel Personen vergadert waeren / dien ick / ghe-
 lijck reden was / grootelijcks gheloofde (al
 en tracteerde ick maer met een / sprack ick doch
 oock met de andere als hy my dat belaste) onder
 malkanderen lanck ende breecht tracteerden om
 my te helpen / want sy my seer lief hadden / ende
 breefden dat ick bedrogghen soude worden. Ick
 hadde oock seer groote breefe / ter-wijlen ick was
 buyten het ghebedt : maer als ick daer in was /
 ende my den Heere eenighe gratie verleende /
 wierdt ick terstont verseliert. Ick gheloofde / dat
 sy vijf oft ses waeren / alle peverighe Dienaers
 Godts : ende mijnen Siecht-vader seide my / dat
 sy al t'saemen vastelijck meynden / dat het den
 byant was / dat ick soo dickwils niet en soude ter
 Communie gaen / ende dat ick my soude porren
 om noyt in eenighepdt te wesen. Ick was boven
 maten seer bebreest / ghelijck ick ghesepdt hebbe /
 waer toe oock hielp mijn hert-pijn / soo dat ick
 dickwils hy daeghe niet en dorst in een camer al-
 leen wesen. Ick sien dat soo vele waeren die dit
 seiden alsoo waerachtigh te zijn / ende sulcks
 nochtans niet commende ghelooben / creegh groo-
 te woeginghe ende schryvel / als oft daer ghe-
 breeck van oodtmoedighepdt in hadde geleghen
 gheweest / mits sy altemael onghelijck beter van
 leven waeren dan ick / ende daer-en-boven ghes-
 leert ; waerom ick henlieden dan niet ghelooben
 en soude. Ick dede al mijn beste om hen te ghe-
 looben / ende overpepsde mijn boos leven / ende
 dat sy dien volgende wel moesten de waerhepdt
 segghen. Met dese benauwthepdt ginck ick nae
 de Kercke / ende verrock my in een bidt-plaets /
 hebbende nu veel daeghen ghederft de Heplighe
 Communie / ende verlaeten de eensaemhepdt daer
 allen mijnen troost in ghelegghen was / sonder pe-
 mant

mant te hebben daer ick mede mocht tracteren / want sy al te-samen tegen my waeren.

My docht dat eenighe met my geckten als ick daer af sprack / als oft het maer imaginatie geweest en hadde : andere ginchten mijnen Biechtvader waerschouwen dat hy hem van my wacksten soude : andere sepden dat het claerlyck den dubbel was. Mijnen Biechtvader alleen / hoe wel hy met d'ander spande / anders niet dan om my te proeven / ghelyck ick nae der hant verstaen hebbe / trooste my altydts / seggende dat / al waer 't saecke dat het den dubbel waere / soo verre ick Godt niet en vergramde / hy my niet met allen doen en conste ; dat dit vergaen soude : dat ick Godt daer hertelyck om soude bidden / ende hy ende alle de ghene die by hem te Biechten quaemen / ende vele andere / gelyck ick insghelyck dede met allen mijn ghebedt / ende deden het selfde seer neerstelyck / alle de Dienaeren Godts die ick kende / op dat den Heere my door eenen anderen wegh soude willen leyden : ende dit duerde ontrent twee saeren / dat ick den Heere ghedurighlyck daerom badt.

Gheen troost en conde my helpen als ick ypsede dat het ghebeuren mochte dat den vijandt met my soo dickwils soude spreken. Want sedert dat ick geen uren van eensaemhepdt meer en nam om te bidden / soo dede my den Heere ten tijde van conuersatie my binnen my vertrecken / ende sonder dat ick 't conde ontgaen / sepde hy my 't ghene dat hem beliefdt / ende al was het tegen mijnen danck / soo moest ick 't hoozen. Maer als ick alleen was / sonder pemandt te hebben die my soude by-staen / soo en cost ick niet bidden / noch lesen / maer ghelyck pemandt die van soo groote tribulatie / ende van vreesse oft den vijandt
my

my soude bedrieghen / gheheelijck ongherust ende
 ghequelt wesende / sonder te weten wat ick met
 my selven doen soude : ende in dese benauwtheyt
 heb ick my altemets / jae dickwils ghebonden /
 hoe wel noyt in sulcken excess / soo my dunckt. In
 dese ghesteltenisse bleef ick vier oft vijf uren / dat
 noch Aertschen noch Hemelschen troost voor my
 en was / dan den Heere liet my de vreesse van duy-
 sent perijckelen lijden. **O** mijnen Heere / wat ee-
 nen waerachtighen ende machtighen vriendt zijt
 ghy ! al dat ghy wilt dat condy / ende ghy wilt
 altydts als men u wilt lief-hebben. Alle dinghen
 der werelt moeten u loven o Heer. **O**ch of pemant
 niet luyder stemme ober de gheheele wereltdt ver-
 condighde hoe ghetrouw ghy zijt aen u vrienden !
 Alle dingen begeben ons / maer ghy o Heere van
 alles en begeeft ons noyt. **W**epnigh is het ghe-
 ne dat ghy laet lijden den ghenen die u lief heeft.
Och lieven Heere / hoe lieffelijck / hoe heuschelijck
 ende soetelijck weet ghy uwe vrienden te tracte-
 ren ! **O**ch oft hem pemandt noyt becommert en
 hadde niet pemandt anders lief te hebben / dan u
 alleen ! **H**et schijnt / o Heere / dat ghy met stren-
 gighepdt proeft den ghenen die u lief heeft / op dat
 men op het uytterste des arbeypdts geboele het uyt-
 terste van uwe liefde. **O** mijnen Godt / oft pemant
 het verstant / geleertheydt ende nieuwe woorden
 hadde / om uwe wercken te prijsen / gelijk mijn
 ziele dat verstaet ! Heere / alles valt my af / maer
 is't dat ghy my niet en verlaet / ick en sal u niet af
 vallen. **D**at alle de geleerde tegen my opstaen / dat
 my alle geschopen dinghen verbolghen / dat my de
 duyvels toymenteren / maer en begeeft gy my niet
 o Heere / want ick weet wat winninghe ghy ver-
 leent den ghene die in u alleen betrouwt. **W**esen-
 de dan gestelt in dese groote benauwthepdt (tot
 alsdoen

alſdoen en hadde ick noch gheen viſtoen begonſt te hebben) waeren deſe woorden alleen crachtigh ghenoegh om my die af te nemen / ende my teenemaal te bebedighen : Dochter en hebt geen vreeſe , want ick ben't : ick en ſal u niet verlaten en vreeſt niet.

My docht / dat / nae dat ick geſtelt was / veel uren tijds ſouden van noode gheweest hebben / om my wijs te maecten dat ick ſoude te vreden zijn / ende dat niemandt daer machtigh genoegh toe en ſoude geweest hebben : ende ſiet hier met alleen deſe woorden werde ick geruſt / verſterckt / wel gemoet / verſekert / geſtult / ende ſoo verlicht / dat ick mijn ziel op eenen ooghenblick in een andere verkeert ſagh / ende my dinct / dat ick te ghen de gheheele wereldt ſoude gheſuſtineert hebben dat het Godt was. Och hoe goet is Godt ! Och hoe goeden ende machtigen Heer is hy ? Hy en gheeft niet alleenlijck raedt / maer oock remedies / ſijn woorden zijn wercken. Och Heere Godt / hoe verſterckt den menſch het gheloof / ende hoe vermeerdert haer de liefde ! Het is voorwaer alſoo / dat ick dickwils indachtigh wierdt / hoe dat de Heere de winden beval ſtil te ſtaen / doen het onweder op Zee was : ende overſulcks ſepde ick : Wien is deſe , dien alle mijn crachten ſoo ghehoorſaem zijn , ende op eenen oogenblick verlicht in ſoo grooten duyſterniſſe , ende vermorwt een herte , veelck eenen ſteen ſcheen te vveſen , verleent vwater van ſoete traenen , daer't ſcheen dat de dorheyt noch langhen tijdt ſoude duren ? Wie verleent deſe begheerten ? Wie verleent deſen moet ? Wat heeft my doen dencken dat ick vreeſe ? Wat is dit ? Ick begheere deſen Heere te dienen , ick en ſoecke anders niet dan hem te believen : ick en begeere noch ghenoeghen ,
noch

noch ruste , noch ander goedt, dan sijnen wil te doen. Want hier af was ick wel seker/ nae mijn duncken / om dat te moghen affirmeren : Is het saecke dan , dat desen Heere machtigh is , alsoo ick sie ende vвете dat hy is , ende dat de duyvels sijn slaven zijn , vvaer aen niet te rvijffelen en is, vwant het Gheloof sulcks houdt : vvesende ick een Dienareffe van desen Heere ende Coninck, vvat quaedt connen sy my gedoen? Waerom en sal ick geen sterckheydt hebben om teghen de gantsche Helle te vechten? Ick nam een Crups in de handt/ ende het scheen vvoorwaer dat Godt my eenen moet gaf / want op cozten tijdt sagh ick my alsoo verandert/ dat ick niet en soude gebreeft hebben met hen te woestelen : want my docht / dat ick hun met dat Crups altemael lichtelijck soude verwonnen hebben ; ende alsoo seyde ick : Comt nu altemael , ick vvil sien , vvat ghay my , die een Dienareffe des Heeren ben, sult connen doen ?

Doozwaer my docht dat sy van my bebreest waren/om dat ick gerust was/ende soo onbebreest van hen allen / dat my af ghenomen wierdt alle de breefe die ick te voren ghe woon was te hebben. Want al was het / dat icksē altemael sagh/ gheelijck ick hier nae segghen sal / nochtans en breefde icksē niet/ jae my docht meer dat sy my breefden. My bleef by een heerschappije over hen doozde weldaet des Heeren / dat nu ick nae hen niet meer en vzaeghe dan oft t'vliegghen waeren. Sy duncken my soo bloode te zijn / dat sy alle hunne cracht verliesen / soo haest als sy sien dat men hun veracht. Dese vbanden en connen niemandt meder daet bevechten / dan die sy sien dat hen overgeeft / oft wanneer Godt toelaet dat sy sijne Dienaers teutenen ende tozmenteren / tot hen lieden

meerder profijt. Godt gabe / dat wy vreesden
 dien wy behooren te vreesen / ende dat wy ver-
 stonden / dat ons meer schade can comen van een
 dagelijcksche sonde / dan van de geheele Helle sef-
 fens / ghemerckt het alsoo is. Hoe verbaest hou-
 den ons dese vbanden / om dat wy ons selven
 willen verbaest maecten dooz onse begeerlijck-
 heden van eere / rijckdom ende wellustighepdt :
 want sy lieden dant saemen met ons (dooz dien
 wy ons selven contrarie zijn / beminnde ende
 begeernde t'ghene dat wy behooren te versmae-
 den) sullen ons groote schade aendoen / overmits
 wy maecten dat sy met ons eyghen wapenen te-
 gen ons vechten / stellende die in hunne handen /
 daer wy ons mede souden behooren te bescher-
 men / welck een groot jammer is : maer is het
 dat wy't al versmaeden om Godts wil / het crups
 omhelsen / ende arbeypden om hem in der waer-
 hepdt te dienen / soo bliedt den vbandt van dese
 waerheden als van een Peste. Hy is eenen vrient
 van logenen / ende de logentale selve. Hy en sal
 geen verbondt maecten met den ghenen / die in
 de waerhepdt wandelt. Als hy het verstant van
 eenen mensch verdupstert siet / soo arbeypdt hy
 neerstelijck om hem voozds de oogen upt te ste-
 ken. Want dat hy pemandt nu soo verblint siet /
 dat hy sijn ruste stelt op ijdele dingen / jae soo ijde-
 le / dat de dinghen van dese werelddt schijnen kind-
 der spel te wesen / soo siet hy terstondt / dat alsulcke
 Persoon maer een kindt en is / ghemerckt hy nae
 de maniere van een kindt leeft / ende alsoo wordt
 hy verstant om teghen hem te woystelen eene ende
 meer reysen.

Godt gebe dat ick geen van die en zy / maer
 dat hy my wil gratie verleenen / om vooz ghe-
 mack oft ruste te houden t'ghene dat ruste is :
 vooz

voor eere / t'ghene dat eere is ; ende voor wellust / t'ghene dat wellust is / ende niet contrarie : ende ick sal allen den Dupbelen de Vijghe gheben / want sy sullen my vreesen. Ick en verstaet dese soorte van vreesen niet / dupbel / dupbel / daer wy segghen moghen / Godt / Godt / ende hem alsoo doen beben. Jae het ; want wy weten doch wel / dat hy hem niet roeren en can / als den Heere sulckis niet toe en laet. Wat wilt dit zijn & t'Is sonder twijffel / dat ick nu meer vreesen de gene die den dupbel soo seer vreesen / dan ick hem selbe vreesen : want hy en can my niet doen / maer die andere / bijzonderlyck als 't Biecht vaders : zijn / maeken een mensch seer ongherust : ende ick hebbe sommighe jaeren lanck soo groote swarigheden gheleden / dat ick my nu verwondere / hoe ick't hebbe comen verzaeghen. Ghebenedijdt sy den Heere / die my soo oprechtelijck gheholpen heeft. Amen.

HE T XXVI. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie: verclaert ende verhaelt dinghen die haer overcomen zijn , de welcke haer de vreesen deden verliezen , ende ghelooven , dat het den goeden Gheest was die haer aen-sprack.

Ick houde voor een van de groote welbaden die den Heere my ghedaen heeft / dese cloeckheyt die hy my ghegheben heeft teghen de dupbels : want andersints is het een seer groot inconuenient oft hinder dat een siel bloode is / ende yet anders vreesen dan Godt te vergrammen: want ghemerckt wy eenen almoghenden Coninck hebben

hebben/ende eenen soo grooten Heer die't al vermagh / ende alle menschen in sijn subjectie heeft / soo en hebben wy niet te vreesen/is't dat wy voor hem / soo ick ghesepdt hebbe / oprechtelijck ende niet supbere consciencie wandelen. Hier toe / soo ick ghesepdt hebbe / wilde ick wel alle vreesen hebben / om niet te vergrammen in't minste den ghene die ons in eenen ooghenblich can te niet doen : want hebben wy Godt te vreden ghestelt / soo en is daer niemandt die teghen ons zy / oft hy sal hem moeten t'onder gheven. Men sal moghen segghen / dat het alsoo is : maer wat siele sal't wesen / die soo gherechtelijck sal leven / dat sy Godt in alles behaghe / ende daerom niet en behooze te vreesen? De mijne niet vreeser/die seer ellendigh is/ende onnut / ende vol duysenden miserien : maer Godt en handelt niet ghelijck de menschen / want hy kent onse cranckheden : dan door groote teeckenen ghevoelt een siele in haer selven / oft sy hem in der waerheyt bemint; want in de ghene die tot desen staet gheraecten/gaet de liefde ghebeynst oft bedeckt voort / ghelijck in't begijnfel/maer met sulcken grooten ghe'welt ende begheerte van Godt te sien/ghelijck ick noch seggen sal / oft te vozen alreede ghesepdt is; het valt al hardt ende swaer/het quelt al dat sonder Godt oft om Godt niet en is : daer en is geen ruste die den mensche niet ongherust en maect / door dien hy hem absent siet van sijn waerachtighe ruste / ende alsoo is het een seer claere saecke / dat sy/soo ick segghe/ niet bedecktelijck te werck en gaet.

Hy is op andere reysen ghebeurt / dat ick my bandt in groote tribulatie ende murmuratie om sekere affairen / soo ick noch verhaelen sal / van hy-nae de geheele Stadt/ daer ick ben / ende oock van mijn Orden ; ende ick seer ghequelt zijnde/

zinde/ mits vele redenen die ick hadde om onge-
rust te wesen/ is gebeurt/ dat den Heere my septe/
Waer voor vreesst ghy? En weet ghy niet dat ick
Almachtigh ben? Ick sal volbrengnen 't ghene
ick u beloofte hebbe. Ende alsoo is het naeder
handt wel volbrocht. Ende terstondt ghevoelde
ick in my alsulcken sterckte / dat my dochtre dat
ick/ om den Heere te dienen/ my van nieuws an-
dere dingen soude onderwonden hebben/ al soude
het my meer arbeydts ghekost ende my weder-
om tot het lijden ghebrocht hebben. Dit is soo
menighwerpen te doen / dat ick 't niet en zoude
konnen verhaelen; hy berispte my oock dickwils
ende doet het noch als ick in eenige onvolmaecht-
heden valle / dat de selve berispinghen genoegh-
saem zijn om een ziele te vernielen : ten minsten
maecken sy dat sy haer betert / want soo ick ge-
sepdt hebbe/ sijne Majesteydt geeft den raedt ende
de remedie. Somtijden brengh hy my te vozen
mijn vooredene sonden / specialijck als hy my
wilt eenighe sonderlinghe gratie doen / soo dat
het schijnt/ dat de ziele haer in't waerachtigh oor-
deel siet/ want de waerheydt wort haer voor ooz-
gen gestelt met een soo klare kennisse/ dat sy haer
selven niet en weet waer steken. Somtijds
heeft hy my eenige perijckelen voorsepdt / die my
ende andere Personen te gheschieden stonden /
ende dat dyp ofte vier jaeren vante vozen/ ende/
zijn altemael volbrocht geweest/ waer af icker mo-
ghelijck sommighe verhaelen sal : in der voeghen
dat soo vele dinghen zijn waer men can verstaen
dat het Godt is / datmen 't selve nae mijn dunc-
ken niet en can laeten te weten.

Het aldersekerste is (ende 't selve doe ick oock/
ende sonder dat en soude ick geen ruste hebben /
noch 't en is oock niet goet/ dat wy Drouw-per-

soonen die hadden / overmits wy niet gheleerd
 en zijn : ende hier in en kan gheen schade maer
 groot profijt ghelegghen zijn / soo my den Heere
 dickwils gesept heeft (dat ick niet en soude lacten
 alle mijn ziele / ende gratien die hy my is doen-
 de / aenden Biecht-vader te kennen te gheven /
 ende dat hy moeste geleert zijn / ende dat ick hem
 soude ghehoorsaem wesen. Dit is dickmaels te
 doen. Ick hadde eenen Biecht-vader die my seer
 mortificeerde / ende altemets quelde hy my / ende
 dede my groot leet aen / want hy en liet my niet
 met vreden : ende hy was / soo my dunckt / den
 ghene die my meest gheholpen heeft : ende niet
 teghenstaende dat ick hem groote liefde droegh /
 was ick altemets getenteert om hem te verlaten /
 want my docht / dat de quellinghen die hy my
 aen-dede / my het ghebedt waeren belettende.
 Elcken als ick van desen sinne was / verstont
 ick terstondt dat ick't niet en zoude doen / ende dit
 met een alsulcke berispinghe / die my meer ver-
 droegh dan't ghene den Biecht-vader my seyde.
 Altemets viel my suer / dat ick van d'een zijde ge-
 draeght / ende van d'ander zijde berispt wierdt /
 ende ick hadde't al van doen / nae dat mijnen wil
 luttel ghebooght was. Hy seyde my eens / dat
 ick niet ghehoorsaem en was / terwyl ick niet
 bereet en was te lijden / maer dat ick mijn ooggen
 zoude slaen op't ghene dat hy hadde geleden / ende
 dat my alles licht soude vallen.

Eenen Biecht-vader die in't beginsel my ghe-
 biecht hadde / raedde my eens / dat naerdemael
 het nu ondersocht ende geprobeert was / dat het
 eenen goeden Geest was / ick soude stil swijgen /
 ende daer niemandt af vermaenen / want dat het
 beter was dese dingen te swijghen. Dit en stont
 my niet qualijck aen : want het viel my soo
 moepelijck

moepelijck alsoo dickmaels als ick den Biechtvader daer af sprack/ende ick was soo beschaemt dat ick daer dickwils meerder swaerighedt in gheboelde dan in grove sonden te Biechten; bijzonderlijck als het upt-nemende gaeben waeren/soo docht my datmen my niet en soude gelooben/ende dat sy niet my geckten. Dit gaf my soo seer aen/ dat my dochte dat het een kleynachinghe was der weldaeden Godts / ende hieromme hadde ick wel willen swijghen. Alsdoen verstondt ick / dat dien Biechtvader my seer quaelijck gheraeden hadde / ende dat ick eensmits en behoorde yet te verswijghen vooz den ghene daer ick my aen Biechte/ want daer groote gerustheyt in gelegen was/ende anders doende hadde ick my selven altemets mogen bedrieghen.

Soo dickwils als den Heere my yet geboden hadde in't ghebedt / ende dat den Biechtvader my yet anders beval/soo seyde my den Heere wederom/ dat ick den Biechtvader soude ghehoorzsaem zijn: daer nae gaf syne Majesteyt hem in/ dat hy my 't selve oock soude belasten. Soo wanneer vele boecken in Spaensche taele wegh ghesdaen wierden om datmen die niet en soude lesen/ ginck my dat seer ter herten: want ick groot vermaeck nam in't lesen van eenighe der selve / welck my benomen wierdt / dooz dien dat men die voortaen alleen in't Latijn toeliet: doen seyde my den Heere: Weest te vreden, ick sal u eenen levenden Boeck geven. Ick en konde niet verstaen waerom my dit geseydt was/ want ick en hadde noch geen visioenen ghchadt / maer luttel dagen daer nae verstondt ick't seer wel. Want ick hebbe soo veel ghchadt te pepsen ende te mediteren van't ghene dat ick vooz oogen sagh/ ende den Heere heeft tot my waerts soo grooten liefde

ghehadt / om my in menigherley manieren te onderwijfen / dat ick niet vele / oft schier gheene Boecken van doen gehad hebbe. Sijne Majesteit is den waerachtighen Boeck gheeweest / daer in ick de waerheden ghestien hebbe : ghebedijnt zy alsulcken Boeck / die't ghene datmen lesen ende doen moet / alsoo in de memozie print / datmen't geensins vergeten en kan.

Wie is die den Heere bedeckt siet met wonden / ende ghequelt met vervolginghen / sonder de selve te omhelsen / te beminnen / ende te begeeren ? Wie is / die yet siet vande glorie die hy verleent den genen die hem dienen / oft hy en verstaet oock alles niet te wesen datmen doen oft lijden can / gemerckt men alsulcken loon is verwachtende ? Wie is / die welke aensiende de toymenten die de verdoemde lijden / hem niet en laet voorstaen / dat alle onse toymenten / daer hy gheleken / genoegelijckheden zijn / ende en bekennen hoe vele sy Godt schuldigh zijn voor dat hy hen soo menighwerf van die plaetse verlost heeft ? Maer want hier nae met de gratie Godts noch van eenighe dinghen desen aengaende ghesepdt sal worden / sal ick voortgaen in't verhaelen van mijn leven : Godt geve / dat ick my wel magh verclaert hebben in't ghene dat ick ghesepdt hebbe : ick geloove wel / dat de ghene die experientie heeft / 'tselve verstaen ende sien sal / dat ick nergens in de waerheyt hebbe weten te seggen : maer de ghene / die de selve experientie niet en heeft / en verwondere ick my niet dat allen 'tselve hem dunckt rasernije te wesen. 't Is genoegh dat ick't selve segge / op dat hy onbeschuldicht wesen magh / noch ick en sal hem niet beschuldighen / die 't alsoo segghen sal : Godt geve / dat ick niet en moet dolen in synen Goddelijcken wille te volbrengen. Amen.

HET XXVII. CAPITTEL.

Waer in sy noch een ander maniere verhaelt, door de welcke den Heere de siele leert, en sonder haer aen te spreken haer sijnen wille op een wonderlijcke wijze verclaert. Sy verhaelt ins'ghelijckx van een visioen ende groote gratie niet imaginaire, die haer den Heere ghedaen heeft. Dit Capittel is weert ghenoteert te zijn.

O dan wederom te comen tot het verhaelen mijns levens / ick was bevanghen met dese benauwtheden ende quellinghen / ende soo ick gheseyt hebbe / gheschieden vele gebeden dat doch de Heere my dooz eenen anderen wegh soude leyden / die sekerder mocht wesen / naerdemael men my seyde / dat desen soo sozghelijck was. t'As waer / al was het dat ick om't selve Godt badt / ende hoe seer dat ick wenschte te begeeren eenen anderen wegh in te gaen ; nochtans midts ick mijn siele soo gheboordert oft ghebetert sagh / (t'en ware gheweest sommighe reysen / als ick seer vermoedt was van de dinghen diemen my seyde / ende van de vreesse diemen my aenjaeghde) en was in mijn macht niet t'selven te begceren / hoe wel ick daer ghestadelijck om badt. Ick vande my heel verandert / ick en rest anders niet doen / dan ick stelde my in de handen Godts / dat hy / wetende wat my beste was / in my volbrēngghen soude t'ghene absolutelijck sijnen wille was. Ick sagh dat ick dooz desen wegh ten hemelwaerts

waerts ghick / ende te vozen gegaen was nae de Helle / ende dat ick dit behoorde te begeeren / ende niet meyden dat het den dubbel was. Ick en cost my selven niet porren / al dede ick dat ick conste / om dat te begeeren / oft te ghelooven dat het den vbandt was / maer t'en was in mijne macht niet. Het ghene dat ick dede / was het eenigh goetd werck / droegh ick Godt op tot dien eynde : ick verkoos sekere Beplighen voor devoten / op dat sy my soudent verlossen van den vbandt. Ick dede bede-vaerden van neghen daghen / ick beval my aen Sinte Hilarien ende aen den Enghel Sinte Michiel / tot wien ick daerom nieuwe devotie aen nam / ende ick badt seer vierighlijck tot veel andere Beplighen / dat de Heere de waerheyt soude willen toonen : ick segghe / dat sy't van sijne Goddelijcke Majesteydt soudent willen vercrighen : naedemael ick twee jaeren langhe alsoo hadde ghebeden ende andere persoonen desghelijcks om t'ghene voorszeyden is / ten eynde my den Heere door eenen anderen weghe soude willen leyden / oft waerheydt openbaeren. Ende want de aensprekinghen die den Heere my dede / ghelijck ick gheseydt hebbe / seer doorgaens waeren / soo is my ten lesten dit ghebeurt.

Wesende op eenen feest-dagh van den glorigen Sinte Peeter ghestelt in't ghebedt / ick sagh neffens my / oft om beter te seggen / geboelde ick / want met de ooghen-des lichaems oft der ziele en sagh ick niet / maer my docht dat neffens my stondt onsen Salighmaecker / ende ick sagh dat hy't was die my aensprack / nae dat my dunckt. Ick / als die geensints en wiste dat desghelijcke visioen cost wesen / wierdt in't beghinsel seer bezweest / ende en dede anders niet dan weenen : doch soo saen als hy my maer een woort en seyde
om

om my te verſekeren / ſoo wierdt ick / als ick pleegh te zyn / gheruſt / verheught / ende ſonder eenige breeſe. My docht dat onſen Salichmaecker altijd neffens mijn zijde ginck / ende want het geen imaginaer viſioen en was / ſoo en ſagh ick niet in wat ghedaente. Maer ick merchte ſeer claerlyck dat hy altydts aen mijn rechte zijde was / ende dat hy getupge was van allen't ghe- ne dat ick dede : ende alſoo langh als ick my aen- dachtigh hiel / oft dat ick niet ſeer verſtroydt en was / ſoo en coſt ick niet laten te weten dat hy by my was.

Verſtondt ginck ick / wel belaelen zijnde / nae mijnen Biſcht-vader / om hem dat te ſegghen. Hy vzaeghde my in wat gedaente ick hem ſagh. Ick ſeyde hem / dat ick hem niet en ſagh. Hy vzaeghde / hoe ick dat wiſt dat het onſen Saligh- maecker was. Ick ſeyde hem / dat ick niet wiſt hoe / maer dat ick niet en coſt laeten te verſtaen dat hy neffens my was / ende dat ick dat claer- lyck ſagh ende ghevoelde : want dat de innighet der ziele veel meerder was in't ghebedt van ſtilte / ende ſeer gheduerigh / ende de werkingen waeren wel andere dan die ick plagh te hebben / ſoo dat het een ſeer claere ſaecke was. Ick en dede an- ders niet dan ghelijckeniffen hy vzenghen / om my te verclaeren : maer tot die ſoorte van viſioenen en dunckt my niet dat eenighe bequaem is : want aengheſien dat het een is van de alder-hooghſte viſioenen / ſoo my naederhandt gheſeydt heeft een Hepligh Man / ende van hooghhen gheeft / ghe- naent Broeder Peeter van Milcantara / daer ick hier naemaels vzeeder af ſpreken ſal / ende daer- en-boven andere ſeer geleerde Mannen ; ende dat het een ſoorte is / daer den vbandt hem minſt can onder ghemengelen : ſoo en zyn daer oock gheen
 woorden

woorden voor ons die luttel weten / om die wnt te legghen ; maer de gheleerde sullen dat beter weten te doen. Wat is het dat ick segghe / dat ick hem niet en sie / noch met de ooghen des lichaems noch der siele / overmits het gheen imaginair visioen en is / hoe comit dan dat ick weet ende met meerder clarighepdt versikere dat hy by my is / dan oft ick hem sage. Want het schijnt dat het is gelijk eenen Persoon die in't doncker is / ende daerom een andere Persoon niet en siet die by hem is / oft om dat sy bliut is. Dit en gaet niet wel : het heeft wel eenighe ghelijckenisse maer seer clepne : want met de sinen ghevoelt men eenen Persoon / oft men hoorst hem spreken / oft verroeren / oft men raecht hem : maer hier en is sulcks niet / noch men siet gheen duysternisse dan dat hy hem verthoont aen de ziele door een kennisse / die claerder is dan de Sonne. Ick en segge niet dat men Sonne oft claerheyt siet / dan een licht / d'welck / sonder licht te sien / het verstandt verlicht / op dat de ziele een soo groot goet geniete : het brenghet met hem menigh ander groot goet.

En is niet ghelijck een teghenwoordighepdt van Godt / die men dickwils gevoelt / specialijck de ghene die ghebedt van vereeninghe ende stilte houden : dat het schijnt / als wy willen beginnen te bidden / dat wy vinden daer wy tegen mogen spreken / ende het schijnt dat wy verstaen dat hy ons hoorst / midts de werkinghen ende geestelijcke ghevoelinghen oft affectien / die wy gevoelen van groote liefde / gheloove / ende andere resolutien des geests / met geestelijcke vermozwingen des Hertens. Het is anders een groote gabe des Heeren / ende moet in groote weerde ghehouden worden van den ghene diese ontfanghen heeft
want

want het is een seer verheven gebedt/ maer 't en is geen visioen / soo dat men zoude verstaen dat Godt daer is / dooz de werkingen die hy / soo ick segghe/ in de ziele werckt : want dooz alsulcken middel wilt hem sijne Majesteydt te kennen gheben: hier siet-men claerlyck dat Jesus Christus de Sone der Maghet tegenwoordigh is In d'ander maniere van ghebedt vertoonen haer alleenelyck eenighe influentien der Godtheydt : hier sietmen dat daer en boven ons noch verghefselfchapt de Alderheplichste Menscheyt/ ende dat hy ons oock begheert gratie te doen. Dus dan vzaeghde my den Ziechtvader : En wie heeft u geseydt dat het Jesus Christus is ? hy heeft het my dickwils gheseydt / antwoorde ick : maer eer hy't my seyde / wierdt in mijn verstandt gedruckt dat hy't was: ja te voren seyde hy my dat ende ick en sagh hem niet. Ghelijckerwijs oft eenen Persoon/die ick noyt ghesien / maer wel van hem hadde hooren spreken / my quaeme spreken / ende dat ick blindt waere / oft in groote duysternisse/ende dat hy my seyde wie hy was/ ick zoude 't gheloooven / maer ick en soude soo bescheedelyck niet konnen segghen dat het dien Persoon waer / ghelyck als ick hem ghesien hadde: maer hier wel/ want sonder te sien / wort daer een soo klaere kennisse in't verstant ghepint / dat het schijnt/ datmen daer geensints aen en kan twyffelen: want de Heere wilt dat de selve soo vast in de ziele ghedruckt worde / datmen daer niet meer aen twyffelen en kan dan oftmen 't sage/ jae veel min : want in't gene datmen siet / twyffelt men altemet oft het ons alleenlyck ghedocht heeft; maer hier / al is het dat subitelyck sulck een achterdencken invalt/ soo blijft nochtans ter ander zijde soo een groote sekerheydt inde ziele / dat de
twyff.

t'wiffelinghe gheen cracht en heeft : alsoo is het
 oock in een ander maniere / dooz de welke Godt
 de ziele leert / ende spreekt haer aen sonder spre-
 ken / in der manieren ghelijck ghesepdt is. Het is
 een soo Hemelsche taele / dat men die hier qualijck
 can uptlegghen / al ghebruyckte men noch soo
 veel woorden / ten waere dat den Heere die dooz
 experientie leere. Godt print in het binnenste der
 zielen / t'ghene dat hy wilt dat sy verstaen / ende
 daer vertoont hy't sonder beeldt / oft ghedaente
 van woorden / dan op dese wijze van visioen die
 ick ghesepdt hebbe. Ende dat men notere dese
 maniere dat Godt een ziele doet verstaen t'ghene
 dat hy wilt / ende groote waerheden / ende myste-
 rien oft verholentheden : want dickwils / als den
 Heere my eenigh visioen verclaert dat sijne Ma-
 jesteit my wilt verthoonen / soo verstaen ick dat al-
 soo : ende om dese reden dunckt my dat het is
 daer den vbandt hem min mede can moeyen :
 maer zijn die niet goet / soo moet ick my selve wel
 bedriegen. Dese soorte van visioen ende aenspraec-
 ke is soo seer geestelijck / dat nae mijn duncken de
 minste roeringhe niet en is in de crachten oft in de
 sinen / waer dooz den vbandt yet soude connen
 vatte. Dit geschiet altemets / en en duert niet lan-
 ge : want somwijlen dunckt my wel dat de crach-
 ten niet opgehouden / noch de sinen niet benomen
 en zijn / maer zijn teenemael in haer-selven / het
 welck niet en geschiet in alle contemplatien / maer
 seer selden ; doch als sy sulcks zijn / dan segge ick
 dat wy-lieden niet en wercken / noch en doen / het
 schijnt dat het al des Heeren werck is. Het is ge-
 lijck als wanneer de spijse nu in de Maghe is /
 sonder die ge-eten te hebben / noch dat wy we-
 ten hoe sy daer in gheraect is / men nochtans
 wel merckt dat sy daer is / al en weet men niet
 wat

Wat spijse het is / noch wie haer daer in ghedaen heeft : hier jae / maer hoe het daer in comit en weet ick niet / om dat het niet gesien en is / noch ghemerckt en is / noch men hem opt berweeght heeft om dat te begeeren / noch ick opt geweten hebbe hoe dat het wesen can.

In de aenspraecke daer ick te bozen af gesproken hebbe / maect Godt dat het verstandt oock teghen sijnen danck hoor't ghene dat geseydt wordt ; want het schijnt dat de ziele daer andere ooren heeft daer sy mede hoor't / ende datmen haer doet lusteren ende niet toe en laet / dat sy verstopet worde : ghelijck oft men yemandt die wel hoor't/niet toe en liet dat hy sijn ooren soude stoppen / ende dat men hem niet lustder stemme toe spraccke / al en wilde hy niet / soo soude hy moeten hoozen / ende hy doet daer enmers pet toe / ghemerckt hy toe hoor't om te verstaen t'ghene datmen hem seydt. Maer hier en is niet met allen sulcks / want oock het minste dat hy te bozen dede te weten het lusteren nae 't ghene dat men hem seyde / wordt hem hier ontnomen : hy viut het al gecockt ende inghenomen / ende en resteert niet / dan dat hy't gheniete : ghelijck oster yemandt sonder leeren / ende sonder ghearbeydt te hebben om te connen lesen / oft sonder ghestudeert te hebben / hem vout met alle consten ende wetenschappen / sonder te weten hoe oft waer / overmidts hy daer toe noyt pet gearbeydt en heeft / oock om den **A B C** te leeren. My dunckt dat dese leste gelijckenisse pet verclaert van dese Hemelsche gabe / want de ziele beviut haer op eenen oogenblich tijds begaest met wetentheydt / ende verstaet soo claerlyck het **Mysterie** van de **Alderheylighste Opvuldighheydt** / ende andere seer hooge saccken / dat gheen en soo vermaerden **Theolo-**

gant en is/oft sy soude tegen hem derben verantwoorden de waerheyt van dese grootheden. Sy blijft soo verwondert/dat eene van dese gaven genoegh is om een ziele gheheelijck te veranderen / ende om te maecken dat sy anders niet bekinne van den ghenen / die haer sonder eenighen haeren arbejdt bequaem ghemaect heeft om soo grooten goet te ontsanghen / ende haer deelsachtigh maect van secreten / ende met haer tracteert met alsulcke vrientschap ende liefde / dat het niet om schrijven en is : want hy gheeft sommighe gaven / die groot achterdencken mede brengen / om dat sy soo wonderlijck zijn / ende ghedaen worden aen eene diese soo luttel verdient heeft / soo dat / ten waere met een seer crachtigh ende levende gheloobe / men't niet en soude ghe-looben. Ende daerom pepse ick seer luttel te spreken van de ghene die den Heere my gedaen heeft/ terwijlen men my niet anders en belast / t'en sy sommighe visioenen die erghens toe moghen profijtigh wesen / oft op dat de ghene/diense den Heere verleent sal hebben / hem niet en verwondere oft verschycke / ende lacte voozstaen / dat het onmoghelijck is / ghelijck ick dede : oft om hem te kennen te geven / door wat maniere ende wegh den Heere my gelejdt heeft/ welck is't gene datmen my doet schrijven.

Om dan wederom te comen tot dese maniere van verstaen / t'ghene my daer van dunckt / is / dat den Heere in alle manieren begheert/ dat dese siele eenighe kennisse hebben soude van't ghene dat in den Hemel omgaet : ende my dunckt / dat gelijckerwijs sy daer malcanderen verstaen sonder spreken (het welck waerachtigh is) al is het dat ick't niet geweten en hadde/ tot dat den Heere belieft heeft my dat te toonen in een opghetogent.

genthepdt/daer ick dat ghesien hebbe / alsoo het hier oock is/ dat Godt ende de ziele malcanderen verstaen alleenlijck daer dooz/ dat sijne Majestejt wilt dat sy't verstaen/ sonder te gebuycken eenige andere practijcken om te kinnen te geven de liefde die dese twee vrienden tot malcanderen draegen. Ghelijckerwijs als hier / als twee personen malcanderen seer lief hebben/ ende dat sy van goeden verstande zijn / het schijndt dat sy oock sonder eenigh teecken te geven d'een den anderen verstaen / dooz allcenlijck malcanderen besicende ; van ghelijcken moet dit wesen : want sonder dat wy sien oft verstaen in wat maniere/ soo aensien die twee ghelieven recht op malcanderen ; ghelijck den Bupdegom tot de Bupdt seght inde Canticquen : ende nae dat my ghesdencht / soo heb ick ghehoort dat het hier af verstaen wort.

Wonderlijcke goedertierentheyt Godts/ die u soo laet aensien van ooghen die hun ghesicht soo qualijck ghebeyckert hebben/ als gedaen hebben de ooghen van mijn ziele? Dat s'hem inners nae dit gesicht gewinnen/ o Heere/ het selve niet meer te slaen op versmadelijcke dingen / ende dat hen niet en behaghe buyten u. Ondanckbaerhepdt der menschen! hoe langhe sal zy noch duren? Ick weet doch dooz experientie/ dat waer is 't ghene dat ick segge/ ende dat het gene dat ghesepdt kan worden/ het minste is van't ghene dat ghy Heere een ziele verleent / die ghy tot desen staet zyt brengeende. Zielen/die u hebt begonst te oeffenen in't gebedt / ende die een waerachtigh geloove hebt/ wat goedt condy soecken / oock in dit leven (ick laete staen 't ghene datmen windt vooz eeuwelijck) dat zy gelijk het minste van dese? Wensiet doch dat het sekerlijck alsoo is/ dat

Godt hem alsoo gheeft aen de ghene/ die't al om hem verlaeten. Hy en is gheen aensieder der Personen / hy bemint een yegelijck : niemant en heeft excuse hoe snoode dat hy zy/want hy alsoo met my handelt / my tot sulcken staet vzen-gende. Mermerckt doch / dat het ghene dat ick segge / niet soo veel en is als een tittelken van 't ghene dat te segghen is : alleenlijck heb ick ghesepdt 't gene dat van noode is/om wyt te leggen dese soozte van visioen/ ende gratie die den Heere een ziele verleent. Maer ick en can niet wyt-spreken 't ghene datmen gevoelt / als den Heere haer sijn secreten ende grootheden te kennen gheeft : het is een vzeught die soo grootelijcks te boven gaet allen het ghene datmen inde werelt verdenc-ken can / dat sy wel recht doet verfoepen de ge-noegten van dit leven/de welke al t'samen maer vuylichepdt en zijn. Ende al waer't dat die een-welijck te ghenieten waren/ soo is het doch een walginge de selve hier by eenighsints te verghe-lijcken. Ende wat verleent ons den Heere van dese wereltdsche genoeghten ? Maer een druppel waters van die groote diepe Riviere die ons be-repdt is.

Het is een schande / ende sekerlijck ick schaeme my mijns selven:en waer't dat beschaemthept in den Hemel conde wesen/ ick soude daer niet recht de alder-beschaemste van allen wesen. Waerom sullen wy soo grooten goedt/sulcken vzeught ende eeuwige glorie begeeren al ten coste vanden goe-den Jesus? En zouden wy immers niet weenen met de Dochters van Jerusalem/ gemerckt wy hem het Crups niet en helpen draghen met den Cyrinean? Hoe? Sullen wy niet vrolijckheden ende recreatien komen te ghenieten 't ghene dat hy ons met den prijs van soo dierbaer Bloedt ghe-wonnen

ghewonnen heeft? Het is onmogelijck. Ende meynen wy niet d'ijdel glorie des werelts te vergelden sulcken versmaetheydt / als hy gheleden heeft / op dat wy inder eeuwigheyt zouden regneren? Het is verre van daer: verdooft / verdooft / loopen wy / wy en sullen daer niet gheraecken. Owe Eerw. magh dese waerheden niet luyder stemme verkondighen / ghemerckt dat Godt my die vrijheyt benomen heeft: tegen my selven zoude ick die met luyder kelen wel willen roepen; maer ick hoorze my soo qualijck / ende ick hebbe Godt verstaen gelijckmen upt dit schrift sal mercken / dat ick seer beschaemt ben hier af te spreken / dus sal ick swijghen.

Alleenlijck sal ick seggen 't ghene dat ick altemets overpepse / den Heere wille believen my soo verre te brenghen / dat ick dat goet magh ghenieten. Och wat een byvallende glorie en brengh sal het wesen voor de salighe de welke dit goet nu besitten / als sy sullen sien dat sy / al was het oock spade / niet met allen en hebben achterghelaeten te doen om Godts wille dan alle t'ghene hem mogelijck was / noch hem niet en hebben gelaeten te geven in alle manieren al dat sy vermochten elck een naer sijne macht ende staet? Ende die meer gedaen sal hebben / die sal meerder blijdschap hebben. Hoe rijck sal hy hem vinden / die alle rijckdommen verlaeten heeft om onsen Salighmaecker? Hoe seer ge-eert / die om synen wil geen eere begeert en heeft / maer is gheerne seer vernedert ghewest? Hoe wijs / die hem verblijdt heeft om dat men hem voor sot hiel / ghemerckt men de eeuwighe Wijsheyt alsoo toeghe-naemt heeft? Hoe luttel zijnder nu / door onse sonden! Nu nu schijnt het dat daer gheen meer en zijn vande ghene die de menschen voor sotten hie-

len/ om dat sy hen cloecke ende treffelijke wercken van waerachtighe lief-hebbers Christi sagen doen. **O** wereldt wereldt / hoe wordt u eere vermeerderd/ dooz dat soo luttel zijn die u kennen! Maer wat zoude't wesen/ waer't dat wy dochten oft ons lieten voozstaen/ dat Godt nu meer behaegde datmen ons hielde vooz wijs ende discreet. **W**it/ dit moet wel zijn / nae datmen nu discretie gebuycht. **T**erstont dunckt ons weynich stichtbaer te wesen/ datmen niet en gaet proncken met groote zedigheyt ende auctoziteyt / elck nae synen staet. **J**ae tot den Monnick / weynlijcken Priester oft Nonne toe / sullen wy ons laeten voozstaen dat het nieuwigheyt is / ende ontstichtinge vooz de crancken / oude ende ghelapte dinghen te draegen : jae dat meer is/ groote eensaemheyt te soecken / ende ghebedt te houden / nae dat de werelt nu ghesfeldt is/ ende nae datmen nu vergheten heeft de dingen der volmaecktheyt vanden grooten pyber ende vierigheyt/die de Hepligen hadden. **W**aer dooz iek my laete voozstaen / dat dit meer schaedt ende meer voozdert het quaedt regiment van desen ellendigen tijdt/ dan het pemandt zoude ontstichten / waer't dat de Religieusen alsoo niet wercken te kennen gaben / gelijck sy't niet woorden segghen / hoe luttel dat de wereldt behoort geacht te zijn : want upt sulcke schandael treckt den Heere groot profijt/ ende is het dat eenige daer dooz ontsticht worden / andere worden moghelijck daer dooz beweeght tot beternisse. **O**ch oft immers een exempel oft voorbeeld waer van't gene dat onsen Salighmaker ende sijn Apostelen geleden ende gedaen hebben! Want het is nu meer van noode dan het opt geweest is.

Ende wat een fraey exempel heeft ons Godt vooz gestelt in den gebenedijden Broeder Peeter van

van Alcantara. De wereltd en is nu niet gestelt
 om alsulcke volmaeckthept te verdragen. Men
 seyt/ dat de lichaemen nu crancker zijn/ ende dat
 het niet en is gelijk inde voozleden tijden. De-
 sen Heplighen Man was van desen tijdt / maer
 den gheest was vroom ghelijck in de voozleden
 tijden/ende alsoo tradt hy de wereltd onder de voe-
 ten. Ende al en gaen wy niet soo naecht / noch en
 doen soo groote Penitentie niet als hy ghedaen
 heeft/soo zijn daer nochtans veel dingen / gelijk
 ick anderwerf gesepdt hebbe / om de wereltd te
 vertreden. Ende de Heere wijsst ons die / als hy
 siet dat wy hert daer toe hebben. Maer hoe groo-
 ten couragie hadde sijn Majestejdt verleent aen
 desen Heplighen Man/ daer ick van spreke / om
 seven en-viertigh Jaeren lanck soo groote Peni-
 tentie te doen/als wy altesamen weten? Ick sal
 daer wat af seggen / want ick wel wete dat het
 de oprechte waerhept is. Hy sepde my/ ende aen
 eenen anderen Persoon daer hy hem luttel af
 wachte : ende my aengaende/de liefde die hy my
 droegh was daer oorsaeck af/ want het heeft den
 Heere belieft/ dat ick hem zoude hebben om my
 vooz te staen ende goeden moet te gheben in den
 tijdt van soo grooten noodt/als ick gesepdt heb-
 be/ ende noch seggen sal. My dunckt dat hy my
 ghesepdt heeft dat het veertigh jaeren gheleden
 was/dat hy alleelijck onder half ure gheslaepen
 hadde tusschen dagh ende nacht : ende dat dit
 was den meesten arbeydt van Penitentie die hy
 geleden hadde / om in't beghinsel den Daeck te
 verwinnen/ende hierom was hy altydt oft knie-
 lende/oft staende. Hy sliep al sittende / ende ley-
 nende het hooft teghen een Blockken dat daer
 toe inden muer stekende was : ligghende en con-
 ste hy niet/ al hadde hy ghewilt/ want sijn Celle/

soomen wel weet/en was niet langer dan vier voeten en eenen halven. In alle dese jaeren en dechiten hy sijn hooft noyt niet de cappe / hoe seer dat de Sonne scheen, oft dat het regende/noech en droegh pet aen de voeten/ noch geen ander cleedt dan een habijt van sape / sonder pet anders acn't lichaem te hebben / ende dat was soo engh als't moghelijck was ; ende boven een Mantelken van de selve Stoffe. Hy seyde my dat hy't afleysde als't seer coudt was / ende liet de poorte ende het vensterken van de Celle open staen; op dat daer nae / den Mantel wederom aenghedaen ende de poorte toeghedaen zijnde / het lichaem soude te vreden zijn/ ende hem alsoo vernoegeen met meerder deeksel. Een derden daghe eens te eten was sijnen ordinaris. Hy seyde my / dat ick my daer af niet en behoorde te verwonderen/want dat het wel doenelijck was voor een die hem daer toe gewende. Een van sijne mede-gesellen seyde my/ dat hy altemets acht dagen was sonder eten. Dit moest wesen als hy in't ghebedt was / want hy hadde groote opgetoghentheden / ende gewelbigheden der liefde Godts / welck ick eens selve ghesien hebbe. Sijn armoede ende mortificatie van sijn jonckhepdt was boven maten groot: want hy seyde my/dat hy dyp jaeren lanck in een Clooster van sijn Orden geweest hadde / sonder pemant van de Broeders te kennen anders dan aen de spraeck : want hy en sloegh noyt sijn ooggen op / soo dat hy seiber niet en wist waer men gaen moest nae de plaetsen daer hy nootsaeckelijck moest gaen / dan hy volghde de andere Monicken. Dit gebeurde hem op de weggen. Noyt en aensagh hy de Vrouwen-persoonen/ende dat veel jaeren lanck. Hy seyde my / dat hy nu niet meer en waeghde nae het sien dan nae niet te sien.

Maer

Maer hy was seer out / doen ick kennisse aen hem creegh / ende soo seer uytgheteert / dat hy anders niet en scheen te wesen dan van Wortelen van Boomen. Beneven alle dese Heylighheit was hy seer ghespraecksaem / hoe wel met luttel woorden / t'en ware dat men hem yet vraeghde : ende hier in was hy seer soet / want hy hadde seer goet verstant. Veel andere dinghen soude ick segghen / dan ick vreesse dat V. Eerw seggen sal / waer ick my mede moepe / ende ick hebbe dit selve met vreesse gheschreven ; ende alsoo houde ick op met alleen te segghen dat sijn eynde was gelijk sijn leven / predikende sijn Broeders ende vermaenende / merckende dat hem de doot was naeckende / las hy den Psalm Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, ende nederknielende stierf hy.

Daer nae heeft het den Heere beliest / dat hy my nae sijn doot behulpsaemer is gheweest dan als hy leefde / ghevende my raedt in veel dingen. Ick hebbe hem dickwils ghesien met seer groote glorie. Hy seyde my d'eerste reyse als hy hem aen my openbaerde / dat de Penitentie was die soo grooten loon verdient hadde / ende veel andere dingen. Een jaer eer hy stierf / openbaerde hy hem aen my absent wesende / ende ick wiste dat hy soude sterben / ende alsoo waerschouwde ick hem / wesende sommighe mijlen van hier. Als hy sijnen geest gaf / openbaerde hy hem aen my / ende seyde dat hy ginck rusten. Ick en geloofde't niet. Ick seyde t' sommighe personen : ende acht dagen daer nae quam de tijdinghe dat hy doot was / oft om beter te seggen / begonst hadde ewelijck te leven. Siet hier dan dese strengigheyt des levens ghe-eyndt niet soo groote glorie / my dunckt dat hy my nu meer troost dan doen hy hier was. De Heere seyde my eens dat men geen

dinck van hem begeeren en soude inijnen waeme oft hy soude't verhooren. Veel dinghen die ick hem gerecommandeert hadde dat hy van den Heere soude begeren / hebbe ick volbrocht gesien : hy 3p gebenedydt inder eeuwighedyt. Amen.

Maer wat woorden hebbe ick al gemaect om geen saecke van dit Leven eenighsins te achten / als oft ghy't niet en wist / ende niet gheresolveert en waert alles te verlaeten / ende het selve niet te werck gestelt en haddet. Ick sie een soo groot verlies in de werelt / dat niet tegenstaende dat niet meer en helpt oft en profiteert dat ick dit segge / dan om my selven moede te maken met schryven / soo is het my nochtans een vermaeck / dat alles tegen my is dat ick segge. De Heere wil my vergeben al dat ick teghen hem in dit stuck misdaen hebbe / ende D. Ferw. desgelycks / dat ick u sonder reden moepelijck valle / het schijnt / dat ick begeere dat ick Penitentie doen soude voor 't gene dat ick hier in misdaen hebbe.

HET XXVIII. CAPITTEL.

Sy verhaelt de groote weldaden die den Heere haer gedaen heeft, ende hoe dat hy hem haer d'eerste reyse openbaerde : sy leght uyt wat een imaginair visioen is , ende wat groote effecten ende teekenen het achterlaet , als het van Godt is. Het is een seer profijtigh ende notabel Capittel.

ND dan wederkeerende tot onsen propofte / ick brocht eenighe wepnighe daghen over met dit visioen / dat seer geduyrigh was / ende het

het profiterde my seer/ dat ick van't gebedt niet en schepde/ ende ick besorghde dat al dat ick dede zoude wesen sulcks dat het niet en zoude mishagen den ghenen die ick claerlyck sagh dat daer af getuyghe was. Ende al was het dat ick altemets vreesde/ door dat men my soo veel seyde / en duerde my doch die vrees niet langhe/ want den Heere maecte my gherust. Wesende op eenen dagh in't ghebedt/ soo beliefte 't den Heere my alleenlyck sijn handen te toonen / die soo uptnemende schoon waeren / dat ick 't niet ghenoegh en zoude konnen uitspreken. Ick wiert seer verbaert/ want alle nieuwigheyt van hoedanighe boven-natuerylike gratie dat het zy die den Heere my doct / brenghyt my in't beginsel groote vrees aen. Tuttel dagen daer na sach ick oock dat Goddelijck aensicht : welck/soo my dunckt/ my gheheelijck versonde. Ick en conde niet verstaen / waerom dat den Heere hem allenghstiens meer en meer vertoonde / gemeccht hy my naemaekende de gratie wilde doen / dat ick hem gheheel zoude sien/tot daer nae dat ick verstaen hebbe / dat den Heere my regeerde naer advenant van mijn natuerylike cranckheyt : ghebenedijdt zy hy inder eeuwigheyt/ want een soo verwoyden en smoodde Creature en hadde soo groote glorie te saemen niet konnen verdragen : ende gelijk hy dat wick wiste/soo schickte het den goedertieren Heere.

Dwe *Erw.* sal meynen dat ick geen groote bromigheyt en behoefde/ om soo schoone handen ende een schoon aensicht te aensien : maer de geglozificeerde Lichaemen zijn soo schoon ende begaest met een soo groote glorie / dat de menschen doet dwepen het aensien van een dinck dat soo boven-natueryck ende soo uptnemende schoon is : ende daerom maecte't my soo verbaert/ dat
ick

ich teenemael beroert ende ontstelt werde / maer terstont daer nae was ick wel gemoet / versekeret / ende met sulcke wercklinghen / dat de vreesse haest verginck.

Op eenen Feestdagh van Sinte Pauwels / soo ick Misse hoorde / vertoonde my haer geheelyck dese alderheplighste Menschepdt / ghelijck: - mense schijldert / Verresen zijnde / met een soo groote schoonheyt ende Majestejt / gelijk ick inwe Erw in't bysonder geschreven hebbe / als ghy my dat soo neerstelijck bevalt / ende het viel my wel swaer want 't en kan niet ghesepdt worden sonder van sy selven te gaen oft te verdwynen : maer ick hebt 't doen ghesepdt ten besten dat ick geconst hebbe / ende alsoo en is niet van noode / dat ick 't hier wederom verhaele ; alleenlijck segghe ick / dat al en waer inden Hemel anders niet om het gesicht te vermaecken dan de schoonheyt van de geglorificeerde Lichaemen / het een boven maten groote glozie is / bysonder te aenschouwen de Menschepdt onses Heeren Jesu Christi / oock wanneer sijne Majestejt hem hier beneden verthoont nae dat onse ellendigheddt kan verdragen ; wat moet het dan wesen / daer men soo grooten goetd geheelyck is genietende ? Ende hoe wel dit visioen is imaginair / nochtans en sagh ick noyt dit / oft eenigh ander / met lichamelijcke ooghen dan met de ooghen der ziele. De ghene die dit beter verstaen dan ick / segghen dat het eerst visioen volmaeckter is dan dit / ende dat dit volmaeckter is dan het ghene dat men met lichamelijcke ooghen sien. Dese segghen sy de alderflechste te wesen / ende waer in den vhandt meer bedroghs kan voortstellen / al was't dat ick als doen sulcke niet en conde verstaen / behalven dat mijn begeerte was / aenghesien my alsulcke gratie

tie ghedaen wierde / dat ick het selve met lichaem-
 melijcke ooghen mochte sien / op dat den Ziecht-
 vader my niet en zoude seggen dat het imagina-
 tie was. Ende oock naer dat het selve gepassiert
 was! gebeurde't terstondt/terstondt:/ dat ick ins-
 ghelijcks pepsde dat het my alleenlijck soo ghes-
 docht hadde / ende ick quelde my dat ick't den
 Ziecht-vader gheseydt hadde / pepsende oft ick
 hem bedrogen hadde. Dit was een nieuw ghes-
 kern/ ende alsoo ginck ick ende seyde't hem. Hy
 vraeghde my / oft het my alsoo docht / oft of ick
 hem hadde willen bedrieghen. Ick seyde hem de
 waerheydt: want nae mijn duncken en loogh ick
 niet/ noch en hadde sulckx oock niet in sinne ghes-
 hadt noch om geen dunck ter werelt en hadde
 ick het een voor 't ander willen seggen. Hy wist
 dit wel/ende overfulcks socht hy my te vreden te
 stellen/ ende 't viel my soo swaer tot hem te gaen
 met dese dingen/ dat ick niet en weet hoe dat den
 vjant my in gaf/dat ick't soude verdencken/ om
 my selven toornent aen te doen.

Maer de Heere haeste hem soo seer/om my dese
 gratie te doen/ende de waerheydt hier van te ver-
 claren/dat de twijffelinghe van oft het maer ima-
 ginatie en zoude wesen/seer haest overginck/ ende
 naerderhandt sie ick seer claerlijck mijn bottig-
 heydt: want al waer't dat ick veel jaeren lanck
 my pijnde dooz imaginatie een soo schoone dunck
 te figureren/soo en zoude ick dat niet conuen noch
 weten te doen/ want het gaet te boben al dat me
 hier kan imagineren: jae oock/ maer de wittig-
 heydt ende klaerheyt alleen. 't En is geen klaer-
 heydt die het gesicht beneemt/ maer 't is een soete
 wittigheydt / ende een ingestozte claerheydt die't
 ghesicht boben maeten verheught / ende niet en
 vermoeyt (gelijk oock niet en doet de claerheydt
 diemert

die men siet) om te aenschouwen een soo Goddelijcke schoonheyt. Het is een licht soo verscheyden van 't ghene datmen hier beneden siet / dat de klaerhepdt der Sonne die wy aenschouwen / schijnt soo dunster te zijn / vergheleken by de claerhepdt ende licht dat hem hier aen het gesicht ver-
toont / datmen daer toe de oogen niet eens en zoude willen open doen.

Het is eben eens oftmen een klaer water sagh bloepende ober eenen Cystallinen grondt / daer het schijnsel vande Sonne op blickt / ende daer by wilde ghelijcken een ander seer troubel ende onclaer Water / welck ober d'aerde loopt : niet dat in d'een de Sonne haer vertoont / noch het licht en is niet gelijk het licht der Sonnen / dan dit schijnt te zijn een natuerlijck licht / ende d'ander maer een conterseptsel. 't Is een licht / dat geen nacht en heeft ; ende want het altydts licht is / soo en is niet dat het selve kan hinderen. Het is eyndelijck sulchs / dat al hadde pemandt noch soo grooten verstandt / en zoude hy alle de dagen sijns levens niet kunnen imaginieren hoe dat het is : Ende Godt vertoont dat soo subitelijck / datmen geen spatie en soude hebben om zijn ooghen open te doen / by aldien het noode waere om die open te doen / maer 't en gheeft niet / oft sy open oft toe zijn : als den Heere belieft / soo moeten wy't sien / al zoude't tegen onsen danck zijn. Daer en is geen verstropthepdt die dat kan beletten / noch macht die dat kan wederstaen / noch gheen neerstighepdt oft sozghvuldighhepdt en is daer toe machtigh genoegh. Dit hebbe ick wel beproeft / soo ick segghen sal.

't Ghene dat ick nu wil segghen / is / in wat manieren den Heere hem vertoont in dese visioenen. Ick en segghe niet / dat ick sal verclaeren in
wat

Wat manieren een soo crachtigh licht gestelt can worden inden inwendigen sin / ende in't verstant een soo claeren beeldt / dat het schijnt dat hy daer waerachtelijck is / want dit gaet den geleerden aen ende de Heere en heeft my niet willen te kennen geven de maniere door de welke dit geschiet; ende ick ben soo onwetende / ende van soo grof verstant / dat ick dat tot noch toe niet en hebbe connen verstaen / niet tegenstaende sy my dat genoegh hebben wilt uytleggen. En dit is seker / dat al is't dat D. Gerw. haer laet voorsz. / dat ick een scherp verstant hebbe / ick nochtans dat niet en hebbe : want in veel dingen hebbe ick't beproeft / dat het niet meer en begrijpt dan t'ghene men hem voorsz. knauwt / soomen seght. De ghene die mijn Biecht hoorde / verwonderde hem altemets van mijn onwetentheden / ende noyt en gaf hy my te kennen / noch ick en begeerde't oock niet te weten / hoe Godt dit oft dat gedaen heeft / hoe dit oft dat heeft connen wesen / noch ick en vraghde't oock niet: hoe wel ick van ober veel jaeren / gelijk ick geseydt hebbe / gewoon was te tracteren met welgeleerde mannen / om te weten oft het sonde was oft niet: dat wel. Mengaende de reste en was voorsz. my niet meer van noode / dan te pepsen / Godt heeft't al gheschaepen : ende ick sagh dat ick geen occasie en hadde om my te verwonderen / dan om hem te lobben: jae ick wierde veel eer beweeght tot devotie door hooge ende swaere dingen / ende soo veel te meer hoe sy swaerder waeren.

ICK sal dan segghen t'ghene dat ick ghesien hebbe door experientie : hoe dat die Heere sulchs doet / sal D. Gerw. beter weten te segghen / ende verclaeren het ghene dat doncker wesen sal / ende dat ick niet en sal connen seggen. My docht wel aen sommighe dinghen / dat een beeldt was t'ge-
me

ne dat ick sagh / maer aen veel andere dinghen
niet / maer dat het Christus selve was / nae ad-
benant / de clarchepdt daer hy hem mede verweer-
digde aen my te vertoonen. Altemets was het soo
onkenmelijck ende verwerret / dat het my docht
een beeldt te wesen / niet ghelijck de conterseptse-
len die wy hier sien / hoe volmaecht dat sy oock
zijn / want ick hebber ghenoech ghesien die wel
goet waeren. Het is sotternije te peysen dat eeni-
ghe gelijckenisse soude wesen tusschen d'een ende
d'ander : gheensints ; niet meer dan daer en is
tusschen eenen levenden mensch ende sijn contres-
septsel : want al is hy noch soo wel upt gheschil-
dert / soo en can dat nochtans soo nae t'leven niet
wesen / oft men siet wel dat het een dinck is sonder
leven : maer ick laet die varen / welck nochtans
hier wonderlijck wel te passe comt. Ick en segge
niet dat dit een gelijckenisse is (want die en zyn
noyt soo juyft) maer het is de waerheyt selve / soo
dat de differentie is ghelijck tusschen het ghene
dat levende ende t'ghene dat geschildert is / niet
min noch meer : want is het een beeldt / soo is het
een levende beelt : t'en is gheenen dooden mensch /
maer het is den levenden Christus ; ende hy
gheeft te kennen dat hy t' saemen mensch ende
Godt is / niet ghelijck hy was int Graf / maer
gelijck hy daer upt quam nae sijne Verrijssnisse.
Ende hy comt somwijlen met soo grooten Ma-
jestept / dat niemandt en can getwijffelen oft het
is den Heere self / bijzonder als ick ghecommu-
niceert hebbe ; want wy wel weten dat hy daer
is / midts ons het Beloof dat leert. Hy toont soo
dat hy Meester is over dit Vups / dat het schijnt
dat de ziele teenemael vergaende / haer selven siet
gheheelijck versmiltten in onsen Salighmaecker.
O mynen Jesus : och oft ick conste te kennen
geven

geven met wat Majestept ghy u vertoont / ende wat eenen Heer vande geheele werelt / ende van de Hemelen / jae van andere dupsent ontallijcke werelden ende hemelen die ghy zoudt konnen schapen ! Een ziele verstaet / dat nae de grootheyt van de Majestept daer ghy u mede vertoont / het niet en is om daer Heere ober te wesen.

Hier sietmen claerlijck / mijnen JESUS , dat seer kleyn is de macht der dupbelen gelesken by de uwe / ende hoe dat de ghene die u tot eenen vrient heeft / vermagh de gantsche helle met voeten te treden. Hier sietmen / wat een reden de dupbels gehadt hebben om bebreest te zijn / als ghy neder ghedaelt zijt tot het voorgeborcht der hellen : jae sy mochten hem wel dupsent hellen dieper wenschen ; om te blieden van een soo groote Majestept : ende ick sie / dat ghy een ziele wilt te kennen gheben / hoe groot dat is dese alder-heylighste Menschheyt t'samen met de Godtheyt / ende wat een macht dat sy heeft. Hier blijkt wel / wat dat het wesen sal te sien inden dagh des oordeels dese Majestept van desen Coninck / ende te aensien syne strengigheyt tegen de boose. Hier is de waerachtighe oodtmoedighheyt die hy inde ziele laet / dat sy haer miserie aensiet / de welcke haer niet onbekent en kan wesen. Hier is de beschaemtheyt / ende het waerachtich leet wesen der sonden : want al siet sy hem comen met minschap / soo en weet sy nochtans niet waer sy haer wilt stelen / ende alsoo verdoet sy haer geheelijck. Ick segghe dat dit visioen een soo upt-nemende groote kracht heeft / als de Heere een ziele wilt vertoonen eenich groot deel van sijne grootheyt en Majestept / dat my onmogelijck dunckt / ten waere dat de Heere haer boven natuerlijck hielp dooz opghetogentheyt / ende dooz haer te doen verliezen het aenschou-

wien vande selve Goddelijcke tegenwoordigheyt/
 door het genieten der selver ; dat 't soude onmo-
 ghelijck zijn/segge ick/dat een creature dat soude
 comen verdraghden. Het is wel waer dat het daer
 nae vergaet : maer die Majestejdt ende schoon-
 hejdt blijft soo ghedruucht inde ziele / dat het niet
 moghelijck en is die te vergheten : behalven als
 den Heere wilt/dat de ziele een seer groote dorheyt
 ende verlaenthejdt lijde / daer ick naemaels af
 seggen sal ; want alsdoen schijnt het dat sy Godt
 selve vergeet. De ziele ghevoelt haer teenemael
 verandert / ende altydts droncken: jae het schijnt/
 dat haer op een nieuw een levende liefde Godts
 ingestort wort/ ende dat/ soo my dunckt/in eenen
 seer hooghen graet. Ende al is't dat het voozle-
 den visioen / het welcke / gelijk ick geseydt heb-
 be/ Godt sonder beeldt representeert / veel hooger
 is ; nochtans op dat de Memorie daer van soude
 blijven nae vermoghen van onse cranckhejdt /
 om alsoo het ghepeys altydts wel becommert te
 houden / soo is het een groote saeckie dat een soo
 Goddelijcke teghenwoordighejdt verthoont ende
 inde imaginatie gepzint worde: ende alsoo comen
 dese twee soozten van visioenen altydts t'samen.
 Ende het is inder waerhejt alsoo/dat sy t'samen
 comen : want met de oogen der ziele siet-men de
 excellentie / de schoonhejt / ende de glozie vande
 alderhejplijgste Menschhejt ; ende door de ander
 maniere daer ick afgesproken hebbe / wordt ons
 te kennen gegeven dat het Godt is / ende dat hy
 machtigh is/ ende dat hy't al vermagh / ende al
 commandeert / ende al regeert / ende al verbult
 met sijne liefde.

Dit visioen is grootelijcks te achten/ ende son-
 der perijckel / nae mijn duncken : want door de
 werckingen san-men mercken dat den vbandt
 hiet

hier gheen macht en heeft. My dunckt / dat hy my dyp oft viermaels op dese maniere heeft willen representeren onsen Salighmaecker door valsche vertooninge/ aen-nemende de ghedaente des vleeschs/ maer hy en kan die glorie niet nae maecken ghelijck als het van Godt komt. Hy maect vertooninghen / om te niet te doen het waerachtigh visioen dat de ziele ghehadt heeft / maer sy weder-staet die soo / ende wozt soo ontsfelt/ onlustigh ende ongerust / dat sy verliest de devotie ende soetigheyt die sy te voren hadde/ende blijft gantsch sonder gebedt. Dit is my in't beginsel/ soo ick ghesepdt hebbe / dyp oft viermaels gheschiedt. Het is een soo verscheyden saecke / dat oock de ghene die maer begonst en heeft te houden het ghebedt der stilte/ dat sal kommen verstaen/ soo my dunckt/ upt de werkingen die ick vertelt hebbe/ doen ick was tracterende vande inspraken.

Het is een seer kernelijcke saecke / ende 't en zy dat een ziele haer wilt laten bedriegen/ en dunckt my niet dat hy haer bedriegen sal/als sy wandelt in ootmoedigheyt ende eenvoudigheyt. De ghene die eenigh waerachtich visioen van Godt gehadt heeft/die gevoelt dat byna terstont:wāt al begint hy met soetigheyt ende smakelijckheyt / de ziele wozt die nochtans haestelijck van haer ; ende naer mijn duncken soo moet oock die soetigheyt seer verscheyden wesen/ende en gheeft gheen tecken van patientie ende supbere liefde : hy geeft seer haest te kennen wie hy is : inder voegen dat daer experientie is / daer en sal den vjandt naer mijn duncken geen schade kunnen doen. Doozt dat het soude imaginatie wesen / dat en is doch gheensints moghelijck / ende en heeft gheen ghes-

rijkenisse der waerheyt : want alleen de schoon-
 heyt ende wittigheyt van een hant gaet alle onse
 inbeeldinge te boven. Doozds / sonder geden-
 kenisse van eenigh dunck / oft sonder daer op ge-
 pepst te hebben / op eenen bot te sien tegenwooz-
 digh te zijn dingen daer men veel tijds toe soude
 behoeven om die met de imaginatie te fatsonne-
 ren) want dit gaet al veel hooger / soo ick gesept
 hebbe / dan't ghene dat wy hier comen begripen
 is soo onmogelijck als het ander : ende alwaer't
 oock dat wy hier in pet vermochten / soo blijkt
 dat nochtans claerlijck dooz't ghene dat ick nu
 seggen sal. Want waer't saecken dat het ver-
 toont wierdt dooz het verstaen / ick laete staen
 dat het de groote operatien niet en soude hebben
 die't nu heeft / jae gheene met allen / het soude we-
 sen gelijk een die hem stelt tot slapen / ende blijft
 wacker om dat hem den vaeck noch niet aenge-
 comen en is ; daer den ghenen die slapens nootd
 heeft / oft eenige hoofd-pijn / van selfs in slaep
 valt / soo hy't selve is begeerende : ende hy doet
 daer sijn beste toe / soo dat hem altemets dunckt
 dat hy wat voordert ; maer als het geenen op-
 rechten slaep en is / soo en doet het hem gheen
 deught / noch en verlicht het hoofd niet / jae som-
 tijts wort het al swaerder. Even eens gebeurt het
 hier ten deele oock dat de siele swaermoedigh blijft /
 niet geholpen noch versterckt / maer eer vermoeyt
 ende onlustigh. Maer in't ghene dat ick wil seg-
 ghen / soude-men qualijck connen upt-spreken den
 rijckdom dien oock het lichaem ontfanght van
 gesontheyt / ende het wort daer dooz vermaeckt.

Dese reden gaf ick onder andere aen de ghene
 die my sepden dat het den vijant was / ende dat
 my't dochte / het welck dickmaels te doen was ;
 ende ick behielp my met ghelijckenissen soo vele
 als

als ick conste/ ende die my den Heere ingaf; maer het profiteerde al seer luttel; want aengesien in dese Stadt seer heylighe Persoonen waeren / by de welcke geleken / ick anders niet dan een bedrivelinck en was / ende dat hun Godt door desen wegh niet en leyde; want werden sy terstont beanghst; want het schijnt / dat mijn sonden oorsaecke waeren dat dit van den eenen tot den anderen liep / inder voegen dat sy't quamen te weten / sonder dat ick dat nochtans aen jmandt seyde dan alleenlijck aen mijnen Biecht-vader / oft aen den ghenen aen wien te seggen by my was belastende.

Ick seyde hen eens / waer't saecke dat de ghene die dat seyden / my gheseydt hadden van jmandt die my recht eerst aenghesproken hadde / ende dien ick seer wel kende / dat sy't niet en was / maer dat ick droomde / ende dat sy wel wisten / dat ick dat ontwijffelijck eer geloof soude hebben / dan het ghene dat ick gesien hadde: maer als die persoon my eenighe juweelen gheslaeten hadde / ende dat my die aen de handt bleven tot enen pant oft sekerheydt der liefden / hebende ick te bozen gheene met allen ghehadt / ende siende my rijck daer ick te bozen arm was; dat ick dat niet en soude comen ghelooven / al wilde ick; ende ick seyde / dat ick die juweelen genoegh cost thoonen / want alle die my kenden / sagen claerlijck dat mijn ziele teenemaal veranderdt was / ende het selve seyde oock mijnen Biechtvader: want de veranderinge was seer groot in alle dingen / ende niet bedeckt / dan een ijghelijck cost dat claerlijck sien: want ick seyde / aengesien dat ick te bozen soo boos gheweest hadde: dat ick niet en cost ghelooven / waer't dat den vpant dat bede om my te bedrieghen / ende nae

de helle te leyden/dat hy daer toe soude nemen een
 soo contrarie middel / als is my mijn onvol-
 maecktheden af te nemen / ende daer voor deugh-
 den ende sterckheyt in te stozten : want ick sagh
 klaerlijck/ dat ick op een reyse door dese dinghen
 in eenen anderen mensch verkeert ende veran-
 dert werdt.

Mijnen Biecht-vader / de welke / soo ick ge-
 seydt hebbe / eenen seer heplighen Water van de
 Societeit Jesu was / antwoorde het selve / soo
 ick daer na quam te weten: hy was seer discreet/
 ende van groote ootmoedighedyt/ welke groote
 ootmoedighedyt my veel swaerigheden aenbrocht:
 want al was hy gewoon veel te bidden/ende wel
 geleert/ soo en betrouwde hy nochtans sijn selven
 niet : ende want den Heere hem door desen wech
 niet en leyde / soo lede hy groote swaerighedyt
 om mijnen't wil in alle manieren. Ick quam te
 weten/ datmen hem seyde/ dat hy hem van my
 soude wachten / dat hy vanden vjandt niet be-
 drogen en werde / indien hy yet geloofde van
 't ghene dat ick hem seyde. Sy brochten exem-
 pelen voort van andere persoonen. Alle dese din-
 gen maecten my seer benauwt : ick vreesde dat
 ick ten lesten niemant en zoude vinden die mijn
 biechte zoude willen hoorzen / maer dat sy my al-
 temael zouden schouwwen/ ende alsoo en dede ick
 niet dan weenen. Het was de voorsichtigheyt
 Godts/ dat hy my wilde by blijven / ende my
 hoorzen/want het was eenen soo grooten dienaar
 Godts/dat hy't om sijnen't wille al zoude bestaen
 hebben. Ende alsoo seyde hy my / by aldien ick
 mijn beste dede om Godt niet te vergrammen/
 ende niet af en weke van't ghene dat hy my sey-
 de/dat ick gheen vreesse en behoefde te hebben van
 dat hy my verlaeten zoude. Hy gaf my altydts
 goeden

goeden moet / ende stelde my te vreden : hy beval my altydts / dat ick hem niet met allen en soude verswijgen / ende alsoo dede ick. Hy seyde my / dat ick dat doende / al waer't den duyvel / daer gheen leet af en soude comen lijden; dat den Heere eer goedt soude scheppen uyt het quaedt dat hy mijn ziele wilde aendoen. Hy was seer neerstigh om mijn ziele tot volmaecktheydt te brengen in alles dat hy cost. Ick / midts ick soo beanghst was / was hem in alles gehoorzaam/hoe wel onvolmaecktelijck / soo dat hy dyp jaeren lanck genoegh met my te lijden hadde / midts hy in dese swaerigheden doorgaens mijn biechte hoorde. Want in soo groote persecutien als ick lede / ende in andere dinghen daer den Heere in toeliet dat men my qualijck oordeelde / daer ick meestendeel onnoosel af was / quamen sy altydts tot hem / ende hy wiert beschuldicht om mijnen't wil / daer hy de minste schult hadde. Het hadde onmoghelijck gheweest / en was hy soo hepligh niet gheweest / ende dat hem den Heere niet versterckt en hadde / dat hy't al soude hebben connen verdraghen / want hy moest my verantwoorden by de ghene / die meynden dat ick verdoolt ginck / ende hem niet en gheloofden : ende van d'ander sijde moest hy my te vreden stellen / ende de vreesse verjaeghen die ick hadde / dooz my een meerder vreesse aen te jaghen / want nae elck vstoen / midts het wat nieuws was / liet Godt toe dat ick seer bebreest was. Dit altemael quam my over / om dat ick soo groote sondaeressse was / ende geweest hadde. Hy trooste my seer winnelijck : ende hadde hy hem selven willen ghelooven / ick en hadde soo niet te lijden gheshadt / want Godt gaf hem de waerheydt in alles te kennen / ende het hepligh Sacrament

ment self gaf hem licht / soo ick geloobe.

Die Dienaren Godts die achterdencken hadden / hanteerden veel met my : ende alsoo ick sommighe dinghen onberhoedts uytfloegh / soo namen sy die anders tot een verschepden intentie. Ick hadde een van hen-lieden seer lief / want mijn ziele was seer in hem ghehouden / ende hy was seer heplich. Het ginck my boven maten seer ter herten / dat ick sagh dat hy my niet en verstondt / ende hy socht seer mijn boozderinge ende dat de Heere my zoude willen verlichten ; ende alsoo het ghene dat ick seyde / (soo ick segghe) sonder daer op te letten / dat docht hen te komen uyt ghebreck van ootmoedighejdt ; ende soo haest als sy eenige faute in my saghen / de welke veel waeren / soo was 't terstont gehouwen ende geslaghen. Sy vzaegghden my sommighe dinghen ick antwoorde simpelijck ende sonder daer veel op te letten : terstont docht hen dat ick hun wilde leeren / ende dat ick my voor wijs was houdende 't welck al aen mijnen Biecht-vader overghezaghen wierdt / want voorwaer sy sochten mijn profijt / ende hy ginck my bekijven. Dit duerde redelijck langhen tijdt / dat ick soo van veel kanten bezocht werde / ende door de gratien die den Heere my dede / verdoegh ick 't al. Dit segge ick / op dat men verstaen mach wat eenen grooten arbeyt het is / als men niemant en heeft die herbaren sy in desen geestelijcken wegh : dat / en hadde my Godt soo seer niet by ghestaen / ick niet en weet wat van my zoude gheweest hebben. Daer waren redens ghenoegh om my te doen mijn sinnen ghemissen / ende altemet vandt ick my soo ghestelt / dat ick niet en wist wat doen / dan alle mijn ooghen nae den Heere op te slaen : want de opspraecke van goede mannen tegen een boos ende cranch

cranck vrouwen als ick ben/ ende vol breefe/ en schijndt by maniere van segghen niet met allen te wesen; maer nochtans onder alle swaerigheden die ick in mijn leven ghehadt hebbe / die seer groot geweest zijn / is dit een van de aldermeeste. Godt ghebe dat ick sijne Majesteydt hier in eenighen dienst magh ghedaen hebben: want dat hem dienst deden de ghene die my veroordeelden ende bestreden / daer ben ick wel seker af/ende dat het al was om mijns profijts wille.

HET XXIX. CAPITTEL.

Sy vervolght 't ghene dat sy begonst heeft, ende verhaelt sommighe groote gratien die den Heere haer bewees, ende de dinghen die syne Majesteydt haer seyde om haer te verskeren, ende op dat sy andtwoorden zoude den ghene die haer bestreden.

Ick ben verre buypen mijn propoost ghegaen / want ick meynde de redenen te verclaren / die daer zijn om te verstaen dat het gheen imaginatie en is: want hoe zouden wy door werkinge des verstandts de Menschepdt Christi ons konnen vertooghen ende sijn groote schoonheyt door de imaginatie vercierē? Emmers daer en zoude gheenen kleynen tijdt toe van noode wesen / in dien daer aen de selve pet soude vergheleken worden. Men can die aen sy selven wel vertoonen door de imaginatie / ende die alsoo een poose aensien / ende de ghedaenten die sy heeft / ende haer wittigheyt / ende die allenghskens tot meerder

volmaeckthepdt byenghen / ende die inbeeldinge alsoo aen de memorie over gheven : wie can dat beletten? gemerckt ick die oock dooz het verstandt can opzechten. Maer in't gene daer wy af tracteren / en is dat gheensints moghelijck / dan wy zijn bedwonghen die te aensien als het den Heere belieft / ende alsoo hem dat belieft / ende het ghene dat hem belieft / ende t'en is niet moghelijck daer pet af te nemen / noch by te voeghen / al soudent wy noch soo seer arbeiden ; noch het selve te sien oft laeten te sien soo't ons belieft : soo haest als wy pet particuliers willen sien / soo verdwijnt onsen Salighmaecker. Het duerde twee jaeren ende een half / dat Godt my ghemeynlijck dese gratie dede ; maer het is nu meer dan dyp jaeren dat hy my dese maniere dooz-gaens heeft afghenomen dooz wat anders dat hoogher is / soo ick misschien daer nae segghen sal : ende midts dat ick sagh dat hy my aensprack / ende dat ick aenmerckte sijn groote schoonhepdt / ende met wat een soetighepdt hy die woorden spreeckt dooz dien alderschoonsten ende Goddelijcken mondt / ende altemets met straffighept ; en dat ick boven maecten seer begheerde te weten / van wat couleur oft hoe groot dat sijn ooghen waeren / op dat ick't soude weten voozts te seggen / soo en ben ick noyt weerdigh gheweest dat te sien / noch t'en baet niet dat ick daer moeyte toe doe / jae ick worde het visioen teenemael quijt. Het is wel waer / dat ick altemets sie dat hy my minnelyck aensiet / maer dat ghesicht heeft alsulcken cracht / dat de siele dat niet en can verdraeghen / ende daer volghet een soo hooghe opghetoghenthept nae / dat sy dit schoon gesicht verliest / om al't ghene dat daer is beter te ghenieten.

Alsoo dat hier het willen oft niet willen gheen plaetse

plaetse en heeft/men siet claerlijck / dat den Heere begheert dat daer anders niet en zy dan ootmoedighheyt ende beschaemtheyt / ende dat wy nemen datmen ons gheeft / ende dancken den ghenen die't gheeft. Dit gheschiedt in alle visioenen sonder daer een uyt te steken / dat wy van onsen t'weghen niet en vermeughen ; onse neerstighheyt en schaedt noch en helpt om yet min oft meer te sien. De Heere wilt dat wy seer claerlijck sien / dat dit ons werck niet en is/maer van sijne Majesteit : want het is soo verre van daer dat wy daer door zouden hooverdigh worden / dat het ons eer seer ootmoedigh ende bevreest maect / siende dat ghelijck den Heere ons de macht beneemt om te sien dat wy begheeren / hy alsoo oock kan dese gaben ende gratien afnemen / ende ons teenemael laeten verlozen gaen : welck ons altijts doet bevreest zijn/soo lanck als wy hier in dit ballingschap leven.

De Heere vertoonde hem bycans altydts als verresen zijnde / ende in de Hostie desghelijckx / 't en waere somwijlen om my te verstercken als ick eenige tribulatie hadde/dat hy my sijn Wonden toonde aen't Cruys / ende in't hofken / zelden met de doorne Croone / somwijlen oock draghende het Cruys / om / ghelijck ick segghe / mijne ende ander persoonen noodtsakelijckheyt wille ; maer het lichaem altydts glorieus wesende. Ick hebbe veel beschaemthepts ende swaerighhepts gheleden in't selve voorts te segghen / midts oock groote vreesse ende persecutie. Men docht soo seker te wesen dat ick den dupbel in hadde / dat my sommighe persoonen wilden exorciseren / maer daer en vzaegde ick niet veel nae ; my viel swaerder / als ick sagh dat de Biecht-vaders vreesden mijn biechte te hoorzen / oft als ick wiste datmen hen

hen yet sepe. Niet te min my en sal noyt con-
nen betrouwen dat ick dese hemelsche visioenen
ghesien hebbe / ende vooz een reyse alleenlijck
en soude ick niet willen nemen allen het goet
ende ghenoghte des werelts : ick hiel 't altyds
vooz een groote gratie des Heeren/ende my dunckt
dat het eenen overgrooten schat is/ ende den Heer-
re selfs verskerde my dickmael. Ick sagh dat ick
seer toenam in hem grootelijcks lief te hebben :
ick dede aen hem mijn klachten over alle dese
swaerigheden / ende altyds quam ick getroost
uyt het ghebedt / ende met een nieuwe vromig-
hepdt. Tegen henlieden en doost ick noyt opstaen/
want ick sagh dat het veel erger was / mits het
hen docht clepne ootmoedighepdt te wesen : ick
tracteerde met mijnen Biecht-vader / die my al-
tyds seer trooste als hy my benauwt sagh.

Alsoo de visioenen meerder ende meerder wier-
den / soo begonst een van henlieden / die my ghe-
woon was te helpen/ende aen wien ick altemets
biechte als Vater Minister belet was / te seggen
dat het claerlijck den duyvel was. Hy beval my/
dat ick gemerckt gheen middel en mas om te
wederstaen / my altyds soude seghenen met het
teecken des Cruys / als ick eenigh visioen soude
sien/ ende dat ick hem vijghe soude geven / want
dat hy hem vastelijck liet voozstaen dat het den
vrandt was/ ende dat hy daer-mede soude ach-
ter blijven : dat ick niet en soude vreesen / want
dat my Godt soude helpen/ende my dat afnemen.
Dit was groote pijn vooz my : want gemerckt
ick anders niet en conste ghelooven oft het was
Godt / soo was het vooz my een afsgrifelijcke
saecke / ende oversulcks en cost ick oock niet be-
gheren (soo ick ghesepdt hebbe) dat het my soude
afghenomen worden ; doch ten lesten dede ick al
dat

dat sy my bevolen. Ick badt Godt hertelijck / dat hy my van bedroegh soude willen verlossen : die dede ick altyts / ende met veel traenen; doch badt ick de Heylighe Apostelen Sinte Peeter en Sinte Paulus / van de welke de Heere my gheseydt hadde / doen hy my hem de eerste reyse op hun lieder Feest-dagh veropenbaerde / dat sy my bewaeren soudent dat ick niet en mochte bedrogghen worden / ende alsoo sagh ick henlieden dickmael claerlijck ghenoegh ter sincker sijde / al en was't door gheen visioen imaginair. Dese glorieuse Heylighen waeren grootelijcks mijne Patroonen.

Dat vijghen gheben viel my boven maeten pijnlijck / als ick dit visioen des Heeren sagh. Want als ick hem teghenwoordigh sagh / soo en soude ick niet hebben comen ghelooven dat het den vijandt was / al soudent sy my in stucken geapt hebben : ende oversulchs was dit vooz my een seer groote penitentie. Ende om dat ick my soo dickwils niet seghenen en zoude / soo nam ick een crups in de handt. Dit dede ick by nae altyts / maer dat van de vijghe te toonen niet soo dickwils / want het was my een seer groote pijn. Ick werde indachtigh der on-eer die de Joden hem aenghedaeen hadden / ende badt hem dat hy't my wilde vergheben / ghemerckt ick dat bede om ghehoorzaem te zyn den ghenen die ick in sijn plaetse hadde / ende dat hy my dat niet en zoude vooz schult rekenen / ghemerckt dat het sijn dienaers waeren / die hy in sijn Kercke gestelt hadde. Hy seyde my / dat ick daer niet nae vzaegen en soude / dat ick wel dede in ghehoorzaem te zyn / maer dat hy soude maechē datmen de waerheyt soude wetē. Als men my van het gebedt affhiel soo docht my dat hy ghestoot was. Hy seyde my / dat ick henlieden soude segghen / dat dat eene t-
ranne

ramppe was: hy gaf my redenen / waer door ick soude verstaen dat het den vbandt niet en was / waer af ick eenighe hier nae verhaelen sal.

Soo ick eens het Crups in mijn handt hadde welck ick aen mijn Roosen-hoepken droegh / soo nam hy't my af met sijn handt ; ende als hy my't wederom gaf / soo was het van vier groote ghesteenten veel onghelijck costelijcker dan diamanten / want het en zijn gheene : nae dat men sien can / zijn sy bykans boven-natuerlijck : diamanten schijnen een gheconterfeyte ende onvolmaeckte saecke te zijn by de ghesteenten diemen daer siet. Sy hadden de vijf Wonden / seer wel ghemaectt zijnde. Hy seide my; dat ick voortaan het Crups alsoo sien soude : ende het ghebeurde my alsoo / dat ick niet en sagh het hout daer't af was / dan dese ghesteenten / maer niemant en sagh dat dan ick alleen. Doen men my begonste te bevelen dat ick dese proevingen doen ende wederstaen soude / soo was het toenemen der gratien soo veel te meerder : al wilde ick my verstroyen / soo en cost ick my noyt ontslaen van't ghebedt : jae als ick sliep / docht my dat ick was biddende ; want hier was het dat de liefde wies / ende de clachten die ick aen den Heere dede / ende dat ick selve niet langher en conde verdraghden : ende t'en was in mijn macht niet te laeten op hem te peysen / al wilde ick / ende daer mijn beste toe dede ; niet te min ick was ghehoorsaem als ick cost / maer ick vermocht daer in seer luttel / ofte niet met allen. Ende den Heere nam't my noyt af ; maer al seide hy my dat ick't doen soude / soo verskerde hy my nochtans van d'ander sijde / ende leerde my wat ick henlieden soude segghen / ghelijck hy nu noch doet / ende hy gaf my suffisante redenen / dat ick verskeringhe ghenoech hadde.

Om langhs

Omlanghs daer nae begonst sijne Majesteydt/
ghelijck hy my beloofst hadde / meer teeckenen te
gheben van dat hy't was / mits in my wies een
soo groote liefde Godts / dat ick niet en wiste van
wien dat sy quam / want sy was teenmael bo-
ben-natuertijck / ende ick en dede daer gheenen
arbedt toe. Ick ginck al stervende / dooz de be-
gheerte die ick hadde van Godt te sien / ende ick
en wist niet hoe ick anders tot dat leven gheraer-
ken soude dan dooz de doot. My quamen ober
seer gheweldighe stormen van dese liefde / soo dat
alhoewel sy soo onverdzaegelijck niet en wae-
ren als de ghene daer ick te voren af ghesproken
hebbe / noch van soo groote cracht niet / ick noch-
tans niet en wiste wat ick met my selven doen
soude; want niet en conste my vernoenen / noch ick
en const niet dueren / dan my docht oprechtelijck
dat my de siel upt het lichaem ghetrocken wierdt.
O opperste wijsheyt! wat een soete behendigheyt
waert ghy ghebruyckende met u arme slavinne :
ghy verberghde u van my / ende ghy pranghde
my met u liefde / met een soo smaectelijcken doot /
dat de siele daer noyt en soude willen af scheyden.

Dooz den ghene die dese gheweldighe stormen
noyt beproeft en heeft / en is niet moghelijck dit
te verstaen ; want t'en is gheen ongherustigheyt
des herten / noch ten zijn gheen devotien / die ee-
nen mensch dickwils soo beroeren / dat het schijnt
dat den gheest versmacht word / ende in hem
selven niet ghedueren en can. Sulck ghebedt is
veel slechter : ende men moet dat snack-aessmen
laten / het selve maeckende al soetelijck in te hou-
den / ende de siele te vreden te stellen : want dit is
ghelijck sommighe kinders / die soo snackende
crijten / dat het schijnt dat sy terstont sticken sul-
len ; ende midts hen alleenlijck eens te dyncken

te geven woꝛt dese groote benauwtheꝛpdt ghestilt. Van ghelijcken moet hier de redenen regeeren / om den toom koꝛt te houden (want het soude moghen ghebeuren / dat de selve natuerlijckheꝛpdt helpen soude/ dat wederom komen mochte de selve consideratie / met vzeese dat het niet al volmaecht en is / maer dat het voꝛ een groot deel magh sunnelijckheꝛt wesen) ende men moet dit kindt doen swijgen doꝛ eenige vermaeckelijckheꝛt van liefde / ende maken dat het niet met soetigheꝛt leere liefhebben/ende niet met gheweldt/ oft met vuyt-recht / soomen pleeghe te segghen ; in der voeghen datmen dese liefde binnen - waerts houde ende niet en laet te wesen ghelijck eenen pot die te seer siedt ende teenemael overloopt / doꝛ datmen het hout sonder discretie daer onder stocct : maer datmen den oꝛspronck van dit vier vermindere/ ende sijn beste doe om de blamme te blusschen met soete tranen / ende niet met pijnlijcke/ als wel sijn de ghene die spruyten upt dese bewegingen / ende grootelijckx schaden. Ick hebse altemet ghehadt in't beghinself / ende mijn hooft wiert daer teenemael doꝛ getenteert/ ende den gheest soo vermoept / dat ick s'anderdaeghs ende noch langher / niet bequaem en was om tot het gebedt te keeren : soo dat in't beghinsel groote discretie van noode is / op dat het al niet soetigheꝛpdt gheschiede / ende dat den gheest hem ghewenne inwendighlijck te wercken / ende datmen sijn beste doe om te vermijden 't ghene dat uptwendigh is.

De andere stozmen sijn teenemael van dese verscheyden : wy en legghen daer gheen houdt aen/dan het schijnt/ datmen/ het vper nu al ghestocct zijnde/ons daer strackx in woꝛt / op dat wy soudent vranden. De ziele en maecht niet/ dat dese

dese woude van de absentie des Heeren haer smerte / maer haer wordt eenen pijn ghesteken in het binnenste vā het ingewant oft oock altemets van het herte / dat sy niet en weet wat sy heeft / noch wat sy begeert. Sy weet wel dat sy Godt begeert / ende dat den pijn schijnt met venijn bestreken te zijn / om haer selven te doen versaken dooz de liefde van desen Heere / ende sy soude geerne voor hem het leven laeten. Men can niet ghenoech uytsprecken de manieren in de welke den Heere tot de ziele comt / ende wat een overgrootte pijn hy in haer werckt / soo dat hy maecht dat sy van haer selven niet en weet / maer dese pijn is soo soet / dat gheen vermaecken in dit leven en is / dat sulcken vernoegen mede-bzenghe. De siele soude wel althits willen sterben van dese sieckte / soo ick gheseyt hebbe.

Dese pijn ende glozie t'samen maecken my suf / want ick niet en cost verstaen hoe dit cost wesen. Och wat is het te sien een ghequetste ziele ! Ick segge die haer soo bevint / dat sy magh seggen dat sy ghewont is om een soo hooghe ende excellente saecke / ende claerlijck siet dat sy niet met allen geroert en heeft waer dooz dese liefde tot haer soude comen : dan het schijnt / dat vande groote liefde / die den Heere tot haer draeght / rasschelijck gevallen is dit vonckrken dat haer geheel doet branden. Och hoe dickmael word' ick indachtigh / als ick alsoo ghestelt ben dat veersien van David / *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum !* Want my dunckt dat ick dit nae de letter in my beproebe. Als dit niet met soo grooten furie en gheschiedt / soo schijnt het dat sy wat gestilt wordt ; immers sy soecht eerighe remedie / want sy en weet niet wat doen aengaende sommighe penitentien / want sy niet
 † meer

meer en gheboelt / noch bloedt te stozten en doet haer niet meer pijnen dan oft het lichaem doods waere. Sy soeckt middelen ende manieren om pet te doen dat het gheboele om de liefde Godts / maer de eerste smerte is soo groot / dat ick niet en weet wat lichaemelijcke tozment de selve soude comen wegh nemen. Overmits hier nu gheen remedie en is / soo zijn dese medecijnen al te slecht tegen een soo groote sieckte : sy wozt eenighsints te vreden ghestelt / ende passeert wat daer dooz / Godt biddende dat hy wat remedie verleenen wille tegen haere bangighepdt / ende sy en siet geen dan de doodt / want hier dooz meynt sy teenemael haer goet te genieten. Somwijlen comt het met sulcke furie / dat sy noch dit noch pet anders doen en can : het heel lichaem wordt ontfelt / soo dat het noch voeten / noch armen verroeren en can : jae is het dat het ober epndt staet / sacht soo neder ghelijck pet datmen verset / soo dat het oock niet en can sijnen asem herhaelen : alleenlijck versucht het / niet sterckelijck / want t'en can niet / maer het is van binnen.

Den Heere heeft belieft / dat ick hier altemets dit visioen soude sien. Ick sagh eenen Enghel neffens my aende sincke sijde in lichaemelijcke gedaente / welck ick niet en pleege te sien dan seer selden / al is het dat de Engelen my hun dickwils veropenbaeren ; maer het gheschiedt sonder hun te sien op de wijze van het voorleden visioen daer ick eerstmael af ghesproken hebbe. In dit visioen heeft den Heere belieft dat ick hem aldus sien soude. Hy en was niet groot / maer cleyn / seer schoon / het aensicht soo ontfeken / dat hy scheen te wesen een vande opperste Enghelen / die gheheel schijnen te bzanden / ick gheloove dat het zijn de ghene diemen Seraphinen heet / want sy en seggen

seggen my humme naemen niet / maer ick sie wel dat inden Hemel soo groote differentie is tusschen die ende die Engelen/dat ick't niet en zoude conuenen segghen. Ick sagh hem in de handt hebben eenen langen Pijl van goudt/ende my docht dat hy aen't eynde van het yser wat vpers hadde. My docht dat hy my dien eenighe roepen door mijn hert stack / soo dat hy quam tot het inghewant toe/ ende het scheen dat hy dat mede uyt trock / ende hy liet my teemael vbandende in groote liefde Godts. De pijn was soo groot/ dat sy my dede kermen ende suchten : maer de soetigheydt die my soo overgroote pijn aendoet/ is soo uyt-nemende groot/ dat ick die niet en zoude begheeren quijt te zijn / ende de ziele en veruoeght haer daer mede niet min / dan met Godt. 't En is geen lichaemelycke/maer gheestelycke pijn / hoe wel het lichaem niet en laet een wepnigh (jae oock wel een goet deel) daer af mede deelachtigh te zijn. Het is een soo soete carefferinghe die daer passeert tusschen de ziele ende Godt/ dat ick hem bidde om syn goetheyt wille/ hem die beliede te verleenen aenden ghene die zoude moghen peysen dat ick lieghe.

Binnen de daghen dat dit duerde / ginck ick euen oft ick heel slecht hadde geweest : my en luste noch te sien noch te spreken/dan alleentijck my selven met mijn pijn te troctelen / de welke ick vooz een meerder glorie hiel / dan alle de gens die inde creaturen is. Dit hadde ick altemet/ als den Heere beliede dat my dese groote opghetogghentheden zouden overcomen/ alsoo dat ick oock onder't volck wesende die niet en cost wederstaen / maer beghonsten haer tot mijnen grooten leedwesen te laeten blijcken. Nae dat ick mi dese opgetogentheden hebbe / en ghevoelc ick dese pijn

soo seer niet meer / maer wel de ander daer ick te voren af gesproken hebbe/ my en gedenckt niet in wat Capittel) de welcke in veele dinghen ghenoeghsaem verscheyden ende van meerder werden is. Jae als dese pijn / daer ick nu af sprake/ beghint / soo schijnt het dat den Heere de ziele met sootse neemt / ende haer stelt in opghetogentheyt/ ende oversulckx en is daer gheen bequaemheyt om pijn te gevoelen / oft om te lijden/ want terstont volghet de vzeught. Gebenedijdt moet hy zijn inder eeuwighejdt / die soo groote gratien verleent aen een/ die soo groote weldaden soo qualijck weet te betalen.

HET XXX. CAPITTEL.

Sy hernemt het verhael van haer leven, ende seght hoe den Heere haer van veel swarigheden verlostte , door dat hy brocht tot de plaetse , daer sy was , den Heylighen Man Broeder Peeter van Alcantara , van des glorieusen Sinte Franciscus Orden. Sy tracteert mede van groote tentatien ende inwendige swaerigheden, die sy altemets lede.

Sende dan dat ick luttel oft niet beletten coste dese groote stormen) soo vzeefde ick oock die te hebben/ mits dien ick niet verstaen en conde/ hoe pijn ende vzeught kosten t'samen staen / lichamelijcke pijn ende geestelijcke vzeught wiste ick wel dat samen staen kosten ; maer soo uptnemende gheestelijcke pijn/ met een soo boven-matighe vzeught/dat was daer ick in suste. Hoe wel ick mijn beste dede om te wederstaen/ vermochte ick

nocht

nochtans soo wepnigh/dat het my somtijts oock verdroot. Ick beschermde my met het Crups / ende ick wilde my daer mede beschudden teghen den ghene die ons altemael daer mede verlost heeft. Ick sagh dat my niemant en verstondt / want ick merckte't seer wel/ maer ick en doyste't niet segghen dan aen mijnen Biechtvader: want dat hadde anders inder waerheyt te seggen gheweest dat ick geen ootmoedigheyt en hadde.

Het beliefte den Heere my een groot deel van mijn swaerigheyt af te nemen / ende teenemael alsdoen/doen hy tot deser stadt stierde den ghebenedijden Broeder Peeter van Alcantara/daer ick hier booren mentie van ghemaect hebbe / wat verhaelende van sijn penitentie : van wien onder andere dingen my voorszeker geseydt wierdt / dat hy twintigh jaeren lanck gheduerighlijck een cilicie van Bleck ghedraghen hadde. Hy heeft sekere kleyne boeckkens van't gebedt in Spaensche taale gemaeckt/ diemen nu veel ghebruyckt / want hy daer seer profijtelijck af gheschreven heeft vooz personen die hun in het ghebedt oeffenen. Hy onderhiel seer strengelijck den eersten Reghel vanden Heplighen Franciscus/ende alle de andere dinghen die boven verhaeldt zijn. Alsoo dan de weduwe/ de welke / ghelijck ick gheseydt hebbe / een dienaersse Godts ende mijn vziendinne was/verstaen hadde dat sulcken vermaerden Man hier gecomen was/ende sy mijnen noodt wel wiste (want haer mijn bekommernissen wel bekent waren / ende sy troosten my seer/want haer geloof was soo groot/ dat sy haer niet anders en cost laten voostaen / dan dat het den Geest Godts was/ den welcken alle andere vooz den hoosen geest hielden : ende want sy wel verstandigh/ ende seer secreet is / ende veel gra-

tien vanden Heere in't gebedt gewoon is te ontfangen/soo believde't sijne Majesteit haer te verlichten in't ghene dat oock de gheleerden niet en verstonden. Mijn Biechtvaders gaven my verlof/ dat ick my dooz haer soude tot gerustheydt stellen in sommighe dinghen / want sy daer bequaem toe was om veele redenen. Sy was altemets mede deelachtigh van de gratien die den Heere my dede / met sommighe seer profytighe onderwijsinghen vooz haer ziele. Alsoo sy dit dan verstaen hadde/ten eynde ick hem te beter zoudent moghen spreken / soo maecte sy/ sonder my pet te segghen / dat sy verlof kreegh van mynen Provinciael / dat ick soude moghen acht dagen lanck in haer huys wesen : hier ende in sommighe Kercken hebbe ick hem dickwils aengesproken ; dit was de eerste reyse dat hy hier was / want naerderhandt ben ick op verscheyden tijden met hem in communicatie gekomen. Ick gaf hem sommierlijck / doch soo klaerlijck als my moghelijck was te kennen mijn leven ende maniere van voorts te gaen in't gebedt (want dit hebbe ick altydts vooz een maniere gehadt / dat ick met alle klaerheydt ende waerheit tractere met de ghene die ick mijn ziele opene : jae tot de eerste beweginghen toe wilde ick wel dat hen bekent waren / ende in twijffelachtige ende suspecte dinghen arguere ick teghen my selven) in voegghen dat ick sonder dobbelheydt oft bedecktheydt hem den staet van mijn ziele te kennen gaf. Seer nae van den beghinself merckte ick/dat hy my verstondt dooz experientie / welck teenemael was 't ghene dat ick van doen hadde/want doen en cost ick my selven niet verstaen/gelijck nu/om dat te comen uytsprekens: maer naerderhandt heeft my Godt de gratie verleent/

leent / dat ick can verstaen ende verclaren de gracie die sijne Majesteydt my is doende : ende het waer van noode / dat sulcks selve beproeft hadde de ghene / die my ten vollen wilde verstaen / ende uytleggen wat dat het is.

Hy gaf my een seer groote klaerheydt : want immers inde visioenen die niet imaginair en waeren / en cost ick niet verstaen wat dat dit mocht wesen : ende dock docht my / dat ick de gene / die ick met de oogen der zielen aensagh / eben luttel verstaen conden hoe dat wesen coste ; dan alleenlijck de ghene diemen met lichaemelijcke oogen aensiet / soo ick gesepdt hebbe / docht my dat ick moest groot achten / ende die en hadde ick niet. Den heyligen Man verlichte my in alles / ende verclaerde't my al / ende sepde my dat ick my niet en soude quellen / maer dat ick Godt soude loben / ende dat ick vooz soo seker moest houden dat het den Gheest Godts was / dat / behalven het Gesloof gheen dinck waerachtigher konde wesen / oft dat ick sekerder mocht ghelooven. Hy verheughde hem seer met my / ende dede my alle vrient-schap ende weldaedt / ende van dier tydt droegh hy altydts groote sorghe vooz my / ende maecte my mede deelachtich van sijn saken ende affairen : ende want hy my sagh ontfteken te zyn met begeerten van't gene dat hy nu met der daet was besittende (want den Heere gaf my die seer vastelijck) en dat hy my soo goeden moet sagh hebben / soo verblijde hy hem met my te spreken. Want vooz een dien den Heere tot desen staet brenghet / en is noch genoeghte noch troost hier by te gelijcken / dat hy yemandt mach vinden / dien den Heere schijnt hier af eenich beginsel gegeven te hebben : want doen en moest ick niet veel meer hebben / nae dat my dunckt ; ende Godt

gebe dat ick't nu magh hebben. Hy hadde groo-
te deernisse met my. Hy seyde my/ dat een bande
meeste swarigheden bande werelddt die ick ghe-
leden hadde / was de op-spraecken van de
goede / ende dat my noch vele te verwachten
stondt ; want dat ick altijd's sonde in noodt we-
sen / ende datt'er niemant en was in dese Stadt
die my verstont ; maer dat hy soude spreken den
genen die mijn biecht hoorde / ende met een den
genen die my meest quelde / welck was den ghe-
houwden Edelman / daer ick af ghesproken heb-
be : want onder den schijn van eenen die my
meest beminde / dede hy my al de oorloghe aen :
ende nochtans is het een Godt-vreesende ende
Heplighe ziele: ende overmits hy my onlanghs te
vozen ghesien hadde soo boos te wesen / soo en cost
hy noyt ghedaen hebben van wel vooz hem te
sien. Den Hepligen Man dede alsoo / ende sprack
beyde / ende gaf henlieden redenen ende conten-
tament / om dat sy hem selven te vreden stellen
ende my niet meer molesteren en souden. Den
Biecht-vader en hadde des niet veel van doen /
maer den Edelman wel : ende al en was het niet
teenemael genoegh/soo hielp het nochtans/dat hy
my soo seer niet en soude verbaert maechen.

Wy raemden / dat ick hem soude schrijven al
t'ghene dat my van dier tijdt af meer soude over-
comen / ende dat wy hertelijck vooz malcanderen
souden bidden : want sijn oodtmoedighepdt was
soo groot / dat hy vooz yet achte het ghebedt van
een die soo ellendigh is als ick ben / daer ick wel
af beschaemt was. Hy liet my vol troosts ende
blijdschaps/segghende dat ick mijn ghebedt son-
der vrees soude houden : ende niet twijffelen oft
het was den geest Godts : ende dat ick het ghe-
ne / daer ick eenighsints aen soude twijffelen/ ja
oock

oock van alles/om meerder sekerhepts wille/mijn
 nen Biecht-vader soude te kermen gheben / ende
 my daer mede voorts gerust houden. Niettemin
 ick en const tot dese gherustheydt niet teenemael
 geraecken : want den Heere leydde my door den
 wegh der vreesse / als is / te meynen dat het den
 vijant was/mits men my sepde dat hy het was;
 in voegen dat my niemandt en cost doen vreesen
 oft gerust wesen / dat ick henlieden hier van meer
 zoude gheloofst hebben / als dat den Heere my
 was instortende. Ende daerom al liet hy my ge-
 rust / soo en geloofde ick hem soo vastelijck niet /
 dat hy my soude hebben connen los ende vry lae-
 ten van alle vreesse / specialijck/ als den Heere my
 liet blijven steken inde swaerigheden vande ziele
 die ick nu verhaelen sal. Niet te min ick bleef/soo
 gesept is / seer ghetroost.

Ick en cost Godt niet genoegh dancken / ende
 mijnen gloziusen Vader S. Joseph/die hem/soo
 my docht / hier ghebrocht hadde : want hy was
 Commissaris generael vande Bescherminge van
 S. Joseph/ende aen onse lieve Vrouwe/aen wien
 ick my ghewoon was dickwils te bevelen. My
 ghebeurde doen somwijlen/ende nu oock/hoe wel
 niet soo dickwils / dat ick overballen wierde met
 seer groote swaerigheden des gheests / ende t'sa-
 men met tozmenten ende pijnen des lichaems /
 door eenige soo excessive quaelen/dat ick geensints
 en cost gedueren. Op andere tijden was de lic-
 hamelijcke pijn meerder:ende als ick vande geestes-
 lijcke ontslaghen was / soo verbroegh ick die met
 groote blijdschap/maer als het al t'samen quam/
 soo was het lijde eū perffinge boben maten groot.

Ick vergat alle de weldaden die den Heere my
 ghedaen hadde / ende ick behiel daer maer me-
 mozie af als van pet datmen ghedroomt heeft /

tot een meerder pijn: want het verstandt wert soo slaperachtigh ende traegh dat my dupsent twijffelinghen ende achterdencken inbielen / ende my docht dat ick't niet wel en hadde verstaen / ende dat ick't by avontueren ghedroomt hadde / ende dat ghenoggh behoorde te zijn dat ick verdoolt ginck / sonder de goede te doen dolen. My docht dat ick soo quaedt was / dat my vooz quam dat alleen het quaedt ende de ketterijen die daer opghestaen waeren / om mijne sonden wille ghecomen waeren. Dit is een valsche ootmoedigheyt / die den dupvel in my socht te verwecken om my ongerust te maecken / ende te sien oft hy my soude connen tot wanhope brenghen: ende ick hebbe nu soo groote experientie dat het van den dupvel comt / dat hy siende dat ick sulckx mercke / my des aengaende soo dickwills niet en quelt als hy wel plochte. Men siet dat merckelijck aen de ongherustigheyt daer hy mede beghint / ende aen de ontseltenisse die hy in de siele brenghet / al de tijdt dat het duert / ende uyt de dupsternissen ende quellingsen die hy in haer werckt mits oock aen de dorheyt en onbequaemheyt tot het ghebedt / ja tot alle goet: het schijnt / dat hy de siele versticht en het lichaem bindt / op dat het niers in en soude sijn profijt doen. Want de waerachtighe ootmoedigheyt / al is het dat dooz haer de siele haer vooz boos houdt / ende dat het ons pijnelijck valt te sien wat wy zijn / ende dat wy groot wonder pepsen van onse quaetheyt / ja soo groot als daer ick af geseydt hebbe / ende datmen dat niet der waerheyt ghevoelt / en comt nochtans niet gheen ontseltenisse ofte ongherustigheyt noch sy en verdonckert de siele niet / noch en brenghet haer gheen dorheyt aen; maer eer / teene-mael verkeert / vermaeckt sy haer niet gherustigheyt /

heyt/met soetigheyt/ met licht / met alsulcke pijn die haer troost gheeft / als sy aenmerckt wat een groote gratie haer Godt is doende dat sy die pijn heeft/ende hoewel dat sy besteedt is. Haer is leedt dat sy teghen Godt ghesondicht heeft / ende ter contrarie vertroost haer sijn bermhertighepdt: het licht dat sy heeft/ maect haer beschaemt in haer selven/ ende doet haer Godt loben van dat hy haer soo langh verdragen heeft. In de andere ootmoedigheyt die van den vijandt komt / en is gheen licht tot eenigh goet/ het schijnt dat het Godt al ten sweerde ende ten vperre stelt. Hy stelt haer booz ooghen de Rechtveerdigheyt : ende al geloofst sy datter noch bermhertigheyt is / (want den vijandt en is niet machtigh haer het gheloof te benemen) soo en woxt sy nochtans daer dooz niet vertroost / eer is het aensien van soo groote bermhertighepdt in haer verweckende meerder tozment / om dat haer dinct dat sy tot meerder gehouden was.

Het is een vande swaerste/ende listighste / ende bedeckteste inventien des vijandts / die ick aen hem hebbe konnen mercken / ende oversulckis soude ick D. Gerw. wel willen waerschouwen/op dat/by aldien hy u hier mede tenteerde / ghy eenigh licht meught hebben om dat te kennen / by soo verre hy u het verstandt laet om het selve te kennen. Ghy en moet niet persen dat het al in gheleertheyt ende wetenschap geleghen is : want al hebbe ick daer van niet met allen / nochtans als ick het ghepasseert hebbe/ verstaec ick wel dat het sotternije is. 't Ghene dat ick verstaen hebbe/ is/ dat ons Heere begheert ende toelaet/ en geeft den vijandt consent / ghelijck hy hem dat gaf op dat hy Job soude tenteren/ hoe wel hy my / die soo boos ben/soo rouwelijck niet en tracteert. Het is

is my gebeurt/ ende my ghedencht dat het was den dagh vooz Hepligh Sacraments abont(tot welcken Feestdagh ick seer devoot ben/ hoe-wel niet soo seer als het behoorde) dese repse duerde het my alleen tot op den Feestdagh toe: want op andere tijden duert het my acht ende veerthien dagen / jae oock dyp weken/ende ick en weet niet oft noch langher / bpsonderlijck inde Goede Weke / als ick my tot meerder devotie plach te begeben. My dunckt / dat hy subijtelyck het verstandt treckt op soo kleyne saecken altemets/ dat ick op andere tijden daer mede soude lacchen/ende doet dat tumelen over al daer hy begeert : ende de ziele is daer als met ijfere banden gebonden / soo dat sy geen meesterse van haer selven en is / ende en is niet machtigh pet anders te persen dan op de beuseleerjen die hy haer te vozen leght/ de welcke nauwelijck pet te bedieden en hebben/ ende die noch en geben noch en nemen; alleenlijck bint hy de ziele in sulcker voegen/dat sy niet haer selven geenē raet en weet. Ende het is voozwaer alsoo/dat my altemets gedocht heeft/dat de duybelen met de ziele als met eenen kaets • bal spelen/ ende dat sy daerentusschen niet machtigh en is haer van hunne macht te verlossen. Ten is niet om seggen wat een ziele in dit stuck moet lijden : sy gaet lavenisse soecken/ende Godt gehengt dat sy geen en vint/behalven dat haer altnits byblijft het licht vanden vziē wille : niet claerlijck/segge ick/ maer ghelijck oft pemanden de ooghen verbonden waren. Gelijck eenen persoon / die dickwils dooz eenige plaetse gegaen heeft / al is het oock by nacht ende in't doncker / soo weet hy nochtans wel dooz de voozleden inbeeldinghe waer dat hy zoude komen stronckelen / want hy dat by daghe ghesien heeft/ ende wacht hem nu
 vooz

voor dit perijckel: alsoo is het oock om Godt niet te vergrammen/ dat het schijnt upt ghewoonten te gheschieden/ ick laete staen dat Godt ons beswaert/ welck daer meest van noode is.

Het gheloof is alsdan verstorben ende slaep-
righ/ ghelijck oock alle andere deughden / maer
't en is niet verlozen / want de ziele ghelooft wel
't ghene dat de heylighe Kercke leert / maer ghe-
lijck pet dat van buyten niet den monde gescypt
wordt/want het schijnt dat sy van d'ander zyde
ghepraemt ende vaddigh oft leusigh gemaeckt
wordt ; soo dat/ dat sy Godt kent / haer bynae
dunckt te wesen als pet datmē van verre ghehoort
heeft. De liefde is soo slauw in haer: dat soo wan-
neer sy hoort spreken/ sy toelustert als tot pet dat
sy geloof te zijn 't ghene dat het is / om dat de
heylighe Kercke dat alsoo leert ; maer sy en heeft
geen ghedachtenisse van't ghene dat sy op ande-
ren tydt in haer gheproeft heeft. Wilt sy haer
begeven tot bidden/ oft wilt sy in haer eenigheyt
wesen / soo gheboelt sy meerder benauwthepdt
want het torment dat sy in haer geboelt / sonder
te weten waer af / is / soo my dunckt/ onber-
dragelijck/ende het is een halve copye vande helle.
Dit is alsoo / ghelijck my den Heere my in een
visioen heeft te kennen gegheven : want de ziele
brandt in haer selven sonder te weten van wien
oft van waer het vier komt dat sy geboelt/oft hoe
sy dat ontgaen / oft waer mede sy dat blusschen
sal : want haer te willen behelpen niet lesen / is
soo veel als oft sy't niet en coste. Het is my eens
ghebeurt/ dat ick ginck lesen het Leven van eenen
heyligen/ om te sien oft ick't zoude doorwelgen/
ende om my te troosten niet het gene dat hy ghe-
leden hadde : en hebbende vier oft vijfmaels an-
dere reghels herlesen / niet teghenstaende dat het
Spaensch

Spaensch was / verstont ick op't leste min dant
in't beghinself/ende alsoo liet ick't staen. Ende dit
ghebeurde my dickwils / maer van dese reyse ge-
denckt my merckelijck.

Voorts in niemants gheselschap te willen
komen/ is noch quaeder: want den vijandt stont
eenen soo bitteren ende grammoedighen gheest
inden mensch / dat het schijnt dat hy een peghe-
lijck wel zoude willen op eten/ sonder het selve te
connen beletten/ hoewel hy yet schijnt te winnen
daer teghen strjndende / oft het is den Heere die
wint / beschermende den ghene die alsoo ghestelt
is/ op dat hy noch yet segghe noch doe tegen sij-
nen naesten dat hem zoude moghen achterdeeligh
wesen/ ende daer hy Godt mede zoude mogen
vergrammen. Mengaende van tot den Biecht-
vader te gaen/ is my voorszeker dickwils gebeurt
'tghene ick nu segghen sal / dat hoewel soo heyl-
ligh waeren / ghelijck zijn de ghene die ick op
dien tijdt hanteerde / ende noch hantere / sy my
nochtans hart toe-spraken / ende my met sulcke
straffighepdt bekeben / dat sy selve naederhandt
verwondert waren / als ick hen die woorzen
verhaelde/ ende sepden my / dat in hunne macht
niet en was/al naemen sy noch soo vast vooz hen
sulckx niet te doen. Op andere tijden/ als sy me-
delijden met my hadden / ende conscientie daer
van maecten als ick die ghelijcke quellingshe in
ziele ende lichaem hadde / ende vooz hun namen
my goedertierlijck te troosten / soo en conden sy
niet. Sy en sepden gheen quaede woorzen / ick
wil segghen daer sy Godt mede zouden ver-
grammen; maer wel de alder-bitterste die men
van eenen Biecht - vader soude moghen verdra-
ghen. Hunne meyningshe moeste wesen van my
te mortificeren. Ende hoewel ick my op ande-
re

re tijden daer in verblijde / ende bereet was te verdzaeghen / soo was het my nochtans een tozment. Doozts liet ick my voozstaen dat ick henlieden was bedzieghende / ende ick ginck tothen / ende waerschouwende hen wel ernstelijck / dat sy hun booz my soudent wachten / want ick hen moghelijck soude bedzieghen. Ick sagh wel dat ick't al willens niet en soude doen / nech dat ick hen gheen leughenen zoude wijs maecten / doch ick was daer dooz bebreest. Een van henlieden / verstaende de tentatie die ick hadde / seyde my eens / dat ick mijn hooft niet en soude breken / want dat / al wilde ick hem bedzieghen / hy verstandts ghenoegh hadde om hem niet te laeten bedzieghen.

Dit was my altemets grooten troost / ende hy nae altydts / emmers seer dickwils wierdt ick verlicht als ick tot de Communie gheweest hadde ; ende somwijlen oock ten heylighen Sacramente gaende / werde ick subitelijck soo fraep nae siel ende lichaem / dat ick my daer af verwonderde. t'En schijnt anders niet / dan dat op eenen oogenblich verdwijnen alle de duysternissen der siele : ende / de Sonne nu opghegaen zijnde / verstandt ick in wat sotternije ick ghesteken hadde. Op andere tijden met alleen een woordt dat de Heere my seyde dooz alleen te seggen / En zijt niet beswaert, en hebt gheen vreele (ghelijck ick ghesepdt hebbe) oft als ick eenigh visioen sagh / wierdt ick gheheel ghesont al oft ick niet met alen gehadt en hadde. Ick nam mijn genoeghte in Godt; ick dede mijn beclagh aen hem / dat hy my soo groote tozmenten liet verdzaeghen : maer dat wierdt al seer wel betaelt / want ghemeynlijck volghden daer nae de gratien seer overbloedelijck. My en dunckt anders niet dan dat alsulcken

ken siele comt upt eenen smelt-oven / ghelijck het goudt / wel ghesupbert ende gherafineert om den Heere in haer selven te aenschouwen : ende alsoo ghebeurt het dat men ten lesten dese swaerigheden niet en acht / daer sy schenen onverdzaegelijck te zijn : ende men soude die wel begheeren op een her te lijden / in soo verre sulcks den Heere behaeghelijcker waere. Ende al soudent de tribulatiën ende vervolginghen noch veel meer wesen / is het dat men die verdzaeght sonder den Heere te vergrammen / ende hem verblijdt om sijnen t'wil te lijden/soo streeckt het al tot meerder winninghe ; hoe-wel ick die niet verdzaeghe alsoo 't behoort / dan wel onvolmaecktelijck. Op andere tijden quamen ende komen sy my noch op een verschepden manier aen / soo dat my dunckt/ dat my gheheelijck de macht benomen wordt van pet goedts te pepsen / oft begeeren te doen / maer ick blijbe teenemael on-nut ende swaer nae ziel ende lichaem : doch ick en gheboele de andere tentatiën ende ongherustigheden niet / dan een misnoeginghe / sonder te weten waer af / ende daer en is niet / dat de siele behaeght.

Ick dede mijn beste / om eenighe uptwendige goede wercken te doen / om my alsoo besigh te houden / halvelingh door bedwanck : ende ick verstaen wel wat een siele is/wanneer de gratie des Heeren haer verberghet : ten viel my soo swaer niet / want dit aen-sien van mijne cleynighepdt my eenighe satis-factie was ghevende. Op andere tijden bevinde ick my aldus/ dat ick niet een oprecht ghepeps van Godt oft pet goedts hebben en kan/ dat met ghestadighepdt wercke/ ende dat ick oock niet bidden en kan / al ben ick in mijn eenighepdt/doch merckelijck geboele ick/dat ick hē kenne. Nae dat ick verstaen / soo is het verstante
ende

ende d'imaginatie 't ghene dat my hier hinder doet / want den wille dunckt my is goet / ende bereet tot alle goet / maer het verstant is soo verstroyt / dat het anders niet en schijnt te wesen dan een raesende sot / dien niemandt binden en can; ick en ben noch niet machtigh 't selve / eenen Credo lanck te doen stille staen. Altemet lagh ick niet met my selven / ende bekennie mijn ellendicheyt / ende ick stae daer op siende / ende laet het gheworden om te doen wat het doen sal : ende Godt zy ghe-looft / noyt begeest het hem / welck een mirakel is / tot eenigh quaet / dan alleen tot dinghen die noch goet noch quaet en zijn / te weten oft hier oft daer oft ginder yet te doen is. Ick verstae dan veel beter / wat een groote gratie den Heere my doet / als hy desen Sot in volmaecte comtemplatie ghebonden hout. Ick overpepse / wat het soude zijn / waer't dat my in dese sotternije sagheit de gene die my voor goet houde. Hy deyt seer de ziele / dat ick haer onder soo quade geselschap sie. Ick soude haer geerne in wyshheit sien / ende oversulckx segge ick tot den Heere : Wanneer sal ick eens , ô mijnen Godt , mijn ziele gheheel vereenight sien om u te loven , op dat alle hare crachten u moghen ghenieten ? En wilt niet toelaeten , ô Heere , dat ick langer in veel stucken ghedeylet zy , want my en dunckt anders niet , dan dat elck bysonder stuck nae sijn bysonder eynde loopt. Dit lijde ick dickmael : somwijlen mercke ick wel / dat de lichaemelijcke cranckhepdt daer veel toe helpt.

Ick ben dickwils indachtigh de groote schade / die de eerste sonde ons aenghedaen heeft / want daer wylt dunckt my dat het comt / dat wy onbequaem zijn om een groot goet te ghenieten : ende het moeten de mijne wesen ; want had-

De icker soo vele niet gehad / ick zoude veel standtvaster in het goet gebleven hebben. Ick hebbe noch een ander groote quellinghe gehad : want gemerckt / dat my docht / dat ick wel genoegh verstont alle de Boecken die van't ghebedt spreken / als ick dit las / ende dat de Heere my die gratie verleent hadde / dat ick die van doen en hadde ; soo en las ick die niet meer / dan alleenlijck de Levenen der Heylighen. Want aengesien ick my soo gerechtigh vandt tot het ghene daer sy Godt mede dienden / dunckt my dat my sulchs hielp ende courageerde. My docht een groot gebreec van oodtmoedigheyt te wesen / te pepsen dat ick tot alsulcken gebedt zoude gheskomen zijn. Ende want ick my niet anders en conste laeten voorstaen / soo werde ick seer verdrietigh / tot dat sommighe geleerde ende den gebenedijden Broeder Peter van Alcantera my seyden / dat ick daer nae niet vragen en zoude. Ick sie wel / dat ick noch niet begonst en hebbe Godt te dienen / hoewel sijne Majestejt gratien verleent gelijk aen vele andere goede / ende dat ick de onvolmaeckthepdt selve ben / behalven in goede begeerten / ende in lief te hebben : want den Heere my hier in wat voordeel ende gratie ghedaen heeft / op dat ick hem erghens in zoude mogen dienen. My dunckt wel dat ick hem lief hebbe / maer de wercken mistroosten my / ende de menigherhande onvolmaecktheden die ick in my sie. Op andere tijden comt my een slechtigheyt en bottigheyt der ziele over / ick segge / dat my dunckt dat ick noch goet noch quaet en doe / dan ick volge den ghemeynen reghel / gelijk men seght / ende en gevoele noch pijn noch glorie / ende mijn ziel en is noch levende noch doodt / noch blijde noch droevigh / ende het schijnt dat

sy niet met allen ghevoelt. **M**y dunckt/ dat de ziele gaet ghelijck een ezellen dat gaet weyden welck ghevoedt wordt om datmen hem t'eten geeft/ende het eet by nae sonder dat te gevoelen. Want de ziele en moet wel in desen staet niet zijn sonder te eten eenige groote gratien des Heere/ aenghesien haer niet en verdriet een soo ellendigh leven te leyden/ende dat passeert met goede willighepdt / maer sy en ghevoelt geen beweginghe oft werckinghe waer door sy haer selven gewaer wordt.

My dunckt nu/ dat het is gelijk als men vaert met eenen seer soeten wint/ende datmen seer voort gaet sonder te weten hoe : want in de andere doorsepde maniere zijn de effecten ende uytwerckinghe soo groot / dat de ziele by nae terstondt haer beternisse aensiet/ mits dat terstont de goede begeerten op-bortelen/ ende en is noyt te vreden met 'tghene dat sy doet. Dit wercken de groote ghereweldigheden der liefde / die ick ghesepdt hebbe / inde ghene dienste Godt gheeft Het is ghelijck sommighe fonteynkens die ick hebbe sien springhen/ daer het zandt noyt op en houdt op-waerts te klimmen. Dit exempel ende ghelijckenisse dunckt my seer wel te verklareren de gesteltenisse der zielen die hier toe komen : de liefde is altydts siedende/ ende peysende wat sy doen sal ; sy is haer selven te nauw. Ghelijck het schijndt dat de aerde te nauw is om dat water te behouden/ende dat sy 't daerom uytworpt : soo is ghemeynlijck eene ziele ghesteldt/ dat sy noch en rust / noch in haer selven ghedueren en kan door de liefde die sy heeft/ ende daer af soo doozweycht is / dat sy wel wilde dat andere daer oock af droncken (ghemerekt dat haer dat niet en ghebreckt) om haer alsoo Godt te helpen loben. Och

hoe dickwils worde ick indachtigh het lebende Water daer den Heere tot de Samaritaensche Vrouwe van sprack! Waer door ick oock tot dat Evangelie seer deboot ben; ende voorwaer t'is alsoo dat ick't van jonckx af gheweest ben/ al en verstondt ick doen dit goedt soo wel als nu; ende ick badt den Heere dickwils/ dat hy my dat Water zoude geven: ende ick hadde altyts haer beelt by my/ waer dat ick was/ met dese woorden/die sy tot den Heere seyde/ als hy tot den put quam: Domine da mihi aquam Het schijnt oock te zijn gelijk een vyer welck groot is/ ende op dat het niet en mindere/ soo is van noode dat altoos yet zy om te branden. Alsoo zijn de zielen / daer ick af sprake / de welke oock met hummen grooten kost wel zouden willen hout besorghen/ op dat dit vyer niet en zoude ophouden. Ick ben sulckx / dat ick my wel met strop / om't selve te konnen daer in worpen / zoude te vreden houden. Ende dit gebeurt my altemet / jae dickmaels / dan lach ick daer mede/dan quelle ick my seer: de inwendighe beroeringhe verweckt my om hem eenighsints te mogen dienen (overmits ick niet meer en vermagh) Beeldkens met Aepkens ende Bloemkens te besteken / oft in kepen oft fraep te maccken eenighe bidt-plaetse/ oft in eenighe slechte dinghen / dat ick beschaemt daer in wierde. Was het dat ick eenighe Penitentie dede/ dat was seer luttel; soo dat / t en ware dat den Heere den wille aenghestien hadde / ick sagh dat het niet te bedieden en hadde/ ende ick geckte met my selven. Oversulckx dan en lijden geenen klepnen arbejdt alsulcke zielen/dien Godt dit vier zijnder liefde door syn bermhertighejdt overbloedelijck verleent heeft. Dat haer de lichaemelycke crachten faileren om yet te doen om synen't wil

is wel een groote pijn: want overmits dat sy geen macht en heeft om hout in dit vier te worpen/ende sterft op dat sy niet en vergae soo dinct my dat sy in haer selven vergaet/ ende in affchen verandert wordt / ende dat in traenen smilt / ende verbrandt/welck wel een groot tozment is/ al is het smakelijck.

Grootelijck moet den Heere loben een ziele die hier toe gekomen is / ende die sy sterckhepde des lichaems verleent om penitentie te doen / oft die sy geleertheit ende wetenschap heeft gegheven/ende vryheyt om te predicken/ende biechte te hoozen(ende om zielen tot Godt te trecken: want sy en weet noch verstaet niet wat een groot goet dat sy heeft/voor dat sy eens beproeft ende ghesmaecht heeft/wat dat het is/ noyt den Heere eenighen dienst te komen doen / ende altydts veel van hem ontfangen. Sy moet voor al ghebenedijt wesen/ende de Engelen moeten hem loff segghen/Amen.

Ick en weet niet oft ick wel doe / dat ick dese kleynne dinghen soo nauw beschrybe; maer midts dat D. Gerw. my noch eens heeft doen segghen dat ick my vryelijck soude verlenghen / ende niet en soude achterlaeten/ soo verhaele ick niet klaerhepdt ende waerhept 't ghene my gedenckt; ende 'ten kan niet min wesen oft daer moet noch veel achter blijven / want anders soude ick daer veel tijts verslijten(die my nochtans te kort valt/ soo ick ghesepdt hebbe/ ende mogelijck en soude daer gheen profijt af komen.

HET XXXI. CAPITTEL.

Sy verhaelt sommige uytwendige tentatien, ende eenige vertooningen des vyants, ende wat torment haer dit dede : sy gheeft oock eenige goede leeringen tot waerschouwinghe van personen die door den wegh der Volmaecktheyt wandelen.

A Enghestien ick tot noch toe ghesproken hebbe van sommighe inwendighe ende secreete tentatien ende quellinghen / die den vijandt my aendede/soo wil ick nu verhaelen sommighe andere / die bycans n'r't openbaer gheschiedt zijn / ende daer niet aen te twiiffelen en was / oft het was den vijandt. Ick was eens in seker bidt-plaetse / ende hy openbaerde my ter sijncker zijden in een grouwelijcke ghedaente / specialijck aensagh ick synen mondt die seer afgrijselijck was/want hy sprack my aen Het scheen dat uyt sijn lichaem een vlamme quam / die heel klaer was ende sonder schaduwve/ hy seide my seer afgrijselijck/ dat ick my wel verlost hadde van sijn handen / maer dat hy my daer wederom zoude maecken in te krijgen. Ick was seer verbaert/ ende zegghende my soo ick best cost / ende hy verdween/ maer quam terstondt wederom/ ende dat tot twee reysen toe/ soo dat ick niet en wiste wat doen. Daer was Wy-water / welck ick derwaerts aen wierp / ende doen en quam hy noyt meer wederom Op een ander tijdt tormenteerde hy my vijf uren lanck met een soo vreeselijcke pijn ende quellinghe / soo van binnen als van bu-
ten/

ten / dat my niet en dunckt dat ick nu soude
 connen verdragen. Die by my waeren / waeren
 seer verwondert / ende en wisten niet wat doen /
 noch ick om my selven te helpen. Ick hebbe vooz
 maniere als de lichaemelijcke pijn ende quellinge
 soo onverdraeghelijck is / inwendighe wercken
 des gheests by my selven te doen soo ick can / den
 Heere biddende / waere het synen wille / dat hy
 my wilde patientie verleenen / ende dat ick alsoo
 magh blijven tot het eynde des werelts. Over-
 sulcks als my de pijn op dien tijt met sulcke stren-
 gighet overviel / ende dat ick my behielp met sulc-
 inwendighe gebeden ende propoosten / om die
 te connen verdraeghen ; soo believde 't den Heere /
 dat ick soude weten dat het den vijandt was :
 want ick sagh neffens my een afsgrijfelijck mo-
 riaenken / den mondt op sperrende als een dat
 desperaet is) mits hy verloos daer hy meynde
 te winnen. Ick / hem siende / loegh / ende en was
 niet bevreesst : doch waeren sommighe ontrent my
 die machteloos wierden / ende niet en wisten wat
 remedien sy besighen souden teghen soo grooten
 tozment / want de slagen / die hy my dede van
 my gheven / waeren groot / soo dat ick niet en
 conde wederhoudē mijn lichaem / noch het hoofd /
 noch de armen : ende het quaetste van allen was
 de inwendige beroeringhe / soo dat ick geens-
 sinte tot gerusthepde geraccken en conde. Ick
 en doyst geen Wj-water eyschen / om hulieden
 niet verbaert te maecken / ende op dat sy niet
 mercken en souden wat dat het was. Ick hebbe
 menige reyse beproeft / datter niet en is dat hen
 meer doet blieden om niet wederom te komen.
 Sy blieden oock weer van't Crups / maer comen
 terstont wederom. Daerom moet de cracht des
 Wj waters wel groot wesen : jimmers het is

vooz my een sonderlijcken ende seer kennelijcken
 troost / die mijn ziele ghevoelt als ick't neme:
 't is seker dat ick ordinarelijck een recreatie ghe-
 boele/die ick niet wel en zoude konnen uytspreekē/
 met een inwendige ghenoechte die mijn ghehele
 ziele vermaecht. Dit en is gheenem droom/
 noch een saecke die my maer eens maer seer dick-
 wils gebeurt is / ende daer ick met groote aen-
 dachtigheyt op ghelet hebbe. Wy moghen seg-
 ghen/dat het is gelijk als jmandt / die seer
 hittrigh ende dorstigh is / eenen grooten teugh
 hout-waters dymcht / waer dooz het schijnt dat
 den gheheelen mensch ververschinghe ghevoeldt.
 Ick overdencke wat een groote saecke is al het
 ghene dat vande heylighe Kercke gheordonneert
 is; ende ick verheuge my seer/aensende de crach-
 tige woorden die het water sulcken cracht ghe-
 ven / dat sulcken verschil is tusschen t'ghene dat
 ghewijdt ende 't ghene dat niet gewijdt en is.
 Overmits dan het tojment niet op en hiel / sep-
 de ick tot hen-lieden/waer't dat sy niet en zouden
 lachen / dat ick wel Wy-water begeren zoude.
 Sy brochten't/ ende wierpen't op my / maer 'ten
 help niet: ick nam't selve/ ende wierp het na de
 zijde daer hy was / ende op eenen ooghenblick
 verdween hy / ende ick wierde gheheelijck ver-
 lost van dat quaedt / als oftmen't my met der
 handt af ghestreken hadde/ behalven dat ick ver-
 moept bleef/als oftmen my met veel stocken ge-
 slagen hadde. Het was vooz my groot profijt/
 te sien dat hy eenen mensch/ die hem noch nae sie-
 le noch nae lichaem niet toe en behoort / soo groo-
 ten quaet aendoet/als den Heere hem sulckx ge-
 henght; wat sal hy dan doen / als hy jmandt
 besiet die hem toebehoort? Dit verweckt in my
 een nieuwe begheerte om my te verlossen van een
 foo

soo quaet gheselschap / Op een ander tijdt / welck niet lange geleden en is / is my het selve noch eens gebeurt / al en heeft het soo langh niet geduert. Ick was alleen / ende riep om Wijnwater: ende de ghene die naederhandt by my quamen / overmits sy nu uptgegaen waeren / (welck waeren twee Nonnekens die in geender manieren en hadden willen lieghen / soo't wel te ghelooven is) roken eenen seer quaden reuck als van solfer. Ick en roke't niet / doch duerde het soo datmen't cost gewaer worden.

Op een ander tijt was ick inden Choor / ende ick wierde seer geweldighlyck gedreven om binnen my selven te treden; en ick ginck van daer / op datmen't niet en soude mercken / nochtans hoorde men ontrent de plaetse daer ick was een groot gezucht van slagen: ende ick hoorde neffens my spreken / als oft daer yet hadde geraemt ghesproken; hoe wel ick niet en verstont wat sprake dat het was / want ick was soo aendachtigh in't ghebedt / dat ick niet een sier en verstont / noch en was doek niet met allen bezreest. Dit was by nae alle reysen te doen / als de Heere my de gratie dede / dat eenighe siele door mijn vermaninghe tot beternisse quam: ende het is seker / dat my gebuert is't ghene ick nu segghen sal / ende hier af zijn veel getuygen / besonderlyck die nu mijnen Biecht-vader is / want hy't gheschreven gesien heeft in eenen briez: ende al en seyde ick hem niet wiens briez dat het was / soo kende hy den persoon nochtans wel.

Daer quam eenē persoon tot my / die van over twee jaeren en half was stekende in eene dootsonde / een van de grouwelijckste die ick gehoort hebde: ende binnen allen desen tijdt noch en biechte noch en beterde hy hem niet / ende dede nochtans

Wisse: ende al biechte hy andere sonden/ dese aen-
gaende seyde hy / hoe het soude mogelijk wesen /
dat hy een soo leelijke saecke soude biechten ; hy
hadde groote begeerten om daer uyt te geraken /
ende nochtans en cost hy Meester van sijn
selven wesen. Het deyde my seer ; ende te sien dat
in sulcker maniere teghen Godt misdaen wierdt
was my een groot hert sweir. Ick beloofde hem
dat ick Godt soude bidden / dat hem daer af
souden willen verlossen / ende dat ick ander per-
soonen/die beter waren dan ick / het selfde zoude
doen doen. Ick schreef aen sekeren persoon / aen
wien hy my seyde ick den Brief wel mochte
bestellen. Ende het is soo / dat met d'eerste repse
dat hy hem Biechte / Godt belieft heeft dooz
de ghebeden van veel seer Heplighe Persoonen/
dien ick de saken gerecommandeert hadde berm-
hertighepdt te doen met de ziele ; ende ick / hoe
wel miserabel wesende / dede met groote sorg-
buldighept al dat ick kost. Hy schreef my / dat hy
nu tot sulcken beternisse gekomen was / dat hy
hem daer sommighe daghen af onthouden had-
de / maer dat het toyment dat hem de tentatie
aendede/soo groot was/dat hem docht dat hy in
de helle was/nae de pijn die hy lede : dat ick doch
vooz hem bidden soude. Ick recommendeerde
het selve op een nieuw aen mijne Mede-susters /
dooz welker gebeden ick geloobe dat den Heere
my die gratie dede/ ende sy namen't seer ter her-
ten. Het was eenen persoon daer niemandt en
hadde konnen op komen / wie het sijn mochte.
Ick badt sijne Majestept / dat die toymenten
ende tentatien haer souden versoeten / ende dat
de dubbels my souden konnen toymenteren / op
conditie dat ick Godt nergkens in en zoude ver-
grammen. Het is voozwaer alsoo / dat ick eene
maendt

maendt lanck de alder-grootste toorniten lede/ ende doen was het dat my die twee dingen gebeurden die ick verhaelt hebbe. Het beliefte den Heere dat sy hem verlieten / ende het werdt my alsoo gheschreuen : ende want ick hem sepde 'tghene ick lede op die Maendt/soo nam zijn siele eenen moet/ende bleef teenemael verlost / soo dat hy den Heere niet genoegh en cost ghedancken / ende oock my / als ick jet ghedaen hadde ; dan hem hielp de opinie die hy van my hadde / van dat den Heere my groote gratie doende was. Hy sepde/dat soo wanneer hem de tentatie seer dapper overviel/ hy mijn brieven las/ ende dat hy vande tentatie verlost wierdt : ende hy was seer verwondert van het ghene dat ick geleden hadde ende dat hy hem daer af verlost sagh : Jae ick was selver seer verwondert / ende hadde noch veel jaeren willen lyden om die ziele verlost te sien : ghebenedijdt sy hy vooz alles / want veel vermagh het ghebedt der ghene die den Heere dienen / ghelijck ick meyne dat in dit Convent doen dese Susters/maer om dat ick dit al benckerstighde/soo moesten de dubbels wel meer op my ghestoort zijn / ende den Heere liet sulckx toe om mijn sonden wille. In desen tijdt docht my oock op eenen nacht dat sy my verwozghden / en niet dat daer veel Wywaters ghewozen wierde/soo sagh ick een groote menighte van henlieden vlieden / als oft sy van boven neder gheballen hadden. Dit is dickwils te doen/ dat de vermaledijde my toorniteren / ende ick ben soo luttel vooz hen bezceest/ siende dat sy hun niet en connen roeren / ten sy dat den Heere hen oorlof geve ; dat ick D' Oerw: soude verwilghen/ ende my selven vermaecken/hy aldien ick 't al vertellen wilde.

Het ghene dat verhaelt is sal mogen dienen/
op

op dat de waerachtighe dienaers Godts niet en vraghe nae de hietebauwerije oft verschrick-
felen die sy voortstellen om ons verbaert te maec-
ken: sy moeten weten / dat t'elcke reyse als wy
luttel nae hun vraghen / hunne kracht vermin-
bert/ ende de ziele veel stercker wort. Daer komt
altijds eenigh groot profijt af/ d'welch ick ober-
flae / om niet langhe te maecken: alleenlijck sal
ick seggen het gene my eens gebeurt is op eenen
Alder-zielen nacht/want wesende ick doen in se-
ker bidt-plaetse / ende hebbende volepndt eer-
ste Docturen / ende nu besigh zijnde met eenighe
seer devote ghebeden te lesen/ die wy hebben int
eynde van onsen Brevier / soo quam hy op den
Boeck sitten / op dat ick 't ghebedt niet en zoude
volepnden. Ick zeghende my/ende hy verdween/
ende soo haest als ick wederom begonst te lesen/
soo quam hy wederom: ick geloove dat het dyp-
maels te doen was / dat ick begonst / ende tot
dat ick Wywater wierp/ soo en cost ick mijn ge-
bedt niet volepnden. Ick sagh op dien oogens-
blich sommighe zielen upt het Daghevier gaen/
de welke nu by nae voldoen moesten hebben;
ende ick peysde oft hy dat hadde ghesocht te be-
letten. Ick heb hem zelden in een aenghenome
ghedaente gesien/ maer d'ickwils sonder eenighe
ghedaente/ ghelijck het visioen / waer door klaer-
lijck gesien wort dat hy daer is / soo ick gesept
hebbe. Noch wil ick dit hier by seggen / want
het heeft my seer verwondert gemaect.

Alfoo ick op der Alder-heylighste Orybuldig-
heydt-dagh in een seker Clooster was / wesende
inden Choor in een opgetoghentheydt / sagh ick
eenen grooten strijdt der duybelen tegen de En-
ghels. Ick en cost niet verstaen wat dat visioen
te bedieden hadde / maer eer veerthien daghen
wiert

wiert 't selve wel kennelijck / doo? sekeren twist die te rijfen quam tusschen eenighe gheestelijcke oft devote persoonen / ende andere die sulckx niet en waeren / waer doo? seer groote schaede quam over t'huys daer dit te doen was : desen twist duerde seer langhe / ende brocht grooten hooftsweer by. Op eenen anderen tijdt sagh ick een groote menichte van henlienden rontom my/ende my docht / dat een groote klaerheyt was die my gheheel omringelde / ende niet toe en liet dat sy my zouden ghenaken. Ick merckte dat Godt my bewaerde / dat sy aen my niet en zoude komen soo verre / dat sy my hen zouden doen vergrammen : ende nae't ghene dat ick in my selven altemet beproeft hebbe / verstant ick dat het een oprecht visioen was. Het beslypt is dat ick nu soo claerlijck verstaen wat klepne macht sy hebben/ als ick teghen Godt niet en ben/ dat ick die by na niet met allen en vrees: want sy en hebben doch gheen kracht / 't en sy dat sy eenighe zielen sien die haer aen hen lieden over-gheven / ende bloode zijn : want tegen sulcke thoonen sy hunne kracht. Somwijlen docht my inde tentatien die ick nu verhaelt hebbe/ dat sy wederom in my verwekten alle de ijdelheden ende slappigheden vande voorszeden tijden/soo dat ick wel van doen hadde / Godt terstont te bidden : het toezement was sulckx/dat my docht/gemerckt my die gepepsen ober getamen/ dat het al moest bedroggh des vijants wesen / tot dat den Biecht-vader my te vreden stelde : want my docht dat te gene die sulcke gratie van den Heere was ontfangende/ niet en beswoorde de alder eerste beroeringe van een quaedt ghepeps te hebben. Op andere tijden was my een groot Crups / ende is het nu oock / dat ick sie dat ick groot gheacht worde/

principalijck van degelijcke ende treffelijcke personen/ende dat sy veel goets van my seyden.

Hier hebbe ick gheleiden ende lijde noch seer veel: ick slae terstont mijn oezhen op het Leven Christi/ ende van de heylighen/ende my dunckt dat ick heel verkeert gae / ende dat sy-lieden niet gegaen en zijn dan door den wegh der versmaethepdt/ ende van ongelijck te lijden. Dit doet my met verbaerthepdt wandelen / ende als een die niet en derft sijn hoeft om hoogh steken/wilde ick wel dat ick van niemant gesien en ware; welck ick niet en doe als ick vervolginge lijde. De siele houdt de oberhandt / al is het dat het lichaem t'selbe ghevoelt. Ende van d'ander zijde ben ick soo benauwt/dat ick niet en wete hoe dit can wesen. Niet te min het gebeurt aldus/ dat het schijnt dat een ziel in haer heerschappije is/ende dat sy't al onder de voeten treedt. Dit quam my altemet ober/ ende blijft my veel daghen by / ende het scheen dencht ende oodtmoedighent te zijn/ maer nu sie ick claerlijck dat het tentatie was. Een Religieus van Sinte Dominicus Orden / die seer gheleerd was / heeft my dat wel verklaert. Als ick docht datmen dese gratien/ die den Heere my is doende / soude in't openbaer comen te weten/ soo ghevoelde ick sulcken torment / dat mijn siele grootelijck ontstelt werde. Het quam soo verre / dat als ick daer op was peysende/ docht my dat ick liever hadde levende begraven geweest: en oversulckx als my eerstmael dese groote binnen-treckinghen oft opghetogentheden soo overquamen/ dat ickse in't openbaer niet en coste wederstaen/bleef ick naemaels soo beschaemt / dat ick wel nergheus hadde willen gaen) daer ick van jmant hadde moeten gesien worden.

Alsoo ick hierom eens seer beladen was / soo
vragh

braeghde my den Heere / wat dat ick vreesde dat hier in / maer twee dinghen en costen ghelegghen zijn / oft datmen tegen my zoude murmureren / oft datmen hem zoude loben : gebende te kennen / dat de gene die't geloofden / hem zoude loben ; ende die niet / my sonder schult zouden oordeelen / ende dat beyde dese dingen my tot winninghe zouden gerckent zijn / ende dat ick daerom geen swarighedte en zoude maecken. Dit maecte my seer gherust / ende het is my een troost als ick daerom peyse. De tentatie wies soo seer / dat ick van hier wilde gaen / ende my begeven in een ander Clooster dat veel nauwer gesloten was dan't gene daer ick alsdoen in was / welck ick oock boven maten seer hadde hoozen prijfen. Het was oock van mijn Goerden / ende seer verre gelegen / ende dit is dat my hadde moghen eenen grooten troost wesen / te zijn daer ick onbekent hadde gheweest / maer mijnen Siecht-vader en liet my dat noyt toe. Dese vreesse benam my seer de vyjheidt des gheests / maer naemaels quam ick te verstaen / dat het geen goede ootmoedighedte en was / gemerckt dat sy my soo ongerust maecte / ende den Heere leerde my dese waerheidt / dat in dien ick soo geresolveert ende verskert was / dat gheen goet werck het mijne was maer wel Godts / ende oock dat my niet swaer en viel ander persoonen te hoozen prijfen / maer my daer eer in verblijde ende verheughde / siende dat Godt hem daer vertoonde ick my desgelijcks niet pijnlijck en zoude laten wesen / dat hy in my sijn wercken zoude doen schijnen.

ICK viel oock in een ander ongebal / te weten / dat ick Godt badt / gebuyckende daer toe een bysonder gebedt / dat soo wanneer jmandt jet goet

goets in my zoude mercken : dat sijne Majestept hem mijn sonden zoude openbaeren / op dat hy mochte sien hoe onberdiende gratien hy my was doende / want dit is altydts mijn groote begeerte. Mijnen Ziecht-vader seyde my dat ick't niet doen en zoude : maer bytans tot noch toe / als ick sagh dat imandt seer goede opinie van my hadde / soo gaf ick hem mijn sonden bedektelijck / oft soo ick beste coste / te kennen ; ende daer mede docht my dat ick gherust was. Men heeft my hier in oock groot schrupel gemaect : dit en quam upt geen oodtmoedigheyt / nae mijn duncken / maer upt een tentatie. Daer quamen veel personen tot my / ende my docht dat ickse allegader in doelinghe hiel : ende al is het dat sy verdoolt zijn / booz soo veel als sy hen laten boozstaen dat yet goets in my is / soo was nochtans mijn begeerte niet henlieden te bedrieghen / noch mijn meninge en was opt sulchs : dan den Heere die ghebooght het altemet tot seker eynde : van ghelijcken en zoude ick oock niet den Ziecht-vader noyt yet ghetraecteert hebben daer ick groote schrupel in hadde / 't en waere dat ick gesien hadde dat het van noode was. Alle dese kinderachtige breefe ende swaerigheyt / ende al te vele ootmoedighheyt / verstaen ick nu wel dat het groote onvolmaectheyt was / ende door dien dat ick niet wel verstorven en was : want een ziele die haer gestelt heeft in de handen Godts / die en is niet beladen weder men goet oft quaet van haer seght / als sy emmers wel genoegh verstaen heeft / dat den Heere haer begeert gratie te verleenen dat sy verstaen / dat sy van haer selven niet met allen en heeft. Dat sy van haer betrouwen stelle op den genen die haer dese gratie verleent / want sy sal eens comen te weten waerom hy dat

in't licht brenghyt ; ende dat sy haer beereet maec-
 ke tot de vervolginge/want dat is hedensdaechs
 een saecke die seker is/als den Heere wilt datme
 van eenighen persoon verstaet dat hy haer alsul-
 ke gratien is doende / dat duysent ooghen waer-
 ker zijn om sulcken ziele gade te slaen/daer noch-
 tans wiet een en waeckt op duysent sielen van een
 ander fatsoen : soo en is dan inder waerheyt geen
 klepne reden om te vreesen : ende ick meyne nu
 dat dit mijn vreesse moest wesen/ ende geen oodt-
 moedighedyt/maer cleymoedighedyt : want een
 ziele/daer de werelt door de ghehengnisse Godts
 de ooghen op heeft/ magh haer wel bereet maec-
 ken om een martelaersse des wereltds te wesen :
 want wilt sy der werelt niet sterben / soo sal haer
 de wereltdt selve dooden.

Ick en sie doch inder waerheyt niet anders
 inde wereltdt dat my aenstaet / dan dat sy gheen
 fouten toe en laet inde goede / oft sy brenghyse
 tot volmaeckthedyt door haere murmuratien.
 Ick segghe/dat meerder couragie van noode is/
 dat yemant door den wech der volmaeckthedyt
 gae die niet volmaect en is/ als wel is om haest-
 lijk. martelaer te wesen : want de volmaeck-
 hedyt en wordt niet op cozen tijdt verkregghen /
 't en sy dat den Heere yemandt dese gratie wils
 doen door particuliere privilegie : maer de we-
 relt/soo haest als sy yemant siet beginnen / wildt
 sy hem volmaect hebben / ende van duysent
 mijlen verre let sy op eenighe faute / die in hem
 by avonture een deught is ; ende de ghene die
 hem berispt/ doet het selfde tot sonde / ende oor-
 deelt het voor sulckx oock in eenen anderen. Het
 schijnt dat hy niet en behoeft t'eten / noch te sla-
 pen/noch sijnen asem te verhaelen / soomen seght
 ende hoe sy meerder opinie van hem hebben / hoe
 hen

hen min ghedenckt dat hy noch lichaemelijck is / hoe perfect dat hy oock zy nae de ziele: hy leeft noch op der aerden / sijne miserien noch onderwoopen wesende / al is't dat hy de werelt noch soo seer onder de voeten is tredende: ende daerom soo ick segghe / is daer groote couragie van noodde; want de arme ziele en heeft noch niet begoft te gaen / ende sy willen dat sy vlieghe: sy en heeft haer passien noch niet verwonnen / ende sy willen dat die oock in groote occasien soo volmaecht ende onbeweghelijck sal zijn / als sy lesen dat de Heplighen waeren nae dat sy in gratie bevesticht zijn gheweest. Het ghene dat hier in omgaet / is om Godt te loben / jae wel oock om eens menschen herte ter deghen benaucht te maecken: want seer veel sielkens achterwaerts keeren / mits dien sy hun / eplaes niet en weten te behelpen. Ende ick gheloove / dat de mijne desghelijcksoock soude ghedaen hebben / en hadde den Heere soo barmhertighlijck van sijnen t'weghen niet alle de voir ghedaen. Ende mits dien hy dooz sijne goedthept alles gherwerckt heeft / soo mach uwe Gew. nu verstaen / dat in my anders niet gheweest en is / dan vallen ende opstaen. Ick wilde wel dat ick't cost uptsegghen / want ick meyne / dat hier veel sielen bedrogghen worden / die willen blieden eer Godt hun vleugelen verleent.

Ick meyne dat ick dese ghelijckenisse noch eens ghebzupect hebbe / maer het komt hier wel te pas om daer af te spreken / want ick sie / dat eenighe sielen om di'er dorfaecke wille in groote quellinghe sijn / als sy beghinnen met groote begheerte / vierigheddt ende opset van voorts te gaen in de deught / ende eenighe om Godts wille al te verlaeten dat uptwendigh is / siende nu in andere personen die meer voortghegaen

gaen zijn / groote wercken van deughden die den Heere haer verleent / ende die wy niet ghevatten en connen ; oock siende dat in alle boecken die van't ghebedt ende contemplatie spreken / dinghen vereyscht worden diemen doen moet om tot dese weerdigheyt op te klimmen / die sy nochtans niet terstont volbruinghen en connen ; dat sy haeren moet laten sincken ; als is daer niet nae te braghen datmen quaedt van ons segghe / jae als dan blijder te wesen / dan als men van ons deught seyd ; versmadenisse van de eere/ende afghesuedentheyt van sijn vrienden/soo dat/in dien sy het ghebedt niet en oeffene / men niet herlieden niet en begheere om te gaen / ende dat sy ons eer schijnen overtolligh te zijn ; ende veel ander dierghelijcke dinghen / de welke / nae mijn duncken / van Godt ghegeven moeten worden : want wy dunckt dat het boven - natuerlijke gaben zijn / oft immers dinghen die onse natuerlijke ghenegentheyt teghen zijn. Dat sy hem dan niet quellen ; maer huane hope op Godt stellen : want t' ghene dat sy nu door begheerte hebben / dat sal sijne Majesteit hen niet der daet doen hebben door het ghebedt / soo verre sy van hunnen t'weghen doen dat sy connen. Want teghen dese onse crancke natuere is seer van noode dat men een vast betrouwen hebbe / ende den moet niet en late sincken/ende datmen niet en peyse / dat wy de victorie niet en souden vercrigen / is het dat wy ons vercloecken. Ende want ick hier af groote experientie hebbe / soo sal ick wat segghen tot waerschouwinghe van uwe Eerw. ten eynde ghy niet en peyst dat de deught nu ghewormen is / al is het dat u dat dunckt / t' en sy dat ghyse beproeft teghen haer contrarie ; ende men moet altydt achterdencken ende suspicie hebben / ende sijn sel-

ben niet veronachtsamen soo langh als wy hier
 leuen ; want ons blijft terstont veel aenleuende /
 als ons / ghelijck ick segghe / niet teenemael de
 gratie ghegeuen en is om te verstaen wat het al
 is : ende in dit leuen en heeft men't noyt al sonder
 veel perijckelen. **M**y docht ouer weynighe jaeren /
 dat ick mijn vrienden niet alleen afghestoruen
 was / maer dat sy my oock al te veel waeren en
 t'was voozwaer alsoo dat ick hunne conuersatie
 niet verdragh en cost : het is ghebeurt / dat ons
 een affaierre van grooter impoztantie ouergheco-
 men is / waer door ick ghenootsaecht was eeni-
 ghen tijdt lanck met een van mijn **S**usters te
 woonen / die ick te vozen seer bemindt hadde.
Ende ghenomen / dat ick in ghemeyne conuersa-
 tie (al is sy beter dan ick) met haer niet wel en
 accordeerde / want ghemerckt sy van verschey-
 den staet is : als ghehouwt zijnde / soo en cost de
 conuersatie altydts niet wesen van't ghene dat
 ick wel begheert hadde / ende den meestendeel / dat
 ick coste / was ick alleen / soo sagh ick nochtans
 dat haer pijn my pijn aendeden / veel meer dan
 van eenighen mynen naesten. **E**ndelijck wier-
 de ick aen my ghewaer / dat ick noch soo by ende
 liber niet en was als ick wel meynde te wesen / en
 dat my noch van noode was de occasiē te schouwen /
 op dat die deught / die den **H**eere my begoft hadde
 te gheuen / soude al wassende toenemen ; ende al-
 soo hebbe ick my naemaels altoos gepijnt te doen.

Men moet een deught groot achten als den
Heere die beghint te gheuen / ende ons gheensints
 in perijckel stellen van die te verliesen / als is in
 dinghen die de eere aengaen / ende vele andere.
De **E**rw. moet wetē / dat wy niet allegader teene-
 mael verstoruen en zijn / die sulcks meynen te
 zijn ; ende het is van noode dat wy hier in noyt

en verflappen ende soo wie in hem selven eenigh
 interest van eere ghevocht/ is het dat hy in deughte
 wilt voortgaen/ dat hy my gheloove / ende desen
 bandt passere / de welke een ketene is die dooz
 gheen vijle en can ghebroken worden / dan dooz
 Godt ende het Ghebedt / ende dat wy van onsen
 t'weghen oock seer aerbepden. **M**y dunckt / dat
 het eenen strick is booz desen wegh / soo dat ick
 my verwondere van de groote schade dien het
 doet. **I**ck sie sommighe personen die hepligh
 zijn in hunne wercken / want sy soo groote ende
 wonderlijke doen/dat het volck daer af verwon-
 dert is. **O** mijnen Godt / waerom is sulck een
 siele noch op der aerden ? hoe comt het / dat sy
 noch niet ghecomen en is tot het sop van vol-
 maecktheyt? wat is dit ? wie houdt achter den
 ghenen die soo vele booz Godt is doende ? **O**ch
 wat heeft de eer sucht in ! **E**nde het quaedtste dat
 sy in heeft is / datmen niet en wilt verstaen dat-
 men die heeft / om dat den dubbel den mensche
 altemets inbeeldt / dat hy ghelouden is die te
 hebben. **D**at sy my dan ghelouven : dat sy om de
 liefde Godts dit mercken ghelouven / welck den
 Heere begheert dat spreken sal / dat den boom
 t'en sy dat sy dese rispe wegh-nemen / al en comt
 den gheheelen boom niet te bederven (want ee-
 nighe andere deughden sullen blijven / doch alle-
 gader verrot ende uptgheten zijnde) niet schoon
 en is ; maer hy en groept niet / ende en laet oock
 niet groepē die neffens hem zijn : want de vrucht
 die hy in goede exempelen van hem gheeft / en is
 niet met allen ghesont / ende sal niet langhe due-
 ren. **I**ck segghe dit dickmaels / hoe cleyn dat dit
 eeren-poinct oock sy / het is gheleijck den sanck op
 de orgel ; alwaer als in het minste poincttjen oft
 inde mate ghebrodt wordt / de gheheele **M**usic-
 que

que discordeert: ende 'tis een saecke de welcke in alles de ziele groote schade doet/maer inden wech des ghebbedts is het een pestilentie.

Wp zijn sozghvuldigh / om ons tot Godt te voeghen dooz vereeninghe / ende wp zouden wel willen naevolghen de raeden Christi/ die overladen was met lasteringhen ende valsche ghetuyghenissen / ende nochtans willen wp ons eere en crediet seer gheheel behouden? 't en is niet moghelijck daer te geraken / want sy en gaen lanckx eenen wegh niet. Den Heere comt tot de siele / als wp ons selven vercloecken / ende ons beste doen om in veele dinghen ons recht af te gaen. Sommighe sullen seggen: Ick en hebbe niet waer in noch 'ten comt my niet te voozen. Ick geloobe/ dat den Heere sulcken goet niet en sal laeten verliezen eenen mensche die sulcken vast opset gemaect sal hebben: jae sijne Majesteydt sal hem soo veel dingen toeschicken dooz de welcke hy dese deught sal kunnen winnen / dat hy die'r soo veel niet begheeren en zoude. Men moet handen aen't werck slaen Ick wil seggen / die beuselrijen ende kleynigheden die ick bedreef als ick eerst begoft / oft sommighe van dien; de stoppelkens die ick gheseyt hebbe/ die worpe ick in't vper/ want ick en ben niet bequaem tot yet meerders: den Heere aenweerdet het al/ ghebenedijdt sy hy inder eeuwigheyt.

Onder ander fauten hadde ick dese / dat ick luttel verstandt hadde van mijne Getijden / ende wiste luttel wat ick in den Choor doen moeste / ende hoe ick my daer in moeste regeeren/ ende dit dooz enckel onachtsaemheyt / ende dooz dien dat ick in andere ijdelheden was stekende; ende ick sagh andere Provitiën die my hadden comen leezen. Wp ghebeurde / dat ick haer niet en wilde vraghen

braghen / op dat sy niet en souden mercken dat
 ick soo luttel wiste : ende strackx konit my te vo-
 ren goedt exempel te geven. Dit ben ick seer ge-
 woon. Sedert dat den Heere my een wepnigh
 de ooghen heeft gheopent / al wiste ick yet / ende
 dat ick daer nae een wepnigh aen twijfelde / soo
 vraghde ick't oock de jonghe kinders / ende en
 verloos daerom noch eere noch crediet / jae het
 beliefden den Heere / soo my dunckt / my meerder
 memorie te verleenen. Ick cost qualijck singhen ;
 ende ick was seer beancrt als ick niet wel ghe-
 leert en hadde / ende dat niet upt vzeese van te fail-
 leren inde tegenwoordighepdt van onsen Heere /
 want dit hadde groote deught gheweest / maer
 om de ghene die my hoorde / die veel waren / soo
 dat ick upt enckel eer gierighept soo gheturbeert
 wierde / dat ick veele min opsepde dan ick conde.
 Ick nam daer nae voor my / dat ick soude seggen /
 dat ick niet wel en coste : in het beghinsel viel het
 my seer suer / maer naederhandt vondt ick daer
 smaeck in : ende het is inder waerhept alsoo / dat
 sedert ick begonste niet daer op te passen / alwaert
 dat sy merckten dat ick niet en wiste / ick veel be-
 ter op sepde / ende dat de ongheluckighe eere my
 verliet / soo dat ick wiste te doen 'tghene ick voor
 eere was houdende / de welke een vghelijck is
 stellende in't ghene hem beliest. Met dese beusel-
 rijen die niet te bedieden en hebben / ende voor
 waer ick ben niet ghenoech / om dat my dat soo
 swaer vielende hem dickwils oeffenende in cle-
 ne dinghen ghelijck dese zijn / konitmen allenghs-
 kens dat / als sy ter eeren Godts ghedaen wor-
 den / sijne Majestepdt den selven weerdighept
 ende kracht verleent. Sijne Majestepdt helpt om
 voort te gaen tot het ghene dat meerder is. Ende
 dit is my ghebeurt in dinghen van oodtmoedig-

hepdt : soo dat / ick siende dat sy altamael voozt
ginghen in deughden behalven ick (want ick en
hebbe noyt erghens toe gediend / ick alle de man-
tels vroude als sy upt de Chooz gegaen waren.
My docht dat ick de Eughels diende die daer
den Heere loofde ; tot dat sy / ick en weet niet
hoe / sy dit quamē te wetē / welc my seer beschaemt
maecte : want mijn deught en streckte haer soo
verre niet / dat ick zoude begheert hebben dat
men sulcken dinghen zouden geweten hebben / niet
upt pure ootmoedighepdt / maer upt vreesse van
beghecht te zijn / ghemercht dat dese dinghen soo
veel als niet en waren.

Ⓞ mijnen Godt / wat een schande is het te sien
soo groote boosheden / ende te willen verhaelen
eenighe zandt-graenkens / die ick ock selve van
der aerden niet op en hief om uwen't wil / dan het
was altamael gemengt met 'duysent miserien :
het water uwer gratien en liep noch onder dit
zandt niet / om het selve te doen ophaffen. Ⓞ mijnē
Schepper ! och oft ick tusschen soo groote boos-
heden vertellen mochte einigh goet dat yet te
bedieden hadde / ghemercht ick de gratien ver-
haele die ick van u ontfangen hebbe. Het is voozt
waer alsoo lieben Heere / dat ick niet en wete hoe
dat mijn hert dat can verdraghē / noch hoe dat
de ghene die dit lesen sal / sal kormen laeten eenen
afkeer van my te hebben / siende dat ick / eenen
soo grooten weldoender soo qualijck ghediend
hebbende / my niet en schame dese dienst-werc-
ken te vertellen die teeneniael mijn eyghen zijn.
Ick houdese voozt sulckx / o mijnen Heere ; maer
om dat ick niet anders en hebbe te vertellen van
mijnen't wegen / dat doet my soo slechte beghinse-
ten vertellen / op dat de gene die hem in meerder
sal

sal oeffenen/ magh hope hebben/dat / ghemerckt den Heere dese schijnt gheaccepteert te hebben / hy veel meerder sijne accepteren sal. Sijne Majesteit believe my gratië te verleenen/dat ick niet altydts in de beghinselen magh blyben steken / Amen.

HET XXXII. CAPITTEL.

Sy verhaelt hoe dat haer den Heere eens indē gheest gestelt heeft in seker plaetse van de helle, dien sy door haere sonden verdiendt hadde. Sy beschrijft eenigstints 't gene dat sy daer sagh. Sy begint te vertellen, hoe en in wat maniere ghefondeert is geweest het Clooster van S. Joseph in die plaetse daer het nu is.

L Anghen tijdt nae dat den Heere my nu veel van die gratien die ick verhaelt hebbe / ende meer andere groote verleent hadde / wesende op eenen dagh in't ghebedt/ vondt ick my op eenen oogenblick soo ghestelt/ sonder te weten hoe / dat my docht dat ick in de helle was. Ick merckte dat den Heere begheerde / dat ick zoude sien de plaetse die de vijanden my daer vereet gemaect hadden/ ende die ick door mijn sonden verdienst hadde. Het duerde seer wepnigh tijdts/ maer alwaer 't dat ick noch veel jaren leefde soo dunckt my onmogelijck te sijn dat ick het zoude vergheeten. Den inganck docht my te wesen ghelick eenen seer langen ende smallen wegh/ op de maniere

nier van eenen seer leeghen donckeren ende smal-
 len oven. Den gront docht my te wesen van een
 water ghelijck slijck/ heel dupl/ hebbende eenen
 pestelentialen stanck / ende vol quade beestkens
 stekende. Op't eynde was daer een hol in eenen
 muer/op de manier van een schappzape/ daer ick
 my sagh in steken in een seer groote enghde. Dit
 was al genoegelijck om sien / gheleken by't ghe-
 ne/dat ick daer ghevoelde. Ende 't ghene dat ick
 nu gheseyt hebbe/ en hebbe ick niet wel verclaert.

Maer tot het ander en soude ick gheen begin-
 sel konnen vinden / om het selve wel te verclaren
 hoe dat het is / noch niemant en can't ver-
 staen / maer ick ghevoelde sulcke vier inde siele /
 dat ick niet en kan verstaen hoe dat ick soude
 konnen segghen hoedanich dat het is. De groo-
 te onverdaghelijcke lichaemelijcke pijnen / die
 ick in mijn leven verdragen hebbe / ende nae het
 seggen vande Medecijnen / de alder-grootste die
 men hier gepasseren kan (want het was dat alle
 mijne zenuwen incrompen) sonder veele andere
 die ick in verscheyden manieren ghehadt hebbe/
 mits noch andere de welke my/ soo ick verhaelt
 hebbe/ van den dupvel aengedaen wierden ; en
 is al niet met allen/ gheleken by't ghene dat ick
 daer ghevoelde / ende dat ick sagh dat die pijn
 soude sonder eynde wesen / ende sonder opt op
 te houden. Dit is dan al niet / gheleken by den
 doodelijcken strijdt der ziele : het is een perffin-
 ghe / ende versmachtinghe / een soo mercke-
 lijcke benauwthepdt / met een soo wanhopigh
 ende anertigh verdriet / dat ick niet en weet hoe
 ick't ghenoech soude konnen verklaeren. Want
 segge ick dat het is een ghedurighe uytroepin-
 ghe der zielen / dat is al seer luttel : want dan
 schijnt het dat een ander u het leven neemt; maer
 hier

hier vernielt de siele haer selven. Somma / ick en weet niet hoe ick soude ghenoech comen en kernen gheben dat inwendigh vier / ende die desperatie / boven die aldergrootste tormenten ende pijnen. Ick en sagh niet wie dat my die aen dede / maer ick ghevoelde dat ick gheyzande ende ghemozfelt werdt nae dat my dunckt : ende ick segghe / dat dat vier / ende die inwendighe desperatie het quaetste van allen is. Ende wesende in die vuple stinckende plaetse / ende daer gheen hope ter werelddt en is van eenigen troost te ontfanghen / en is het niet moghelijk datmen soude comen sitten oft ligghen / ende daer en is gheen plaetse ; hoe wel ick daer in ghedouwt wierde ghelijck in een masier-gat : want dese mueren / die afsgrijfselijck zijn om sien / die douwen van selfs / ende al dat daer is wonght u. Daer en is gheen licht / dan teenemael een boven-maeten dicke dupssternisse : ende ick en can niet begrijpen / hoe het gheschieden can / dat / daer gheen licht en is / ghesien wordt al dat het ghesicht can pijn aen doen. Den Heere en begheerde niet dat ick doen meer soude sien dan de ghehele helle. Naederhandt hebbe ick een ander visioen gehad van seer afsgrijfselijcke dinghen / ende castijdingen van sommighe lasteren / de welcke my / nae dat ick sagh / veel afsgrijfselijcker dochten te wesen : maer want de pijn niet en ghevoelde / soo en deden sy my soo grooten schroom niet aen / als in dit visioen / in het welcke den Heere begeerde dat ick waerachtelijck soude ghevoelen die tormenten ende benauwthepdt des gheests leven oft het lichaem die gheleden hadde. Ick en weet niet hoe dat het was / maer ick verstondt wel dat het een groote gratie was / ende dat den Heere begeerde / dat ick ooghschijnelijck soude aensien waer my
 syn

sijn barmhertighejdt af verlost hadde / want t'is
 al niet datmen't alleenlijck hoorz segghen ; ende
 het ghene dat ick op andere tijden van diversche
 tormen ten ghepepft hadde (hoe wel niet dick-
 wils/want mijn ziel en wilde niet wel dooz vze-
 se gheregheert zijn) ende hoe dat de dupvels met
 tanghen nijpen/ ende andere verschejden tormen-
 ten die ick ghelesen hadde / en is al niet / gheleken
 by dese pijn/ want t'is al een ander dinck / som-
 ma ghelijck een contersejtsel by de waerhejdt ;
 ende hier (in de werelt) verbzandt te worden is
 een seer clejne saecke / in comparatie van't vier
 dat daer is. Ick was seer verschijckt/ende ben't
 nu noch ter wijlen ick dit schryjve / daer't noch-
 tans by nae ses jaeren gheleden is : ende my
 dunckt voozwaer / dat de natuerlijcke warnite
 des lichaems my van vzeese verlaet hier daer ick
 ben/ende oversulcks en pepse ick noyt hier op als
 ick eenighe swaerighejt oft pijn te lijden hebbe /
 oft my dunckt al niet niet allen te zijn datmen
 hier can lijden ; ende daerom dunckt my ten deele
 dat wy ons sonder reden beklaghen : dusdan seg-
 ghe ick noch eens/dat het gheweest is een van de
 meeste weidaden die den Heere my ghedaen heeft
 want het heeft my wonderlijck seer gheholpen /
 soo om de vzeese der tribulati en t tegen stryden
 van dit leven te verliezen/als om my te vercloec-
 ken om die te verdraghen / ende den Heere te
 dancken dat hy my verlost heeft / nae dat my nu
 dunckt / van soo afgrijpselijcke ende eeuwighen pijn-
 nen.

Sedert dien tijdt/ ghelijck ick segge/dunckt het
 my al licht te zijn / ten aensien van eenen oog-
 blick van dat lijden dat ick daer alsoo lede. Ick
 was seer verwondert/hoe dat ick / dickwils ghe-
 lesen hebbende in de boecken die de pijnen der hel-
 len

len eenighsints te kennen gheben / die nochtans niet en vreesde / noch en achtete voorszulckx als sy zijn / ende hoe dat ick in alsulcken staet ghestelt wesende / coste ghenoechte nemen in pet van 't ghene dat my tot een soo quaede plaetse was boerende. Ghebenedijt moet ghy zijn mijnen Godt inder eeuwigheyt. Och hoe wel is ghebleken / dat ghy my veel meer beminde dan ick my beminde. Hoe dickmaels / Heere / hebby my verlost van eenen soo donckeren kercker / ende hoe dickwils stack ick my daer wederom in teghen uwen wille ? Hier upt schepte ick oock dien aldergrootsten rouw dien ick ghevoele van dat soo veel sielen der ketteren verdoemt worden / principaelijck mits sy nu door het Doopsel ledkens waeren der Hepligher Kercke : ende daer en bobenden gheweldighen peber om sielen te winnen / want my dunckt voorszwaer dat ick seer gheerne veel doode souden sterben om alleen een siele te verlossen van die aldergrootste tormenten. Ick pepde alsoo / Is het dat / als wy hier eenigen persoon sien / specialijck die wy lief hebben . ghequelt zijn met eenighe swaerigheyt oft pijn / schijnt dat ons eyghen nature ons beweeght tot compassie / ende als de swaerigheyt groot is / soo worden wy selve behanght : maer te sien een siele voorszwaerlijck ghestelt te wesen in de upterste ellendighen van alle ellendigheden / wie sal dat connen verdzaghen ; dact en is gheen hert dat dit passeren soude sonder merckelijcke pijn. Ghemerckit dan / dat wy sien / dat oock de pijn die met het leven is eyndende / ende nu een eynde heeft ; ons brenghet tot soo groote medelijden ; hoe can ons het ander / dat gheen eynde en heeft / mesvreden laten / siende dat den vijandt dagelijckx soo veel sielen met hem wegh voert ! Dit doet wy oock

doek wenschen / dat wy doch in een saecke / daer soo veel aen hanght / ons niet souden te vreden houden ten minsten van onsen t'weghen te doen al dat wy vermoghen ; ende den heere wille believen ons daer toe gratie te verleenen.

Als ick overdencke / dat ick / al was ick soo uytnemende quaedt / nochtans eenighe sorghe droegh om Godt te dienen / ende niet en dede sommighe dinghen die ick sie datmen in de werelt laet door-slibberen als oft sy niet te bedieden en hadden / ende groote siekten lede / ende die met groote patientie verdroegh / mits den Heere my die verleende ! dat ick doek niet met allen gheneghen was tot murmuratie / noch tot achterclay / noch my en dunck niet dat ick tot pemandt hadde comen quaet hert draghen ; dat ick niet ghierighen en was ende my niet en ghedenckt dat ick pemandt opt benijdt hebbe in sulcher voegen dat ick Godt daer mede grootelijcks soude vergramt hebben / ende soo voort aengaende sommighe andere dinghen / want al was ick boos / soo hadde ick nochtans ghemeynelijck de vrees Gods / ende eventwel sie waer de duyvels mijn logement ghemaect hadden (ende voorwaer my dunckt dat ick nae mijn schulden noch meerder castijdinghe verdiende) ick segghe dat het een vreeselijck torment was : en dat het een perijckeluse saecke is dat wy gerust zijn / ende dat de siele noch vrede noch rust en heeft / maer t' elcke repse in dootelijcke sonde is vallende : dat wy ons doch om de liefde Gods af-trecken vande occasien / ende de Heere sal ons helpen / gelijk hy met my gedaen heeft : sijne Majestept believe my altydts te houden met sijn Goddelijcke handt / op dat ick niet wederom en valle / want ick hebbe nu gesien waer ick zoude varen. Ick bidde sijne Majestept

stept/dat hy't niet en wille ghehengen om zijnder goetheyt wille/Amen.

Daedemael ick dit ende andere groote dinghen ende secreten ghesien hadde / de welke my den Heere believde dooz sijne groote barmhertigheyt te vertoonen van de glorie die den goeden / ende pijn die den quaden sal gegeven worden / ende eenigh middel ende maniere sochte om te mogen penitentie doen dooz een soo groot quaet / ende pet te verdienen om soo groot goet te winnen/soo gheboelde ick my seer gheneyghyt om de menschen te schouwen/ ende my eens teenemael ende gheheelyck af te trecken vande werelt. Mijnen gheest en hadde gheen ruste/ niet te min't en was gheen quellende maer een soete ongherustigheyt. Men sagh wel dat het van Godt was / ende dat sijne Majestejdt de siele verwermt hadde om te moghen verteiren andere grove spijzen dan de ghene die sy was etende. Ick overdochte by my selven wat ick ter liefde Godts soude moghen doen / ende ick peysde dat het eerste van allen was / dat ick soude volgen den roep / dooz den welcken de Heere my tot de Religie gheroepen hadde / onderhoudende mijnen Reghel niet de meeste volmaeckthejdt dat my mogheliick soude wesen. En al was het dat veel dienaeressse Godts waren in het Clooster daer ick was / ende dat sijne Majestejt daer wel ghenoegh gedient werde niet te min / om den grooten noodt daer sy haer in bevonden / ginghen de Nonnen dickwils upt tot alsulcken plaetsen daer wy met alder eerbaerheyt ende Godts-dienstighejdt mochte wesen : ende den Reghel en was oock niet ghefondeert op haer eerste strengighejdt / maer ghelick hy de gheheele Orden dooz onderhouden wordt / te weten / naer d'inhoudt der Bussen van relaxa-
tie

tie/ mitsgaders andere inconuenienten waer onder was/ dat my docht dat ick te veel ghemacke hadde/ want het huys was groot ende plaifant. Maer dat inconuenient van uyt te gaen/ al was het dat ick't seer dickwils dede/ was my seer hinderlijck/ midts dien dat sommighe personen my seer sochten in hun gheselschap te hebben / aenwien de Oversten dat niet en dorsten wepgheren/ ende dooz te veele gheimporsteert te wesen my sulckx commandeerden; en dat ick in deser maniere voortgaende seer luttel hadde kommen in't Clooster wesen: ende ick geloobe/ dat den vjant eensdeels daer toe moest helpen op dat ick bytens huys soude zijn: ende nochtans midts dat ick aen sommighe te kennen gaf 't ghene dat my leerden de ghene die niet my handelden/ soo quam daer groot profijt af. Het quam eens te pas/ dat sekeren persoon tot my/ ende tot andere die daer present waren seyde/ waer't saken dat wy wilden Nonnen wesen op de maniere vande ongheschoepde Clarissen / dat noch middele souden zijn om een Clooster te stichten. Ick met dese begherte becommert gaende / beghonst daer af te tracteren met die edele Weduwe mijn ghesellinne daer ick af ghesendt hebbe / die oock de selve begherte hadde. Sy begoft te pepen in wat manieren sy dat met renten souden moghen besitten: doch ick sie nu wel dat wy gheenen bequaemen wegh in en ginghen / al was het dat de begeerte die wy daer toe hadden / ons dede jae meynen. Maer ick van d'andere zijde (ghemerckt dat ick seer groot contentement vondt in't Clooster daer ick was/ want het was seer nae mijnen sin/ ende de celle daer ick in woonde/ was my seer bequaem hield my noch stil ende in twijffelinghe: niet te min wy sloten onder ons / dat wy't Godt seer

neerstelijck souden opdraghen.

Alsoo ick op eenen dagh ghecommuniqueert hadde/ beval my sijne Majestejdt / dat ick't niet alle mijn vermoghen soude besorghen / my grootelijck belobende / dat het Clooster niet en soude achter blijven / ende dat hy daer in seer wel ghesdient soude worden/ende dat men't den naem van Sinte Joseph soude gheben/ende dat hy ons aen d'eenē poorte soude bewaeren / ende onse Liebe Vrouwē aen d'andere / ende dat Christus onder ons soude wandelen / ende dat het een sterre soude wesen die groot licht van haer soude gheben / ende al was het dat de Religien verflapt waeren/ dat ick niet en soude peysen dat hy daer luttel in gedient wierde: wat het doch niet de werelt wesen soude/ 't en waere om der Religieusen wil. Dat ick dit aen mijnen Biecht-vader soude segghen; 'tghene dat hy my beval/ende dat hy hem badt/ dat hy daer niet teghen en soude wesen/ en dat hy't my niet en soude beletten. Dit visioen was van soo grooten effecten / ende dese insprake die den Heere my dede / gheschiede in sulcher manieren/ dat ick niet en conde ghetwijffelen oft hy was't. Ick wierdt seer beancrt/ want my quamen eensdeels te vozen de groote moeyten ende swarigheden die't my soude kosten / ende hoe dat ick in dit Clooster soo wonder geerne was / soo dat al was het dat ick te vozen begoft hadde daer af te tracteren / en was het nochtans niet niet sulcke resolutie ende verskerthevt dat daer jet af komen soude. Het scheen dat hier mijnen loon in ghelegghen was. Ende want ick sagh / dat ick een saecke begoft van groote rusie/ soo twijffelde ick wat ick doen soude: maer den Heere seyde my op verscheyde reysen 't selfde wederom/ my vooz oogen legghende soo klaere redenen ende bewij-

singhen / dat ick wel sagh dat sy claer ghenoegh
 waeren / ende dat het sijnen wille was ; soo dat
 ick anders niet en dorste doen als mijnen Vre-
 vader 't selve te seggen / ende ick gaf hem in ghes-
 chifte al wat daer passeerde. Hy en dorste my
 niet plat af seggen : dat ick 't soude laeten / maer
 hy sagh wel dat het niet doenlijck en was nae na-
 tuerlijcke reden / midts dat mijn gesellinne / die
 dat doen moeste / daer toe seer clepne oft gheene
 middelen en hadde. Hy seyde my dat ick mijnen
 Oversten daer af spreken soude / ende 't ghene dat
 hy segghen soude / dat soude ick doen. Ick en
 openbaerde dese visioenen mijnen Oversten niet /
 maer die Joffrouwe gaffe hem te kennen / die
 het Clooster stichten wilde / ende het behaeghde
 den Provinciael seer / want hy is een lief-hebber
 van alle dat den Godts dienst aengaet ; ende hy
 beloofde haer alle faueur dat van noode was /
 ende seyde haer / dat hy het Clooster toelaten sou-
 de. Men tracteerde van de rente die 't soude be-
 hoeven : ende wy en wilden noyt dat het meer
 personen soude hebben dan derthien / om veel
 redenen wille. Eer wy daer af begosten te tracte-
 ren / soo schreeven wy aen Broeder Peeter van
 Aleantara al dat daer om gick / ende hy raede
 ons dat wy 't niet souden laten te doen / ende
 hy schreef ons in alles sijn goetduncken. Soo
 haest als men 't door de Stadt begoft te wete / soo
 quaem over ons een soo groote perscutie / dat ick
 in 't kort niet en soude connen beschrijven / met
 noch spot worden / belacchinghen / ende te seg-
 gen dat het narrerij was : van my wierde ghes-
 sepdt / dat ick wel in mijn Clooster was : maer
 mijn gesellinne wierdt soo vervolght / dat sy niet
 en wist waer dat sy 't hadde. Ick en wist niet
 wat doen / ende eensdeels docht my dat sy ghes-
 lych

lijck hadden. Wefende in dese benauwthepdt ende my aen den Heere recommanderende / soo begoft fyne Majestept my te troosten/ende moest te gheben. Hy seyde my / dat ick hier sien zoude wat de Heylighen geleden hadden de welke Religien ghesondeert hadden : dat my veel meer persecutien te verdraghén stonden dan ick soude kónnen pepfen/ maer dat wy nergheñs nae vraghen en zonden. Hy seyde my sommighe dinghen die ick aen mijn ghesellinne soude weder segghen; ende het ghene dat my aldermeest verwóndert maecte/ was/ dat wy terstont vertroost bleven aengaende 't ghene dat gepasseert was/ende wel ghemoet om een pghelijck vromelijck te wederstaen. Ende voozwaer onder de ghene selve die devotarissen waren / jae in de gheheele Stadt en was hy nae niemant / oft hy was ons teghen/ ende hiel het selve vooz groote sotternije.

De opspraecke ende turbatie van mijn Clooster selve was soo groot/ dat het den Provinciael scheen een al te swaere sake te wesen / hem tegen alle man te willen stellen ; ende alsoo veranderde hy van sin/ ende en wilde het Clooster niet voozder admitteren. Hy seyde dat de rente onseker ende te kleyn was/ ende dat de teghenspraecke al te groot was/ ende het scheen dat hy in alles gelijk hadde: somma hy liet het staen/ende en wilde 't niet toelaeten. Vooz ons die nu schenen de eerste supselinghen ontfanghen te hebben / ende specialijck vooz my: was/ een seer groote pijn/ te sien dat den Provinciael ons teghen viel : want mits dat hy sulckx begheerde / soo was ick vooz een pghelijck ghe-excuseert / maer mijn ghesellinne en wildemen niet absolveren / 't en waere dat sy't liete staen/want sy seydén dat sy ghehouden was het schandael wegh te nemen.

Sy ginck tot eenen seer gheleerden ende seer
 grooten dienaar Godts van Sinte Dominicus
 Orden / om hem dit te segghen ende de gheheele
 saecke te keruen te gheben / dit was te vozen eer
 dat den Provinciael sijn handt af ghetrocken
 hadde/want inde gheheele Stadt en vonden wy
 niemandt die ons daer op wilde raedt gheben :
 ende oversulckx seyden sy dat wy't alleen uyt ons
 hooft deden. Dese Joffrouw gaf desen heyligen
 Man alles te keruen/met specificatie van de ren-
 te die sy hadde van haer patrimonie / hertelijck
 versoeckende dat hy ons helpen zoude / want hy
 was doen de gheleerste vande gheheele Stadt /
 ende seer luttel waeren gheleerder dan hy in sijn
 Orden Ick seyde hem/ al dat wy vooz genomen
 hadden te doen / ende sommighe redenen daer
 van : ick en seyde hem niet van eenighe rebelatie
 dan alleen de naturelijcke redenen die my mo-
 veerden : want ick en begeerden anders niet als
 dat hy ons advenandt van de selve zoude raedt
 gheben Hy seyde ons dat wy hem acht dagen
 respijt souden gheben om te antwoorden / ende
 oft wy bereet waren te doen 't ghene dat hy ons
 soude segghen. Ick seyde jae : maer al was het
 dat ick seyde/ende dat my docht dat ick het zoude
 gedaen hebben/ soo was ick nochtans noyt son-
 der verskerthepdt dat het zoude gheschieden.
 Mijn ghesellinne hadde meerder betrouwen: on-
 gheen dinghen datmen haer seyde / en wilde sy't
 oyt achterlaten. My aengaende/al docht my on-
 moghelijck te zijn dat het niet en zoude gheschie-
 den/ soo gheloof ick nochtans in sulcker voeghen
 een rebelatie waer te wesen/als sy niet en is strij-
 dende teghen dat in de H. Schrifsture staet / oft
 teghen de gheboden van de H. Kercke; die wy
 schuldigh zijn te onderhouden. Want al was het
 dat

dat my rechtsinnelijck docht dat het van Godt was / niet te min by soo verre my dien gheleerden Man gheseydt hadde dat wy 't niet doen en mochten sonder hem te vergrammen / ende onse conscientie te besmetten / soo dunckt my dat ick daer terstondt soude afgeveken / ende eenigh ander middel ghesocht hebben : maer de Heere en gaf my niet anders in dan dit. Desen dienaer Godts seyde my daer nae / dat hy vastelijck voor hem ghenomen hadde alle sijn beste te doen om van daer af te trecken / want het gerucht van het volck was nu tot sijnder ooren ghekomen / ende het docht hem oock sotternij te wesen / gelijk alle andere : ende dat sekeren Edelman verstaen hebbende dat wy tot hem ghegaen waren / hem hadde doen seggen / dat hy wel zoude toefien wat hy dede / ende dat hy ons doch zoude helpen : dat hy niet te min / doen hy begunst hadden te peysen wat hy ons soude antwoorden / ende op de saecke te letten / ende op de meyninghe die wy hadden / ende de maniere van leven en Religie die wy hem voorgelept hadden / geresolveert hadden dat het grootelijck wesen zoude tot Godts eere / ende dat het geensints achter en zoude blijven. Ende oversulckis antwoorde hy ons / dat wy ons souden haesten om daer een eynde af te maken / ende seyde ons de maniere ende wijse die wy zouden moeten volgen / en al was de rente cleyn / datmen Godt ergens in moesten betrouwen / en by aldien jemandt daer teghen wilde segghen / dat hy tot hem zoude komen / hy zoude hem antwoorden : ende alsoo heeft hy ons altydts gheholpen / ghelijck ick hier segghen sal. Hier mede waren wy seer getroost ; midts oock dat sommighe heplige personen / die ons pleghen tegen-partije te wesen / my beter ghesindt waeren / ende sommighe

ons oock waeren helpende. Onder dese was den Heplighen Edelman / daer ick te vozen af vermaent hebbe : den welcken siende dat het eenen wegh was tot groote volmaeckthepdt / ghelijck het oock is / nits dat ons gheheel fundament steunt op het gebedt / (hoe wel de middelen hem dochtē seer swaer en onbequaem te wesen) soo gaf hy sijn goetduncken t'onder / dat het mochte een sake wesen die van Godt quam. Den Heere moeste sijn herte wel geraeckt hebben; gelijck hy oock raekten dien goeden Meester / welck is dien Priesster ende dienaer Godts / die ick eerstmael aansprack / soo ick gheseyt hebbe / den welcken is eenen Spieghel vande gheheele Stadt / als eenen persoon die Godt daer heeft wiken hebben tot hulpe ende voortganch van veel Zielen ; ende hy begoft my nu in mijn saecke behulpsaem te wesen. Wesende dan de affairen ; in sulcken staet / ende dat wy althijds hulp sochten in veel te bidden / ende nu een Huys op een wel gelegen plaetse gehoecht zijnde / al was't kleyn / soo en vraeghde ick daer niet nae / want den Heere hadde my gesept dat ick daer zoude ingaen soo ick cost / want dat ick naederhandt sien zoude wat sijne Majestept zoude doen. Ende hoe wel hebbe ick't doch ghesien. Ende oversulckx al sagh ick dat de rente kleyn was / soo geloofde ick doen dat het den Heere dooz andere middelen zoude voort-drijven ende ons helpen.

HET XXXIII. CAPITTEL.

Sy gaet voorts inde selve materie vande fondatie des Cloosters van den glorieusen S. Joseph. Sy verhaelt hoe dat haer verboden wiert daer in voorts te gaen, ende van den tydt dat sy't liet staen; ende van sommige swaerigheden die sy hadde, ende hoe den Heere haer daer in trooste.

VVesende dan de saecken aldus gestelt / en soo nae volbracht / datmen s'anderendaeghs den erf-brief zoude schrijven / soo was't dat onsen Pater Provinciael van sin veranderde. Ick geloove dat hy is beweeght geweest door de Goddelijcke voorsichtigheyt / gelijk 't oock naederhandt gebleken heeft: want door dien de gebeden soo groot waren / soo ginck den Heere dat werck volmaecken / ende schickte dat het op een ander maniere zoude gheschieden. Overmits hy dan (den Provinciael) dit niet en begheerde toe te laeten / soo beval hy mijnen Siecht-vader terstondt dat ick daer niet voorder in en zoude besougnen; hoe wel den Heere weet wat groote moepte ende swaerigheyt het my gekost hadde om de saecke soo verre ghebrocht te hebben. Doen het nu achter ghelaeten wierde / soo wierdt het te meer voor Vrouwen inventie ghehouden / ende de opspraecke tegen my wiert grooter ende grooter / daer het nochtans tot noch toe mijnen Provinciael my bevolen hadde. Ick was seer

Weder-sien mijn gheheel Clooster dooz / om dat ick een Clooster wilde maecten dat nauwer soude gesloten zyn. De Religieusen sepden / dat ick haerlieden schande acndede : dat ick daer evenwel onsen Heere cost dienen/ ghemercht dat daer andere waren die beter waeren dan ick : dat ick geen liefde en droegh tot het Huys' / ende dat het beter was dat ick een Kente bezorghde vooz het selve / dan vooz een ander. Sommighe wilden datmen my inden Kercker zoude steken ; andere die seer luttel waren / spraken wat tot mijn faueur. Ick sagh wel; dat sy in veel dingen gelijck hadden / ende altemet ontschuldighde ick my by haerlieden : niet te min om dat ick het principaelste niet en mocht segghen / welck was dat den Heere my dat was bevelende) soo en wiste ick niet wat doen/ ende alsoo sweegh ick stil. Darnaer verleende my Godt groote gratie; dat my dit niet met allen aen en gaf/ dan ick liet het altemael soo lichtelijck ende ghewillighlijck staen/ als oft het my niet met allen moeyte ghekost en hadde : maer dit en kost niemant gelooven/ oock niet van die Devotarissen die met my verkeerden; maer sy meynden dat ick seer droef ende qualijck te vreden was : jae mijnen Biecht-vader selve en kost niet anders gelooven. Ick / om dat my docht dat ick ghedaen hadde dat my moghelijck was/ pepste dat ick voozder niet meer ghehouden en was tot het ghene dat den Heere my bevolen hadde/ende bleef t'huys/ wesende seer wel te vreden ende gherust : hoewel ick my niet en kost laten voozstaen dat het niet gheschieden en zoude. Ick en sagh doen daer gheen middel toe/ noch en wist niet hoe oft wanmeer/ doch hiel ick't vooz een saecke die vast ginck.

† Ghene dat my seer ter herten ginck / was /
dat

dat eens mijnen Biecht vader / ghelijck als oft ick jet teghen synen danck ghedaen hadde (den Heere moeste oock wel begeeren/dat my van daer swarigheydt zoude komen / van waer ick't meest zoude ghevoelen / ende van waer my in dese menighvuldighe vervolginghen behoorde troost te komen) my schreef/ dat ick nu mocht sien upt het ghene dat ghebeurt was / dat het al maer eenen droom was / dat ick my daerom voortaan soude beteren/ende my wachten van jet meer te willen doen oft daer af te spreken/want dat ick wel sagh wat schandael daerom gevolght was:ende meer andere dinghen / die allenlijck dienden om my meerder pijn aen te doen. Dit viel my harder dan alle de reste t'samen / midts ick begheest te peysen / oft ick occasie hadde geweest/ oft ergens in schuldt ghehadt hadde / waer dooz Godt vergramt zoude geweest hebben: ende dat by aldien de visioenen des vijandts werck waeren/ alle mijn ghebedt uptstrijckerij was / ende ick grootelijck bedroghen was / ende verloren ginch. Dit praemde my soo upt der maten seer / dat ick teenemael gheturbeert ende ten alder-uytersten benauwt was: maer den Heere die my in dese swaerigheden / die ick verteldt hebbe / noyt en verliet/die trooste ende versterckte my dickwils ghenoggh / waer van te spreken hier geen plaetse en is. By seyde my doen / dat ick wel te vreden zoude zijn/dat ick Godt groote-lijck gediens / ende hem niet vergramt en hadde in die saecke: dat ick zoude doen t'ghene den Biecht-vader my beval van te swijghen vooz dien tijdt/tot dat het tijdt zoude zijn om daer wederom handt aen te slaen. Ick was daer mede soo ghetroost ende soo wel te vreden / dat alle de persecutien die over my gecomen was / my niet

met allen en docht te wesen.

Hier leerde my den Heere / wat een obergroot goedt het is / swaerigheden ende persecutien om sijner't wille te lijden: want den wasdom vande liefde Godts / dien ick in mijn ziele ghevoelde / was soo groot / mitsgaders andere dinghen / dat ick seer verwondert was / ende dit doet my noyt ophouden van swarigheden te begeeren. De andere lieden meyniden oock dat ick seer qualijck te vreden was; ende ick hadde't sonder twijffel geweest / en hadde my den Heere niet soo wyt der maeten ghefaboriseert met een soo groote gratie. Doen was het / dat my begosten aen te komen de groote stormen der liefde Godts / daer ick af geseydt hebbe / ende meerder opgetoghentheden hoewel ick sweegh / ende niemandt te kennen en gaf de winninghe die ick dede. Den H. Predicheer liet hem soo sekerlijck voorslaen als ick / dat het zoude geschieden: ende want ick daer in niet en wilde werken / om niet te doen teghen de ghehoorsaemhejdt van mijnen Siecht vader / soo beneestighde hy't met mijn gesellinne / ende sy schreben nae Roomen / ende hielden raedt hoe sy dat zouden aenlegghen. Doen begoft oock alhier den vjandt te besorghen; dat eenen persoon door den anderen quam te weten / dat ick in dese saecke eenige revelatie gehadt hadde: ende sy quamen tot my met grooten ancx / seggende dat wy in eenen sozghelijcken tijdt waren / ende dat my pemandt yet zoude moghen op-legghen ende beschuldighen by de Inquisiteurs. Dit docht my aubollich te wesen / ende dede my lacchen want in dit stuck en hebbe ick noyt gh'vreeft / mits ick van my selven wel wiste / dat / eer my pемant in saecken die het gheloof aen gaen / soude hebben sien doen tegen de minste Ceremonien van

van de H. Kercke/oft eenighe waerhepdt vande heplighe Schrifture / ick dus sentmael liever de doodt soude hebben willen steruen : ende daerom seide ick hen/dat sy daer voor niet en zouden vreesen/ dat het quaedt genoegh voor mijn ziele soude wesen / indien daer yet sulcx in ghestecken hadde / daer ick de inquisitie om hadde moeten vreesen ; jae waer het dat ick yet sulcx ghedocht hadde/dat ick van selfs tot henlieden zoude ghegaen hebben; ende dat/by aldien my yet valsche lijck opghelept werde/ den Heere my daer af verlossen zoude / ende dat ick daer verdiensten uyt raepen zoude. Ick tracterende hier van met mynen Vader den Predickheer/ de welcke / ghelijck ick gheseydt hebbe/soo gheleert was / dat ick my vryelijck mochte verskeret houden in alles dat hy my segghen zoude ; ende ick seide hem doen van alle de visioenen/vande maniere van bidden/ ende vande groote gratien die den Heere my was doende / met sulcken claerhepdt als my moghelijck was/ hem biddende dat hy't seer wel wilde examineren / ende my segghen oft daer yet was teghen de Heplighe Schrifture / ende wat hem van alles docht. Hy verskerde my seer : ende nae dat my dunckt soo profiteerde hy daer by. Want al was hy seer goet/ soo begaf hy hem nochtans van dier tijdt af veel meer tot het gebedt/ en verdrock hem in een Clooster van sijn Orden daer groote eenigheyt is/ om hem hier in beter te moghen oeffenen/ alwaer hy meer dan twee jaeren was/tot dat hem de ghehoorsaemhepdt daer uyt trock/daer hy wel droef om was : want sy hem van doen hadden/ mits dien hy soo een bequame persoon was / ende het ginck my oock eensdeels ter herten dat hy van hier ginck / niet te min ick en wilde them niet beletten al hadde ick hem noch

noch soo groot van doen/wel wetende dat het sijn profijt was : want doen ick wel droef was om sijn vertreck/ beval my den Heere dat ick niet en soude droef wesen/ ende dat ick my selven zoude te vreden stellen/gemerckt hy wel geleydt ginck. Hy quam van daer wederom soo verboordert in de siele / ende gheavanceert in den gheest/ dat hy my seyde doen hy wederom ghekomen was/dat hy om gheen dinck en hadde gewilt dat hy hadde ghelaeten daer te gaen ; ende ick mocht oock desghelijck segghen van mijnen t wegghen/ want daer hy my te voren was versekerende ende troostende alleen door sijn ghekertheydt / soo ende hy dat hy nu oock door experientie des gheests / die hy verkregen hadde van boven natuerlijcke dingen : ende Godt stierde hem hier op sulcken tijdt als sijne Majesteit wiste dat hy van doen soude wesen / om sijn werck van dit Clooster te helpen voorzieren / welck sijne Majesteit begeerde gemaect te worden.

Ick was dan alsoo stilswijghende / sonder jec te doen in dit werck/ oft daer af te spreken / vijf oft ses maenden lanck / ende de Heere beval my noyt jec daer van : ende al en verstont ick de reden niet / soo en cost ick my doch niet anders laten voorstaen oft het soude geschieden. Ten uptgaen van desen tijdt / alsoo van hier ghegaen was den Rector van de Societeit J E S U, soo broecht sijne Majesteit hier eenen anderen die seer geestelijck / ende van grooten moect ende verstandt / ende wel gheleert was/ juyft als ick in den grootsten noodt was : want ghemerckt dat de ghene daer ick my aen biechte/sijnen Oversten hadde / ende dat sp-lieden soo scherpeijck onderhouden dese deught van hen-lieden niet te roeren dan nae den wille van hunnen Oversten/ al was het

het dat hy mijnen geest wel verstonde / ende dat
sijn begeerte was dat ick seer soude voortgaen /
soo en doest hy hem nochtans in sommighe din-
ghen niet resolveren / om sekere redenen die hy
daer toe hadde ; ende mijnen gheest wierdt nu
met sulcken ghewelt voort ghedreven / dat hem
seer moeplijck viel alsoo ghebonden te zijn / ende
nochtans en dede ick niet bukten 't ghene dat hy
my beval. Alsoo ick eens seer benauwt was / om
dat my docht dat den Biecht-vader my niet en
geloofde / soo seyde my de Heere / dat ick my niet
en soude quellen / dat die benauwtheyt haest sou-
de ghedaen zijn. Ick wierde seer verblijdt / pep-
sende dat het was om dat ick eerlangh soude ster-
ven / ende ghevoelde groote vzeught als ick daer
op pepde. Paderhandt merckte ick claerlijck /
dat het was om de comste van desen Rectoro; daer
ick af segghe : want ick en hadde sedert gheen
occasie meer om die benautheydt te hebben /
midts dien Rectoro; / die nieuwelijck gecomen
was / den Minister / die mijnen Biecht - vader
was / niet teghen en hiel / maer hem seyde dat
hy my soude troosten; dat niet te vzeesen en was /
ende dat hy my door eenen soo nauwen wegh niet
en soude leyden ; dat hy den gheest des Heeren
soude laeten wercken / want het scheen altemet
dat door dese groote gheweldigheden des gheests
de ziele niet machtigh en was haeren affem te
herhaelē. Desen Rectoro; quaem my besoecken: en
den Biecht-vader seyde my dat ick niet hem soude
tracteren met alle vryheydt ende opentheydt. Ick
plochte groote tegenheydt te ghevoelen in sulcke
dinghen te seggen. Ende het is alsoo / dat ick indē
biecht-stoel tredende / in mijnen gheest ghevoelde
ick en weet niet wat / welck my booz oft nae niet
en ghedenckt met jemandt anders ghevoelt te
heb

hebben / ende ick en zoude oock niet konnen seg-
 ghen hoe dat het was / oock niet by ghelijckenisse
 want het was een gheestelijcke blijdschap / ende
 een kennisse die mijn siele ontfinck dat die ziele
 my soude verstaen / ende dat ick haer conform
 was / al en verstondt ick niet hoe / ghelijck ick
 segghe. Want hadde ick hem te vooren ghespro-
 ken / oft hadde ick van hem groote dinghen ghe-
 hoort / 't en hadde geen wonder geweest dat ick
 my verblijdt hadde / verstaende dat hy my zoude
 verstaen ; maer niet een woordt en hadde hy tot
 my noch ick tot hem gheseyt / noch 'ten was ghee-
 nen persoon daer ick te vooren eenighe kennisse
 af ghehadt hadde / dan naederhandt hebbe ick
 wel beproeft dat mijnen gheest daer in niet ver-
 doelt en was / want in alle manieren is het vooz
 my ende mijn ziele groote deught gheveest dat
 ick met hem hanterde ; want sijn hanteringe is
 seer goet vooz personen die den Heere nu schijndt
 seer ghevoordert te hebben / want hy doetse loo-
 pen / ende niet voetjen vooz voetjen gaen ; ende zijn
 manier is bequaem om die van alles af te tree-
 ken / ende te doen versterben / want hier in heeft
 hem de Heere een wonder groote gratie verleent /
 ghelijck oock in veel andere dinghen. Met dat
 ick hem begoft te hanteren / soo merckte ick ter-
 stondt sijn aerdsoen / ende sagh dat het een supber
 ende heplighe ziele was / ende begaest van den
 Heere met een singuliere gratie om gheesten te
 onderkennen. Hy gaf my grooten troost. On-
 lanckx daer nae dat ick met hem hadde begoft te
 tracteren / soo begonst my de Heere wederom te
 ppen / dat ick de saecken van het Clooster her-
 nemen soude / ende dat ick aen mijnen Biecht-
 vader ende aen desen Rectoro veel redenen ende
 dinghen zoude segghen / op dat sp't my niet en

souden beletten: van welke de sommighe hem deden vreesen: want dien Water Rectoor en twijfselde noyt oft het was den gheest Godts / want hy op alle de effecten met groote neersticheyt ende indachtigheyt was lettende.

Somma / veel dinghen ghepasseert zijnde / soo en doersten sy hem niet verstoppen om my dat te beletten. Mijnen Biecht-vader gaf my wederom volle consent / om daer in te doen alle 't gene dat my moghelijk was. Ick voorszagh de swaerigheyt wel die ick aemman / midts dat ick alleen was / ende seer luttel vermocht. Wy sloten / dat wy't seer secretelijck souden aenleggen / ende alsoo maecte ick / dat een van mijn Sisters / die elders bukten woonde / het huys soude koopen / ende 't selve betimmeren als oft het voorsz haer geweest hadde / met alsulcken ghelt als den Heere dooz sulcken middelen verleende om dat te koopen: want het soude te lanck vallen te verhalen hoe den Heere dat was besorgende / want ick vermijdde my seer van jet te doen tegen de gehoorsaemheyt: niet te min ick wist wel / hadde ick't aen mijnen Oversten gesept / dat het al verlozen moeyte soude gheweest hebben ghelijck de naest repse / jae het hadde noch veel quader gheweest. In't gelt te bezorghen / ende het huys te krijghen / te ordonneren / ende dat te doen betimmeren / passeerde ick menighmael groote slavernije / ende somwijlen teenemael alleen / niet tegenstaende dat mijn gesellinne al dede dat sy kost maer sy vermocht seer luttel daer in / jae soo luttel dat het bynae niet en was / dan dat alleenlijck in haeren naem gheschiede / ende met haer gorske; ende al de reste vanden arbejdt viel op my in soo menigherhande manieren / dat ick nu teghenwoozdigh verwondert ben / hoe dat ick't koste

hooft verdraghen. Altemets seer bedrukt wesende/sepde ick : Lieven Heere , vvaerom beveelt ghy my dinghen , de welcke schyaen onmogelijck te zyn? Dat ick emmers , al waer ick een Vrouw-persoon , liberteyt hadde. Maer zynde van alle kanten ghebonden , sonder Geldt, ende sonder te vveten vvaer ick dat halen soude, noch voor de Brieven , noch tot jet, Heere vvat kan ick doen?

Wesende eens in eenen groot nootd / dat ick niet en wiste wat ick doen zoude/ oft waer mede ick sommighe werck-lieden betaelen soude/ soo openbaerde hem aen my Sint Joseph mijnen waerachtighen Vader ende Heere / ende gaf my te kennen / dat my gheen gheldt ontbreken en zoude / ende dat ick met hen-lieden over komen zoude:welck ick dede sonder een mijte te hebben: ende de Heere boozsagh my dooz sulcke manieren/ dat seer verwondert waren de gene die't hoorde. Het Wips docht my veel te kleyn te zyn / ende oock het was sulck/ soo dat het gheen apparen-tie en scheen te hebben om een Clooster te worden ende ick wilde een ander koopen (maer ick hadde niet waer mede / noch daer en was geen middel om te koopen / noch ick wist niet wat doen) welck daer neffens stondt/ooch seer kleyn wesende/om de Kercke daer van te maken. Ende soo ick eens ter Communie gheweest hadde / sepde my den Heere : Ick hebbe u gheseyt , dat ghy daer soude ingaen soo ghy cond. Ende op een maniere van exclamatie sepde hy daer by : Och begheerlijckheydt des menschelijcke gheslachts , die oock vreeft dat u aerde sal ghebreken ! Hoe dickvils hebbe ick gheslapen onder den blau-ven Hemel , door dien ick niet en hadde om in te gaen. Ick wierdt seer verflaghen / ende sagh dat

dat hy ghelijck houde ; ende ick ginck nae het
 huyfken / ende dat bedeyfende bevant ick dat het
 een gheheel Clooster was / hoewel cleyntjens/
 ende ick en was niet meer belaeden om meerder
 erve te koopen / dan ick besorghde datmen daer
 in soude wercken in sulcker voeghen datmen
 daer in cost wonen / maer gheheel upt den rou-
 wen / ende sonder daer meer aen te doen dan
 van noode was / dat de ghesontheyt niet en sou-
 de ghesindert worden : ende alsoo moetmen al-
 tijds doen.

Op Sinte Claren dagh / soo ick tot de Com-
 munie ginck / veropenbaerde sy haer my met
 groote schoonhepdt / ende seyde my dat ick goeden
 moet soude hebben / ende dat ick voortgaen sou-
 de in het begonst werck / belovende dat sy my hel-
 pen soude. Ick creegh groote devotie tot haer/
 ende haer belofte is soo waerachtigh bevonden /
 dat een Clooster van haer Orden / welck hier by
 is / ons helpt onderhouden : ende dat noch meer
 is / sy heeft mijne begheerten allenghstiens tot
 sulcke perfectie ghebracht / dat die aermoede / die
 dese saelighe Maeght in haer Clooster onder-
 hiel / hier oock wort onderhouden / ende wy leven
 op aelmoessen : welck my gheenen cleynen aer-
 beydt gecost en heeft / dat het niet alle vastigheyt/
 ende authoziteyt van onsen heyligen Vader ghe-
 schieden soude / (want anders en magh het niet
 gheschieden) ende dat het gheen incomen soude
 hebben. Ende de Heere doet noch meer (moghe-
 lijk beweeght wesende door het voor-bidden van
 dese heylighe Maeght) dat hy sonder te bidden
 ons ghenoeghsaemlijck voorziet van't ghene dat
 ons van noode is : ghelooft moet ghy zijn van
 alles / Amen.

Wesende op den selven tijdt op onser lieve

Vrouwen Hemelbaerts-dagh inde Kercke van
 Sinte Dominicus Orden / was ick by my sel-
 ven overdenckende over de menigte van sonden die
 ick aldaer certijds gebiecht hadde / ende andere
 dinghen die mijn quaeet leven aenginghen. My
 overquam een soo groote opghetogentheydt / dat
 ick bynae van my selven was. Ick sadt neder:
 ende my dunckt / dat ick niet en cost onsen Heere
 sien opheffen / noch Misse hoozen / soo dat ick nae-
 derhandt daer schrupel af hadde. My docht doen
 ick in de selve ghesteltenisse was / dat ick my sagh
 een seer ende wit claer-blinckende cleet aendoen :
 ende in't beginfel en sagh ick niet wiet my 't aen-
 dede: daer nae sagh ick onse lieve Vrouwe ontrent
 mijn rechte sijde / ende mijnen Vader Sinte Jo-
 seph ontrent de sincke / die my daer mede clees-
 den. My wierdt te verstaen gegeven dat ick nu
 supber was van mijn sonden. Wesende ick nu
 ghecleet : ende verbult met vreught ende glorie /
 docht my terstont dat onse lieve Vrouwe / my
 met de handen nemende / tot my seyde / dat haer
 seer behaegelijck was dat ick aenden Glorioosen
 S. Joseph diende: dat ick by soude gelooven / dat
 het ghene dat ick inden sin hadde aengaende het
 Clooster / soude geschieden / ende dat den Heere /
 ende sy beyde mede / daer in grootelijcks souden
 ghediendt worden : dat ick niet soude vreesen /
 dat daer opt eenighe faute aen wesen soude (al en
 was de gehoorzaemheydt / die ick dede / nae mij-
 nen sin niet) want dat sy ons souden bewaeren /
 ende dat haeren Sone ons nu belooft hadde in't
 midden van ons lieden te sijn / ende dat sy tot een
 teecken der waerheydt my dat juweel gaf. My
 docht / dat sy my eenen gouden hals-bandt om
 den hals gheworpen hadde / daer een seer costes-
 lijck Crups aen hinck. Dit goudt ende die ghe-
 steente

steente is soo verscheyden van 't ghene datmen hier siet / dat daer gheen comparatie en is : want sijn schoonhepdt is seer divers van 't ghene dat wy ons hier konnen inbeelden / soo dat het verstandt niet en can begrijpen van wat soorte van stoffe dat dat cleedt was / noch en can die wittighepdt niet imageneren die de Heere wilt dat daer schijne : jae al datmen hier siet? / schijnt daer by te wesen by maniere van seggen als een conterfeypsel met een swarte kole ghetrocken. De schoonhepdt die ick in onse Liebe Vrouwe sagh / was boven maeten groot / hoe wel ick door figuren oft ghedaenten gheen in 't bysonder aen en sagh / maer te gaeder het gheheel maecksel oft compositie des aensichts. Sy was ghecleet in 't wit / met een upt der maeten groote claerhepdt / niet die het ghesicht verschemelt / maer de welke soedt ende lieffelijck is schijnende. Den glorioosen Sint Joseph en sagh ick soo bescheelijck niet / niet te min ick sagh wel dat hy daer was / op de manieren van die visioenen waer in ick geseyt hebbe datmen niet en siet. My docht dat onse lieve Vrouwe seer jonck was / wesende alsoo een weynigh tijds by my / ende ick bevanghen met seer groote glorie ende vreught / meerder soo my dunckt / dat ick opt ghehadt hadde / ende soodanighe dat ick daer noyt sonder en soude willen wesen. My docht / dat ick him sagh opclimmen ten Hemel niet een groote menighe van Enghelen. Ick bleef seer verlaeten ende alleen / nochtans soo ghetroost ende opghelieven / ende aendachtigh in't gebedt / ende beweeght / dat ick my een poos tijdt lauck oock niet verdoeren noch gespreken en kost / dan ick was bynae byten my selven. Ick hadde daer nae een groot gewelt ende, pver om my selven te brenken om

Godts wille/ mitsgaders andere effecten : ende
 het gheschiede altemael in sulcker manieren/ dat
 ick niet en kost ghetwijffelen (hoe wel ick daer
 ghenoegh toe arbeypde) oft het was van Godt.
 De Coninghinne der Enghelen liet my seer ghe-
 troost/ ende met groote gherustheydt. Mengaen-
 de 't ghene dat sy my seyde van de ghehoorzaem-
 heyt/ is) welck my seer tegen ginck) dat ick die
 aen de Orden niet en soude geven : ende de Heere
 hadde my gheseydt / dat het niet goetd en was
 dat ick die aen henlieden gabe ; ende brocht my
 veel redenen by/ om de welcke het niet en be-
 taemde dat ick 't soude doen : maer dat ick dooz-
 sekeren wegh soude nae Roomen seyn den / my
 met eenen segghende/ dat hy wilde maecken dat
 het aldaer wel soude genegotieert worden. Ende
 alsoo is't ghebeurt dat men ghesonden heeft
 langhs daer den Heere gheseydt hadde / daer
 wy noyt eynde af en hadden kunnen krijgen :
 ende het quam al seer wel. Ende om die dinc-
 ghen die naemaels gheschiedt zijn / was van
 noode dat de ghehoorzaemheydt soude aen den
 Bisschop gegheven worden : ende doen en ken-
 de ick hem noch niet / ende en wist niet wat Pre-
 laet dat wesen soude : ende 't is den wil des Hee-
 ren gheweest/ dat hy soo goetd soude wesen / en
 dit Wyfs soo grootelijckx favoriseren / als ver-
 eysschende was de groote opspzaecke die daer te-
 ghen geschiet is/ gelijk ick hier nae segghen sal/
 ende om het selve te brenghen tot den staet dien
 het nu heeft : gebenedydt zy hy/ die dit allegader
 alsoo gewerckt heeft/ Amen.

HET XXXIV. CAPITTEL.

Sy verhaelt, hoe dat sy moeste vertrecken van de plaetse daer sy was: sy seght de reden waerom, ende hoe dat haeren Prelaet haer font tot een Jouffrouwe van grooten huysse, die seer mistroostigh was, op dat sy haer soude troosten. Sy begint te vertellen 't ghene daer geschiede, ende de groote gratie die de Heere haer dede om een middel te sijn, dat syne Majesteydt een treffelijcke Personagie verweckt, om hem uyt gheheelder herte te dienen, aen wien sy naederhandt groot faueur ende voorderinghe soude vinden. Het is grootelijckx te noteren.

O Versulckx dan hoe grooten sorghe dat ick droegh dat het niet uptcomen en soude / soo en cost nochtans al dit werck soo secretelijck niet ghedaen worden / oft vele lieden quamien dat te weten. Sommighe gheloofden't sommighe niet. Ick was seer bezweest dat den Provinciael gecomen zijnde / indien sy hem daer yet af gheseydt hadden / my belasten zoude daer niet meer in te besoigneren / ende dat het alsoo teenemael zoude achterblijven. Den Heere voorszaght op dese maniere / dat het gebeurde dat in een groote Stadt / wel twintigh mijlen van hier / was een Jouffrouwe / die seer bedruckt was om de doot van haeren man Sy was soo bukten maeten seer bedroeft / datmen voor haer leven vreesde Sy

kreegh wetenschap van my arme sondaresse :
 want den Heere voeghde 't soo datmen ha van
 my zoude deught segghen / om ander goet dat
 hier in te volgen Dese Joffrouwwe kens-
 de den Provinciael seer wel : ende met dat sy van
 soo grooten Dypse was / ende wel wiste dat ick in
 een Clooster was daermen mocht in te gaen / soo
 gaf haer den Heere een soo groote begheerte om
 my te sien / dat haer docht dat sy door my zoude
 ghetroost worden ; daer sy wel moeste toe ghe-
 dwongen worden / want terstont versocht sy door
 alle moghelijcke middelen om my daer te krij-
 ghen / acenden Provinciael schryvende / die wel
 verre van daer was . Hy sondt my een ghebodt
 op de gehoorzaemheydt / dat ick terstont zoude
 gaen met een ander ghesellinne . Ick quam 't te
 weten op den Kerst-nacht : het ontsfelde my ee-
 nighsins / ende ick quelde my seer / siende dat sy / om
 dat sy meyden dat in my vet deughdelijck was /
 my daer wilden hebben : want / obermits ick wi-
 ste dat ick soo boos was / soo en cest ick dat niet
 wel liden / ende my aen Godt bebeleude / was
 ick de gheheele Metten / oft immers een groot
 deel daer van / in opghetoghenheydt . De Heere
 seyde / dat ick niet en zoude laten te gaen / ende dat
 ick nae geen advisen en zoude hoozen / om dat my
 weynighe zoude raedt gheven sonder verwaent-
 heydt : ende dat / al waer 't dat ick daer eenighe
 swaerigheden in lede / Godt daer mede seer zoude
 ghedient worden ; ende dat het voor de affairen
 van het Clooster van noode was dat ick zoude
 vertrecken tot dat de Zulle quame / want dat den
 dypvel sijn listen ende laghen bereet hadde teghen
 dat den Provinciael zoude comen ; ende dat ick
 nergens voor en zoude vreesen / want dat hy my
 ginder zoude helpen . Ick was seer versterckt ende
 vertroost :

vertroost : ick seydt 't aen den Rector: hy seyde my dat ick gheensints en zoude laeten te gaen ; want andere seyden my dat het gheen reden en was / dat eenen vondt des Dupvells / op dat my daer eenigh quaet zoude ober-comen; dat ick wederom aenden Provinciael zoude seyden.

Ick was den Rector ghehoorsaem / ende met het ghene dat ick in't ghebedt verstaen hadde / ginck ick sonder vreesse / maer niet sonder groote beschaeuicheyt / van te sien onder wat pretext men my haelde / ende hoe seer sy hum selven bedrogen: dit dede my den Heere te vieriger bidden / dat hy my niet verlaeten en zoude. Het was een grooten troost / dat in die Stadt daer ick henen ginck / een Collegie der Socieyt JESU was / ende door dien ick onder worpen was in alle't ghene dat sy my zouden ghebieden / gelijk ick hier was / soo docht my dat ick eenighsints gherust zoude zijn. Het beliefde den Heere / dat die Jouffrouwe soo wel getroost werdt / dat sy terstondt begonst merckelijke beternisse te hebben / ende haer daghelijcks meer ghetroost vondt. Men estimeerde dit seer hoogh / want de droefhepdt verste haer seer / gelijk ick gesept hebbe : ende den Heere moeste wel aensien de menichte der gebeden die van veel goede lieden van mijn kennisse ghestoxt worden / op dat het my wel vergaen zoude. Sy was seer Godt-vreesende / ende soo goet / dat haer groote Godtvreuchtighepdt vol dede 't ghene dat my gebrack. Sy kreegh groote liefde te my-waerts / ende ick droegh die desghelijcks tot haer / siende haer groote deught. Maer het was my bynae al een crups: want het goet tractement was my een groot torment ; ende dat men soo groot werck van my maecte / hiel my in groote vreesse / ende mijn ziele was soo bloot / dat sy haer niet en dorst

Veronachtsamen: ende den Heere en vergat my
 doek niet/want terwylen dat ick daer was/ dede
 hy my seer groote gratien/die my soo groote vry-
 heyt gaben/ende my deden versmaden al dat ick
 sagh / ende hoe ick meer versmaede hoe sy groo-
 ter waeren: soo dat ick niet en liet te tracteren
 met die groote Jouffrouwen/die ick tot mijnder
 grooter eere hadde meghen dienen met sulcke
 vryhepdt al oft ick haers ghelijck geweest hadde.
 Ick trock daer groote wuninghe upt / ende ick
 seyde't haer. Ick sach dat sy een vrouwe was die
 soo wel haer cranckheden ende passien onderwoz-
 pen was als ick/ende hoe kleyn dat te achten is
 de hoogheyt/ende hoe sy meerder is/ hoe sy doek
 meer sozghvuldighheids ende arbejds in heeft /
 mitsgaders een gestadigh achterdencken om hun-
 ne graviteyt te houden nae advenant van hun-
 nen staet/ welck haer niet en laet rusten / ende te
 eten buyten tijdt ende sonder regel/want het moet
 al nae advenant den staet / ende niet nae de com-
 plexien gaen. Sy moeten dickwils spijsen eten
 meer nae humen staet/dan naer lust.

't Is boozwaer alsoo / dat ick teenemael de
 walge hadde van een groote Jouffrouwe te we-
 sen. Godt den Heere behoede my van quaede
 pronckerie. Hoe wel ick meyne / dat al is dese
 Jouffrouwe een vande principaelste van't Land/
 weynighe zijn die oodtmoedigher ende soo recht
 upt zijn als sy. Ick hadde groot medelijden met
 haer / ende men moet het hebben / als men siet
 dat sy dickwils moet doen teghen haer natuere/
 om haeren staet te vol-doen. Mengende de
 dienst-boden/ ende hoe luttel men die betrouwen
 magh/en is niet met allen/ hoe wel de haer goedt
 waren: men moet niet den eenen niet meer spre-
 ken dan met den anderen / jae de ghene die-men
 meest

meeft benint/die moet als gehaet zijn. Het is een sulcke subjectie/ dat dit is een vande leugenen die de werelt seght/ te weten/ dat sy diergelycke personen Heeren noemt / daer my anders niet en dunckt dan dat sy van hondert dinghen slaven zijn. Het beliefsde den Heere/ dat ghedurende den tyd dat ick in dat huys was/ de personen daer van hem seer verbeterden in den dienst Godts / hoe wel ick niet en kost outgaen sommighe swarigheden ende bengdinghen / die sommighe teghen my hadden ter causen van de groote liefde die my dese Jouffrouwe toe droegh. Sy meynde moghelijck dat ick eenigh profijt socht : ende de Heere moeste wel toelaeten/ datmen my sommige swarigheden soo van diergelycke als van andere dingen soude aendoen / op dat ick my niet en soude vergeten in de goede chiere die my ter andere zinden aenghedaen werde : ende 't heeft den Heere belieft my van beydts te verlossen met bertenisse van mijn ziele.

Terwilen dat ick daer was/ quam ter selver plaetsche by gheval een seer treffelijck ende weerdigh Religieus / met wien ick ober sommighe jaeren altemet getracteert hadde. Alsoo ick dan was Missie hoozende in een Clooster van sijn Orden / dat niet verre en was van daer ick was / soo kreegh ick keuringe om te weten hoe de ziele van dien mensch ghestelt was / dien ick seer begeerde dat eenen grooten dienaer Godts soude wesen/ ende ick stont op om hem te gaen spreken: maer want ick nu begonst hadde mijn gebedt te houden/ soo docht my daer nae dat het tijdt verlies was/ende waerom ick my daer mede wilde moepen/ende sat wederom neder : my dunckt dat dit wel tot dyp reysen toe te doen was/ maer ten laetsten vermocht den goeden Enghel meer dan

den quaden / ende ick ginck hem roepen / ende hy quam my spreken in eenen biecht-stoel. Ick begonst hem te vragen / ende hy my (want het was veel jaeren gheleden dat wy mallkanderen niet gesien en hadde) van ons maniere van leven / ende ick beghoost hem te segghen / dat mijn leven gheweest hadde vol swarigheden des gheests. Hy praemide my seer / dat ick hem soude segghen wat swaerigheden dat dit waeren : ick seyde hem dat zy niet en dienden ghereweten noch gheseyt te zijn. Hy seyde my ghemerckt dat den Predickheer / daer ick af vermaent hebbe / die wiste / die zijn groot vriendt was / dat hyse van hem wel zoude weten / waerom ick geen swarighepdt en behoorde te maecken.

Somma / ten was in sijn macht niet my te laten te importeneren / noch in de mijne / soo my dunckt / dat te laeten te segghen : want niet tegenstaende dat ick met hem ende met den Reetooz die ick gheseyt hebbe / gherewoon was met groote tegenhepdt ende beschaeinthepdt te tracteren van dese saecken ; soo en ghevoelde ick doen gheen swaerighepdt / jae ter contrarien ghevoelde ick grooten troost. Ick seyde 't hem in biechte : hy scheen discreter ende voorszumegher te zijn dan hy opt te voren geweest hadde / hoe wel ick hem altoos vooz eenen man van groot verstant ghehouden hadde. Ick aensagh de groote gratien ende gaven die hy hadde om groote voortganck te doen / waer 't dat hy hem geheel tot Godt begeben hadde. Want ick hebbe dat nu van over eenighe jaeren herwaerts / dat ick niemanden en sie die my wel aenstaet / oft ick wilde wel terstont sien dat hy hem teenemael tot Godt gawe / ende dat met een soo ghereweldighe begheerte / dat ick my altemets niet en can bedwingen ; ende al wilde

wilde ick wel dat een peggelijcke hem diende/ niet-
 te-min aengaende de persoonen die my aenstaen /
 comt my dat aen met seer groot ghewelt / ende
 oversulckes bidde ick den Heere seer hertelijck
 voor hemlieden. Aldus gheschiede het my met
 den Religieus daer ick af sprake hy badt my dat
 ick hertelijck voor hem soude bidden / ende 't en
 was niet van noode dat hy 't my soude segghen/
 want ick was nu soo ghestelt dat ick niet an-
 ders en hadde comen doen : ende ick ginck ter
 plaetsen daer ick ghe woon was alleen mijn ghe-
 bedt te houden/ende begofst met den Heere te trac-
 teren/wesende seer aendachtigh op een kinderach-
 tighhe maniere / soo dat ick dickwils niet en weet
 wat ick segghe/ want het is de liefde die spreeckt/
 ende de ziele is soo wegh / dat ick niet en aensie de
 differentie die tusschen haer ende Godt is / want
 de liefde die sy weet dat sijne Majesteydt haer
 draeght / maecht dat sy haer selven vergheet : jae
 haer dunckt dat sy hun is/ende gelyck yet dat sijn
 eygen is / slaet sy sonder versouw sotten clap upt
 My ghedenckt dat ick hun dit seyde / nae dat ick
 hun niet veel tranen ghebeden hadde / dat hy die
 siele seer ernstelijck tot sijnen dienst soude roepen :
 want al hiel ick hun voor soo goet soo en was ick
 nochtans daer niet mede te vreden/maer ick wil-
 de dat hy seer goedt soude wesen/ ende alsoo seyde
 ick hem : Heere, ghy en moet my dese gratie niet
 vveygeren, aensiet dat hy bequaem is om onsen
 vrient te zijn.

Wat een groote goedtheit ende vrendelijck-
 heydt Godts/ die niet soo seer en aensiet de woord-
 den als de begeerten ende den wille daer sy mede
 ghesproken worden / Hoe kan hy verdragen dat
 en sulcke als ick ben / hem soo stoutelijcke aen-
 sprake : ghebenedijdt sy hy inder eeuwigheyt. My
 ghe-

ghedenckt/ dat my te vier uren dat ick dat ghesbedt inden nacht was doende / een groote be-
 nauwthepdt overquam/ mits dat ick pepsde oft
 ick inde gratie Godts was / ende overmits ick
 niet en kost weten oft ick inde gratie was oft
 niet/ niet dat ick dat begeerde te weten/ maer ick
 hadde liever te sterben / dan sulcken leven te ley-
 den / in het welcke ick niet en kost versckert zyn
 oft ick doodt was oft niet : want geen doodt en
 kost my soo swaer vallen/ als te pepsen / oft ick
 Godt soude vergramt hebben / ende alsoo quelde
 my dit seer (badt ick hem dat hy dit doch gheen-
 sins en soude toelaeten/ ende dat met groote soe-
 tigheyt ende overbloedigheyt van tranen. Doen
 verstondt ick dat ick my wel mochte troosten/
 ende betrouwen dat ick in sijn gratie was/want
 dat alsulcken liefde Godts / ende het verleenen
 dooz sijne Majesteydt van sulcken gratien ende
 weldaden als hy aende ziele dede/niet toe en wa-
 ren latende dat een ziele yet doen soude waer dooz
 sy in doodt-sonde soude wesen. Ick bleef houden
 een goet betrouwe/dat de Heere doen soude 't ge-
 ne dat ick hem aengaende dien persoon was bid-
 dende. Hy seyde my eenighe woorden / dat ick
 hem soude segghen : dit viel my hert / mits dat
 ick niet en wiste hoe ick hem die segghen soude :
 want yet te ordineren aen een derde Persoon / is
 het gene dat my altydts het alderhartste valdt /
 alsoo ick gheseydt hebbe / specialijck niet wetende
 hoe hy't my soude afnemen/en oft hy moghelijck
 met my soude spotten. Ick was seer beladen/ ten
 lesten resolbeerden ick soo/dat ick soo my dunckt/
 Godt beloofde/dat ick hem die niet en wilde ach-
 terlaeten te segghen / ende om groote schaemte
 die ick hadde soo schreef ick die / ende gaffe hem.
 Opt de werckingen die het aen hem dede / bleeck
 wel

Wel dat een saecke was die van Godt quam
 want hy nam vastelijck vooz hem dat hy hem tot
 het gebedt soude begeven / hoe wel hy dat niet
 terstont te wercken seide. Den Heere willende
 hem tot hem trecken / dede hem dooz my eenighe
 waerheden seggen / die hem / sonder dat ick dat
 verstont / soo wel raeckte dat hy hem verwonder-
 de. Ende ick geloofde dat de Heere hem disponeer-
 de / dat hy gheloofde dat sy van syne Majesteydt
 quaemē: en al was ick wel misrabel / soo badd' ick
 nochtans den Heere seer vierighlijck dat hy hem
 teenemael tot hem waerts wilde trecken / ende
 hem doen versmaden de wellusten ende dinghen
 van dit leven : welck hy (gheloofst moet hy inder
 eeuwighheyt zyn) soo niet der daet volbrocht heeft /
 dat elke reyse als hy my aenspreckt / ick stae
 ghelijck oft suf waere : ende 't en waere dat
 ick? 't gesien hadde / ick soude quaelijck konnen
 ghelooven / dat hem Godt op soo korten tijt sijn
 gratien soo vermeerdert / ende soo tot hem ghe-
 trocken soude hebben / dat het schijnt dat hy nu
 tot gheen dinck des werelts en leeft. Sijn Maje-
 stept wille hem beschermen : want is het dat hy
 soo voorts gaet / ghelijck ick inden Heere hope
 dat hy doen sal / midts hy seer wel ghesondeert
 is de kennisse van sijn selven / hy sal wesen een
 van sijn seer upt gelesen dienaers / ende tot groot
 profijt van veel zielen. Want in saecken die den
 gheest aengaen heeft hy op korten tijdt groote ex-
 perientie verkreghen : want t dit zyn gabe die
 den Heere gheeft als hy wilt / ende soo hy wilt :
 ende het en is niet inden tijdt noch in grooten
 dienst gheleghen. Ick en segghe niet dat sulcks
 niet veel en helpt; maer dat den Heere somwijlen
 in twintigh jaeren niet en verleendt de contem-
 platie / die hy andere gheeft op een jaer. **Sijne**
Maje-

Wafesteyt weet de reden; ende wy doelen als wy ons laeten voorstaen/ dat wy dooz menighte van saeren moeten komen: tot kennisse van 't ghene / dat sonder experientie in gheender manieren te verkrijgen en is: ende hierom is't dat vele doelen / soo ick gheseyt hebbe / den gheest willende kennen / sonder dien te hebben. Ick en segghen niet dat de ghene die den gheest niet en heeft / ende nochtans gheleert is / niet en behoort te regeeren den ghene die den gheest heeft maer het is te verstaen / dat hy hem in't uytwendigh ende inwendigh moet reguleren aengaende 't ghene dat natuerlijck is / nae reden ende uytwijzen des verstandts; ende aengaende 't ghene dat bovennatuerlijck is/ nae den reghel der heyligher Schrif- ture : aengaende de reste / dat hy voorts sijn hooft niet en bzeke/ meynende te konnen verstaen 't ghene dat hy niet en verstaet; ende dat hy de gheesten niet verdrukke / want sy worden ghegouverneert / vooz soo veel als dat aengaet / van eenen anderen meerderen Heer / ende en zijn son- der oberste niet.

Dat hy hem niet en verwondere/ noch hem en late voorstaen / dat het onmoghelijcke dinghen zijn/ (den Heere zijn alle dingen mogelijck / maer dat hy hem pijn te verstercken in't ghelooft/ende hem te verootmoedighen / siende dat den Heere moghelijck een oudt wijsken wijser maect in desen wetentheydt/ dan hem/ al is hy schoon seer gheleert : ende met dese oodtmoedighheydt sal hy hun selven ende de sielen meer deught doen / dan oft hy hem uyt gabe vooz eenen comtempleerder / sulchs niet wesende. Want ick segghe noch eens/ 'ten zy dat hy experientie heeft / 'ten zy dat hy seer ootmoedigh zy in het verstaen dat hy 'ten niet en verstaet / ende dat het daerom nochtans meer
 onmoghe

onmogelijck en zy; dat hy seer luttel zal winnen/
ende noch min te winnen gheben den ghene dien
hy onderhouden heeft. Dat hy niet en vreesse oft
de Heere/is het dat hy ootmoedigh is/sal niet toe-
laten/dat hy oft den anderen zoude comen te dolē.

Dese Pater dan daer ick van spreke/hebbende
de deught van ootmoedighen in veel dinghen
vanden Heere ontfanghen / heeft ghestudeert in
dese materie soo veel als hem moghelijck is ghes-
weest; want hy is wel geleert: ende dat hy niet
en heeft door experientie / dat leert hy van den
ghene die die heeft / ende alsoo helpt hem den
Heere/ hem groot geloove verleenende: ende over-
sulckis heeft hy sy selven groote deught ghedaen /
ende sommighe zielen / waer af de mijne een is.
Want ghemerckt dat den Heere wel wiste wat
swaerigheden my aenstaende waeren / soo
schijnt het dat syne Majestejdt voorzaen heeft /
mits: hy tot hem nemen wilde sommighe van
de ghene die my gouberneerden / dat noch een-
ighe zonden overblijven / die my in veel swa-
righeden byghestaen / ende groote deught ghes-
daen hebben. Den Heere heeft hem bycans tee-
nemael verandert / in voegen dat hy by manier
van spreken sy selven nauwelijcks en kent / ende
hy heeft hem lichaemelijcke sterckheydt verleent
om penitentie te doen/ die hy te voren niet en had-
de / maer was sieckelijck; ende hy is cloeck ghes-
worden tot alle 't ghene dat goet is / ende voorts
andere dinghen: waer aen men wel can merck-
ken/ dat het eenen sonderlinghen roep des Heeren
geweest is: gebenedijt zy hy inder eeuwighejdt.

Ick gheloove / dat hy alle de welwaert heeft
vande gaven die den Heere hem verleent comt
in't ghebedt / de welcke niet slechtelijck aenghe-
woopen en zyn / mits nu in sommige dingen den
Heere

Heere dat heeft doen blijckē: want hy breekt daer door/ als de ghene die mi kennisse gecregen heeft van de verdiensten diemen vint met persecutien te lijden. Ick betrouwe op de goetheyt Godts / dat door hem groot profijt sal gheschieden aen sommighe van sijn Orden/ ende aen de Orden selve. Men begint dat alreede te mercken. Ick hebbe groote visioenen ghehad / ende den Heere heeft my sommige dingen van hem gesept/ ende vanden Rector der Societeyt Jesu daer ick af ghesproken hebbe/ die wel te verwonderen zijn/ mede oock van twee andere Religieusen van Sinte Dominicus Orden/ ende specialijck van eenen die den Heere nu oock te kennen gegheven heeft in sijnen voortganck sommighe dinghen die ick te voren van hem verstaen hadde/ maer aengaende den ghene daer ick nu af spzeke / zijn de selve menighvuldigh geweest.

Een dunck wil ick nu hier segghen. Ick was eens met hem in seker spzeck-plaetsche / ende de liefde/ die mijn ziele ende gheest verstondt dat in zijne ziele brande was soo groot / dat ick bynae bukten my selven ginck: want ick aenmerckte de grootdadigheden Godts/ siende in hoe korten tijdt hy een ziele tot soo hooghen staet verheven hadde. Hy maecte my seer beschaemt / want ick sagh dat hy met seer groote ootmoedighedyt luysterde nae sommighe dinghen die ick hem van het gebedt was segghende: maer want die in my soo groot niet en was / om met sulcke persoonen te tracteren / soo moeste 't wel zijn dat den Heere sulcks gedooghde: om de groote begeerte die ick hadde/ van hem seer verboordert te sien. By hem geweest te zijn was my sulcken profijt / dat my dunckt / dat hy in mijne ziele een nieuw vier ontstact van te begeeren den Heere, op een nieuw te be

beginnen te dienen.

O mijnen JESVS wat doet doch een siele die in u liefde ontflecken is ! hoe groot behoore wy die te achten / ende den Heere vooz de selve te bidden / op dat hy haer in dit leven behouden wilde. Soo wie dese selfde liefde heeft / die soude sulcke zielen altijd behooren aen te hangen / in dien 't hem mogelijk waere.

Het is een groot gheluck vooz eenen siecken / te binden eenen andere die de selve sieckte heeft 't is hem eenen grooten troost te sien dat hy niet alleen en is : sy helpen malcanderen om vromelijck te lijden / ende oock om te verdiene / wonderlijck wel helpen malcanderen sulcke persoonen die geresolveert zijn duysentmael het leven vooz Godt te haerderen / ende soecken occasie om het selve te verliezen. Sy zijn als soldaten die Oorloge soecken om te moghen buet hebben / ende alsoo rijck te worden / wel wetende / dat zy daer anders niet toe comen en comen Dit is haer officie / te arbeiden Och wat een groote saecke is het / waer dooz de Heere licht verleent om te verstaen hoe veel dat wy winnen / als wy yet lijden om synen 't wil ? Men verstaet dit niet wel / tot dat men 't al verlaet : want soo wie hem erghens aenhoudt / die geeft te kennen dat hy 't eenighsints in weerden houdt / ende is 't dat hy 't eenighsints in weerden houdt / soo is het nootsaeckelijck dat hem swaer valle het selve te verlaeten ; ende 't is met hem al onvolmaeckt ende verlozen. Hier komt seer wel te pas [het gemeyn segh woordt] dat hy verlozen is die den verlozen volghet Ende wat meerder bederveniss / wat meerder verblindheyt / meerder jammer isser / dan groot achten het ghene dat niet met allen en is.

Ich come nu wederom tot mijn propoost. Alsoo

ick een overgroote blijdschap was ghevoelende / siende dese ziele (want my dunckt dat den Heere begeerde dat ick merckelijck sien soude de groote schatten die hy inde selve ghestelt hadde) ende aenmerckende het weidaet dat hy my ghedaen hadde / dat hy sulckx dooz mijn toedoen wesen soude / my selven der selven onweerdigh achtende ; soo hiel ick in veel hooger estime de gratien en genaden die den Heere hem bewesen hadde / ende ick maecte daer meer werckx af / dan oft sy aen my selve waren verleendt gheweest : ende ick danckte den Heere grootelijckx / siende dat sijne Majestejt begonst te volbrængen mijn begheerte ende dat hy verhoordt hadde mijn Ghebedt / welck was / dat hy alsulcke persoonen soude willen verwecken. Wesende dan mijn ziele nu aldus ghesteldt / dat sy in haer niet meer en coste verdraghen soo groote blijdschap / soo ginck sy buyten haer / ende verloos haer selven om meer te winnen ; sy verloos alle consideratien / ende hiel op van te aenhooren de Goddelijcke tale / waer in den Heplighen Gheest scheen te spraken. My quam over een groote opgetoghentheydt / die my by-nae alle ghevoelen benam / al en duerde het niet lanck. Ick sagh onsen Salighmaecker met seer groote Majestejt ende glorie / toonende groote blijdschap van't ghene dat daer gheschiede. Ende aldus seyde hy my / ende begheerde dat ick claerlijck soude sien / dat hy in alsulcke tsamen-sprekinghe altijds teghenwoordigh is / ende hoe aenghenaem dat hem is / datmen genoechte neme in alsoo van hem te spraken.

Op een ander tijdt als ick verre van hier was sagh ick dat de Enghelen hem met groote glorie opwaerts hieven / waer uyt ick verstondt / dat zyn ziele grootelijckx voortginck. Ende het was alsoo

alsoo : want wesende hem doen een valsche ghesinggenisse op ghelept / welck grootelijcks tegen sijn eere was ende dat dooz eenen persoon dien hy eertijds groote deught ghedaen hadde / want hy hadde hem aen sijn eere ende aen sijn siele verbeteret / verzoegh dat nochtans niet groote blijdschap / hebbende daer by noch andere goede werken ghedaen ter eeren Godts / ende andere persecutien gheleden. **M**y en dunckt niet oorbaer te zijn / dat ick voorts andere dinghen verhaele; niet te min soude uwe **E**erw sulck gheraden vinden : ghemerckt dat ghy dit wel weet / men zoude die ter eere Godts hier noch naemels moghen bijvoeghen Alle de voorsegginghen die ick tot noch toe verhaelt hebbe aengaende dit Clooster / ende die ick noch verhaelen sal / als oock mede van andere dingen / zijn altemael volbrocht gheweest : waer van my de sommighe dyp jaeren / de sommighe meer / de sommighe min / eer datmen die gheweten heeft / vanden Heere sijn voorsydt gheweest ; ende ick seyde die altydt aen mijnen Biecht-vader ende aen de weduwe mijn vrien dine / daer ick mede spreken mocht / alsoo ick geseyt hebbe : ende ick wiste wel dat sp't aen andere personen voorts seyde / ende die weten wel dat ick niet en liege : noch den Heere en wille doch niet toelaeten / dat ick opt van eerigh dunck / te meer van soo ghewichtige saecken / anders magh spreken dan met alle warhepdt.

Wesende een van mijne swaghers subtelijck overleden / welck my seer bedroefde / midts dat hy hem niet en hadden comen biechten / soo werde my in't gebedt geseydt dat mijn suster oock alsoo soude sterben / ende dat ick soude derwaerts gaen / ende besorghen dat zy haer daer toe zoude disponeren. **I**ck seyde dit aen mijnen Biecht-vader /

maer want hy my niet en liet gaen/soo wert my
 het selve noch tot meer reysen geseydt: het welck
 hy siende/seyde my dat ick soude gaen: want dat
 het niet en conde schaden. Sy woonde op een
 Dorp: ende daer gekomen zijnde sonder haer te
 segghen waerom ick gekomen was / soo onder-
 wees ick haer in alle dinghen soo ick best cost ick
 raede haer dat sy dickwils te biechten soude gaen
 ende goede sorghe dzagen vooz haer siele: sy was
 seer goedt/ende dede dit alsoo. Vier oft vijf jaeren
 daer naer dat sy dese ghewoonte aenghenomen
 hadde(van dickwils te biechten) en haer conscien-
 tie wel waer nam/ soo stierf sy subitelyck sonder
 dat pemandt by haer was / ende sonder te kon-
 nen Biechten Haer geluck was / dat het maer
 acht daghen oft luttel meer gheleden was dat sy
 ghebiecht hadde/ want sy dat alsoo gewoon was
 te doen: ick werde seer verbljyd/ als ick verstont
 dat sy ghestorven was: sy bleef seer luttel tyds
 in't Dagevier.

My en dunckt niet dat acht daghen gepasseert
 waren/ dat den Heere / soo ick ter Communie
 gheweest hadde / hem my veropenbaerde / ende
 begeerde dat ick soude sien/ hoe hy haer naer den
 Hemel was voerende. In alle dese middele Jaer-
 ren/ vandat my dat gesept was tot dat sy stierf/
 en ginck noyt wyt mijn memorie 't ghene dat ick
 verstaen hadde / noch desgelijck oock mijn ghe-
 sellinne/ de welcke ghehoort hebbende dat sy ober-
 leden was / tot my quam/ seer verwondert zyn-
 de van dat alsoo volbrocht te sien. Ghebenedijdt
 sy hy inder eeuwighejdt / die soo groote sorghen
 dzaecht vooz de zielen / op dat sy niet en souden
 verlozen gaen/Amen.

HET XXXV. CAPPITTEL.

Sy vervolght het selve discours vande fondatiē des voorleyden Cloosters van onsen glorieusen Vader den H. Joseph. Sy verklaert, in wat manieren den Heere ordonneerde datmen de heylighe armoede daer in soude onderhouden, ende om wat reden sy van de voorleyde Jouffrouwe scheidde, mitsgaders andere dinghen die haer overquamen.

TErwijlten dat ick by de voorszeyde Jouffrouwe was/ daer ick meer dan een half Jaer was/ soo ordonneerde de Heere/ dat van my hoorde seggen een devote Vrouwe van onser Orden / de welcke meer dan seventich mijlen verre van dese Stadt woonde/ ende herwaerts overquam / somnighe mijlen omgaende om my te spreken. Den Heere hadde haer ingegeven om een ander Clooster te maecten van onser Orden in't selfste jaer ende inde selfste maendt dat hy my daer toe verweckt hadde : ende hebbende dese begheerte van Godt ontfanghen / soo verkocht sy al dat sy hadde / ende ginck barboets nae Roomen/ om daer Brieven toe te hebben. Sy is een Vrouwe van groote penitentie / ende van veel ghebedts : ende den Heere dede haer groote gratien/ ende onse lieve Vrouwe veropenbaerde haer/ ende beval haer dat sy't doen soude. Sy ginck my soo te boven in Godt te dienen/ dat ick my schaemde in haer presentie te staen. Sy toonde my de brieven die sy

C c 5

van

van Roomen bracht; ende binnen veertien da-
 ghen tijds dat sy by my was/ ordonneerden wy
 u wat manieren wy die Cloosters souden stich-
 ten Ende eer dat ick haer sprack/ en hadde ick
 noot gheweten/ onsen reghel/ eer dat hy ver-
 slap was/ inhiel dat wy niet enghens en moech-
 ten hebben/ ende mijn ineyninghe en was niet
 dat te fonderen sonder rente/ want mijn intentie
 was te maken dat wy gheen sorghevuldicheyt en
 souden hebben vooz het ghene dat wy behoefden.
 Ende ick en aensaghe de menichte van sorghe-
 niet die den eyghendom met hem brenghet. Maer
 dese salighe vrouwe/ niet teghenstaende dat sy
 niet lesen en kost/ verstont seer wel/ mis den
 Heere haer was leerende/: t'ghene dat ick/ heb-
 bende de Constitutien soo dickwils ghelesen/
 noch niet en wist. Ende het behaeghe me seer/
 doen sy me dat seyde/ hoewel ick vreesde/datmen
 me dit niet en soude toelaeten/ maer segghen dat
 ick sotternije bedreef/ ende dat ick niet en behoor-
 de te doen dat andere om mijnen t'wil souden
 moeten lijden; welck/ al was ick alleen/me noch
 luttel noch veel was achterhoudende; eer was
 me een groote v'eyghit/ te peysen van te onder-
 houden de raeden onses Heeren Jesu Christi:
 want sijne Majesteydt hadde me van te vozen
 groote begeerte van armoede inghestort/ in voe-
 ghen dat ick/ aengaende mijnen persoon/ niet en
 wuiffelde oft dat was het beste: want ick hadde
 van oberlangh wel ghewilt/ in dien het hadde
 nae mijnen staet moghen gheschieden/ te gaen
 bidden om Godts wil/ ende noch hups noch pet
 anders te hebben: maer ick vreesde dat de ande-
 re/ by aldien den Heere haer dese begheerte niet
 en gabe/ niet wel en souden te vreden wesen/ ende
 ook dat een oorsaecke soude wese van verstropin-
 ghe

ghe : want ick sagh dat sommighe arme Cloo-
sters niet wel stil-geestigh en waeren/ ende ick
en aemmerchte niet / dat de armoede gheen oor-
saecke en was van de verstopinge/ maer dat ter
contrarie de verstopinghe oorsaecke was dat sy
arm waren/want sy en maect niet rijcker/ ende
Godt en verlaet noyt den ghenen die hem dient.
Somma/ mijn gheloope was flauw / welck dese
dienacresse Godts niet en dede. Met dat ick ghe-
woon was my in alles met verscheyden persoos-
nen te beraden/ soo vondt ick niemant van dese
opinie/noch Biecht-vader / noch yemandt van de
gheleerde die ick te raede gingh : sy brochten my
soo veel redenen by/dat ick niet en wiste wat doen
want wetende dat den Reghel armoede in hiel /
ende siende dat het meerder perfectie was/ soo en
kost ick my niet inbeelden dat wy Renten souden
hebben. Ende al was het dat sy my altemets
verwonen hadden met redenen / nochtans als
ick my tot het ghebodt begaf / ende onsen Sa-
lighmaecker arm ende naecht aen't Cruys aen-
sagh / soo en kost ick gheene patientie ghenemen
om rijck te zijn : ick badt hem met veel traenen/
dat hy't alsoo soude willen ordonneren / dat ick
my mocht arm sien met hem. Ick vont soo veele
inconuenienten in renten te hebben / ende sagh
dat het een soo groote oorsaecke was van ongher-
ustighepdt ende oock van verstopinghe / dat ick
anders niet en dede dan disputeren met de geleer-
de. Ick schreef dat aen dien Religieus van Sinte
Dominicus Orden die ons bystont/ende hy sonde
my twee bladeren van teghen schrift gefondeert
zijnde in de Theologie / op dat ick't niet en soude
doen/ ende oock seyde hy my dat hy daer wel op
ghestudeert hadde. Ick antwoorde hem/dat ick/
om niet in alle volmaeckthept te volghen mijnen

roep / ende de belofte die ick van aermoede ghesdaen hadde / ende de Kadden Christi / my niet behelpen en wilde met de Theologie / ende dat hy my in dit stuck met sijn gheleerdtheydt gheen vziendtschap ghedaen en hadde. Als ick pemanden vonden die my behulpsaem was / dat dat verheughde my seer. De Joffzouwe daer ick by was / hielp my veel daer toe. Sommighe seydten my wel in't beginsel / dat sy 't goet vonden; maer naederhandt daer meer op ghelet hebbende / vonden sy soo veel inconuenienten / dat sy wederom hun beste deden om my te becouten dat ick 't niet doen en souden. Ick seyde hen / ghemerckt dat sy soo gheringhe hun advijs veranderden / dat ick my aen het eerste wilde houden.

In desen selven tijdt (midts dese Joffzouwen heylighen Broeder Peeter van Alcantara niet ghesien en hadde (beliefde 't den Heere / dat hy tot haer huys quam / van my daer toe versocht wesende; ende want hy / als die een groot lief-hebber vande armoede was / ende de selve soo menighe jaeren onderhouden hadde / wel wiste den rijkdom die in haer gelegen was / soo hielp hy my seer / ende beval my dat ick 't geensins en zoude laten voorts te drijven. Met dit advijs ende faueur / als van een die dat alderbest kost weten doo; de groote experientie die hy daer af hadde / nam ick voo; my voortaen aen niemant anders te versoeken.

Alsoo ick op sekeren dagh het selve onsen lieben Heere in mijn ghebedt was recommanderende / soo seyde hy my / dat ick 't gheensints en soude laeten arm te maecten / want dat sulcks den wille was van sijnen Hemelschen Vader / ende den sijnen / ende dat hy my zoude helpen. Dit geschiede soo crachtelijck in een opghetogentheydt / dat

dat ick geensints en kost twijffelen oft het was van Godt. Op een ander tijdt seyde hy my / dat schande ghelegghen was in de rente / ende meer andere dingen / tot lof van de armoede / my versekerende / dat den ghene die hem dient / den nootduyft noyt ontbreken en sal : immers vooz my en vreesde ick sulcken ghebzeck noyt / gelijk ick gheseyt hebbe. Den Heere veranderde oock den sin vanden Presentatus / ick wil segghen van den Religieus van Sinte Dominicus Eyden / dien ick gesept hebbe dat my gheschreven hadde / dat ick't niet en zoude sonder rente stichten. Ick was wel blijde dit verstaen hebbende / ende met het goedt duncken van sulcke personen : my en docht anders niet dan dat ick alle den rijkdom des wereltds besat / als ick vooz my nam om van almoessen te leven.

In desen tijdt herriep den Provinciael zijn gebodt ende ghehoorzaemheydt / die hy my opgheseyt hadde van daer te zijn / ende gaf my consent / dat / in dien ick begheerde van daer te gaen oft noch vooz eenigen tijt blijven. Ick het selve mocht doen : ende ondertusschen moeste in mijn Clooster verkiefinghe gheschieden van een nieuwe Priorinne / ende sy adviseerden my dat vele waeren die my begheerden den last der Overhepdt op te leggen. Waerom alleenlijck te peysen my sulcken tozment was / dat ick my wel resolveerde alderhande martelie lichtelijck ter liefde Godts te lijden / maer daer toe en cost ick my gheensins begheven. Want laetende staen den grooten aerebeydt (om de menighete der Religieusen die daer waeren / ende noch ander redenen / om de welke ick noyt sin noch affectie en hadde tot eenigh officie / jae hadde die altydts gerefuseert ; soo docht het my een groot perckel vooz de conscientie te

zyn / ende alsoo dancke ick Godt dat ick daer niet teghenwoordigh en was. Ick schreef aen mijn vriendinnen / dat sy my hume vopsen niet en souden geven.

Alsoo ick dan seer blijde was / om dat ick my buyten dat gherucht vount / soo seyde my den Heere / dat ick geensints en zoude laeten daer te gaen : dat/overmits ick het crups begheerde te dragen / my een goet crups bereydt was :: dat ick het niet en zoude verwerpen : dat ick niet een couragie gaen soude / want dat sy my helpen wilde ; ende dat ick terstondt gaen soude. Ick quelde my seer / ende en dede niet dan weenen : want ick pepde dat dit crups was Overste te wesen ; ende ghelyck ick segghe / ick en cost my geensints laeten voorstaen / dat het oorbaerlyck soude wesen voor mijn ziele/ ende en cost my daer geensints toe boegen. Ick vertroock dit aen mijn Biecht-vader / de welke my beval / dat ick terstondt soude maecten te gaen : dat claer was/ dat het meerder perfectie was : doch dat (mits het seer heet weder was) het genoegh was/ dat ick my daer soude laeten vinden teghen dat de berkiefinge zoude geschieden/ende dat ick my noch somnige daghen daer stil soude houden / op dat my de repse niet letten en soude. Maer alsoo den Heere dat anders gheordonneert hadde/ soo moest het ghedaen zyn : want de ongerustigheyt die ick in my ghevoelde/ was soo groot/ dat ick het ghebete niet houden en cost / ende my docht dat ick failgeerde in't ghene dat den Heere my bevolen hadde/ende dat/ gemerckt dat ick daer goede dagen hadde/ ende wel getracteert was/ ick my niet en wilde stellen in perijckel van pet te lijden/ ende dat ick onsen lieven Heere maer niet woorden en paepde: waerom ick doch condende elders wesen

wesen in meerder volmaeckthept/ het selve soude laten? Moeste ick sterben/ dat ick sterve. Hier by gevoelde ick noch een groote perffinghe der ziele / ende dat my den Heere ontrock alle soetighepdt die ick in't ghebedt plagh te ghevoelen. Somnia ick was soo gestelt / ende mijn toyment was soo groot/ dat ick die Jouffrouwe badt/ dat haer believen wilde my te laten gaen : want mynen Biecht-vader / siende my alsoo gestelt/ hadde my ghesepdt dat ick zoude gaen / want Godt roerde syn hert soo wel als het mijn. Sy was seer daer in ghedaen dat ick haer wilde verlaeten / dat het een nieuw toyment was/ want het hadde haer in alle manieren grooten arbeydt ende veel smeeckens ghecost by den Provinciael / dat ick daer was ghecomen.

Ick nam vooz een seer groot weldaet dat sy't consenteerde / gemerckt dat het haer soo aengaf : maer mits dien sy seer Godt-vreesende was/ ende dat ick haer sepde dat hem daer in grooten dienst gedaen cost worden / met veel andere dinghen / ende dat ick haer hope gaf/ dat ick haer noch moghelijk wederom zoude komen besoecken / soo liet sy dat ten laetsten niet sonder groote swarighepdt toe. Ick en hadde nu geen swarighepdt maer in het vertrecken : want siende/ dat het een saecke was van meerder volmaeckthept/ ende streckende tot den dienst Godts/ soo was het dat ick dooz den lust die ick hadde om hem te contenteren/ verwan de difficultept vande Jouffrouwe te verlaeten / die ick soo groote swarighept sagh maecten / ende meer andere persoonen aen de welcke ick seer verbonden was / specialijk aen mynen Biecht-vader die upt de Societept I E S V was/ ende vont my seer wel met hem : maer hoe meex ick sagh dat ick om des Heere wille mijn ver-

vermaeck was verliesende / hoe my dat verlies
meerder contentement was ghebende. Ick en
cost niet verstaen hoe dat dit in sijn werck ginck /
want ick sagh merckelijck dese twee contrarie /
te weten dat ick blijdschap / solaes ende vzeught
ghevoelde in 't gheue dat teghen mijn hert was
want ick bondt my daer ghetroofst ende gherust /
ende hadde goede ghelegentheydt om veel uren
laugh te bidden. Dan daer gaende / sagh ick wel
dat ick my selven ginck in een vier werpen / want
den Heere hadde my nu gheseyt / dat ick ginck
om een groot crups te passeren (hoe wel ick noyt
gemeynt en hadde dat het soo groot soude ghe-
weest hebben / als ick daer nae gewaer wierde)
ende dies niet teghenstaende quam ick met groo-
te blijdschap / ende mijn herte brack my dat ick
noch inden strijdt niet en was / Doo? dien den
Heere begeerde dat ick dien hebben soude : alsoo
verleende my sijne Majestept sterckheydt / ende
vercloeckte mijne cranckhept.

Ick / gelijk ick segge / en cost niet verstaen
hoe dat dit wesen conde ; ende pepste op dese ge-
lijckenisse : waer't saecken dat ick eenigh juweel
oft yet anders hadde dat my grootelijck was
vermaeckende / ende dat my gheseyt werde dat
een ander persoon daer op verliest was / dien ick
meer bemine dan my selven / ende wien te be-
haeghen ick meer soecke dan mijn eyghen ghe-
noeghte / het soude my meerder blijdschap wesen
dat te derve / dan te vozen was het selve te besit-
ten / om dien persoon contentement te gheben :
ende want dese vzeught van contentement aen
een ander te gheben / mijn eyghen contentement
te boven gaet / so is het / dat my niet swaer en
valt te derven het juweel oft yet anders dat ick
lief hebbe / oft te verliezen het contentement dat ick
daer

daer uyt scheppe : inder voeghen dat/al hadde ick wel willen swaerighydt maechen/ siende dat ick verliet die persoonen die soo bedroeft waeren om dat sy van my moesten scheidten / my dat doen nochtans niet moghelijck en was / niet teghenstaende dat ick van soo danckbaere conditie ben/ dat my het selve op anderen tijdt seer ghequeldt soude hebben; ende nu / al hadde ick gewiltdt / en conde ick gheen ongenoechte maechen : Dat ick niet eenen dagh langher en vertoefde / impoorteerde wel soo veel vooz de affairen van dit ghebenedijt Clooster/dat ick niet en wete in wat manieren men die selve hadde komen ten eynde brynghen / indien ick daer noch langher ghebleven hadde.

Ⓞ grootdadigheyt Godts! Ick ben menighwerf verwondert/als ick dit overpepse/ende aenmercke hoe sonderlinghe dat sijne Majestejt my doen wilde helpen / op dat ten lesten soude volcnyndt worden dit kleyn hoercken Godts / gheelijck ick gheleode dat het is / ende een woonstede daer sijne Majestejt sijn behaghen in heeft/ alsoo hy my eens/in mijn Gebedt wesende geseyt heeft dat dit Hups hem een Paradijs van plaisantie was. Ende alsoo schijndt dat sijne Majestejdt uyt-ghekosen heeft de zielen die hy hier ghebrocht heeft / onder welker gheselschap ick leve met groote beschaemthejt : want ick en soude alsulcke niet hebben weten te wenschen tot een allulcke strengighejdt / ende tot een soo groote armoede/ ende gheduerigh ghebedt als hier onderhouden word / 't welck sy allegader met sulcke vryught ende liefde verdraghen / dat elck van hen-lieden haer onweerdigh kent om verdient te hebben tot sulcken plaetse te komen/ in't bysonder sommighe die de Heere geroepen heeft van groote ijdelhejdt/
ende

ende wellustighejdt des wereltds/ daer sy hadden moghen in weelden leven nae de wereltdijckē wetten: ende den Heere heeft haer die weelde hier soo verdobbelt / dat sy claerlijck verstaen/ dat den Heere haer hondert ghegeven heeft vooz ten dat sy verlaten hebben / en houden noyt op van zijne Majestejt te bedancken. Andere heeft hy verandert van goet in beter. Ende ghene die jonck zijn / verleent hy vromighejdt ende kennisse om niet anders te comen begeeren / ende om te verstaen / dat het een gheruster leven is / oock vooz het tijdelijck / af ghescheyden te zijn van alle dingen der werelt. Ende gene die onder ende sieckachtigh zijn / geeft hy sterckhejdt/ ende heeft haer die insulcker voeghen ghegeven/ dat sy konnent verdraghē de strengighejdt ende penitentie gheslijck d'andere

o mijnen Heer/ hoe wel blijkt aen u dat ghy machtigh zijt ! Men moet geen redenen soecken vooz het gene dat ghy begheert / want boven alle natuerlijcke redenen maect gy de dingen soo moghelijck / dat ghy wel doet blicken / dat om dat ghy't o Heere / altemael zoudt licht maken / anders niet van noode en is / dan dat wy u warachtelijck lief hebben / ende alle dingen verlaten om uwer't wil. Het comt hier wel te passe te segghen / dat ghy moepelijckhejdt in uwe wet zijn geveynsende : want ick en sie gheenē / o Heer / ende en weet niet hoe dat den wegh nauw is die tot u leyt. Ick sie dat het een herbane ende gheenē smallen wegh en is ; eenen wegh / dat den gheenē die hem oprechtelijck daer op begheeft / te sekerder wandelt. Verre zijn van daer de scherpe clippen ende hooghe rotsen om te vallen/ want men is daer verre van alle occasien. Ick heete eenen smallen pat / eenen quaden pat ende eenen engen

enghen wegh/ dien/ daer van d'een zijde een seer diepe vallepe is om in te vallen/ende van d'ander zijde een scherpe steen-rotze/ daermen lichtelijck af valdt / ende den hals bzeckt / alsoo haest als men hem een weynigh vergeet. De ghene die u/ mijn goet/waerachtelijck lief heeft / die gaet sekerlijck dooz eenen bzeeden ende heerlijcken wegh : hy is verre van hooghe ende onbeganghe Bergghen : hy en heeft niet wat soo haest ghesuckelt/ oft ghy Heere / gheeft hem een handt. Een val oft meer en zijn niet ghenoech om verlozen te gaen/ als hy u lief heeft/ ende niet de dinghen der wereldt ; hy gaet dooz de vallepe der oodtmoedighedt.

Ick en kan niet verstaen/waerom dat sommighe vreesen den wegh der volmaeckthepdt in te gaen. Den Heere vooz wien dat is/wil ons dooz sijn hermhertigheyt laeten verstaen/ wat een valsche sekerheyt is in soo klaere perijckelen/als is te leven nae de gemeyne ghewoonte der menschen / ende dat de waerachtighe sekerhepdt geleghen is in te arbeypden om seer voozt te gaen inden wegh des Heeren. Laet ons op hem onse oogen slaen ende wy en sullen niet behoeven te vreesen / dat ons die Some der Rechtveerdighepdt sal ondergaen / ende ons alsoo inden tijdt des nachts sal laeten verlozen gaen / 't en sy dat wy haer eerst verlaeten. Sy en vreesen niet te gaen onder de Leeuwen/dier elck een soo het schijnt/ ons soeckte te verscheuren : welcke zijn de cere/wellust / ende andere dierghelijcke ghenoechten die de wereldt sulckx noemt : ende hier schijndt dat den vijandt ons vreesse doet hebben van spinnie-webben. Dupsent werf verwondere ick my/ ende thien dupsent werf soude ick my willen verzaeden van weenen/ ende met luyder stemmen tot een peghelijck roepen

om te verklaren mijn groote verblindthepdt ende booshepdt ; oft het eenighsints mocht helpen dat sy hunne oogen soude open doen. Die wiltse hun doch openen door sijn goetheyt/die de macht heeft / ende niet toelaeten dat de mijne wederom verdupstert worden: Amen.

HET XXXVI. CAPITTEL.

Sy gaet voorts inde selve materie , ende seght hoe dat eyndelijck volmaectt ende ghefondeert vviert het Clooster vanden glorieusen S. Joseph, ende vvat groote opspraken ende persecutien daer over quamen naer dat de Religieusen nu ghekleet vwaren , midtsgaenders de groote sivarigheden ende tentatien die sy verdroegh, ende hoe den Heere haer in alles victorie verleende , tot synen lof en glorie.

N Aer dat ick nu vertroocken was van die Stadt/soo passeerde ick met groot contentement over den wegh/ vastelijck voor my nemende al dat den Heere soude believen / met groote gherwillighhepdt des herten te verdraghen. Op den selven avondt dat ick in dese plaetse quam/soo quam oock ons depesche ende de Bulle van Roomen voor het Clooster / twelck my wel verwondert maecte / ende allen den ghene die wisten wat een haeste den Heere my hadde doen hebben om wederom te komen/ als sy sagen hoe feer het selve van noode gheweest was/ ende hoe
wat

Wat een goede gelegentheydt ick ghecomen was want ick vondt daer den Bisschop / ende den V. Broeder Peter van Alcantara / ende voorts eenen Edelman / die een groot dienaer Godts was / in wiens Hups desen hepligen Man logeerde / wesende eenen persoon die de dienaren Godts ghe woon was voor te staen / ende te herbergen. Sy beyde verwillighden den Bisschop dat hy het Clooster zoude toe-laten ; welck niet cleyn te achten en was / niet dat het arm was / maer om dat hy soo toe-gedaen was den persoonen die hy sagh soo gheresolueert te wesen om den Heere te dienen / dat dien heplighen ouden Man terstonde beweeght werdt om het selve te favoriseren ende te approuberen / ende d'een ende d'ander te verwecken dat sy ons zouden helpen : hy was de ghene die 't al dede. En waer ick niet in dese bequaeme occasie hier gecomen) gelijk als ick nu ghesepdt hebbe / ick en weet niet hoe ick 't al zoude gemaecht hebben : want desen heplighen Man was hier seer luttel tijds / jae ick meyne dat het geen acht dagen en waeren / wesende daer-en-tusschen seer sieck / ende onlanghs daer nae heeft hem den Heere gehaelt. Het schijnt dat sijne Majestejt hem gespaert hadde / tot dat hy dese saecke zoude volbrucht hebben / want het hadde langh aengheloopt / ick en weet niet oft meer dan twee jaren dat het seer qualijck daer mede ginck.

Het wert al seer secretelijck gedaen / want 't en hadde anders noyt konnen volbrucht worden / dooz dien de ghemeynte daer soo teghen was / gelijk naederhandt ghebleken heeft. De Heere voorszagh / dat een van mijn swagers sieck werdt terwijlen dat sijn Hups-vrouwte upt der Stadt was / en hy quam tot soo grooten noodt / dat my oorlof ghegeven wierde om hem by te staen / ende

door die oorzaecke en werdtmen't niet ghewaer /
 hoewel sommighe personen niet en lieten eenigh
 vermoeden te hebben / ende eben-wel en geloof-
 den sy't niet. Het was wel om verwondert te sijn
 dat hy niet langher sieck en was dan van noode
 en was tot die saecke / ende alsoo haest den noodt
 berepshste dat ick ontslagen soude sijn / ende dat
 hy het luyts rupmen soude / soo gaf hem de Heere
 ghesonthepdt / soo dat hy self verwondert was.
 Ick hadde moeyte ghenoech om by den eenen
 ende by den anderen te bezorghen / datmen't sou-
 de toelaeten / ende niet den siecken / ende de werck-
 lieden / op dat het haestelijck soude soo verre opge-
 maect worden / dat het mocht het fatsoen van
 een Clooster hebben / want daer was noch veel
 aente doen / ende mijn gesellinne en was in stadt
 niet : want ons docht dat het beter was dat sy
 absent soude wesen om de saecke meer verborghen
 te houden / ende ick sagh dat het al metter haest
 wilde ghedaen sijn om veel redenen / waer van
 d'een was / om dat ick t'elcker uren vreesde / dat
 men my soude wederom doen komen. Ick was
 soo vol swarigheden / dat ick begost te pepsen / oft
 dit dat Crups zoude sijn / hoewel het my docht te
 luttel te sijn voor het Crups dat den Heere my
 voorszeyt hadde dat ick dragen moeste.

Alle dinghen dan wel gheschicht wesende / soo
 beliefde't den Heere / dat op Sinte Bartholo-
 meus-dagh sommighe het Habjdt aenbeerden /
 ende het Hepligh Sacrament werdt met alle au-
 thoriteyt ende macht op den altaer gesteldt / ende
 aldus werdt volepndt ons Clooster van onsen
 alder gloricusten Vader Sinte Joseph / in't jaer
 duysent vijf-hondert en twee-en sestig. Ick was
 daer teghenwoordigh om hen het Habjdt aen te
 doen / ende mede twee andere Nonnen van ons
 eyghen

eyghen Clooster / die doen by gheval bukten
 waeren. **M**idts dien dat het Clooster ghemaeckt
 wiert ten huyse van mijnen swaegher / de welcke
 ghelijck ick gheseyt hebbe / 't selve ghecockt hadde /
 om de saecke beter te bedecken / soo was ick daer
 in dooz consent ende ooylof / ende ick en dede niet
 sonder raedt van de gheleerde / om in 't minste
 niet te doen teghen de ghehoorzaemheyde : ende
 want sy saghen dat het seer profijtigh was voor
 de geheel **O**den om veel redenen / soo seyden sy
 my dat ick 't doen mochte / niet teghenstaende dat
 ick 't secretelijck te werck stelde / ende my was mij
 dende dat het mijn **O**verste niet en souden weten :
 want hadden zy my gheseydt dat de minste on
 volmaecktheydt daer in ghelegen hadde geweest /
 soo dunckt my dat ick 't om dypsent Cloosters
 niet en soude hebben willen doen / hoe veel te min
 voor een? **D**it is seker : want al was het dat ick
 dit begheerde om my van alles te meer af te trec
 ken / ende mijn professie ende roep met meerder
 volmaecktheydt te onderhouden / ende vaster be
 slotentheydt te onderhouden / soo begheerde ick 't
 selve nochtans in sulcker voeghen dat by soo
 verre ick verstaen hadde dat ick **G**odt een be
 haegghlijcker werck hadde moghen doen laetende
 het selve teeneinael staen / ick 't selve sonde ghe
 daen hebben / ghelijck ick op andere tijdt ghe
 daen hadde / seer ghevillighlijck ende gheruste
 lijk. **M**aer het was voor my dat my doecht dat
 ick in glorie was / als ick sagh het hepligh
Sacrament stellen / dat daer vier arme wee
 se dochters gheholpen werden want sy werden
 ontfanghen sonder pet in te brenghen / ende het
 waeren grootte dienaerssen **G**odts : want dit was
 principalyck van noode in 't beghinsel / dat sulcke
 personen souden daer in gaen / die dooz haer goet

exempel souden wesen als een fundament / in het
 welke mocht uptgewerckt worden het eynde van
 groote volmaecktheit ende veel ghebedts / welck
 onse intentie ende booznemen was ; ende op dat
 moch volbrocht worden een alsulck werck /
 welck ick verstaen hadde dat was tot dienst van
 den Heere / een tot eere vande Orden van sijne glo-
 rioose Moeder ; want dit was al mijn becom-
 mernis : ende van ghelijcken was my een groo-
 ten troost ende vermaeck / te hebben gedaen 't ghe-
 ne / dat de Heere my soo seer bevolen hadde / ende
 dat in dese Stadt nu een kerck meer was / van
 mijnen Vader den gloriose Sinte Joseph /
 dierghelijcke noch gheene daer gheweest en was :
 niet dat my docht dat ick daer in jet ghedaen
 hadde / want dat en heeft my noyt ghedocht /
 noch en dunckt my nu oock niet / want ick be-
 kenne altydts dat het den Heere dede / ende 't ghe-
 ne dat van mijnen t'weghen was / was met soo
 veel onvolmaecktheden / dat ick eer verdiende
 berispt te zijn / nae dat ick sie / dan bedanckt te
 zijn : niet te min ick ghevoelde groote vreught /
 siende dat sijne Majesteydt my ghenomen hadde
 tot een instrument / niet teghenstaende dat ick
 soo miserabel was / tot een soo groot werck jae
 ick maecte soo groote vreught / dat ick bijnae
 buyten my selven was / niet een seer diep gebedt .

Als het nu al ghedaen was soo mocht het
 zijn ontrent d'yn oft vier uren daer nae / dat den
 vijandt my niet eenen gheestelijcken strijdt was
 bevechtende / alsoo ick nu segghen sal . My dede
 my pepsen oft oock wel ghedaen was 't ghene
 dat ick ghedaen hadde / ende oft het niet en was
 teghen de ghehoorzsaemheyt / dat ick dit besorght
 hadde sonder dat het den Provinciael my bevo-
 len hadde : want my wel docht dat ick eenigh-
 sinte

ſints qualijck te vreden soude zijn/midts dien dat
 ick't onder de ghehoorzaemheyt van den Biffchop
 ghefelt hadde / sonder hem te vozen dat te ken-
 nen ghegheben te hebben : hoe wel ghemerckt
 dat hy 't niet en hadde willen toelaeten/en dat ick
 my van ſijn ghehoorzaemheyt niet en ontrockt/ ſoo
 docht my oock ter contrarie dat hy daer niet
 nae vzaghen en zoude. Item/ oft de ghene die
 hier waren : ſouden te vreden zijn te woonen in
 een ſoo enghe ende nauwe plaetſe / ende oft haer
 den noodt-druft moghelijck niet en zoude ghe-
 bzeken : voorts / oft het niet een ſotternije van
 my was / ende waer toe ick my daer mede ghe-
 moepdt hadde / ghemerckt dat ick mijn eyghen
 Clooster hadde. Al dat de Heere my bevolen
 hadde / allen den raet die my daer op ghegheben
 was / allen de gebeden die bijnae meer dan twee
 jaeren lanck ſonder ophouden gheduert hadden /
 die waeren al upt mijn memorie/ eben oft sy noyt
 gheweest en waren ; alleen was ick mijn eyghen
 raemſel indachtigh ; jae alle de deughden / ende
 het gheloobe ſelf waren doen in my alſoo op-
 gheſchoyft / dat ick gheen cracht en hadde om
 daer van eenige te wercke te ſtellen / oft om my
 te beſchermen teghen ſulcke ſlaghen. Daer en
 boven vbracht my den vijandt te vozen / waerom
 ick my wilde beſuyten in een ſoo nauw huys-
 ken / ende dat met ſoo veel ſiechten als ick hadde ;
 hoe het moghelijck zoude zijn / dat ick ſoo groote
 penitentie zoude konnen verdragen / ende verla-
 ten een ſoo groot ende plaiſant huys / daer ick al-
 tijdts ſoo onverdrietelijck ende met luſt gheleeft
 hadde / ende met ſoo veel vbrindinnen / daer die
 van dit huys moghelijck nae mijnen ſin niet en
 zouden zijn ; ende dat ick al te grooten laſt op
 my ghenomen hadde/ dat ick by avonture wans-

hopigh wesen zoude / ende dat moghelijck den
 vijandt my hier toe ghebrocht hadde / om my te
 berooven van mijnen peys ende ruste / op dat ick
 alsoo niet en zoude comen bidden / wesende on-
 gherust / ende dat ick mijn ziele zoude verliezen.
 Veel alsulcke dinghen t'samen brocht hy my te
 vozen / soo dat my niet moghelijck en was op yet
 anders te peysen / ende dat met sulcken bedruckt-
 heydt ende donckerheyt oft duysternisse der ziele /
 dat ick 't niet en zoude comen uytsprecken. Ick
 my soo ghestelt siende / gienck om het Heyligh
 Sacrament te besoecken / hoe wel ick niet en kost
 bidden : my dunckt dat ick in sulcke benauret-
 heyt gestelt was / als is de gene die op sijn ster-
 ven licht. Ick en zoude daer voech niemant heb-
 ben derven af spreken / om dat ick noch gheenen
 ghestadighen Diecht-vader en hadde.

O Heere Godt / wat een miserabel leven is
 dit ? Hier en is gheen ghedurighe vzeught te vin-
 den / noch eenigh dinck sonder wanckelbaerheyt.
 Ten was by nae niet met allen gheleden / dat
 my docht / dat ick mijn blijshap niet en zoude
 hebben willen manghelen met eenighe blijshap
 des wereldds / ende nu wiert ick wel soo seer ge-
 quelt om de selve reden / dat ick geenen raedt en
 wiste met my selven. Och oft wy aendachtigh-
 lijck aensaghen de dinghen van dit leven / een
 jegheijck zoude by experientie bevinden / hoe
 luttel dat te achten is alle vzeught oft verdriet
 dat wy hier moghen lijden. My dunckt voor-
 waer / dat het was een vande grouwelijckste
 aenstooten die ick mijn leef daeghen ghestadt
 hebbe : ende het schijnt / dat den gheest voorszagh
 het groot lijden dat noch aenstaende was / hoe
 wel het soo swaer niet gheworden en is als dit /
 in dien het langher gheduert hadde. Maer de
 Heere

Heere en liet sijn arme dienaerſſe niet lijden/ want
 nopt en heeft hy ghelaten my by te ſtaen in de
 tribulatiën / ende alſoo dede hy nu oock/ gevende
 my een wepnigh lichtſ om te ſien dat het den
 dubbel was / ende om de waerheyt aen te ſchou-
 wen / ende hoe dat hy anders niet en ſocht dan
 my verwaert te maecken met loſſenen. Ende
 alſoo begofft ick indachtigh te worden der vaſter
 propoofſten die ick op anderen tijdt ghemaect
 hadde van den Heere te dienen / ende der begeer-
 ten die ick ghehadt hadde van te lijden om ſijnen
 't wil ; ende ick peysde by my ſelven/ waer 't dat
 ick die wilde volbrengghen/ dat ick niet en behoef-
 de vrede te ſoecken ; ende quamen my ſwarig-
 heden ober / dat het verdienen daer in zoude ghe-
 legghen zyn : ende waer 't dat ick het ſelve ver-
 droeggh om Godt te dienen / dat my dat zoude
 gherekent worden tot een Daghebier : wat ick
 veel vreeſen wilde / want ghemerckt dat ick pijn-
 nelijckheden ſocht / dat deſe groot ghenoegh wa-
 ren / want in de meeſte beſtrijdinge de winninghe
 gheghelegghen was / waerom dat my ſoude cou-
 ragie ghebreken / om te dienen den ghene dien ick
 ſoo veel ſchuldigh was. Met deſe ende diergelijcke
 conſideratiën / my ſelven grootelijcks praemen-
 de / beloofde ick voor het alderheylighſte Sacra-
 ment mijn beſte te doen om oorlof te vercrijghen
 om in dat Clooſter te komen woenen / ende be-
 ſluytinghe te beloven / ſoo wanneer ick dat met
 goede conſcientie zoude mogghen doen. Dit ghe-
 daen zijnde/ vlooggh den dubbel op eenen ooghen-
 blick tijds van my / ende liet my gheruſt ende
 met vreden / ende ick bleef het oock/ ende hebbe't
 ſedert altijs gheweest : ende al datmen in dit
 hups onderhoudt van inſluytinghe / van peni-
 tentie/ ende al de reſt/ valt my altemael ſeer ſoet /
 ende

ende niet dan te weynigh : ende de vzeught die ick geboele is soo uytnemende groot / dat ick altemet by my selven oberpepse/wat ick op der aerden soudē moghen verkiesen / dat soude konnen soeter wesen. Ick en weet niet / oft dit eensdeels een oorzaecke is dat ick nu beter te pas ben dan ick opt gheweest hebbe / oft dat den Heere my begeert (midts het van noode ende reden is dat ick doe 't geen dat alle d'andere doen / dese gratie te verleenen dat ick 't selve kan doen) hoe wel het my pijnelijck valt ; niet te min alle de ghene die van mijn siechten weten / zijn seer verwondert dat ick 't kan gedoen : gebenedijt zy hy die 't altemael geeft / ende dooz wiens macht men hee al vermagh.

Ick was seer vermopt van dien strijdt / ende ick loegh met den dupvel / want ick klaerlijck sagh dat hy het was. Ick geloobe dat den Heere dit toeliet : want ick binnen achtentwintigh jaeren / ende meer / dat ick Nonne geweest ben/nopt eenen oogenblijck tanck ghepzoest en hadde / hoe dat smaecte het verdriet van Nonne te wesen ; op dat ick verstaen zoude / hoe groote weldaet hy my hier in ghedaen hadde / ende van wat een torment my verlost hadde ; ende oock op dat ick / eenighe ander alsoo ghestelt siende / my niet verwonderen en soude / ende ick daer mede soude compassie hebben/ende haer weten te troosten. Dit dan ghepasseert zijnde / meynde ick nae den eten/ een weynigh te rusten / want den gheheelen nacht en hadde ick bijnae niet met allen stille gheweest/en eenige andere voozleden nachten en hadde ick nopt ontslaghen geweest van arbeydt ende sorghe / ende geheele daghen langh was ick seer vermopt ; soo men in mijn Clooster ende inde Stadt quam te weten 't ghene dat gheschiedt was /

was / soo rees daer groote onrust ende beroerte op om redenen die ick verhaelt hebbe / de welke eenigh coleur scheenen te hebben. Terstont dede my de Overste ontbieden / dat ick van stonden aen daer soude comen : ick / siende haer gebodt / liet mijn Nonnen die wel bedruckt waeren / ende ginck stracks henen. Ick sagh wel dat my veel swaerighepts aenstaende was / maer aenghestien het Clooster nu gemaect was / soo en vzaeghde ick daer niet veel nae. Ick begaf my tot het ghebedt / den Heere biddende dat hy my wilde bystaen ; ende den heylighen Joseph dat hy my tot sijn Clooster wilde brenghen / ende ick offerde hem 't ghene dat ick soude lijden. Ende seer wel te vreden wesende dat my de occasie ghegheven wierde om hem dienst te doen ende pet vooz hem te lijden / soo ginck ick nae mijn Clooster / my laetende voozstaen dat zy my terstont in den kercker souden steken : maer dat hadde my / nae mijn duncken / seer aenghenaem gheweest / om niemant aen 't spreken / ende om een wepnigh in eensaemheydt te moghen rusten / welck my wel van noode was / want ick was wel moede van soo veel met het volck te verkeeren. Als ick daer ghekomen was / ende my by de Overste verantwoozdt hadde / soo wierdt sy wat te vreden ghestelt / maer sy sonden alle ghelijck nae den Provinciael / ende de saecke werdt uptgestelt om van hem gestift te worden : ende als hy nu gecomen was / soo ginck ick ten oordeel / wel verblijdt zijnde dat ick pet mocht lijden om den wil des Heeren : want ick en bevonde niet dat ick teghen sijne Majesteydt oft teghen de Orden ick misdaen hadden in dit stuck / ick dede cer alle mijn beste om de selve te vermeerderen / ende hadde vooz dien wel willen sterven / want alle mijn bes

gheerte was dat hy mocht onderhouden worden niet alle volmaecktheydt. Ick werde indachtigh des oordeels van onsen Salighmaecker / ende sagh dat het mijn niet te gelijcken en was by dat. Ick sprack mijn schult / als oft ick groot onghelijck hadde / ende het seheen alsoo te zijn aen de ghene die alle de oorsaecken oft redenen niet en wisten. Nae dat hy my groote'ijcks berispt hadde / hoewel niet met soo groote straffighedydt als het misdact verdiende / ende nae dat sommighe aen den Provinciael sepden / en zoude ick niet begheert hebben my te ontschuldighen / want ick dat vastelijck voor my ghenomen hadde ; ende daerom badt ick hem / dat hy 't my wilde vergheven / ende daer voor castijden / ende dat hy doch op my niet en wilde ghestoort wesen.

In sommighe dinghen sagh ick wel dat sy my t' onrecht verwesen / want sy sepden my / dat ick 't ghedaen hadde om gheacht te zijn ende vermaert te worden / ende andere dierghelijcke dinghen : maer in andere sagh ick klaerlijck / dat sy de waerheyt sepden / als / dat ick quader was dan d' andere ; ende aenghestien dat ick niet en hadde onderhouden de goede Religieuse onderhoudinghe die in dat Clooster ghehouden werdt / hoe dat ick my doost laeten voorstaen / dat ick die eiders zoude onderhouden met meerder strengighedydt ; voorts dat ick het volck ontsichte / ende nieuwe dinghen inbrocht. In alle dese dinghen en quelde noch en stoorde ick my niet / hoe wel ick my sulcks gheliet / op dat het niet en zoude schijnen / dat ick luttel vzaeghdenae 't ghene dat sy my sepden. Eynelijcken beval hy my dat ick my zoude verantwoorden in de presentie van de Nonnen :
ende

ende ick moest het alsoo doen. Ende want ick in my selven gherust was/ende den Heere my was helpende (soo hebbe ick my verandtworpd in sulcker voegen / dat noch den Provinciael / noch de ghene die daer waeren / eenige oorsaeckhad- den om my te verwijsen : ende daer nae sprack ick veel claerder met hem alleen / ende hy liet hem ghenoeghen / ende beloofde my / waer 't dat het voort ginck / ende de Stadt te vreden ghestelt werde / dat hy my zoude oorlof gheben om daer in te gaen ; want de ghelele Stadt was teene- mael in roeren / alsoo ick nu seggen sal.

Twee oft dyp daghen daer nae vergaederden sommighe vande Wet met den Schouteth 't ende sommigh van 't Capittel / ende seyden 't samen- derhandt / datmen dat geensints en behoorde toe te laten/ want dat de ghemeynte daer merckelijck door beschadicht werde/ende datmen het Hepligh Sacrament van daer moest nemen / ende in gheender manieren consenteren datmen soude voortgaen. Sy deden vergaderen alle de Reli- gien/roepende upt elcken twee gheleerde mannen/ om hun advijs te segghen. Sommighe swegen/ sommighe verwesen 't : doch sloten eyndelijck / datmen 't terstont zoude te niet doen.

Alleenlijck een seer gheleert man van S. Do- minicus Orden / al was 't dat hem mishaeghde/ niet het Clooster/maer dat het soude soo arm wes- sen/seyde/dat het gheen saecke en was om alsoo te niet te doen / maer datmen 't wel behoorde te overlegghen / dat men daer tijdt ghenoegh toe hadden/ende dat het den Bisschop aenginck / oft andere dierghelijcke redenen / de welke groot profijt deden ; want/ nae dat de furie was/was het gheluck dat het niet terstont te werck ghestelt en wierde. Somma/ het moest alsoo zijn/ want
den

den Heere begeerde 't / ende sy altemael en waren niet machtigh synen wil te beletten. Sy sepden hun redenen / ende hadde eenen goeden jever / ende oversulckis soo deden sy my leyden (sonder dat sy Godt vergramden) misgaders alle de persoonen die de sake gunstigh waren / de welke redelijck veel waren / die altesamen groote persecutien leden. Het volck was soo beroert datmen van niet anders en sprack / ende gaben my altesamen onghelijck / en quamen tot den Provinciael ende tot ons Clooster geloopt. Al dat sy van my sepden / en quelde my niet meer dan oft sy 't niet gesept en hadden / maer de vreesse die ick hadde / datmen het Clooster zoude te niet doen / die dede my groote pijn aen / ende doock dat de persoonen / die my hielpen / haer credit verlossen / ende groote swarigheyt leden : want aengaende 't gene datmen van my sepde / daer dunckt my dat ick meer blydschap wtschepte / dan droefheyt : ende hadde ick eenigh gheloobe gheladht / ick en zoude gheen alteratie met allen gheleden hebben / dan het ghebreck van een deught is genoegh om alle d'andere slaperigh te maecten / ende alsoo was ick seer beladen binien de twee daghen datmen dese twee vergaedinghen in de Stadt hiel : ende als ick alsoo beswaert was / soo sepde my de Heere : En weet ghy niet dat ick machtigh ben / vvaer voor vrecht ghy ? Ende hy verskerde my / dat het Clooster niet en zoude te niet gaen / waer mede ick seer vertroost bleef.

Sy sonden een informatie aenden Raet van den Coningh / ende daer quam ordze datmen zoude relaes oversepnden hoe dat het inghestelt was. Siet hier nu een groot Proces beghonst / want daer ginghen sommighe van Stadts wegen nae 't Hof / ende daer moesten doock eenighe gaen

gaen van 's Cloosters wegen; ende daer en was geen gelt / noch ick en wiste wat doen. De Heere voorszaght alsoo / dat mijnen Provinciael my noyt en verbode de hande mede aen te houden / want hy is sulcken lief-hebber van alle deught / dat / al hoe wel hy niet en hielp hy hem doech daer niet tegen en wilde stellen. Hy en gaf my geen en oorlof om hier te komen / tot datmen zoude sien wat daer af comen zoude. Dese dienaeressen Godts waren alleen / ende deden meer dooz haer gebeden / dan ick met alle mijn negotieren / hoe wel daer groote neerstigheyt moeste gedaen worden. Het scheen altemet dat het all'gebrack / bysonder daghs te voren dat den Provinciael quam / als wanneer my de Prioressinne beval dat ick my nergens mede moerpen en zoude / ende daer mede was het al verlozen.

Ick ginck tot Godt / ende seyde hem : Heere, dit huys en behoort my niet toe, het is gemaect om uwen 't wil ; ghemerckt dan daer nu niemant en is die daer voor soecht, dat u Majesteit dat doe. Ick bleef soo verlicht ende gerust / als oft ick de geheele werelt hadde gehad die vooz my hadde willen negotieren / ende terstont hiel ick de saecke vooz verschert. Een Priesster / een groot dienaar Godts / ende lief-hebber van alle volmaeckthejdt / die my altijds gheholpen hadde / ginck nae 't Hof om de saecke te bedingen / ende arbejde seer. Insgelijck den Heylighen Edelman / daer ick te voren mentie af gemaect hebbe / dede seer veel in die saecke / ende favoeriseerde die in alle manieren. Hy verdroegh veel arbejts / ende groote persecutie / ende ick hiel hem altijds in alles als mijnen Vader / ende houde hem noch heden daghs. Ende de Heere worcht soo groote vierighejdt in de ghene die ons hielpen / dat een pghelijck hem de saecke soo
vooz

doorszijn eyghens aentrock / als oft sijn lebe ende eere daer aen ghehanghen hadde / daer sy nochtans daer niet meer te doen en hadden / als dat hun doecht dat den Heere daer mede ghedient was. Het bleeck claerlijck dat zijne Majestejt den voorzghendenden Priester bijstont / die oock een was van de gene di eny veel hielpen / en wiert van Bisschops weghen ghesonden in een groote vergaedinghe die ghehouden wierde / ende hy stontt alleen teghen allegader / ende stelde hen eyndelijck te vreden / leggende hen sekere middelen te vozen / welck veel ghenoech was om de saecke wat te schorffen; maer niemant en was machtygh ghenoech om hun soo teghen te houden / oft zy hadden kortst daer nae willen hunnen hals daer ondersetten / ghelijck men seght / om het Clooster te niet te doen. Dese dienaer Godts / daer ick af spreke / was de ghene die de cledinghe gaf / ende het hepligh Sacrament op den Altaer stelde / waerom hy veel te lijden ghehadt hadde. Dese persecutie duerde ontrent en half jaer / soo dat te lanck vallen soude / by aldien ick alle die groote swarigheden / die ons over quamen / in 't bysonder wilde verhalen.

Ick was seer verwondert / dat den vijant soo groote moeyte dede teghen een deel vrouwkens / ende dat hen alle de lieden lieten voostaen / dat de Stadt groote schaede soude hebben van alleen twelf vrouwen met de Prioorme / want zy en moeten niet meer van ghetal wesen : ick spreke van de ghene daer zy hun teghen stelden / ende die een soo strenghen leven leyden / dat in soo verre daer schaede oft doelinghe in ghelegghen gheweest hadde / die vooz haer haerlieden selven gheweest hadde : maer dat de Stadt zonde schaede daer by lijden / dat schijnt niet vast te gaen / ende

Doch

nochtans vondten men soo veel die hun daer tegen stelden met gheruste consciencie. Sy quamen ten lesten soo verre/dat sy seyden/ waer't dat het renten hadde/dat sy 't souden gehenghen/ ende laeten voortgaen. Ick was nu soo moede van te sien de travaillie van alle de ghene die my hielpen/ meer dan van mijn eygen lyden / dat my docht niet quaedt te zyn dat het Clooster renten hadde/ tot der tijdt toe dat het volck ghestilt ware/ende dat men de selve daer nae liet varen. Oock docht my altemer/ als boos ende onvolmaeckt wesende / dat het de Heere alsoo begheerde / ghemerckt dat wy sonder rente dat niet en kost becomen / ende ick begonst nu van dien sin te wesen.

¶ Nachts te vozen datmen hier af soude tracteren (ende het accoordt was nu begost te maecten) soo ick in dit gebedt was/seyde my den Heere/dat ick sulckx niet doen en zoude/want waer't dat wy begosten renten te hebben / datmen ons daer nae niet en zoude toelaeten die te verlaten/ midts gaders noch sommighe andere dinghen. In den selven nacht openbaerde hem aen my den Heplighen Broeder Peeter van Alcantara/ die nu overleden was / ende eer hy overlede / soo schreef hy my / dat hy verstaen hadde de groote opspraecke ende persecutie die wy leden / dat hy hem verblijdde / dat de fondatie des Cloosters niet alsulcken grooten teghenspraecht gheschiede/ om dat het een teeken was / dat de Heere daer seer zoude in ghe-cert ende ghedient worden/ aenghestien den vyandt sulcken neerstighepdt was doende / ten eynde dat niet en zoude gheschieden; ende dat ick geensints en soude consenteren dat het soude renten hebben. Jae hy beval my dat twee oft dymmaels in dien briez / segghende dat het al soude gaen nae mijn begheerte / in soo verre dit
alsoo

alsoo gebaen wierde. Ick hadde hem te voert noch tweemaels ghesten nae dat hy overleden was / met die groote glorie die hadde / ende alsoo en dede hy my niet schroomen / jae eer verblijde ick my seer / want hy vertoonde hem altydts met een glorioos lichaem / becleedt met groote glorie / de welcke ick oock seer overbloedeslyck ontfinck door hem te aensien.

My ghedenckt / dat hy d'eerste reyse dat ick hem sagh / onder andere dingen / verhaelen de groote glorie die hy was ghenietende / my seyde / dat de penitentie die hy ghedaen hadde / seer gheluckigh hadde gheueest / de welcke soo grooten prijs vercregen hadde. Maer want ick miyne afreede hier wat afgeseyt te hebben / soo en segge ick mi niet meer / dan dat hy my dese reyse een stuer gesicht toonde / ende seyde alleenlijck dat ick in geender manieren eenighe rente soude aenbeerden / ende waerom dat ick sijne raet niet en wilde volgen ; ende hy verdween terstont. Ick bleef seer verwondert / ende den dagh ghecomen zijnde / seyde ick aen den Edelman 't ghene dat daer passeerde / want het ginck al tot hem als tot den ghenen die met de sake aldermeest gemoeyt was / ende dat men gheensints tot eenighe rente zoude verstaen ; ende datmen het proces zoude laeten voortgaen. Hy was in dit stuck veel stercker dan ick / ende alsoo verblijde hy hem seer. Naderhandt seyde hy my / hoe noode hy sprack van eenigh contract oft accoordt te maecken.

Daernaes als de saecke mi tot eenen goeden staet ghebracht was / stondt een ander persoon op / die eenen grooten dienaer Godts was / ende met eenen goeden iever ghedreven wierde. Hy seyde / datmen de sake soude stellen in handen van gheleerde mannen. Hier creegh ick veel onruste ; want
sonst

sommige vande ghene die my hielpen/ vonden dit goet : ende van alle de perten die den vijandt my ghespeelt hadde / was dit de alderquetste om te verdragen. Den Heere hielp my in alles / want alsoo hi hoort niet en can genoegh verclaert wordē 't ghene dat daer al passeerde binnen twee jaeren tijds/ van het beginsel des Cloosters tot dat het volbracht was. Het eerste ende het leste halve jaeren vielen ons de alderswaerste.

Wesende van de Stadt nu eenighsints gestilt / dede dien Pater Presentatus van Sinte Dominicus Orden soo wel sijn devoor / dat hy ons bystondt / al en was hy daer niet teghenwoordigh / maer de Heere bracht hem hier op sulcken tijdt wanneer hy ons groote deught cost doen / ende het scheen dat sijne Majesteydt hem tot gheen ander eynde en dede hier komen : want hy seyde my nanaels / dat hy gheen oorsaecke ghehadt en hadde om te komen / maer dat hy't by gheval verstaen hadde/ Hy was hier soo langh als van noode was. Wederom vertroocken zijnde / besorghde hy door sekerere middelen/ dat onsen Provinciael my oorlof gaf om met sommige andere tot dit Clooster te komen/daer het nochtans scheen bynae onmoghelijk te zijn / dat hy dat soo haest doen soude om den dienst te moghen doen/ ende te onderwijsen de gheene die daer waeren Op den dagh dat wy daer quamen/was het voor my een wonder groote brycht Alsoo ick voor al / eer ick in het Clooster ginck / inde Kerckelijc mijn ghebedt dede / ende bykans in een opgetogentheydt was / soo sagh ick onsen Salighmaecker/die my met groote liefde/ soo my docht ontfinck/ ende my een croone op 't hooft stelde / my bedanckende van 't ghene dat ick ghedaen hadde voor sijn Moeder.

Op een ander tijdt/ alsoo wy altemaal t'samen
 biddende waeren in de Choor nae de Completen/
 soo sagh ick onse lieve Vrouwe met een uptre-
 mende glorie/ ghecleedt met eenen witten man-
 tel / onder den welken zy ons altemaal scheen te
 beschermen. Ick wierdt kennende/ wat een groo-
 te glorie de Heere soude gheben aen de Religieu-
 sen van dit Clooster. Soo haest als men den dienst
 begonst te doen / soo creegh het volck groote devo-
 tie tot dit huys. Men ontfincck meer Nonnen /
 ende de Heere beghost te beweghen de ghene die
 ons meest vervolght hadden / dat zy ons souden
 gunstigh wesen/ ende aelmoessen doen/ ende alsoo
 hielen zy voor goet t' ghene dat zy voren soo seer
 verworpen hadde / ende zy verlieten allengh-
 kens het proces/ ende seynen/ dat zy nu wel sagen
 dat het Godts werck was / aenghesien dat sijne
 Majesteit gewilt hadde/ dat het met soo grooten
 opspraak soude sijnen voortganck hebben. Ende
 daer en is nu niemant / die hem laet voorstaen
 dat het beter achterghelaeten hadde gheweest :
 ende alsoo draghen sy sulcke sorghe om ons te
 voorzien van aelmoessen / dat de Heere hen ver-
 weckt om ons die te seynen / sonder die te bid-
 den / oft vermanden ver te eyschen : ende wy ge-
 raeken deur sonder ghebreck hebben/ van 't gene
 dat ons van noode is : ende ick betrouwe in den
 Heere/ dat het altydts dueren sal. Want met dat
 zy luttel in ghetal zijn / by aldien zy doen dat sy
 schuldigh zijn / gelyck sy nu met de gratie Godts
 doen/ ben ick versekert dat haerlieden niet ghe-
 breken en sal/ ende en sullen niemant behoeven
 moeplich oft quelligh te sijn ; maer de Heere
 sal voor haerlieder sorghe draghen / ghelyck hy
 tot noch toe ghedaen heeft : soo dat het een seer
 grooten troost / voor my is / dat ick my hier
 bin-

vinde met soo verstorven ende afghetrocken sie-
 len Vaer oeffeninghe is/ te overpepsen hoe sy sul-
 len voortgaen in den dienst Godts. De eensaem-
 heyt is haerlieden troost; ende te pepsen dat sy pe-
 manden sien souden die niet en dient om hen
 meer te helpen ontfeken te worden in de liefde
 van haeren Bruydegom / dat is haerlieden een
 cruyts / al was het seer nae maeghschay. Ende
 oversulcks en comt hier niemant die dat niet en
 soeckt / want noch hy en geeft haerlieden / noch
 sy en gheben hem anders gheen contentement :
 haer taele en is anders niet dan van Godt te spre-
 ken / ende hier om is het dat zy niemant en ver-
 staen / noch haerlieden en verstaet niemant / dan
 de ghene die de selve taele spreekt. Wy volghen
 den Reghel van onse lieve Vrouwe van Carnes/
 ende dien volcomentlijk / sonder relaxatie / alsoo
 dien gheordineert heeft Broeder Hugo Cardi-
 nael van Sinte Sabina / ende uptghegeven wer-
 de in 't jaer dussent twee hondert ende achten-
 veertigh / in 't vijfde jaer van den Pausdom van
 Innocentius den vierden Paus van dien naem.

Wy dinct dat alle den arbejdt dien wy ghe-
 leden hebben wel bestedt zal zijn. Ende al is den
 Reghel wat straf / (want men eet noyt vleesch son-
 der noodt / ende men vast acht maenden lanck /
 midtsgaders andere dinghen / soo men siet inden
 eersten Reghel) niet te min en zijn de Susters hier
 mede niet te vreden / maer zy onderhouden noch
 andere dinghen / die ons ghedocht hebben noo-
 digh te zijn om den eersten Reghel niet meerder
 volmaecktheydt te volbrenghen : ende ick betrou-
 we op den Heere : dat het begonst werck goeden
 voortganch zal hebben / ghelijck sine Majesteyt
 my dat gheseyt heeft. Het ander Clooster / dat die
 gheestelijcke Vrouwe / daer ick af gesproken heb-

be / begeerde te stichten / is oock volmaeckt door de hulpe des Heeren / in de Stadt van Alcalá / welck oock niet sonder grooten tegen-strijdt gheschiedt en is / ende heeft haer menighen grooten arbeeydt gecost. Ick weet wel / dat aldaer de Religiouse discipline met alle volmaecktheydt onderhouden wordt / conform van desen onsen eersten Regel. Den Heere moet believen / dat het al magh wesen tot sijnder eere ende lof / ende der glorieuser Maghet Maria / wiens Habijdt wy draghen. Amen.

Ick geloove / dat u Eerw. verdrieten sal te lesen dese lange beschrijvinghe van dit Clooster / de welcke nochtans seer cort is ten regarde van de groote swarigheden die't ghecost heeft / ende wondere dingen die den Heere daer in ghewoocht heeft / daer veel getuygen af zijn / die het selve by hunnen Eedt sullen comen bebestighen : ende alsoo bidde ick u Eerweerdigheyt om Godts wil / is't dat ghy goetd vindt te scheuren de reste van't gene dat hier beschreven is / dat ghy immers wilt bewaren't ghene dat dit Clooster aengaet / ende geven het selve nae mijn doot aende Sisters die hier zijn sullen / want het sal seer verwecken de ghene die hier met der tijdt comen sullen / om den Heere te dienen / ende te beneerstigen dat het ghene dat begost is / niet en vergae / maer altijdts voortgaet / siende hoe veel den Heere gedaen heeft om het selve te stichten / ende dat door middel van een soo boosen ende verwoyden dinc / als ick ben.

Ende ghemerckt den Heere hem soo sonderlijck ghetoont heeft in het selve te favoriseren / op dat het soude gemaect worden / soo dunckt my dat groot quaet sal doen / ende van Godt seer ghecastijt sal worden alsulcke / die lossen oft verflappen sal

sal de volmaeckthepdt die den Heere hier begonst heeft ende verleent dat die met sulcke soetighepdt onderhouden wordt / datmen seer wel siet dat sy verdragelijck is / ende met ruste onderhouden kan worden / de welcke hier noyt gebreken en sal den ghenen die haeren Blyggegom Iesum Christum in eenighepdt sullen willen ghenieten. (welck sy altydts behooren te soecken (alleen met hem alleen te spreken / ende niet meer te wesen dan derthien ; want dooz het eendrachtigh ghevoelen van diversche persoonen wete ick dat het alsoo betaempt / ende dooz experientie hebbe ick dat gesien dat sy om te continueren den geest die hier onderhouden wordt / ende om op aelmoesse ende sonder bedelen te leven / niet meer behoo- ren te wesen. Dat sy altydts meer ghelooven de ghene / die dooz veel arbeypdts ende veel ghebden van diversche persoonen heeft besozght 't ghene dat het beste was ; ende in't groot contentement / ende luttel moepelijckheyt die wy binnen dese jaeren / die wy hier gewoont hebben / in alle religieusen geproeft hebben / ende dooz dat sy beter te passe zijn dan sy pleghen / machmen claerlijck sien dat dit is het gene dat ons aldermeest dient : ende dien het selve swaer dunckt / die magh dat wijten haer slappighepdt inden gheest / ende niet t'gheene dat hier onderhouden wordt ; gemerckt dat teere ende onghesonde persoonen / die den geest hebben / het selve niet soogroote soetighepdt comen onderhouden ende dat sy haer in een ander Clooster vertrecken / daer sy haer salighepdt sullen wercken conform van haeren gheest.

HET XXXVII. CAPITTEL.

Sy spreckt vande werckingen die haer by bleven als den Heere haer eenighe gratie verleent hadde, ghevende ondertusschen seer goede leeringhe. Sy seght hoe seer men behoort te besorghen ende in grooter weerde te houden de winninghe ende verdienste van een hoogher glorie, ende om gheen en arbeyt het eeuwigh goet te verlaten.

Ick can my qualijck begheben om meer gratien te verhaelen die my den Heere ghedaen heeft/dan de boozsepde/ de welcke noch niet dan te veel en zijn om te konnen ghelooven dat sy aen een soo boose persoon gheschiedt zijn: niet te min om ghelooysaem te zijn in't ghene dat den Heere my bevolen heeft / ende aen u Eerweerdighepdt/ soo sal ick sommighe dinghen segghen tot sijnder eere: Godt gebe dat het magh wesen tot profijt van eenighe ziele te aensien dat hy een soo miserabel creature alsoo heeft willen favoriseeren: wat sal hy dan doen aen yemant die hem neerstelijck sal ghedient hebben? op dat hem een peghelijck magh vercloecken om syne Majestept te behagen / ghemerckt hy doech in dit leven alsulckie gaben verleent.

Inden eersten moetmen verstaen / dat in dese gratien/die de Heeren aen een ziele verleent/meerder ende minder-glozie is: want in sommighe visioenen gaet de glozie / soetighepdt ende troost
die

die vande andere soo te boven/dat ick my seer verwondere van sulcke verschepdentheydt van gheestelijcke blijdschap / oock in dit leven : want het gebeurt altemet / dat de soetigheyt ende verheuginghe / die den Heere in een visioen oft opghetogentheyt verleent / soo verschepden groot is / dat het niet moghelijck en schijnt te zijn / datmen hier yet meer soude kunnen begheeren / ende overnoch en soude oock eenigh hoogher vermaeck sulcks is het dat de ziele 't selve niet en begheert / wenschen : hoe wel ick / nae dat den Heere my te kennen ghegeven heeft / hoe groot dat in den Hemel is de differentie tusschen het ghene dat d'eene / ende 't ghene dat de andere daer ghenieten / wel sie / dat hier oock geen maete en is in het gheven als het den Heere belieft ; ende alsoo wilde ick wel dat ick die oock niet en hadde in den Heere te dienen / ende dat ick mijn gheheel leven ende crachten ende ghesondtheydt daer in mocht besteden:ende ick en zoude door mijn schult niet willen verliesen het minste deeltjen vande ghenietinghe des Heeren. Jae ick segge / waer't datmen my vzaeghde / wat ick liever hadde/alle het lijdē des wereltds tot den dagh des oordeels toe te verdraghē / ende daer nae tot een weynigh meer glorie verheven te worden / oft sonder eenigh lijdē te gaen tot een weynigh minder glorie : ick zoude seer gheerne aenweerden allen het voozsedē lijdē / om te moghen ghenieten een weynigh meerder kennisse vande grootheyt Godts. Want ick sie / dat de ghene die hem meer kent ende verstaet / hem oock meer bemindt ende looft. Ick en segghe niet / dat ick niet te vreden en zoude zijn / oft dat ick my niet en zoude vooz seer gheluckigh houden / in dien ick inden Hemel waer / al waer 't oock in de alderleeghste plaetse : want de

Heere soude my hier in seer groote barmhertighepdt doen/ ghemerckt dat ick alsulcke plaetse in de helle verdiendt hadde : ende oversulcks wille doch sijne Majesteit believen dat ick daer magh comen/ en dat hy niet en wille sien nae mijn groote sonden 't Ghene dat ick segge / is / waer 't dat ick cost / al soude 't my seer veel moeten kosten / ende dat my de Heere gratie gabe om veel te aerebeyden/ ick niet met allen en soude door mijn schult willen verliesen. Wee my miserabel/ dat ick 't nu altemael door soo veel sonden verlozen hadde.

Daer staet te noteren / dat in alle gratie die de Heere my dede van visioenen oft revelatie / mijn ziel altydts bleef houden eenigh groot ghewin / ende in sommighe visioenen seer vele. Van Christus te aensien / bleef my sijn alder - grootste schoonhepdt ingezint / ende ick hebbe die noch hedensdaeghs / want hier toe ghenoech is hem eens ghesien te hebben / hoe veel te meer soo dickwils als my den Heere dese gratie bewesen heeft ? Ick behiel een overgroot ghewin / ende was dit Ick hadde een seer groote faute/ daer my groote schaede door quam ; ende was dese / dat alsoo haest als ick sagh dat my eenigh persoon affectie draegh / ende de selve my wel behaeghde / soo werde ick hem soo seer toeghedaen / dat mijn memorie wonderlijck ghedwonghen ende ghetrocken werdt om op hem te peysen/ al en was't niet gheen meyninghe van Godt te vergrammen : maer ick sagh hem seer gheerne / ende my was lief op hem te peysen/ ende op de goede dingen die ick in hem sagh : het was my wel een soo schadelijck dinck / dat mijn ziele daer door te niet ginck. Maer doen ick de groote schoonhepdt des Heeren ghesien hadde / soo en sagh ick niemandt die my by hem gheleken docht schoon te zijn / oft die

die my becommert hiel; want dooz alleenlyck mijn ooghen des aendachtighedts te slaen op het beeldt dat ick in mijn ziel hebbe / ben ick des aengaende soo liber ende vry / dat ick sedert dien tijdt de walghe schijne te hebben van alle dat ick sie / ten opsien van de excellentien ende gratien die ick in desen Heere ghestien hebbe. Noch daer en is wetentheyt / noch eenighe soorte van vermaeck die ick yet achte by een enkel woordt te hoozen ghesproken van dien Goddelijcken mondt / hoe veel te meer soo menige? Jae 't en is dat de Heere om mijn sonden wil toelate dat hy opt mijn memozie gae / soo houde ick vooz onmoghelyck dat pemandt mijn memozie opt sal soo seer connen belemmeren / oft ick sal terstont vry ende los blijven dooz alleenlyck een weynigh op desen Heere te pepsen.

My is eens yet ghebuert met eenen Biechtvader: want ick altydts seer beminne de ghene die mijn ziele regheren. Want ghemerckt dat ick die soo waerachtelijck houde als stadt - houders Godts / soo dunckt my dat mijn affectie altydts meest toe henlieden streckt: ende want ick recht wandelde / soo toonde ick henlieden vziendelijckheyt. Sy lieden als vol achterdenken ende die naeren van Godt zijnde / vreesden dat ick henlieden eenighsints soude aenhanghen / (alwaer 't oock met een heylighe liefde) ende toonden my afkeeringhe: dit was nae dat ick henlieden soo onderwoopen beghoft te zijn in de ghehoorsaemheyt / want te voren en creegh ick soo groote liefde tot henlieden niet. Ick loegh by my selven / siende hoe verdoolt dat sy waeren: ende hoe wel ick niet altydts eben claer te kennen en gaf hoe luttel ick mijn hert op pemandt stelde / als ick in my selven was doende soo verskerde ick henlieden

nochtans / ende hoe sy ny meer hanteerde / hoe sy meer bekenende werden hoe veel ick den Heere schuldigh was / sood dat het achterdencken dat sy van my hadden / altydts was inde beginselen. Ick creegh meerder liefde ende betrouwen op desen Heere / mits dien ick hem gesien hadde / als die met hem soo ghedurighe conuersaſſe hiel. Ick sagh / dat al is hy Godt / hy oock mensch is / die hem niet en verwondert ober de cranckheden der menschen / als die wel verstaet ons ellendigh maeksel / het welck seer genepghyt is tot vallē dooz de eerste sonde / om de welckie te remedieren hy gecomen is. Ick magh met hem tracteren als met mijnen vriendt / al is hy mijnen Heere : want ick mercke ghenoegh dat hy niet en is ghelijck de ghene die wy hier voor Heeren houden / die al hier overhepdt stellen in ghesochte ende ghemaecte pomperijen. Daer moet een gherwisse ure zyn om hun te spreken ende sekere personen moeten't wesen die hun aenspreke. Is daer eenen armen bloedt die eenighe saecke te tracteren heeft / dat sal hem veel loopens / fabeurs ende moeyte kosten. Maer wat een dinghen is het als men met den Coninck te hanteren heeft ! Daer en moetmen niet gaen tot arme ende on edele lieden / dan men moet vernemen wie dat de alderfameliester des Conincks zyn : ende men magh wel voorsaker houden / dat het gheen personen en zyn de werelddt onder de voeten treden ; want al sulckie segghen de waerhepdt / mits sy niet en vreesen ; noch en behoeven te vreesen ; maer sy en dienen niet voor 't Hof / want daer en magh men niet doen als swijghen 't ghene dat hem quaedt dunckt ; ende noch soude men dat niet dozven peysen om niet in disgratie te comen

Ⓞ Coninck der glozien / ende Heer van alle Coninghen

Coninghen / u rijk en is doch met gheen stockfens afgepaelt / want het heeft geen eynde! Men en behoeft gheen middelaersom tot u te gheraecken; met datmen maer uwen persoon aensiet / soo merckten terstondt / dat ghy alleen zijt die weerdigh is om Heere gheheeten te zijn. Dwe Majesteydt die toondt / dat ghy geenem treyn van geselschap oft wacht vandoen en hebt / om datmen mercken soude dat ghy Coninck zijt: want hier beneden soude eenen Coninck alleen quaelijck door hem selven ghekent worden: al wilde hy noch soo seer voor Coninck ghekent wesen / soo en salmen dat nochtans niet ghelooven / aenghesien hy niet meer en heeft dan alle andere menschen / ende daerom moet yet sonderlinghs aen hem ghesien worden / op datmen dat gelooft. Ende alsoo is het reden / dat hy gesochte oft aenghesette pomperijen ghebruyckt: want sonder die en soude hy niet met allen gheacht worden: want dat hy schijnt machtigh te zijn / dat en comt van hem niet / ende daerom moet hem de autoriteyt van elders comen.

O mijnen Heere / o mijnen Coninck! Och oft ick wel cost beschrijven de Majesteydt die gy hebt. Het waer onmoghelijck / datmen soude laten te sien / dat ghy eenen grooten Keyser door u selven zijdt! Het maectt schzick / dese Majesteydt te aensien: maer vele meer schzick maectt het / o mijnen / Heere / te sien daer beneffens uwe oodtmoehepdt / ende de liefde die ghy toont aen sulck een als ick ben. In alles mogen wy met u tracteren ende spreken / ghelijck 't ons belieft / gequiteert hebbende de eerste verschickthepdt ende vzeese van uwe Majesteydt te aensien / mits daer een meerdere blijft van u te vergrammen; maer niet upt vzeese der castijdinghe / lieve Heere / de welke

ke niet met allen gheacht en wordt by't ghene dat het is u te verliezen. Siet hier de profyten van dit visioen/ behalven noch meer andere groote die het in de siele werckt als het van Godt comt: wyt de werkinghen merckt men dat de siele licht heeft. Want / ghelijck ick dickmaels gheseyt hebbe/ den heere begheert dat sy in de dupsternisse sy / ende dit licht niet en aenschouwe : ende alsoo en is het gheen wonder/ dat bezeeft sy eene die haer soo boos kent als ick.

Het is nu maer versch ghebeurt / dat ick acht daghen lanck alsoo ben ghestelt geweest / dat my docht dat niet met allen in my en was/ en ick en cost geen kennisse hebben van't gene dat ick Godt schuldigh ben / noch ghedenckenisse van syne weldaden : maer de siele was heel plomp ende stomp gheworden / haer becommende ick en weet niet waer mede / oft in wat manieren : sy en hadde gheen quade gepepsen/maer sy was soo swaer ende onbequaem om goede ghepepsen te hebben / dat ick met myselven loegh / ende ghenoechte nam te sien de verwozpenhendt van een siele/wanneer de Heere niet ghedurighlijck in haer en werckt. Sy siet wel dat sy in desen staet sonder hem niet en is / want dit en is niet ghelijck de groote swarigheden die ick altemet hebbe / soo ick gheseyt hebbe ; maer al is het dat sy hout by brenghet/ ende doet het luttel dat sy van haeren t'weghen doen can/ soo en wilt nochtans het vier der liefde Godts niet branden. Het is een groote gratie dat men den roock siet / om te weten dat het niet teenemael ghebluscht ende verstorven en is. Den Heere ontsteckt het wederom / want alsdan schijnt het dat de siele / al breekt sy haer hooft met blasen ende houdt aen te leggen / teene-mael versmacht. Ick meyne dat het beter is dat sy

sp haer dan teenemael overghebe / midts sp dooz
haer selven alleen niet en vermagh / ende dat sp
haer beghebe tot ander verstandighe wercken /
soo ick gheseyt hebbe : want moghelijk beneemt
haer den Heere het ghebedt/op dat sp haer daer in
oeffene / ende leere dooz experientie / hoe luttel sp
dooz haer selven vermagh.

Het is seker / dat ick my heden met den Heere
verheught hebbe / ende my verstout hebbe aen
sijne Majesteit te claghen / ende hem gheseydt :
Hoe gaet dit, lieven Heer, dat niet genoeg en
is dat ghy my in dit ellendigh leven houdt, ende
dat ick dat om uwen't wil verdraghe ende be-
geerte te leven, daer anders niet en is dan alle be-
letselen om u niet te ghenieten, maer dat ick
noch moet eten ende slapen, ende hanteren ende
verkeeren met al de wereldt, ende dat ick al ver-
drage om uwen't vvil, naedemael dat u kenlijck
is, ô Heere, dat het my een seer groot torment
is : ende dat ghy niet te min voor soo luttel tijts
als my overschiet om u te ghenieten u voor my
verberght : Hoe kan dat staen met u groote
bermhertigheydt ? Hoe vermagh dit de liefde
die ghy my draeght ? Ick meyne, waer't saecken
dat ick my van u cost verberghen, ghelijck
ghy u van my gheberght, dat ghy't om de liefde
die ghy my draeght niet en soudt kunnen
verdragen : maer ghy zijt met my, ende siet
my altijds. Dit en is niet om te verdragen ô
Heere : ick bidde u, aensiet doch, dat groote
beswaernisse aenghedaeen vwordt den gheenen
die hy soo lief heeft. Dit ende andere diergelijc-
ke dinghen heb ick altemet geseydt / hebbende
eerstmael wel verstaen / hoe ghenadighe plaetse
my in de helle bereypt was / by het ghene dat ick
verdiendt hadde : maer de liefde maect eenen
mensch

mensch soo sif / dat ick my selven niet en ghevoele / dan dat ick niet volen verstande dese clachten doe / ende den Heere verdraecht het al van my : ghebenedijt zy een soo goeden Coninck.

Laet ons eens met sulcke stoutighepdt komen by de Coninghen van dese werelt / Hoe wel ick my niet en verwondere datmen den Coninck niet en derf aen spreken / want het is reden datmen hem breefe / ghelijck oock de Heeren die betoonen dat sy hoofden zijn. Maer de werelt is nu soo verre ghecommen / dat het leven der menschen behoorde langher te wesen / om te leeren de fatsoenen / niewigheden / ende manieren van courtoisieren : souden sy daer een weynigh tijds af-trecken om Godt te dienen / ick seghene my als ick sie wat daer omgaet. Het is soo veel / dat ick niet en wist hoe leven als ick hier in quam : want 't en wort vooz gheen spel gherekent / dat hem pemandt vergheet eenighe personen meerder eere aen te doen dan sy verdienen : jae sy laeten hen sekerlijck voozstaen dat het tot spijt ghedaen is / soo dat van noode is dat ghy u van uwe intentie moet verexcuseren / by aldien / ghelijck ick segghe / ghy u vergheten hebt : ende Godt gabe dat sy 't noch wilden ghelooven.

Ick segghe wederom dat ick niet en wist hoe leven : want een arme siele vindt haer seer ontsfelt. Sy siet datmen haer ghebidt dat sy haer ghepeps altijts becommere met Godt / ende dat het van noode is hem altydts vooz ooghen te hebben / om veel perijckelen te ontgaen : van d'andere sijde siet sy / dat haer niet gheoorloft en is cen punt te veronachtsamen van de courtoisien des werelts / om gheen occasie te gheben dat ghestoort mochten worden de ghene die hunne eere op sulcke courtoisien ghestelt heb

hebben.

Dit quelde my seer / ende ick was althijds becommert met my te excuseren : want al was het dat ick mijn beste dede / soo en cost ick my nochtans niet ghewachten van veel fouten hier in te doen / de welke / alsoo ick segge / inde werelt vooz niet cleyen ghehouden en worden. Ende het is inder waerheydt alsoo / dat inde heiligen / alwaer wy met reden in dit stuck behoorden gheexcuseert te zijn / excusatie plaetse heeft / niet / soo men seght / dat de Cloosters moeten wesen een Hof van courtoisie / of daermen die behoorde te connen. Ick voozwaer / die dit niet verstaen en kan / hebbe gepepst / oft eenigh Heylighe mocht ghesepdt hebben / dat het moesten wesen een Hof om te onderwijsen de ghene die daer begheerden courtesaenen inden Hemel te wesen / ende datmen dat aver-rechts verstaen hadde. Want dat de gene daer mede zoude becommert wesen / de welke met reden behoorden ghestadelijck sorge te draeghen om Godt te behaghen / ende de werelt te versmaden; ende dat selve zouden soo grootelijcks sorghvuldigh zijn om den wereltdsche menschen te behaghen in saecken die soo dickmaels veranderen / en weet ick niet hoe dat gheschieden kan. Het mochte noch passeren / indien men die op een reyse kost leeren : maer nu waer wel van noode dat by maniere van spreken een Schole waere / daermen anders niet en dede dan leeren / hoedanigh het opschyft der brieven moet wesen / want nu laetmen het pampier overschieten op d'een nu op d'ander zijde : ende de ghene diemen te vorren niet en plach te noemen *Magnifico* oft Seer vooznemen / moet nu gheheeten worden *Illustré* oft Boozluchtigh. Ick en weet niet waer toe het noch ten lesten komen zal : want ick en ben noch gheen vijftigh jaeren oudt / ende te wijlen dat
 ick

ick geleest hebbe / hebbe ick soo grooten veranderinghe ghesien / dat ick niet en weet te leven. Wat sullen dan doen de ghene die nu ter werelddt komen / ende veel jaeren sullen leven? Doozwaer ick hebbe mede-lijden met gheestelijcke personen / die ghehouden zijn inde werelddt te verkeerren om seker Heplighe redenen : want het is een afgrijpselijck Cruys welck sy in dese saecke te lijden hebben. Waer't dat sy kosten over een komen / ende hen altesamen onwetende maecken inde wetenschappen / ende dat sy begheerden booz sulckis ghehouden te zijn / soo souden sy hun van eenen grooten aerbejdt ontslaen. Maer siet / in wat soetigheden ick nu ghesteken hebbe: in stede van te spreken vande grootheden Godts / ben ick ghecomen te spreken vande verwozpenheden des werelddts. Maer want de Heeren gratie verleent heeft om haer verlaeten te hebben / soo sal ick oock daer wat schenden ; ick laet aldaer ghewozden de ghene die met soo grooten aerbejdt onderhouden dese nietigheden / ende Godt ghebe / dat wy die in het ander leven / welck onwancselbaer is / niet en moeten becoopen.

HET XXXVIII. CAPPITTEL.

Sy spreckt van sekere groote gratien, die den Heere haer dede, soo in haer te kennen te geven sommige hemelsche secreten, als andere groote visioenen ende revelatien die den Heere haer liefde te vertoonen. Sy seght, wat werckingen haer daer af by bleven, ende wat een groote voorderinghe haer ziele daer uyt creegh.

VVesende eens op eenen avondt soo qualijck te passe/ dat ick mijn gebedt wilde laten staen / soo nam ick een Roosen-hoepken op dat ick my mondelijck zoude becommieren / moeste doende om het verstandt niet stil te houden; hoewel ick in uytwendige stilte was: hebbende my verrocken in een bidt-plaetse. Maer alle dese neerstigheden hepen seer luttel / als den Heere sijn gratie wilt toonen. Ick hadde alsoo een weynigh tijds gheweest / doen my een opgetogentheydt des gheests met alsulcken ghewelt overquam / dat ick die geensints en cost wederstaen. My docht dat ick inden Hemel gestelt was/ ende de eerste personen die ick daer sagh / waren mijn Dader ende Moeder/ ende daer by noch soo groote dinghen op soo korten tijdt als men zoude connen eenen Ave Maria lesen / dat ick seer bukten my selven was/ my dit dunckende een al te groote gratie te wesen. Mengaende den tijt mocht het wel wat langer geweest zijn / doch't en heeft niet veel

f f

te

te bedieden. Ick vreesde oft daer eenigh bedroggh hadde in gelegen geweest / al was het dat my docht neen. Ick en wist niet wat doen / want ick was seer beschaemt om alsoo tot mijnen Ziecht-vader te gaen / niet upt oodtmoedighhejdt soo my dunckt / maer om dat ick docht dat hy met my soude gecken / ende segghen : Wat eenen Sinte Pauwels / o de hemelsche dinghen te sien ? oft / Want eenen Sinten Jeronimus ? Ende want dese glorioose Veylighen alsulckis ghehadt hadden / soo werdt ick noch meer bevreesd / ende en dede anders niet dan seer weenen : want my en docht niet dat dit coste waer wesen. Ten lesten / al viel het my swaer / ginck ick tot den Ziecht-vader : want ick en zoude noyt yet hebben dorven verswijgen / al hadde my sulckis te seggen noch soo swaer gevallen / om de groote vreesse die ick hadde van bedrogghen te zyn. Als hy my soo benauwt sagh / soo trooste hy my seer / ende sepde my veel goede dingen / om my van die quellinge te verlossen.

Inden volghenden tijdt is gebuert / ende het gebuert my noch somwijlen / dat den Heere my noch meerder secreten geopenbaert heeft : want dat een ziele zoude meer willen sien dan haer vertoont en wordt / dat en is gheensints in haer macht / ende en is niet mogelyck : ende alsoo en sagh ick t' elcke reyse niet meer dan de Heere my wilde vertoonen. Dit was soo veel dat het minste deel ghenoech was om een ziele tot groote verwonderinghe ende voortgaenck te brenghen / ende haer te doen versnaden alle de dinghen deser werelt. Ick wilde wel dat ick jet cost te kennen geven van het alderminste dat ick verstondt : ende als ick pepse in wat maniere dat sulckis zoude / connen gedaen worden / soo bevinde ick dat het

het onmoghelijck is : want in de differentie alleen die daer is tusschen het licht dat wy hier sien / ende het ghene dat daer verтоont wordт / d'welck altesamen anders niet en is dan licht / en is daer gheen ghelijckenisse ; want oock de clachheydt der Sonne schijnt daer niet by te zijn. **Somnia** / de imaginatie / hoe subtil dat sy oock sy / en is niet machtigh om te conterseyten oft te bewerpen het fatsoen van dit licht / oft yet anders van 't ghene dat de Heere my te hemen gaf met een soo hooghe verheuginghe / dat niet om segghen en is : want alle de sinen worden verheught in eenen soo hooghen graet ende soetigheyt / dat het niet te gelooven en is / ende alsoo is beter daer niet meer af te seggen

Het hadde eens alsoo meer dan een ure geduert / dat de Heere my wonderlijke dingē was vertoonnende / soo dat het scheen dat hy niet van neffens my en giuck / ende hy seyde my : Siet dochter wat dat verliesen de ghene die teghen my zijn. En laet niet hen sulckste segghen. **Och lieben Heer** / hoe luttel baet mijn seggen aen de ghene die hun eygen wercken in verblintheyt houden / 't en sy dat uwe Majesteyt hen licht geve ! Men sommighe personen / dien ghy dat verleent hebt / heeft het geprofitteert dat sy uwe grootheden verstaen hebben : maer sy sien / o lieve Heer / dat ghy die verтоont aen een soo boose ende miserabel creature / soo dat ick niet cleyn en achte / dat niemandt gheueest en is die my heeft willen ghe-looven. **Wien name ende uwe barmhertigheyt moeten gheloofst zijn** / dat ten minsten ick merckelijck voorderinghe in mijn ziele gheuoelt hebbe : sedert zoude sy wel altydts aldaer willen wesen / ende niet wederom tot het leven comen / want de verachtighe die by my bleef van alle 't ghene

Dat hier beneden is / was seer groot / het en docht
 my anders niet dan vuylichghed te zyn : ende ick
 sie hoe verwoyentlijck dat wy ons becommenen /
 die daer in blijven steken.

Doen ick by de **E**dele vrouwe was daer ick
 af gesept hebbe / soo quam my eens mijn hert-
 pijn ober / de welke ick doen seer sterck hadde /
 ghelijck ick ghesent hebbe / hoe wel sy nu soo sterck
 niet en is. Ende want sy seer caritativ was / soo
 dede sy my juweelen langhen van goudt / ende
 costelycke ghesteynten die sy hadde / specialijck een
 van **D**iamanten / welck seer hoogh ghe-estimeert
 wierde. Sy meynde dat ick daer door verheught
 zoude worden ; maer ick loegh by my selven / ende
 werdt beweeght tot compassie / siende wat dat de
 menschen achten / ende denckende op 't ghene
 dat de **H**eer ons bereypt heeft / overdocht ick by
 my selven / hoe onmoghelijck my zoude wesen
 dese dinghen in eenighe werde te houden / al wil-
 de ick daer toe oock mijn beste doen / 't en waere
 dat den **H**eer my af name de ghedenckenisse van
 andere dingen. Dit is een groote **H**eerschappij
 der zielen / jae soo groote dat ick niet en weet / oft
 dat jmandt anders begripen zal dan die het sel-
 ve besit / want het is oprechte ende natuerlijck-
 ke verlatenheyt / midts het geschiedt teenemael
 sonder onsen arbeidt. **G**odt doet het al / midts
 sijne **M**ajesteit dese waerheden in sulcker voegen
 vertoont / dat sy inghedruckt blijven / soo datmen
 claerlijck siet / dat wy dat anders in sulcker ma-
 nieren op soo corten tijdt niet en zouden konnen
 crigen. Van doen af en vrees ick de doot niet
 meer / die ick seer plach te vreesen / nu dunckt
 my dat het een seer lichte saecke is voor een die
Godt diendt / want op eenen oogenblick tijdt
 siet haer een ziele verlost van dese ghevanckenisse /
 ende

ende ghestelt in ruste. Want dat Godt alsoo den geest verheft / ende hem soo excellente dinghen vertoont in dese opghetogentheden / dat dunckt my groote ghelijckenisse te hebben met het afschepden der ziele van het lichaem / want zy siet haer dan op eenen ooghenblyck in allen dit goedt. En laet ons nu niet sien op de pijn die sy gevoelt als sy daer moet uyt gaen / want die niet veel te achten en is : ende het is te gelooven / dat veel saechter sterben de ghene die Godt waerachtelijck beminnen / ende de dinghen des levens verlaten hebben.

My dunckt oock dat my dat seer gheholpen heeft om beter te kennen ons waerachtigh Vaderlandt / ende te aenmercken hoe dat wy hier pelgrims zijn : ende 't is een groote saecke/te sien wat dat daer is / ende te weten waer datmen hen gaet. Want als jemandt nae eenigh landt repst om daer stede-vast te blijven woone / sal hem veel helpen om min te gheboelen den aerebepdt des weghs / dat hy eerstmael gesien hebbe / dat het een landt is daer hy wel ghemaeckelijck sal leven. Het helpt oock om ons beter te doen overdencken de hemelsche dinghen / ende maect dat wy onse conversatie daer houden sonder swaerighepdt. Dit is een groot gewin:want alleenlijck het aensien des hemels doet de ziele in haer selven gaen : want overmits den Heere be- lieft heeft haer wat te laten sien van 't ghene dat daer is / soo blijft zy daer vast oppepsende : ende het gebuert somwijlen / dat ick weet dat de ghene die my gheselschap houden / ende daer ick my mede verheughe / zijn de ghene die daer woenen:ende my dunckt dat zy waerachtelijck leven / ende de ghene die hier leven / schijnen my soo doot te zijn / dat my dunckt dat de heele werelt

my geen gefelschap en houdt; specialijck wan-
 neer ick die groote beweginghen hebbe / soo
 dunckt my dat het maer eenen droom / jae al sot-
 ternij is / wat ick met de ooghen des lichaems
 aensie. Het ghene dat ick nu met de ooghen der
 ziele ghesien hebbe is 't ghene dat sy begheert;
 ende dat sy haer noch verre daer af siet / dat doet
 haer sterben. Eyndelijck is het een aldergroot-
 ste gratie / die de Heere doet den ghene die hy deser
 ghelijck visioenen verleent / want hy daer door
 grootelijcks ghesolpen wordt / ende besonder-
 lijck om te dragen een seer swaer crups; want
 daer en is niet dat hen vernoecht / het misshaecht
 hem al wat hy siet: ende 't en waere dat de Heere
 toeliet datmen 't altemet vergaet (hoe wel men
 die daer nae wederom indachtigh wort) ick en
 weet niet hoe datmen zoude comen leven. Ghe-
 benedijdt ende ghelooft moet hy zijn inder eeu-
 wigheyt; ende het wille doch sijne Majesteit
 de lieden door het Bloedt dat synen Sone voor
 my ghestort heeft / dat / naedemacl hem belieft
 heeft dat ick jet zoude verstaen van soo groote
 goeden / ende de selve hier eenighsints zoude be-
 ginnen te genieten / my niet en gheschiede ghe-
 lijck Lucifer / die door sijn faute 't selve al verlo-
 ren heeft. Wat hy 't doch niet en gheheughe;
 want de vzeese die ick altemet ghevoele en is niet
 eleyn: hoe wel ter contrarie / ende dat hy nae al-
 tijds / de berinbertigheyt Godts my verske-
 ringhe gheeft / dat ghemerckt hy my upt soo
 veel sonden ghetrocken heeft / hy my niet en zal
 laten verloren gaen. Dit bidde ick uwe Gern:
 dat sy altijd daerom wilde bidden. Overfulcks
 dan en zijn de gratien / die ick verhaelt hebbe /
 nae mijn duncken soo groot niet / als dese die ick
 nu verhalen zal / ende dat om veel redenen / ende

om het groot goedt dat my daer door aenghebleven is / ende om de groote sterckhepdt in de siele: hoe wel dat elck bysonder genomen soo groot is / dat daer niet by te ghelijcken en is.

Wesende in de Kercke op eenen Simren avondt nae de Missen / ende my vertroocken hebbende in een secrete plaetse daer ick ghe woon was dickmael te bidden / soo begost ick te lesen een Tractact van desen Feest-dagh / gemaect door eenen Cartuysier : ende ick las de merck teekenen de welcke hebben moeten de ghene die beghinnen / die voortgaen / ende die nu volmaectt zijn / om te onderkennen oft den H. Gheest met henlicden is. Ende als ick die dyp staten ghelesen hadde / soo docht my door de goedertierenhepdt Godts dat hy met my was / vooz soo veel als ick verstaen cost. Hem nu daer vooz lovende / wierdt ick indachtigh / dat ick op eenen anderen tijdt het selve noch ghelesen hadde / ende dat van alle t'selbe in my groote faute ghe woest was : want ick sulcks wel sagh / door dien dat ick nu het contrarie in my bevroedde. Ende alsoo bekennende de groote ghenade die den Heere my ghedaen hadde / begost ick te bedencken de plaetse die ick door mijn sonden in de helle verdiendt hadde / ende danckte grootelijcks den Heere / want my docht dat ick mijn siele niet meer en kende / nae ick haer nu soo verandert sagh. Als ick dan in dese consideratie was / soo quam my een groot gheswelt over / sonder dat ick de oorsaeckie cost ghesweten : het scheen dat de siele wylt het lichaem wilde breken / mits dat sy haer niet bequaem noch machtigh en vout te ontfanghen ende te verwachten soo grooten goet. Het gheswelt was soo groot / dat ick my selven niet en cost bedwingen / ende was naer mijn duncken seer verscheyden

van 't ghene dat ick op andere tijden plagh te gheboelen / noch ick en kost niet verstaen wat mijn ziele mocht hebben / oft wat dat sp begeerde / mits sp soo ghealtereert was. Ick leende my pewers teghen / want ick en koste noch sitten noch staen / dooz dien my mijn natuerlijcke crachte teenemael begraf.

Albus gh' stelt zijnde / sie ick boben mijn hoofd een dupve / seer verscheyden vande ghene die wy hier beneden sien / want sp en hadde alsulcke plupmen niet / maer de vleughelen waeren gheslijck van sekere cleyne schelpkens / die grootē glats ende claerte van haer gaven : sp was grooter dan een ghemeyn dupve. My dunckt / dat ick het gherucht der vleughelen hoorde / ende sp stont alsoo met open vleughelen vliggherende ontrent eenen Ave Maria tijds. Mijn ziele was doen soo ghestelt / dat sp haer selven alsoo verliesende / de dupve oock upt haer ooghen verloos. Minen gheest wierde wel gherust dooz eenen soo goeden gast / daer / soo my dunckt / sulck een wonderlijcke gratie hem hadde behooren tot ongherustheydt ende verbaestheydt te brenghen / nochtans / als ick die begonst te smaecten / de vrees hem verliet / ende de gherustheydt met het ghevieten begonst / hy tot opgetoghentheydt getrocken zijnde. De glorie van dese opghetogentheydt was wonderlijck groot. Ick was de geheele feest dagen dooz soo versuft ende ghelijck als dwaes / dat ick niet en wist wat ick met my selven doen zoude / noch hoe dat soo groote gratie ende faveur in my cost plaetse hebben. Ick en hoorde noch en sagh / by maniere van spreken / dooz de groote inwendighe brenghet die ick hadde. Van dien dagh af merckte ick dat ick in een veel hooghere liefde Godts seer ghevoordert / ende in de deught vele

meer versterckt was : ghebenedijdt ende ghelooft
 zy hy inder eeuwigheyt / Amen.

Op eenen anderen tijdt sagh ick de selve dups
 ven boven het hooft van eenen Pater vander Pres
 dickheeren Orden / behalven dat my docht dat
 de stralen ende den wederschijn der selver vleu
 ghelen haer veel breeder uytspanden : my werdt
 verstaen ghegeven / dat hy veel zielen tot Godt
 brenghen zoude.

Op eenen anderen tijdt sagh ick / hoe dat onse
 lieve Vrouwe een witte cappe aendede dien Pres
 sentatus vande selve Orden / daer ick te vozen es
 nighe repfen af ghesproken hebbe. Sy seyde my /
 dat zy hem / om den dienst die hy haer ghedaen
 hadde in mede te helpen dat dit huys zoude ghes
 maect worden / dat cleedt was ghebende / tot
 een teecken dat zy sijn ziele voortaen in supber
 heydt bewaeren wilde / ende dat hy in geen doot
 sonde vallen en zoude. Ick houde voorszeker dat
 het alsoo was : want hy stierf luttel jaeren daer
 nae / ende in de rest van zijn leven ende in zijn
 doodt dede hy alsulcke penitentie / ende sijn leven
 ende sterben was soo hepligh / dat voor soo veel
 als men kan verstaen / daer niet aen te twijffelen
 en is. Eenem Religieus die by hem in zijn doot
 bedde was / heeft my gheseyt / dat hy hem seyde
 een wepnigh eer hy sijnen gheest gaf / dat den
 Heplighen Thomas by hem was. Hy stierf niet
 groote vreught / ende begheerte van upt dit bal
 linghschap te schepden Daer nae heeft hy hem
 aen my altemet gheopenbaert met seer groote
 glozie / ende heeft my sommighe dinghen geseyt.
 Hy was het ghebedt soo toeghedae / dat oock /
 doen hy stierf / hy hem daer niet af en conde ont
 houden / al wilde hy om zijne flauwte wille want
 hy hadde vele opgetogentheden. Hy schreef my

een weynigh te voren eer hy stierf/ wat remedie hy doch zoude moghen besighen / want soo haest als hy misse gedaen hadde / werdt hy door eenen langen tijdt opgetogen / sonder dat te konnen beletten. Godt heeft hem eyndelijck verleent den loon / dien hy door synen langen dienst sijn heel leven langh verdiendt hadde. Vandem Rectoor der Societeit I a s u, daer ick altemets af vermaendt hebbe / hebbe ick sommighe dingen ghesien / nopende de groote gratien die den Heere hem dede/ de welck ick/ om niet te lanck te maecten / hier niet en stelle. Hem is eens een groote swaerighepdt overkomen / soo dat hy seer vervolgt ende grootelijck behanghst wierde. Soo ick op eenen tijdt misse was hoorende / soo sagh ick onsen Heere / doen de Hostie op geheven wierde / aen't Cruys hangende. Hy seyde my sommighe woorden / die ick hem tot synen troost seggen zoude / ende noch andere / hem voorcomende van't ghene dat hem te geschieden stont / ende hem voor oogen leggende hoe veel hy voor hem geleden hadde / ende seggende / dat hy hem zoude bereyden om te lijden. Dit gaf hem grooten troost ende moet / ende het is hem naderhandt al overkomen / ghelijck 't den Heere my ghesepdt hadde.

Vande Religieusen van sekere Orden / ende generalijck vande gheheele Orden / hebbe ick groote dinghen gesien. Ick saghse inden Hemel met witte banen inde handen; ende eenige reysen / ick soo segghe / noch andere wonderlijcke dingen / ende daerom houde ick dese Orden in grooter weerden: want ick hebbe veel met henlieden geconverseert / ende ick sie / dat hun leven is gelijk het gene dat den Heere my van henlieden heeft te kennen gegeven.

Soo ick op eenen nacht in mijn ghebedt was /
 soo seyde my de Heere sommighe woorden / dooz
 de welke hy my vooz oogen stelde hoe quaet dat
 mijn leven gheveest hadde / welck my groote
 schaemte ende smerte aendede : want al is het /
 dat sy niet straf en zyn / sy wercken niet te min
 een zulcke ghevoelinghe ende pijn / dat sy een
 mensch te niet doen / ende men ghevoelt meer
 booztgancs dooz het kennen zyns selfs dooz een
 van dese woorden / dan op veel daghen yemandt
 zoude konnen beneerstighen dooz het overpepsen
 van sijn eyghen miserie : want dat brenghet met
 hem een soo ingroefde waerheydt / dat men't
 niet en can ontkennen. Hy stelde my vooz oo-
 gen de begheerten der grooter ijdelheydt die ick
 eertijds ghehadt hebbe / seggende / dat ick vooz
 een groote weldaet houden moeste / dat hy begeer-
 de / dat eenen soo quaeden wil / als den mijnen /
 die ick soo qualijck besteedt hadde / op hem ghes-
 stelt zoude worden / ende dat hy dien begeerde te
 aenbeerden. Op andere tijden seyde hy my / dat
 ick indachtigh zoude wesen / hoe dickwils my
 docht dat ick vooz eere gehouden hadde / te doen
 teghen sijn eere. Somwijlen oock / dat ick zoude
 overpepsen wat ick hem schuldigh was / ghe-
 merckt dat / als ick hem den meesten slaghe gaf /
 hy my was weldaden verleenende. Hadde ick
 eenighe fauten de welke niet luttel en zyn / soo
 gheeft de Heere my die in zulcker voeghen te ken-
 nen / dat het schijnt dat ick my teenemael te niet
 doe ; ende overmits ick die vele hebbe / soo is dit
 dickwils te doen. Het is altemet ghebeurt / wan-
 neer den Biecht vader my berispt hadde / ende
 ick my socht te troosten met het gebedt / dat ick
 daer de opzechte berispinghe was vindende.

Maer om wederom te comen tot 't ghene dat
 ick

ick seyde/ alsoo de Heere my begoft in memorie te
 brengen mijn sondigh leven / soo pepsde ick /
 mits traenen stoztende (want / soo my docht/ ick
 tot noch toe niet ghedaen en hadde) oft hy my
 eenige gratie hadde wille doen : want dat is
 seer ordinaris / als ick eenighe particuliere gra-
 tie ontfanghe vanden Heere / dat ick eerstmael
 by my selven tot niet ghe worden ben / op dat ick
 claerlyck zoude zyn/ hoe seer het selve boven mijn
 verdienste is: daerom geloove ick dat het de Heere
 doet. Een weynigh daer nae werdt mijnen gheest
 alsoo opghetoghen/ dat my by nae docht dat hy
 teenemael byten het Lichaem was : immers
 men gevoelt dan niet dat men daer in leeft. Ick
 sagh de alderheylighste Menschepdt met veel upt-
 nemender glorie dan ick die opt ghesien hadde.
 My werdt vertoont door een wonderlijcke ende
 claere kennisse / hoe dat hy in den schoot des Va-
 ders is / ende dit en zoude ick niet comen seggen
 hoe het is / want sonder my selven aen te sien/ soo
 docht my dat ick my sagh inde teghenwoordig-
 heyt der Godtheyt. Ick was wel soo verbaest en
 soo wonderlijck gestelt / dat my dunckt dat som-
 mighe daghen passeerden eer ick wederom kost
 tot my selven comen : ende altydts docht my /
 dat ick in mijn ghesicht teghenwoordigh had-
 de de selve Majesteit des Soon Godts/ hoewel
 niet als te vozen / want dit verstondt ick seer
 wel : dan sy blijft soo ghegraveert in de imagi-
 natie/ dat sy voor eenen tijdt haer dat niet en can
 quijt maecten (voor hoe cozten tijt het selve oock
 geschiet zy) ende het brengt grooten troost ende
 oock voorderinge by.

Dit selve visioen hebbe ick noch op dvy ander
 reysen ghesien. Het is nae mijn duncken het
 alderhooghste visioen dat den Heere beliest heeft
 my

my te vertoonen / ende het brenghet met hem seer
 groote profijten. Het schijnt dat het de ziele groo-
 telijcks supbert / ende het beneemt dese onse sin-
 nelijckhepdt by nae alle haer cracht. Het is een
 blamme / die / soo het schijnt / verbzandt ende te
 niet doet alle de begheerten des levens : want
 naedemael ick / geloofst moet Godt zijn / die niet
 en hadde tot ijdele dinghen / soo werdt my hier
 doch seer wel vertoont / hoe dat het al ijdelhepdt
 is / ende hoe ijdel dat zijn de heerschappijen van
 hier beneden : ende het is een groote onderwij-
 singhe om de begheerten opwaerts te heffen tot
 de pure waerheyt. Daer blijft inde ziele gepijnt
 sulcken eerbiedinghe tot Godt / dat ick't niet en
 zoude konnen uytspzeken / immers sy is seer ver-
 seheden van't ghene datmen hier can vercrij-
 gen. By maecht inde ziele een groote verbaest-
 hepdt / om dat sy siet hoe dat sy soo stout is ghe-
 weest / oft dat jemandt soo stout derf zijn om een
 soo alder grootste Majesteypdt te vergrammen.
 Ick magh noch altemet verclaert hebben dese
 effecten der visioenen / mitsgaders andere din-
 ghen / dan daer by hebbe ick gheseyt dat d'een
 van meerder cracht is dan d'andere / maer de
 cracht van dese is uytnemende groot. Als ick
 ginck om te communiceren / ende indachtigh
 werde der alder-grootste Majesteypdt die ick gesien
 hadde / ende sagh dat het den selven Heere is die
 in het alderheplighste Sacrament is (ende dick-
 wils belieft het den Heere dat ick hem sie inde
 Hostie) soo stondt my mijn hayt te berghe / ende
 my dacht dat ick teenemael verdween. O mijn-
 nen Heere ! Maer by aldien ghy uwe groothepdt
 niet en waert bedeckende / wie zoude soo stout
 zijn / soo dickwils te komen vereenighen een soo
 vuyt ende ellendigh binck met een soo groote
 Ma-

Majestejt Gebenedijt ! moet ghy zijn/ o Heere/ u moeten lobben de Enghelen ende alle de creaturen/ dat ghy't alsoo voeght nae onse cranckheyt/ op dat wy genietende soo hooghe gaven / niet en zouden verschrickt worden van uwe groote macht / dat wy upt vreesse de selve zouden laeten te gheniesten / als wesende crancke ende ellendighe menschen.

Ons mochte wedervaeren 't ghene dat wedervaeren is sekeren ambachts-man / (ende ick weet sekerlijck dat het alsoo ghebeurt is.) Hy hadde eenen schat gebonden : ende overmits den selven grooter was dan sijne couragie / die heel kleyn was / begripen conde / is hy / hem daer mede belammert siende / in een droefheyt ghevallen dat hy allenghskens quam te sterven upt cinkel / benauwtheydt ende sozghbuldigheydt / midts hy niet en wiste wat hy daer mede doen zoude. En hadde hy dien niet seffens ghevonden / ende hadde hem jemandt dien allenghskens uptghedeeyt / en daer mede onderhouden / hy hadde veel vrolijcker geleest dan als hy arm was / ende 'ten hadde hem de doodt niet gekost. Och rijckdom der armen hoe wonderlijck weet ghy de zielen te onderhouden / ende sonder dat hy soo groote schatten sien / zijt ghy hen die van langer handt toonende ! Wanneer ick een soo groote Majestejdt verborzghen sie in een soo kleynen dinck / als is de Hostie / soo is het dat ick sedert dien tijdt verwondert ben van een soo groote wijsheyt / ende ick en wete niet / hoe dat den Heere my den moet ende de sterckheyt verleent om tot hem te gaen. Ende 't en waere dat de ghene / die my soo groote weldaden verleent heeft / ende verleent my die alsoo gabe / 't en waer niet mogelijk dat ick zoude connen simuleren oft laeten met ludex stemme

te vercondighen soo wonderlijcke dingen. Wat en zal dan niet gevoelen een soo ellendige als ick ben beladen zijnde met veel grouwelijckheden / ende die haer leven met soo kleyne vreesse van Godt overbrocht heeft / als sy overdenckt tot wat een groote Majesteydt sy gaet / als hy beghert dat mijn ziele hem sie? Hoe zal sy met dien mont / die soo veel woorden tegen den selven Heere ghesproken heeft / derben comen tot dat alder glorioosste lichaem vol van suwerheydt ende deughtsaemheydt? Soo dat een ziele moepelijcker ende pijnlijcker valt / om dat sy hem niet ghenoegh ghe-eert en heeft / de liefde die dat alderschoonste aensicht toont met een zulcke betwerghlijckheydt ende spraecksaemheydt / dat haer een schrick aensjaecht de Majesteydt die sy in hem siet. Maer wat moeste ick pepsen de twee reysen dat ick ghesien hebbe't ghene dat ick verhaelt hebbe? Doozwaer / mijnen Heere ende mijn glorie / ick zoude by nae seggen / dat ick eensdeels jet ghedaen hebbe tot uwer eere / ten tijde van die groote benauwtheden die mijn ziele gevoelt. En ick en weet niet wat ick segge / soo dat ick dit by nae schryve sonder selve te spreke: want ick gevoele my gheturbeert / ende eenighsints buypen my selven te zijn / mits dat ick dese dingen gedencke. Ick zoude wel seggen / waer't dat dit ghevoelen uyt my selve quame / dat ick jet ghedaen hadde om uwen 't wille / mijnen Heere: maer gemerckt dat gheen goet gepens en can wesen / 't en zy dat ghy't gheeft / soo en moet het my ghenen danck geweten zijn: ick ben / o Heere / de schuldernersse / ende ghy zijdt de ghene teghen wien ick misdaen hebbe.

Allsoo ick eens zoude ter Communie gaen / soo sagh ick met de ooghen der ziele twee dubvels
veel

veel claerder dan met de ooghen des lichaems /
 ende dat met een soo grouwelijcke ghedaente.
My dunckt dat hun hoers de kele vanden ar-
 men **P**riester omringelden / ende ick sagh mij-
 nen **H**eerre met sulcke **M**ajesteit / als ick geseydt
 hebbe / ghestelt zijnde / in sulcke forme als hy my
 dien quam uptrepcken / tusschen alsulcke handen /
 de welke claerlijck schenen teghen hem misdaen
 te hebben ; ende ick werde kennende dat die ziele
 in doot sonde gestelt was. **H**oe vrent moest het
 wesen / o **H**eerre / u schoonheyt te aenschouwen
 tusschen die grouwelijcke ghedaenten ? **S**y wae-
 ren als bevreesst ende verbaest in uwe presentie / soo
 dat sy geerne zoude wegh gheloopen zijn / soo het
 schein / hadt ghy hun willen laten gaen. **I**ck creech
 sulcken turbatie / dat ick niet en weet hoe dat ick
 cost communiceren / en ick was seer bevreesst / want
 my docht / hadde het visioen van **G**odt geweest /
 dat sijne **M**ajesteit niet en zoude toeghelaten heb-
 ben / dat ick het quaet / welck inde ziele was /
 gesien zoude hebben. **D**e **H**eerre seyde my selver /
 dat ick vooz hem zoude bidden / ende dat hy dit
 toegelaten hadde / op dat ick verstaen zoude wat
 een cracht dat de woorden der **C**onsecratie heb-
 ben : ende hoe dat **G**odt daer niet en zal laten te
 wesen / al zoude den **P**riester / die de selve spreekt /
 noch soo quaet zijn : ende op dat ick sijn groote
 goedtheydt zoude aenmercken / dooz de welke hy
 hem stelt inde handen van synen vijandt / ende
 dat teenemael tot mijn profijt / ende van alle
 menschen. **I**ck bevroede wel / hoe veel meerder
 obligatie dat de **P**riesters hebben om goet te zijn
 dan ander menschen / ende hoe swaeren saecke
 dat het is / dit alder-heylighste **S**acrament on-
 waerdelijck te ontfanghen / ende hoe grootelijckis
 dat den duyvel meester is over een ziele die in
 doot

doet sonde is. Het dede my groote deught / ende ick werde wel bekennende hoe grootelijck ick in Godt ghehouden ben / ghebeuedijdt 3^e hy inder eenwigheyt

Op een ander tijdt is my noch wat anders gebeurt / welck my boven maten seer verbaest maecte. Ick was op een plaetse / daer sekeren persoon quam te steruen / die seer qualijck gheleest hadde / ende sulcks / soo ick verstont / vele jaeren lanck : maer hy was twee jaeren langh sieck geweest / ende het scheen dat hy hem in sommighe dinghen ghebetert hadde. Hy stierf sonder biechte / niet te min my en docht niet / dat hy moest verdoemt wesen. Ter wijlen dat men besigh was om het lichaem in de kiste te steken / soo sagh ick veel dubvels dat lichaem nemen / ende het scheen dat sy daer mede speelden ende deden daer justitie over / welck my seer bevreest maecte / want sy trocken 't niet groote krauwels van d'een tot d'ander. Doen ick het sagh nae het graf draghen met alsulcke cere ende ceremonien als alle andere / soo overdacht ick de goetheyt Godts / hoe dat hy niet en wilde / dat die ziele soude infaem worden / maer dat zoude secreet bliuen dat sy zyn vhaet was. Ick was half sus van't ghene dat ick gesien hadde. Soo lanck als den dienst duerde / en sagh ick gheen dubvels meer : daer nae als men het lichaem in't graf zoude leggen / soo was daer binnen een soo groote menighe dubvels bereet om dat te vatte / dat ick bukten my seluen was van dat te aensien / iae geen cleyne couragie was my van noode om dat niet te laten bliuen. Ick dachte by my selue / hoe dat sy niet de zielen moesten leuen / ghemerckt dat sy sulcken overhandt haddē over het arm lichaem Godt gabe / dat de ghene / die in quade staet sijn

zyn/ saghen soo een grouwelijke saeckie als ick doen sagh/ my dunckt dat het grootelijck soude helpen om hen wel te doen leven. Alle dit doet my meer leeren kennen wat ick Godt schuldigh ben/ ende waer van hy my verlost heeft. Ick was met groote vrees bebaen tot dat ick 't mijnen Ziecht-vader gheseydt hadde / veysende 'oft het eenigh bedroggh vanden vijant mocht wesen om dese ziele te infameren/ hoe wel sy niet voor seer Godt vreesende gehouden en was. 'tis wel waer dat het my doet vreesen / al en waer't gheen bedroggh/soo dickwils als ick daer aen gedencke.

Naedemael dat ick beghonst hebbe te spreken van visioenen nopende de overledene/ soo wil ick sommighe dinghen verhalen / die den Heere belieft heeft dat ick des aengaende sien zoude van sommighe zielen. Ick sal maer van eenighe wepnigh spreken/om hoort te maecken / ende om dat het niet noodigh en is ; ick wil segghen/ om dat het niet en dient tot eenigh profijt. My wert gheseyt/ dat overleden was een vie onsen Provinciael gheweest was (maer als hy stierf soo was hy Provinciael van een ander Provintie) met den welken ick eertijts getracteert hadde/ ende was in hem ghehouden om sommighe goede wercken. Hy was een seer deughtsaem Man. Doen ick verstondt dat hy overleden was/ was ick seer verslaghen/ midts ick achterdencken hadde van sijn salighepdt / want hy hadde twintigh Jaren lanck Overste gheweest/ welck een saeckie is daer ick voor vrees/ want my dunckt dat het een seer sorgelijke saeckie is/last der zielen te hebben. Ick vertroock my in een Bidt-plaetse met groote verbaestheyt / ende eyghende hem toe alle de goede wercken die ick mijn leefdaghen lanck ghedaen hadde / die seer luttel mochten zyn/ ende alsoo

badt

badt ick onsen Heere / dat sijne verdiensten wilde vervullen 't ghene dat de ziele van doen hadde om uyt het Daghevier te gaen.

Terwilen dat ick den Heere alsoo badt op't alderbeste dat ick cost / soo docht my dat hy uyt de diepte der aerden quam neffens mijn rechte sijde / ende ick sagh hem nae den Hemel varen met seer groote blijdschap. Hy was seer oudt / maer ick sagh hem als wesende van dertich jaeren / jaē hy scheen my noch jongher te zijn / ende sijn aensicht was claer-blinckende.

Dit visioen duerde seer korten tijdt / maer ick wiert soo wel ghetroost / dat my sijn doot sedert dien tijdt noyt meer bedroeven en cost / hoe wel veel persoonen daerom seer droef waeren / dooz dien dat hy seer wel bemint was. Den troost die mijn ziele gheboelde was soo groot / dat ick nergens nae en draeghde / ende en cost niet twijffelen oft het visioen was goet / ick wil seggen dat gheen bedroggh en was. t'En was maer veerthien daghen gheleden dat hy ghestorven was : nochtans en vergat ick niet te besorghen datmen vooz hem zoude bidde / ende 't selve oock dooz my selven te doen / behalven dat ick 't met sulcks vierighepdit niet ghedoen en cost als ick't gedaen zoude hebben hadde ick dit niet ghesten : want als den Heere my dat alsoo toont van eenighe ziele / ende dat ick daer nae vooz de selve bidde wil / soo dunckt my / sonder dat te comen verwinnen / dat het is ghelijck oftmen den rijcken een aelmoesse gabe. Daer nae verstondt ick / want hy stierf seer verre van hier) wat doot den Heere hem toe ghesonde hadde de welke soo stichbaer gheweest was / dat hem jederman verwonderde over het bekrav / tranen / en ootmoedighept daer hy in stierf.

Daer stierf t' hups een Rome / (ende dit was

niet veel meer dan anderhalven dagh gheleden / een groote dienaeresse Godts. Ter wijlen dat een Nonne was lesende een Lesse vande Overledene (welck vooz haer in den Choor gelesen wierdt / stondt ick neffens haer om haer te helpen in het Verset. In het middel vande Lesse sagh ick haer ende my docht dat de ziel opclam aen deselve sijde daer ick d'andere ghesien hadde / ende dat sy nae den Hemel ginck. Dit en was gheen beelachtighe visioen ghelijck het voorzleden / maer op de wijze vande andere daer ick ghesproken hebbe / niet te min twijffeltmen niet meer aen / dan aen de ghene diemen siet.

Een ander Nonne quam te sterben hier in dat selve huys / tusschen achtthien ende twintigh jaeren oudt zijnde / de welke altydts sieck / ende seer Godtvuchtigh / een groote lief - hebberse des Coorts / ende seer deughtsaem gheweest hadde. Ick meynde voorzeker dat sy in't Daghevier niet en zoude gaen / mits sy soo veel siekten gepasseert hadde / maer dat haer de verdiensten zouden overschieten. Terwijlen de Getijden ghelesen warden eermen haer zoude begraven / (het mocht vier uren gheleden zijn / dat sy doodt was) werd ick kermende / dat sy myt de selve plaetse quam / ende nae den Hemel ginck.

Wesende eens in een Collegie der Societept Jesu, met die groote benauwtgheden / die ick verhaelt hebbe dat ick somwijlen hadde / ende noch hebbe in ziele ende in lichaem / vandt ick my alsoo gestelt / dat ick oock niet een enkel goet ghepeys / soo my dunckt hebben en coste. Daer was dien nacht eenen coadjutoz gestorven van dat huys der Societept / ende ter wijlen dat ick vooz hem badt soo ick cost / en vooz hem de misse van eenen anderen Pater der Societept hoorde / werde ick seer in-
nighlijck

nighlĳck inghekeert in mijn ſelven/ende ſagh hem opbaren nae den Hemel met groote glorie en den Heere met hem:ick werde kennende dat ſijne Maſtept dooz een ſonderlinge ſaveut met hem ginck.

Eenen anderen Religieus van onſer Orden / die een ſeer goede Religieus was / was ſeer ſieck: ende alſoo ick Miſſe hoorde / ſoo werde ick in my ſelven ingetrocken tot groote innigheyt/ende werde ſiende hoe dat hy doot was/ende nae den Hemel ginck ſonder in't Daghevier te gaen. Hy was geſtorven op de ſelve ure dat ick hem ſagh / gheſlĳck ick naderhandt verſtaen hebbe. Ick was ſeer verwondert dat hy in't Daghevier niet ghegaen en was. Maer ick werde kennende / dat hem gheholpen hadden de Bullen der Orden / om in't Daghevier niet te gaen/ mits dat hy een Religieus gheweest was die zyn profeffie wel onderhouden hadde. Ick en weet niet waerom my dit te kennen ghegeven werde: maer my dunckt dat de reden moet wesen / om dat een Religieus te zyn / niet alleen in het habijt ghelegen en is / te weten in het ſelbe te draghen/om te ghenieten den ſtaet van meerder volmaecktheyt / welck is een Religieus te wesen.

Ick en wil van deſe dingen niet meer ſpreken / want ſoo ick geſept hebbe /'t en is niet van noode/ hoe wel der zielen ſeer veel zyn die den Heere hem gewerdighyt heeft my te vertoonen: maer onder alle die ick geſien hebbe/en weet ick niet dat eenighe ghepaffeert is ſonder in't Daghevier te gaen/ behalven de ziele van deſen Religieus/ en den heylighen Broeder Peeter van Alcantara / ende den Predickheer daer ick afghesproken hebbe. Men gaende ſommighe heeft het den Heere belieft/ dat ick zoude ſien den ſtaet der glorie dat zy hebbē/my vertoonende de plaetſe die ſy beſitten. Daer is

groot verschil tusschen den eenen ende den anderen.

HET XXXIX. CAPPITTEL.

Sy gaet voorts in de selve materie, van te verhalen de groote gratien die den Heere haer verleent heeft? Sy verclaert, hoe dat hy haer beloofde, wel te doen den persoonen, voor de welcke sy zoude bidden, Sy verhaelt sommighe merckelijcke dinghen, waer in sijne Majesteit haer dit faueur gedaen heeft.

Alsoo ick den Heere eens seer moeylijck viel / dat hy doch het gesicht zoude wederom gheben aen sekeren persoon in wien ick seer gehouden was / die het selve schier t'eenemael verlozen hadde / ende hy jammerde my seer / ende ick vreesde dat de Heere my om mijn sonden niet en zoude verhooren ;) soo veropenbaerde hy hem aen my ghelijck hy op andere tijden gedaen hadde ; ende begost my de Wonde van sijn sincke handt te toonen / ende met d'ander trock hy eenen grooten nagel upt die daer in was stekende. My docht / dat hy met den nagel t'samen het vleesch upt trock : men coude lichtelijck sijn groote pijn mercken / welck my groote deernisse aen dede : ende hy seyde my / aenghesien dat hy dat voor my gheleden hadde / dat ick niet en zoude twijffelen / oft hy zoude noch veel beter doen 't ghene dat ick van hem was begheerende : dat hy my was belovende / dat ick niet van hem begeeren en zoude / oft hy soude 't doen / mits dien dat hy wel wist / dat ick niet anders en zoude begeeren dan dat sijnder glorie conform waere / ende dat hy alsoo doen zoude 't ghene dat ick op dat was van hem begeerde : ende want ick oock

ken tijde/ dat ick hem noch niet en diende / niet van hem begeert en hadde/ oft hy hadde't beter gedaen dan ick't hadde weten te epffchen / dat ick niet en soude twijffelen / oft hy zoude het selve nu veel meer doen / als hy wel wist dat ick hem beminde. Ick en geloobe niet dat dit acht daghen gheleden was / als den Heere desen persoon het gesicht wederom gaf:dit wist mijnen Siechtvader terstont. Het mochte wesen / dat dit niet gheschiedt en was dooz mijn ghebedt : maer ick/ als ick dit visioen ghehadt hadde / was daer af soo verskiert/ dat ick sijne Majestept als van een gratie die hy my gedaen hadde bedanckte.

Op eenen anderen tijt was een ander persoon seer sieck van een seer swaere sieckite / de welke ick daerom hier niet en verklare/ om dat sy 'k en weet niet van wat soorte was. Het gene dat hy op twee Maenden tijds ghepasseert hadde/ en was niet om te verdragen / ende hy was in soo groote pijn/dat hy hem selven verscheurde. Mijnen Siechtvader/ den welken was den Rector daer ick af ghesproken hebbe/ghinck hem besoecken/ende hadde met hem groote compassie / ende seyde my dat ick hem in alle manieren zoude gaen besoecken / want het was enen persoon aen wien ick dat wel mochte doen / aenghesien hy my nae Maeghschap was. Ick ginck / ende hy beweeghde my tot soo groote compassie / dat ick den Heere seer instantelijck begost te bidden voor sijn ghesontheydt. Hier in sagh ick claerlijck/ nae al dat my dunckt / de gratie die hy my dede ; want terstont was hy s'anderdaeghs teernemael van die pijn verlost.

Ick was eens boven maten seer bedroeft / wetende dat enen Persoon / in wien ick seer gehouden was/ yet wilde doen dat grootelijck te

ghen Godt ende zijn eere was/ende hy was daer nu teenemael toe gheresolueert. Ick was wel soo beladen/ dat ick niet en wist wat remedien te gebruiken om sulckis te beletten / ende het scheem oock dat daer gheen toe en was. Ick hadt den Heere / upt grondt mijns herten / dat hy eenige remedien wilde gheven : maer mijn droefsheyt en cost niet gheminderen / vooz dat ick sulckis sagh. Ick giuck alsoo ghestelt wesende nae een eremitagie/ die wel upt de weghe was (want alsulcke zijn in dit Clooster) ende wesende in eene daer onsen Salighmaecker aende colom stondt / hem biddende dat hy my dese gratie doen wilde / soo hoorde ick / dat my seer soete vops aensprack / als oft sy dooz een sluyte quam. Mijn haer stont recht overeynde/want het maecte my verbaert / ende ick hadde wel willen verstaen 't ghene dat men my seyde / maer ick en kost niet / want het duerde niet seer langh. Doen mijn vzeese nu ghedaen was / welck terstont gheschiede / soo ghevoelde ick sulcke gherusthepdt / ende vzeught ende verheuginghe van binnen / dat ick seer verwondert was/hoe dat alleenlijck een vops te hooren (want ick hoorde die met lichaemelijcke ooren / ende dat sonder een wooydt te verstaen (soo groote operatie in de siele dede. Hier upt merckte ick dat my gheworden soude 't ghene dat ick begeerde / ende alsoo gheschiedde 't/dat my de pijn teenemael afghenomen werde in een saecke die noch niet en was / als oft ick die hadde ghedaen ghesien/ ghelijck 't daer nae ghedaen wierde. Ick seyde 't aen mijn Siecht-vaders / (want ick hadder doen twee / die wel gheleert ende goede dieners waren Gods waren.

Ick quam te weten dat sekeren persoon / die vastelijck vooz haer ghenomen hadde Godt upt
gheleert.

gheheelder herten te dienen / ende die haer nu sommighe daghen in't ghebedt gheoeffent hadde / waer in syne Majesteit haer vele gratien be- toonde / het selve hadde verlaten om sekere occa- sien die sy gehadt hadde / waer van sy haer noch niet en ont-trock / de welcke oock wel periculous waeren. Het ginck my seer nae / om dat het eenen persoon was die ick beminde / ende inde welcke ick oock gehouden was : ick meyne dat het meer dan een Maendt aenliep / dat ick anders niet en dede dan Godt bidden / dat hy dese ziele tot hem keeren wilde. Alsoo ick op eenen dagh in mijn ghebedt was soo sagh ick eenen dupbel neffens my / die eenighe pampieren / die hy in sijn hant hadde / met groote gramschap in stukken scheur- de. Ick werde seer vertroost / om dat scheen vol- bracht te zyn 't ghene dat ick begheerde : ende het was alsoo ; want naderhandt quam ick te we- ten / dat sy een biechte gedaen hadde met groote oprechtelijck berouw / ende dat sy haer soo tot Godt bekeert hadde / dat ick in syne Majesteit betrouwe / dat sy altydts seer voort sal gaen / ghebenedydt sy hy van alles / Amen.

Aengaende dit stuck / dat den Heere eenighe sielen upt groote sonde ghetrocken heeft om dat ick hem daerom badt / ende dat hy andere ghe- brocht heeft tot meerder volmaecktheydt / dat is dickwils gheschiedt / als mede oock eenige sielen upt het Daghevier te trecken / ende andere merck- kelijcke dinghen. De ghenaden die my den Hee- re betoont heeft / zyn soo veelderhande / dat ick my soude vermoeden / ende insghelijcks de ghene die 't soude lesen / waer 't dat ick die alle wilde verhalen / ende sulcks veel meer in sielen dan in lichamente ghenesen Dit is seer kennelijck ghe- weest / ende hier af geeft men veel ghetuyghen.

Terstont maecte ick groote consciencie/ om dat
 ick niet en kost laeten te ghelooven / dat het den
 Heere dooz mijn ghebedt dede/ (ick late staen dat
 het principaelijck om sijn goedtheit alleen was)
 maer de dingen zyn nu in soo groote menichte/
 ende soo kennelijck aen andere Persoonen / dat
 ick gheen swaerigheyt en maecte van het selve te
 gelooven : ende ick love sijne Majesteit/ ende het
 maect my beschaemt/om dat ick sien dat ick soo
 veel te meer schuldigh ben/ ende het doet / naer
 mijn duncken meer wassen de begheerte die ick
 hebbe om hem te dienen/ ende de liefde vernieuwt
 haer. 't Gene dat my aldermeest doet verwon-
 deren is / dat in dingen / die den Heere siet dat
 niet oorbaer en zyn / ick hem gheensints en kan
 ghebidden/ al wilde ick/ dan met soo cleyne macht
 ende vierighepdt ende gherust/ dat/ al hoe wel ick
 my daer noch seer toe soecke te pijnen/ het my niet
 moghelijck en sonde zyn te doen / ghelijck ick doe
 in andere dinghen die sijne Majesteit doen zal /
 om de welcke ick gevoele dat ick dickwils magh
 bidden / ende heel ghestadighlijck : al is het dat
 ick daer gheen groote sorghe vooz en draghe / soo
 schijnt het nochtans dat het my van selfs te vozen
 comt. Daer is groote differentie tusschen dese
 twee manieren van bidden/ dat ick 't niet en zou-
 de comen verclaeren. Want al bidde ick om het
 een (want ick en laete niet mijn beste te doen om
 den Heere te bidden / al en gevoele ick in my die
 vierigheyt niet / die ick hebbe in andere dinghen/
 hoe seer dat my oock jet aengaet) soo is het noch-
 tans ghelijck een / die een belemmerde tonghe
 heft/ dat hy niet spreken en can al wilt hy ; oft
 indien hy spreekt / soo is het soo dat hy siet dat
 men hem niet en verstaet ; ende van d'andere sijde
 ghelijck een die claerlijck ende cloecklijck tot je-
 mandt

want spreekt / die hy siet dat hem geerne hoort. Het een wordt begeert / om soo te segghen / als door een mondelijck gebedt ; het ander door een soo verheben contemplatie / dat den Heere hem in sulcker voeghen vertoont / dat men verstaet dat hy ons verstaet / ende dat sijne Majesteit hem verblijdt dat wy dat van hem begheeren / ende dat hy ons magh deught doen ; gebenedijt zy hy inder eeuwighepdt / die soo veel geeft / daer ick hem soo luttel gebe. Want wat doet hy doch / lieben Heere / die hem selven niet teenemael en vernieticht om uwen 't wil ; ende hoe veel / hoe veel hoe veel / segge ick / jae ander dupsent werben magh ick het selve segghen / ghebzeckt my hier toe ; Daerom en behoorde ick niet te willen leven ; hoe wel ick daer noch andere redenen toe hebbe / om dat ick niet en leve conform het ghene dat ick u schuldigh ben. Wat een onvolmaecktheit vinde ick in my / ende wat een slappigheyt om u te dienen. Het is seker dat my altemet dunckt / dat ick wel wilde sonder gheboelen zijn / om soo grooten quaet aen my selven niet te sien ; die wille sulckis remedieren / die het doen can.

Doen ick was ten huysse van die edele vrouwe daer ick af ghesproken hebbe / daer ick met groote sorghevuldighepdt moest wesen / ende alder bemerckende ydelhepdt die alle dinghen deses levens met haer brengen / want ick was seer geacht / ende was seer gheprezen / ende daer waeren veel dinghen daer ick wel hadde moghen mijn sinnen opsetten / indien ick my selven hadde willen aensien / waer ick aensagh den ghenen die het waerachtigh ghesicht heeft / om dat hy my niet verlaeten en zoude. Nu ick dan ben sprekende van het waerachtigh ghesicht / soo worde ick indachtigh wat een moepelijckheude

hept dat het is vooz een dien de Heere ghebrocht heeft tot heimisse der waerhept / te tracteren niet wereltlijcke personen in dese aertsche dinghen / daer de waerhepdt soo seer in verdonckert is / alsoo my den Heere eens gheseyt heeft : want veel van dese dinghen die ick hier schrybe / en comen uyt mijn hoost niet / maer desen mijnen Hemelichen meester was my die te voren seggende. Ende want ick in die dinghen die ick merckelijck verhaele / sulcks verstaen hebbe / oft den Heere my't selve gheseydt heeft / soo maecke ick conscientie daer een sillabe by te voegen oft af te trecken : van gelijcken / als het my niet teemael oprecht en gedenckt / dat gaet dooz als uyt mijn selven gesept zijnde / oft oock / om dat sommighe dingen sulcks moghen zijn. Ick en noeme niet mijn't ghene dat goet is / want ick weet wel als dat in my niet goets en is / dan't ghene dat de Heere my soo sonder mijn verdiensten ghegheven heeft ; maer ick noeme uyt my selven gesept te zijn / 't ghene my dooz geen revelatien te kennen gegeven en is.

Maer o mijnen Heere / hoe dickwils willen wy oock in gheestelijcke saecken alle dinghen verstaen nae ons eygen goetduncken en seer verdraept van de waerhept / soo wel als in wereltsche saecken / ende ons dunckt dat wy onsen vooztganck moeten meten nae de jaeren dat wy ons enighsints in't gebedt / geoeffent hebben ; ende oock schijnt het dat wy maete willen stellen den ghene die sijn gaben sonder mate uytstort / als het hem belieft / ende die op een half jaer meer can gheben aenden eenen / dan op veel jaeren aen een ander. Ende dit is een saecke die ick soo doorsien hebbe in veel personen / dat ick verwondert ben hoe wy dit comen in twijffel brengen. Ick geloove

ve wel / dat hier in niet bedrogen en zal worden
 de ghene die de gabe vande gheesten te kennen
 zal hebben / ende aen wien de Heere waerachtige
 oodtmoedighsyt ghegheven zal hebben: want
 sulcke mensch oordeelt nae de effecten / vaste pro-
 posten / ende liefde / ende de Heere gheeft hem
 licht om het selve te sien / ende hier in siet hy de
 verwoordinghe ende den voortgaanch der zielen /
 ende niet inde jaren: want in een half jaer kan
 jemandt meer ghewonnen hebben / dan een an-
 der in twintigh jaeren: want / soo ick segge / de
 Heere gheeft het aende ghene die't hem beliest /
 ende oock aen de ghene die hem beter voeght.
 Want ick sie nu tot dit Clooster sommighe doch-
 ters komen / die seer jonck zijn / de welke van
 Godt geraeckt zijnde / ende een weynigh licht
 ende liefde ontfanghen hebbende / ende dat op lut-
 tel tijds dat hy haer eenighe soetighepdt verleent
 heeft / en hebben naer hem niet meer gewacht /
 noch erghens meer nae ghebracght / oock sonder
 eenigh achterdencken van den kost te hebben /
 overmits sy haer vooz haer gheheel leven lanck
 slupten in dit Clooster welck gheen Reuten en
 heeft als personen die het leven versmaeden
 dooz den ghene die sy wel weten haer lief heeft /
 verlaeten sy't al / ende versaecken haere eyghen
 wil / noch hen en comt niet te vozen / dat sy zullen
 comen swarighepdt vinden in een soo nauwe
 beslypninghe ende strengighepdt: al te saemen
 offeren sy haer tot een Sacrificie om de liefde
 Godts. Och hoe geerne geef ick haerlieden het
 voozdeel in dese saecke / jae oock beboozde ick be-
 schaemt te zijn vooz Godt! Want het ghene dat
 sijne Majestept my niet toe ghebracht en heeft in
 een soo groote menighe van jaeren als gheleden
 is dat ick my begoft hebbe in't ghebedt te offeren /

nen/ ende hy omi my sijn gratien te verleenen/ daer toe brenghet hy haer op dyp maenden tijds/ ja somnighe doock altemiet op dyp daghen/ hen noch vele min goedts doende dan my; hoe wel sijne Majesteit haerlieden wel betaelt/ wel versekert zijnde dat haer niet en berouwt het ghene dat sy voor hem gedaen hebben.

Hier toe wilde ick wel/ dat wy indachtigh waeren/ hoe veel jaeren het gheleden is dat wy professie ghedaen hebben? ende andere personen/ hoe langh dat het gheleden is dat sy begonst hebben ghebedt te houden; ende niet om te quellen alleen de ghene die ons op cozten tijdt verre te boven gaen/ omi de selve te doen achterwaerts keeren/ ende nae onsen pas te gaen; ende de ghene die als Arents vliegghen door de gratien die hen Godt is verleende/ te doen wesen als schouwe kiekkenen: maer wy moeten ons ooghen op Godt slaen/ ende den toom los gheben aen de gene die wy oodtmoedigheyt sien hebben/ want den Heere/ die hen soo groote gratien verleent/ en zal hun niet laeten van boven neder vallen. Sy betrouwen hen selven wel aen Godt/ want hier toe helpt hen de waerheyt die sy van het Gelooft kennen/ ende en zullen wy ons aen Godt niet derben betrouwen? Ende willen wy hun meten nae onse maete/ nae advenandt van onse cleynmoedighepdt? Soo niet: maer by aldien wy niet en comen begripen haere groote affecten ende resolutien (want sonder experientie canmen die qualijck verstaen) laet ons/ ons selven verootmoedighen/ ende hen niet oordeelen; want onder 't decksel dat wy haerlieder profijt soecken/ benemen wy dat aen ons selven/ ende wy verliese de occasie die den Heere ons gheeft omi ons te verootmoedigen/ ende op dat wy zouden verstaen

staen wat ons ghebeekt / ende hoe veel meer dese sielen afghefchepden zijn van de creaturen / ende ghekeert tot Godt / dan de onse / gemercht dat sijne Majesteit haer soo seer tot hunwaerts keert.

Ick en pepse anders niet / noch en soude yet willen pepsen / dan dat ick liever hadde een ghebedt van luttel tijdt welck seer groote effecten werckt / de welke hun terstondt laten blijcken (want het is onmogelijck dat het de selve hebben om alles te verlaten / alleenlijck om Godt te behagen / sonder groote cracht der liefden ; (dan een ander ghebedt van veel jaeren / welck gheen cracht en heeft om yet te meer wyl te rechten ter liefde Godts op't leste dan in't begheynsel ; 't en waeren by avontueren sommighe klepne dingen / ghelijck sout / die men noch weghen noch vatten en can een die een muschken schijnt in den beek te mogen wegh dragen. Ick en houde dit vooz gheen groote werkinghe oft mortificatie / als my wel van sommighe dinghen werck maecten die wy ter eeren Godts doen / soo dat het jammer is datmen daer op pepst / al waer 't oock datmen dier seer veel dede. Ick ben sulcks / ende ick sal vergheten de ghenaden die de Heere my t' elcken is doende : ick en segge niet dat sijne Majesteit die niet en zal groot achten / want hy is goeder-tieren / waer ick wilde daer wel geen werck afmaecten / ende niet aensien dat ick die wercke / overmits sy niet met allen en zijn. Maer vergelt het my / mijnen Heer / ende en beschuldicht my niet / want ick moet my ergens mede troosten / gemercht dat ick u nergens in en diene / want waer't saecke dat ick u in hooghe saecke diende / ick en zoude gheen werck maecten van sommighe nietigheden. Saligh zijn de menschen die u dienen
mek

met groote wercke waer't saeckien dat vooz soo veel als ick henlieden dat benijde / ende het selve wel zoude begheren / my vooz goede wercken gerekent mocht worden / ick en soude niet verre ten achter zijn in u te believen : maer ick en deugh niet / mijnen Heer / maect ghy my doch bequaem / overmits ghy my soo lief hebt.

My is binnen dese daghen ghebeurt / dat / van Roomen ghecomen zijnde de Zulle / van dat dit Clooster gheen renten en soude moghen besuiten / de saecke teenemael ten eynde ghebracht wierde / welek / soo het schijnt / my eenighen arbeyt gecost heeft. Ick troost scheppende in te sien dat het alsoo volbracht was / ende bebroedende den arbeydt dien ick ghehadt hadde / ende den Heere danckende / dat hy erghens in van my hadde willen ghedient wesen / begonst by my selven te overpepsen de dinghen die ick gheleden hadde : ende 't is alsoo / dat ick elke die ick ghedaen hadde / ende die wat scheuen te zijn / seer veel gebreken ende onvolmaecktheden vondt / in sommighe oock cleppen / moet ende in velen een flap geloove; want tot deser tijdt toe dat ick al volbracht sie't ghene my den Heere geseyt heeft van dat dit Clooster soude ghemaect worden / en hebbe ick't selve noyt absolutelijck comen ghelooven / noch ick en hebbe daer oock niet aen comen twijfelen. Ick en weet niet hoe dit ghinc : 't is soo dat het my dickmaels van d' een sijde onmoghelijck docht / ende van d' ander sijde en cost ick daer niet aen twijffelen / ick wil segghen / ghelooven dat het niet en soude gheschieden. Ick bevont eyndelijck / dat den Heere van synen 't weghen al gedaen hadde dat goedt was / ende ick dat quaet was ; ende alsoo liet ick daer meer op te pepsen / ende en soude niet begheren des meer indachtigh

te zijn / om niet te stronckelen dooz mijn soo menighvuldighe ghebraken. Ghebenedijdt moet hy zijn / die upt alle dinghen weedt eenigh goedt te trecken als het hem belieft / Amen.

Ick segge dan / dat het periculeus is de jaeren te tellen datmen hem in't ghebedt gheoeffent heeft : want al is daer oodtmoedighheyt by / soo can enen nochtans ik en weet niet wat by blijben / als is / datmen hem laet voozstaen / datmen yet vooz sijnen dienst verdient hebbe. Ick en segge niet / dat sy 't niet verdient en hebben / ende het sal hen wel betaelt worden : maer ick houde vooz seker / dat een gheestelijck mensch / die hem laet voozstaen dat hy die gheestelijcke soetigheden weerdigh is / om dat hy hem veel jaeren met bidden becommert heeft / noyt en zal opclimmen tot de volmaecktheyt des gheests. Is het niet ghenoegh / dat hy verdient hebbe / dat hem Godt behoede vande sonden daer hy in gewoon was in te vallen eer hy het ghebedt oeffende / sonder dat hy hem een proces aendoe vooz sijn gelt / soo men seght. Dit en dunct my gheen diepe oodtmoedighheyt te zijn : het magh zijn dat het ootmoedighheyt is / maer ick houde sulcks vooz groote stoutighheyt / gheinerckt dat ick / die soo luttel oodtmoedigh ben / het selve nae mijn duncken noyt en hebbe derven bestaen. Het magh wel zijn / dat ick noyt sulcks begheert en hebbe / mits ick oock noyt ghedient en hebbe : hadde ick 't ghe daen / ick zoude by avontueren meer van den Heere daer vooz willen betaelt zijn / dan alle d'andere. Ick en segge niet / dat een ziele niet en wast oft toeneemt / oft dat Godt haer dat niet geven en zal / in dien het gebedt ootmoedigh gheweest is / maer men moet de jaeren vergeten : want het is al walginghe wat wy doen moghen / in

comparatie van een druppel bloedt van de gene die den Heere voor ons ghestort heeft. Ende is het saecken dat wy soo veel te meer schuldigh zijn hoe wy meer dienen / wat is dat / dat wy begeren / mits dien als wy een mijte van onse schult betaelen / men ons dupsent Ducaten wederom geeft ? Laet om Godts wil vaeren dese oordeelen die hem toebehooren. Alsulcke ghelijckenissen zijn altoos quaedt / oock in tijdelijcke dinghen / hoe veel dan te meer in dinghen die Godt alleen weet ? Welck sijne Majestejt wel betoonde / als sy evenveel betaelde acende laeste als aen d'eerste. Ick hebbe soo veel verscheyden reysen ende soo veel daghen over dese dyp bladeren gheschreven (want ick hebben soo luttel tijdt ghehadt / ende hebbe oock noch soo luttel / ghelijck ick gheseydt hebbe / dat ick verghten hadde 't ghene ick begost hadde te segghen / welck is dit visioen. Ick sagh my zelven / in't gebedt zijnde / in een vlack veldt alleen / ende rondtom my veel volck van verscheyden soorten / die my omringhelden : my docht dat sy allegaeder wapenen in hun handen hadde om my te quetsen ; de sonnighe lancien / andere sweerden / andere poingnaerden / andere seer langhe moort-priemen / somma ick en cost niemans doot breken / sonder my te stellen in verrijckel des doodts / ende vondt my alleen / sonder pemandt die my vpsont. Wesende mijnen geest in dese benautheyt / soo dat ick niet en wist wat doen soo sloegh ick mijn ooghen ten Hemel / ende sagh onsen Salighmaecker / niet in den Hemel / maer wel hoogh boven my in de locht / die sijn handt tot my waerts wptstack / ende my van daer behulpigh was in voegghen dat ick nu niemant en vreesde van dat volck / ende sy lieden en costen my gheen schade doen al wilden sy. Dit visie

visioen schijnt sonder vzeught te zijn / ende heeft
 my nochtans seer groot profijt ghedaen / want
 my werdt te verstaen ghegeven wat dat het be-
 teeckende / ende een weynigh daer nae bevonde
 ick my by nae in ghelijck gevecht / ende ick wert
 kennende / dat / dat visioen een gelijkenisse was
 vande wereldt / want het schijnt / dat al wat inde
 werelt is / wapenen heeft om de arme ziele te quet-
 sen / ick late staen de menschen / die den Heere
 niet veel en dienen / miitsgaders eere / ende rijck-
 dom / ende wellust / ende andere diergelijcke din-
 gen : want het is seker / dat / als sy niet voor haer
 en siet / sy haer bindt in 't net ghebrocht te wesen /
 inmers ten minsten soecken haer in strick te
 bzenghen de naesten vrienden / maeghschap / ende
 daer ick meer af verwondert ben / oock seer goe-
 de menschen ; van dien tijdt vondt ick daer nae
 my soo bestreden te zijn (sy meynde dat sy wel
 daer aen deden) dat ick niet en wiste hoe ick my
 verweyzen zoude / oft wat doen soude.

⊙ Heere Godt / waer het dat ick seyde / hoe
 menighe verschepden swarigheden ick binnen
 dien tijdt gheleden hebbe / oock nae het ghene dat
 hier vozen verhaelt is / wat een goet-leer poinct
 zoude het wesen / om teenemael te versmadē al dat
 daer is : ~~my~~ dunct / dat het de meeste persecutie
 was die ick opt geleden hebbe. Ick segge / dat ick
 my somwijlen van alle canten soo benauwt sagh
 dat ick gheen ander remedie en vondt / dan mijn
 ooghen opwaerts te slaen nae den Hemel / ende
 Godt aen te roepen : ick was wel indachtigh het
 ghene dat ick in dit visioen ghesien hadde : het
 hielp my seer om op niemant te betrouwen /
 want daer en is niemant die onwanckelbaer-
 righ sy dan Godt alleen. In alle dese swaerig-
 heden sondt de Heere altyds tot my eenen per-

foon van sijnen t'wegghen / om my by staen / gelijk hy my in dat visioen verzoont hadde / sonder dat ick perwers meer aen gebonden was dan om den Heere te behagghen ; welck ghenoech geweest is om te onderhouden de clepne deught die ick hadde van u te soecken te believen : ghebenedijdt moet hy zijn inder eeuwighheyt.

Wesende eens seer ongherust ende gheturbeert / soo dat ick tot geen innighheyt en kost komen / in strijdt ende onbrede ghestelt zijnde / mijn ghepepsen swierende tot dinghen die niet volmaectt en waeren / ende my dunckt oock niet dat ick die verflappighheyt hadde die ick ghe woon ben te hebben ; siende daer beneffens dat ick soo vileyn was / begonst ick achterdencken te crijghen / oft de gratien die de Heere my gedaen hadde / moghelijck bedrogh waren : Somma ick staect in een groote duysternisse der ziele. Aldus benauwt zijnde / begoft de Heere my aen te spreken / seggende / dat ick my niet quellen en zoude / want dat ick door my alsoo ghestelt te sien / verstaen mochte wat een miserie het zoude zijn / by aldien hy my zoude verlaeten / ende dat geen verscherpht en was / soo langh als wy met dit vleesch becleedt zijn. My werde te kennen ghegeven / hoe wel dat besteedt is dese oorloghe ende strijdt om sulcken prijs te ontfanghen ende my docht / dat den Heere compassie hadde met ons die in dese werelt leven : dat ick niet en zoude pepsen dat hy my vergheten hadde / want dat hy my noyt verlaeten en zoude / maer dat van noode was dat ick zoude doen't ghene dat in my was. De Heere seyde my dit met groote barmhertighheyt ende soetighheyt / midtsghaders andere woorden waer in hy my groote gratie dede / ende die niet en behoeven verclaert te zijn. Dit seyde my sijne Ma-

jectept menighmael / my groote liefde betoonen-
 de : Ghy hoort my nu toe, ende ick boore u toe.
 De woorden die ick altydts gewoon ben te seg-
 gen / die ick nae mijn goetduncken met waer-
 heydt segge / zijn dese : Heere wat passick op
 my selven, dan op u ? Dese woorden ende ver-
 heughinghen wercken in my soo groote bes-
 schaemtheydt / als ick indachtigh ben wie ick
 ben / dat my dunckt (ghelijck ick meyne noch
 te vozen geseydt te hebben / ende segghe het selve
 noch altemet aen mijnen Biecht - vader) dat
 meer vromighedts van noode is om dese gra-
 tie te ontfanghen / dan om seer groote swae-
 righeden te verdraghen. Als dit gheschiedt / soo
 en hebbe ick by nae gheen ghedenckenisse van
 mijne wercken / alleen staet my voor dat ick boos
 ben / sonder eenigh discours des verstandts /
 t'welck my oock somwijlen dunckt boven natuer-
 lijk te wesen.

Altemet komen my soo vierighe begheerten
 ober van te communiceren / dat ick niet en weet
 oft ick't zoude connen stercker seggen dan het en
 is. 't Is gebeurt op eenen mozghen stont dat
 het soo seer regende / dat geen weder en scheen
 te zijn om upt den hupse te gaen : wesende ick nu
 uptgegaen / soo was ick soo bupten my selven
 door de voorszeyde begheerte / dat my docht / al
 hadde men my spieffen op mijn hert gheset / ick
 zoude daer door ghepassert hebben / hoe veel te
 meer door water? Doen ick inde Kercke ghecomen
 was / quam my een groote opgetogentheyt ober.
 My docht dat ick de Hemelen sagh open gaen/
 ende niet alleen eenen ingaanch / ghelijck ick op
 andere tijden ghesien hadde : my wierdt vertoont
 den thoon / die ick noch somwijlen gesien had-
 de / alsoo ick u Eerw. geseyt hebbe / ende boven

dien noch eenen anderen / in den welcken ick ver-
 staende werde / door een kennisse die ick niet ver-
 claeren en kan / dat het de Godthepdt was / al en
 sagh ick die niet. **M**y docht dat hy opgehouden
 werde / van sekere dieren : ick peysde oft het de
 Evangelisten geweest hadden ; maer hoe dat den
 thsoon was oft wat daer in was en sagh ick niet /
 dan alleen een groote menighete van Enghelen.
My docht dat sy sonder comparatie veel schoon-
 der waeren dan die ick op andere tijden in den
 Hemel gesien hadde. Ick hebbe ghedacht oft het
 Seraphijnen oft Cherubinen waren / want sy
 zijn seer verscheyden van d'andere in glozie / want
 sy schenen ontfcken te zijn ; somma / de verschey-
 denthepdt is seer groot / ghelijck ick gheseyt heb-
 be. 't En waere niet moghelijck te beschrijven
 oft doock uyt te spreken de glozie die ick doen in my
 ghevoelde / ende niemant en can dat bevroeden
 die 't niet beproeft en heeft. Ick verstont dat daer
 te samen was al watmen begheeren can / ende ick
 en sagh niet met allen. **M**y wierdt gheseyt / ick
 en weet niet van wien / dat het ghene dat ick daer
 cost doen / was gheleghen in te verstaen dat ick
 niet met allen en cost verstaen / ende in te bevroe-
 den hoe dat altemael niet en is / gheleken by
 't gene dat daer is. Het is soo / dat mijn ziele haer
 naemaels schaemde / siende dat sy op eenigh ghes-
 chapen dinck can letten / hoe veel te meer haer af-
 fectie daer op stellen / want my docht dat het
 al maer eenen mieren hoop en was. Ick commu-
 niceerde / ende hoorde de Masse / ende ick en weet
 niet hoe ick daer wesen conde : my docht dat den
 tijdt seer cort geweest was : ick was wel verwon-
 dert als de ure sloegh / siende dat ick twee uren
 lanck in die opghetoghenthepdt ende glozie ghe-
 weest hadde. Ick was naederhandt seer verwon-
 dert

bert/ hoe dat comende tot dit vper der waerachtig-
 ger liefde Godts welck van boven schijnt te ko-
 men (want't en waere my niet moghelijk daer
 een gemister af te hebben / 't en zy dat het sijne
 Majesteit believe / ghelijck ick noch ander-werf
 geseyt hebbe / hoe seer ick dat oock mocht begeer-
 ren / ende daer toe arbeiden / jae al zoude ick my
 zelven daerom te niet doen) schijnt te vertepren-
 den ouden mensche / die dooz ghebreken ende
 traeghepdt ende miserie veroudert is ; inder ma-
 nieren als den voghel Phenix doet / ghelijck ick
 ghelesen hebbe / dat upt syn affchen / nae dat hy
 verbzant is / eenen anderen opstaet : alsoo blijft
 oock een ziele daer nae teenemael verandert dooz
 andere begheerten / ende groote sterckhepdt. 't En
 schijnt niet dat het de selve is die te voren was /
 maer dat sy nu met een nieuwe supberhepdt be-
 gint dooz den wegh des Heeren te gaen. Soo
 ick sijne Majesteit badt dat het alsoo mocht we-
 sen / ende dat ick hem op een nieuw mocht begin-
 nen te dienen / seyde hy my : Ghy hebt een goede
 ghelijckenisse ghemaect : liet , dat ghy dat nier
 en vergeet , om altydts te beneerstighen u te
 verbeteren.

Wesende eens in de selve twijffelinghe daer ick
 cortelijcks afghesproken hebbe (te weten oft dese
 visioenen van Godt waeren / soo openbaerde
 hem my de Heere / ende seyde my straffelijck :
 Och kinderen der menschen , hoe langh suldy
 versteent van herten zijn ! Dat ick een saecke in
 my wel ondersoecken zoude / oft ick my hem tee-
 nemael overghegheben hadde / oft niet : dat / in
 dien het soo waere / ick mochte gelooven) dat hy
 my niet en soude laeten verlozen gaen. Ick was
 seer gheturbeert dooz dese exclamatie : hy seyde
 my wederom seer vriendelijck ende soetelijck / dat

ick my niet en zoude quellen / want hy wel wist/
 dat ick van mynen t'weghen niet en zoude in fau-
 te blijven van my te begheben tot alle't gene dat
 sijnen dienst aenginck / dat al gheschieden zoude
 dat ick begeerde; ende alsoo werde doek volbrocht
 't ghene ick doen van hem begeerde : dat ick zou-
 de aensien / hoe dat de liefde in my daghelijck
 was wassende om hem te beminnen : dat ick hier
 uyt kost mercken dat het vanden duyvel niet en
 was: dat ick niet en soude pepsen/ dat Godt zou-
 de gedoogen / dat den vijandt soo groote macht
 zoude hebben over de zielen van sijne dienaeren /
 ende dat hy u zoude comen gebede claerhepdt
 des verstandt: ende de gherustighepdt die ghy
 hebt. Hy gaf my oock te kennen / gemerckt dat
 soo veel ende soo treffelijcke personen my geseydt
 hadden dat het van Godt was/ dat ick qualijck
 zoude doen waer't dat ick't niet en geloofde.

Alsoo ick eens las den Psalm / Quicumque
 vult, werdt my te kennen ghegeven de maniere
 hoe dat maer eenē Godt en is ende duy personen/
 ende dat soo claerlijck / dat ick seer verwondert
 ende verheught was. Het baete my boven ma-
 ten seer / om te beter te kennen de groodthepdt
 Godts/ ende sijn wonderlijckheden: ende soo wan-
 neer ick pepse oft hoorze spreken vande H. Duyvel-
 dighepdt / soo dunckt my dat ick verstaec hoe dat
 het can wesen/ welck my een groote vzeught is.

Op eenen Hemelvaert dagh vande Conin-
 ginte der Enghelen / believde 't den Heere my
 de gratie te doen / dat my in een opghetoghent-
 hepdt verdoont werde haer opelimminghe ten
 Hemel/ mitsgaders de blijdschappe ende heerlijck-
 hepdt daer sy mede ontfanghen wierde / ende in
 wat plaetse sy is. Dat ick zoude seggen hoe dit
 was / dat en waere my niet mogelijk. De glo-
 rie

rie die mijnen gheest ontfincck van soo groote glorie te aensien / was boven maeten groot : ick behiel daer van seer groote werckinghen / ende het hielp my om meer te begheeren groote swaerigheden te lijden / ende my bleef by een groote begheerte om onse lieve Vrouwe te dienen / ghemerckt dat sy soo veel verdient heeft.

Wesende in een Collegie der Societeit J E S U, terwijlen dat de Broeders van dat huys communiceerden / sagh ick een seer costelijck paviljoen boven hun hoofden: dit sagh ick tot twee reysen / en als andere liede communiceerde / soo en sagh ick't niet.

HET XL. CAPPITTEL.

Sy vervolgt de selve materie in te verhalen de groote gratien die haer de Heere ghedaen heeft, Uyt sommighe can men seer goede leeringe scheppen : want dit, ghelijck sy geseyt heeft, is haer principaelste intentie geweest, achter-volghende de ghehoorsaemheyte, te stellen alsulcke de welcke tot profijt vande sielen zijn dienende. Met dit Cappittel voleynt het discours haers levens, dat sy gheschreven heeft: welck wesen moet ter eeren Godts, Amen.

Soo ick eens in mijn ghebedt was ghevoelde ick sulck een groote vreught in my / dat ick / als onweerdigh van een sulcke weldaet / begost te pepsen / hoe veel beter ick verdient hadde te wesen in die plaetse die ick ghesien hadde voor my bereet te zijn inde helle : want / gelijk ick gesepdt hebbe / ick en vergete noyt hoe ende in wat manieren ick my daer ghesien hebbe. Door dese consideratie begost mijn ziele meer ontsteken te worden

den / ende my quam een opghetogentheydt des gheests ober / in sulcken boegen / dat ick't niet en can seggen. My docht dat ick in die Majesteit die ick op andere tijden verstaen hebbe / in geschonckē/ende daer vol van was. In dese Majesteit wiert my een waerheydt te kennen ghegeven / de welke is de volmaeckinghe van alle waerheden : ick en can niet seggen hoe / want ick en sagh niet met allen. My werdt gheseydt / sonder te sien van wie / maer ick verstont wel dat het de waerheydt selve was : 't En is gheen cleyne saecke , dat ick nu voor u doe , want het is een vande dinghen daer ghy veel voor schuldigh zyt : want alle de schaede des vvereldts comt daer uyt , datmen de waerheden der Heyligher Schriftuere niet en verstaet met claere waerheydt : daer en zal niet een titelken af falieren. My aengaende docht my altydts dat ick dit geloofst hadde / ende dat het alle de Christenen gheloofden. Hy seyde my : Och Dochter , hoe luttel zyn sy die my in de vvaerheydt lief hebben ! Want vvaer't dat sy my lief hadden , ick en soude hen mijne secreten niet verbergen. Weet ghy vvel , vvat het is , my inde waerheyt lief hebben ? Verstaen , dat alle het ghene valscheydt is , dat my niet en behaecht ? Ghy zult claerlijck sien 't ghene ghy nu niet en verstaet , aen het profijt dat het u ziele doet. Ende ick hebbe 't soo bevonden / ghedancckt moet den Heer royn : want sedert dunckt my soo groote ijdelheydt ende valscheyt te zyn / al wat tot den dienst Godts niet en streckt / soo dat ick het niet en soude weten te segghen ghelijck ick't verstaē : noch oock het medelijden dat ick hebbe met de ghene die ick soo verblindt sie in't ghene dat dese waerheyt aengaet / midtsgaders andere ende veel profyten

syten die ick hier seggen zal / en zoude ick niet kunnen uytsprecken. De Heere septe my hier een woort in't particulier welck was van seer groote gunste. Ick en weet niet hoe dat sulcks was / want ick en sagh niet / maer ick bleef soo ghestelt / (welck ick oock niet en zoude connen uytsprecken :) met seer groote sterckhepdt ende waerachtighen moet / om te volbrēnghen met alle mijn crachten oock het alderminste deel van de heylighe Schrifsture. My dunckt / dat my niet en zoude kunnen te voren ghelept worden / welck ick niet en soude dorven lyden.

My is soo inghedruucht ghebleven een waerhepdt van dese Goddelijcke Waerhepdt die my gerepresenteert werdt (sonder te weten hoe oft wat) dat sy my doet een nieuwe eerbiedinghe hebben tot Godt / want sy gheeft kennisse van sijne Majesteit / ende een macht / in zulcker manieren dat het niet om segghen en is : maer ick verstaē wel dat 't een groote saecke is. My bleef by eenen grooten lust om niet te spreken dan van seer waerachtighe dinghen / ende die verre gaen boven het ghene dat inde werelddt omgaet / ende alsoo begoft my te verdrieten hier te leven. Hy liet my seer groote teerhepdt des gheests / vreught ende oodtmoedighepdt. My dunckt / dat / sonder te verstaen hoe den Heere my doen soo veel gaf / ick het minste achterdencken niet en hadde dat / dat zoude bedrogh wesen. Ick en sagh niet met allen maer ick verstont wat een groot goedt daer ghelegghen is in niet met allen te achten al wat ons niet naeder tot Godt en voeght : ende alsoo werde ick kennende wat een groote saecke het is / dat een ziele in waerhepdt wandele inde ooghen de Waerhepdt selver.

Al dat ick gesept hebbe / heeft hy my te kennen

nen ghegheben / altemet sprekende / somtijlen
 oock sonder spreken / ende sommige dingen niet
 meerder claerhepdt dan andere die my met woor-
 den gesepdt wierden. Ick verstont boven dese
 waerhepdt seer groote waerheden / veel meer dan
 oft veel gheleerde my dat gheleert hadden. My
 dunckt / dat sy my geensints en hadden alsoo con-
 nen inprenten / noch soo claerlijck te kennen ghe-
 ben de ijdelhepdt deser werelt. Dese waerheyt / die
 ick segghe dat my te kennen ghegeven wierde /
 is in haer de waerhepdt selve / ende en heeft noch
 beginsel noch eynde / ende alle andere waerhe-
 den nemen haeren oorspronck van dese waer-
 hepdt / ghelijck alle andere liefden haeren oor-
 spronck nemen van dese liefde / ende alle andere
 grootheden van dese grootheid : hoe wel dit dyp-
 sterlijck ghesproken is geleden by de claerhepdt
 daer my de Heere dat heeft willen mede te ken-
 nen gheben Ende hoewel blijkt hier de macht
 van dese Majestejdt / mits sy op soo corten tijdt
 een ziele tot soo groote wimminghe brenghet / ende
 in haer soo groote dingen gedruckt laet. O groot-
 heyt ! o Majestejt ! wat doet ghy mijnen almach-
 tighen Heere ? Mensiet doch wien ghy soo hoo-
 ghe genaeden zijt doende. En ghedenckt u niet
 dat mijn ziele is geweest eenen afgrondt van lo-
 gen taele / ende een zee van ijdelheden / ende dat
 al door mijn schuldt / midts ick / daer ghy my van
 de leugen wt der natuer hebt doen eenen afkeer
 hebben / my selve in vele dinghen hebbe doen
 leugen hanteren ? Hoe can / o mijnen Godt / soo
 grooten gratie ende jonste bestaen met eenen die
 de selve soo weynigh verdient heeft.

Lesende eens met d'andere de Ghetijden /
 werdt mijn ziele subitelijck in haer selven ghe-
 keert / ende my docht dat sy gheheel was gelijck
 eenen

zenen claeren spieghel / wesende van alle canten seer claer / van achter / ter-sijde / van boven / ende van beneden / ende in het middelste vertoonde hem my onsen Salighmaecker gelijk ick hem ghe-woon ben te sien. **M**y docht dat ick hem claerlijck sagh in alle deelen mijnder zielen gelijk in eenen spiegel / ende ick en zoude niet weten te seggen hoe dat oock desen spieghel gheheel ghegraveert wert in den selven Heere / met een seer lieffelijcke ghemeynschap / die ick niet en zoude connen verclaren. **I**ck weet wel / dat my dat visioen seer groot profijt ghedaen heeft / soo dickwils als ick daer op gepeest hebbe / in't bijzonder als ick ter Communie gheweest ben. **M**y wierdt te kennen ghegeven / dat als een ziel in doot-sonde is / desen spiegel ghedeckt wordt met eenen dicken nevel / ende seer swert wordt / dat den Heere daer niet in en can vertoon noch ghesien worden / hoe wel hy altydts teghenwoordigh is / ons het wesen gevende ? ende dat de Kettere te zijn / is even oft den spieghel gebroken waere (welck veel erger is dan verdonckert te zijn. **D**aer is groot verschil tusschen het sien ende segghen ; want men can 't seer qualijck verclaren. **M**aer my heeft ghebaet / ende grootelijcks ghespeten dat ick soo dickwils dooz mijn sonden mijn ziele verduyftert hebbe / waer dooz ick desen Heere niet en hebbe connen sien.

Dit visioen dunckt my seer profijtigh te wesen dooz menschen die vande werelddt afgesneden zijn / om den Heere te leeren aenschouwen in het binnenste van hunne zielen / welck is een consideratie die aldermeest aenleest / ende is profijteliicker dan 't selve buyten sy selven te aensien / gheelijck ick op andere tijden gheseyt hebbe / ende oock beschreven staet in sommighe boecken van de-
votē

votie / die tracteren waermen Godt behoort te
 soecken. In't particulier seght sulcks den glozios-
 sen heylighen Augustinus / te weten dat hy hem
 noch op eenighe plaetsen / noch in recreatien / noch
 pewers elders daer hy hem socht / soo was vin-
 dende als in hem selven. Ende 't is seer clær dat
 dit het beste is. Ende 't en is niet van noode / dat
 men ophimne tot den Hemel / oft voozder gae
 dan tot sy selven; want anders en is dat niet van
 den geest vermoeden / ende de zielen verstroepen /
 ende 't brenghet minder profijt by. Een saecke
 wil hier wel waerschouwen / oft jemandt dat mo-
 ghelijck hadde / dat altemet ghebeurt in groote
 opghetoghentheydt / te weten / dat / als vooz by
 ghepasseert is dien kleynen tijdt binnen den welcken
 de ziele in de vereeninghe is / de welcke haer
 crachten verflonden houdt (ende dit duert niet
 langhe / ghelijck ick geseyt hebbe) de ziele noch
 inghekeert blijft in haer selven / dat sy oock in't
 uytwendighe tot haer selven niet ghekeeren en
 ean / maer dat de twee crachten / memozie ende
 verstant / daer en tusschen bynae rasende ende
 uytsumigh zijn. Dit / segge ick / ghebeurt alte-
 met / specialijck inde beginsele. Ick peyse / oft
 het daer af komt / dat onse natuerlijke cranck-
 heydt niet en san verdraghjen soo groote cracht
 des gheests / ende dat sy de imaginatie krenckt.
 Ick weet dat dit sommighe persoonen ghebeurt.
 Ick soude gheraeden vinden / dat sy hen zouden
 pijnen het ghebedt vooz als dan te laeten / ende
 op een ander tijdt in te haelen 't ghene sy nu ver-
 liefen / om dat het niet seffens comen en zoude /
 want daer anders groot quaet zoude moghen op
 volghen. Ende dit blijkt by experientie / ende
 oock / hoe goet het is / dat men bevoede wat onse
 ghesontheyt vermaght.

In alles is experientie ende eenen meester van noode : want als een ziele soo verre ghecomen is / soo comen haer veel dingen over daer sy nootsaekelijck met jemandt moet van tracteren : maer is 't dat sy dien ghesocht hebbende niet en vindt / soo en sal haer de Heere niet verlaeten / ghemerckt hy niet verlaeten en heeft / wesende sulckx als ick ben : want ick gheloove wel dat luttel zijn die tot experientie van soo veel dinghen ghecomen zijn ; ende als jemandt die niet en heeft / soo is te vergeefs dat hy remedie wilt schaffen sonder ongerust ende beanghst te worden / sonder de welke nochtans sulcken ziele niet te helpen en is / maer soo veel eer tot onrust ende pijn ghebrocht worden : niet te min den Heere zal dit oock op rekeninghe nemen / ende daerom is beter hier van te tracteren (welck ick noch op andere tijden gheseyt hebbe / ende indesghelijck al wat ick nu segghe / dan het en gedencke my niet wel ; ende icksie / dat veel daer aengheleghen is / specialijck als het vrouwe personen zijn) met haren Biechtvader / ende dat hy sulckx sy. Ende men vint meer vrouwe dan mans personen / dien den Heere dese genaden verleent / welck ick verstaen hebbe van Broeder Peeter van Alcantara (ende ick hebbe het selve oock bemerckt) de welke seyde / dat de vrouwen bequaemer waeren om voort te gaen in desen wegh dan de mans / daer van gevende veel treffelijcke redenen (die hier niet al en dienen gheseyt te zijn) al tot faueur van de vrouwen.

Soo ick eens in mijn ghebedt was / wierde my subitelijck verdoont / sonder dat ick eenighe gedaente oft beeldt sagh (ende de vertooninghe gheschiede met alle claerhepdt / hoe dat in Godt ghesien worden alle dinghen / ende hoe hy die altemael

temael in hem heeft. Ick en soude dit niet weten te beschrijven / maer het bleef seer inghedruckt in mijn siele / ende het is een van de groote genaden die de Heere my ghedaen heeft / ende vande gene die my aldermeest confusys ende beschaemt ghemaeckt hebben / doen ick indachtigh was der sonden die ick ghedaen hadde. Ick gewone / hadde 't den Heere belieft / dat ick dat op andere tijden ghesien hadde / ende dat dit saghen de ghene die hem vergrammen / dat sy noch hert noch moet en souden hebben om sulcks te doen. Ick segghe dat my dit docht / sonder dat ick verskeren can / dooz dien ick niet ghesien en hebbe. maer men moet yet sien / soo dat ick magh ghebruycken dese ghelijckenisse : want het gheschiedt dooz een soo subtile ende teere maniere / dat het verstant dat niet en can begrijpen / oft ick en can my selven in dese visioenen niet verstaen die niet en schijnen beeldts-ghewijse te gheschieden : ende in sommighe moet daer wel yet af wesen / maer want de crachten als dan in opghetoghentheydt zijn / soo gebeurt het dat sy dat naederhandt niet en weten te formieren / ghelijck den Heere dat aldaer vertoont / ende wilt dat sy't genieten. Men magh segghen / dat de Godtheydt is ghelijck eenen seer claren diamant / veel grooter dan de gheheele werelddt ; oft ghelijck eenen spieghel / ghelijck ick vande siele gheseyt hebbe in't voorgaende visioen / behalven dat het op een soo hooge maniere gaet / dat ick 't niet en soude connē uytsprecken : en dat al het gene dat wy doen / in desen diamantsteen ghesien wort ; hy sulcks zijnde dat hy't al in hem houdt / want daer en is niet / dat binne dese grootheydt niet besloten en sy. Het was wel een groot wonder vooz my / hier in desen claere Diamant op soo corten tijdt soo veel dinghen seffens te

te sien : ende een deuyliche saecke is het soo dickwils als ick des indachtigh ben/ te sien : hoe dat in een soo groote supberhendt des klaeren lichtes verbeeldt werden soo leelijke dinghen als mijn sonden waren. Ende het is soo/ dat / als ick daer op worde denckende/ ick niet en weet hoe ick dat verdraghen kan: ende alsoe was ick doen wel soo beschaemt/ dat my dunckt dat ick niet en wiste waer ick my soude steken. Och oft die iemandt kost doen verstaen de ghene die seer oneerbaere ende leelijke sonden bedryven/op dat hen mocht ghedencken dat die niet verholen en zijn / ende dat sy Godt met recht tot gramschap verwecken ghemerckt sy alsoo inde pzesentie van sijne Majestepdt geschieden / ende dat wy ons soo onweerdighlyck in sijne teghenwoordigheyt draghen. Ick sagh daer/hoe wel te recht men de helle verdient dooz een doodtsonde alleen / want men kan niet ghenoech verstaen/hoe seer swaere saecke dat het is die te bedryven in de teghenwoordigheyt van een soo groote Majestepdt/ende hoe verre dat dierghelycke dinghen zijn van het ghene dat hy is : ende oversulckes blycht daer meerder sijne barmhertigheyt ; ghemerckt dat hy ons verdraeght/ niet tegenstaende/ dat wy dit al wel weten. Dit heeft my doen dencken / is het dat sulcken dinck eenen Mensch soo doet verschycken / wat sal het dan wesen in den dagh des oordeels? als dese Majestepdt haer klaerheyt sal toonen / ende dat wy sullen sien de sonden die wy ghedaen hebben? Och heere Godt/wat een verblintheyt is dit daer ick in gesteken hebbe! Ick hebbe my selven dickwils verflaghen ende verbaest in het ghene dat ick hier gheschreven hebbe : ende u Eerw: en sal haer niet verwonderen/ dan alleen/

ende my selven beste. Gebenedijdt zy hy inder eeuwighheit / die my soo langh verdraghien heeft.

Wesende eens in mijn ghebedt met groote vernighydt / soetigheydt / ende stilte / soo docht my dat ick vande Enghelen onringheit ende seer nae by Godt was : ende ick begost sijn Majesteit te bidden voor de V. Kercke. My werdt te kennen gegeven het groot profijt dat seker Orden doen zoude in de leste tijden / ende met wat een vromigheydt de Religieusen daer van het Geloof zullen voortstaen.

Soo ick eens was biddende voor het V. Sacrament / veropenbaerde hem aen my eenen Heylighen / wiens Orden eenighsints is verballen gheweest. Hy hadde in sijn handen eenen grooten boeck : hy dede dien open / ende seyde my / dat ick zoude lesen sekere letteren de welcke groot ende seer wel om lesen waeren / ende luden aldus : Inde toecomence tijden zal dese Orden floreren ende veel Martelaers hebben.

Wesende op een ander tijdt in de Choor onder de Metteren / soo vertoonde hem voor my staende ses oft seven / (my dunckt dat sy van dese selve Orden moesten wesen) met sweerden in de handen : ick meyne / dat daer door te kennen ghegeven wort / dat sy het Geloof beschermen zullen want wesende op een ander tijdt in't ghebedt / soo werdt mijnen gheest opgetoghen / ende my docht dat ick op een groot velt was / daer ick veel lieden sagh teghen miltanderen stryden / ende die van dese Orden streden met groote vierigheydt.

Sy waere seer ontfeken ende schoon van aensicht / ende woopen veel ter aerden die sy verwonnen hadde / ende andere sloeghen sy doot. My docht dat desen strijdt was teghen de ketters. Ick hebbe desen glorioosen Heylighen noch
altemet

altemet ghesien / ende hy heeft sommighe dinge gheseyt / ende bedanckt van het gebedt dat ick doe vooz sijn Orden / ende heeft my beloofst dat hy my aen den Heere zal recommanderen. Icken noemde den Orden niet (want belieft het den Heere dat het in't licht kome / hy zal dat besorgen) op dat andere haer des niet en belgen : maer elcke Orden / oft elcken Religieus daer van in't bysonder / zoude behooren te arbeiden / dat de Heere dooz sijn middel sijn Orden soo geluckigh wilde maecken / dat sy hem mochten dienen in soo grooten noodt als de H. Kerke nu is lijdende. Geluckigh zijn de ghene die hun leven hier in sullen eynden.

My badt eens eenen persoon / dat ick den Heere zoude bidden / dat hy hem wilde te kennen geven / oft hem aenghenaem zoude wesen dat hy een Bisdom aenbeerde. Den Heere seyde my / soo ick hem ontfanghen hadde : Als my met alle waerheydt ende claerheydt verstaen sal hebben , dat de waerachtighe heerschappije is niet met allen te besitten ; dan sal hy't moghen aenveerden, gevende te kennen / dat de ghene / die ghehoepen wordt tot Prelaetschap / het selve niet en behoorde te begheeren: noch te soecken / oft immers niet te beneersighen.

Dese gratien / ende veel meer andere / heeft de Heere ghedaen / ende doet noch seer gheduerighlick aen dese sonderess / die my niet en duncken van noode te wesen hier gheseydt te zijn ghemerckt dat upt het ghene dat gheseydt is / ghenoech verstaen can worden mijn ziel / ende den gheest die den Heere my gegeven heeft. Ghebenedydt zy hy inder eenwighepdt / dat hy soo groote sorghe vooz my gedraghen heeft.

De Heere seyde my eens my troostende (ende

dit met groote liefde) dat ick my niet zoude quelle/want dat wy in dit leven niet altydts en komen in een wesen zijn : dat ick somtijts soude vierigh zijn / ende somtijdts oock niet ; somtijts ongherust/ ende somtijdts gherust / en somtijdts wederom ghetenteert: maer dat ick in hem hope/ ende niet weesen en soude.

Ick overpeysde eens by my selven / oft het gheen aenghebondenthepdt en was / gheerne te zijn by alsulcke menschen/met de welcke ick tractere van dinghen die mijn ziele aengaen/ ende hen oock liefde te dragen / ende insghelijck den ghenen/die ick weet dat groote dienaers des Heeren wesen/ oft vrecht te scheppen upt henlieden geselschap. Hy seyde my/ waer't dat eenen siecken / de welcke in perijckel van sijn leven was / docht dat hem den Medecijn gheneesde / dat het gheen deught en was/hem te laten daer bozen te danken ende hem te beminnen wat ick doch zoude ghedaen hebben / 't en hadde gheweest dooz sulcken persoonen ? Dat de conuersatie met de goede niet en conde schaeden / maer dat mijn woorden altydt ghewichtigh ende hepligh moesten wesen/ ende dat ick niet en zoude laeten henlieden te hanteren / want my dat eer soude baeten dan schaeden. Ick werde hier dooz seer vertroost / want somtijdts als my docht dat het aengebontenthepdt was/hadde ick vooz my genomen met henlieden niet meer te tracteren. De Heere gaf my altydts raedt in alle dinghen/ soo dat hy my seyde hoe ick my kost hebben teghen de crancke / ende sekere persoonen. Hy en veronachtsaemt my nopt. Ick quelle my somwijlen/ siende dat ick soo luttel deuge om hem te dienen / ende dooz dien dat ick noodtsaeckelijck moet tijdt verslijten met een soo cranck ende ellendigh lichaem / als het
het

het mijn is / meer dan ick wel zoude begheren.
 Ick was eens in mijn gebedt / ende den tijdt
 quam aen van slapen te gaen / ende ick was vol
 pijnen / ende my quam my ober een gewoonlijc-
 ke spouwinghe. Siende dan dat ick soo aen my
 selven ghebonden was / ende dat den geest van
 d'ander yde oock tijt vooz hem was vereysschen-
 de / soo werd' ick met sulcken benautheydt be-
 vanghen / dat ick seer begoft te weenen / ende my
 grootelijcks te quellen. Dit en is niet alleen
 eens / maer dickmael te doen / soo ick segge : my
 dunckt / dat ick in gramschap ontsteken werde
 tegen my selven / soo dat ick my datelijck ver-
 soepe / maer dooz gaens sie ick wel / dat ick my
 selven niet en versoepe / noch my en on-trecke
 t gene dat ick sie my van noode te wesen. Ende
 Godt gebe / dat ick dickwils niet meer werck
 van my en maecke dan van noode is / welck ick
 soo moet doen. Wesende dan in dese benautheyt
 die ick segge / soo openbaerde hem de Heere aen
 my / ende verbzeughde my seer / segghende dat
 ick die dinghen zoude doen ter liefde van hem /
 ende dat ick het passeren zoude / want dat noch
 van noode was dat ick leefde. Ende alsoo dunckt
 my / dat ick geen quellinghe meer ghevoelt en
 hebbe / sedert dat ick my vastelijck gherefolweert
 hebbe met alle mijn crachten desen mijnen Heere
 ende trooster te dienen : want al liet hy my som-
 wijlen wat lijden / soo trooste hy my nochtans
 in sulcke voeghen / dat ick niet bysonders en doe
 in het lijden te wenschen : ende alsoo dunckt my
 dat ick voortaan tot niet anders dan hier toe en
 behooze te leven / ende het is't gene daer ick Godt
 meest upt der herten om bidde. Ick segge som-
 wijlen tot hem upt gantscher herten : O Heere ,
 oft te sterven oft te lijden : ick en begeere van u

niet anders voor my. **I**ck verblijde my als ick de ure hoorde slaen/want my dunckt dat ick **G**odt een wepnigh naer der con:ie om hem te sien/mits ick bevinde dat dese ure van mijn leven ghepasseert is.

Op andere tijden ben ick alsoo gestelt / dat ick niet en gevoele dat ick lebe / noch my en dunckt niet dat ick begeere te sterben / dan ick vinde my bebaen met slappighedyt ende teenemael in dypsternisse van veel groote swaerigheden / die ick dickmaels hebbe/ gelijk ick gesept hebbe. **E**nde want het den **H**eerre belieft heeft/ dat dese gratie die sijne **M**ajesteydt my is doende in't openbaer ghescomen zijn (ghelijck hy my oock over sommighe jaeren gesept hadde / dat het alsoo gheschieden zoude / welck my seer quelde/ ende hebbe tot noch toe niet wepnigh te lijden gehad / ghelijck't u **E**rw: kenlijck is / want een jehelijck neemt dat soo hy't verstaet) soo is dit mijn troost geweest / dat het dooz mijn schult niet gheschiedt en is : want ick hebbe altyts groote toeficht ende sozghvuldighedyt gehad / om't selve niet te seggen / dan aen mijn **B**iecht-vaders / oft aen personen/die ick wel wiste dat daer afwisten te spreken;ende dat niet dooz ootmoedighedyt/maer om dat my swaer viel 't selve oock aen mijn **B**iecht-vaders / te seggen / gelijk ick gesept hebbe. **D**u zy **G**odt geloost / dat / hoewel vele teghen my kreunen/ ende sulcks upt eenen goeden jever/ende dat andere schroomen niet my te hanteren / jae oock mijn biechte te hoorzen / ende dat andere my veel dinghen seggen (mits ick bemercke dat dooz dien middel den **H**eerre belieft heeft vele zielen te genesen / ghelijck ick claerlijck ghestien hebbe / ende indachtigh ben/ hoe vele den **H**eerre vooz eenne alleen zoude lijden) ick daer seer luttel op passe.

Ick

Ick en weet niet / oft hier af een oorsaccke is / dat
 sijne Majestejt my hier in dit soo nauw besloten
 hoeckstken ghesteken heeft / en daer ick nu meyn-
 de dat van my / als van een dooden / geen memo-
 rie meer en soude wesen; maer ten heeft soo seer
 niet gheweest als ick wel gewilt hadde / want ick
 genootsaecht ben sommige personen aen te spre-
 ken: maer om dat ick niet en ben daermen my
 siet / soo dunckt my dat den Heere beliest heeft my
 in een haven te stouwen / daer ick hope door sijn
 genade wel bewaert te zijn. Om dat ick nu by-
 ten de werelt ben / ende in een cleyn doch heyligh
 gheselschap / sie ick als hoogh van boven neder-
 waert / ende braghe seer luttel nae 't ghene dat
 men seght oft weet. Ick soude meer achtē dat een
 siel een weynigh verwoordert werde / dan al't ge-
 ne datmen van my can segghen: soo dat sedert
 ick hier ben / den Heere beliest heeft / dat alle mijn
 begeerte hier toe strecken; ende hy heeft my als in
 eenen slaep gestelt in dit leven / soo dat my dunckt
 dat ick bynae altydts dzoome 't ghene dat ick sie;
 ende ick gevoele noch ghenoechte noch pijn in
 my / die groot zy. Is het saecken dat sommige
 dinghen my die aendoen / dat is soo haest gedaen
 dat ick verwondert ben / ende werckt in my een
 gevoelen als een dinck dat ick dzoome. Ende dit
 is de puere waerheyt: want al wil ick my naeder-
 handt verblijden door de ghenoechte / oft my be-
 dzoeben door de pijn / soo en is het nochtans in
 mijn macht niet / min noch meer dan voor een
 verstandigh persoon wesen soude / pijn oft glorie
 te scheppen uyt het ghene dat hy ghedroomt heeft:
 want den Heere heeft nu mijn siele doen ontwaec-
 ken van het ghene dat my van te voren dede ge-
 voelen hebben / midts dien ick noch niet verstor-
 ven noch doot en was tot de dingen des werelts

ende sijne Majestejt en begheert niet dat sy wederom verblindt worde.

In dese maniere leve ick mi / mijnen Heere / ende Vader: u Eerw. bidde doch Godt vooz my/ dat hem believe oft my by hem te haelen/ oft middelen te verleenen om hem te dienen. Sijn Majestejdt wille gheven / dat het ghene dat ick hier gheschreven hebbe / u Eerw. eenigh profijt magh doen/ welck niet sonder arbejdt geschiet en is/ om den kleynen tijdt die ick ghehadt hebbe ; maer geluckigh sal den arbejdt wesen/ indien ick yet alsoo hebbe weten te segghen/ dat den Heere daer vooz maer eens en magh ghedanckt worden want hier mede soude ick my vooz betaelt houden/ al waer't dat u Eerw. 'tselve terstont al verbrande. Doch en wilde ick niet dat sulckis geschiedde / vooz dat het die dyp persoonen ghesien hadden die u Eerw. wel weet/ ghemerckt dat sy gheweest zijn/ ende noch zijn mijn Biechtvaders: want is het dat het niet en dooght / soo is reden dat sy aflegghen de goede opinie die sy van my hebben ; ende is het oock anders / sy zijn deughtsaem ende geleert/ ick weet wel dat sy sien sullen van waer het komt/ ende sullen loben den ghene die't vooz my gesept heeft. Sijne Majestejdt wil u Eerw. altydts behoeden / ende soo een grooten Hepsighen maecken / dat ghy vooz uwen gheest ende licht moocht verlichten dese ellendighe creature/ weynigh oodtmoedigh / ende seer verwaent die my vermeten hebbe te beschrijven soo hooghe dinghen. Godt gheve dat ick daer in niet gefaileert en magh hebben / wesende mijne intentie ende begeerte om wel te doen ende gheloozsaem te zijn ; ende dat vooz my den Heere eenighsints magh ghelooft worden / welck is het gene waer vooz ick hem van ober menighe jaeren altydts
ben

ben biddende: ende aengesien wy de wercken hier toe ontbreken / soo hebbe ick my verstant om in orden te stellen dit mijn ongeschick leven; hoe wel ick daer in niet meer neerstighedts noch tijds versten en hebbe dan van noode is gheveest om het selve te schrijven / maer hebbe hier gestelt al't ghene dat in mijnen persoone ghepaesert ende gheschiedt is / niet alle oprechtighedte ende waerheidt / soo ick best gecost hebbe. De Heere wil gheben (want hy is machtigh / ende als hy begeert soo can hy't) dat ick in alles magh weten te volbrengen synen heylighen wil / ende en wille niet toelaten dat dese ziele verlopen gae / die sijne Majesteit door soo veel middelen ende manieren / ende soo menighmael upt de helle verlost / ende tot hem ghetrocken heeft. Amen.

DEN H. Gheest zy met u **Erw** : altyts / Amen 't En zoude niet qualijck ghesdaen wesen / dat ick ick uwer **Erweerdighe**dt aenpreese desen dienst / om haer te verobligeren / dat sy seer sorghevuldigh zoude wesen om my aen Godt te recommanderen / want 't ghene dat ick gheleden hebbe in my selven hier beschreven te sien / ende tot mijn memorie te brengen soo groote menichte van mijn miserien / vermocht ick sulchs wel te doen : hoe wel ick niet der waerheit mach segghen / dat my swaerder ghefallen heeft te beschrijven de ghenaden die den Heere my verleent heeft / dan de misdaeden die ick tegen sijne Majesteit ghedaen hebbe. In lanc te wesen / hebbe ick gedaen 't ghene my u **Erw** : bevolen heeft / op sulcke conditie dat u **Erw** : zal doen 't ghene sy my beloofd heeft te willen scheuren 't ghene dat haer misghagen zal. Ick

en hadde 't noch niet teenemael herlesen nae dat het gheschreven was / doen u **Erw:** daerom was seyndende. **Mach** wesen dat sommighe dinghen quaelijck verklaert / ende sommighe tweemael gestelt zijn : want den tijdt die ick ghehadt hebbe is soo cort gheweest dat ick niet en hebbe connen herlesen 't ghene ick gheschreven hadde. **Ick** bidde u **Erw:** dat ghy't wilt cozzigheren / ende doen uytgeschrijven / in dien het tot den **Erweerdighen Meester Pater Avila** zoude ghedragen worden / want iemandt mocht mijn handt kennen. **Ick** wilde seer wel dat hy't sage / gemerckt ick't tot sulche intentie eerstmael hebbe beghonst te schrijven : want by soo verre hem dunckt dat ick eenen goeden wegh ingae / zal my dat eenen grooten troost wesen / want my aengaende en resteert niet meer om al te doen dat in my is. **De Erw:** zal in alles doen dat haer goedt dunckt / ende daer sy haer toe siet verobligeert te zijn aende ghene die u soo gheheelijck haere ziele betrouwt. **De uwe** zal ick den **Heere** bevelen mijn heel leven lanck / daerom haest u sijne **Majestejt** te dienen / op dat ghy my meught behulpsaem zijn / want uyt het gene dat ick hier verhaele / zal u **Erweerd:** mercken / hoe wel ghy u selven imploert in u teenemael te begheven / ghelijck ghy begost hebt te doen / aenden gene / die hem soo sonder maete aen ons gheeft : ghebenedijdt sy hy inder eeuwighejdt ; want ick betrouwe op sijn barmhertighejdt / dat wy malcanderen vinden zullen / daer u **Erw:** ende ick claerder zullen sien de groote genaden die hy ons bewesen heeft / ende daer wy hem inder eeuwighejdt zullen loven. **Amen.**

Desen Boeck is voleynt geweest in Junij van het Jaer 1562. te weten , de eerste reyse dat sy hem gheschreven heeft sonder distinctie van Capittelen : want nae desen dato heeft sy dien wederom herschreven , den selven bedeylende in Capittelen , ende veel dinghen daer by voeghende die naederhandt gheschiedt zyn , als is de fondatie van het Clooster van S. Joseph tot Avila.

MEESTER
B. LOUYS DE LEON,
Tot den Leser

MEt het Originael van desen Boeck zijn my t'samen ter hant gekomen sommige pampieren geschreven met de handt vande H. Moeder TERESA van JESUS, waer in sy, oft tot haerder memorie, oft om die te kennen te gheven aen haer Biecht-vaders , ghestelt hadde dingen die Godt haer seyde, ende de genaden die hy haer dede, boven de ghene die in desen Boeck begrepen zijn : de welcke ick goet gevonden hebbe daer by te voeghen: want sy grootelijcx tot stichtinge sullen dienen. Ende oversulcx hebbe ick die soo ghestelt nae de letter , alsoo de Moeder de selve gheschreven heeft, die alsoo seght : DEN

EN **D**eere seyde my op sekeren tijdt dit : Meyndy, dochter dat het verdienen gheleghen is in vreught te ghenieten? Het is alleen gelegen in te wercken, ende in te lijden, en in lief te hebben. Ghy en sult niet gehoort hebben, dat S. Pauwels de blijshappé des Hemels oyt meer ghenoten heeft dan eens ende dat hy seer dickwils gheleden heeft : ende ghy siet mijn gheheel leven vol lijdens, ende van blijdschap suldy alleen gehoort hebben op den bergh van Thabor.

En peyft niet, als ghy my siet tusschen de armen van mijn Moeder dat sy die blijdschap was ghenietende sonder groot torment. Sedert dat Simeon die vvoorden tot haer sprack, heeft mijn Vader haer een claer licht ingheflost, om te sien wat ick lijden moesten. De groote Heylighen, die in de wildernissen leefden aenghesien sy door Godt gheleydt waeren deden swaere penitentien, ende wierden daeren-boven grootelijcks bevochten vanden vijandt ende van hun selven, sy waeren menichte tijt sonder eenighen gheestelijke troost. Gheloofst my dochter, dat die mijn Vader meer bemindt, die seyndt hy meer lijdens, ende de liefde is nae advenandt het lijden. Waer in can ick u die meer betoonen, dan in't selve te begheeren voor u welck ick voor my selvē begeert hebbe? Aensiet dese Wondē noyt en sullen uwe pijnen soo verre comen : dit is den vvegh der waerheydt. Alsoo suldy dit verstaen hebbende, my helpen beschreyen de verderffnisse daer de wereldlijke menschen in steden die alle haer begheerten, ende sorghe, ende gepeysen

peyfen verslijten in het contratie te soecken.

Soo ick my op dien dagh begoft tot biddeu te begeben / soo dede my mijn hooft soo seer / dat my schier docht onmoghetijck te zijn / dat ick het selve soude konnen doen. Den Heere seyde my : Hier uyt suldy mercken den loon des lijdens , want ghemerckt dat ghy niet ghestelt en waert om met my te spreken, soo hebbe ick met u ghesproken, ende hebbe u vermaect.

Ende het is voorwaer alsoo / dat het luttel min dan anderhalf ure aensiep / dat ick in aensdachtelijck stilte was. Daer-en-tusschen seyde hy my die woorzen die ick verhaelt hebbe ende al het ander : ende ick en wierdt niet met allen verstroyt / noch ick en wiste niet waer ick was / ende dit niet een soo groote vzeught / dat ick die niet en zoude comen uytsprecken / ende ick en hadde geen pijn meer in't hooft / daer ick my seer van verwonderde / ende ick behiel een groote begheerte om te lijden. Hy seyde my oock / dat ick wel in memorie zoude houden de woorzen die hy tot sijn Apostelen gesproken hadde / dat den knecht niet en behoorde meerder te zijn dan den Meester.

Op eenen Palmsondagh / recht soo ick gecommuniceert hadde / bleef ick soo verheven in den gheest / dat ick oock de Hostie niet en cost doorswelghen : ende de selve in mijnen mont houdende / ende een wepinigh tot my selven ghecomen zijnde / docht my waerachtelijck / dat mijnen geheelen mont vol bloets was / jae oock mijn aensicht ende gheheel mijn lichaem scheen my daer mede overgoten te zijn : ende het docht my warm te zijn / even oft den Heere dat eerst versch gestoet hadde : ende de soetighejdt die ick doen gevoelde was uytneemende groot / ende de Heere seyde my : Dochter, ick wil dat u mijn Bloedt sal profijt doen

doen ende en vrees niet dat myn barmhertig-
 heydt u sal ontbreken : ick hebbe dat ghestort
 met groote pyne, ende ghy gheniet dat met soo
 groote vreught, als ghy siet. Ick betacle v vvel
 ghenoggh de blydtschap die ghy my op desen
 dagh hebt aen ghesaen. Dit seyde hy : want het
 meer dan dertigh jaeren geleden is; dat ick ghe-
 woon ben te communiceren op dien dagh / als
 ick immers kan / ende ick bereyde mijn ziele nae
 mijn vermoghen om den Heere te herberghen /
 want my altyts gedocht heeft een groote wyet-
 heydt gheweest te zyn / die hem de Joden doen
 aendeden / als sy hem nae een soo eerlyck inhae-
 len soo verre lieten gaen eten / ende maecte mijn
 rekeninghe dat hy by my bleef / maer het was in
 een seer quade herberge / nae dat ick nu sie. Ende
 alsoo formeerde ick my seer grove ende slechte
 consideratien: ende den Heere moeste die wel voor
 goedt houden / want dit is een van de Visioenen
 die ick voor seer seker houde / ende alsoo heeft my
 dit seer gebaet tot de Communie.

Ick hadde in eenen Boeck ghelesen / dat het
 ontbolmaeckthendyt was kostelycke beeldkens te
 hebben / ende alsoo wilde ick my een quijt maec-
 ken dat ick in mijn celle hadde. Iae al eer ick
 dat ghelesen hadde / docht my conform der ar-
 moede te wesen gheen ander te hebben dan van
 pampier ; dit nu gelesen hebbende / en hadde ick
 die niet van andere soorten willen hebben / ende
 ick hoorde vanden Heere 't ghene dat ick nu seg-
 ghen sal / doen ick het minste op hem was pepsen-
 de / dat dit gheen goede verstervinghe en was :
 welck beter was / de armoede / oft de liefde : ende
 gemerckt dat de liefde beter was / dat ick gheen-
 sints en soude verlaeten 't ghene dat my daer toe
 mocht verwecken / noch dat ick mijn Nonne
 het

het selve soude afnemen : want dat den Boeck sprack van het overbloedigh cieraet ende curieusheyt aen de Beelden/ ende niet vande Beelden selve. Dat t'ghere dat den vijandt met de Ketters doet / was dat hy hen alle middelen afstreckt die hen tot der deught souden moghen verwecken/ ende dat sy alsoo verlozen ginghen. Myn gheloo- vighē (seyde hy) Dochter , moeten nu meer doen, dan in eenigen tydt contrarie van't gene dat sy lieden doen

Alsoo ick eens overpepsde/ hoe veel supberder datmen leeft als men niet bekommert en is met eenighe affairen/ ende in hoe vol onbolmaeckthe- den ende ghebezeken ick moet steken / wanneer ick daer mede bekommert ben / soo verstont ick dat hy my seyde : 'T en kan niet min vvesen , Dochter, daerom maect dat ghy in alles goede meyninghe hebt , ende dat ghy nieuwvers aen ghebonden en zyt, ende aensiet my , op dat het ghene dat ghy doet, magh vvesen conform het gene ick gedaen hebbe.

Peysende eens wat de reden mocht wesen/dat ick nu by nae noyt opghetoghen en wierde in't openbaer/ verstont ick dat hy seyde : 'En is nu gneenen tydt , ghy hebt creaiet ghenoegh tot het ghene daer ick u toe begheere, vvy aensien de cranckheyt vande boose menschen.

Wesende ick eens belaedē / oft ick inde gratie Godts was oft niet/seyde hy my : Dochter, het licht is leer verscheyden van de duyfsternisse : ick ben ghetrouw , ende niemant en sal verloren gaen, sonder het selve te verstaen. Hy sal sy selven bedrieghen, die hem sal vwillen verskeren door Gheestelijcke soetigheden. De vvaerachtighe verlekerheydt is de ghetuyghenisse van een goede consciencie. Maer niemant en moet pey-
sen

fen dat hy hem can in't licht houden door sy
selven, ghelick niemant en kan maecken dat
den natuerlijkē nacht niet aen en come, want
dat hanght aen mijn gratie. Het beste middel
om het licht te behouden is, dat een siele verstaet
dat sy door haer selven niet en vermogh, ende
dat het haer van my comt: want al is sy nu
schon in 't licht, op eenen ooghenblick dat ick
van haer scheyde, sal den nacht aencomen. Dit
is de waerachtighe ootmoedigheyt, dat een zie-
le verstaet wat dat sy vermogh ende wat dat ick
vermogh. En laet niet op te schrijven de verma-
ninghe die ick u gheve, op dat ghy die niet en
vergheet, ghemerckt dat ghy andere wilt op
schrijven die u de menschen gheven

Op Sinte Schastiaens avondt in het eerste
jaer dat ick Priozeffe gheworden was/in't Cloo-
ster van d' Incarnatie/soo het Lof begonst / sagh
ick dat op den Priozeffe stoel / alwaer een lieve
vrouwen beeldt stont / de Maeder Godts neder-
daelde met een groote menighe van Enghelen /
ende dat sy / soo my docht / daer in neder sat. Ick
en sagh doen het beeldt niet / dan wel onse lieve
Vrouwe selve: my doch eenighsints dat sy ghe-
lijck was het beeldt welck my de Gravinne ghe-
gheven hadde / hoe wel ick het selve niet dan met
een rassigheyt cost onderkennen / om dat ick ter-
stont seer opghetrocken werde. My docht / dat
ick boven de croonen van de stoelen / ende op de
lenen veel Engelen sagh / h'e wel niet in lichaem-
elijcke ghedaente / want het was een visioen
in het verstandt. Ick bleef alsoo het gheheele Lof-
deur / ende sy seyde my. Ghy hebt wel gedaen;
dat ghy my hier gheset hebt, ick sal my hier te-
ghenwoordigh vinden tot de Loffanghen, die
sy mijnen Sone doen sullen, ende sal hem die
pre-

presenteren.

Wesende mijnen Biecht-vader op eenen avont met grooter haesten van my wegh gegaen / upt oorzaecke van andere beletselen die nootsaeckelijcker waeren / soo was ick een poosken tijds in droefheyt ende pijn / ende want my dufickt dat ick aen geen creature der werelt ghebonden en was / soo begoft ick eenigh scrupel te gevoelen / bresende oft ick hadde begoft dese brijheyt te verliesen. Dit was s'abonts te doen : ende s'ander daeghs s'morghens antwoorde my de Heere daer op/seggende / dat ick my niet en zoude verwonderen : want gelijk de sterffelijcke menschen geselschap soecken / om haer sunnelijcke wellusten mede te deplen/alsoo soeckt oock een siele haer blijdschappen ende droefheden mede te deplen / als sy pemant heeft die haer verstaen can / ende bedroeft haer als sy niemandt en heeft. Soo hy nu een poose tijds by my bleef/soo wierd' ick indachtigh / dat ick aen mijnen Biecht-vader gesepst hadde / dat dese visioenen haestelijck voor by gingen; ende hy sepde my / dat verschil was tusschen dese ende andere beeldachtighe visioenen / ende dat gheenen sekeren regel en cost wesen in de genaeden die de Heere ons is doende / want het reden was / dat sy somwijlen sus somwijlen oock anders zouden wesen.

Soo ick eens ghecommuniqueert hadde / docht my wel bescheedelijck dat den Heere neffens my quam / ende my begonst te troosten met groote verheugenissen / ende my onder andere dinghen sepde : siedy my hier wel dochter , dat ick't ben toont u handen : ende my docht dat hyse greep / ende aen sijn sijde stack / ende sepde : Siet mijn Wonden ghy en zijdt sonder my niet , brenghet dit kort leven door. * Opt sommighe dinghen /

die hy my seyde / werde ick kennende / dat sedert hy opgeclommen is ten Hemel / hy noyt nederghedaelt en is ter aerden / om met jemandt ghemeynschap te houden / dan alleen in't Bepligh Sacrament. Hy seyde my / dat hy verresen zijnde tot onse lieve Vrouwe ginck / om dat sy nu in grooten noot was / want dat de pijn haer soo doorszmeden hadde / dat sy niet terstont tot haer selven en quam om die blijdschap te ghenieten ; ende dat hy langhen tijdt met haer was / mits het wel van noode was.

* De H. Moeder en seght hier niet, gelijk wel sommige dat verstaen ende hun selven bedrogen hebben , dat alsoen de Mensch heyt Christi was van den hemel gecomen om haer aen te spreken, het welck sy aen niemanden gedaen en hadde sedert hare hemelvaert: want, gelijk men siet, sy hadde doen gecommuniceert, ende oversulcks hadde sy Christum by haer inde ghedaenten van het H. Sacrament, de welcke haer seyde: t gene dat sy hier verhaelt. Van gelijken, seggende dat den Heere Christus niet op dese aerde ghecomen is sedert dat hy ten hemel ghevaren is, en ontkent sy niet, dat hy hem aen vele van sijne dienaeren veropenbaert ende met hen lieden gesproken hebbe, niet dat hy af-gheclommen is, maer dat hy hunne zielen ende verstanden om hoogh treckt dat sy hem hooren ende sien, gelijk van S. Stevẽ ende van S. Pauwels geschreven staet inde werken der Apostelen.

Soo ick op eenen morgenstont in't ghebedt was / quam my een groote opghetoghentheyde over / ende my docht / dat de Heere mijnen gheest opboerde tot synen Vader / ende hem seyde : Ick gheve u de ghene die ghy my ghegheven hebt ,
ende

ende my docht dat hy my tot hem trock. Dit en is gheen verbeeldinghe / maer het gheschiedt met groote verskerhepdt / ende met een soo geestelike delicateesse / dat het niet om seggen en is. Hy seide my sommighe woorden / der welker my niet en ghedenckt : sommighe ginghen de ghe-naeden aen die hy my doen zoude. Het duerde een poose tijds dat hy my by hem hiel.

Alsoo ick op den tweeden dagh vanden Vasten ghecommuniceert hadde in't Clooster van Sint Joseph tot Malagon / soo verthoonde my hem onsen Salighmaecker in een beeldachtigh visioen / ghelijck hy placht : ende soo ick op hem stont sien / sagh ick : dat hy in stede vande doornen croone ober sijn heel hoofd een croone van groot licht hadde / welck wel in de plaetse moest wesen daer hy ghewondt gheweest hadde. Ende overmidts ick devotie hebbe tot dese coninghe des Heeren / soo werde ick daer door seer ghetroot / ende begost te weepen / wat een groot toyment het moest geweest zijn dat hem soo veel wonden ghecauseert hadde / ende begost my te bedroeven. Een Heere seide my / dat ick gheen deernisse met hem en zoude hebben om die wonden / maer om de menighte van andere diemen hem nu was ghevende. Ick vraeghde hem / wat ick zoude mogen doen om dat te remedieren / want ick tot alles bereet was. Hy seide my / dat het nu gheen tijde en was om te rusten / maer dat ick my zoude haesten om dese Cloosters op te maecken : dat hy daer in de zielen der Religieusen wilde rusten : dat ick se al soude ontfanghen diemen my zoude gheben / want der veel waeren die hem niet en dienden / om dat sy nergkens plaetse en hadden dat de Cloosters / die ick in clepne Steden zoude stichten / moesten wesen even gelijk dit is : dat sy

daer eben veel kosten verdienen / hebbende de begeerte van het selve te doen dat in andere ghesdaen wordt ; ende dat ick soude besorghen dat sy alle souden wesen onder regeringhe van eenen Oversten / ende dat ick soude arbeyden / op dat den inwendighen Peps niet en zoude ghebroken worden om 't ghene dat den lichamelijcken noodtdrust aengaet / dat hy ons helpen wilde / dat ons dien niet ghebreken en soude / ende datmen besondere zorghe soude dragen voor de siecken : dat een Oversten die desiecken niet en versiet noch en koestert / was eben gelijk de vrienden van Job : dat hy was staende tot profijt haerder zielen / ende dat sy lieden de patientie in avontueren stelden / dat ick zoude schryven de fondatie van dese Cloosters. Ick begonst te pepsen / hoe dat ick tot dat van Medina noyt yet ghedaen en hadde / om daer de fondatie af te schryven. Hy seyde my / wat ick meer begeerde om te sien / dat die fondatie miraculeus gheweest was. Hy wilde te kennen gheven / dat hy dat alleen volbracht hadde / als hoe wel het selve verre bukten den wegh scheen te gaen. Ick resolveerde dat te werck te stellen.

Dijnstdaeghs nae den Ascensions-dagh / hebbende in mijn ghebedt nae de Communie een poose beswaert gheweest / overmidts dat ick soo verstroyt was dat ick op een saecke niet en kost blijven staen / soo klaeghde ick aen den Heere over onse miserabel nature. Mijn ziele begonst ontsien te worden / want my docht / dat ick claerlijck voor mijn ooghen teghenwoordigh sagh de ghehele Heylighe Drijvuldigheyt door een visioen des verstandts / alwaer mijn ziele verstonde door een sekerere maniere van representatie / als door een figure des waerhepds / op dat mijn bottigheyt het

het selve te beter soude verstaen / hoe dat Godt
 t'samen dyp ende een is : ende alsoo docht my dat
 sy hen beseheedelijck verthoonden in mijn ziele /
 ende my sepden / dat ick van desen dagh af in my
 soude beternisse ghevoelen in dyp dinghen / (want
 dat elck een van dese dyp persoonen my ghenade
 dede) inde liefde / in te lijden met vzeught / in te
 gevoelen dese liefde met ontstekinghe in de ziele.
 Ick verstondt alsulcke woorzen / dooz de welcke
 den Heere sepde / dat de dyp persoonen sullen we-
 sen inde ziele die in staet van gratie is. Soo ick
 daer naer den Heere was danckende van een soo
 groote gratie / bekennde my dier seer onweer-
 digh te zyn / sepde ick tot sijne Majesteydt met
 groote affectie / ghemerckt dat hy my alsulcken
 genaede wilde doen / waerom hy my aldus had-
 de verlaeten om soo boos te wesen / want daeghs
 te bozen hadde ick in groote benauwtheydt ghe-
 weest om mijne sonden / hebbende die voor mijn
 oogen. Ick wierdt claerlijck siende / hoe veel de
 Heere van synen't weghen ghedaen hadde / van
 dat ick maer een kleyn kindt was / om my tot
 hem te trecken met seer krachtighe middelen /
 ende hoe sy my al niet ghebaet en hadden. Hier
 dooz werdt ick claerlijck kennende de uytneem-
 de groote liefde die de Heere ons bewijst in dit al
 te vergeven / als wy ons tot hem willen keeren :
 ende meer te mywaerts dan tot yemant anders
 om veel redenen. My dunckt / dat die dyp persoo-
 nen / die ick sagh / wesende maer eenen Godt / soo
 gepzint bleven in mijn ziele / dat ick niet en had-
 de konnen laten vereenicht te zyn met soo God-
 delijcken gheselschap / hadde dat alsoo langher
 blijven dueren. Op eenen anderen tijdt / een wep-
 nigh voor dit / soo ick ter Communie ghinck /

ende de Hostie noch in de ciborie was/want men hadde my die noch niet ghegeven / sagh ick yet gelijck een Duyve die haer vleughelen t' samen slaende een gerucht maecte / welck my soo turebeerde ende ophief / dat ick my gheen cleyn gheswelt en moeste aendoen / om de Hostie te ontfangen. Dit was al te doen in Sint Joseph van Avila / alwaer ick oock eens ghehoort hebbe : Den tijdt zal comen , dat in dese Kercke veel mirakelen zullen gheschieden ; men zalse noemen de Heylighē Kercke. Dit hebbe ick verstaen in Sinte Joseph van Avila in't jaer duysent vijf hondert ende een-en-estigh.

Wesende eens by my selven / oft ghelijck hadden de gene dien het misshaeghde dat ick uptginck om elders te fonderen / ende dat ick beter zoude wesen my altydts tot het gebedt employerende / hoorde ick : Terwijlen datmen leeft , en is de winnege niet ghelegen in hem te pynen my meer te ghenieten , maer in mijnen vville te doen.

My docht / ghemerckt dat Sinte Pauwels spreekt vande besluptinge der vrouwen (welck my onlanghs gesept is / ende ick hadde noch ghehoort dat dit zoude de wille Godts wesen) dat my gesept wierde : Seght hen , dat sy hun niet en moeten reguleren naer een deel der Schrif-ture , maer dat sy andere oock behooren te aensien ; ende , oft zullen sy my by avontueren conpen de handen binden ?

Soo ick op eenen dagh nae de Octave van onser liever Vrouwen Visitatie was biddende in een clupse vanden Bergh Carmelus / vooz een van mijne Broeders / sepde ick tot den Heere / ick en weet niet oft het was met de ghepeysen : Waerom is mynen Broeder in sulcken plaerse
dact

daer hy in perijckel is van sijn saligheydt? Waert saecken, Heere, dat ick iemandt van u Broeders in sulcken perijckel saghe, wat en zoude ick niet doen om hem daer uyt te trecken? my docht/dat ick niet achtergelaten en hadde te doen dat in mijn macht geweest hadde. De Heere seyde my: Och dochter, dochter, die vande Incarnatie zijn mijn Susters, ende staet ghy stil? Neemt dan eenen moet, ende siet dat ick't begheere, ende 't en is soo swaer niet als't u dunckt: ende waer door ghy meynt dat de andere Huysen zullen verliefen, daer door zal den eenen ende den anderen vvinnen: en wederstaet dat niet, want mijn macht is groot.

Soo ick eens was pepsende op de groote penitentie die een seer gheestelijck Persoon was doende / ende hoe dat ick hadde konnen meer doen / nae de begheerten die de Heere my altemet ghegeven heeft van die te doen / en hadde ick't niet ghelaten om mijn Siecht-vaders ghehoorzaam te zijn; ende oft het niet beter waere deselve voortaan daer niet meer in ghehoorzaam te zijn soo seyde hy my: Soo niet, dochter, gy gaet door eenen goeden ende sekeren vwegh ghy siet op alle de penitentie die die persoon doet, ick houde meer van u ghehoorsaemheyt.

Soo ick eens in mijn gebedt was / vertoonde my de Heere op de maniere van een visioen des verstant / hoe dat een ziele gestelt is / die in staet van gratie is / in wiens geselschap ick door het gesicht des verstants sagh de Henliche Opvuldighheyt / uyt welke ghememischap de ziele ontfinc een macht die haer Heerschappije gaf over de gantsche werelddt. Daer wierde ick verstaende dese woorden der Ghesanghen: Dilectus meus descendi in hortum suum. Hy vertoonde

my doek / hoe dat ghestelt is de ziele die in sonde is / te weten / sonder eenighe macht / wesende gelijk eenen persoon / die teenemael geketent ende gebetert is / ende met verbonden oogen / die niet en can sien / al wilt hy / noch gaen / noch hoozen / ende is in groote duysternisse. Ick hadde soo groote deernisse met de sielen die alsoo gestelt zijn / dat allen arbeydt my schijnt licht te wesen / om een te verlossen. My docht / dat / als yemant dit zoude verstaen gelijk ick het gesien hebbe (welck ick quasielijck zoude konnen uytsprecken) niet moghelijck en zoude zijn / dat hy soo grooten goedt verliesen / oft in soo grooten quaet zoude willen wesen.

Wesende in't Clooster van de Incarnatie / in't tweede jaer mijnder Broozschap / in d' Octave van Sinte Merten / soo ick nu zoude communiceren / soo deyde Pater Fr. Joannes de la Cruz (die my de Communie uytrepckte) de Hostie in twee / booz noch een ander Susten. Ick meynde dat hy 't niet en dede uyt ghebreck van Hostien / maer om my te mortificeren / mits dat ick hem gesejdt hadde / dat ick seer geerne hadde dat de Hostien groot waeren ; niet tegenstaende dat ick wel wiste dat / dat niet en impoorteerde / ende dat de Heere daer niet en liet geheel te zijn / al was het een seer cleyn stuckken. Sijne Majestejt seyde my : En vreeft niet dochter, dat u jemandt van my zal connen scheyden. ghebevende te kennen / dat / dat niet en impoorteerde. Doen verdoonde hy hem my door een beeldachtigh visioen / gelijk hy ghewoon was op andere tijden / seer inwendighelijck / ende gaf my sijn rechte handt / ende seyde : Aensiet desen nagel, de welke is een reecken dat ghy van boden af mijn bruydt zult wesen ; tot noch toe en hadde ghy't niet verdient, voortoen zult ghy mijn eere waer nemen

nemen, niet alleen als van uwen Schepper, ende Coninck, ende van uwen Godt, maer als mijn waerachtighe bruydt: mijn eere is nu de uwe, ende de uwe is de mijne. Dese gratie viel my soo crachtigh / dat ick niet wiste waer my selven laten/ende ick was als suf ende dwaes/ende seyde tot den Heere / dat hy oft mijn verwoyentheyt verbeyden / oft my soo groote gratie niet verleen en soude; want voorwaer my docht dat mijn natuere dat niet verdraghen en kost. Ick bleef alsoo den gheheelen dagh seer doordroncken. Ick hebbe naederhandt daer upt groot profijt ontfanghen / ende noch meerder beschaemtheyt ende quellingshen / siende dat ick niet met allen en doe met soo groote gratie ende gaben.

Soo ick in't Clooster van Toledo was / ende my sommighe rieden / dat ick daer niemandt en zoude laeten begraven die gheen Edelman en waere / soo seyde my de Heere: Siet dochter, ghy sult grootelijcks, dolen wilt ghy de vveten des vverelts aensien. Slaet u ooghen op my, die armen, ende dien de vvereldt verstootten heeft. Dunckt u dat de grooten des vvereldts voor my oock sullen groot zijn; oft wat is dat u lieden moet achtbaer maecken, het gheslacht, oft de deught.

De Heere seyde my op eenen dagh: Gy haect altydts nae swaerigheden, ende van d'ander sijde vvederstaet ghy die: ick schicke alle de dinghen soo ick vвете dat uwen wille is, ende niet nae dat uwe sinnelijckheydt ende kranckheydt is. Grijpt dan eenen moet, ghemerckt dat ghy siet hoe seer ick u helpe: 't is mijnen vvil gheweest dat ghy dese Croone zoudt vvinnen: ghy sult binnen u Leven myns Moeders Orden seer verwoordert sien. Dit seyde my de Heere in't midden

den van **Februarius** in't jaer duysent vijf hondert
enen seventigh.

Wesende in **Sinte Joseph** van **Avila** op
Sinren avont / inde clupse van **Nazareth** / ende
overdenckende een boven maten groote gratie
die de **Heere** my op dien dagh over twintigh ja-
ren luttel min oft meer gedaen hadde / soo quam
my een groot ghewelt ende vierighepdt des
geests over / die my teenemael was optreckens-
de. In dese groote innighepdt des gheests seyde
my de **Heere** t gene ick nu seggen zal. Dat ick
van sijnen t'weghen zoude seggen aende **Patres**
Bescalces / dat sy vier dinghen zouden sien te on-
derhouden : want alsoo langh als sy dat zouden
doen / zoude dese **Religie** altydts meer ende meer
wassen ; maer wanneer sy daer in failleerden / soo
moesten sy hen laten voorstaen / dat sy afweken
van haer beginsel. Het eerste / dat de hoofden al-
tydts zouden eendzachtigh wesen. Het tweede / al
waeren daer veel **Cloosters** / dat in elck nochtans
luttel **Religieusen** souden wesen. Het derde / dat sy
met wereltlijcke menschen luttel souden verkeer-
ren / ende dat tot profijt van hunne sielen. Het
vierde / dat sy meer souden soecken te leeren met
wercken dan met woorden. Dit gheschiedde in't
jaer **M. D. LXXIX.** Ende want het voorszeker in
de waerheyt alsoo is / soo hebbe ick't met mijnen
name onder teeckent.

TERESA VAN IESVS.

APPROBATIOE.

Het Leven vande H Moeder TERESA de
JESVS Fondaterisse der Carmeliterffen
Discalcen, door haer selven, mits commande-
ment haers overste, in't Spaensch beschreven,
ende nu in onse Nederlandtsche Tale nae het
originael overgheset, ende uytghegheven
door den Eerw: P. F. Elias à S. Teresa Reli-
gicus der selver ordre, ende vervoorderinghe
der devotien ende andere deughden onder de
Christenen mogen gedruickt worden. Actum
in Antwerpen den xxvii. Iunij. M. C. xxxii.

ZEGERS VAN HONTSUM
Canonicus & Pœnitentiarius Antverpiensis,
Librorum Censor.

PRIVILEGIE.

CAREL by der gratie Godts , Coninck van Spagnien, van Leon, van Arragon, Erts - Hertogh van Oostenrijck , Hertogh van Bourgoignien , van Lothrijck , van Brabant, &c. Heeft gepermitteert ende toegelaten aen **JOAN: SLEGHERS** gesworen Boeckdrucker ende Boeck-vercooper deser Stadt Antwerpen, alleen te moghen drucken **HET LEVEN VANDE H. MOEDER THERESA.** Interdicerende ende verbiedende aen alle andere Boeck-druckers ende Boeck-verkoopers den voorsz. Boeck in neghen toe-komende Jaeren in't gheheel oft in deelen naer te drucken oft te conterfeyten, oft elders ghedruckt, in dese Landen te brenghen oft te verkoopen, op pene ende confiscatie vande selve, ende daer-en-boven te vervallen in de amende begrepen inde opene Brieven daer van sijnde. Gegeven in onse Stadt Brussel, den eersten Junij. 1686.

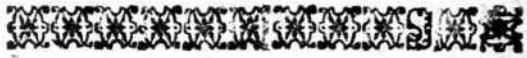
ONDERTEECKENT

L O Y E N S.

T'ANTWERPEN,

By JOAN: SLEGHERS, Boeck-drucker
ende Boeck verkooper, woonen-
de op de Schoen-merckt, 1688.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

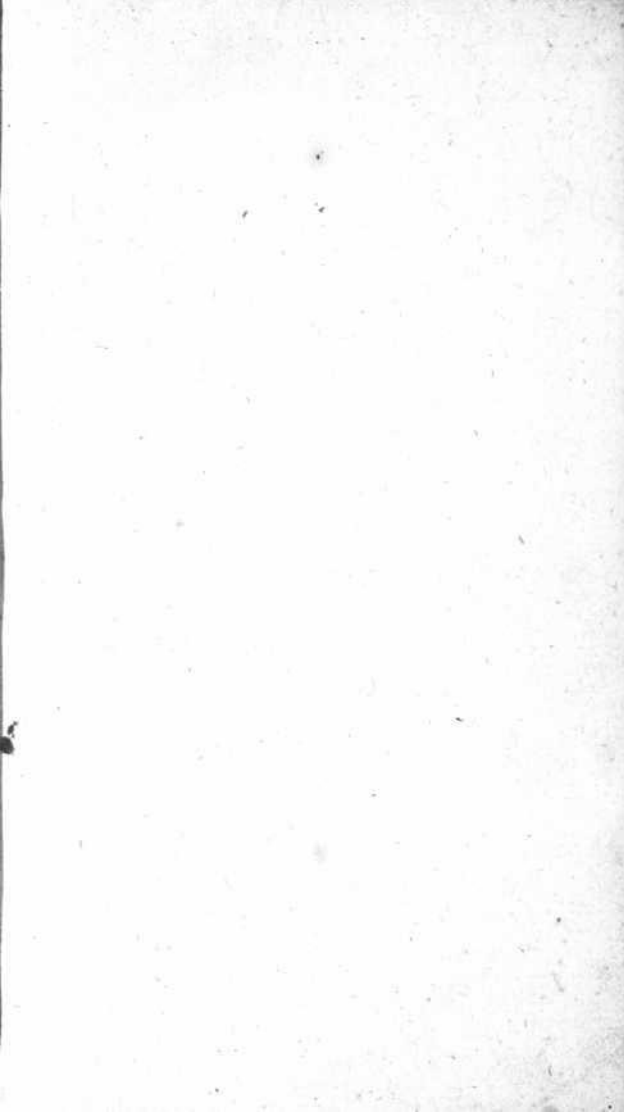
W. B. E. P. 11

By the President of the Board of Trustees

and the Faculty of the University of Chicago

in Commencement Exercises

at the University of Chicago

MARQUÉS DE SAN JUAN DÈ PIEDRAS ALBAS

BIBLIOGRAFÍA TERESIANA

SECCIÓN II

Obras de Santa Teresa de Jesús

Número.....
Estante.....
Tabla.....

1784

125

3

Precio de la obra..... Ptas.
» »
» »
» »
Valoración actual..... »

1184
1854